Laczkó András

Szirmay Endre útjai

A költő verseit olvasva jutott eszembe, hogy nem jártam még Hernádzsadányban, viszont a Hernád partján többször megfordultam (s kisgyerekként meglehetősen félelmetesnek találtam). Így – némi túlzással – azzal kezdhetném, hogy útjaink szükségképpen kereszteződnek, hiszen egyazon táj nevelt föl bennünket. Kassa, Szirmay Endre iskolavárosa és Miskolc, ahol én jutottam el az érettségiig, szinte nem tudtak meglenni egymás nélkül. Mielőtt ismét és erőteljesebben a szükségszerűségre hivatkoznék, nem feledkezhetek meg arról, hogy a tér, a táj aligha írható le az idő nélkül.

Az idő pedig nemcsak azt mutatja, hogy – bár térben nem nagy a távolság közöttünk – Szirmay Endrének meg kellett küzdenie anyanyelvéért és azért a szókincsért, ami nélkül versei meg sem születhettek volna. Magam alig múltam kétéves, amikor Szirmay felnőtt fiatalemberként – nyilván nem önszántából – Schleswigben járt. Ez az út nem tetszett az ifjú poétának, mert borús, ködös, kedvetlen jelzők uralják az élményeiről írott versét.

Az út – a sors kegyelméből – visszavezette Budapestre, ahol magyar-olasz szakos tanári diplomáját megszerezte. Ettől a ponttól már nem feltételezés, ha Szirmay Endre útjaiban predesztinációt látunk. Miért? Mert Pesten ismerkedett meg a somogyi, pontosabban szentlászlói leánnyal, akivel 1948 júliusában házasságot kötött. A lány a Képzőművészeti Főiskolán tanult, s ebben is van eleve elrendeltség, hiszen így mindketten egy másik művészeti ág (a testvérmúzsák) vonzásába kerültek. Az említett évben az ifjú házaspár útja déli irányba fordult, Dombóvárra kerültek középiskolai tanárnak. Onnan pedig jó tíz év elteltével Kaposvárra. Ez sok minden mellett azt is jelentette, hogy Szirmay Endrének át kellett értékelnie a korábbi képét a hazáról. Jól érzékelteti ezt egy részlet a hatvanas években írt Hazám című költeményéből:

Kárpátok nekem a zselici dombok
és zúgó Tisza a lomha Kapos,
sorsom sodrának megtisztuló árja
emléket és vágyat szelíden összemos,
messzeség és mélység partok közt feszül,
hogy ne maradjak soha egyedül.

Külön elemzést érdemelne itt a lírikus szóhasználat, amely összebékíteni igyekszik a kis (köznapi) és a nagy (morális) kérdéseket. Szirmay – nyilván a miliő hatására – hamar és kiválóan átvette a dunántúli költészet elemeit, mint: a tájhoz való ragaszkodás, a pannon derű, a szelíd szókimondás hajlama. Emellett föltűnik az is, hogy Szirmaynak különös érzéke van a költői eszközök használatára, költeményeiben gyakori az egyénítő metafóra (az idő kosara), az alliteráció (bokrokon, buja fákon), illetve szünesztézia (meghalkul a napfény).

A példákat utazási élmények nyomán született versekből idéztem. Ezek azt is bizonyítják, hogy Szirmay útjai során mindig törekedett megörökíteni az élményeit, a látottakat. S nemcsak ő. Ennyi késleltetés után le kell írnom a feleség, Sz. Bayer Erzsébet festőművész nevét. Közös pályájuk példázza a toll és az ecset – Rippl-Rónai által is vallott – elválaszthatatlanságát. Szirmayék együtt utaztak 1966-ban Prágába, s a királyi város mindkettőjüket megihlette; a tornyok, a vár, a hidak, a Moldva. Sz. Bayer Erzsébet színellentétekből komponált Prágai városrész a Károly-hídról című képével szép összhangot mutat Szirmay Prágája. A költő színei: a zöld, a szőke, a fekete. S ezek mind láthatók a festményen.

Többször jártak együtt Itáliában is. Siena című versében írta Szirmay: "a sikátorokban lángol a homály". A lángoló vörös az egyik alapszíne Sz. Bayer Erzsébet Utca Sienában képének. A párhuzamok még bőven folytathatók lennének, hiszen Szirmay törekedett is a kettős portréra. A párhuzamok mellett és a művészeti ágak különbözőségén túl egy jelentős különbség is szembeötlik Szirmay Endre verseit olvasva: a hazagondolás. Sienában a zselici erdőre, a fonyódi parton csobogó vízre gondolt. Veronában is úgy látta: "A honi táj szinte ide költözött, / tán Tihany temploma ködlik a hegy fölött, / az Adige túlsó partján a Badacsony..."

Szirmay Endre útjai még sokfelé elvezettek. Néha együtt is utazhatunk a Fonyódi Helikonra, mezőkövesdi Somogy-estre. Ő mértéktartó volt, és fegyelmezetlen. Egyik utunk során a meglepetést mégis ő okozta; elárulta, szemellenzős baloldalinak tartott hosszú ideig. Ha nincs a közös utazásunk, akkor talán még mindig ezt hinné. (Voltak más, képletes útjaink Kardzsiba, Tverbe, Ciechanówba. Azaz, Szirmay Endre kérésemre mindig szívesen fordított bolgár, orosz, lengyel szerzők műveiből.) Útjaink során tisztáztuk, én is szeretem a Balatont, s ismerem néhány helyét. Ők legjobban Fonyódligetet. Nyaranta gyakran találkozunk a kaposvári vagy a fonyódi állomáson, s a költő ilyenkor mindig elmondja, mit látott, érzett a parton. Mindezek szép versbeli példája az Itt – Fonyódligeten.

A bokrok, a fák, itt Fonyódligeten
csodálkozva állnak, mint az idegen
aki sorsom kapujához tévedt
és csak vár – nem érti az egészet,
miért suhognak a sötétedő árnyak
miért kummognak a didergő vágyak
hiszen az utakon
senki se jött és senki se megy el
csak a sejtelmes idő
méltósággal lépked és halkan énekel.

A leírtakat meghatározó impresszionisztikus látásmód Szirmay Endre lírájának egyik legfontosabb eleme. Költészetében azt a hagyományt folytatja, amelynek kiemelkedő művelője volt Juhász Gyula és Tóth Árpád. Nyomdokain haladva kezdte Kései ősz című szonettjét így Szirmay Endre: "Teríti már rozsdás, hűvös selymét az ősz." A telitalálatos metafora céloz az idő múlására. Ugyan Szirmay Endrét útjai gyakorta viszik sokfelé Kaposvárról, de érzi és tudja, hogy az idővel egyre inkább szembesülnie kell.

Szirmay Endre válogatott versei (1200 forintért) a Művészetbarátok Egyesületnél is megvásárolhatók.

Örömmel tölt el, hogy mostantól fogva **Sárrétudvari terén áll Cséri Lajos Petőfi szobra.** Aki rápillant e mozdulatlan alakra, egyszerre emlékezik, mindarra a nemes tettre, a művészetre, a forradalomra, a reformkorra, s az akkor élő óriásokra, akik szellemük minden erejével a hazájukat szolgálták.

A szabadságharc elbukott. A résztvevőket kegyetlenül megbüntették, de a magyar nép tudatában kitörölhetetlen emléket és reményt vésték az események; a nap, amikor lehullhatnak a jobbágyok bilincsei, szabaddá lehetett a föld és szárnyalhatott az emberi szellem és a hit.

A szobor gipszváltozatával a műteremben 1999. decemberében találkoztam először, már akkor megfogott, mert más volt mint az általam eddig ismert alkotások. Cséri Lajos Petőfi szobra lebilincselő erővel láttatja a politikus, a lángelme, a színész Petőfit. Az alkotást szemlélve úgy tűnik, hogy a művész maga is sokat tanult modelljétől. Cséri Lajos szobra egy Petőfi triptichon.

Nézem a szobrot oldalról, nagy szívű, akaratos ifjú embert látok, aki elhatározza, ha törik, ha szakad, minden áron komédiás, színész lesz! Nagy álmokat dédelget, aki egyszerre költő és színész akar lenni. Ez a Petőfi nem hazudik.

Körbe járom a szobrot, szemtől szembe állok vele, most Petőfi a politikus, Petőfi a lángelme áll előttem. Petőfi lángoló idők lángoló költője volt. Cséri Lajos Petőfije igazi próféta, aki erőt sugároz, utat mutat a mögötte haladóknak, a tétovákna, a csüggedésre hajlamosaknak, mert az ország sorsára, nem a politikusok érdekeire figyel. Stratégia akkor is amikor már mások taktikáznak. A nép képviselőjének elemi kötelessége igazat és igazán szólni. Cséri Lajos Petőfivel szemünkbe mondja emberi gyarlóságunkat, lehet, hogy csak lángeszű költő? Lehet! De őszinte politikus, aki tisztességgel, önös érdekek nélkül is, hittel kívánta szolgálni hazáját, még akkor is ha talán igazán nem értette a napi politikai sakkjátszmák, nem létező játékszabályait.

Petőfi a haza érdekét többre tartotta egyéni boldogulásánál. Szemében ott ragyog az a gondolat; a hazában boldog az lehet, aki szabad nemzet tagja. "Használni s nem ragyogni akarok" írta Petőfi.

Cséri Lajos Petőfi szobrában a szellem és a szabadság egyesül harmonikusan, torzításoktól mentesen. Erről a bronzba öntött Petőfiről elhiszem, hogy gondolataiba belevésődött az emberiségért, a hazáért való önfeláldozás. Nála a szerelem és a szabadság természetes egységet képez, mert Petőfi karaktere és lelki alkata ez. Szerelem az egyéni boldogulásban, szabadság a társadalomban megvalósítandó cél, forradalmi kihívás.

Sótonyi Péter

* * *

Eredményes pályázat és **Hódmezővásárhely polgárainak példás összefogása révén Cséri Lajos József Attila szobra áll a névadó iskola előtti téren.** Dr. Olasz Sándor egyetemi docens, a Tiszatáj főszerkesztője avató beszédében arra utalt, ha a század egyik meghatározó költőgéniusza ha 32 éves korában nem hal meg, ő lehetne ma az élő koronázatlan költőkirály, alig 95 évesen. Szögi Tiborné iskolaigazgató többszörös ünnepként jelölte meg e napot, majd fölolvasták a 97 éves **József Etelka** köszöntő levelét.

Az ünnepséget követően Cséri Lajos érmeiből, portréiból és kisplasztikáiból **kamarakiállítás nyílt,** ahol **Dömötör János** ny. múzeumigazgató méltatta az alkotó munkásságát.

Életút képekben

Ács József Ferenc tárlata

Mint annyi honfitársunk életét, Ács József Ferenc pályáját is meghatározta az 1956-os forradalom. A Diósgyőri Szénbányák bányamérnökségén dolgozott. A Munkás Tanács elnökhelyettesévé választották, majd Miskolcon belépett a Nemzetőrségbe. Így aztán menekülni kényszerült. Graz, Bécs, Montreal, Ontario majd Edmonton következett. Munkája mellett a Pennsylvániai Scranton Iparművészeti Főiskolán építőmérnöki főtechnológusi képesítést szerzett.

1950 óta fest, 1968-ban volt első kiállítása. Az 1956-os sorozatát az Edmonti Alberta Egyetemen majd többek között az olimpiával egyidőben Los Angelesben láthatta a közönség.

1994-ben hazalátogatott. A véletlen hozta úgy, hogy találkozott első szerelmével – Valériával – aki éppen válófélben volt. József meg utána. A nagy találkozásból végleges hazatérés és házasság lett.

Az ELTE Kőrösi Csoma Sándor kollégiumában most bemutatott képei emlékek: a diósgyőri gyár és környéke, 56 miskolci és budapesti eseményei, edmonti utcarészlet, kanadai falu magtárakkal, érdi ház (ahol ma él) orgonacsokorral.

1997-ben a lakiteleki Népfőiskolán, 1998-ban Budapesten a Magyarok Házában, tavaly lakóhelye Művelődési Házában láthatták munkáit.

Az ünnepélyes megnyitó közönségét **Mondok Ágnes** gitármuzsikája köszöntötte, majd **Geröly Tibor** dicsérte a kiállítást kezdeményező **Bársonyi István** igazgatót, abban a reményben, hogy hasonló tárlatok rendezésére a jövőben többször is sor kerül, örömöt szerezve a kollégium lakóinak, hírnevet az alkotóknak.

G. T.

Detzky Júlia kiállítása

A XVIII. kerületi Rózsa Művelődési Házban Detzky Júlia Magyar városok című akvarellsorozatát láthatták az érdeklődők. A harminc évig belsőépítészként dolgozó Detzky többek között megbízást kapott a Királyi Palota tróntermének felmérésére. Az erről készült nagyított vázlatot is láthattuk a kiállításon. Értékét az is adja, hogy minden más példány időközben megsemmisült. Percvázlatokban, akvarell tájképekben, utcarészletekben, városképekben gyönyörködhettek az érdeklődők.

Várostörténeti jelentőségű a néhány éve lebontott Óbudai Téglagyárról készült festménye. A napsugaras lelkű, fiatalos alkotó munkásságának méltó összegzete a megnyitón elhangzott néhány verssor:

"Az Úristen őriz engem, mert az Ő országát zengem. / Kell, hogy az Úr áldja, védje, aki ezt hirdeti, Béke!"

Koltayné Z. Klára

Szirmay József

Rimamurányi kiáll. BNV.

Tér és Forma, 1936 IX. 203

Szirmay József építész

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 293-294. o.

dr. B. V.: Bérházépítés Budapesten a.d. 1931.

HA A KOZMETIKUS ÉS AZ ORVOS ÖSSZEFOG...

Szépség és egészség

A közelmúltban rendezték meg Budapesten a Magyar Fodrász és Kozmetikus Világtalálkozót, amelynek a hazai szakembereken kívül számos külföldön élő magyar fodrász, kozmetikus, orvos, vegyész és pszichológus résztvevője is volt. A kongresszus két vendégével, Wacz Katalinnal (Svédország) és dr. Várady Zoltánnal (Nyugat-Németország) figyelemfelkeltő előadásuk elhangzása után beszélgettünk.

– Ön több mint harminc éve fáradozik azon, hogy a nőket szebbé, vonzóbbá varázsolja. A világ különböző részeire hívják zsűrizni és előadásokat tartani. Hogyan ítéli meg a magyar kozmetikusok szaktudását? – kérdeztem Wacz Katalintól.

– Valóban sok helyen megfordultam már a világban Japántól az Egyesült Államokig, Ausztráliától Görögországig. Van tehát összehasonlítási alapom, mégis állítom, hogy a magyar kozmetikusok rendkívül ügyesek, felkészültek, a magyar nők pedig szépek, ápoltak.

– Az ön pályája hogyan alakult, milyen út vezetett a nemzetközi elismertségig?

– 1951-ben kerültem ki Svédországba, majd Angliába mentem, hogy a Max Factornál ismerkedjem meg a szakmával. Ezután a Revlon cég alkalmazottja voltam, majd férjemmel saját kozmetikai vállalkozásba fogtunk Svédországban.

– Előadásában a kozmetika történetét dolgozta fel, vagyis a leghíresebb kozmetikumokról és a leghíresebb kozmetikusokról beszélt élvezetes stílusban. Sokak számára meglepő volt, hogy a kozmetika sztárjai között nem is egy akad, aki magyar származású.

– Ez a tény nem eléggé ismert. A leghíresebbek közül most csak hármat említenék. Elsőként a szakma egyik legnevesebb asszonyát, Estée Laudert, akinek szülei magyar és osztrák származásúak voltak: Lauder asszony életét, pályája történetét 1986-ban napvilágot látott könyvéből ismerhetik meg az érdeklődők. Aztán idekívánkozik Ella Baché neve is, aki Magyarországon született és tanult gyógyszerészetet. A húszas évek elején került ki Párizsba, és ott csinált karriert. Végül Edith Sereit említeném, aki Kanadában lett világhírű.

Wacz Katalin Svédországból

– Az olyan nagy nevek között, mint Helena Rubinstein, Elisabeth Arden a nemrég elhunyt Nedeczki nénit is említette, aki a Helia-D krém feltalálója volt.

– Igen, mert szerintem ő is beleillik a legjobbak sorába. Rendkívül jó véleménnyel vagyok a Helia-D készítményekről, nem véletlen, hogy a nők egyre inkább kedvelik külföldön is.

Dr. Várady Zoltán sebészprofesszor a Német Szövetségi Köztársaságból érkezett a találkozóra, és egy olyan műtéti eljárásról tartott előadást, amellyel vágás nélkül lehet eltávolítani a beteg visszeret.

– Az így végzett műtétnek több előnye is van. Az egyik az, hogy a beteg rendkívül gyorsan gyógyul, szinte néhány nap múlva ismét munkaképes. A másik előnye pedig az, hogy a beavatkozásnak semmiféle nyoma nem marad a bőrön.

– Az a műszer, amellyel ezt a műtétet el lehet végezni, az ön találmánya...

– Igen, egy egyszerű és olcsó műszerről van szó, amelynek gyártását a svájci Aesculap cég vállalta. Napjainkban Frankfurttól Mexikóvárosig műtétek ezreit végzik módszeremmel. Legnagyobb örömömre végre Magyarországon is akadt követője a Várady-féle módszernek, két fiatal orvos személyében.

– Az ön előadását rendkívül nagy érdeklődéssel hallgatta a találkozó közönsége. Mégis felmerül a kérdés, hogy miért éppen kozmetikusok és fodrászok seregszemléjén hangzott el a visszér eltávolításáról szóló előadás.

– Minden alkalmat megragadok, hogy ezt az egyszerű, nem költséges módszert terjesszem. De ezen túlmenően is az a véleményem, hogy a szépség és az egészség nagyon szoros kapcsolatban van egymással. A visszér pedig nemcsak fájdalmas egészségügyi probléma, hanem esztétikai hiba is, amely könnyűszerrel korrigálható.

Á. É.

FOTÓ: STEFKA ÉVA

Dr. Várady Zoltán

SZIRMAI János könyvkötő Magyar Hírek 1990/6

TUDNI KELL MINDENT A KORRÓL, A SZERZŐRŐL, A MŰRŐL

A könyvkötő professzor

– Egy alkalommal, amikor éppen Edgar Allen Poe „A holló" című versét francia és angol nyelven tartalmazó köteten dolgoztam, leszállt az autóúton a kocsim elé egy holló. Rám nézett, elrepült. Aztán már egyszerű volt a dolgom, csak meg kellett mintáznom kecskebőrből, kézinyomással, batik technikával... Persze néha sokáig kell várni, amíg „leszáll a holló", és éppen oda száll, ahol én vagyok – mondja Szirmai János, a Hollandiában élő magyar születésű könyvművész egyik alkotásáról és az alkotás titkáról.

– *Századunkban a hagyományos aranyozás, a szimmetrikus díszekkel ékesített kötések eltűntek. Helyüket átadták a könyv tartalmához igazodó, de önálló művészetté fejlesztett kötésnek. Mi a könyvkötőművészet lényege ma?*

– A könyvkötőművész napjainkban nem elsősorban dekorál és nem is az a fő célja, hogy a kötéstáblán egyértelműen utaljon a könyv tartalmára, hanem az, hogy a könyv tartalmát és szellemét újrafogalmazza, s közben saját művészi énjéről is valljon. Ám ahhoz, hogy a kötéssel a könyv

A klasszikus: Johann Wolfgang Goethe...

lelkét kifejezzük, nemcsak a könyvet kell ismerni, de tudnunk kell mindent a korról, a szerzőről, a mű születésének körülményeiről is.

– *Ön meglehetősen furcsa pályamódosítással lett könyvművészszé...*

– Még a háború idején kezdtem tanulmányaimat Budapesten, az Orvostudományi Egyetemen. Ezzel párhuzamosan beiratkoztam a Képzőművészeti Akadémiára is. Egyik nap anatómiát tanultam, másnap görög szobrokat rajzoltam. Háromnegyed évig a két tanulmány és a két iskola között osztottam meg életemet, mígnem az orvosi egyetem dékánja választásra nem kényszerített. Akkor úgy határoztam, hogy orvos leszek. Aztán a háború közbeszólt: lévai születésű lévén, Pozsonyba telepítettek. Onnan kerültem 1947-ben Hollandiába egy tudományos intézmény meghívására és ott fejeztem be az egyetemet is. Orvosi pályafutásom elég jól indult. A leideni egyetem reumakutató intézetének munkatársa, osztályvezetője, majd igazgatója lettem és egyetemi tanár a leideni és rotterdami egyetemen. És akkor – anyagi okok miatt – egyik napról a másikra megszűnt az igazgatásom alatt álló intézet. 46 évesen ott álltam munka nélkül. Ekkor döntöttem el, hogy valami egész mással fogok a jövőben foglalkozni.

Szirmai János holland feleségével együtt a svájci Asconában tanulta a művészi könyvkötést, majd tipográfiai, szépírási és ötvös magánkurzusokat folytatott. 1971-ben önálló könyvkötő műhelyt nyitott. Művészi kötéseit – egyebek között – a Holland Nemzeti Könyvtár s a British Múzeum is őrzi. Nagy sikerű kiállításai voltak Kölnben, Lipcsében, Párizsban, Brüsszelben, Amszterdamban és Budapesten is.

K. M.

Joseph Bédier: Tristán és Isolda regéje

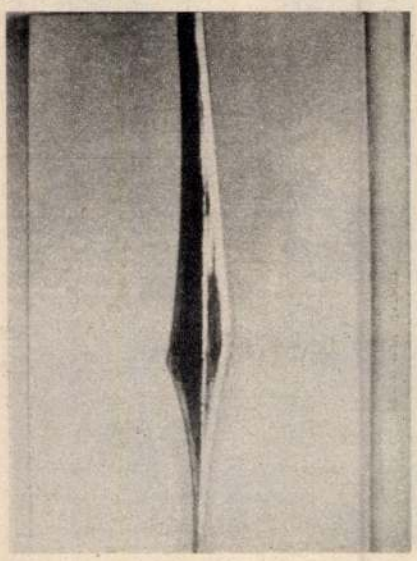

Shakespeare: Macbeth c. könyv borítója

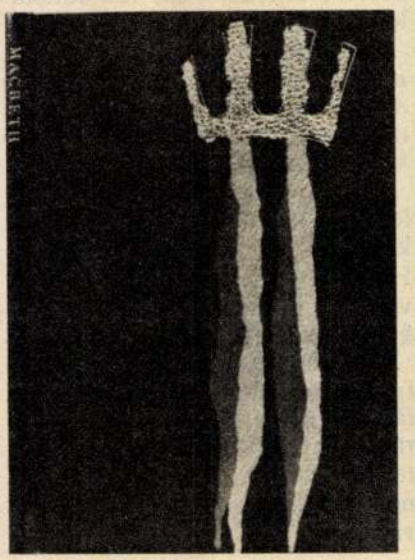

Samuel Taylor Coleridge: Ballada a vén tengerészről

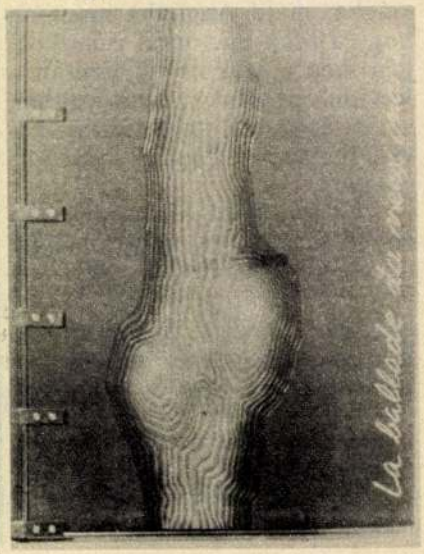

PROF. DR. J. A. SZIRMAI

BEELAERTSLAAN 16
6861 AV OOSTERBEEK
TEL. 0 85 - 33 66 26

1987 szeptember 3.

1868-9/87.

Maros Szilvia,
Osztályvezetö,
Iparmüvészeti Múzeum,
Üllöi út 33-37,
H-1091 Budapest

Kedves Szilvia,

A hágai Magyar követségtöl kaptam augusztus végén egy telefont (Kocsis Imre, a kancellária új vezetöjétöl) azzal az örvendetes hírrel hogy meg vannak hatalmazva az Iparmüvészeti Múzeum által megvett kötés ügyét véglegesen lebonyolítani. Augusztus 31-én leadtam a követségen a Tibullus-kötést, valamint egy mellékletet a kötéstervvel és néhány más eredeti adattal (a kötés leírása mai levelemhez van mellékelve). A küldemény azonkívül egy második kötést is tartalmaz, Henri Michaux 'Wind und Staub' könyvét (budapesti katalógus 160. tétel), melyet mint ajándékot szeretnék - feleségem nevében is - az Iparmüvészeti Múzeumnak felajánlani. Egyrészt mert - ha jól emlékszem - ez volt a legelsö választás, másrészt mert egyszerü kivitelezése példát mutat arra hogy drága anyag nélkül is lehet egy könyvnek egyéniséget adni.

Örülök hogy sikerült a nehézségeket megoldani, és megtisztelésnek érzem hogy egy neves budapesti múzeum munkánkat becsüli. A küldemény valószinüleg szeptember végén fog a követség futára útján megjönni, az illetékes minisztérium közvetítésével - kérnék majd annakidején értesítést hogy minden megérkezett-e jó állapotban.

Amint annakidején említettem tervünk volt hogy még ezévben újból ellátogatnánk Magyarországra könyvtári kutatás céljából, de ezt egyelöre el kellett halasztani: az amszterdami egyetemen egy tanári kinevezést kaptam és egy elöadássorozatot készítek elö a könyvkötés történetéröl - igy hát egyelöre utazás nincs, és pillanatnyilag a könyvkötés is szünetel. De remélhetöleg adódik majd hamarosan lehetöség egy újabb magyarországi útra. Addig is maradok

szivélyes üdvözlettel,

Mellékletek

Kérem iktatni, fényképei, kapcsolatos gy.-nek kiadvány iránt valamelyik példányt megkönyvelve visszaadni. okt. 8. R.

PROF. DR. J. A. SZIRMAI

BREAERTSLAAN 16
6551 AV OOSTERBEEK
TEL. 0 85-23 65 28

1987 szeptember 3.

Maros Szilvia,
Osztályvezető,
Iparművészeti Múzeum,
Ulloi út 33-37,
H-1091 Budapest

Kedves Szilvia,

A hágai Magyar Követségtől kaptam augusztus végén egy telefont (Kocsis Imre, a kancellária új vezetőjétől) azzal az örvendetes hírral hogy még vannak hatalmazva az Iparművészeti Múzeum által megvett kötés ügyét véglegesen lehanyolítani. Augusztus 31-én leadtam a követségen a Tibullus-kötést, valamint egy mellékletet a kötéstervvel és néhány más eredeti adattal (a kötés leírása mai levelemben van mellékelve). A küldemény azonkívül egy második kötést is tartalmaz, Henri Michaux 'Wind und Staub' könyvét (budapesti katalógus 160. tétel), melyet mint ajándékot szeretnék - feleségem nevében is - az Iparművészeti Múzeumnak felajánlani. Egyrészt mert - na jó, vallásom, az volt a legalsó vélasztás, másrészt mert egyszerű kivitelezése oldát mutat arra hogy drága anyag nélkül is lehet egy könyvnek egyéniséget adni.

Örülök hogy sikerült a nehézségeket megoldani, és megtisztelésnek érzem hogy egy neves budapesti múzeum munkáinkat becsüli. A küldemény valószínűleg szeptember végén fog a követség futára útján megjönni, az illetékes minisztérium - közvetítésével - kérnék majd annakidején értesítést hogy minden megérkezett-e jó állapotban.

Amint annakidején említettem tervünk volt hogy még ezévben újból ellátogatnáuk Magyarországra könyvtári kutatás céljából, de azt egyelőre el kellett halasztani: az amszterdami egyetemen egy tanári kinevezést kaptam és egy előadássorozatot készítek elő a könyvkötés történetéről - így hát egyelőre utazás nincs, és pillanatnyilag a könyvkötés is szünetel. De remélhetőleg adódik majd hamarosan lehetőség egy újabb magyarországi útra. Addig is marodok

szívélyes üdvözlettel,

Mellékletek

Henri Michaux: Wind und Staub [Szél és por]

Tartalom: A svájci Walter-Verlag bibliofil kiadványa, 1200 számozatlan példányban, a szerzö reprodukált rajzaival. Eredete: Ascona, 'Libreria della Rondine' (Leo Kok), 1975.

Kötés: 'Magas-eresz'-re füzött papírkötés (amit a németek 'Edelpappband'-nak neveznek, technikailag pontosan követi a német technikát, ahogy ez le van írva Sigfried Reinhard Büge német könyvkötömester [1917-1987] könyvében: 'Der Pappband', Hans Christians Verlag, 1973). A kötésterv a márványpapír áramlását használja ki, és némi kisérletezéssel a szürke festéket porszerü formában sikerült elosztani. A márványpapír (tiszta víz felületén, terpentinben oldott olajfestékkel) tehát e könyv számára készült, ehhez alkalmazkodott a festett metszés, valamint a baracksárga elözékpapír (España, 120 gr/m², 'gépi merítés'). A börrészekhez oázis kecskebör (Russel, London) lett felhasználva; a cím egy ismeretlen eredetü könyvkötö-betüvel lett nyomtatva, kézi aranyozással.

Kiállítások:

1980: Österreichisches Museum für Angewandte Kunst, Wien (kat.: 'Das Handwerk des Buchbindens in Vergangenheit und Gegenwart',Wien 1980, 236.tétel, 90.o.).

1983: SBK-galéria, Amsterdam

1984: Universiteitsbibliotheek (Egyetemi könyvtár) Amsterdam (kat.: 'Boek Band Kunst', Amsterdam 1984, 29. tétel, 58-59. o.)

1985: Bibliotheca Wittockiana, Bruxelles (kat.: 'Reliures de charme', Bruxelles, 1985, 278. tétel, 70. o.)

1986/87: Országos Széchényi Könyvtár Budapest (kat.: 'Müvészi könyvkötések régen és ma', Budapest 1986, 160. tétel, 72. o.)

1987 szeptember

Bimi Sám

Albius Tibullus: Das Lied des Friedens

Tartalom: A könyv a Basel-i 'Petri Presse' bibliofil sorozat elsö kiadványa, 1942-böl, 531 példányban; ez egyike a számozatlan példányoknak, a munkatársak és barátok számára, Franz Rosshardt nevére. Az illusztrációk Hans Erni svájci müvész (sz.1909) munkája: egyike az ö legelsö könyvillusztrációinak - ö késöbb sokat foglalkozik a bibliofil könyv diszitésével, máig is szoros kapcsolatban van az Ascona-i Centro del bel Libro-val. A könyv (kötetlen állapotban) a neves Ascona-i antiquarius Leo Kok könyvesboltjában ('Libreria della Rondine') merült fel 1971-ben.

Kötés: Az ún. 'magas eresz'-ü kötés 'Hega'-szalagra lett füzve (ezt Otto Dorfner német könyvkötömester [1885-1955] szabadalmaztatta 1930-ban, csak egyirányú kenderszálból áll); a zöld elözékpapir (Zerkall, 120 gr/m², 'gépi merités') finom shirting-el lett megerösitve. A fejmetszet grafitporral (tojásfehérjében feloldva) készült. A táblák fehér irópapírral lettek kasírozva. Erre lettek ráragasztva a dombormüt képzö formák, melyek dupla elefántcspnt kartonból lettek kivágva. Ilyen alátétellel létrejött dombormü technikailag a 20-as évek óta ismert; föleg Otto Gurbat (1887-1975) Berlin-i könyvkötömester propagálta - egy ilyen technikával készült kötése (Luitpold:'Die neue Stadt) 1971-ben az elsö Prix Paul Bonet alkalmával ezüstéremmel lett kitüntetve.
A Tibullus-kötés terve [1. melléklet] a témából adódik: az olajfaág szimbóluma és a márványoszlopok az antik világra utalnak. Tekintve hogy a dombormü-hatást elöre megitélni nehéz, elöször egy próba lett készitve, a kivágott formák fehér papírral lettek burkolva és a prés alatt szárítva néhány réteg itatópapír alatt [2.-3. mell.]. A kötéshez ún. antik borjúpergamen lett használva. A borítás 4 menetben jött létre: elöször a gerinc és az eresz, utána egyenkint a táblák (a prés alatti száradás, keményitö és polivinilacetát-ragasztó keverékével, kb. 24 órát igényel), utoljára a beütés. A címnyomás kéziaranyozással történt, 14 pont Diethelm antiqua betüvel [4.m.]. A védö doboz bélése flanel, borítása nyersvászon. Elkészült 1971 decemberében.

Kiállítások

1974: COSA-galéria, Delft
1980: Österreichisches Museum für Angewandte Kunst, Wien (katalógus: 'Das Handwerk des Buchbindens in Vergangenheit und Gegenwart, Wien 1980, 238. tétel, 91.o.)
1983: SBK-galéria, Amsterdam
1984: Koninklijke Bibliotheek, Den Haag (Holland nemzeti könyvtár, kat.:'75 jaar boekbindkunst in Nederland', Den Haag 1984, 60. tétel, 53.o.)
1984: Universiteitsbibliotheek Amsterdam (Egyetemi könyvtár, kt.:'Boek Band Kunst', Amsterdam 1984, 1. tétel, 3. o.)
1986/87: Országos Széchényi Könyvtár Budapest (kat.:'Müvészi kötések régen és ma', Budapest 1986, 136. tétel, 53. o.)

1987 szeptember

SZIRMAI

SZIRMAI János

Oosterbeek, 1988 jan. 12

Hát befutott a postakocsi!
Vagy: a mai modern világban
is történnek még csodák: Nov. 2-ikán
helt hedves levele tegnap érkezett meg!
Tartalmát nappon köszönöm és
örülök hogy minden rendben megjött.

Szív. üdvözlettel

Szirmai János

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 's-Gravenhage ©

Boekband in bruin kalfsleer met goudstempeling en emaille-achtige verf.
Gemaakt in Parijs rond 1550 voor Jean Grolier, door zgn. Cupid's Bow Binder.
(Boeknummer: 225 E 3)

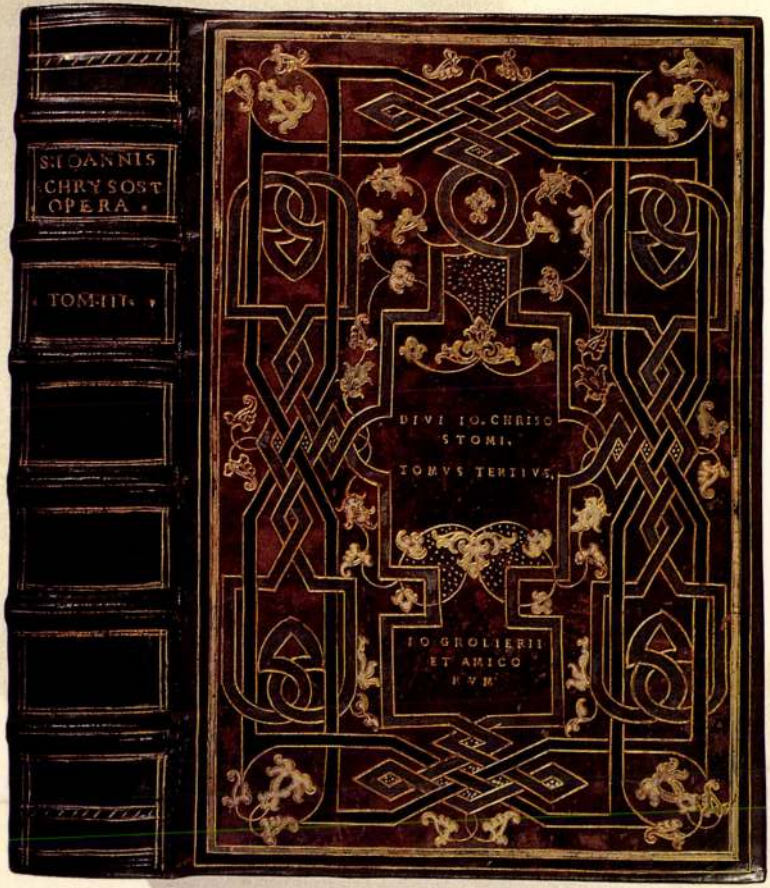
S. IOANNIS
CHRYSOST
OPERA
TOM. III.
DIVI IO. CHRISO
STOMI.
TOMVS TERTIVS.
IO. GROLIERII
ET AMICORVM

Szirmai Kornél festő

XVIII. Jh.

852. ALVINCI KORSÓ, fajánsz
cer Krug, Fayence mit Z
XVIII. Jh.

853. ALVINCI KORSÓ, fajánsz

** **Szirmai Kornél rajzai.** A «Mentor» Andrássy-uti könyvesboltjában mutatja be rajzait *Szirmai* Kornél fiatal festő. Szirmai hosszu éveket töltött külföldön s itthon ez az első megmutatkozása. Fejeket, aktokat, párisi utcarészeket és egyéb városi motivumokat ábrázolnak rajzai, melyeket azonban a vázlat állapotán tul nem igen fejlesztett a fiatal művész. Azért minekelőtte végleges fogalmat alkothatnánk képességéről, meg kell várnunk, amig nagyobb erőfeszitéseinek és elmélyedésének eredményeit is bemutatja.

(e. a.)

1927 okt. 9
Ujság –

közepén három szamárfej „*mi négyen vagyunk*"
mit geripptem Rand, im Mittel drei Eselsköpfe

szegfü. Magyar, XVIII. sz. — Teller, habaner
ngarisch, XVIII. Jh.

izált virágdisszel. Kosolna, XVIII—XIX. sz. —
rtem, blauen Dekor. Kosolna, XVIII—XIX. Jh.

közepén ugró szarvas. Magyar, 1810—1820. —
Ungarisch, 1810—1820.

lok, XVIII. sz. v. — Teller, Fayence. Pongyelok,

tal. Delft, XVIII. sz. — Teller, Fayence. Delft,

virágokkal, keskeny nyakkal. Magyar, 1767. —
lumen und schlankem Hals. Ungarisch, 1767.

, fekete szinben puttó és gyümölcsdisz. Holics,
nit Putto und Obstdekor in Schwarz. Holics,

Szirmai · János

MÜNSTER - WESTFÄLISCHES LANDESMUSEUM für KUNST und KULTURGESCHICHTE

Meister der Katharina von Kleve
Verkündigung
aus dem Stundenbuch der Katharina van Lochorst
um 1450

Inv. Nr. MS 530

VD 580 - © Kunstkartendruck Vontobel, Feldmeilen/Zürich - Printed in Switzerland

Minden jót az újesztendőben!

Szirmai János

P.S. Szept. 3-iki levelemet megkapta?
A könyvek jól megjöttek?

/A

A vásár szép hatását messzemenően előmozdította az is, hogy az épületeknek egész sora a tavaszi napsugárban fehéren tündökölt. Ezért a főtér összképe sokkal kellemesebb hatású volt, mint az előző években, amikor kiegyensúlyozatlan színek verték egymást. E tekintetben a formájában is remek, sőt monumentális hatású Ganz-épület, melyet Szirmai József tervezett, — járt legelől: a GANZ-felírás az egész főtéren uralkodott. Hasonlóképpen tetszetős hatású volt a Kiss Tibor tervezte tágas Felten-Guilleaume-oszlopcsarnok. Ezzel kapcsolatban kell szólani arról, hogy az ezidei B. N. V. képét még egy jelenség tüntette ki nevezetesen, hogy az épületek egész sora a modern fémek ragyogásával teljes volt, és főként tavaszi délutánok napsütésében valóságos sziporkázó tüzijátékot produkáltak. Egy kísérlet az ónozott szalagokkal befont Rima-pavillon egyszerű megvilágítása fényárlámpákkal, bennünk azt a kérdést vetette fel, miért nem kíséreljük meg egyszer a vásárterület esti nyitvatartását? Úgy tetszik, hogy ebben sok-sok fantázia rejlik: a másjuselejei orgonaillatos liget, az esti órákban valóságos tündérkertté változhatna. Sz.

Tervezte: **Szirmai József**

Budapesti Nemzetközi
Vásár 1939.
Tér és Forma. 1939. 5-6. 85. l.

A modern építész és a paraszti építés

A modern építészet legkiválóbb képviselői, hogy csak Le Corbusiert, Giuseppe Paganot, W. H. Dudokot említsük, az utóbbi időben fokozott érdeklődéssel fordultak a paraszti építés felé. Ennek tulajdonítható az is, hogy a legkitűnőbb, legmodernebb szellemű építészeti lapok szinte állandóan foglalkoznak a falu hagyományos építészetével, így pl. az angol Architectural Review, vagy a japán avantgardista Kentiku Kokusai című lap épúgy, mint az olasz Casa Bella.

Ha vizsgáljuk, hogy a korszerű gondolkodású építészeket mi érdekli a népi építészetben, úgy azt látjuk, hogy elsősorban annak nagy józansága és szigorú logikája kapja meg a modern építészeket, akik odaadással figyelik, hogy az építő paraszt minő tökéletesen oldja meg élete térszükségleteit, minő tiszta logikával valósítja meg az épület strukturáját. Hasonlóképpen megragadja figyelmünket az épületszerkezetek kitűnősége, nevezetesen, hogy a falusi ember a környező természet nyújtotta anyagokkal minő kitűnően bánik, s hogy a legegyszerűbb anyagokból — amelyek számunkra szinte reményteleneknek látszanak! — miként képes nagy találékonysággal házát felépíteni, például a magyar Alföld parasztja sárból, hitvány vesszőből, nádból és szalmából, mivel a táj fában szegény, a kő ismeretlen, s az égetett agyag soká megszerezhetetlen volt, de ma is igen drága. Ez a technológiai találékonyság izgatja fantáziánkat, ezt szeretnénk magunkévá tenni.

Szirmai József

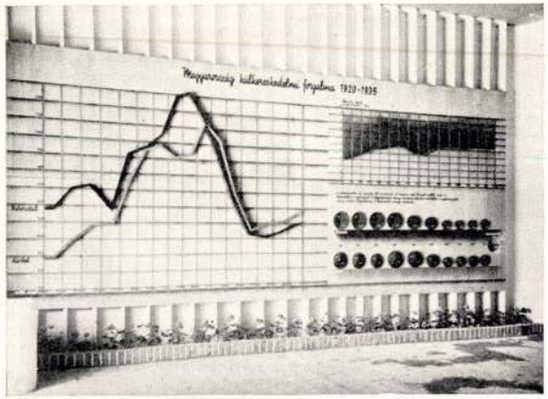

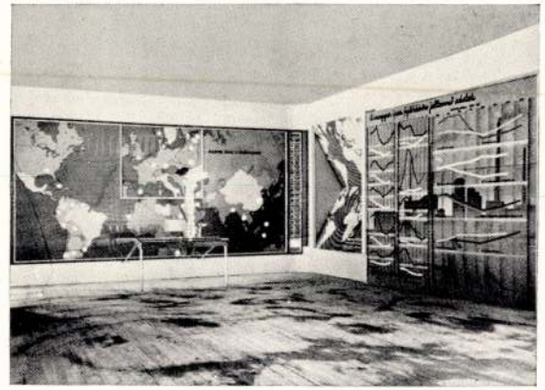

A külkereskedelmi kiállítás részletei.

volt a külkereskedelmi hivatal bemutatóterme. Értelmes, ízléses és hatásos volt itt minden, annál kevésbbé értettük meg a külső kiképzés egy részletét: azt a lombfürészelt rácsozatot, amely — úgy látszik — arra volt hivatva, hogy a pavillont „magyarossá" tegye. A magunk részéről úgy hisszük, hogy a magyar munkának az a diadala, melyet a pavillon belseje érzékeltetett, igazán nem lett magyarabb e lombfürészelt mütyürkék folytán! Említést érdemel a felállítás józanságánál s az elért benyomásnál fogva a Rimamurány-Salgótarjáni vasművek kiállítása, ahol a termékek, a gyártmányok bemutatási módja igazán mintaszerű volt. Szr.

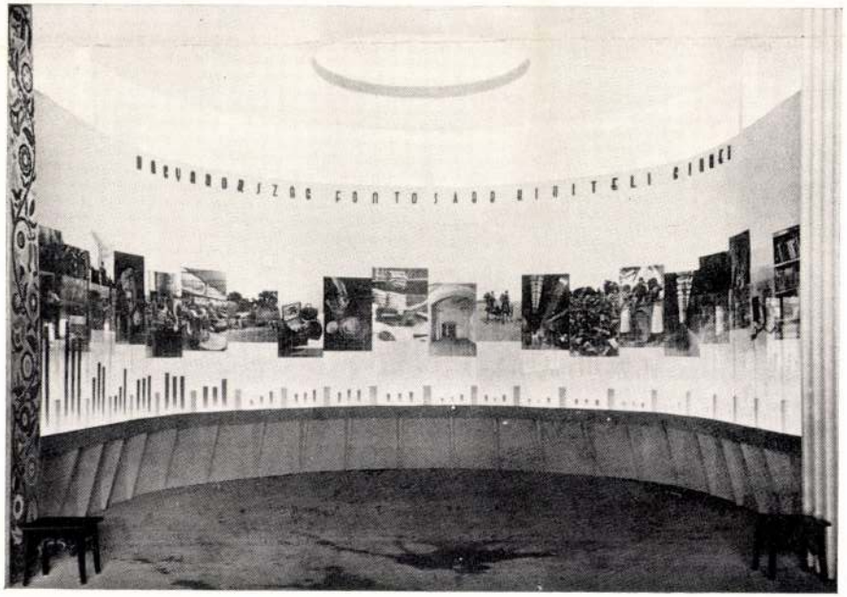

A M. kir. Külkereskedelmi Hivatal pavillonjának homlokzata. Tervezte: **Antal Dezső.**

Tér és Forma
1936-7-sz. (Az 1936. évi B.N.V. építészeti képe.)

Üvegpavillon. Tervezte: **Szirmai József.** — A középső üvegfal alsó részét Fischer Testvérek r.-t. „Marbrunit"-tal, a felső részt Vitrax k. f. t. Vitrax-al burkolta. Fotó: Seidner.

Olasz vélemény az új magyar építészetről

Az Emporium című milánói kulturális folyóirat áprilisi számát teljes egészében a magyar kultúrának és művészetnek szentelte. Villani báró bevezető cikke után G. Delogu a magyarországi olasz műremekekről számol be képek — részben színesek — sorozatával. Gerevich Tibor az új magyar festészetről ír, a hírneves olasz műkritikus, Ugo Nebbia pedig az új magyar szobrászatról ad képet. Agnoldomenico Pica tízoldalas 14 képpel illusztrált cikket szentel a magyar építészet új arcának s beható, találó analizisét adja a fejlődésnek, ahogy azt kívülállva látja. Lajtáról szólva mondja, hogy ez a művész volt az, aki a magyar építészetet felszabadította Maróti Géza „darabos dekorativ akrobatikájának bilincseiből". Lajta irányát visszavezeti Berlagehez, mint Wright kezdeményezéseihez. A háború utáni évekről írja: „szinte természetes, hogy a kispolgári eklekticizmus és pénzszerzés súlytalan művészete sújtotta ez országot is — mint annyi mást — s hogy a gépies középszerűség érvényesült a nyilvános építkezések egész vonalán. Ez természetesen kiváltotta a magyar építészek jobbjainak bátor harcát egy magasabb művészi kultúra érdekében". A mai építészetünkben két főirányt vél felfedezhetni: az egyik a Bauhausból kiindult irányt követi bizonyos ortodoxiával, a másik semmiképpen sem tagadva meg ennek értékeit, a tiszta modernség szintjére egy paraszti művészetnek hatásait próbálja átvinni. Részletesen beszél Breuer Marcell építészeti törekvéseiről, mint Molnár Farkas és Fischer József munkáiról. Bizonyos tárgyi kritikával szól Kotsis Iván boglári templomáról, Györgyi és Román közös munkájáról, sőt Árkay Bertalan vasbeton templomáról is, „nem tudunk teljesen egyet-

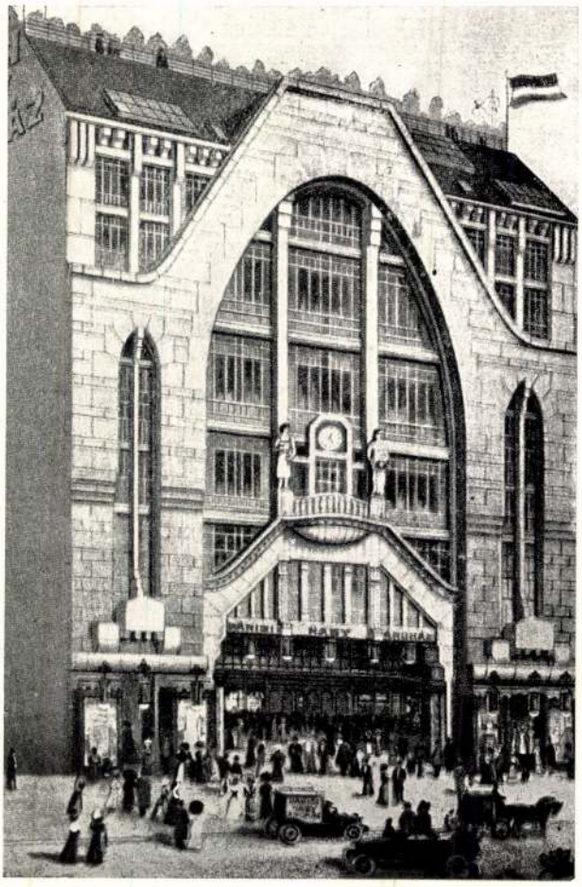

Költséget és energiát nem kímélve épült ez a budapesti áruház az 1900-as években.

Nehéz viszonyok közt takarékosan épült ez a berlini üzletház három évtizeddel később. Csupa ablak, világosság, feliratokra, reklámra sok hely — cserébe az „architekturáért"!

szere és különböző hisztorikus stílusok kényszerítőnek vélt hatása alatt. A régi világban, amikor egy-egy üzletre egy kedves kis kovácsoltvas cégér hívta fel a figyelmet csupán, amikor az erős üzleti verseny nem hívta ki az uccára — a kirakatba — az egész üzletet, akkor a régi nyílások szűk keretei még elegendők voltak. De az üzleti verseny a kis cégéreket átváltoztatta mind ormótlanabbá váló cégtáblákká, melyek a primitív üzleteknél a bolt külső falára kerültek, sőt a portékát is ott akasztották fel mindaddig, míg a kirakat, kereteit kibővítve, a házfal síkja elé nem lépett és portállá nem változott.

A növekvő cégtáblák igen elrontották a komoly paloták álarcában pompázó házakat; tervszerűtlenül, kuszán nyugtalanították és nyugtalanítják a szemet ott, ahol még ma sem foglalta őket megnyugtató egységbe az üzleti portál. Világos tehát, hogy a portál egy magasabb fejlődési fok a cégtáblák rendszertelenségével szemben; megadja előbb csak a felírások, majd a világítótestek, reklámlámpák helyét és formát szab magának a kirakatnak is.

A portál voltaképpen *rendezi* az üzlet különböző elemeit és fejlődése éppen ezen elemek rendezettségnek fejlődését jelenti. Az „elcsúfító" portál fogalma a tökéletlen rendeződés hosszú periódusa alatt ment át a köztudatba. Végnélküli lenne azon portálok számát felsorolni, melyek között nemcsak félig öntudatlanul keletkezett iparosmunkákat találnánk, hanem nagy pénzeken tervezett és nemes anyagokból megépített portálokat is, ahol az ilyen értelemben vett rendezés tudata nem érlelődött ki a tervezőben. A legtöbb hiba forrása az, hogy a kirakatnyílást a meghagyott falak, illetőleg pillérek elé viszi a tervező, ami az egységes térhatást, vagy a kirakat síkhatását összekuszálja. Nyugtalanító, de nem kifejező diszítgetések; szeszélyes, de nem hangsúlyos vonalvezetések, — sok portál vérszegénységének itt találjuk meg az okát. A motívumok halmozása gyengíti el hatásukat és zárja ki az egyöntetű rendezettségből fakadó, biztos hatóerejüket. A modern portál tervezői ezen tények felismerésével váltak egyszerre oly meggyőzőkké, hogy rövid idő alatt a komoly és céltudatos üzletemberek egész sora tette magáévá ezeket az eleinte külföldön szerzett tanulságokat. Új portált csináltattak, holott a régi anyagában még tökéletesen megfelelt, illetőleg nem romlott még el; újat kellett csináltatniok csak azért, mert mióta meglátták a rendezettség szépségét,

látták a közönségre való egyöntetű és szinte természeti jelenség egyszerűségével ható erejét, nem tudtak lemondani erről az eszközről és nem bírták tovább nézni saját boltjuk rendezetlen kuszaságát.

„*Klarheit*" ennek a szépségnek a ható eleme: tisztább, üdébb levegőt vélünk szívni, a fény világosabb a közelében, üdítő áttekinthetőség vonzza a szemlélőt a kirakatok elé. A gondosság, okosság, tisztaság képzete társul ezzel a látvánnyal, melyet elháríthatatlanul követ az üzleti tisztesség és a szoliditás feltételezése. Többé-kevésbé tudatosan minden kereskedő érzi ezeket, ha a jobbat meglátta egyszer.

Nem tud lemondani erről az eszközről, már csak azért sem, mert a „rendezéssel" szinte mindig velejár az is, hogy a tervező több helyet teremt az árui részére. Kiváltások teszik egységessé a kirakat terét és a tervező ökonomiája minden motívumot a maga mértékére és helyére utal. A fény, a háttér, az áru helye — egymásért vannak; mindegyik megkapja a maga szerepét. Az üvegfelületek felesleges magassága redukálódik, úgyhogy a cég- és felirattáblák megfelelően nagyok lehessenek. Ha pedig nagy írás nem alkalmazható, úgy a betűk plasztikája, színe, vagy markáns plasztikájú marquise-ken való alkalmazásuk, tehát helyzetük teszi feltűnővé őket. (Sirály és Dénes Testvérek a Teréz körúton, Szigeti, Múzeum körút, Csángó, Rákóczi út).

Nem tud lemondani erről az eszközről azért sem, mert a modern portáltervező tudatosan hangsúlyozza a portál reklámcélzatát. A modern üzletember teljes tudatában van annak, hogy a figyelmet minden eszközzel magára kell fordítania. Erre a kirakat egymagában nem elegendő. Az utóbbi esztendőkben megfigyelhettük, hogy az ucca falsíkjából különösképen a reklámlámpa, vagy fényreklám igyekszik mindjobban kilépni. A modern portál ezzel is gazdagítja skáláját, még pedig ugyancsak a „rendezés" jegyében.

A zavarosan kiugró, felnyuló, egymás hatását keresztező lámpák helyett magába a portálba visz bele a tervező olyan markáns plasztikát, amely szinte útjába áll a pillantásnak. Szervesen komponált lámpások, felírások, világító betűk szignetként felfogva, alakban, méretben és színhatásában is olyanok, hogy a szem el nem síklik felettük. (Gutfreund bőröndös, Wien, Unio buffet, Csángó.) Ilyen hatásra törekszik Kozma Lajos a Kalifornia buffet kiváló tervében, ahol a portál és a ház sarkán, mint legmeszszebbre látható pontot, a szignetszerű „K" betűt emeli ki. Ilyen hatást ér el az Unio buffet is, fénygolyóival és sarok fényoszlopával, mely két-

Kaesz Gyula tanár: Optikai üzlet terve Budapesten, félemeletet és emeletet vertikálisan összeolvasztó, érdekes kiképzés. Szemaforos világítóreklám az uccai sokadalomban.

Szirmai József építész: Rádióüzlet Budapesten, a félemeletet is kihasználó típus.

Két üzletportál.

Anno 1800 London és anno 1930 Berlin. Kvalitásmunka mind a kettő, s mind a kettő jellemző kora építészetére.

ségtelenül bebizonyította már, hogy meg tudja fogni az emberek pillantását. Csángó bőröndös és a bécsi Oppenheim optikus portálja egy-egy jellegzetes árucikknek nagyméretű szellemes alkalmazásával a legfokozottabb mértékben impresszionálja a járókelőt és elválaszthatatlanul összekapcsolja cikkével a cég nevét. Mint egy szellemesen kiélezett apercue marad meg emlékezetünkben a reflektorként felhasznált szemüveg, vagy a világító koffer; ezek odairányítják a vevőt még akkor is, amikor másfelé jár. Szüksége lévén valamire, emlékezetében kutat és bizonyára az ilyen energikusan kimélyített idegpályákon haladó emlék jut leggyakrabban felszínre benne.

Primitívebb és éppen ezért még fokozottabb vonzó erőt gyakorol az emberre a fény. A portál fényjátékának tudatos rendezése talán a tervező legizgatóbban érdekes feladata. A fénnyel való ügyes operálás adja meg neki azonban azt a további lehetőséget is, hogy a portált mintegy elszigetelje környezetétől és egyedülvaló kihangsúlyozott hatását érvényre juttassa. Ami jobbra, balra, vagy felette van, mind homályban marad a ragyogó nagy síkok koncentrált fénye mellett. Átvilágított nagy felületek, vagy a párkányok aljáról lefelé vetített fénycsóvák; dematerializált pillérek, melyek így fényben feloldva a kirakatnyílást valószínűtlen fesztávokra nagyítják. (Apostol-patika, Rákóczi úti automata.) Ezek azok a bizonyos meglepő hatások, melyekkel a tervező dolgozik. És minthogy a fénytobzódás mind általánosabbá lesz, Kozma Lajos már a fénynél lefojtottan hangolt akcentusokat is alkalmaz, kiváló feltűnési sikerrel. Csobothné váciuccai portálja halkságával tűnik fel az esti fényáradatok közepette.

De nemcsak a mesterséges fényre van gondja a modern portáltervezőnek. A mai portál az üzlethelyiség belsejének nappali világítását is igyekszik megtartani, nehogy a világos uccáról félhomályosan barátságtalan, hanem kellemesen megvilágított interiőrbe lépjen a vevő, ahonnan a kirakat ugyancsak élvezhető és a hova a roszszul elhelyezett kirakati cikkeknek nem kaotikus silhouette-je látszik csupán. Nappali megvilágítás szempontjából rendkívül érdekes volt a Flóris bonbonüzlet helyisége a Kossuth Lajos uccában, amikor még az eredeti Dankó-féle faportál állott előtte. Ez ugyanis az egész fénybeesést a két, relatíve kis nyílásra redukálta, melyeken voltaképpen csak a járdáról reflektált alsó fény világíthatott be a helyiségbe. Ez a szétszórt egyenletes fény teremtette a kis boltban azt az egész különös hangulatot, melynek elvesztéséért aligha kárpótol az a tény, hogy egy elhibázott portállal kevesebb van a pesti uccán, annál kevésbé, mert elhibázottsága ellenére sem lehet tagadni érdekességét és bizarrul dacos ötletességét.

Ezzel a hatósági beavatkozással kapcsolatban azonban félreértések elkerülése végett ne maradjon kimondatlan az, hogy semmiképpen sem helyes az az abszolút kívánság, hogy a portál a házhoz vagy környezethez alkalmazkodjék. Harmónia a ház és portál között csak akkor lehet, ha a ház a portállal együtt terveztetik. Ezeknél a született üzletházaknál a portál szerves része a háznak és a tervező jól teszi, ha vigyáz arra, hogy el ne vesszen benne, túlságosan bele ne simuljon, mert akkor bizony kárára van az eleven érzésű kereskedőnek, aki ilymódon csak igen korlátolt módon tudja a külön boltját kihangsúlyozni. Erre a kihangsúlyozásra pedig szüksége van. Hiba lenne lakópalotákból üzletházakká vedlett objektumoktól egységes portálkiképzést követelni. Az uccát egészében, mint élő valamit kell néznünk, nem pedig benne az egyes házakat. Amit a modern üzletházat tervező építész tervében megvalósít, mikor élesen határolja az üzletházat a lakóháztól, (első úttörő Adolf Loos a Michaeler Platzon épült háza), ugyanazt a régi háztól is elvárhatjuk, t. i. azt, hogy alsó síkja a ház szempontjából szinte elveszett legyen. Ez az alsó rész az uccáé, az ucca fala. Itt egy újfajta festőiség diadalmaskodjék éppen a legszárazabb akadémizmus fáradtságából keletkezett architektura lábainál. A házak alsó síkja a lüktető városi életé; az abba beépített portál

Szirmai József

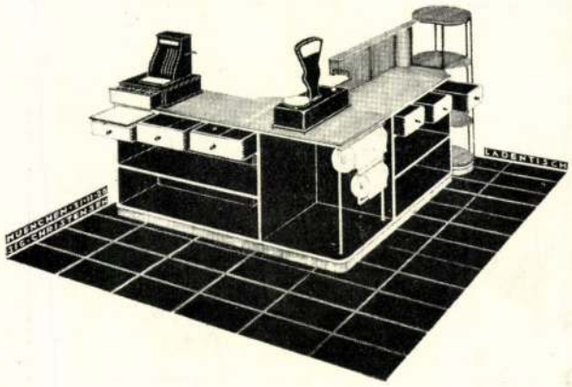

Csomagoló- és pénztárpult, ahogyan az elárusító és ahogy a vevő látja.

minél élesebben válik el a felette unalmaskodó lakóháztól, minél határozottabban hangsúlyozza önmagát, annál jobban felel meg életelemének és annál szebbé teszi az uccát. Ez az új festőiség nem riadhat vissza a színek tobzódásától, nem a legkülönbözőbb anyagok egymásmellettiségétől, a fém, a fa, a márvány, csempe, az üveg és a műkő mindmegannyi változatos kombinációban egyenrangúan küzd az érvényesülésért.

Egyelőre a fémportál az, mely a különböző anyagokkal kombinálva, legsimulékonyabbnak bizonyult a modern tervező törekvései számára.

A faportálok is tagadhatatlanul nagyot fejlődtek, de még legtisztultabb formájukban sem tudják a fémportálok üdeségét elérni. A Stühmer-boltok faportáljainak világosan követhető tisztulása egészen a Szentkirályi uccai gyárépület kirakatának tiszta, szép arányáig* szemléltetően mutatják ezt a folyamatot.

A kizárólag márványból készült portáloknál a szobrász veszedelmes közelsége és a márvány nagy építészeti multja kísért és belecsábít szerencsétlenül léptékét vesztett kicsinyes formautánzásba (kellemes kivétel a Mignon-cukrászda). Ugyanez áll a fa- és márványkombinációkra, amelyektől azonban nem lehet elvitatni néha bizonyos galantérie-szerű eleganciát. Kérdés azonban, helyes-e erre a hatásra törekedni?

A köztudatban egyelőre, úgy látszik, az él még, hogy helyes, mert szépnek érez olyan uccákat, amelyekben ez a szándék az uralkodó, — de már megindult a kicserélődés folyamata. Tetterős és optimista üzletemberek; logikus, fantáziás és őszinte tervezők meg fogják teremteni az igazán szép és színesen eleven üzleti ucca képét.

Szirmai József

* V. ö. Tér és Forma, 1929. é. f. 220. o.

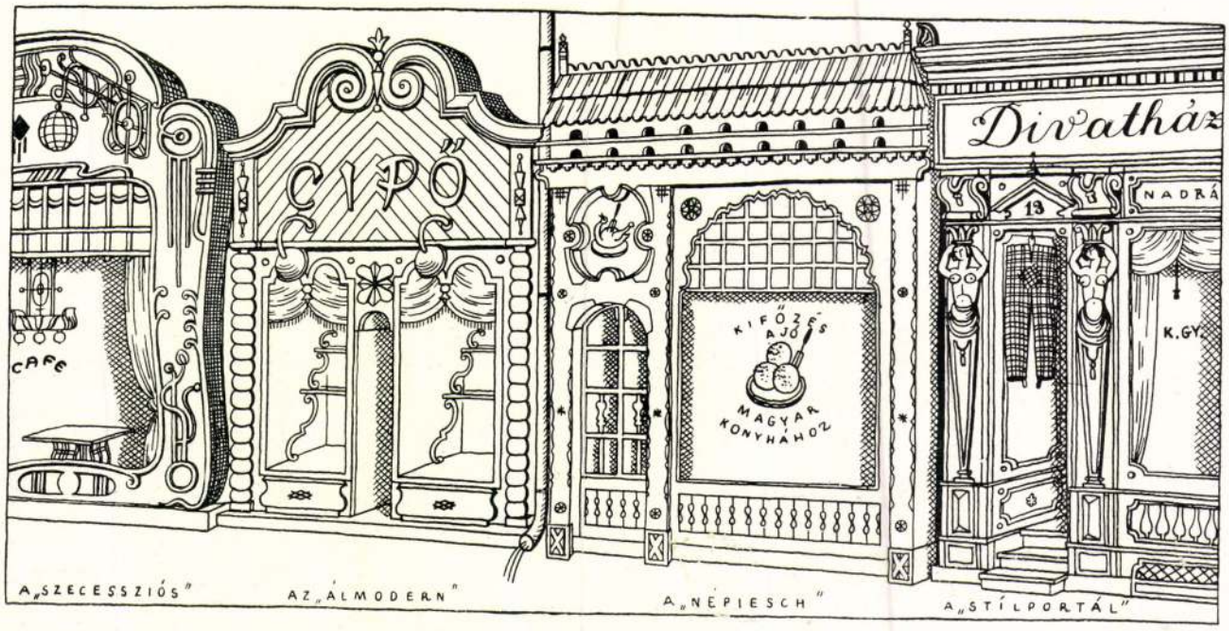

Ha nem is egészen így, de hasonlóan váltakoznak az utóbbi három évtized portáljai. A kereskedelmi építészet „Minderwertigkeitsgefühl"-jéből táplálkozó giccs négyfejű sárkánya!

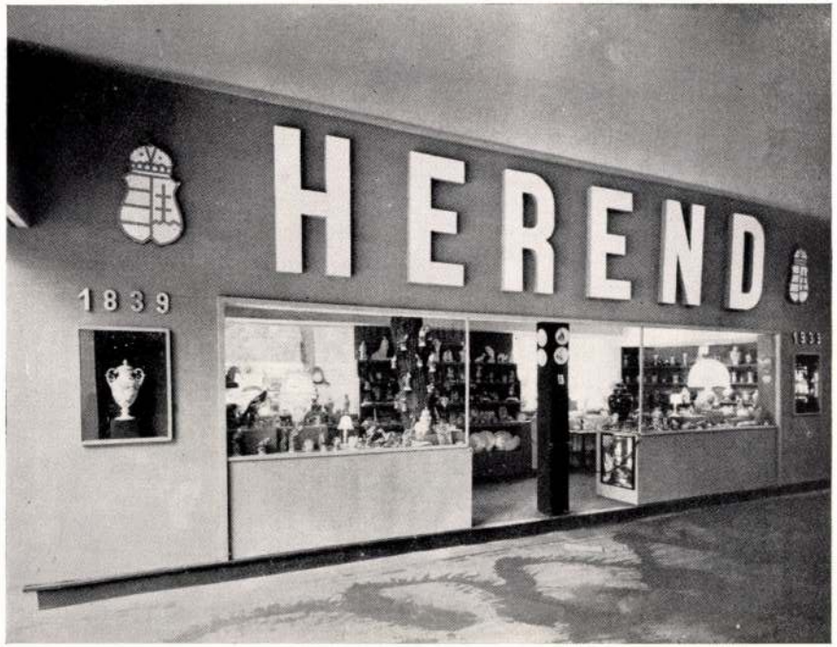

A herendi porcellángyár kiállítása.

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. kiállítása. Tervező: **Szirmai József.**

A budapesti Zsolnay-gyár új fürdőszobaburkolata beépített piperetárgyakkal. Tervező: **Kaesz Gyula.**

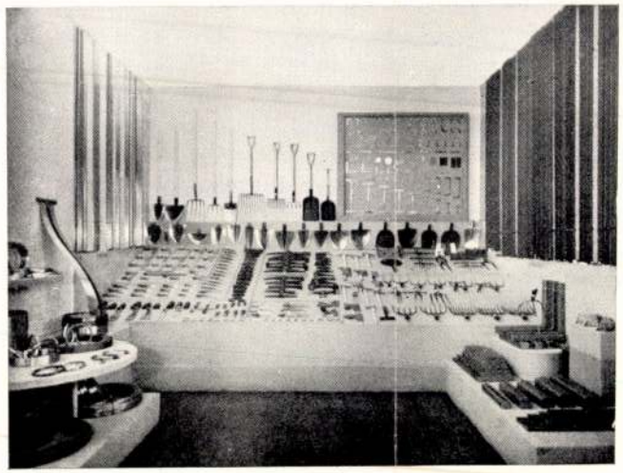

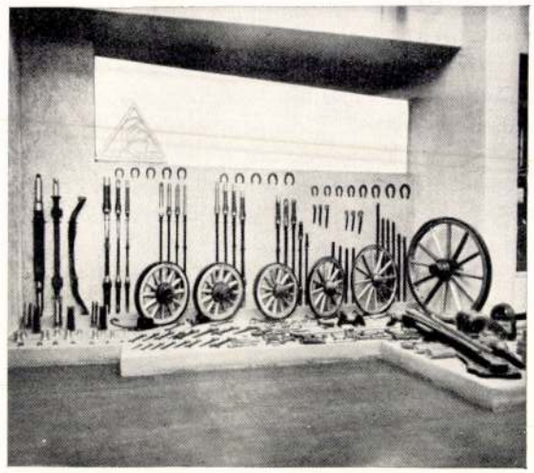

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű termékeinek bemutatója. — Rendezte: **Szirmai József.**

Tér és Forma. 1936. 7. 4. (Az 1936. évi B. N. V. építészeti képei.)

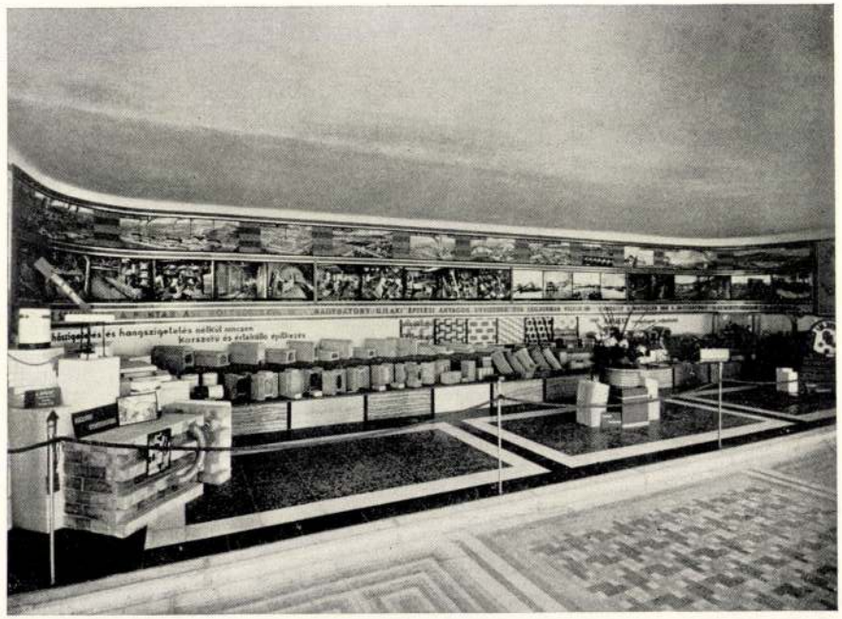

Nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek Rt. pavillonja és kiállítása. Fotó: Seidner.

érteni Perret stílusának bizonyos felszínes vonásai iránti vonzódásával". De folytatólag ezeket olvashatjuk Pica érdekes és jelentős írásában: „Mégis, alaposabb vizsgálat során tudatára ébredünk ez építészek törekvéseinek egész nemességére és mélyen megalapozottságára, mert Árkay Bertalan római egyházművészeti kiállítási csarnokával, Bierbauer Virgil és Kaesz Gyula milánói iparművészeti kiállítási termével, Györgyi Dénes bruxellesi kiállítási pavillonjával megkíséreltéк, hogy nem egy nyilvánvalóan folklorisztikus eredetű részletet a legtisztább és legszigorúbb modernizmus síkján igazoljanak. És ez új szellemi klimában, az új és tradicionális értékek e reviziójának légkörében, ezek a fiatal — már nem is egészen fiatal — építészek a tökéletes egyensúlyhoz, az elvitathatatlan életrevalósághoz érkeztek. Nyíltan el kell ismernünk, hogy ez úton, az avantgardista állomások, mint a legelőrehaladottabb kifejezésmódok elérésében egy nagy és elmélyülő munkának, sokszoros tapasztalatok felhasználásának eredményét kell látnunk, sokszoros kiegyenlítéseknek és tudatos lemondásnak gyümölcseit, aminél fogva egészen különleges értékek érlelődtek ki, amelyek eredetüket abban az állandó olvasztótégelyben találják, ahol lassan alakult ki ez a forma, minden ideiglenes, át nem gondolt álláspont mellőzésével". A továbbiakban Pica felsorolja Hofstaetter bérházait, Árkay téglaburkolatú villáját, Rimanóczynak középkori példákon és Dominikus Böhm munkáin edzett templomát, Hajós úszócsarnokát, Hültl Dezső autogarageát, Paulheim lovardáját, mint Bierbauer elektromos áramfejlesztőtelepét, megjegyezvén, hogy bár Hültl művében a hibrid romantikának egyes maradványai élnek, Hajós és Bierbauer műveiben bizonyos klasszicizáló hajlamok érezhetők — egyes belső tereikben, azok nagyságában, szerkezetüknek tisztaságában benyomásteljes monumentalitással teljesek, amely lényeginek térbeli alakításából ered. Befejezésül megemlékezik Kozma Lajos munkáiról, amelyekben a kifejezés lényegének keresését, a méretarányok éber figyelését látja. „Így — fejezi be fejtegetéseit — külsőséges önelégültség elkerülése árán, e szívós és tisztalátású építészeknek sikerült a megkínzott Magyarországon a művészeti téren váratlan egységet és nagyságot teremteni, amely a jobb jövő reményeivel teljes".

Az idegenforgalmi pavillon

A Tungsram-pavillon. Tervezte: **Breuer Albert**

A kiállítás iparcsarnoki részében kiválóan sikerült a Lampart nagyszabású anyagbemutatója, a hatalmas fényes lemezek tükröződései igen benyomásteljesen érvényesültek, s felfrissítették a bútorbemutatók ásítógörcsöt keltő unalmába fulladt látogatót. Az olyan kevéssé szerencsés

A Tungsram fényépítészeti kiállítás

Az Orion rádiókiállítása

Tér és Forma
1938. 6. 4.

Az 1938. évi Budapesti Nemzetközi Vásár építészeti arculata

A vásár vezetősége és annak műszaki irodája az 1938. évi vásár alkalmával arra törekedett — mint programmatikusan kimondotta —, hogy a vásár szabadtéri része nagyvárosi arculatú legyen — amialatt elsősorban azt értette, hogy az Iparcsarnok előtt nagymagasságú épületek csoportja alakuljon ki. Ezt a célkitűzést szolgálta a Goldberger gyár nagy magasságba nyúló, de belül felhasználatlanul maradt épület tömege, a Drehersörgyárnak a fatális zenepavillon fölé tornyosodó pavillonja, a Tungsram-gyár vertikálisan tagolt tömege, mely alatt alacsony

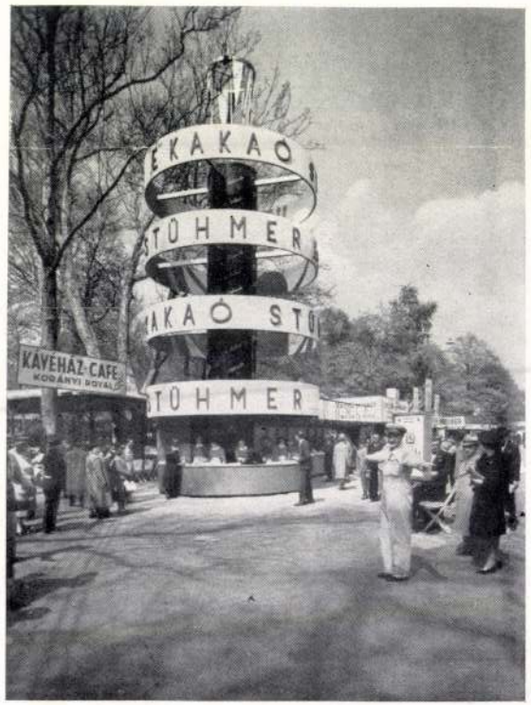

Stühmer-pavillon. Tervezték: **Kende Ferenc**

és az érdeklődő tömegekhez arányítva szűk helyiségek húzódtak, s e programm jegyében nőtt magasba a Rimamurány-Salgótarjáni Vasművek acélvázas tornya. A Dohányjövedék igen magasra nyúló fala pedig ezt a magas beépítésű tércsoportot igyekezett lezárni, elkülöníteni az Iparcsarnok halhatatlan bejárati építményétől, amelyet sajnos nem fedett el teljes hosszában, amint azt a Weiss Manfréd-féle hangár és a Tungsram-pavillon képezte utcák kívánatossá tették volna.

A gondolat bizonyára érdekes és helyes volt! Kérdés, hogy a meghívott tervezők mennyiben tettek okszerűen eleget e kívánságnak, azt mennyiben használták fel megbízóik kiállítási érdekeinek megfelelően. Mert a kiállítás vezetőségének e követelése a kiállítóknak bizonyára jelentős költségeket okozott — vajjon a felépült pavillonokban kihasználtatott-e ez a magasság az egyes kiállítások céljára? Aki épülőben látta ezeket a magas pavillonokat, megfigyelhette, hogy minő roppant mennyiségű faszerkezetet használtak fel a magasság elérésére s végül e térségek egészét a merevítő faváz töltötte ki teljességben. Felvetődik tehát az a kérdés, hogy a Tungsram-gyártmányok, nevezetesen a változatos fényhatások bemutatására a torony felső része nem-e lett volna jól felhasználható? Hasonlóképpen a Goldberger-torony 20 méteres terében nem-e lehetett volna egy káprázatos selyembemutatást rendezni? A Rimamurányi tornya bizonyára egy acélvázas építkezés egy elemét volt hivatott bemutatni — és pedig építkezés közben, ezért foglalatoskodott a szédítő magasban egy kőműves —, kár, hogy az építmény ez értelmét nem sikerült jobban kihangsúlyoznia a tervezőnek.

A Nemzetközi Vásár bejárata Foto: MTI
Tervezte: **Szirmai József**

A Weiss Manfréd-féle csőszerkezetű repülőhangár több helyet, teret igényelt volna, környezetének magas épületei elnyomták ezt a különben érdekes épületet, amelynek belsejében a kitűnő Haar-féle fotografiák ragadták meg figyelmünket. A Tungsram-pavillonnál bosszulta meg magát a magassági törekvés inkonzekvenciája: a nagy tömegek számára készült kitűnő rádióvevő-demonstráció a szűk termecskében épp úgy nem érvényesült, aminthogy a fényépítészet bemutatásához nagyobb távlatokra lett volna szükség.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

SZIRMAYNÉ
BAYER ERZSÉBET

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1980. MÁJUS 15-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
ECSERY ELEMÉR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1980. MÁJUS 15—29.

EGRY JÓZSEF TEREM
NAGYKANIZSA, DEÁK TÉR 3.

Felelős kiadó: Köteles István — 80-1583 KVNyD

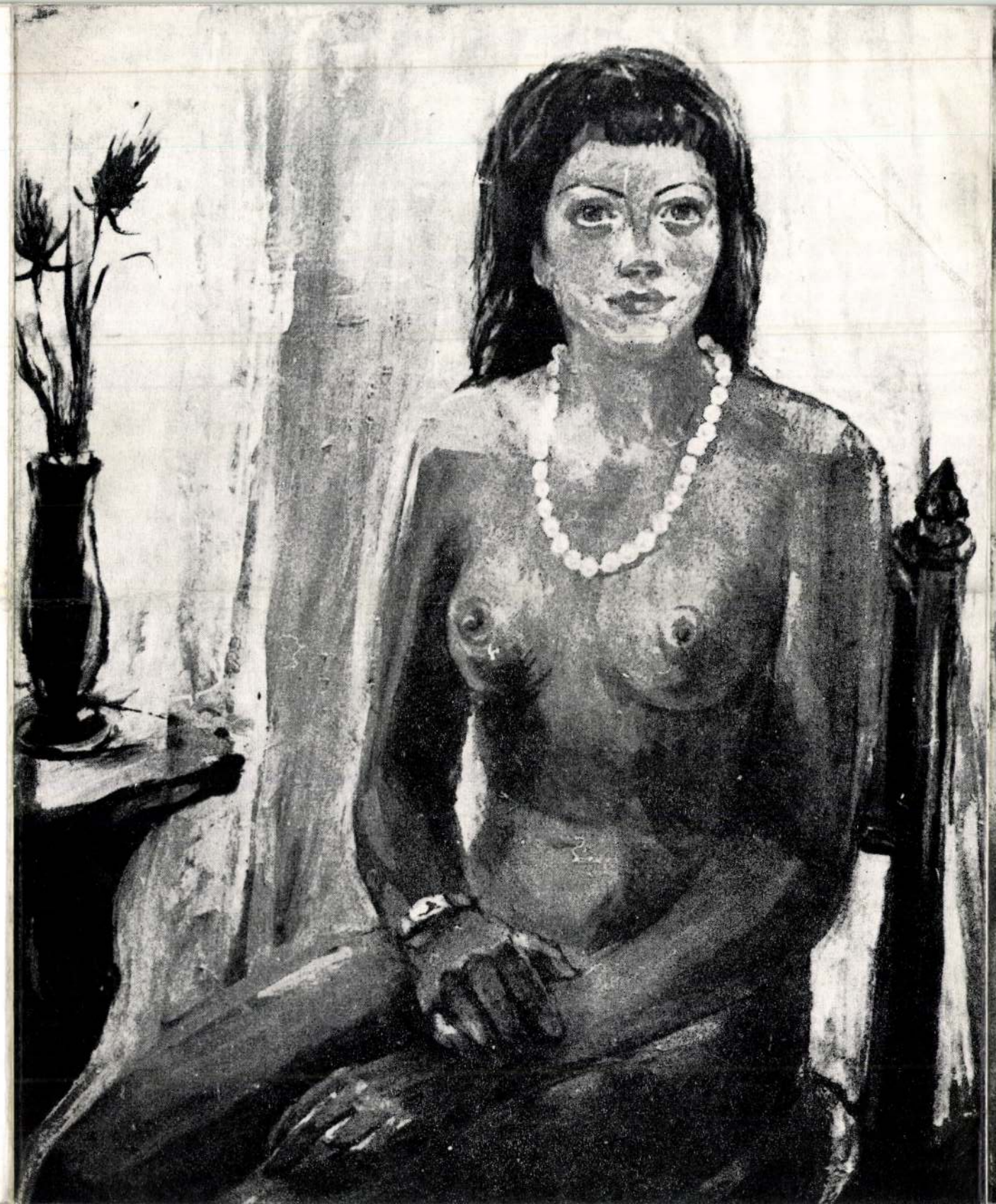

SZEMELVÉNYEK

Szirmayné Bayer Erzsébet művészetét méltató kritikákból

„Sz. Bayer Erzsébetet nem valamiféle (konvencionális) hajlam irányítja a tiszta oldalra, a figuralisták és a valamit mondani akarók táborába, hanem a vérébe ivódott egészséges világnézet és a rafinálatlanok intellektusa."

(Ecsery Elemér művészettörténész)

„Szirmayné Bayer Erzsébet képeit nemcsak a mesterségbeli tudás, hanem a sajátos látásmód, az ebből sugárzó hangulat egyéníti, teszi igazi műalkotássá."

(M. Kiss Pál művészettörténész)

„Ez a szemlélet nem befolyásolja a természetet, hanem a művész a maga egyéniségén átszűrve, festői módon jeleníti meg, s úgy kelti a valóság teljes sugallatát. Új teremtés ez. Eszközei közt legnagyobb ereje a szín."

(Szíj Rezső művészeti író)

Az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1948-ban szereztem diplomát. Mesterem Bernáth Aurél volt. A Képzőművészeti Alap tagja vagyok. Számos csoportos kiállításon vettem részt.

Önálló kiállításom először szülőfalumban, Szentlászlón volt. Ezt követte sorra a többi: Szigetváron, Szekszárdon, Dombóváron, Bonyhádon, Kaposváron, Budapesten, Pécsett és Nagyatádon.

Lehetőségeim szerint sokfelé járok hazánkban, hogy teljesebben megismerjem népünket, szép tájainkat és művészetünket. Ezek az utazások és emberi kapcsolatok adnak inspirációt képeimhez. Hasonlóképpen mindig gazdag élmény- és képanyaggal tértem haza, külföldi tanulmányútjaimról is. Jártam Csehszlovákiában, Olaszországban, NDK-ban, NSZK-ban, Romániában, Ausztriában, Franciaországban és Hollandiában.

Képeim közül néhány Baranya, Tolna és Somogy megye közintézményei, egy a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában van. Örömmel tölt el az az érdeklődés, amely művészetem iránt egyre inkább megnyilvánul, és az, hogy szépen gyarapodik azok száma, akik szeretik képeim témáit, színeit, hangulatait. Egyre több festményem kerül magángyűjtők otthonába, idehaza és külföldre egyaránt. (Olaszországba, NSZK-ba, Franciaországba, Hollandiába és Japánba.)

Szirmayné Bayer Erzsébet

„Az amit csinál, az kétségtelen a testészet egy rendkívül magas szintű és nagyon kulturált válfaja."
„Ebben a művészetben megvan a finom, árnyalt kolorit rendkívül biztos, jó hallású, abszolút hallású intonálása, és ugyanakkor megvan a színvilágnak a frissesége, gazdagsága, sőt elevensége."

(Pogány Ö. Gábor művészettörténész)

„A valósággal való elmélyült művészi kapcsolata teszi vonzóvá elsősorban a képeit. Érezzük áhítatát, mellyel szemlélte és megörökítette modelljeit. Vonzó festészetében az is, hogy mentes minden stiláris modorosságtól; nem szolgája egyetlen stílusnak, hanem mindig a mondanivalója tolmácsolására legalkalmasabb formanyelvben fejezi ki magát."

(Dr. Maksay László művészettörténész)

Szirmayné Bayer Erzsébet festő

Módosítják a rendezési tervet

Egyebek között a donneri városrész rendezési tervének változtatásáról, az általános rendezési terv módosításáról és a belterületbe csatolási kérelemről döntenek a képviselők a keddi közgyűlésen. Tizenhét téma kerül napirendre. Határoznak a városatyák a fogászati térítési díjakról, fogászati körzet kialakításáról Kaposfüreden, tárgyalnak a Deseda tó melletti vízisport–telep hasznosításáról és megvitatják a települési folyékony hulladék kezelését szabályozó helyi rendelet tervezetét. Tájékoztatást kapnak a képviselők az 1848–as és az Ezredéves emlékbizottság munkájáról és az idei programokról is.

Egy kis lakásban is elfér az univerzum

Mindennapi örülni való

Az emberi kapcsolatoknál alig van boldogítóbb — tartja a Szirmay házaspár. Ha megjelennek egy rendezvényen, rögtön körülveszik őket a barátok és a tanítványok. Államfők kapnak annyi gratuláló levelet, üdvözlő lapot, mint amennyit a kis kaposvári lakás polcai, szekrényei őriznek. Dr. Szirmay Endre költő, műfordító és felesége Bayer Erzsébet festőművész életművét a Kaposvár városért kitüntető címmel ismerte el az önkormányzat.

Dr. Szirmay Endre és Szirmayné Bayer Erzsébet FOTÓ: KOVÁCS

— Ön elég messziről, Hernádzsadányból került a somogyi megyeszékhelyre, felesége pedig Szentlászlón töltötte gyerekkorát. Mit jelent Önöknek Kaposvár?

— Nekünk a város nemcsak a házakat, az utcaköveket, hanem elsősorban az itt élő embereket jelenti. A kassai érettségi után Budapestre mentem egyetemre, s itt ismertem meg a feleségemet, aki a képzőművészeti főiskolán tanult. 1959–től kaposváriak vagyunk. Ettől kezdve mindvégig a tanítóképző főiskolán dolgoztunk, s közvetlenül kapcsolódtunk a város szellemi, művészeti, társadalmi életébe. Életcélunknak tekintettük, hogy tisztességes, jól képzett nevelőket adjunk a városnak, az országnak.

— Számomra a rangsor élén a család állt, aztán a pedagógus hivatás, majd a festés — teszi hozzá a felesége. — Óriási örömet szerzett nekem a tanítás. Igaz kapcsolatokat jelent ma is: a tanítványaim az ország minden részéből, de Ausztráliából, Amerikából is felhívnak telefonon vagy levélben számolnak be mindennapjaikról.

— Tanári munkájukkal, verseikkel, festményeikkel sokat adtak a városnak. De mit adott önöknek Kaposvár?

— Lehetőséget, megértést, együttműködést, kedvező körülményeket. Erzsébetnek 30 év alatt 25 kiállítása volt Kaposváron. Verseskötéteim kiadásához sok segítséget kaptam a könyvtártól, a megye és a város vezetőitől. Rengeteget jelent, hogy igényt tartanak a munkánkra: nemrég vittem be a Somogy szerkesztőségébe a Petőfi centenáriumra írt versemet.

— A rohanó, nyüzsgő, pénzhajhász világban nyugodt szigetnek tűnik a könyvekkel, festményekkel teli lakás. Elégedett emberek?

— Ebben a kis lakásban elfér az univerzum — mondja Szirmayné Bayer Erzsébet. — A baráti kapcsolatok révén kitágul a világ. Szerintem aki a szépet szereti, a szépet találja meg. Meglelem a mindennapi örülni valót.

— Valóban boldog emberek vagyunk — felelte dr. Szirmay Endre. — Akiket tanítottunk, helyt tudtak állni a pályán. Kell ennél több? **S. Pap Gitta**

A VÁROSLAKÓK KÉRDEZIK

Zalavári Zoltán, Berzsenyi utca 12.: — A Kodolányi János utca lakói és telektulajdonosai nevében kérdezem, mikor kerül sor az utca alapközműveinek megépítésére?

Dr. Fazekas Sándorné műszaki igazgató: — A városban 8 kiépítetlen földes utca van, melyek hossza több mint 2 kilométer, kiépítésük költsége 44 millió forint. A Kodolányi utca útépítési költsége 15 millió forintra becsülhető. A lakóházak elektromos hálózattal ellátottak, a beépítetlen ingatlanok villanyhálózatának kiépítésére 1,5 millió forintra lenne szükség. Hogy e beruházások megvalósítására mikor kerül sor, az várhatóan a költségvetés tárgyalásánál dől el a közgyűlésen.

Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése értesíti a lakosságot, hogy

1998. február 9-én (hétfőn) 17.00 órakor

a városháza Kossuth tér 1. szám alatti nagytermében

KÖZMEGHALLGATÁST

tart, amelyre minden érdeklődőt szeretettel vár.

A közmeghallgatáson Szita Károly polgármester tájékoztatást ad az önkormányzat 1997. évben végzett munkájáról, valamint az 1998. évi költségvetési tervéről.

Üvegszakosok tárlata az iparművészeti szakközépiskolában

Megcsillanó tehetségek

Az Iparművészeti Szakközépiskolában tegnap nyílt meg az üvegműves szakosok bemutatkozó tárlata. Az intézményben fél éve indult el ez a képzés, a diákok munkáin – a rogyasztással és melegüveg technikával készült munkák egyikén--másikán már megmegcsillan a tehetség.

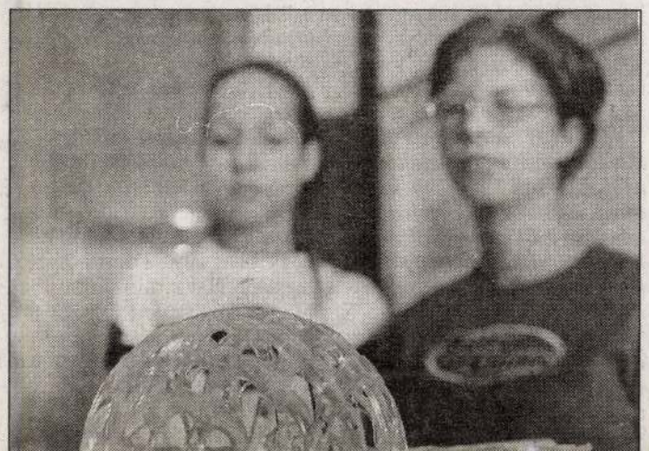

Hausz Árpád igazgató a megnyitón elmondta, az első évfolyamon a tizenegy diák *'Sigmond Géza* művésztanár vezetésével sajátítja el a szakma fortélyait. A Ferenczy-díjas üvegművész korábban Nyír-

Biciklinyelő gödör az út mentén

Hónapok óta tátong egy fél méter mély, 3-4 négyzetméter felületű gödör a Jutai út és a Tóth Árpád utca találkozásánál. A lakók szerint a közműbekötéskor túrták fel az utcát, ennek maradványa a balesetveszélyes mélyedés, melyet „elfelejtettek" betemetni a munkások. A biciklizők gyerekek bármikor beleeshetnek, s az arra kanyarodó autósoknak is naponta szerez kellemetlen perceket a gödör.

PROGRAMAJÁNLÓ

A Szín-Folt Galériában ma 15 órakor dr. Pogány Gábor művészettörténész nyitja

A kis- és középvállalkozásokról, a versenyképesség mércéjéről

Beszállítók és pályázatok

A kis- és középvállalkozások (kkv) életképességének ma az a leghitelesebb mércéje, hogy bekerülnek-e az egyre bővülő beszállítói körbe, s képesek-e ott tartósan megkapaszkodni. Az ipari tárca két éve meghirdetett pályázati rendszere annak ellenére is kevesekhez jut el, hogy nyilvános. A kkv-k helyzetéről kérdeztük T. Asztalos Ildikót, az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium politikai államtitkárát.

– Az Európai Unió országainak gazdaságában 30–50 százalékot tesz ki a beszállítói kör. Mi hol tartunk most, amikor napirenden van az európai közösséghez való csatlakozás?

– A multinacionális vállalatok által foglalkoztatott beszállítók aránya nálunk 10 százalék. A Suzuki cég kivétel: megtelepedésének feltétele volt az 50 százalék feletti helyi foglalkoztatási arány kialakítása. A nagy cégek berendezkedése után csak tavaly teremtődtek meg a beszállítói kör felé nyitás feltételei. A beszállítói konferencián fogalmazódott meg a legnagyobbak – a General Motors, a Nokia, az Audi, az IBM, a Chrysler, a Rába Rt. – részéről az alvállalkozói munka iránti igény.

– Milyen követelményeknek kell megfelelniük a leendő beszállítóknak?

– A feltételek nagyon szigorúak: alapkövetelmény a világszínvonalú minőség, ami ma már komoly anyagi áldozatot kíván. A menedzsmentréteg már nálunk is megfelel az európai színvonalnak, a technológiai felkészültség és a pénzügyi források tekintetében azonban jelentős a lemaradásunk. A multik áraival nem, vagy csak nehezen tudnak konkurálni a kisvállalkozások, s a szállítási határidőket sem tudják sokan megtartani. Márpedig a beszállítói célprogram másik lényeges pontja a már bekerültek megmaradásának a segítése.

– Bővíthető-e még a jelenlegi beszállítói kör?

– Most kezdtük meg a piackutatást, a kereslet és a kínálat felmérését a vállalkozások átvilágításával. Arra szeretnénk választ kapni, hol, milyen kapacitás van, s melyek a cégek gyenge pontjai. Ez nemcsak a kormányzattól, hanem a vállalkozóktól is erőfeszítést, közreműködést igényel.

– Várható-e újabb világcégek megtelepedése?

– Az erőművi pályázatok elbírálása még hátravan, de azt már tudjuk, hogy a kötelező 50 százalékos magyar részvétel lehetővé teszi a vállalkozói kör jelentős bővülését. Nemrég a finn Elcotech, a napokban pedig az amerikai UTAH multibeszállító cég jelezte letelepedési szándékát.

– A KSH adatai szerint a kisvállalkozások hitelállománya az elmúlt két évben jelentősen, a '90-es évek elejének a szintjére csökkent, miközben a kormányzat hangsúlyt fektet a kkv-hitelpolitikára. Ez ellentmondás, nemde?

– Felméréseink szerint ez nem a kis-, hanem a mikrovállalkozások hitelállományát tükrözi. Köztudott, hogy a mikrovállalkozások mögött családok ezek az elsődleges feltételei. A beszállítói célprogram másik lényeges pontja a már bekerültek megmaradásának a segítése.

– Bővíthető-e még a jelenlegi beszállítói kör?

– Most kezdtük meg a piackutatást, a kereslet és a kínálat felmérését a vállalkozások átvilágításával. Arra szeretnénk választ kapni, hol, milyen kapacitás van, s melyek a cégek gyenge pontjai. Ez nemcsak a kormányzattól, hanem a vállalkozóktól is erőfeszítést, közreműködést igényel.

– Várható-e újabb világcégek megtelepedése?

– Az erőművi pályázatok elbírálása még hátravan, de azt már tudjuk, hogy a kötelező 50 százalékos magyar részvétel lehetővé teszi a vállalkozói kör jelentős bővülését. Nemrég a finn Elcotech, a napokban pedig az amerikai UTAH multibeszállító cég jelezte letelepedési szándékát.

– A KSH adatai szerint a kisvállalkozások hitelállománya az elmúlt két évben jelentősen, a '90-es évek elejének a szintjére csökkent, miközben a kormányzat hangsúlyt fektet a kkv-hitelpolitikára. Ez ellentmondás, nemde?

– Felméréseink szerint ez nem a kis-, hanem a mikrovállalkozások hitelállományát tükrözi. Köztudott, hogy a mikrovállalkozások mögött családok dzsét" is kockára teszik, ha hitelhez folyamodnak, ezért nekik csak a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány (MVA) mikrohitel-konstrukcióiban érdemes gondolkodniuk. Felmérésünk szerint ők nem igénylik a hiteleket, félnek a rizikótól.

– Az érdekvédelmi szervezetek régóta szorgalmazzák egy, a kisvállalkozásokat segítő bank megteremtését. Van-e esélye egy ilyen banknak?

– A bankok csak a jó üzleti tervvel és megfelelő garanciarendszerrel rendelkező vállalkozók hitelezésében érdekeltek, hiszen a lehető legkisebb kockázatra vállalkoznak. Ilyen feltételnek nem tudnak megfelelni a mikro- és a kisvállalkozók. A kkv-k számára 80 százalék erejéig nyújt hitelgaranciát a tavaly szeptemberben létrejött Hitelgarancia Rt., amely remélhetőleg a beszállítói célprogram háttértámogatásaként is jelentős szerepet fog játszani. Az idén 55 milliárd forint áll rendelkezésére a különféle programok támogatásához.

– Mi volt a mérlege az IKIM tavalyi kamattámogatási programjának?

– Hétszeresére nőtt a tárca kamattámogatását igénybe vevők köre, s ezzel mintegy 27 milliárdos beruházás finanszírozásához tudott hozzájárulni a minisztérium. Az idei programban a beszállítói körre esik nagy hangsúly, a forrásösszeg legalább 500 millió forint lesz. Még nem született végleges döntés a támogatás mértékéről, hogy a mindenkori alapkamat 44 százalékát fel tudjuk-e emelni 70-re.

Ezenkívül a minisztérium irányzatából számításaink szerint 6 milliárd forint jut ebben az évben a különféle pályázatok támogatására. Vissza nem térítendő támogatásban a minőségbiztosítási rendszerekhez csatlakozni kívánók, az ipari kiállításra és infrastrukturális beruházásra pályázók részesülhetnek.

Kamatmentes támogatás legfőképp az ipari területen belüli infrastruktúra-fejlesztésre, kamattámogatás pedig elsősorban beszállítói beruházásra és forgóeszköz-finanszírozásra adható.

– Milyen támogatásra számíthatnak az ipari parkok?

– Támogatásuk közvetett, önkormányzati, kamarai és kormányzati összefogással valósítható meg. Az ipari parkok száma akár meg is háromszorozódhat az év végére. Így előfordulhat, hogy például Tatabányán is munkaerőhiány lesz. Tény, hogy a foglalkoztatási gondok a gyorsan gyarapodó ipari parkoknak köszönhetően jelentősen csökkennek – persze csakis ott, ahol megfelelő, szakképzett munkaerő áll rendelkezésre.

– Vidéken kevesen tudnak a pályázati lehetőségekről. Mit tesz ezért a tárca?

– A pályázatokat tavaly már nyilvánossá tette a kormányzat, tehát nem csak bizonyos körök értesülhetnek róluk. Elkészült a forrástérképünk is. Az Internet valóban kevesekhez jut el, de az MVA megyei csoportjait is bevontuk a tájékoztatásba. A kamarák és az érdekvédelmi szervezetek együttműködése nélkül azonban nem építhető ki az információs hálózat sem.

PIACI KÖRKÉP

	Kaposvár	Siófok	Nagyatád
Burgonya	40-45	30-50	45
Káposzta	50	50	50
Paprika	55-100/db	70/db	700/kg
Paradicsom	300-400	390	400
Uborka	300-400	600	550
Zöldség	160	-	250-260
Tojás	15-18	15-17	16-17
Sampinyon	220-320	280	300
Hagyma	100	120	90-110
Banán	160	200	180-200
Alma	80-120	60-80	60-120
Karfiol	300	320	300
Kelkáposzta	70-80	50	80
Fokhagyma	250-300	360	350
Karaláb	150/kg	100/kg	50/db
Dió	700	950	800
Mák	650-700	680	650
Ponty	620	---	650
Sav.káposzta	100-120	90	100

FELVÁSÁRLÁSI ÁRAK

ZÖLDSÉG-GYÜMÖLCS

Kaposvár,	Lecsó kereskedés	Vital kereskedés
paprika	50-70/db	45-75/db
paradicsom	260	230-260
káposzta	22	25
burgonya	35	37
v. hagyma	60-75	85
tojás	14	11.50-13.50
uborka	360	350-390
sav. káposzta	50	58

⇕ A múlt héthez képest változatlan ár ↓ A múlt héthez képest csökkent az ár ↑ A múlt héthez képest nőtt az ár

Árak: Ft/kg

Felvásárlók	sertés nagyüzemi	sertés háztáji	növendék borjú	selejt juh
Kapos Ternero Kft	⇕ 280-285	⇕ 260	↑ 225-230	⇕ 165
Kaposvár Pini Hungary	↑ nagytermelői sertés 100-135 kg 260-295 Ft alapár + 12% áfa minőségtől függően ⇕ kistermelői sertés 100-135 kg 265-270 Ft alapár + 7% komp. felár ⇕ nagysúlyú és TF 135-160 kg 250 Ft/kg+ 7% komp. felár ⇕ 160 kg felett 235 Ft/kg+ 7% komp. felár			

Somogy XV.évf.6.sz. 1987

már említett televízió"; „És ekkor a töprengő, lázas csendben / válaszul három hang szólalt meg bennem. / Egyik mondta: ha nem téved e téren, / Te lennél álombéli nőtestvérem, / kire évek során annyiszor vágytam"; „És amint oldalt nézek, / vagy villamosra várok, / tán éppen akkor téved / hozzám s keríti áldott / más-állapotba elmém / az ihlet röpke kénye"; „Így annak a fiatal párnak, / mely meditálni késztetett legott, / ülőhely nem jutott"; „ha váratlan, goromba zökkenő / képében szökne közéjük a vész", és így tovább, és így tovább.

Érthetetlen számomra az is, hogy Vitó miért olyan lírai műfajt folytat, amelynek belső tartalékai és lehetőségei mára teljesen kimerültek. Azaz miért elbeszélő költeményeket ír? Mi szükség van olyan szemlélet és költői álláspont felvételére, amely már teljesen avitt? Ma már az olvasó nem azt várja a költőtől, a verstől, hogy valamit elmeséljen, hanem hogy a legalkalmasabb szavak megtalálása révén valamit jelezzen, valamit felvillantson, meditációra késztessen. Ehhez nem sok, csupán néhány jól irányzott szó kell, amely verssé szerveződik. Ha a költő, mondjuk, egy réten halad át, ne írja le leltárszerűen a rétet, mert azt, hogy milyen, illetve milyen lehet egy rét, nagyon is jól el tudjuk képzelni. Amit a költőtől várunk, az az, hogy megmutassa, ami közvetlenül nem látható, legfeljebb sejthető. Azt például, milyen gondolatai voltak a költőnek a réten áthaladtában. A mai olvasó azt sem igényli már, miként egykor, hogy a költő mindent tudjon, mindenről aprólékos ismeretei legyenek, hogy tehát egyféle fárosz, emberfeletti alak legyen. Hiába írja Vitó régi mítoszok alapján, hogy a költő vakmerő keze az égre nyúl, tollát a végtelenbe meríti, meg hogy lelke a csillagok felett lebeg, a mai olvasó túlságosan jól tudja, hogy csodákra bizony a költő sem képes.

Mindezek után úgy látom, a *Szegletkő* említett fogyatékosságai ellenére jelentős állomás Vitó Zoltán életében már csak azért is, mert e kötet által történt meg költővé avatása. A vers, mint kifejezési forma révén megtalálta és felfedezte önmagát. Most az a feladat áll előtte, hogy a vers korszerű formái által felfedezze a való világot, hogy megteremtse a hagyomány és az újítás szép egységét. Távlatos feladat ez, amely kitölthet egy életet! *(Magvető, 1986)*

KLOSS ANDOR

Kettős portré

– Szirmay Endre versei – Szirmayné Bayer Erzsébet képei –

Az idei könyvhétre érdekes meglepetéssel szolgált a kaposvári Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár: egy kötetben tette közzé a Kaposváron élő művészházaspár újabb munkáinak gyűjteményét. E versek írója és e festmények alkotója között, ahogy Fodor András is utal rá a könyv fülszövegében, „A műhellyé váló otthon kölcsönös termékenyítő hatása, a közös kritikai mérce ösztönös használata föltétlenül kimutatható".

1982-ben megjelent *Párbeszéd* c. kötete óta írt újabb verseit válogatta össze a kitűnő költő-műfordító, Szirmay Endre. Időközben hangja elmélyült, témavilága kiszélesedett, mind érettebb, tisztább, kikalapáltabb versek jelzik a fejlődés irányát. Formagazdagsága felöleli a kötött formákat, azoknak is legszigorúbb változatát, a szonettet, de a lazábban kötött, tömör szabad verset is kedvvel alkalmazza.

Szonettjeiben a szeretett nagy elődök, kortársak emlékét idézi meg, Tóth Árpád, Babits, Kosztolányi példaadó humanizmusához kötődik *(Most is felfénylenek, Béke és háború közt, Csodákon merengsz)*. Illyés Gyula halálára írt szonettjében siratja el a feledhetetlen kortársat, akinek művében „Rácegresről messzi Párizs is világol / anya-

Gazdag Erzsi szenvedésekkel teli, de mégis ezerarcú élete („Hányféle arcot viseltem, amíg saját / arcomat megtaláltam.") is ott ékeskedik már az „örök lemez"-en, bevésve a lírai költészet aranybetűivel.

DIENES OTTÓ

Vitó Zoltán: Szegletkő

Túlzás lenne azt állítani, hogy mai költészetünkre a klasszikus hagyományok folytatása a jellemző. Sőt, inkább úgy áll a dolog, hogy lírikusaink a hagyományoktól való eltávolodásra törekszenek, mintha velük kezdődne a világ meg a költészet. A köztudatból az irodalomtörténet egész tömbjei hullottak ki. Ez bizonnyal nagy kár, de az legalább ennyire riasztó, hogy a költők, és most kénytelen vagyok egy sokak által kárhoztatott fogalmat használni, nos, a fiatal költők tudata is ezt az elszegényedést sínyli. Erről felmérések is vannak immár. Az irodalomtörténet olyan nagy tömbjei, mint például Zrínyi Miklós, Balassi Bálint, Berzsenyi Dániel, Petőfi Sándor és Arany János életműve (hogy csak a kiemelkedőket említsem ezúttal) nem sokat jelentenek számukra, sőt, nem nagyon találnak folytatnivalót Ady Endre és József Attila életművében sem, merthogy már annyira múltbéliek vélik őket. Görcsösen a jelenből és csakis ebből akarnak költészetet teremteni, de műveik hallatlanul jelen idejűnek vélt építménye voltaképpen talajtalan, szavaiknak nincsen mélysége, bennük és általuk csak a felszín fecseg. Mivelhogy a klasszikusok és a múltbéli hagyományok ismerete vagy éppen ezek hiánya nyomban kiderül. Aki ugyanis mélyen, be[illegible]őleg ismeri Zrínyi Miklós, Balassi Bálint meg a többeik életművét, másképpen használ[illegible]a a szavakat, óvatosabban és felelősebben építkezik belőlük.

Mindezt azért említem, mert amikor olvastam Vitó Zoltán kötetbe gyűjtött verseit, arra gondoltam először, hogy végre egy fiatal költő, aki tudatában van annak, hogy nem vele kezdődik a világ meg a költészet, hogy miközben saját verseit írja, egyúttal folytatnia is kell valamit. Érzékeli, hogy életművek hatalmas építményei vannak előtte, hogy az ő szavai és versei egy hatalmas folyamat egyelőre apró részei. Mindez, mondom, már versei első olvasásakor kiderült. Abból a módból, ahogyan a szavakból építkezve létrehozza verseit; de ezt mutatja a verstan ismerete, meglepően nagy formakultúrája is. Szimpatikus volt aztán még, hogy számára a költészet nem felületes játék, hanem véresen komoly dolog, a lét értelmének megtalálása. *Mottó* című versében kendőzetlenül le is írja: „Versben mondom el magam", ami, ha jól értelmezem, prózai megfogalmazásban azt jelenti, a vers által valósítom meg önmagamat. Verseit, első kötetét a szó eredeti és átvitt értelmében (s nála mindkettőnek kiemelkedően fontos szerepe van) indulónak tekinti, tudniillik az olvasó felé, hogy megmutassa versbe sűrített világát, a szavak által megvalósított önmagát *(Szokatlan induló)*.

Ez volt az első olvasmányélmény, Vitó kötetének, hogy úgy mondjam, madártávlatból való szemrevételezése. A második meg a harmadik olvasás után, amikor nemcsak az egyes versekre figyeltem, hanem az egészre, a *Szegletkő* teljes építményére, akkor kiderültek a hiányosságok is. Hogy a hagyományok túlságosan is rátelepszenek alkotói egyéniségére, költői szemléletére, s hogy néha mennyire avíttas szóhasználata. Egy-egy versét olvasva olyan érzésem volt, mintha valaki a múlt századból szólt volna, s ez bizony ma, a huszadik század fordulója, az újabb ezredforduló előtt néhány évvel bizony sutának, mesterkéltnek tűnik. Meg aztán, ugyan mi szükség van az olyan körülményes, képzavaros megfogalmazásokra, amelyek megsemmisítik az esztétikai illúziót, és a verseket dagályossá teszik? Mutatványként, hogy mire is gondolok, ide másolok néhányat: „A modernül varázsos technika / révén lépett elém a vízió, / a

nyelved élő hazát adott néked / Európát veled hódítja meg néped / ajkad némasága bennünket is gyászol." *(Bennünket is gyászol)*

Költészetében Szirmay hagyományőrző missziót teljesít, a külsődleges modernkedés zsákutcáit bölcsen elkerüli. *Kettős portré* c. versében két ember összetartozásának egy élet viszontagságain átlendítő erejét, a közös emberi vállalások szépségét szólaltatja meg:

Csillagszikrát vetett bennünk a világ,
az együttlobbanás enyém és tiéd,
lüktető fény tereli sorsunk sodrát,
a szó és a szín tündérvarázst igér.

Létünk ebben az ölelő kötésben
lángot és tündöklő virágot virít,
akik reményünket föllobogózták,
szívükbe zárják most is az igazit.

Szirmay Endre tudatosan építkezik lírájában, látszólag alig hatottak rá az izmusok, bár képei néhol meghökkentő asszociációsorokat indítanak el versei olvasójában. Közvetlensége nem tűri a mai irodalmunkban divatos híg mellébeszélést, verbális hókuszpókuszolást: áttetsző egyszerűséggel akar és tud szólni, nem titkolja, hogy hatni akar az emberekre, a közösségre, verset felelősséggel és az ehhez társuló esztétikai igényességgel ír. A külső és belső valóság történéseit, rezzenéseit emeli versbe, ahogy Fodor Andrásnak ajánlott versében írja:

bisz az igazság olykor még kevés,
hogy testvérünk legyen minden ember,
biztató társunk a valóság.

(Tudom, nincs mentségünk)

Megvallja emberi-költői barátságait Papp Árpádnak, Káldi Jánosnak ajánlott költeményeiben. Általában a költőbarátságoknak, a közös eszmények, rokon törekvések vállalásának mindig is kitüntetett szerep jutott eddigi költészetében *(Hegymagasból, Visszajár, Virtus – emberségből).*

Szirmay kedveli a hagyományos versformákat, nem riad vissza a ma már ritkán alkalmazott refrénes strófaszerkezetektől sem, amire megragadó szépségű darabként idézhetjük a *Vörös tulipánok* c. verset:

bíbor levelük nesztelenül lehull
de estükben is felcsapnak a lángok
hogy felkiáltsák kormos panaszukat
a vörös tulipánok.

reggelre csak barna szárak meredeznek
a szélben a múlt varjúraja szállong
emlékkertjeinkben most is ringanak
a vörös tulipánok.

Megszívlelni való szavakkal szól a fiatalabbakhoz, egy megszenvedett költői pálya tapasztalatainak fedezetével:

a rücskös közönyt szaggatja a szél
de a köd mögött őrt áll az ifjúság

csak feleljeni – azt sosem szabad
minden reményünk szikrázó pillanat.

(Szikrázó pillanat)

Szirmay Endre korunk szorongató nagy kérdéseivel szembenéző költő, a mégisremény költője. Ha új gyűjteménye néhány darabja rezignáltabb hangon szól is, mindig kicsendül versei alaphangjából a remény, a jövőbe vetett hit erőteljes szólama. S ami ritkaság mai líránkban, kitűnően kezeli a rövid, tömör dalformát. Kötete egyik legszebb darabja az *Örömöt sugárzók* c. költemény, izzó hőfokú szerelmi vallomás szinte a világot megtartó asszonyokhoz:

Ti napfény-szemű asszonyok
örömöt sugárzók,
őrizzétek a végtelent
innen alig látszót.

Ars poetica-szerű vallomásban fogalmazza meg a költői szó értelmében való bizakodását:

A kenyér
nemcsak lisztből és kovászból
vízből és kemencelángból
kél fel
kenyér a szó is
amely az igazság hitével
a meggyőzés erejével
ér fel

Amikor nemrégiben egy soproni kiállításán először láthattam Szirmayné Bayer Erzsébet képeit, lenyűgöző élményben volt részem: arcképei, közös szülőföldünk, a somogyi tájak hangulatát idéző festményei olyan festőt mutattak, aki nem olcsó hatásokra törekszik, aki a divatos festői irányzatokat kikerülve építi szívósan önálló, szuverén világát, kiérlelt élettapasztalatokat sűrít képeibe.

Szirmayné kiváló portretista, képes megragadni alakjainak legjellemzőbb fizikai-pszichikai karaktervonásait, mint pl. *Bernáth Aurél, Martyn Ferenc, Papp Árpád, Fodor András* portréján láthatjuk.

Közel áll hozzá a falu világa, annak jellegzetes alakjai, flórája, faunája *(Falusi öregek, Az üres bölcső, Nehéz évek, Kádi néni, Édesanyám, Sváb menyasszony, A gangon).* Megragadó költői hangulatokkal telítettek *Zselici táj* és *Csikóstöttös márciusban* c. képei, de ugyanúgy otthon érzi magát a mediterrán olasz tájakon is *(A Canale Grande Velencében, Sienai látkép, Erőd Nápolyban).*

Színkezelése, vonalvezetése határozott, mindig lényegretörő. Stílusában realisztikus, ugyanakkor egy-egy arc ábrázolásában mély lelki finomságok, mozzanatok érzékeltetésére képes. Ezek a munkái egy a korral haladni tudó, érett festőegyéniség lenyomatai, további kibontakozást ígérnek. Öröm lapozgatni e festménykópiák közt akkor is, ha a festmények színvarázsát – bizonyára szükségszerűen – nem tudják érzékeltetni a fekete-fehér fotók. Portréinál ez kevésbé zavaró, így is maradéktalan élményt nyújtanak. S talán arra ösztönzik e kivitelében is szép kötet olvasóit, nézőit, hogy megismerhessék e képeket kiállításokon is, eredeti színvilágukban. *(Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár, Kaposvár, 1987.)*

KERÉK IMRE

Nagy tüzek

— Szovjet-orosz elbeszélések az 1920-as évekből —

A húszas évek szovjet kisprózáját bemutató hazai válogatások sorát egy újabb, jelentős antológia gazdagítja, a *Nagy tüzek.* Mindmáig az egyik legátfogóbb, legizgalmasabb gyűjtemény Illyés Gyula 1936-ban megjelent kötete, a *Mai orosz dekameron.* A hatvanas években a szovjet szellemi életet a húszas évek művészetének újrafelfedezése rázta meg. Iszaak Babel, Mihail Bulgakov, Vszevolod Ivanov, Andrej Platonov, Jurij Olesa prózája, Borisz Paszternak, Marina Cvetajeva, Anna Ahmatova korai köl-

Szirmainé Bayer Erzsébet

SZIRMAINÉ BAYER ERZSÉBET festőművész kiállítását tegnap nyitották meg a kaposvári Palmiro Togliatti Könyvtárban. A művész ezúttal hazai és olaszországi tájképeket, munkásportrékat mutatott be. VI·2

Magyar Hirlap 1977/129/8

A JUNIUS 15-IKÉN MEGNYILÓ MÁSODIK HÁGAI BÉKEKONFERENCZIA PLAKETTJE. — Az orosz kormány megbizásából mintázta Szirmai Tony.

lábuak közül való, a melyeknek nevezetes szerepet szánt a história. Nem a turfkrónika, hanem valósággal maga a történelem. Cerbero nem a versenypályákon szerepelt: ennél sokkal méltóságosabb volt a carrièreje. Cerbero volt az a paripa, a melyen Ferencz József király ezelőtt negyven esztendővel a koronázás alkalmával lovagolt. Ez a dicsőség egy részleges testi halhatatlanságot is szerzett neki. Mikor kimult, farkát és sörényét levágták és a bécsi udvari istállók muzeumában helyezték el azokkal az ezüstpatkókkal együtt, a melyeket akkor a lábain viselt. Cerbero életrajzában, a melyet most elmondanak a lapok, van egy momentum, a mely megérdemli a filozofáló hajlandóságu emberek figyelmét. Ez a paripa — éhen halt. Nem a nyomorúság döntötte az éhezők sorába, hanem az önérzetnek és a kötelességtudásnak egy olyan eszményi mértéke, a milyen két lábon járó élőlények alakjára is vajmi ritkán szegi a tragikum zománczát. Cerberónak ama dicsőséges szereplése egyben az utolsó szereplése is volt. Egy paripának, a mely koronázásra vitt egy fejedelmet, bizonyára bajos olyan munkát találni, a mely méltó legyen a múltjához. Nem is találtak. Cerbero többé nem kapott munkát és foglalkozást. Az ő életének tartalma 1867 junius 8-ikán befejeződött. Nem maradt más hátra a számára, mint pihenni a babérjain, heverni ragyogó boxában és fehér márvány jászlából ropogtatni a finom zabot. Hasonló sorsot a maguk életének megfelelő föltételei között a kétlábuak nem találnak elviselhetetlennek. Cerbero azonban igen szimpla filozófiáju lény volt. Ő még annál az igazságnál tartott, hogy enni csak annak illik, a ki dolgozik. És minthogy nem dolgozott, úgy érezte, ahhoz sincs joga, hogy egyék. Cerbero tehát nem evett. Hasztalan zizegett márvány jászlában a finom abrak: Cerbero nem kért belőle és nem volt rábirható, hogy egyék. Ime, egy kiváló léleknek nagyszerű tragikuma, a ki elpusztult egy oly dicsőségben, a melynek jutalmát a maga számára tulságosnak itélte. Ekkora szerénység igazán csak — négy lábon állhat meg. De még így is össze kellett roskadnia.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

A trónörökös szeme még egyszer végigfutja a sort, aztán kajánúl mered rá ép a szerencsétlen Bezzegh Pistára. A tolmács aggódva lesi a Nagyúr méltóságos szavát:

— No, hogy vagytok, ebek? Jól bánik-e veletek az emberséges Ak-Mirza?

Bezzegh Pista tétován néz a társakra. És Tholdalagit majd a guta üti, mikor a hebegő, alázatos választ hallja:

— Hát igenis jól volnánk, felséges uram, és emberségesen bánik velünk Ak-Mirza Ő Nagysága . . .

No ugyan röhögnek a tatárok! Maga a Nureddin is ördögien kaczag fel:

— Úgy? Gyáva ebek, ti hát akár örökre is itt maradnátok? No majd lesz gondom rá, hogy vágyódjatok egy kicsit haza. Majd megcsiklandoztatlak én benneteket!

Gőgösen int a tatár Nero. S mialatt a szerecsenek a rabokhoz futnak, még hozzá teszi:

— És most legalább majd azt is kivalljátok, hogy ki mennyi váltságdíjra képes! Vagy belehaltok, vagy igértek becsületes sarczot. És a mit most igértek, szent lesz az, mint a Mohamed szava, — alább nem szabadúltok!

Hát tanúlt pribékek azok a szerecsenek; tüzes vassal a kezükben oly félelmetesen vetik magukat áldozataikra, hogy a legtöbb rab már az első rémület hatása alatt önkénytelenül elárulja igazi kivoltát. Csakhogy a kintól szabadúljon, mindenik nyomban igér valamit, — ám míg a szolgafélék csak száz-százötven aranyra tartják magukat, addig a meglepett nemesek mindjárt hat-hétszáz tallért ajánlanak.

— No lám, — mosolyog a Nureddin, — sikerült az első fogás! Immár sejtjük, ki a szolga, s ki az úr. Tovább!

Nem kell tanítani azokat a pribékeket, tisztában vannak ők a mesterségükkel! Visszavetik a máglyára az egyelőre csupán ijesztőnek használt tüzes vasakat és más fortélyos biztatással srófolják feljebb a váltságdíjat. Hamar csinálják. Ime, hátrakötött kézen-lábon lógnak már a bitóról öreg Putnoky uram, meg Vér György, derekukról nehezéknek temérdek szikla csüng alá kötélen. Szombath Ferkót és szolgatársait már deresre húzták és csattog hátukon a szöges korbács. Szalánczy Gábort üstökénél fogva akasztották fel, talpa alatt kicsike tűz lobog; szomszédjában most tépik ki a Szüts uram szakállát melegviz nélkül. Vaydának izzó vasat kell szagolnia, de ezalatt a két keze újjait hüvelyk-szorítóval zúzzák . . .

A kövér trónörökös éldelegve nézi mindezt. Van eredmény: a kínban ordító szolganéppel már ötszáz aranyra rúgtatták a sarczot.

— Tovább! — rendeli Ak-Mirza, — még huszonötöt rá . . . no, igérsz-e most hatszázat? . . .

Így megy ez a srófolás az uraknál is, csakhogy ott már három-, négy-, öt-, sőt hatezer arany körül alkusznak. A kínok minden újabb szigorítása százakkal viszi feljebb a sarczot, sőt Vayda a hüvelykszorító utolsó erős csavarintására ezer tallérral igért többet. A ki elájul, azt pihentetik, de a vizzel való fellocsolás után újra kezdődik a vallatás. Persze egymás ellen is vallatják a rabokat... Valamelyik szerencsétlen kiböki, hogy Vér György gazdag ember, — no erre persze maga lép hozzá a rettenetes Nureddin. Fokozatosan nehezítik a súlyt a kézen-lábon hátrakötve lógó ember dereka körül.

— Anyám, édes anyám! — tör ki a szegény ifjú Vér György.

— Tizezer arany! Megadod-e?

Megadná ő, ámde az újabb súlyra roppan a derék és szakad a bitó kötele is. Dülledt szemmel, elkékülve, arczra bukik a homokba. A hájas felség mérgesen rúgja még egy darabig a mozdulatlanúl fekvő testet:

— Felelsz-e hát, kutya?

Végre Ak-Mirza is az áldozat fölé hajlik:

— Felség, kifogott rajtunk az eb: megdöglött! A pokolba is, — teszi aztán hozzá boszúsan magának, — tizezer aranyat vesztek! . . . Te Achmed pribék, vigyázzatok, — az az öreg is kékül már ott!

Hamarosan leakasztják öreg Putnoky Zsigát. Ő jobban állta a torturát, de az ágyéka bizony neki is kiszakadt s az eleven bele kijött.* Hát a jó Szalánczy? Nála is kissé túlságba ment a Nureddin buzgalma: a két lába feketére égett. Haldokolva rángatózik a földön:

— A mátkám, édes mátkám! . . .

*

Fáj a vesztett sarcz a tatároknak, dühös Ak-Mirza, de dühös a maga hibájáért a kövér Nureddin is. És növekvő haragjuk a szegény Szabó Gazsi személyében talál méltatlan czéltáblára.

— A fejedelem bolondja, — szól Ak-Mirza.

— Ahá! — vigyorog a trónörökös, — no bolond, most majd minket mulattass egy kicsit. Hát kivált-e téged Rákóczy György?

— Dehogy is váltja ki, — röhög Eszin Cselebi, — nem váltja ki ezt senki. E mellett hitvány, beteg ember, — hasznavehetetlen személy . . .

— Dehogy is hasznavehetetlen, — kiált a Nureddin, — az ő kínjai hadd figyelmeztessék a többit, hogy sürgessék otthon a váltságdíjjat. Ebek, ide figyeljetek!

Int a hájas zsarnok, s a következő perczben már villa nyelére ültetik** Szabó Gazsit: két azsag égő fa alatta, két lábán egy-egy rengeteg kő s a két kezét kétfelé vontatják. Ezalatt egy

* Saját szavai szerint. Lásd Szemere Pálnéhoz irott levelét: Deák Farkas, Századok. 1885. 657. lap.

** A kínzás egyéb módjaira nézve ugyanott.

A HÉTRŐL.

A művelt külföld. A múlt pénteken, mikor a képviselőház néhány forróbb vérű tagja kiszorította a törvényhozás teréből a nemzetsértő Vajda-Vojvod Sándort, már biztosra vehette mindenki, hogy huszonnégy órán belül megtörténik az «apellálás a művelt külföldhöz.» Nem telt belé huszonnégy óra és a *fölebbezés* csakugyan meg is történt, a mint hogy megtörténik minden alkalommal, a mikor a nemzetiségi urak valamin rajtaveszítenek. Hogy a művelt külföld hanyatt essék a megbotránkozástól azért, mert Vajda Sándor nem szidhatja büntetlenül a magyar nemzet törvényhozásában a magyar nemzetet, ezt a többek között azért se hiszszük, — mert a művelt külföldnek erre nincsen semmiféle joga. A művelt külföld parlamentjeiben estek már meg sokkal czifrább és csattogóbb, sőt dörgőbb dolgok is, mint a mienkben. A nyelvrendeletek tárgyalásakor, Badeni gróf kormányzása idején, a bécsi képviselőházban olyan verekedések folytak, a milyet külvárosi csapszékek közönsége is csak kivételes alkalmakkor, nagy ünnepek délutánjain produkál. A haját meg a szakállát czibálták egymásnak a törvényhozó urak. A franczia kamarában Constans belügyminiszter pofonütötte D'Aubry grófot és Syveton képviselő hasonló barátságtalanságban részesítette André hadügyminisztert. Az olasz képviselőházból ezelőtt nehány nappal egészen úgy tessékeltek ki egy képviselőt, a kiről kiderült, hogy a hirhedt *camorra* sötét alakjai közül való, mint a magyar parlamentből most Vajda-Vojvod Sándort. Mindezt nem azért hozzuk föl, mintha a parlamenti élet kivánatos elemének kivánnók igazolni az ilyen jeleneteket; csak azért, hogy az ilyen *fölebbezéssel* való fenyegetőzés üres voltára rávilágítsunk. Se olasz, se osztrák, se franczia részről nem olvastunk annak idején ilyen apellálást, egyszerűen azért, mert egy szabad és művelt ország a maga közéletében fölvetődő jelenségek illetékes birájául nem ismerhet el mást, mint maga-magát. Egy nemzet, a mely szabad és független, nem áll semmiféle művelt külföld gyámsága alatt és magán kívül más *fölebbviteli bíróságot* nem ismer. A mi a magyar parlamentben történik, legyen az helyes vagy helytelen, annak birája maga a magyar nemzet. Nem a *művelt külföld*, hanem a *művelt belföld*. A magyar nemzet nagykorú és megvan minden joga rá, hogy magát a művelt nemzetek közé számítsa. A kik tehát itt történt dolgok illetékes birája gyanánt a *művelt külföldet* szokták emlegetni, csak a maguk kiskoruságának vagy roszhiszeműségének vagy mind a kettőnek adják bizonyságát.

*

Vidéki ujságírók. A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége a héten ünnepelte meg alakulásának és fennállásának első deczenniumát. Most tíz esztendeje annak, hogy a kisebb és nagyobb vidéki központok életének krónikásai a maguk közös érdekeinek védelmére és fejlesztésére seregbe szervezkedtek. Magyarország czentrális berendezésű ország és a czentruma Budapest. Olyan óriási kihatású, domináló szerepe az ország egész közéletére, úgy politikai, mint kulturális téren egész Európában talán még csak Párisnak van, mint a magyar fővárosnak. A főváros hatásával harmónikus a fővárosi sajtó hatása is jelentőségben és kiterjedésben. Németországban vagy Olaszországban a sajtónak egy kizárólagos országos czentruma nincsen. A legsulyosabb szavú német birodalmi lapok Frankfurtban és Kölnben jelennek meg, ezeket tekintélyben egyetlenegy berlini lap sem előzi meg. Olaszországban a milanói *Secolo* vagy *Corriera della Sera* és a nápolyi *Mattino* épen olyan hatalmas, nagy ujságok, mint a római *Tribuna* vagy *Giornale d' Italia*. A mi sajtóbeli állapotaink ebben a tekintetben inkább a franczia sajtó helyzetéhez hasonlítanak, a hol országos szerepük csak a párisi lapoknak van. Nem valószínű, hogy ezt a helyzetet, a mely históriai fejlődés és politikai berendezkedés folyománya, a jövő is megváltoztatná. De azért a magyar vidéki sajtónak még mindig igen nagy, igen hasznos, és a milyen terhes, olyan nemes föladata van vidéki városaink politikai, társadalmi és kulturális életének fejlesztésében. A munka, a melyet a vidéki ujságíró végez, szinte példátlanul sokat kiván az emberétől fáradozásban, odaadásban, bátorságban és tapintatban. Egy nagykövet mondotta egyszer, hogy két igen nehéz mesterség van. Egy nagy állam diplomatájának lenni, vagy egy kisebb város zsurnalisztájának. Mert mind a kettőnek ezernyi érzékenységgel kell számolnia. Ha egyforma nehéz is a két mesterség, bizonyos, hogy nagykövetnek lenni mégis háládatosabb foglalkozás. Jobban is honorálják. Nem csoda tehát, ha nem csupa olyan ember lesz vidéki ujságíró, a ki nagykövet is lehetne. De hogy azért a vidéki ujságírók zöme jól, lelkesen és sikeresen teljesiti a maga igen nehéz föladatát, annak kész bizonysága a vidéki sajtó állandó fejlődése, egy csomó kitünő lap, a melynek csak a dátuma vidéki, de nem a szinvonala olyan, a milyet az a bizonyos *metropolis-gőg* ezzel a szóval jelezni szokott.

*

A boldogság kodifikátorai. Közel két esztendeje dolgozik egy jogtudósokból és irókból alakított hetes bizottság Párisban a házassági törvény reformján. Nem akarják elsietni a dolgukat, a melynek a végzésére öt éves terminust kaptak, pihenő és meditáló szüneteket tartanak, jókora pauza után a héten láttak megint dologhoz. A házassági törvény reformja a házassági intézmény reformja kiván lenni, mert új szempontok és állitólag megfelelőbb erkölcsi fölfogás szerint itéli meg ezt a legjelentőségesebb emberi szövetkezést. A franczia lapok a *boldogság kodifikátorainak* nevezik a reformbizottság tagjait, a kik azonban maguk nem valami erősen biznak benne, hogy sikerülniük fog megtalálni és paragrafusba formálni a boldogság biztos elemeit. Az egyik kodifikátor Paul Hervieu a világhirű iró, nagyon érdekes, és meglehetősen melancholikus nyilatkozatot tett elmélkedésének eredményéről. Arról — jelentette ki — le kell mondanunk, hogy a boldogságot intézménynyé tudjuk fogalmazni, akár a házasság, akár bármely más kötelék formájában. Intézmények adhatnak az embernek védelmet, támogatást, adhatnak módot a boldogulásra is, de paragrafusokkal boldogságot se termelni, se biztositani nem lehet. Ezt az erőt egy az emberinél emelkedettebb hatalom tartotta fön magának. Nem is arra törekednek ők, hogy a házasságot boldoggá tegyék — ennek az elemei nem állnak rendelkezésükre — hanem csak arra, hogy lehetőleg megszabadítsák a boldogtalanság tragikumától. A boldog házasságok nem is szorulnak semmiféle reformra, mert ezekben minden kötelék becses és áldott biztositéka a legnagyobb földi jónak: a reform mediczinája után csak a boldogtalan házasságok sóvárognak, ezeket pedig boldog frigygyé varázsolni semmiféle törvény nem tudja. Olyan reform, a mely a boldogtalan házasságok tömegét csökkenti, igenis lehet; de olyan, a melyik boldoggá tenne csak egy boldogtalan házasságot is, nem képzelhető. Mert semmiben se vagyunk olyan járatlanok, olyan tudatlanok, mint a boldogság tudományában. Ennek a tudománynak a törvényei még mindig a véletlenség kezében vannak: kodifikátorai még meg nem születtek. A boldogtalan emberek esengő lélekkel keresik; a boldogok szivükben érzik, de kimondani nem tudják.

*

Cerbero. A koronázási jubileum alkalmából került az ujságokba ez a név, a melynek egykori viselője már régen a földé, ha ugyan a bőréből nem csináltak nyerget vagy szijjat. Mert Cerbero ló volt: ama kiválasztott négy-

PIPACSOK. — Neogrády Antal rajza.

A JUNIUS 15-IKÉN MEGNYILÓ MÁSODIK HÁGAI BÉKEKONFERENCZIA PLAKETTJE. — Az orosz kormány megbizásából mintázta Szirmai Tony.

lábuak közül való, a melyeknek nevezetes szerepet szánt a história. Nem a turfkrónika, hanem valósággal maga a történelem. Cerbero nem a versenypályákon szerepelt: ennél sokkal méltóságosabb volt a carrièreje. Cerbero volt az a paripa, a melyen Ferencz József király ezelőtt negyven esztendővel a koronázás alkalmával lovagolt. Ez a dicsőség egy részleges testi halhatatlanságot is szerzett neki. Mikor kimult, farkát és sörényét levágták és a bécsi udvari istállók muzeumában helyezték el azokkal az ezüstpatkókkal együtt, a melyeket akkor a lábain viselt. Cerbero életrajzában, a melyet most elmondanak a lapok, van egy momentum, a mely megérdemli a filozofáló hajlandóságu emberek figyelmét. Ez a paripa — éhen halt. Nem a nyomorúság döntötte az éhezők sorába, hanem az önérzetnek és a kötelességtudásnak egy olyan eszményi mértéke, a milyen két lábon járó élőlények alakjára is vajmi ritkán szegi a tragikum zománczát. Cerberónak ama dicsőséges szereplése egyben az utolsó szereplése is volt. Egy paripának, a mely koronázásra vitt egy fejedelmet, bizonyára bajos olyan munkát találni, a mely méltó legyen a múltjához. Nem is találtak. Cerbero többé nem kapott munkát és foglalkozást. Az ő életének tartalma 1867 junius 8-ikán befejeződött. Nem maradt más hátra a számára, mint pihenni a babérjain, heverni ragyogó boxában és fehér márvány jászlából ropogtatni a finom zabot. Hasonló sorsot a maguk életének megfelelő föltételei között a kétlábuak nem találnak elviselhetetlennek. Cerbero azonban igen szimpla filozófiáju lény volt. Ő még annál az igazságnál tartott, hogy enni csak annak illik, a ki dolgozik. És minthogy nem dolgozott, úgy érezte, ahhoz sincs joga, hogy egyék. Cerbero tehát nem evett. Hasztalan zizegett márvány jászlában a finom abrak: Cerbero nem kért belőle és nem volt rábirható, hogy egyék. Ime, egy kiváló léleknek nagyszerű tragikuma, a ki elpusztult egy oly dicsőségben, a melynek jutalmát a maga számára tulságosnak itélte. Ekkora szerénység igazán csak — négy lábon állhat meg. De még így is össze kellett roskadnia.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

A trónörökös szeme még egyszer végigfutja a sort, aztán kajánúl mered rá ép a szerencsétlen Bezzegh Pistára. A tolmács aggódva lesi a Nagyúr méltóságos szavát:

— No, hogy vagytok, ebek? Jól bánik-e veletek az emberséges Ak-Mirza?

Bezzegh Pista tétován néz a társakra. És Tholdalagit majd a guta üti, mikor a hebegő, alázatos választ hallja:

— Hát igenis jól volnánk, felséges uram, és emberségesen bánik velünk Ak-Mirza Ő Nagysága . . .

No ugyan röhögnek a tatárok! Maga a Nureddin is ördögien kaczag fel:

— Úgy? Gyáva ebek, ti hát akár örökre is itt maradnátok? No majd lesz gondom rá, hogy vágyódjatok egy kicsit haza. Majd megcsiklandoztatlak én benneteket!

Gőgösen int a tatár Nero. S mialatt a szerecsenek a rabokhoz futnak, még hozzá teszi:

— És most legalább majd azt is kivalljátok, hogy ki mennyi váltságdíjra képes! Vagy belehaltok, vagy igértek becsületes sarczot. És a mit most igértek, szent lesz az, mint a Mohamed szava, — alább nem szabadúltok!

Hát tanúlt pribékek azok a szerecsenek; tüzes vassal a kezükben oly félelmetesen vetik magukat áldozataikra, hogy a legtöbb rab már az első rémület hatása alatt önkénytelenül elárulja igazi kivoltát. Csakhogy a kintól szabadúljon, mindenik nyomban igér valamit, — ám míg a szolgafélék csak száz-százötven aranyra tartják magukat, addig a meglepett nemesek mindjárt hat-hétszáz tallért ajánlanak.

— No lám, — mosolyog a Nureddin, — sikerült az első fogás! Immár sejtjük, ki a szolga, s ki az úr. Tovább!

Nem kell tanítani azokat a pribékeket, tisztában vannak ők a mesterségükkel! Visszavetik a máglyára az egyelőre csupán ijesztőnek használt tüzes vasakat és más fortélyos biztatással srófolják feljebb a váltságdíjat. Hamar csinálják. Ime, hátrakötött kézen-lábon lógnak már a bitóról öreg Putnoky uram, meg Vér György, derekukról nehezéknek temérdek szikla csüng alá kötélen. Szombath Ferkót és szolgatársait már deresre húzták és csattog hátukon a szöges korbács. Szalánczy Gábort üstökénél fogva akasztották fel, talpa alatt kicsike tűz lobog; szomszédjában most tépik ki a Szüts uram szakállát melegviz nélkül. Vaydának izzó vasat kell szagolnia, de ezalatt a két keze újjait hüvelyk-szorítóval zúzzák . . .

A kövér trónörökös éldelegve nézi mindezt. Van eredmény: a kínban ordító szolganéppel már ötszáz aranyra rúgtatták a sarczot.

— Tovább! — rendeli Ak-Mirza, — még huszonötöt rá . . . no, igérsz-e most hatszázat? . . .

Így megy ez a srófolás az uraknál is, csakhogy ott már három-, négy-, öt-, sőt hatezer arany körül alkusznak. A kínok minden újabb szigorítása százakkal viszi feljebb a sarczot, sőt Vayda a hüvelykszorító utolsó erős csavarintására ezer tallérral igért többet. A ki elájul, azt pihentetik, de a vizzel való fellocsolás után újra kezdődik a vallatás. Persze egymás ellen is vallatják a rabokat . . . Valamelyik szerencsétlen kiböki, hogy Vér György gazdag ember, — no erre persze maga lép hozzá a rettenetes Nureddin. Fokozatosan nehezítik a súlyt a kézen-lábon hátrakötve lógó ember dereka körül.

— Anyám, édes anyám! — tör ki a szegény ifjú Vér György.

— Tizezer arany! Megadod-e?

Megadná ő, ámde az újabb súlyra roppan a derék és szakad a bitó kötele is. Dülledt szemmel, elkékülve, arczra bukik a homokba. A hájas felség mérgesen rúgja még egy darabig a mozdulatlanúl fekvő testet:

— Felelsz-e hát, kutya?

Végre Ak-Mirza is az áldozat fölé hajlik:

— Felség, kifogott rajtunk az eb: megdöglött! A pokolba is, — teszi aztán hozzá boszúsan magának, — tizezer aranyat vesztek! . . . Te Achmed pribék, vigyázzatok, — az az öreg is kékül már ott!

Hamarosan leakasztják öreg Putnoky Zsigát. Ő jobban állta a torturát, de az ágyéka bizony neki is kiszakadt s az eleven bele kijött.* Hát a jó Szalánczy? Nála is kissé túlságba ment a Nureddin buzgalma: a két lába feketére égett. Haldokolva rángatózik a földön:

— A mátkám, édes mátkám! . . .

*

Fáj a vesztett sarcz a tatároknak, dühös Ak-Mirza, de dühös a maga hibájáért a kövér Nureddin is. És növekvő haragjuk a szegény Szabó Gazsi személyében talál méltatlan czéltáblára.

— A fejedelem bolondja, — szól Ak-Mirza.

— Ahá! — vigyorog a trónörökös, — no bolond, most majd minket mulattass egy kicsit. Hát kivált-e téged Rákóczy György?

— Dehogy is váltja ki, — röhög Eszin Cselebi, — nem váltja ki ezt senki. E mellett hitvány, beteg ember, — hasznavehetetlen személy . . .

— Dehogy is hasznavehetetlen, — kiált a Nureddin, — az ő kínjai hadd figyelmeztessék a többit, hogy sürgessék otthon a váltságdíjjat. Ebek, ide figyeljetek!

Int a hájas zsarnok, s a következő perczben már villa nyelére ültetik** Szabó Gazsit: két azsag égő fa alatta, két lábán egy-egy rengeteg kő s a két kezét kétfelé vontatják. Ezalatt egy

* Saját szavai szerint. Lásd Szemere Pálnéhoz irott levelét: Deák Farkas, Századok. 1885. 657. lap.

** A kínzás egyéb módjaira nézve ugyanott.

A HÉTRŐL.

A művelt külföld. A múlt pénteken, mikor a képviselőház néhány forróbb vérű tagja kiszorította a törvényhozás teréből a nemzetsértő Vajda-Vojvod Sándort, már biztosra vehette mindenki, hogy huszonnégy órán belül megtörténik az «apellálás a művelt külföldhöz.» Nem telt belé huszonnégy óra és a *fölebbezés* csakugyan meg is történt, a mint hogy megtörténik minden alkalommal, a mikor a nemzetiségi urak valamin rajtaveszítenek. Hogy a művelt külföld hanyatt essék a megbotránkozástól azért, mert Vajda Sándor nem szidhatja büntetlenül a magyar nemzet törvényhozásában a magyar nemzetet, ezt a többek között azért se hiszszük, — mert a művelt külföldnek erre nincsen semmiféle joga. A művelt külföld parlamentjeiben estek már meg sokkal czifrább és csattogóbb, sőt dörgőbb dolgok is, mint a mienkben. A nyelvrendeletek tárgyalásakor, Badeni gróf kormányzása idején, a bécsi képviselőházban olyan verekedések folytak, a milyet külvárosi csapszékek közönsége is csak kivételes alkalmakkor, nagy ünnepek délutánjain produkál. A haját meg a szakállát czibálták egymásnak a törvényhozó urak. A franczia kamarában Constans belügyminiszter pofonütötte D'Aubry grófot és Syveton képviselő hasonló barátságtalanságban részesítette André hadügyminisztert. Az olasz képviselőházból ezelőtt néhány nappal egészen úgy tessékeltek ki egy képviselőt, a kiről kiderült, hogy a hirhedt *camorra* sötét alakjai közül való, mint a magyar parlamentből most Vajda-Vojvod Sándort. Mindezt nem azért hozzuk föl, mintha a parlamenti élet kívánatos elemének kívánnók igazolni az ilyen jeleneteket; csak azért, hogy az ilyen *fölebbezéssel* való fenyegetőzés üres voltára rávilágítsunk. Se olasz, se osztrák, se franczia részről nem olvastunk annak idején ilyen apellálást, egyszerűen azért, mert egy szabad és művelt ország a maga közéletében fölvetődő jelenségek illetékes birájául nem ismerhet el mást, mint maga-magát. Egy nemzet, a mely szabad és független, nem áll semmiféle művelt külföld gyámsága alatt és magán kívül más *fölebbviteli bíróságot* nem ismer. A mi a magyar parlamentben történik, legyen az helyes vagy helytelen, annak birája maga a magyar nemzet. Nem a *művelt külföld*, hanem a *művelt belföld*. A magyar nemzet nagykorú és megvan minden joga rá, hogy magát a művelt nemzetek közé számítsa. A kik tehát itt történt dolgok illetékes birája gyanánt a *művelt külföldet* szokták emlegetni, csak a maguk kiskoruságának vagy roszhiszeműségének vagy mind a kettőnek adják bizonyságát.

*

Vidéki ujságírók. A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége a héten ünnepelte meg alakulásának és fennállásának első deczenniumát. Most tíz esztendeje annak, hogy a kisebb és nagyobb vidéki központok életének krónikásai a maguk közös érdekeinek védelmére és fejlesztésére seregbe szervezkedtek. Magyarország czentrális berendezésű ország és a czentruma Budapest. Olyan óriási kihatású, domináló szerepe az ország egész közéletére, úgy politikai, mint kulturális téren egész Európában talán még csak Párisnak van, mint a magyar fővárosnak. A főváros hatásával harmónikus a fővárosi sajtó hatása is jelentőségben és kiterjedésben. Németországban vagy Olaszországban a sajtónak egy kizárólagos országos czentruma nincsen. A legsulyosabb szavú német birodalmi lapok Frankfurtban és Kölnben jelennek meg, ezeket tekintélyben egyetlenegy berlini lap sem előzi meg. Olaszországban a milanói *Secolo* vagy *Corriera della Sera* és a nápolyi *Mattino* épen olyan hatalmas, nagy ujságok, mint a római *Tribuna* vagy *Giornale d' Italia*. A mi sajtóbeli állapotaink ebben a tekintetben inkább a franczia sajtó helyzetéhez hasonlítanak, a hol országos szerepük csak a párisi lapoknak van. Nem valószinű, hogy ezt a helyzetet, a mely históriai fejlődés és politikai berendezkedés folyománya, a jövő is megváltoztatná. De azért a magyar vidéki sajtónak még mindig igen nagy, igen hasznos, és a milyen terhes, olyan nemes föladata van vidéki városaink politikai, társadalmi és kulturális életének fejlesztésében. A munka, a melyet a vidéki ujságíró végez, szinte példátlanul sokat kiván az emberétől fáradozásban, odaadásban, bátorságban és tapintatban. Egy nagykövet mondotta egyszer, hogy két igen nehéz mesterség van. Egy nagy állam diplomatájának lenni, vagy egy kisebb város zsurnalisztájának. Mert mind a kettőnek ezernyi érzékenységgel kell számolnia. Ha egyforma nehéz is a két mesterség, bizonyos, hogy nagykövetnek lenni mégis háládatosabb foglalkozás. Jobban is honorálják. Nem csoda tehát, ha nem csupa olyan ember lesz vidéki ujságíró, a ki nagykövet is lehetne. De hogy azért a vidéki ujságírók zöme jól, lelkesen és sikeresen teljesíti a maga igen nehéz föladatát, annak kész bizonysága a vidéki sajtó állandó fejlődése, egy csomó kitünő lap, a melynek csak a dátuma vidéki, de nem a szinvonala olyan, a milyet az a bizonyos *metropolis-gőg* ezzel a szóval jelezni szokott.

*

A boldogság kodifikátorai. Közel két esztendeje dolgozik egy jogtudósokból és irókból alakított hetes bizottság Párisban a házassági törvény reformján. Nem akarják elsietni a dolgukat, a melynek a végzésére öt éves terminust kaptak, pihenő és meditáló szüneteket tartanak, jókora pauza után a héten láttak megint dologhoz. A házassági törvény reformja a házassági intézmény reformja kiván lenni, mert új szempontok és állitólag megfelelőbb erkölcsi fölfogás szerint itéli meg ezt a legjelentőségesebb emberi szövetkezést. A franczia lapok a *boldogság kodifikátorainak* nevezik a reformbizottság tagjait, a kik azonban maguk nem valami erősen biznak benne, hogy sikerülniük fog megtalálni és paragrafusba formálni a boldogság biztos elemeit. Az egyik kodifikátor Paul Hervieu a világhirű iró, nagyon érdekes, és meglehetősen melancholikus nyilatkozatot tett elmélkedésének eredményéről. Arról — jelentette ki — le kell mondanunk, hogy a boldogságot intézménynyé tudjuk fogalmazni, akár a házasság, akár bármely más kötelék formájában. Intézmények adhatnak az embernek védelmet, támogatást, adhatnak módot a boldogulásra is, de paragrafusokkal boldogságot se termelni, se biztositani nem lehet. Ezt az erőt egy az emberinél emelkedettebb hatalom tartotta fön magának. Nem is arra törekednek ők, hogy a házasságot boldoggá tegyék — ennek az elemei nem állnak rendelkezésükre — hanem csak arra, hogy lehetőleg megszabadítsák a boldogtalanság tragikumától. A boldog házasságok nem is szorulnak semmiféle reformra, mert ezekben minden kötelék becses és áldott biztositéka a legnagyobb földi jónak: a reform mediczinája után csak a boldogtalan házasságok sóvárognak, ezeket pedig boldog frigygyé varázsolni semmiféle törvény nem tudja. Olyan reform, a mely a boldogtalan házasságok tömegét csökkenti, igenis lehet; de olyan, a melyik boldoggá tenne csak egy boldogtalan házasságot is, nem képzelhető. Mert semmiben se vagyunk olyan járatlanok, olyan tudatlanok, mint a boldogság tudományában. Ennek a tudománynak a törvényei még mindig a véletlenség kezében vannak: kodifikátorai még meg nem születtek. A boldogtalan emberek esengő lélekkel keresik; a boldogok szivükben érzik, de kimondani nem tudják.

*

Cerbero. A koronázási jubileum alkalmából került az ujságokba ez a név, a melynek egykori viselője már régen a földé, ha ugyan a bőréből nem csináltak nyerget vagy szijjat. Mert Cerbero ló volt: ama kiválasztott négy-

PIPACSOK. — Neogrády Antal rajza.

Szirmay Kornél

A Mentor könyvkereskedés kis kiállító szobájában *Szirmay* Kornél mutatja be grafikájának kisebb darabjait. A fiatal művész, aki hosszabb ideig Párizsban élt, az új francia grafikának neveltje, könnyűkezű és elegáns kezelője a színes ceruzának s főleg női aktjai szinte bravurosan tetszetősek. (bl.)

Magyar Hirlap
1927. X. 9

Szintes András

KÖNYV

Lapellenző

ÁRGUS

ÁRGUS

IRODALMI, KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

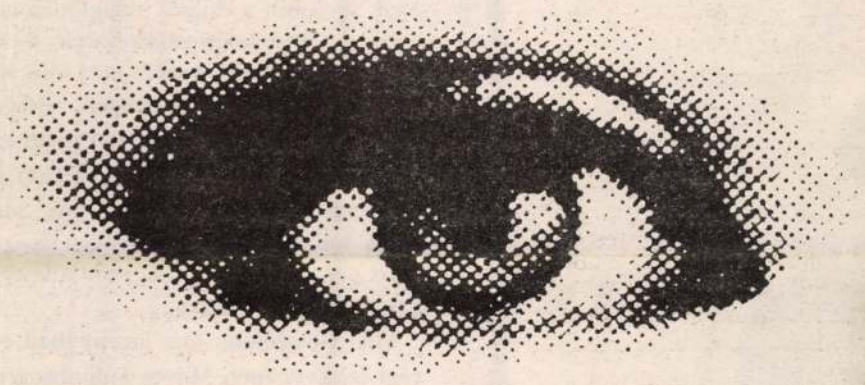

1 9 9 3

IV. évfolyam 1. szám

január - február

„Hiú az erő nélküli harag" – írta volt Balassi Bálint egy felvidéki szász város tanácsának, amikor a derék cipszerek felrótták az (akkor még) egyik legtekintélyesebb magyar főúrnak, hogy a *civitas* fürdőjében randalírozott, és a fürdőmesteri intelemre a város polgárait sértő megjegyzésekkel válaszolt.

Valóban: nincs nevetségesebb az erő nélküli, ezért időről időre a hatalom kegyeit kényszerűen igénybe vevő polgárnál. Annál is kevésbé, hogy a francia forradalom citoyenje, „polgártársa" nem biztos, hogy *bourgeois*, tőkés, tulajdonos polgár is lett a hétköznapok polgári államában. A *burzsuj* pedig használható információkat és ajánlatokat vár el az *értelmiségtől*, kénytelen őt a politikai elkötelezettségek – a *„lojalitás"* – alól felszabadítani.

Kelet-Közép-Európa, szegények vagyunk. Nem a civil társadalom, a magántulajdonosok osztálya versenyez a kultúra támogatásáért, hanem az állam és az önkormányzat, a politika osztja a pénzt. Aki mégis polgárnak hinné magát, számolja össze gyárait, vállalkozásait, részvényeit, televízióit és rádióit, vagy irodalmi folyóiratait.

Keleten csak a *krach* örök.

A polgár gazdag, az alattvaló szegény.

Szükséges-e, hogy legyenek gazdagjaink, milliomosaink, s általuk mindannyian kicsit gazdagabbak – mert felfutó cégek szakemberei, alkalmazottai – legyünk? *Az államnak ilyesmi nem áll érdekében!* Ha megszűnnék a legnagyobb tulajdonos lenni, nem mérlegelhetne többé az értelmiségi „lojalitások" között, s az írók, társadalom- és természettudósok bizonytalan hűségnyilatkozatok helyett „nem adhatnának mást, csak mi lényegük": *pragmatikus ajánlatokat, mértékadó véleményt, tudást.*

Szabadság hiányában az illojális vélemény destruktívnak neveztetik, függetlenül az igazságtartalmától.

Kérünk hát téged, polgár: *legyetek gazdagok!*

Mit tehet ilyen helyzetben egy magát mértékadónak tételező irodalmi folyóirat? Székesfehérvár és az ország negyedik évfolyamába lépő művelődési szemléje?

Jobb híján (azaz magántámogatások híján) „közszolgálatinak" tekinti az államot, azaz nem vesz tudomást pártosságáról, még ha tapasztal is ilyesmit. Nem ellenzéki és nem kormánypárti: *a maga feje után megy.*

Tudnivaló, hogy minden „irányú" irodalom és művészet egyenrangú, a korszerű népiségtől kezdve a posztavantgárdig és tovább. A társadalomtudományi esszék egyformán *ajánlatok,* ám választani közülük csak úgy lehet, ha léteznek. Gondolkodni, intellektuális kísérleteket megalkotni pedig csak úgy lehet, ha *nem írják elő, hogy mi legyen a* – hatalomhoz lojális, annak érdekeit nem sértő – *végeredmény.*

Az állami, önkormányzati és egyéb támogatásokból fenntartott, s egy új – hitünk szerint nagyszerű – jövő előtt álló ÁRGUS-nak úgy kell tennie, mintha a saját eszközeivel rendelkeznék, s megbízást a társadalom – sajnos kiforgatott zsebű – polgáraitól, citoyenjeitől csak az önálló és szabad gondolkodásra kapott volna. Az állami és az önkormányzati „erőtől" – hála Istennek, nem egyazon politikai érdekcsoportot képviselnek – nem *kapni* szeretne (különösen nem *jó tanácsot*), hanem adni: választékot egy szellemi műhely termékeiből.

Vannak jó jelek: az ÁRGUS folyószámlája időnként megtelik. Nem kell felháborodott tiltakozásokat szövegeznünk gőgös hatalmasságokhoz, főurakhoz, mint a selmeci tanács nagyságos Balassi Bálinthoz írott levelében tette volt, amikor az megsértette a bányaváros, a *civitas liberales* autonómiáját. Szorongások persze élnek néha bennünk, hiszen mi magunk is tudjuk, hogy „hiú volna az erő nélküli harag". De tudjuk azt is, hogy intézményünk, egy irodalmi-kulturális folyóirat intellektuális *közfürdőjében* – a fürdőszabályok betartásával – az „erőseknek" is meg kell tisztálkodniuk... (Már tudniillik, ha nem akarnak elpiszkolódni.)

És még valamit: *a költő ne uralkodjék, Bálint úr!*

Hell István

„Jó kedvvel, bőgéssel"

Sőrés Zsolt versei

Sőrés Zsolt jól kihegedülte magát az Irók Boltjában, amikor a Cserépfalvi bemutatta *Fekete könyvét*. Ennek roppant mód megörültem volt, jóllehet nem feltétlenül biztos, hogy így hegedűstül érezzük Zsoltot magunkhoz oly közel... A dolog azonban *éppen ezzel együtt* volt kimondottan a helyén. Mi mást csinálhatott volna szegény Sőrés (egy ilyen hülye könyvbemutatós helyzetben), mint hogy egy jó idegesítőt hegedült? Meg amúgy is. Mi mást tehet (-ett volna), akinek az avantgárd rockzene jelent irodalmi inspirációt?

Azért nem eszik ezt a könyvet olyan *feketén*, még ha a borító az is. Sőrés édesen elbíbelődik a létezés szellentéseivel, bepólyálja, dunsztba teszi, becézgeti, cirógatja – az meg csak úgy dorombol bele! A Sőrés-kifőzde ünnepi kondérjában szabad a halászat: benne *fő a világ ereje*, hát tessék, tessék, *csak nyugodtan fogyasszanak*, amíg hegyes csontjaikról végképp le nem válnak a jámbor angyalszárnyak.

És lássuk be, édes a mi szívünknek ez a kínálat. Magam *tűzdelt gyermekszemet, petrezselymes kuglit rákkakával, thinszgéza-szemüveget* s egy kis *mixelt hullabólét* fogyasztottam.

Aztán ahogy leszoptuk a kereszténység cupákjait, s a *méhnyakat kinyalva jó kedvvel, bőgéssel kívántunk a jövendőben hűs esztendőt*, Sőrés újra hegedülni kezdett. Robert Wyatt-, Peter Hammill- és John Zorn-dalokat. Mintha nélkülük megemészthetetlen lenne ez a *halotti tor.*

m. l. t.

Sőrés Zsolt: Fekete könyv
Cserépfalvi, 1993

Egy másodperc, két másodperc...

Szirtes András Kínából

Magyar Narancs: Talán ismered azt a régi kínai legendát, ami egy festőről szól. Gyönyörű tájképet fest, egy magas hegyet és egy szépséges völgyet. A völgyben egy keskeny ösvény kanyarog. A festő addig gyönyörködik benne, amíg egyszer csak maga is ott sétál az ösvényen, majd eltűnik a hegy mögött. Együtt élsz a kamerával, hosszú évek óta rögzíted életed, lassan már te sem tudod igazán, hol vagy, a filmjeidben vagy a valóságban.

Szirtes András: Különös véletlen, hogy pont ezt a történetet idézted, mert évek óta ezt szeretném megcsinálni filmen. 1986-ban meghívtak Oberhausenbe –a nemzetközi zsűri tagjaként. Ott ismerkedtem meg egy kínai fickóval. Minden reggel megjelentünk a vetítőben. Én kicsit másnaposan, ő pedig egy befőttes üveg vízzel. Az összes filmet ketten néztük végig. A többiek vagy késtek, vagy flörtöltek, vagy flangáltak valahol. Összebarátkoztunk. Elmeséltem neki egy filmtervemet, amit Kínában szeretnék megcsinálni: a festőről szóló történetet. Úgy képzeltem, hogy egy tizennyolcszor huszonnégyes, nagy, favázas fényképezőgéppel beállítom ugyanazt a kompozíciót, amit a kamerával, és amikor lefényképezem a tájat, elindítom a kamerát is. Aztán az állóképet átütöntetem a mozgóképbe, és így lesz egy gyönyörű film, ahol megmozdul a kép, aztán visszatér eredeti formájába. Kérte, hogy adjam oda neki a film vázlatát és majd meglátja, mit tehet értem. Fél év múlva kaptam egy levelet Kínából, amit én úgy értelmeztem, hogy meghívtak. Beszaladtam a kínai követségre, aztán a Hungarofilmbe, ahol kifizették a vonatjegyemet – oda-vissza ötezer forint – bepakoltam háromszáz kilónyi felszerelést, tizenhatos kamerát, fényképezőgépet, a filmeket és elindultam. Tíz napig mentem a vonatom, mire megérkeztem Pekingbe. Senki sem várt a pályaudvaron. Kiderült, hogy a levél csak egy udvariaskodás volt, amit én komolyan vettem. Ez 1989 tavaszán történt, amikor a Tienanmen terén elkezdődött a diáklázadás és a forradalom. Tehát mindenkinek kisebb gondja is nagyobb volt annál, mint hogy vetítések szervezésével foglalkozzon. Ezért úgy döntöttem, hogy elmegyek és felveszem a forradalmat. Hosszabb tartózkodásra rendezkedtem be a téren. Hamarosan elkaptak a rendőrök, mert szemet szúrt nekik ez a fehér képű, piros bőrdzsekis, kontyos figura, egy kiszuperált Arriflex kamerával. A rendőrségtől felhívtam a magyar követséget, hogy igazoljanak. Ezek teljesen beszartak, és felhívták Pesten Kőhalmit, aki megrökönyödve kiabált a telefonba: „Mit keres a Szirtes Kínában?" Végül megállapodtak egymással, hogy vesznek nekem egy jegyet és feltesznek a vonatra. Még egy Mao-kabátot sem volt időm vásárolni. Szerencsére sikerült megmentenem egy tekercset, az is benne van a *Forradalom után* című filmem végén.

MN: És a tervedről lemondtál?

SZA: Dehogy. Azóta szereztem egy kurblis felvevőgépet és a film százéves születésnapjára akarom megcsinálni 1995-re. Voltaképpen teljesen mindegy, hogy hol veszem fel, az egy gondolat.

MN: A mese és a burjánzó fantázia felfelbukkan filmjeidben. A *Lenz* című filmeden pédául, amelynek a főszerepét magad játszod, belelátunk a kövekbe és mesés birodalmak nyílnak meg előttünk. A filmkészítés technikájának megasfokú ismeretéről tanuskodnak ezek a filmvirágok.

SZA: Azt hiszem ez inkább szellemi, mint technikai kérdés. Abban az időben – 1984-től 1986-ig – nagyon izgatott a természet. Úgy éreztem, hogy megfulladok a városban. Elkezdtem fényképezni a felhőket, a virágokat, a köveket, mikroszkóppal, látcsővel. Úgy gondoltam, hogy azt a fajta gazdagságot, ami a természetben található, csak olyan színvonalon érdemes tükrözni, huszadik századi technikával, amely megközelítőleg érzékelteti a természet jelenségén túlmutató élményt.

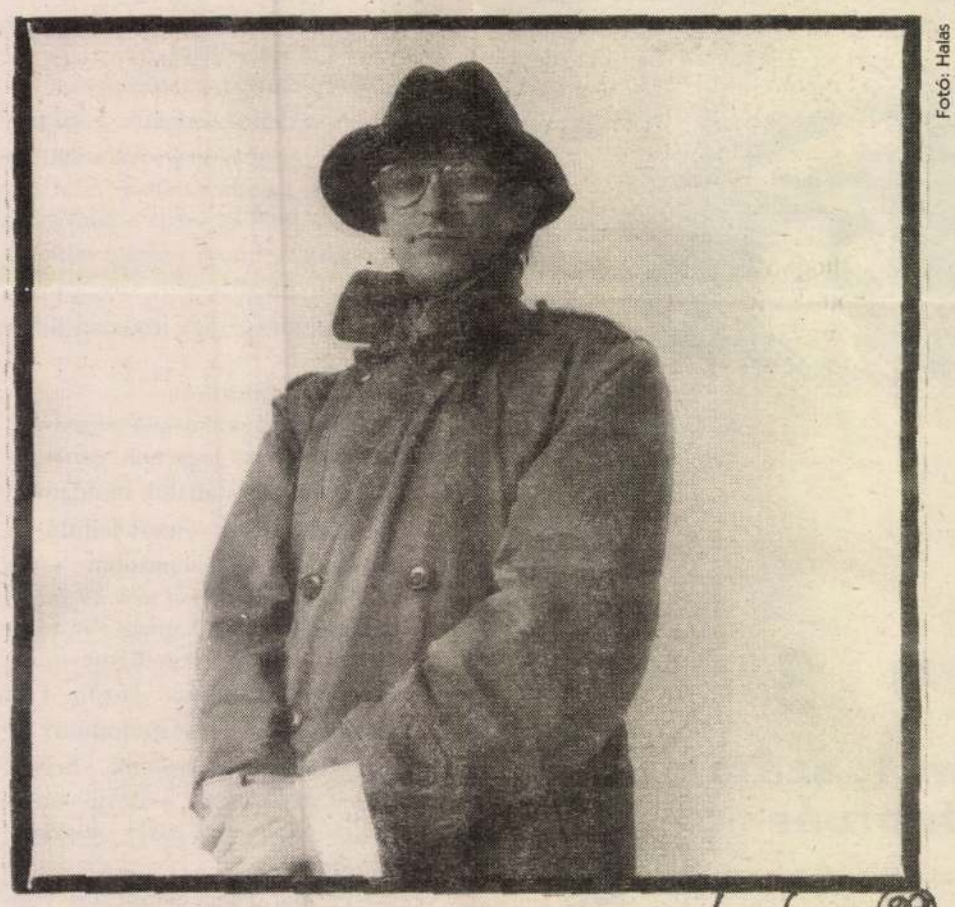

Fotó: Halas

SZIRTES MAGÁBAN MORMOL

MN: A te esetedben meglepő ez a romantikus megközelítés.

SZA: Az ember állandóan váltogatja a megközelítését. Mert ha megnézed a *Hajnal* (1978) után – ami szintén romantikus történet – a *Gravitációt* (1980), hát annál drasztikusabb film nincs. Jancsó úgy fogalmazott, hogy „seggbe rúgós" film. Direkt terrorizál a különböző archív anyagokkal, a gettójelenetekkel. A struktúrája is durva felépítésű. Vagy a *Pronuma bolyok története*, ami szintén egy ilyen „seggbe rúgás". *Az azonosíthatatlan repülő objektum találkozása a szubjektummal* (1988) megint romantikus történet, de az utána következő *Forradalom után* (1989) ismét drasztikus megfogalmazás.

MN: Múltkor magad fogalmaztál úgy, hogy a *Hajnal* című filmben egy pohár forrásban lévő víz légbuborékainak egymáshoz ütődése, felfelé rohanása, majd lecsendesedése és visszahullása egy forradalom kitörését, majd lecsillapodását fejezi ki. Tehát egy technikai kísérlet fogalmi jelentést fordoz...

SZA: Nem tudom, hogy jó kifejezés-e a technikai kísérlet. Én inkább úgy fogalmaznék, hogy minden elképzelésnek meg kell találni a maga anyagát abban a művészeti ágban, amelyben dolgozik. Az említett példa a legegyszerűbb fizikai jelenség. Ha egy lupéval a szemeden reggel közel hajolsz az edényhez, amiben kávévizet forralsz, ugyanezt tapasztalod. Bár nekem két évbe tellett, hogy ezt észrevegyem. Szemléletmód kérdése. Volt egy nagyon jó mesterem, **Gujdár József**nek hívták, aki makro-mikroszkopikus felvételeket készített a hatvanas évektől kezdve. Ő csinálta a *Szindbád* híres leveszsírcseppeit és egy rövidfilmet *Stúdium* címen, amit vagy kétezren ha láttak. Egy meggyújtott gyertya olvadásának fázisai, majd a gyertya elfogy, kialszik. Annak idején úgy gondolták a film-főigazgatóságon, hogy ezzel az 56-os forradalmat akarja ábrázolni, és ezért nem is nagyon vetítették többet. Elmeséltem neki a *Hajnal* történetét és voltaképpen ő jött arra rá, hogy olyan objektumot kell találni, ami a saját belső történésében próbálja meg közvetíteni azt, amit én akarok ábrázolni. A film középső részének a kilencven százalékát ő forgatta le. Sajnos ma már senkinek sincs a kezében az a fajta tudás, amihez ő értett a legjobban, és ez a fajta szemlélet sem létezik már.

MN: Ma, amikor harminc tévécsatorna ontja a műsort, óránként háromszáz kilométeres sebességgel lehet vonaton robogni, amikor már a grafikát is komputeren állítják elő, nem félsz, hogy kimész a divatból?

SZA: A divatból nem lehet kimenni, mert ez mentalitás kérdése. A fogyasztói társadalom példáját hoztad. Én nem vagyok annak az életformának híve, hogy felhalmozzak egy csomó mindent, és annak a biztonságában éljek. Számomra minden addig fontos, amíg kell, amíg használom. Nem kívánom a dolgok tulajdonlását. Az autó arra való, hogy szállítsak vele, ha már gyalog nem bírom. A lakás arra való, hogy amíg jól érzem benne magam, addig ott legyek. Most sikerült megszereznem ezt a százéves, kurblis felvevőgépet. Nekem nem kell ennek a tulajdonjoga, csak addig, amíg használom. És használni akarom, mert nem akarok eltűnni, mint a festő abban a bizonyos képben.

MN: Gondolom, már kipróbáltad ezt a régi felvevőgépet. Milyen különbséget tapasztaltál?

SZA: Képileg semmit. Kézzel kell tekerni, be lehet gyakorolni. Abban az időben, amikor még nem voltak motoros gépek, mindenkinek tudni kellett, hogy mikor megy huszonnégy kockás sebességgel a gép. Lehet füllel hallani. Például az amerikaiak azt mondták *one Mississippi, two Mississippi, threee Mississippi*. A „one Mississipi" az egy másodperc.

MN: Te is azt mondod keresés közben, hogy „one Mississippi, two Mississippi?"

SZA: Nem. Én magyarul jobban szeretek filmezni. Én azt mondom: egy másodperc, két másodperc, három másodperc. Az a gondolatom támadt, hogy mi lenne, ha a film születésének százéves évfordulójára, én mint filmkészítő ember, készítenék egy filmet: *Hommage à Lumière*. Ezzel nem akarom lemásolni Lumièrék filmjeit, csak szeretnék egy méltó emléket állítani a film születésére. '95-ben odaérnék a filmmel a cannes-i Filmfesztiválra. Nem mennék be, hanem előtte a téren felállítanám a vásznat és azokat a kedvenc tekercseimet, amelyek a legjobban sikerültek, levetíteném a közönségnek. Alatta zongorán játszik a kedvesem. Ezzel kielégíthetem a két fő vágyamat is, megmutathatom magam mint filmest – persze kommentálom is a látványt –, úgy tekerem, ahogy akarom, szóval kiélhetem exhibicionista hajlamaimat, de közben a film megmarad.

Surányi Vera

Szint Osztkár festő

Pesti Hirlap. 1923. ápr. 4. 5

az ernst-mezzenen csoporthiállításán...

Egyetemi színjátszás

NÉMETEK, MAGYAROK

A kölni egyetemen idén tavasszal német – magyar egyetemi színházi fesztivált rendeztek. A nyolcnapos fesztiválon a négy német társulaton kívül minden évben más-más országból hívnak meg előadásokat. Idén Magyarországról az Artus, az Arvisura, a gödöllői Kerekasztal Színházi Társulás és a jászberényi Pont Színház vett részt.

A fesztivál egyik szervezőjével, a Németországban élő Ábrahám Annával arról beszélgettünk, vajon az egyetemi színjátszás elválasztható-e egyáltalán a többi színházi formától.

– Minden évben újra felvetődik ez a kérdés, és mindig oda jutunk, hogy nincs értelme feltenni. Nagyon sok egyetemi színház létezett, amelyek mára szabad csoporttá váltak, némelyek professzionálisak lettek. Ráadásul nálunk, Németországban a legtöbb egyetemi társulat teljesen konvencionális darabokat játszik, semmi különbséget nem mutatnak az állami színházakhoz képest. Csak nagyon kevesen kísérleteznek új színházi formát.

– Tíz évvel ezelőtt, csak Szegeden négy egyetemi társulat működött, melyeknek a tagjai többségében egyetemisták voltak. Ma pedig szinte nem is létezik ilyen társulat Magyarországon. Tíz évvel ezelőtt egy olaszországi egyetemi fesztiválon Jan Kott arról beszélt, hogy az egyetem egy város a városban, amely egyfajta szellemi húzóerőt jelent a város számára, és ez a színházán is meg kell hogy látszodjon. Akkor, de az azt megelőző évtizedben még inkább, ez a húzóerő meglátszott a színházon is.

– A nyolcvanas években kerültem Németországba, akkor ez itt is így volt. Ám mára az Universitas-szellem, a Campus-élet itt teljesen megszűnt, és még azt sem mondhatom, hogy kialakult volna helyette valami más. Nem jött létre semmi, és úgy tűnik, mára teljesen kiürült ez a forma.

Az írók kivételével a művészek általában nem nagyon politizálnak már Németországban. Az egyetemisták sem olyan aktívak, mint régebben. Pedig a politikai éberség valahogy mindig hozzátartozott a színházi előadások frissességéhez. Ez nem azt jelentette, hogy a színház a politika helyett kimondott valamit, de ha a politikában, a hétköznapi életben volt egy kis élénkség, az a színházon is meglátszott. Mára az egyetemi élet kiürülésével a színház is üressé vált.

Nem is a fiatalság, inkább a lázadás tűnt el. Fokozatosan azoknak a gyerekei kerülnek az iskolákba, akik a hatvanas-hetvenes években nagy lázadók voltak. Úgy tűnik, a mai fiatalok nem tudnak és nem is akarnak lázadni. Lehet, hogy a ma fiatalságát nem a lázadás vagy az elégedetlenkedés felől kell értelmeznünk?

Talán ez az egyik magyarázata annak, hogy a magyar előadások sokkal izgalmasabbak és érdekesebbek voltak, mint a fesztiválon látott német produkciók. Az előadásokat követő megbeszélésekből az a meggyőződésem is megerősödött, hogy a németeket továbbra is az előadások tartalma izgatja csupán, a magyarokat pedig az új művészeti formák érdeklik elsősorban, és ezt alárendelik a tartalomnak. A magyarok rendszerint nem is akartak a tartalomról beszélni, hanem csak arról, ami a színpadon látható – ez Németországban teljesen hiányzik. Az esztétikai forma szinte egész Németországban kimerül a díszletezésben, amire persze rengeteg pénz is van.

– Nálunk, magyaroknál, talán inkább az alkotási folyamat mint életforma válik tartalommá, és nem egy gondolat vagy eszme.

– Ezek miatt a német előadások esztétikai színvonala is elmaradt a magyarok mögött ezen a fesztiválon. A német színházak általában nagyon kényelmes utat választanak, és megelégszenek azzal, hogy a szöveget jobban vagy rosszabbul felmondják. A magyar színházak viszont a teljes testtel dolgoznak, és valóban új kifejezési formákat keresnek. A németek egyszerűen lusták, és nem dolgoznak kellő intenzitással. Nagyon sokat próbálnak persze, de a próba csak a fejnek szól és nem az egész testnek.

– Egy valamirevaló német előadás ára 4–5 ezer márka. Egy egyetem ezt képtelen megfizetni, és itt a bevételért volt kénytelen mindenki játszani. Ez a legjobb esetben is alig volt több 500 márkánál. Nekünk, magyaroknak még így is „megérte", ám erős a gyanúm, ha képes lett volna az egyetem fizetni, sokkal jobb német előadásokat láthattunk volna.

– Ez valóban így van, de az előbbi tendencia akkor is érvényes lenne. Szerintem sokkal izgalmasabbak a magyar előadások a németeknél. Annak ellenére, hogy Németországban világszerte ismert jó színházak működnek, mégis egészen más az esztétikai világuk, mint azoknak az előadásoknak, amelyeket itt láttunk a magyaroktól. A magyarok sokkal frissebbeknek tűntek, és minden esetben embereket láthattunk a színpadon. Az ittlévő csoportok tagjai nem csupán ismerik egymást és egymás munkáit, de ennél szorosabb összefonódások is jellemzik őket. Minden csoportban voltak olyanok, akik játszottak már egymás csoportjaiban, vagy ha nem, akkor hamarosan fognak. A Szkéné Színház is jelentősebb központ tudott lenni, mint a mi Studióbühnénk, pedig Kölnben százezer egyetemista tanul (Magyarországon 85 ezer). Ezek az összefonódások, úgy látszik, nagyon felfrissítették a munkát, és ezt a helyzetet meglehetősen irigylem is a magyaroktól.

Várszegi Tibor

MARGÓ

Egy illúzió ünnepe

Az ünnep manapság egy szimpla szabadnap, mikor többet eszünk a kelleténél. Ezért is olyan furcsa, ha néhányan egy hétköznapot próbálnak igazi ünneppé tenni. Mikor nincs is igazán apropó, csak igény az együttlétre...

Sok színházat bezártak és felújítottak már minden különösebb faxni nélkül. A Vígszínház tagjai azonban úgy gondolták, hogy mielőtt bizonytalan időre kipaterolják őket a patinás épületből, egy gálaműsorral búcsúznak tőle.

Éjjel fél 11-kor nyitás, 11-kor már csak a karzaton van hely. Belépő nincs, már székek se nagyon, csak a földszinten hagytak egy-két széksort az illusztrisabb vagy hervadtabb izomzatú vendégeknek. A zsöllyén a Vígszínház Fan Club tinédzser-szekciója rajcsurozik. A műsort a színház legendás előadásaiból készült szellemes montázs nyitja. Lady Anna fekete fátylát hirtelen levetve átváltozik a Fekete Péter Claire-jévé, abból pedig egy flikk-flakkal a Liliom Julikájává. A Jet-ek neolux-szal telefirkált Bucik-jából a Körmagyar kiskatonája kászálódik ki. Így pörögnek egymás után az Öz, a Padlás, a Rinocéroszok stb. jelenetei. Minden egyes váltást eszelős üdvrivalgás fogad. Készülnek a képzeletbeli interjúk, Majorral, Várkonyival, Latinovits-sal (aki helyettük válaszol: Kern). Egy fehér vászon ereszkedik alá, rajta archív felvételek a Képzelt riport pozsonyi vendégjátékáról. Majd közös éneklés a színpadon, a színpad előtt – a zongoránál Presszer Gábor. Nem sokkal később libasorban felvonul a fél társulat, és rezzenéstelen arccal felolvas magáról valami gonoszkodva évődő kritikát. Ruttkai Éva egy Nyinamonológot szaval: egy fejgép üres, körbepásztázó nyalábja jelzi betölthetetlen helyét. Végül árverésre kerül az első sor egyes széke (pótszékkel!), egy kelléktopánka, egy jelmezpalást. Lukács Sándor a színházhoz intézett szenvedélyes ódája után lehajol és megpaskolja a színpadot, mint egy vén, kiszolgált hátaslovat, amin már annyi színészgeneráció indult csatába a közönség kegyeiért.

Szünet nics. A legtöbben mégis végigállják a másfél-két órás happeninget. Ugyanis nem lehet nem végigállni. Pedig semmi különös, egyszerűen, színes, ötletes, közvetlen, jó. És főleg illúziót keltő. Egy közösség illúzióját.

(tasi)

FÉNYKÉPMŰVÉSZET

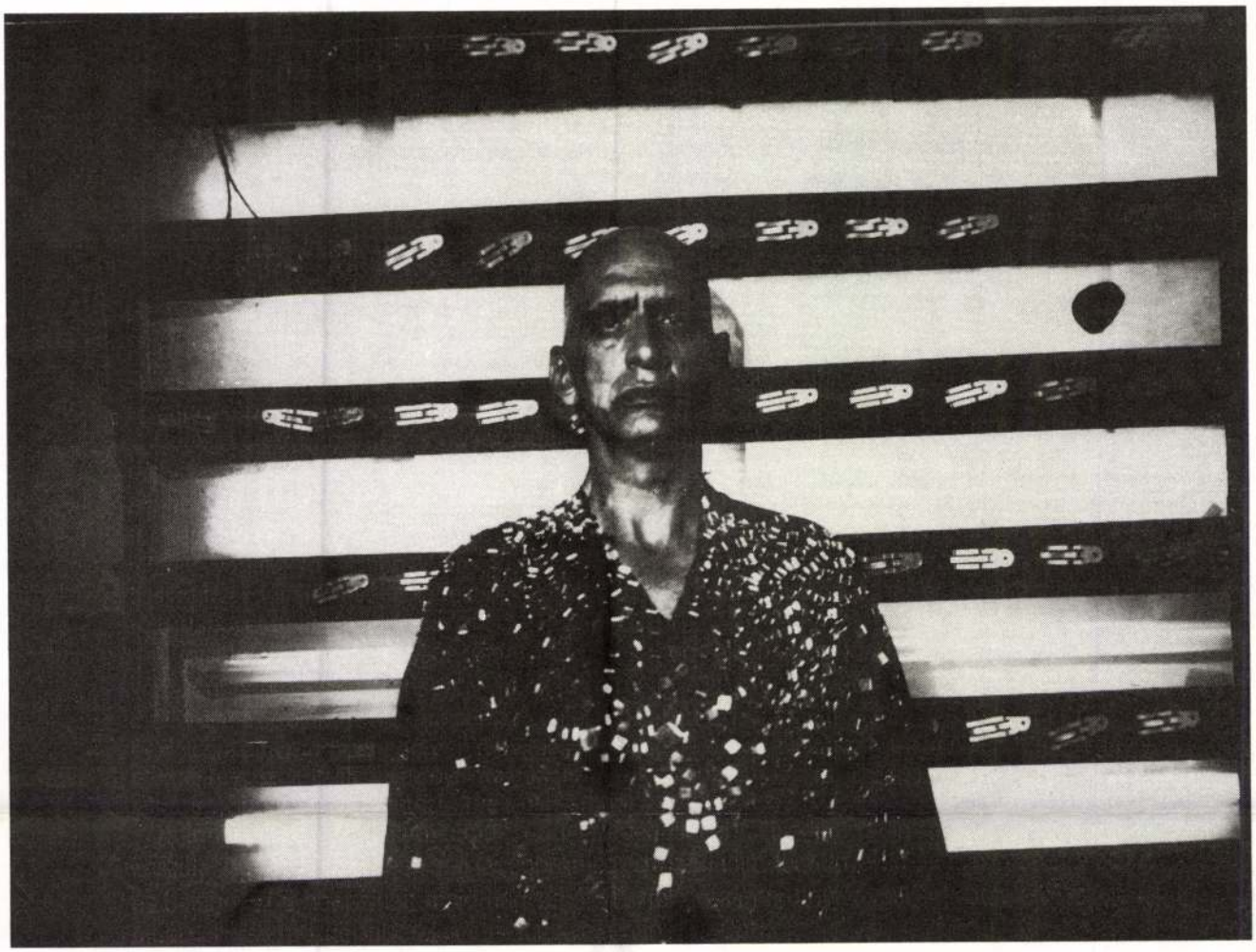

Szirtes András: Sade márki — Halász Péter (fotó a filmből), 1991

Nem láttam a filmet, pedig úgy gondoltam, ennek a pár sornak a megírásához ez feltétlenül szükséges, csak mindenféle jókat hallottam róla. De aztán rájöttem, nincs is szükségem rá, mert egy fénykép nyilvánvalóan mindig másról szól, mint egy film.

Halász Péterről nem nehéz jó vagy legalábbis érdekes fényképet készíteni. Kopasz fej, karakteres vonások, ezt nevezik fotogenitásnak. De ezen a felvételen ott van valamilyen eltökéltség a tekintetben, egyfajta időtlen merevség és titok, ahogy csak úgy néz előre a végtelenbe. Megfejthetetlen rébusz, hogy pontosan hova is. És akkor még itt vannak a hangsúlyos vízszintes világító vonalak meg a fénylőn csillogó lábnyom-szerű micsodák, aztán az ingen az ugyancsak csillámló azonosíthatatlan kapcsocskák. Mindaz, ami tekintetünket vonzza és bombázza. Amitől odafigyelünk a fényképre.

A felvétel tüntető merevsége onnan származik, hogy a kép egy századfordulós, favázas fényképezőgéppel készült: a negatív 18×24 cm méretű, a film igen érzéketlen volt, mindössze 3 DIN-es, az objektívet takaró sapka levételével kellett exponálni, mint a réges-régi műtermekben. Ez a fajta módszer egészen más felkészülést és módszert kívánt, mint a mai automata gépeknél megszokottak, és ez nyilván meg is látszik a végeredményen. Titkos idézőjel, titkos utalás arra, hogy még ma létezhetnek ősi, ám jól bejáratott eljárások.

Különben Szirtes — akiről tudjuk, hogy a legeltökéltebb kísérletező filmkészítő — most arra készül, hogy egy hasonlóan régi fagéppel meg egy némafilm-felvevővel Lumière nyomába ered, és bejárva az ő helyszíneit majd hagyománytisztelő vásári mutatványosként fogja elkészíteni újabb álló és mozgó felvételeit, tisztelegve a nagy ős előtt.

LUGO

Szirtes András

Szirt Oszkár

1914. Ifjú Művészek Egyesülete
Kiáll. Nemzeti Salon
Csendélet, olaj. 250.–
1914. máj.-jun. Kiáll. u.o.
Korcsolyázók, olaj. 350.–
Belvárosi templom, olaj. 500.–

Trecentisták III. 225

Szirt Oszkár

Neuvéset 1917. 284

Cserép darab VI.175.

Szirt Oszkár

Műcsarnok festő Bpest

1913. tav. kiáll. 578.

Zabla-vasból, bronzkúppal diszi-
tett, hallstatti VI. 107.

Szirt Oszkár

szül. 1889. + 1915
ferlő

Ferencsy Károly tanítránya volt. Szolnokon is volt.
~~Ugyláttozik hadifog-~~
~~ságban vag.~~ A harcterê
halt meg. fiatalon

1923. hagyat. kiáll.
az Ernstnél. Munkái:
Traviata, Szolnoki ligét,
Korcsolyázók, Belvárosi
templom, Fenyves, Önarckép
stb.

Vår ostromläsa.

441. Pieter Snayers.

Szirt Oszkár

festő

† 1915

U 1612

Szirt Orkár

Műcsarnok
1914. tav. kiáll. 336
1915. tav. kiáll. 95
Szirt Orkár †
1925. tav. kiáll. 188. 464

~~Abauj-Tornamagye~~ III. 179

Szirt Oszkár

Pestő, műegyetemi tanársegéd

hősi halált halt Tudovicénél (Orosz-Lengyelország) 1915 jul. 20-án 26 éves korában.

Pesti Hirlap. 1915. aug. 11. (Győrjelentés.)

U. 1612

Kurt Oszkár

1911/12

Ferkèpzomfoiskèvk

137. l.

Sztrecsnó.

A középtérbeli hegyen lát
őrtornyaival, az előtérben pedi
ten foglalatoskodnak a csolnakk
alak élénkiti. Felirata:

Szt

fölül jobbra: 21.

Kny., mér. a vk. 14.4: 2

31-9

Szirt Oszkár

festő

Ujvidéken

854. l.

Szirt Oszkár

festő

(1889–1915)

Ernst Múzeum kiállításai.

59. sz.

Bp. 1923. ápr.

183–202. sz.

d. Könyvtárunkban.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Szirt Oszkár

346	Tery, szinr.	700
347	Terraszon, szinr.	500
348	Lola, szinr.	600
349	Dunaparti piacz, szinr.	1000
350	Kávétracs. szinr.	700
351	Páholyban, szinr.	1000
352	Ilona, szinr.	800

Nemzeti Szalon
1926. máj.
MAFE 12. kiáll.

MDK

Szirontai Lhotka István

Eldöntött pályázatok. Magy. Ipr[illegible]művészet. 1909. 107 l.

MDK

Szirontai Lhotka István
butorterv

Margittay E: Lakásmüvészeti kiáll. Magy. Iparmüvészet, 1912. 135 l.

MDK

Szirontai Lhotka István

Hálószoba szekrénye diófából, tervezte fenti, készitette Ribárszky Győző. Repr.

Magyar Iparművészet 1912. 145.l.

Szirontai Lhotka István

építész

Lvod

Az Ujság - 1917.

febr. 23. (Lakás-berendezési bemutató.)

587/903

M.D.K.

Szirontai Lhotka iparmüvész tanár

"Gyönyörü tervei, diszletei, általános feltünést keltettek"-irja a lap a "Star-Filmgyár hat uj darabja" cimü kritikájában.
A müvész által tervezett szinpadképek "Az élet királya", "A Tryton", "Lili", "Álarcosbál", "A tüz" és "Radmirov Katalin" c. filmekhez készültek.

Szinház és Divat, Bp. 1917. nov. 4. II. évf 44. sz. 43-44. lap

Szironthai Lhotka István díszlet- és kosztüm-
tervező

Magyar Életrajzi Lexikon

Szirontai Lhotka

István

l.

Interieur

1912. 6 n. 4. l.

MÜ[illegible] OSZÁGOS [illegible]
383 26 szám
Ünk. [illegible] 1916 szept. 24. n.

3 " vas derékszög

3 " vaspúd

1 " 100 m² nagyságu a

1 " 100 " " vasa

1 " 100 fm. vaslánez

1 hordó fluat

2 db. (asztáczpábál készült)

1 " (" " ")

4000 db. vas csavár és

Budapest

MDK

Szirontai Lhotka István, graf.

A berlini Hohenzollern -Kunstgewerbehaus jelmezbaba-kiállitásából. Repr.

MIP.1908 341.1.

MDK

Szirontai Lhotka István

Ebédlő-nappali tölgyfából, repr.

Magyar Iparművészet 1912. 148.l.

Lorem ipsum dolor sit amet,
consectetur adipiscing elit,
sed do eiusmod tempor
incididunt ut labore et
dolore magna aliqua.

MDK

Szirontai Lhotka István

A budapesti krematorium-pályázat. Épitő Ipar Epitő Művészet 1916.ápr.30.

11o.l.

MDK

Szirontai Lhotka István

levelét felolvassa az igazgató, me.yben felajánlja a felvidéki községek épitésénél ingyenes közreműködését. Ismerteti továbbá Sz.L.I. -nak a Vállalkozók Lapjában közölt cikksorozatát, javaslatait, társas összejövetelek létesitését a szakmabeliek és mübarátok állandó kapcsolatainak megerösitésére.

Az O.M . Ipamüv.Társ. választm.ülése 1916 jan.8.
MIP1916 3-4.sz.

Szirontai Libotka István MDK

A Művészet könyvjegy pályázatára többszáz rajz érkezett be.
A 25 korona harmadik díjat Szirontai Libotka István nyerte el.
Azenkivül megvásároltak rajzai közül.

Hazai
Krónika.

Művészet. 1908. 271.l.

SZIRTES János

HEGYI Lóránd: Tér - Objekt - Installáció I. : Megjegyzések a magyarországi installációs művészethez. = Art 1980.2. /magyar kiadás/ 8.p.

Diese barocken Ordnungsvorstellungen sind seit dem ausgehenden 18. Jahrhundert zersprengt worden. Für Goethe etwa gibt es, so sehr auch er überzeugt von der göttlichen Einheit des Naturganzen ist, eine Mehrheit von Urphänomenen, Grunderfahrungen, bei denen man sich beruhigen muß, weil nichts über ihnen liegt, von denen man dann freilich bis zu dem gemeinsten Fall der täglichen Erfahrung herabsteigen kann. Der Rationalismus wird endgültig überwunden. Das Einzelne beginnt sich aus einer Ordnung zu lösen, die bisher als unauflöslich gegolten hatte. In der Welt der Theoreme, in der der Werte und Wertsetzungen gilt dies genau so wie in der der sichtbaren, von der Kunst gestalteten Formen.

In dem Bereiche des Schloßbaues wurde die erste und entscheidende Lösung der alten strengen Herrschaftsordnung vollzogen mit dem Aufkommen des englischen Parks. Die englische Gegnerschaft gegen den französischen Garten mit seinen geschnittenen Hecken, geraden Wegen und Wasserkünsten ist fast so alt wie der Barockgarten selbst; aber erst seit dem beginnenden 18. Jahrhundert übt man Kritik an ihm vom Standpunkte des Natürlichen her. Schon 1720 schafft sich der Dichter Pope in Twickenham einen kleinen Naturgarten, der Architekt William Kent führt dann den Gedanken durch, daß die Natur die gerade Linie verabscheue. Immer mehr sucht man in der Folge-

MDK

Szirt Oszkár

Tery, szinr.

Terraszon, "

Lola, "

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj. 18 l.

MDK

Szirt Oszkár

Dunaparti piac, **szinr.**

Kávétracs, "

Páholyban, "

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj. 18 l.

MDK

Szirt Oszkár

Ilona, szinr.

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj. 18 l.

Szirtes János

A lap hozza a művész rajzát "Apokalipszis" /részlet/ cimmel.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Cs. Kovács László: szobormüvét bemutató reprodukció hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. dec. 8.
XXIII. évf. 49. sz. 12. lap.

MDK

Szirt festőm.

Műcs. tav.kiáll. Vasárnapi Ujság. 1914. 14.sz. 269-71. l. képpel.

Szirt Oszkár festőművész (1889-1915)

Szolnoki liget
Női fej
Traviata
Önarckép
Vén diofa
Esős táj
Dömösi völgy
Tiszolci patak
Begóniák
A festő
Szolnoki Tiszapartján
Fenyőrészlet
Korcsolyázók
Csendélet
Öreg tót
Csendélet
Tiszapart

Belvárosi templom
Buzakeresztek
Fenyves

~~Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállitása~~
Ernst Muzeum, 1923.
XXIV.csoportkiállitás

Kedvezményes előfizetés csak 1935. évi november hó 30-ig.

100.703. számú csekklapon eszközlendők.

SI FELHIVÁS

'I CÍM- ÉS NÉVTÁRÁNAK" KIADÁSÁRA.

megkezdte a **Tiszti Cím- és Névtár 1936.** évi úgy, mint az eddigieknek, célja az, hogy minél újtson az állami élet szerveinek tagozódásáról, lmazott tisztviselőkről és azok beosztásáról. című kézikönyv 1936. évi kötete is a legnagyobb Jr Ő Főméltóságára vonatkozó adatokat, a kor- ninisztériumok és az ezek alá tartozó hatóságok, nek névsorát, szolgálati beosztását, fel fogja tün- z összes **külföldi kitüntetéseket és rendjeleket** és nagyobb központi hivatalok ügybeosztását,

rálást.

Magyarországon

vagy vizsgálati feladat elvégzésével a gyakorlatban is kipróbálják a tanultakat. A

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szirt Oszkár

MAGYAR NEMZET

1964 OKT 28.

1021

Hajdu Katalin festőművész kiállítása október 31-én nyílik meg a Mednyánszky-teremben.

♤

Szolnok és Kisújszállás után most Tiszafüreden nyílt meg Szirt Oszkár festőművész gyűjteményes kiállítása. Az első világháború idején a harctéren elesett fiatal festőművész nem mindennapi tehetségről tanúskodó festményei és rajzai nemrég kerültek elő a feledés homályából.

♤

Szirt Oszkár

Belvárosi templom

O.M.K.T. 1925. május. 31 1.

Szirt Oszkár
Traviata, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 16 1.

Szirt Ádám

festő

Főiskolás korában, 1908 és 1912 között
a Nyugatot rendszeresen a szolnoki
művésztelepen látogatta Fényes Adolf
és Zombory Lajos irányítása mellett.

Sóós Klára: Szirt Oszkár művészetéről
Művészet 1970 december - 29 lap

Szirt Oszkár
festő

A Képzőművészeti Főiskolán mesterei Bálló Ede és Ferenczy Károly voltak.

Sóós Klára: Szirt Oszkár művészetéről
Művészet 197o december - 29 lap

Szirt Oszkár
festő

1889 december 22-én született
Budapesten. Tanulmányait
a Barcsay utcai gimnáziumba
végezte, majd beiratkozott a
Képzőművészeti Főiskolára.

Socialista: Szirt Oszkár műveiről.
Művészet, 1970. december – 29 lap.

Szirt Oszkár
festő.

1968-ban az I. hez Harafias Nép-
frontban, 1969-ben a Fesztik Klub-
ban és most 1970-ben a ~~[illegible]~~ sepel
Galériában volt emlékkiállítása.

Soós Klára: Szirt Oszkár müvészetéről
Müvészet 197o december - 29 lap

Szirt Oszkár

festő-

Művészetében a nagybányai festészet hagyományait folytatta. Rövid életében k.b. 50 festménnyel, rajzzal gazdagította a 20. század magyar művészetét.

Soós Klára: Szirt Oszkár művészetéről

Művészet 1970 december - 29 lap

Szíjt Oszkár

festő emlékkiállítása kedden d. u. 6 órakor nyílik a Fészek Művészklubban. Rendezte: Magyar Nemzeti Galéria és a VII. kerületi Tanács népművelési osztálya.

Krónika

Magyar Hírlap, 1969. január 7. 9. l.

Szirt Oszkár
festő

1914-be olasországi ösztöndíjjal jutalmazták, de azt a világháború kitörése miatt nem lehetett igénybe.

Soós Klára: Szirt Oszkár művészetéről
Művészet 1970 december - 29 lap

Szirt Oszkár
festő

1915 július 20-án 1 évvel a háború kitörése után meghalt volt. Ekkor 26 éves volt. Galíciában esett el a művész.

Sóó Klára: Szirt Oszkár művészetéről
Művészet 197o december - 29 lap

Szirt Oszkár
festő

A Műegyetem szabadkéz rajz
tanszékén tanított és műtermi-
be visszavonulva festett.

Sóó Klára: Szirt Oszkár müvészetéről
Müvészet 197o december - 29 lap

Szirontai Lhotka

István

díszlet és kosztüm-

tervező

stúl. 1884.

Élet.

Filmlexikon

601. P

Szirontai Lihotka Istvánn

Művészet 1908. 270, 271
Szirontai Lhotka Istvánn
– 1909. 321
– 1910. 353 m

Szirontai Lhotka István

Hálószoba diófából, keverte fenti, készítette Ribiárszky győző, repr.

Magyar Iparművészet

1912. 150. l.

Ebédlő + nappali, tölgyfából, keverte fenti, készítette Vépi Sándor, repr.

u.o. 1912. 148. l.

Hálószoba szekrény diófából, keverte fenti, készítette Ribiárszky győző, repr.

u.o. 1912. 145. l.

1912-ben Budapesten élt.

DAS BURGENLAND

SEINE BAUTEN UND KUNSTSCHÄTZE

MIT 160 ABBILDUNGEN UND 8 PLÄNEN

Ein bisher vielfach unerkanntes Land voll eigenartiger Schönheiten reich an landschaftlicher Anmut, großartigen Denkmälern der Architektur und Schätzen der Kunst, erscheint im Spiegel dieses Buches zum erstenmal umfassend erschlossen

---

VERLAG VON ANTON SCHROLL & CO. IN WIEN

Szirotka Szilárd

Vul. Apostag 1872

Ag. ev. Gimn. retts

1891/92 I. ontály

1892/93 I. II. ontály

1892/93 II " "

1893/94 I III "

1893/94 II III "

1894/95 I-II IV ontály

Tennessee V. 190.

Szirotka Szilárd

1891/92 – 1894/95

Ferkápzomfoiskávk

137.0.

Sztrecsnó.

A középtérben balra van
az előtérben pedig ketten kü
lóval. Felirata a lebegő mon
feladvány van:

STREZE

fölül jobbra: 142.
alól középütt: zzz.
a lap hátán az Achte Aufgab

Rm., mér. a rl. 17.2: 11.

44-93

Szirrer Gusztáv.

Szirrer Gusztáv:
Te! sötétben bujkáló...
c. plakát másolata, 1919

Művészet 1977. 3. 3. old.

komponált váltogatása, ami összhatásában feltűnően modern, szinte mozgóképszerűen vibráló hatást kelt.

Jeges Ernő plakátvázlata az alkotó folyamat kialakulási fázisába enged bepillantást. A szintén antialkoholista témájú terven az átdöfött koponya emblémaszerű motívuma és a jelzésszerű, kidolgozatlan szövegmező még nem állt össze szerves kompozicionális egységgé. Bántóak a felső mező kitöltetlen oldalsó részei. A több vázlaton érlelt plakát végső megoldásában a koponya-jelkép két szövegmező közé került.

A Tanácsköztársaság plakátművészetéről kialakult képet bővíteni szándékozó seregszemle után néhány nem kevésbé érdekfeszítő plakát bemutatásával a múzeum gyűjtőkörének sokrétűségét szeretném érzékeltetni.

A szibériai Krasznaja-Rjecskai hadifogolytáborban szervezett Magyar Színház kézi sokszorosítású plakátja az I. Világháború

Szitter Gusztáv

Műhedvelő rajzoló alkotása ez Szitter Gusztáv, 1919. jelzésű színes ceruza és vízfestékkombinációjával készített grafikája.

Theisler György: Plakátművészeti ritkaságok a .....
Művészet, 1977. március - 2.oldal.

M.D.K.

Szeirt Oszkár
festő

A Fészek Klubban rendezetik emlék kiállítását.

—: Kiállítások
Művészet, 1969. január – 47 lap.

M.D.K.

Szirt Oszkár, festő

„Korcsolyázók" c. festményét és „Önarcképét" közli a lap egy-egy egész oldalas reprodukcióban, a Jászapátiban rendezett emlékkiállítás anyagából.

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1963. IX. évf. dec. sz. 162-163. old.

Szirt Oszkár

Belvárosi templom, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

MDK

Néhai Szirt Oszkár, festö

Traviata.
Belvárosi templom.

of.

CMKT-Mücs. Tavaszi kiáll.és Gyüjet.kiáll. 1925.máj.-jun.

Kat. 16.1. és 31.1.

SZIRT Oszkár festő M.D.K.

25 éves korában elesett az első világháborúban
Nyaranta Szolnokon dolgozott a művésztelepen
Százakra menő festmény és vázlat maradt utána, melyet
most mutatnak be a szolnoki muzeumban

Napló
Magyar Nemzet 1962. október 13. 4.l.

MDK

Szirt Oszkár, festöm.

578. Begoniák. Olf.

Képzöm.Társ. 1913. tav.kiáll. Kt .76.1.

Szirt Oszkár MDK

Belvárosi templom

Mücsarnok 1925 tavaszi tárlat

Mrs. Mary Jane Kortenhof
Stuart Harvey Carpenter

Barbara Templeton

Janis Oberle

Szirt Oszkár MDK

Traviata

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

M.D.K.

Szirt Oszkár festőművész

A hősi halált halt festő müveiről nagy elismeréssel ir a kritika. Nagybányáról indult el, s mint a kritika mondja: "Szép és nemes igéret minden müve."

Csoport kiállitás Ernsztnél. c.
Szinházi Élet. Bp. 1923. ápr. 8-14.
XII. évf. 15. sz. 49. lap.

néhai Szirt Oszkár.

A Budapest városkép - kiállítá-
sán, - a lücsarnokban, - műre
szerepel.

Pesti Napló, 1928. jún. 14.

SZIRT Oszkár festő M.D.K.

Fiatalon elesett az xxxxx első világháboruban.
4 nyáron át dolgozott a szolnoki müvésztelepen,
Jégpálya
A boxolók
A favágó

S.: Szirt Oszkár emlékkiállitás a szolnoki muzeumban
Magyar Nemzet 1962. október 26. 4.l.

Szirt Oszkár M.D.K

festő

Korcsolyázók } repro
Önarckép }

A Jászapátiban rendezett emlékki állítás anyagából.

Jászkunság, 1963. 163 lap.

MDK

Szirt Oszkár

Tájkép, lemezpapir

Ernst Múzeum aukciói. XXIX. 57.1.

Szirt Oszkár
festő

M.D.K.

Szolnokon emlékkiállítást rendeztek Szirt Oszkár műveiből.

—: ~~Hírek~~
Művészet, 1963 február – 46 lap

Stirt Oszkár
(Bp. 1889 - Galícia, 1915)

„Gyereket" o.v. 81x71 cm
J. l. b.: Stirt O. 913. (Restaurált)
Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 36.Képaukció Bp.1981.december

Szirt Oszlár (1889-1915)

„Kirándulás" o.v. 55x40 cm

Védett. Tiliáltási ár: 5000 ft

BÁV 5o.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Szirt Ostján
(Bp. 1889 - Galicia, 1915)

„Szolnoki táj" o. v. 116 x 88 cm
J. l. j. Szirt O. 917. Szolnok. Védett
Kikiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 55.Képaukció Bp.1981.szeptember

Stirt Ostrás (Bp. 1889 - Galicia, 1915)

„Bombas táj" o.v. 44x29 cm Védett.
Kikiáltási ár: 5000 ft.

—

„Kemence mellett üldögélő leány" o.v. 58x36 cm
Védett. Kikiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 57. Képaukció Bp. 1982. május

Strit Ottó (1889-1915)

„Leány ernyővel" o. karton 54x37 cm
S. l. j.: Strit 911. (Restaurált) Védett.
Kikiáltási ár: 4500 Ft.

—

„Nagybányai táj" o.v. 71x60,5 cm
S. l. j.: Strit O. 914 Védett.
Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 54. Képaukció Katalógus Bp. 1981. május

Szirt Oszkár (1889-1915)

„Tavaszi táj" o.v. 44 x 29,5 cm

J. l. j.: monogram (Szerült) Védett.

kikiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 51.Képaukció katalógus Bp.198o.május

Szirt Oszkár (1889-1945)

„Erdélyi táj" o.v. 60x45 cm

Kikiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 49.Képaukció Budapest,1979.szeptember

Stirt Oszkár (1889-1957)

„Városliget" o. karton 29x20 cm
Kikiáltási ár: 4000 Ft.

„Búzaaratók" o. karton 53x71 cm (sorult)
Védett. Kikiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 48. Képaukció Budapest, 1979. május

Szirt Oszkár (1889-1915)

„Pityó patak" o.v. 50x41 cm

Véclett. kitiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 47.képaukció katalógus,Bp.1978.december

Szirt Oszkár (Bp. 1889 - Galícia, 1915)

„Kalospatak" o.v. 41x31 cm

J.l.6.: Szirt 909. Védett.

Kiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 59.képaukció Bp.1982.december

Szirt Oszkár (Bp. 1883 - Galícia, 1915)

„Magyar fa" o. f. vászon 66 x 58 cm

J. l. j.: Szirt 911. Védett.

Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 58. Képaukció Bp. 1982. szeptember

Strit Oszkár (Bp. 1889 - Galícia, 1945)

„Csendélet almával" o.v. 47x61 cm

J. l. l. Strit O. 910.

Kikiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

EKA Geokeskus Aerofoto arhiiv

Szirt Oszkár

Záhonyi Géza, Csürös Béla, Englerth Emil, Csermely János, Barkász Lajos, Kampis János, Márton Ferenc, Lovaghy Dénes, Sándor Móric művészekről irja R.M.: "Kapuzárás a Nemzeti Szalonban" cimmel, hogy a Szalon részéről az egyetlen rokonszenves vonás, hogy a "meglehetősen hajléktalan" ifjuság egy részét beengedte a kiállitásra, amely igy elevenebb, frissebb szint kapott, mint amilyenben eddig része volt.

A HÉT, Bp. 1914. május 31. XXV. évf. 22. sz. 358-359. lap.

Szirt Osskár (1889-1915)

„Ablaknál" o.v. 43x50 cm

Védett. Kiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Szirt Oszlár (1889-1915)

„Borzeli táj" o.v. 50x70

Védett Zitdáltási ár: 5000 ft

BÁV 41.Képaukció Budapest 1976 december

Szirt Osztás (1889-1915)

„Búzakereszt" o.k. 53 x 72 (Sérült)

Védett. kikiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Szirt Oszkár, festő

A FÁKLYA KLUBBAN megnyílt a Sárkány Lóránt és Szirt Oszkár festőművész alkotásait bemutató emlékkiállítás. A naponként 10—19 (szombaton 10—13) óra közt nyitva tartó tárlatot május 19-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

-:Hét

8.

Népszabadság, Bp. 1978. máj. 11.

Szirt Oszkár (1889-1915)

„Rákospatak" o.v. 41x31 cm

J.l.b.: Szirt 909 Védett

Kiállítási ár: 5000 ft

BÁV 46.Képaukció katalógus Bp.1978.szeptember

Stirt Ostrás (1889-1915)

„Kerités mellett" o.v. 50×40 cm

Védett. Becsértéke: 5000 Ft.

BAV 43. Képaukció, Budapest 1977. szeptember

Szirt Oyhás (1889-1915)

„Cigányhány" o.v. 54x30

Védett. Üléáltási ár: 5000 ft.

BÁV 2 42.Képaukció Budapest,1977.május

Szirt Oszkár

Öreg favágó, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Szirt Oszkár

Belvárosi plébánia templom c. müve az egyik 300 koronás Alpár-dijat kapta

Kitüntetések. Müvészet 1914. 284.l.

Szirt Oszkár

MDK

Arató ünnep, olf.

Buzakeresztek, olf.

Műcsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

152. **SZIRT OSZKÁR**
(Budapest, 1889 – Galicia, 1915)
Önarckép műteremben
Olaj, vászon 115x95

VÉDETT 35.000,-

85. Müvészei Képaukció. Bp., 1991. augusztus
BÁV

Szirt Oszkár, elstömüvész

A szolnoki művésztelep tevékenységének első két évtizedét Zombory L., Szlányi L., Vidovszky B., Szüle Péter mellett a rövidebb ideig itt dolgozó Koszta J., Perlmutter J., Szirt O., Jávor P. munkássága jelentette.

Egri Mária: Szolnoki Jubileum.
Tükör, Budapest, 1977. jún. 26.

Szirt Oszkár festő

A Férzek Művészklubban rendezték meg emlékkiállítását.

Szocialista Művészetért, 1969. febr.

Szerit Oszkár

Rövidelb ideig Szolnokon
dolgozott a művész

Egri Mária: Szolnoki jubileum.
Tükör, 1977. június 26-24 lap.

Szirt Csukár, festő MDG

Szolnokon emlékkiállítást
nyitottak meg az I. világháborúban
elhúnyt Szirt Csukár műveiből

—: Hatezer vasárnapi Látogató a
fejedelmi Kincseknél 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. okt. 15.

Szirt Oszkár MDK

Traviata, olf.

Mücsarnok 1914.tavaszi kiállitás

Министерство культуры Казахской ССР

Государственный музей искусств

им. Г.С. Степанова

Отдел

Ж/Д

MDK

Szirt Oszkár, festöm.

1923-ban az Ernst Muzeumban hagyatéki kiáll. volt
Jelentékenyebb müvei:
Traviata.
Szolnoki liget.
Korcsolyázók.
Belvárosi templom.
Önarckép. stb.

E.G. II. 513.1.

MDK

Szirt Oszkár f.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 38. l.

MDK

Szirt Oszkár, festöm.

Szül.1889-ben. - 1915-ben hösi halált halt. Tanuét Ferenczy Károlynál Budapesten, majd Fényes Adolfnál Szolnokon. - 1913 óta figurális- és tájképeket állitott ki a Mücsarnokban és a Nemzeti Szalonban.

E.G. II. 513.1.

Szirt Oszkár MDK

Baegóniák, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Bert Decker

Hedgpeth, Joel

MDK

Szirt Oszkár

Belvárosi templom, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 31. l.

MDK

néhai Szirt Oszkár

Traviata, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 16. l.

Szirt Oszkár MDK

Traviata, olf.

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

M.D .K.

Uzirt Oszkár festő

emlékkiállitása az I. ker. tanács müvelődési oszt. rendezésében

Napló

Magyar Nemzet 1966. okt. 7. 4.1.

Kist Oszkár festő

Emlékkiállítása nyílik a Csepel galériában aug. 18-án

Magyar Nemzet 1970 VIII. 9

Szint Oszkár

Említve

Kiállítások (Temesvári Judit)
Magyar Papír, Bp. 1970. sept. 7.

Kiss Oszkár festőművész

emlékkiállítása megnyílt

a Ferkel művészklubban.

Nyugat Nemzet 1969

jan. 9

Sisi Ottokár

Soós Klára: Sisi Ottokárról. — Művészet, 1967. 8. évf. 5. sz. 11-12. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Írt. 1970. 1. sz. 68-107. l./

~~Művtört~~ 82. l.

Frist Oszkár festő

Emlékkiállítása nyílik a Sepel Galériában

Magyar Nemzet 1976 VIII. 9

12 old.

(bögre, öskori VI. 24. –)

Áldozókocsi, stettwegi VIII. 112. – serpe-

nyő bronzból, római VII. 37–39.

Szirmay Kornél

Magyar Művészek

1925. 54

Szirmai László, grafikus

Polner Zoltán: Egyetlen hangszer c. verseskötetének borítóját és kötését tervezte.

Grezsa Ferenc: Polner Zoltán új versei 765-766.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. augusztus XXV/8

S z i r m a y Marianne festő
/XIX.sz.eleje/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
207-220.
"Régi magyar mecenások"

SZIRMAY MIHÁLYNÉ SULYOVSZKY TERÉZ

dilettáns festőnő

lemásolta apjának Neugass Izidortól festett képét

Folia Archaeologica XIV. 1962. 217. lap

SIRMAY

Szirmay Mihályné-Szulyovszky Erzsébet MDK
festöm.

Lemásolta Raphael Transfigurációját is . másfél lábnyi vászonra; ezenkivül lefestett természet után egy öreg svájci parasztot.

-197
Németi Lajos; Szirmay Mihályné -Szulyovszky Teréz.. Művészet. 1906 5.sz. 35o.l.

Szirmay Mihályné

özv. Szulyovszky Terézia
festő

l.
Kazinczy lev.

XIII. k. 278. l.

MDK

Szirmay Mihályné -Szulyovszki Teréz, festönö.

egyike ama nöknek kik a mult s ázad elején mint mükedvelök keltettek feltünést képeikkel. /Kazinczy Véle ménye/.

Rövid idö multán annyira értett a festéshez, hogy lemásol ta saját képét, mit Neugass festett. Majd kicsinyitve me megfestette Szirmay Andrásné képét s mint Kazinczy irja. ez jobban sikerült, mint egy róla ismert portré.

Neményi Lajos: Szirmay Mihályné -Szulyovszky Teréz. Müvészet. 1906 5.sz. 350.l.

Szirmay Mihályné SSzulyovsky Teréz MDK

egyike ama nöknek kik a mult század elején mint mükedvelök keltettek feltünést képeikkel. /Kazinczy Véleménye/. Elragadtatással ir ez urinö tehetségéröl, h. öt bátran emlithetjük Szapáry Alojzia és Anna. Brunszvick Henrietta grófnök mellett. A festönöt az olajtechnikára egy mázoló tanitotta.

Neményi Lajos: Szirmay Mihályné -Szulyovszky Teréz. Müvészet. 1906 5.sz. 350.l.

Szirmay Mihályné

Szulyovszkie Tséz

Jestö

lénd

Művészet 1906, 350 l.

T. 1592.

t, atillát és m himzett szoknyát,
lapot strucztollal, zsinorzott men-
t három sor fodorral és moll kötényt
alra épület köti le figyelmünket.

gy-divatlap XVIIik számához
61.
r lsén 1861.

: 34 cm.

Szirmay Mihályné, festő.

19. sz.

V. 350.

Szirmay Mihályné

Művészet 1906. 350

Csattok, erüstből VII. 241

Szekt Oszkár

Korán meghalt.
„Belvárosi templom" c. műve
nezeyel a Kéj. mův. Társulat
tavaszi tárlatán a Mű-
csarnokban (emlitve)

Magyarság 1925 v. 16

Szirt Oszkár festő

Magyar Életrajzi Lexikon

Szirt Oszkár

festő

M.D.

1914-pulinsában az „Építők" cimű vaszma elnyerte az Alpári Ignác díjat. 1913-14-ben kiállítások vett részt a Neuszeli Szalonban és a Műcsarnokban.

Soós Klára: Szirt Oszkárról.
Művészet, 1967. május - 11 kep.

Szirt Oszkár
festő

M.D.K

1889 december 21 én született,
a Barcsay utcai főgimnázium-
ban érettségizett. Majd az Országos
Magyar Képzőművészeti Főiskolára
iratkozott be.

Soós Klára: Szirt Oszkárról.
Művészet, 1967. augus – 11 kap.

MD 4

Szirt Oszkár

festő

A gimnázium önképzőkör kiállitásain szerepel első vízfestményeivel. Mint főiskolás a szimidőt ösztöndíjas kent 1908-12 között a szolnoki művésztelepen tölti.

Soós Klára: Szirt Oszkárról

Művészet, 1967. május - 11 lap

M.D.K

Szirt Orszkár

fiszlő

Szolnoki liget
Szalitó Lajos szabadtéri műterme } repro

Soós Klára: Szirt Orszkárról
Művészet, 1967. május – 11 kep

M.D.Y.

Szirt Oszkár
festő

A „Favágó", a „Tiszaliget",
az „Arad a Tisza", a „Diófa"
a „Petyó", „Szántó Lajos sza-
badtéri müterme" értékes művei.

Szós Klára: Szirt Oszkárról
Művészet, 1967. május – 11 lap.

Szirt Oszkár
festő

M.D.K.

A „Szabin nők elrablása", az „Önarchép", 1913-ban készült a „Vagyapám" ennél műve, mind a fiatal művész rennek művei.

Soós Klára: Szirt Oszkárról
Művészet, 1967. május – 11 lap.

M.D.Y

Szirt Oszkár
festő

A jelenlegi Magyar Munkás-
mozgalmi Múzeum 1960-as
szerzeményei közötti van a
„Munkanélküli" című műve.

Soós Klára: Szirt Oszkárról.
Művészet, 1967. május - 11 kep

M.D.

Szirt Oszkár
festő-

Az 1914 ben készült „Építkezés" című műve a jelenlegi Magyar Munkás Mozgalmi Múzeum tulaj dona.

Soós Klára: Szirt Oszkárról
Művészet, 1967. magyar – 1 kap

Szirt Oszkár

festő

M.D.K.

1912-ben festőművészi és közép iskolai tanári oklevelet kapott, 23 éves volt mikor megbízták a Műegyetem szabadkézirajz tanszékén tanítással.

Soós Klára: Szirt Oszkárról

Művészet, 1967. május – 11 lap

Szirt Oszkár
festő

MD4

1914-ben egyevés olaszországi
öszlöndjat kapott, ezt nem
vehette igénybe, mert a világhá-
boru kitörésekor katon a lett és
1915 julius 20 Galicíában elesett.

Sz. ós Klára: Szirt Oszkárról
Művészet, 1967. május - 11 kap

M.D.K.

Szirt Oszkár festő

25 éves korában az első világháboru áldozatául esett.

Ferenczy Károly és Fényes Adolf tanitvány,
A nyári szünidőt Nagybányán és Szolnokon töltötte.

Atléta-képek,

Kiállitás a Muzeumi Hónap alkalmábaól

h.gy.: Szirt Oszkár emlékkiállitása

Magyar Nemzet 1966. okt. 26. 4.1.

~zirt Oszkár festő M.D.K.

Szolnok és Kisujszállás után, most Tiszafüreden nyilt meg gyüjteményes kiállitása.
~z első világháborua altta elesett.

Napló

magyar ~emzet 19[illegible]6. október 28. 4.l.

Szirt Oszkár, festő

MDK

Az első világháborúban meghalt
művész alkotásaiból emlékkiállítás
nyílt a tiszafüredi Kossuth
Múzeumban.

— : Röviden

6.

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1964. nov. 14.

Szirt Oszkár festő M.D.K.

H alálána k 50. évfordulóján emlé kiállitás müveiből a turkevei Finta Muzeumban

Napló
Magyar Nemzet 196[illegible]. október 12. 4.1.

Szirt Oszkár, festő MDH

Az 1915-ben fiatalon elhúnyt szolnoki festőművész emlékkiállítása megnyílt a szolnoki múzeumban.

–: Kulturális hírek 8.l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. okt. 18.

MDK

Szirt Oszkár, 1889-1915.

Tiszapart

Belvárosi templom

Buzakeresztek

Fenyves

Ernst Muz. 24. csop. kiáll. M. Rézk. Egy. 1923. ápr. 10-11 l.

MDK

Szirt Oszkár 1889-1915.

Vén diófa

Esős táj

Dömösi völgy

Tiszolci patak

Begoniák

Ernst Muz. 24. csop.kiáll. M.Rézk. Egy. 1923. ápr.

lo-ll.

MDK

Szirt Oszkár, 1889-1915.

Szolnoki liget

Női fej

Traviata

Önarckép

Ernst Múz. 24.csop.kiáll. M.Rézk.Egy. 1923. ápr.

lo l. 11 l.

MDK

Szirt Oszkár, 1889-1915.

A festő

Szolnoki Tiszapartján

Fenyőrészlet

Korcsolyázók

Ernst Muz. 24. csop.kiáll. M.Rézk. Egy. 1923. ápr. lo-11 l.

MDK

Szirt Oszkár, 1889-1915.

Csendélet

Öreg tót

Csendélet

Ernst Muz. 24. csop.kiáll. M.Rézk. Egy. 1923. ápr. lo-11 l.

Szirt Endre, [ ] MDk

Szirt Endre - emlékkiállítását rendezték az I. ker.-ben, a Bem rakparti Kiállító teremben.

-:Hír 10

NÉPSZABADSÁG, 1966. okt. 8.

MDK

Sziot Csakár, festő

Tárlata a Csepel Galériában tekinthető meg.

– : A mai kulturális programból 11.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 23.

SZIRTES ANDRÁS(festő)

Kiállitása Gecser Lujzával

FITZ Péter: A magyar textil kalandjai I.
Életünk, 1986/11. 1034-1035.p.

SZIRTES András

Szerényi Vera: Egy másodpere, két másodpere... : Szirtes András Kincéből [interjú]. = M. Narancs, 1993. június 10. 35-ell

SZIRTES András

eml. BECK András: Pörbenéd-kultúra. Hasbenélő a gondolában. = Jelenkor 32. 1989. 5. 507

hatvon alapvetően eltér a terven szerep

helyezett oromzat bástyaszerûen lezár

oromzatot kúszólevél kereteli és keresz

mezõ felé kisméretû, háromkaréjos nyi

terven az épület fõhomlokzat felõli

keskeny fiatornyok. Ezeket a megép

falszakaszok támaszják. Hogy az fõh

sziluettjének jellemzõ részét alkotja

építészeti részleteket, hanem még inká

pl.Sopron, takarékpénztár épülete, 1856.

beadványi tervrõl tudjuk. (A háromszög

többihez hasonló, noha keskenyebb a

elõbbiektõl eltérõ osztású mérmûvekkel t

---

[4] BFL IV.1407/b III. 1674/1874.

[5] ld. Honi Mûipar I. 1880./4. XX., XXI., XXII. tábla

Szirtes Béla

Szirtes Béla építészmérnök, VI.
Villma királynő-út 40. 220-809

Bptávb 1940 szept.

Szirtes Aranka

1898/99 – 1901/2

Ferkèpzomfoiskèvk

737. 9.

Sztrecsno

Középütt a hegy tetején lá
a melyet két alak élénkit, az e
peznek csoportot, kiknek egyike

STREZIN
Dall altra pa

fölül balra: 175.

Rm., mér. a rl. 14.4: 19.7

6

Szirtes Aranka

Szül. Pancsován 1881 okt.
1-én 6 felsőbb leánykola
1898/99 I. II. I. évi rajztjel
1899/900 I-II 2. évi " "

Tompa Mihálynak Szentpétery Lászlóhoz
írott 67 levele V. 298.

Szirtes Béla

épitesz

Élet

Váljubal

349. l.

MUSEUM DES KOMITATES TOLNA
SZEKSZÁRD

27 / 1937 sz.

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága

B U D A P E S T

IX. Rákos utca 10.

Szirtes Béla

épitész

l.

Szefelslex. 367. l.

Életr. arck.

n. o. 1046. l

Szirtes Béla

épitéfi

l.

Erődi-Bodnár

21. l.

KÉPZŐMŰVÉSZET BARÁTAINAK
KÖRE
K.B.K.

BUDAPEST
VI., ANDRÁSSY-ÚT 69.

Szirtes · Béla,

építész

l.

Erődi – Bodnár

225.

'tép Szent Kristóffal.

Szirtes János, festőművész
Szegő György: Exodus. Studió 88 kiállítás az Ernst Múzeumban.

Szirtes János „Lelkiismere"-tét egy tó vizén hajó-káztatja, amelyet primitív totemekkel kerít körül. /ennél/

Bud Művészet, 1989., 4., 38-old.

Szirmay Kornél

festő

Lakik Budapest VI. Eötvös

u. 3

Pécsi KMT művész-

tagja 1933

Sajtóbemutató 1927 október 8.-án / szombaton /

SZIRMAI KORNÉL

festőművész

GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSA

1927. okt. 8.-án

nyílik meg a

Mentor

könyvkereskedés

KIÁLLÍTÁSI HELYISÉGÉBEN

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY ÚT 17.

Szirmai Kornél
festő
fordítás

Az Ujság tek. szerkentőségének

H

V. Vilmos császár út 34

AZ ERNST-MÚZEUM KIÁLLITÁSAI

LIX.

XXIV.

CSOPORTKIÁLLITÁS

‹MAGYAR RÉZKARCOLÓK EGYESÜLETE, FESZTY MASA, FRANK FRIGYES, SZIRT OSZKÁR † FESTŐK, BERÁN LAJOS SZOBRÁSZ›

RENDEZTÉK:

ERNST LAJOS ÉS LÁZÁR BÉLA

AZ ERNST-MÚZEUM KIADÁSA
BUDAPEST, 1923. ÁPRILIS HÓ.

MOST JELENT MEG:

ERNST-MUZEUM.

I. füzet. ERNST LAJOS: Jacopo Tintoretto: Szent István Mária oltalmába ajánlja Magyarországot.

MAYER L. AUGUST: Tintoretto egy ösmeretlen magyar vonatkozásu képe.

II. füzet. Dr. LÁZÁR BÉLA: Bernhard-Strigel: II. Ulászló és családjának arcképe.

III. füzet. Külföldi mesterek magyar vonatkozásu művei.

IV. füzet. DR. FERENCZY ZOLTÁN: A Petőfi-terem.

V. füzet. ERNST LAJOS: Petőfi arcképei.

Az Ernst-Muzeum kiadása.

—◈—

AZ ERNST-MUZEUM MŰVÉSZ-KÖNYVEIBŐL megjelent a VI. Rippl-Rónai József és a VII. Vaszary János.

Előbbi füzetek:

I. Csók István. II. Iványi-Grünwald Béla. III. Perlmutter Izsák. IV. Gyárfás Jenő. V. Rudnay Gyula.

Egy-egy füzet ára 200 korona.

—◈—

Sajtó alatt:

Dr. LÁZÁR BÉLA:

FADRUSZ JÁNOS ÉLETE ÉS MŰVÉSZETE.

A több száz illusztrációval, kiadatlan levelekkel, ismeretlen művekkel diszitett kötet kétféle kiadásban jelenik meg.

Előjegyzési ár amatőrkiadásra 15.000 korona, rendes kiadásra 3000 korona. *Bolti ára tetemesen drágább lesz.*

Légrády Testvérek, nyomása Budapest.

Ritkán van alkalma a közönségnek a művészi képzeletet a maga élesen ellentétes munkája közben oly tiszta tipusokban megfigyelni, mint jelen kiállitásunkon, főleg a két festő munkái előtt.

Az egyik, *Frank* Frigyes, ott emelkedik hirtelen való lendülettel a művészi alkotások tiszta magaslataiba, ahol — mint felesége arcképénél — izgalmas érdeklődés felverte képzetében a belső viziót, mely a jelenségen nyugodott, de amelyet meglátni, megfogni a művészi ihlet munkája. Képzelete a jelenségektől elvonatkozni nem tud, formájához közvetlen optikai benyomásokból jut, mint tájképeinél is, de amikor érzéseivel átitatja őket, szinei árnyalatokban mind gazdagabban, uj szint öltve, sajátos zamatot nyerve bontakoznak ki. A kolorista, ki finom harmoniákat *emel ki* a természetből, megerősödve, teljes erejében áll most előttünk.

A másik, *Feszty* Masa, az ellentéte: a természet neki csak kiindulás, hogy eljusson a képzeletében megálmodott szinvilághoz. Ez a világ fájdalmakkal van kikövezve, nostalgia füti, sóvárgás epeszti, vágyakozás élteti. De az érzelmi háttérből a formák kibontakozása a lényeges képzeletműködésében, s ebben Feszty Masa egyedülálló jelenség, mint a lótusz-virág a váradi hévvizben. Mert az ő formája nem tapad a jelenségekhez, csak kibontja belőlük dekorativ ornamenseit. De nem a vonala adja a tárgyak képét, nem az zárja be a tömegeket, még az ornamenseket sem az teremti. A vonalakat kitöltő szin sem befolyásolja lényegesen Feszty Masa festői látását, még annyira sem, hogy dame d'atour, kisérő hölgye legyen a formának. Az uj, az eredeti, a sajátos Feszty Masa művészetében az, hogy az ő vizióját fény és árnyék remegése hordja, a fény bujkálása a formákon, amint behatol az árnyékokba, végig remeg a körvonalakon, elmosva a határokat. Ezáltal valami titokzatosan irizáló dekorativ hatás keletkezik, melybe szépséges és bánatos leányálmok ágyazvák, magányos órák lázas viziói, átélt keserüségek subliminált képei, — egy gazdag képzeletü mesevilág, mesévé transzponált élmények, ami nem meglepő nála, kiben Jókai és Feszty lelke visszajár.

Harmadik művészünket kibontakozása pillanatában érte utól végzete, a Bug partján, a kötelességteljesités

heroikus megnyilatkozásával, a maga élete árán ezrekét megmentve. *Szirt* Oszkár e karaktervonása megnyilatkozik alig kibimbózó művészetében is, mely egy öntudatos lélek biztos előrehaladásának képe. Mestere, Ferenczy Károly tanitása még érezhető rajta, — de szin- és forma-felfogásának határozottsága máris azt mutatja, hogy a dekorativ ornamenskeresés utját mihamar elhagyta volna, hogy elindulhasson a maga utján. Fájdalmas érzéssel állunk a kétségtelenül tehetséges ifju torsoban maradt életműve előtt!

Kiállitásunkon most mutatkozik be első izben a *Magyar Rézkarcolók Egyesülete*, magához vonván néhány egyelőre kötelékén kivül álló művészt is, kik mindnyájan a karcolás mesterségének hűséges hivei. Majd valamennyi jó ismerősünk, az Ernst-Múzeum kiállitásain máskor is megjelentek, itt szerettették meg a közönséggel a rajzolás e nemes ágát, mely oly fölötte alkalmatos a legkülönbözőbb művészi egyéniség szabad kialakulására. E tekintetben e kis kollekció nagyon tanulságos. Gyönyörü lapokon különböző lelki állapotok nagy közvetlenséggel bontakoznak ki előttünk. De ezt az alkalmat fel kell használnunk, hogy rámutassunk egy olyan érdemre, mely eddig a nyilvánosság elől félénken menekült, pedig az, hogy a rézkarc művészete kifejlődhetett, ahogy azt e kiállitásunk gyönyörü eredményei is igazolják, azt *Olgyai* Viktor főiskolai tanár évtizede csendes, de páratlan energiáju oktató működésének köszönhetjük. Ezt hangos szóval meg kellett mondanunk, akárhogy bujkál is előle tisztelt elnökünk.

Az egyesület ezentul intenziv aktiv munkát fog végezni, s ahhoz kérjük a közönség olyatén támogatását, hogy *nagy számban lépjen be pártolótagjaink közé*, hogy megkezdhessük külföldi propagandánkat, mert — mint kiállitásunk igazolja — a magyar rézkarc felveheti és fel is fogja venni a versenyt a külfölddel.

Az 1922-iki tagsági járulék most kerül kiosztásra. Az ujonnan belépő tagok — 5000 korona tagdij fejében — szabadon válogathatnak a kijelölt lapok között.

Last but not least, meg kell emlékeznünk szobrászmesterünkről, *Berán* Lajosról, az érem költőjéről, akinek kezében álmok hordozója lesz a plaquette.

Dr. Lázár Béla.

ELSŐ TEREM.

Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállitása.

1. Markó Lajos: Kompozició . . . . . 4000.— K
2. U. a.: a) Férfifej . . . . . 5000.— K
   U. a.: b) Női fej . . . . . 3000.— K
3. U. a.: a) Kompozició . . . . . 5000.— K
   U. a.: b) Kárpáti táj . . . . . 4000.— K
4. U. a.: Op. XXIX. (Aquatinta) . . 3000.— K
5. Paris Erzsi: Nagybányai részlet . . 4000.— K
6. U. a.: Ősz . . . . . 6000.— K
7. Dobai Székely Andor: Szajna partja.
   Próbanyomat . . . . . 10,000.— K
   Számozott példány . . . . . 6000.— K
8. Henik Ilona: Férfifej . . . . . 4000.— K
9. Dobai Székely Andor: Petőfi . . . 6000.— K
10. U. a.: Hiuság . . . . . 8000.— K
11. U. a.: Vizió 1—8 pl. kapható . . 13,000.— K
12. Henik Ilona: Női fej . . . . . 3000.— K
12a. Gyimes Lajos: Rothenburg . . . . 4000.— K
13. U. a.: Téli alkony a Dunán . . . 10,000.— K
13a. U. a.: Nürnbergi piac . . . . . 6000.— K
14. U. a.: Az avasi torony (Miskolc) . 5000.— K
15. Kohner Ida: Perugiai kapu. (Rajz) . 16,000.— K
16. U. a.: Szarvas . . . . . 5000.— K
17. U. a.: Állattanulmány. (Rajz) . . . 15,000.— K
18. U. a.: Sas . . . . . 4000.— K
19. U. a.: Orosz ballet . . . . . 5000.— K
20. U. a.: Kutya . . . . . 5000.— K
21. U. a.: Állattanulmányok. (Rajz) . . 15,000.— K
22. U. a.: Perugiai kapu. Rajz) . . . 16,000.— K
22a. U. a. Ballet . . . . . 4000.— K
23. Bayer Ágost: Női fej (6 drb) . . . 6000.— K
24. U. a.: Péterke (10 drb) . . . . . 6000.— K
25. U. a.: A bécsi Karlskirche (8 drb) . 5000.— K
26. U. a.: Esztergomi bazilika (10 drb) . 6000.— K
27. Barta Ernő: Szerelmes pár . . . . 8000.— K
28. U. a.: Rajz Jeremiás siralmaihoz. Magántulajdon.

29. U. a.: Tanyai konyha. (Rajz) . . . 35,000.— K
30. U. a.: A vigasz. (Rajz) . . . . . 40,000.— K
31. U. a.: Az anyaföld. (Rajz) . . . . 40,000.— K
32. U. a.: Jeremiás siralmai . . . . . 8000.— K
33. U. a.: Hazatérők. (Rajz) . . . . . 40,000.— K
34. U. a.: Az apostol. (Rajz) . . . . . 40,000.— K
35. Conrád Gyula: Szentháromság-tér . 7000.— K
36. U. a.: Vajdahunyad . . . . . 7000.— K
37. U. a.: A magasból . . . . . 7000.— K
38. U. a.: Tetők felett . . . . . 7000.— K
39. U. a. Tivoli . . . . . 8000.— K
40. U. a.: Esti harmóniák . . . . . 8000.— K
41. U. a.: Est a Dunán . . . . . 7000.— K
42. U. a.: Felhők Buda felett . . . . 7000.— K
43. U. a.: Kuria . . . . . 7000.— K
44. U. a. Csendes sarok . . . . . 7000.— K
44a. Kubinyi Sándor: Tanulmányfej . 6000.— K
44b. U. a.: Várakozás . . . . . 4000.— K
45. Beron Gyula: Belvárosi templom. (Rajz) . . . . . 30,000.— K
46. U. a.: Nyugati pályaudvar. (Rajz) . 15,000.— K
47. U. a.: Arckép. 1—10-ig kapható . . 5000.— K
48. U. a.: Kislány. 1—15-ig kapható . 7000.— K
1923-as tagilletmény.
49. U. a.: Profil . . . . . 6000.— K
50. U. a.: Arcképtanulmány. Két példányban kapható, selyemre nyomva . . . 12,000.— K
51. U. a.: Zádor István arcképe. 1—10-ig 7000.— K
52. U. a.: Hajók a Dunán . . . . . 5000.— K
53. U. a.: Varjuk. (Rajz) . . . . . 30,000.— K
54. U. a.: A fasornál. (Rajz) . . . . . 28,000.— K
55. Baránski E. László: A Széchenyi-lánchid. (Rajz) . . . . . 30,000.— K
56. U. a.: Operaház. Második állapot . . 6000.— K
1923-as tagilletmény.
57. U. a.: Mosónők. Első állapot. Utolsó 16-ik példány . . . . . 10,000.— K
58. U. a.: Havas Dunapart . . . . . 6000.— K
1923-as tagilletmény.
59. U. a.: A richmondpark egy zugja . . 1000.— K
1922-es tagilletmény.
60. U. a.: A Széchenyi-lánchid . . . . 6000.— K

Szirmay Miklós regéci kapitány

német képirója.

Thököly Imre fejedelem 1684. május 25-én Szerencsen kelt levelében ezt írja Szirmaynak: „Lévén szükségünk Kegyelmed német képirójára, „Küldje ide Udvarnukhoz; egyetány nap, míg szolgálatjára szükségünk leszen, ik mulatván, ismét vissza fog menetni.

Thaly Kálmán. Adalékok a hazai festészet történetéhez Thököly és Rákóczi korában. Arch. Ért. 1876. X. K. 70. l

1256

SZIRT *Oszkár*, festő, * 1889, hősi halált halt 1915. Ferenczy Károlynál Budapesten, majd Fényes Adolfnál Szolnokon tanult. 1913 óta figurális és tájképeket állított ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban. 1923. az Ernst-Múzeum hagyatéki kiállítást rendezett munkáiból. Jelentékenyebb művei: Traviata, Szolnoki liget, Korcsolyázók, Belvárosi templom, Önarckép stb.

K-f II. 573-l

MDK

Szirmay T.

Muzsák, br.plakett

Lilian & Lianon, ónplakettek

Louis Barthou eml.plakett, ón

Árv. Közl. 1938. dec. 8.rksz. 88.aukc.

M.D.K.

Szirmai Tony

872. Emlék a parisi automobil értekezletre 1909. Ezüst érem 7.6 x 5.6
873. Emlék a XVI. nemzetközi orvosi kongresszusról. Bronzérem 5.2 x 5.6
874. Emlékveret a munkanélküliség elleni küzdelem konferemciájára. Bronzérem 8.2 x 5.5

/Az emlékérmeken a fenti feliratok francia nyelven szerepelnek./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 95. l.

M.D.K.

Szirmai Tony

875. Emlékveret a római gazdasági tanintézet megnyitására. Bronzérem 7.4 x 5.1.
876. Emlékveret a római nemzetközi gazdasági tanintézetre. Bronzérem 7.4 x 5.1
877. Emlékveret az 1907 évi bécsi tüdővész elleni kongresszusra. Ezüst érem 7 x 5.

/Az emlékvereteken a fenti feliratok francia nyelven szerepelnek./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 96. l.

Vegyes

b. 51

1 köt. 6 r.

Torma

Károly

Repertórium Dacia régiség- és feliratlani irodalmához.

(Repertorium ad litteraturam Daciae archaeologicam et epigraphicam)

Kiadta a M. Tud. Akadémia archaeologiai Bizottsága.

Szirmay [Toni] 2.

l.

Num. Közl

1935-36. 75. l

MUZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK
ORSZÁGOS TANÁCSA
BUDAPEST, VIII., SZENTKIRÁLYI-UTCA 7.

14. sz.

Pályázat

a Múzeumok és Könyvtárak
tartozó nép- és vándo

A Múzeumok és Könyvtárak
23-iki ülésén évenkint esedékes 500
tett, melyet a fenhatósága alatt álló
juttatni, aki a reá bizott könyvtár m
lesztése körül a legnagyobb buzgósá
is kitünő eredményt képes felmutatn

E határozatot azzal a felhivás
hatósága alá tartozó könyvtárak ke
koronás jutalomdíjra az 1914. évben i

Szirmay Tony

érem művész

~~Alapítás~~ ~~Kötetállomány~~

~~éve.~~ ~~m~~ ~~kötet~~

1.

Num. Közl.

1939-40

66 l.

Római akrák V. 257

. Ny.

Szirmay Tony

vobrán

l.

Perálltörtképes

610, 611. l.

Szirmay [Tony]

l.

Num. Kőrl

1942.65.1

n és egy sima karimájú, de
zolva. Haja és bajusza hosszú,
ztes zárt koronát, magas kön-
stot visel. Felirata az emelke-
dó vonalkörön belül: »BELA.
LXLVI.«.
e 6·8 cm. — Lelt. sz. 1095. — Ér-
Emil ajándéka 1907 április 30-án
909 november 24-iki 5395 (1950–
56 (351–910) és a 3211–910 eln. sz.
nuár 10-iki (2095–909) és az 1910
jegyzékek alapján. — Bejelente-
908).

Szirmay Tony

TOKAJINÉ BORBÉLY GIZELLA.

295 B. G.-né képmása. Bronzplaquette. Szobormű. Eladó.

BERÁN LAJOS.

296 Id. dr. Chorin Ferenc képmása. Bronzplaquette. Magántulajdon.

WEINBERGER ANTAL.

297 Károly F. J. főherceg és Zita főhercegnő képmása. Bronzplaquette. Eladó.

BERÁN LAJOS.

298 Dr. Siklóssy László képmása. Bronzplaquette. Magántulajdon.

MOIRET ÖDÖN.

299 Hős. Budapest székesfőváros egy iskolájának udvarán felállított díszkút domborműve. Szobormű. Magántulajdon.

ISTÓK JÁNOS.

300 Síremlék-részlet. Szobormű. Eladó.

WEINBERGER ANTAL.

301 Gerelyvetés. Bronz és márvány. Eladó.

KREIPEL KALOTAI OTTÓ.

302 Nagymama segítsége. Szobormű. Eladó.

BESZÉDES LÁSZLÓ.

303 Osztrigás leány. Eladó.

KOLOZSVÁRI SZESZÁK FERENC.

304 Táncos nő. Bronzszobormű. Eladó.

LÁNYI DEZSŐ.

305 Macza. Szobormű. Eladó.

JUHÁSZ GYULA.

306 Az óvatos. Szobormű. Eladó.

Képrőm Tass. 1912/13

Tél. Kiáll

BESZÉDES LÁSZLÓ.

307 B.-Hunyadi leány. Gipszszobor. Eladó.

308 Jézus szíve. Gipszszobor. Eladó.

KARÁCSONYI GÉZA.

309 Alkonyat. Márványszobor. Eladó.

VAS VIKTOR.

310 Gróf Zichy Tivadar képmása. Plaquette. Magánt.

311 Bárczy István. Plaquette. Magántulajdon.

MURÁNYI GYULA.

312 Plaquette. Magánt.

KIS JÓZSEF.

313 Donáth Gyula szobra bronzplaquettje. Eladó.

BERÁN LAJOS.

314 Barátosi Porzsolt Ernő képmása. Bronzplaquette. Eladó.

315 Id. Dr. Chorin Ferenc. Jog és bányászat. Bronzplaquette.

SZIRMAI TONY.

316 Thurn-Taxis Albert hercegi pár érme. Bronz. Szobormű. Magánt.

317 A Lage érem
a) hátsó lapja
b) első lapja.

318 Anna Held bronzplaquette. Magánt.

319 St. Cristoph. Bronz érem. Szobormű. Magánt.

320 Mme Rosen. Bronz érem. Magánt.

321 T. Jonescu román miniszterelnök ő excellenciája Bronz érem. Magánt.

322 M. Camille Blanc. Bronz. Magánt.

KARÁCSONYI GÉZA.

323 B. R.-né úrnő. Bronplaquette. Magánt.

324 Hajnal. Márvány. Szobor m. Eladó.

BESZÉDES LÁSZLÓ.

325 Móremajorum. Gipsz. Szobormű. Eladó.

Szirmay Tony

nobrain

Lyka München

8,58. l.

KOLOZSVÁRY SÁNDOR
KŐRÖSY VILMOS
LOBISSER SVITBERT
ÖRSI SÁNDOR és
SAS ÁRPÁD
MŰVEI

1927. SZEPTEMBER HÓ

MDK

Szirmay Tonj

Tizenhat bronzplakett

Szent György czéh lo. müv.aukc. 1912. febr.

87 l.

MDK

Szirmay Toni, szobrászm.

Éremminták. Mgt.

KMTárs. 1899-1900. Téli kiáll. Kat. 27.1.

MDK

Szimay Toni, szobrászm.

Fájdalom. Érceszobormü.

Vizi rózsa. Tentatartó.

KMTárs. 1899-1900. téli kiáll. Kat. 26.1.

MDK

Szirmay Tóni

Budapest.Plakett.

I.Ferdinánd.Plakett.

A művészetek.Plakett.

Képzőm.Társ.1910/11.téli kiáll.kat.44.l.

MDK

Szirmay Tóni

Lianon. Plakett.

Férfi arckép. Plakett.

L. Barthou. Plakett.

Lillian. Plakett.

Képzőm.Társ.1910/11.téli kiall.kat.44.l.

MDK

Szirmay Tony

Tábori Kornél: Páris magyarjai. Bp. é.n. 81 l.

MDK

Szirmay Tóni

Monte Carlo. Plakett.
Képzőművészeti Társulat. Plakett.

KMT 1910/11. téli kiáll. 45.l.

MDK

Szinnyei Tonya, szobrászn.

L. Ganne. Bronzérem. Szobormü.
J.Massenet. Bronzplakett.Szobormü.
II.Vilmos Württembergi király bronzplakettje.
Szobormü.

KMT.- 1913.Tavaszi kiáll. Kat. 57.1.

MDK

Szinnyey Tony, szobrászm.

A.D.Pedro II. érem hátlapja. Bronzérem. Szobormü.
P.f.Girárd. Bronzplakett. " "
D.Pedro II.braziliai császár bronzérme Szobormü.

KKT.- 1913.Tavaszi kiáll. Kat. 57.1.

MDK

Szimay Tony, szobrász

Repülőgépek versenye.	Bronzérem. Szobormü.
Kutyakiállitási érem.	Bronzszobormü.
Golfverseny.	Bronzérem. Szobormü.

KMT.- 1913.Tavaszi kiáll. Kat. 57.1.

MDK

Szirmay Tóni

Monte Carlo. Plakett

Képzőművészeti Társulat. Plakett

Képzőm. Társ. 1910/11. téli kiáll. kat. 45.l.

MDK

Szirmay Tóni.grafikus.

A junius 15.-én megnyiló második hágai békekonferencia plakettjei

Az orosz kormány megbizásából mintázta Sz.T.
Repr. 482. 2 kép.

Vas.Ujs. 1907. 24.sz. 54.évf.

Szirmay Tóni

MIDK

Lianon, plakett

Férfiarckép, plakett

L. Barthon, plakett

Lillian, plakett

Műcsarnok 1910/11. téli kiállítás

Szirmay Tóni MDK

Monte Carlo, plakett

Képzőművészeti Társulat, plakett

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Szirmay Tóni MDK

Budapest, plakett

I. Ferdinand, plakett

A müvészetek, plakett

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

Festészet. XIX. sz. Táblakép. „Budapesti halászbárka." (Szirmay)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. dec. 16.

A Képzőművészeti társulat tagjai részére....

MDK

Szirmay Kornél festőmüv. Bp.

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll. Pécs,
1936. jun. 12 l.

emeletes, lo-lo ablakos szárnyakkal,
éprizalittal. Dór pilléres kapualj.
1750 körül. A Jung Józseftől és Hacker
házát bővitette Pollack Mihály 1828-
renc szekszárdi épitőmester, az utó-
1895-ben erősen átalakítva. Alatta az
aradványa.

Honmüvész II – 1834, 491-500 l – Szek-
ádor Anna: Pollack Mihály tolname-
rettörténeti munkaközösség évkönyv-

Szirmay Kornél, Borszéki Frigyes, Kövér Gyula

csop. kiáll. N.Szal.

Besz.:/ 8 Órai Ujs. 1927, X.9. 9.o.

MDK

Szirmay Cornél festő

Magyar Müvészet 1925.53-54.o.
Páris.Az idei Salon des Indépendants

Szirmay Kornél

Bp.

1

Pécsi KMT. 1929

tavaszi kiall

8. l

Mindkettő jelezve lett [illegible]
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Ú
Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Masz
laghy II., 328—329. szám.

ANGOL FESTŐ, XVIII. század
Férfiarckép
Vászon, olaj, 140×76 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

RA

A raktárilag kezelt képek a hercegprímási

H. termében

MAGYA

BUBICS ZSIGMOND (1821—1907)
Magyarország védasszonya
Vászon, olaj, 82×102 cm. (38. szoba.)
A festő ajándéka.
Maszlaghy II., 520. szám.

JAKOBEY KÁROLY (1826—1891)
Káldy György
Vászon, olaj, 67×56 cm. (39. szoba.)
Simor prímás rendelte.
Maszlaghy II., 552. szám.

KACZIÁNY ÖDÖN (1852—1933)
Ivó parasztok

Szirmay Kornél festő, Bp. [illegible]

Pécsi Képsőm. és [illegible]ber, Társ. kiáll. 1936.

nov.

MDK

Szirmay Kornél festő, Bp.

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ. kiáll. 1937.máj.

MDK

Szirmay Kornél bp.i festő

a Társaság tagja

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. 23.kiáll. 1938. jun.

MDK

Szirmay Kornél

A Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. művésztagjai 1938.

Kirnay Kornél

MAGYAR MŰVESZET

1925. 54

Tamás urfi igé

Duda és szemüv

(Apu holmija k

Nosza felöltöz

Szörnyü büszke

Oldalkosarában

Ilyen nagy utr

Elbődül a duda

Talán meg sem

61. U. a.: Téli éjszaka . . . . . 6000.— K
62. Révész-Ferryman Ferenc: Felsőolaszországi tájkép . . . . . 14,000.— K
63. U. a.: Assisi . . . . . 10,000.— K
64. U. a.: Róma . . . . . 14,000.— K
65. U. a.: Velence . . . . . 10,000.— K
66. U. a.: Felsőolaszországi falusi utca . 14,000.— K
67. U. a.: Alt-Berlin. Egyetlen példány . 25,000.— K
68. Nagy Sándor: Boszorkánykonyha . 6000.— K
69. U. a.: Krisztus utolsó beszéde . . . 8000.— K
70. U. a.: Magyar-valkói temető . . . 6000.— K
71. U. a.: Attila palotája . . . . . 6000.— K
72. U. a.: Meghasonlás . . . . . 8000.— K
73. U. a.: Gödöllői park . . . . . 6000.— K
74. Kmetty János: Pócsmegyer . . . . 8000.— K
75. U. a.: Falu . . . . . 4000.— K
76. U. a.: Tabáni részlet . . . . . 4000.— K
77. U. a.: Tanya . . . . . 6000.— K
78. U. a.: Levétel a keresztről . . . . 8000 — K
79. U. a.: Önarckép . . . . . 3000.— K
80. U. a.: Tabáni részlet . . . . . 6000.— K
81. U. a.: Fürdőzők. (Rajz) . . . . . 25,000.— K
82. U. a.: Fürdőzők . . . . . 6000.— K
83. U. a.: Táj. (Rajz) . . . . . 25,000 — K
84. Derkovits Gyula: Önarckép . . . . 3000.— K
85. U. a.: Kompozíció . . . . . 3000.— K
86. U. a.: Önarckép . . . . . 5000.— K
87. U. a.: Férfifej . . . . . 3000.— K
88. U. a.: Imádkozó . . . . . 4000.— K
89. U. a.: Kompozíció . . . . . 3000.— K
90. Komjáthi W. Gyula: Tájkép . . . 3000.— K
91. U. a.: Lágymányosi táj . . . . . 3000.— K
92. U. a.: Az elüzött . . . . . 3000.— K
93. U. a.: Viharos táj . . . . . 3000.— K
94. U. a.: Vihar . . . . . 3000.— K
95. U. a.: Táj . . . . . 3000.— K

MÁSODIK TEREM.

Frank Frigyes festményei.

96. Vörös profil . . . . . .200,000.— K
97. Szőke leány. Magántulajdon.
98. Feleségem arcképe. Magántulajdon.
99. A vidám festő. Magántulajdon.
100. Menekülő lány . . . . . .400,000.— K
101. Nyár a Tabánban . . . . . .180,000.— K
102. Mózes siratja testvérét . . . . . .600,000.— K
103. Kompozíciórészlet . . . . . .250,000.— K
104. Verőfényes délelőtt. Magántulajdon.
105. Leány korsóval . . . . . .400,000.— K
106. Önarckép . . . . . .400,000.— K
107. Nyári délelőtt . . . . . .180,000.— K
108. Gyermekszoba. Magántulajdon.
109. Budai impresszió. Magántulajdon.
110. Önarckép . . . . . .300,000.— K
111. Árok-utca Budán. A Szépművészeti Muzeum tulajd.
112. Apolló üzi Daphnét . . . . . .250,000.— K
113. Don Quijotte . . . . . .700,000.— K
114. A vörös kapu Lublinban. Magántulajdon.
115. Szederfa-vendéglő. Magántulajdon.
116. Női arckép. Magántulajdon.
117. Az öreg ház. . . . . .400,000.— K
118. Vérszerződés . . . . . .300,000.— K

HARMADIK TEREM.

Magyar Rézkarcolók Egyesületének kiállítása.

119. Zádor István: Önarckép. 1—25-ig . 20,000.— K
120. U. a.: Agia Sophia Konstantinápolyban. 1—50-ig . . . . . 7000.— K
1923-iki tagilletmény.
121. U. a.: Buda . . . . . 10,000.— K
122. U. a.: Öreg emberek . . . . . 15,000.— K
123. U. a.: A modell. 1—50-ig . . . . . 15,000.— K

Szirt Oszkár

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SEP/ 17

ÚJ ÉLET
Budapest

Szirt Oszkár emlékkiállítása

Mikor Szirt Oszkár festőművész szemében s a kifejező erő szinte túláradó feszültségében megragadó művei először kerültek a közönség elé, alkotójuk már csaknem félszázada halott volt. Ifjú életét az első imperialista háború követelte áldozatul s bár kiemelkedő festményeit és grafikáit családja megőrizte, művészi hagyatéka alig egy évtizede vált ismeretessé a Szolnoki Múzeum gyűjteményes kiállításán. Pedig művei nem csupán a fiatal művész tehetséges indulásának fejezeteit sorakoztatták fel, hanem művészi egyéniségének meglepő gyors kialakulását, látásmódjának eredetiségét, útkeresésének bátorságát is.

Első gyűjteményes kiállításának sikere után a művészi közvélemény felfigyelt munkásságára és csakhamar sor került budapesti emlékkiállítására is. Majd vidéki kiállítások sorozata következett, míg most ismét az egyik fővárosi kiállítóterem, a Csepeli Galéria falain láthatjuk legjellegzetesebb alkotásait, melyeken a mozgás, a mozdulatok elevensége, az ifjúkori lendület mintegy lírai szordínóval jut kifejezésre.

(l)

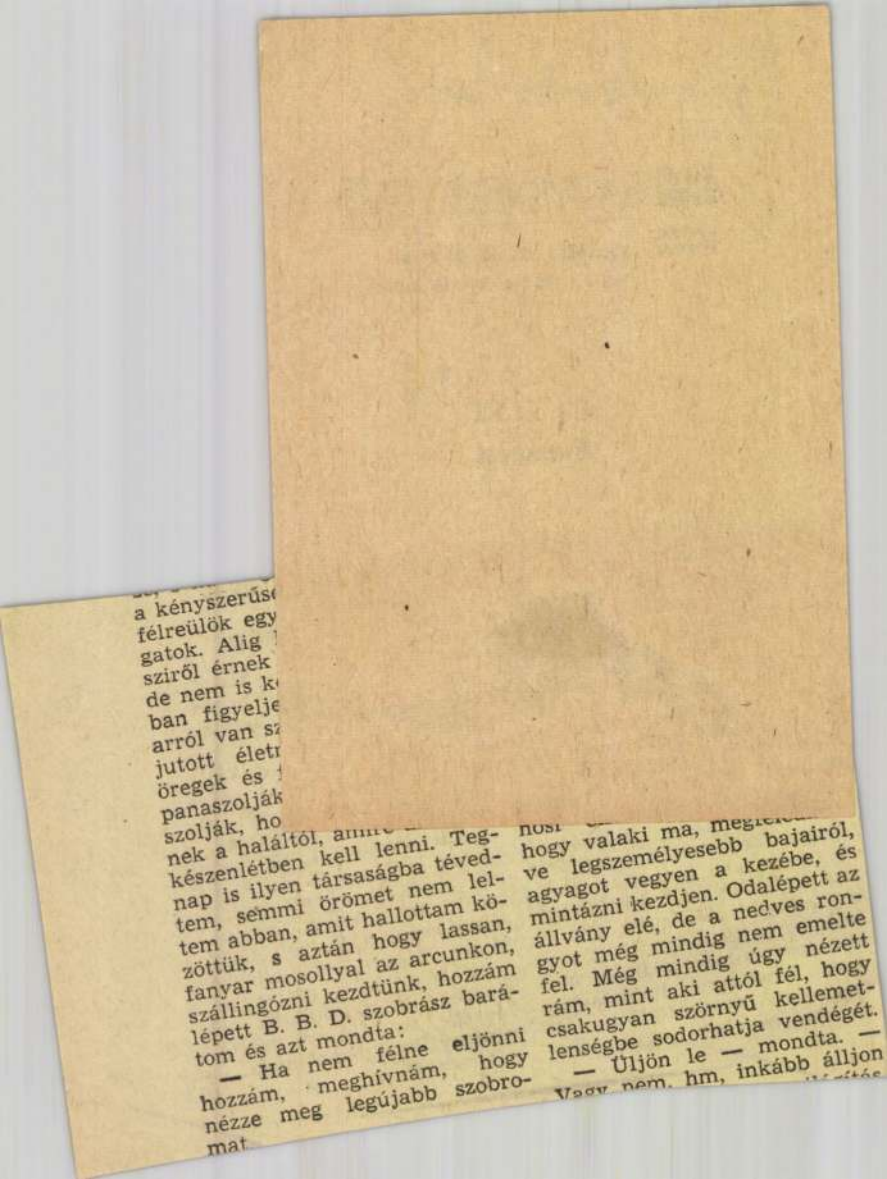

a kényszerűs
félreülök egy
gatok. Alig
sziről érnek
de nem is k
ban figyelje
arról van s
jutott élet
öregek és
panaszolják
szolják, ho
nek a haláltól, a
készenlétben kell lenni. Teg-
nap is ilyen társaságba téved-
tem, semmi örömet nem lel-
tem abban, amit hallottam kö-
zöttük, s aztán hogy lassan,
fanyar mosollyal az arcunkon,
szállingózni kezdtünk, hozzám
lépett B. B. D. szobrász barát-
tom és azt mondta:

— Ha nem félne eljönni
hozzám, meghívnám, hogy
nézze meg legújabb szobro-
mat.

hogy valaki ma, me
ve legszemélyesebb bajairól,
agyagot vegyen a kezébe, és
mintázni kezdjen. Odalépett az
gyot még mindig nem emelte
állvány elé, de a nedves ron-
fel. Még mindig úgy nézett
rám, mint aki attól fél, hogy
csakugyan szörnyű kellemet-
lenségbe sodorhatja vendégét.

— Üljön le — mondta. —
Vagy nem, hm, inkább álljon

124. U. a.: Csejthe-vár romjai. 1—50-ig 7000.— K
125. U. a.: Az Elba Hamburgnál. Hét drb próbanyomat . . . . . 20,000.— K
127. U. a.: A Warthburg. Nyolc próbanyomat . . . . . 20,000.— K
128. U. a.: A brémai városház. Nyolc próbanyomat . . . . . 20,000.— K
129. Gara Arnold: Turbános férfi . . . . 10,000.— K
130. Lénárd Róbert: Staribar. . . . . 8000.— K
131. U. a.: Áradás . . . . . 6000.— K
132. U. a.: Charing Cross Bridge . . . . 7000.— K
133. U. a.: Este a csatornán . . . . . 7000.— K
134. U. a.: Temető . . . . . 5000.— K
134a. U. a.: Apály . . . . . 7000.— K
135. Szőnyi István: Barátom arcképe . . 4000.— K
136. U. a.: Hármas akt. . . . . 6000.— K
137. U. a.: Varró nő. . . . . 5000.— K
138. U. a.: Krisztus sirbatétele . . . . . 18,000.— K
139. U. a.: Panoráma . . . . . 8000.— K
140. U. a.: Önarckép . . . . . 5000.— K
141. U. a.: Kompozició . . . . . 4000.— K
142. U. a.: Kettős akt . . . . . 6000.— K
143. Lénárd Róbert: Zarkovó . . . . . 6000.— K
144. U. a.: Kloster-Neuburg . . . . . 6000.— K
145. U. a.: Waidhoffen . . . . . 5000.— K
146. U. a.: Kanális Exeter mellett . . . 7000.— K
147. Gy. Sándor József: Margithid . . . 8000.— K
148. Aba-Novák Vilmos: Fejtanulmány . 6000.— K
149. U. a.: Melancholia . . . . . 10,000.— K
150. U. a.: Arcképtanulmány . . . . . 6000.— K
151. Gy. Sándor József: Vasárnap délelőtt 8000.— K
152. U. a.: Prága . . . . . 8000.— K
1923-iki tagilletmény.
153. U. a.: Parlament . . . . . 10,000.— K
154. U. a.: Kámzsás barát . . . . . 15,000.— K
155. U. a.: A bazilika . . . . . 20,000.— K
Egyetlen példány.
156. U. a.: Öreg városrész . . . . . 8000.— K
157. U. a.: Theatiner-Kirche Münchenben 30,000.— K
Egyetlen példány.
158. U. a.: Meditáció . . . . . 10,000.— K
160. U. a.: Kálvin-tér . . . . . 10,000.— K

161. Fáy Dezső: Hol megszálltam Veronában . . . . . 10,000.— K
162. U. a.: Léda. Magántulajdon.
163. U. a.: Gondtalan élet . . . . . 20,000.— K
164. U. a.: Klasszikus táj . . . . . 20,000.— K

NEGYEDIK TEREM.

Feszty Masa festményei.

165. Anya és fia . . . . . 180,000.— K
166. Madonna. Magántulajdon.
167. Két élet . . . . . 180,000.— K
168. Mater Dolorosa . . . . . 120,000.— K
169. Műteremben. Magántulajdon.
170. Csendélet . . . . . 70,000.— K
171. Anya és gyermeke. Magántulajdon.
172. Tanulmány. Magántulajdon.
173. Női arckép. Magántulajdon.
174. Akttanulmány . . . . . 50,000.— K
175. Fehérruhás nő. Magántulajdon.
176. Akt . . . . . 50,000.— K
177. Fiatalság . . . . . 200,000.— K
178. Önarckép . . . . . 50,000.— K
179. Ádám és Éva . . . . . 300,000.— K
180. Tanulmányfej . . . . . 50,000.— K
181. Leányarckép. A Szépművészeti Muzeum tulajdona.
182. Álmodozás . . . . . 120,000.— K

ÖTÖDIK TEREM.

Szirt Oszkár (1889—1915) művei.

183. Szolnoki liget . . . . . 80,000.— K
184. Női fej . . . . . 40,000.— K
185. Traviata . . . . . 250,000.— K
186. Önarckép. Magántulajdon.
187. Vén diófa . . . . . 70,000.— K

Kirmay Ili

rajzai az alábbi verses ifjúsági szünben.

N. Göllner Mária

Karácsonytól karácsonyig.

Pfeifer cég kiadványa

Bibliofil: Bibliofil könyvek.

Magyar Könyvszemle

1920-21. 149. l.

MAGYAR POSTA
20 FILLÉR
MAGYAR POSTA
60 FILLÉR

Szirmai Ilona

textil

1912 - 17

Einink 1930

89. l.

Szirmai Ili

Kompoziciói kolorisztikus szépségüek, szinei érzékien lágyak,- a Müvészet c. rovatban közölt kritika szerint, mely a Képzőmüvészeti Főiskola ifjusági kiállitásán szereplő fiatal müvészeket mutatja be.

A HÉT, Bp. 1917. dec. 30.
XXVIII. évf. 52. sz. 830-831. lap.

M. Szirmai Ili

Grafikai munkái az Iparműv. Társ. kiáll.-án.

Ujság, 934. V. 18.

MDK

Szirmai Ili

1912-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 89.1.

Szirmai Ili

Nagybanyai h. h.
1912

89

Pohár ezüstből, pénzes, a liszkai ref. egyház
tulajd V. 10.

MDK

Szirmai Ili

reklámgrafikai munkák.

Rosner K: A milanói Triennale. Magy. Iparművészet.
1933. 94 l.

M.D.K.

SZIRMAY Ili festő

1912-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya,,, Bp. 1954. 330.l.

Szirmai Ili

wód

Rosner Károly:

A csomagolás útja.

M[illegible]IPARMÜVÉSZET

1934. 43. l.

46. l.

SZIRMAI ILONA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtarba. festmény, grafika alkotja zömmel a kivalasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1978. 194. sz.- SZIRMAI ILONA: " CSALAD", cimü müve. p.tus, akv. 207+205 mm. 296.old

MONVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története Uj szerzemények III.. 287.old

A Janus Pannonius Muzeum évkönyve. XVII-XVIII. 1972-73.- Pécs, 1975.

Szirmai Ilona

1915/16 II. - 1917/18, 1918/19 II., 1919/20 I.

Ferképzomfoiskávk
137. l.

Sopron.

A dombos vidék középte
rősitett vár és város foglal
őrzi a reá bizott négy darab
mondatszalagon, mely fölött

OEDENB

fölül jobbra 142.

Rm., mér. a rl. 17.2: 11.

92-92

Szirmai Ilonka

szül., Budapesten 1894

máj. 20. Izr. 6 gim.

1911/12. I. elsőontálbeli

münvesztőrendér Deár

Ebner Sigmál

Kimaradt.

Ormánsági magyarok népművészeti
emlékeinek (V. 183.
gyűjtése)

MDK

Szirmai Ili.

A Stühmer csokoládégyár megbizta csomagolásainak elkészitésével.

Rosner Károly cikke.

Magy. Iparművészet, 1934. 3-4.sz. 42-44.l.

MDK

Szirmai Ili.

Dobozcsomagolások.Terv.: Szirmai Ili. Repr.

Magy.Iparművészet,1934. 3-4.sz. 46.l.

M.Szirmai Ili, graf.,ip.m.

terve után a STühmer Csok.gyár. dobozai változatos csomagolást nyújtanak.

Rosner Károly: Reklámgrafika . -MIP.1934.94.-96.l.
Az IpM.Társ. kiáll.-a.

M.D.K.

M. Szirmai Ili

"Az ideális férfi ahogy a festőnők látják" c. körkérdésre készitett rajzának repr.-ja mellett /fényképét közli a lap.
a müvész/

Szinházi Élet. Bp. 1931. május 3-9. XXI. évf. 19. sz. 33-37. lap.

Szirmai Ilona

szül. Budapesten 1894 máj. 20.
Ev. ref. 6 gyím. 2 szarvajnik.
1915/16. II. elsőéves műbeszno-
vendék Deák Ebner L.
1916/17 I. másodéves n. o.
1916/17 II. elsőéves Bosz-
nay Istvánnal.
1917/18 I. harmadéves
n. o. és Glatz O.
1917/18 II. " " "
1918/19. II. harmadéves
Glatz O.
1919/20 I. negyedéves

Hekler Antal dr.: Archaeológiai jegyzetek
vidéki muzeumainkból III. 196–205.

Szirmai

Sz. 3. *Ilona (Ili)* l. *Marsovszkyné.*
SZIRONYOZÁS, l. *Magyar népművészet.*

E-g II. 57.3 l

Szirmai J

lásd.

Cs-szém 60-l.

Szirmai Ili

Plakátokkal szerepel a "MA" kiállitásán, melyről a Müvészet c. rovat közöl ismertetést "Máttis Teutsch János és Gergely Sándor" cimmel. Szirmai Ili plakátmüvészetében kiemeli grafikai erejét, melynek lényege "olyan primitivség, amely harcos, demonstrációs törekvések jegyében" született.

A HÉT, Bp. 1918. dec. 1.
XXIX. évf. 48. sz. 750-751. lap.

M. Szismai Ili

„Öltöztetik a menyasszonyt"
c. képe nagyobb a képzőművész-
nők párisi kiállításán (emlitve)

Nemzeti Csiság 1937 II. 17

SZIRMAI János

B. Á. [Balázs Ádám]

Könyvkötő iparművész
[dr. Szirmai János]

Bp.

Magyar Hírek, 1984. okt. 13. XXXVII. évf.
21. sz. 6. old

1921-ben Bécsben *Scheiber Hugóval* közösen rendezett kiállítást *Max Hevesi* galériájában. Ott bemutatott művein már az expresszionizmus eszközeivel keresett képi formát a belső feszültségeit feltáró és a lélek tájairól érkező szenvedélyes üzeneteknek. És még csak 1922-t írtak, amikor Budapesten megjelent *Hevesy Iván*nak Kádár Béla munkásságát ismertető kis könyve, s ebben őt Hevesy a magyarországi expresszionista festészet jeles alakjaként méltatta, ma is helytálló elemzéseket adva akkori műveiről.

Különösen nagy fontosságúvá vált Kádár Béla számára a berlini *Der Sturm* vezetőjével, *Herwarth Waldennal* való találkozása. Képei láttán Walden önnálló kiállítások rendezésére hívta őt Berlinbe, s Kádár a Der Sturm rendezésében több egyéni kiállításon szerepelt is. Walden akkorra már szoros kapcsolatot teremtett *Kassák Lajossal*. Kassáknak a háború és a forradalmak alatt megjelent *Tett* és *MA* című folyóiratait Kádár ismerte, hiszen a MA az ő alkotásaival is foglalkozott.

A Der Sturmban kiállított műveit – például a *Disznóölést* vagy a *Viszontlátást* – avantgardista töltettel és formajegyekkel festette meg, miközben azok tárgyát gyakran a

Simai Imre

Maróti után Simai volt a szobrász szakosztály tanára. Simai jó művész volt, de nem volt jó pedagógus.

Gádor István: Pályám emlékeiből. Művészet, 1975. november – 6 oldal.

Szirmai Jolán

1913. ápr. – máj kiáll. N. Szalon
Műteremből, olajf. 350.–

Lancasteri régi városház III. 161.

Január hó 28-án, este 8 órakor a m. kir. Operaház előadása a pécsi Nemzeti Színházban. Színre került Mozart: „Szöktetés a szerályból".

Február hó 2-án, d. e. 11 órakor Z. Barthus Irén „Divat és iparművészet" c. előadása, ruhabemutatókkal a pécsi Nemzeti Kaszinóban.

6 órakor irodalmi-est a pécsi Nemzeti Színházban. Bevezetőt mondott: Harsányi Zsolt. Közreműködtek: Asztalos István, báró Kemény János, Kocsis László, Orsolya Erzsébet, Szabó Lőrinc, Szeleczky Zita, Tamási Áron és Táray Ferenc.

Január hó 5-én, d. e. 11 órakor a képzőművészeti és kerámiai kiállítás ünnepélyes megnyitása a Baranya Vármegyei Múzeumban. *Este 8 órakor* a pécsi Nemzeti Színház ünnepi előadása. Színre került: Herczeg Ferenc történelmi drámája: „Bizánc". Előadta Thuróczy Gyula színtársulata.

Január hó 6-án, d. e. 11 órakor Komjáti Gyula tárlatvezetése. *D. u. 6 órakor* hangverseny a pécsi Nemzeti Kaszinó nagytermében. Szerepeltek: Károlyi Gyula, Végh Sándor. Zongorán kísért: Wehner Tibor.

Január hó 11-én, este 8 órakor, 12-én d. u. 2 órakor és este 8 órakor a Kalotaszegi Ballada-Együttes előadása a pécsi Nemzeti Színházban. Színre került: „Csáki bíró lánya".

Vasárn. **10** Miklós		Protestáns: Erik Görög: Menodóra Izraelita: Elul 19
Hétfő **11** Protáz	☾ Utolsó negyed 22 ó. 30 pk.	Protestáns: Teodóra Görög: Teodóra Izraelita: Elul 20
Kedd **12** Mária neve		Protestáns: Guidó Görög: Antonóm Izraelita: Elul 21
Szerda **13** Notburga		Protestáns: Ludovika Görög: Kornél Izraelita: Elul 22
Csütört. **14** z. † felmag.		Protestáns: Szerénke Görög: Sz. † felm. Izraelita: Elul 23
Péntek **15** étfájd. Szűz		Protestáns: Nikodém Görög: Filoteusz Izraelita: Elul 24
Szomb. **16** Kornél	1933 **SZEPTEMBER** 30 nap	Protestáns: Edit Görög: Ludmilla Izraelita: Elul 25

37-ik hét. Nap kelte 5 ó. 29 pk. — Nyugta 18 ó. 23 pk.

Szérmai József

épitész.

Zártsorú földszintes

ház

Repr.

Tér és Forma.

1932. 13. l.

Nagy Lajos egyéniségét akarja meg-
nem egyszer konvencionálisak. Meg
y-egy színnel vagy vonallal közelebb
sról alkothatunk. Nem vagyunk olyan
m nem egy nagyságánál, akinek arcát
nt Szent Istvánt, Szent Lászlót, vagy
iból, mint mozaikkockákból állítható
s esetében. Nagy Lajos e szempontból
a-alkotó fantáziájának hatóterületéről,
bere, hogy a rideg tisztánlátás, vagy a
k körül alakját. Meg kell vizsgálnunk
llemi erők alakították egyéniségét fel-
, mint a politikai történet tanúságait,

a Capeting-dinasztia örökösének vall-
y évszázadon keresztül annyi kiváló
n mindkét ágon ősei közé sorolhatta
." emelkedtek Szent István trónjára.
an szempontunkból nagyobb jelentő-
családi hatásoknak, szüleinek és nagy-
lomalapító világpolitikai egyéniségek

Szirmai József

építész

Magyar Építőművészet.

1943. 238. l. (Fazekas utca 20. sz. bérház, képekkel és alaprajzokkal.)

Terverte fenti.

16./ /Kny. A

nye./ 8

Csemegi

lomok a

pitész E

pest, 19

ifj. Cse

8 o. 27

ifj. Cse

donna sz

8 l. Sop

Csemegi

Kny. Dur

hely, 19

Csemegi

középkor

Budapest

pest, 19

Szitnai József

építész

Pavilon a nemzeti-
közi vásáron

Kokusai Kenciku

(Tokio) 1938. évi.

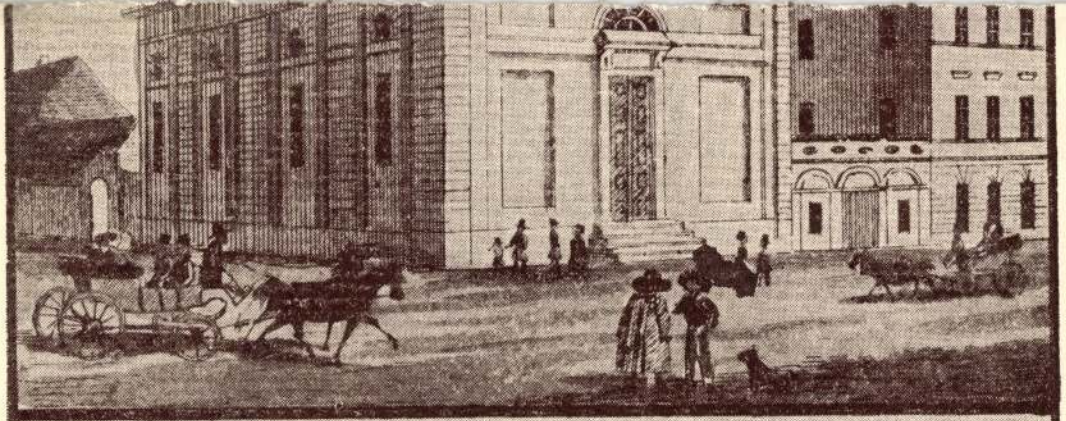

Az Evangélikusok temploma

Die Evangelische Kirche.

SZIRMAI János Sándor: Korunk könyvkötőművészete történelmi megvilágitásban. - Magyar Könyvszemle, 101,1985,1. 32-47.ill. E

MDK

Szirmai Jolán

Müteremből, of.

N.Szal. 1913. tav.kiáll. 24. I.

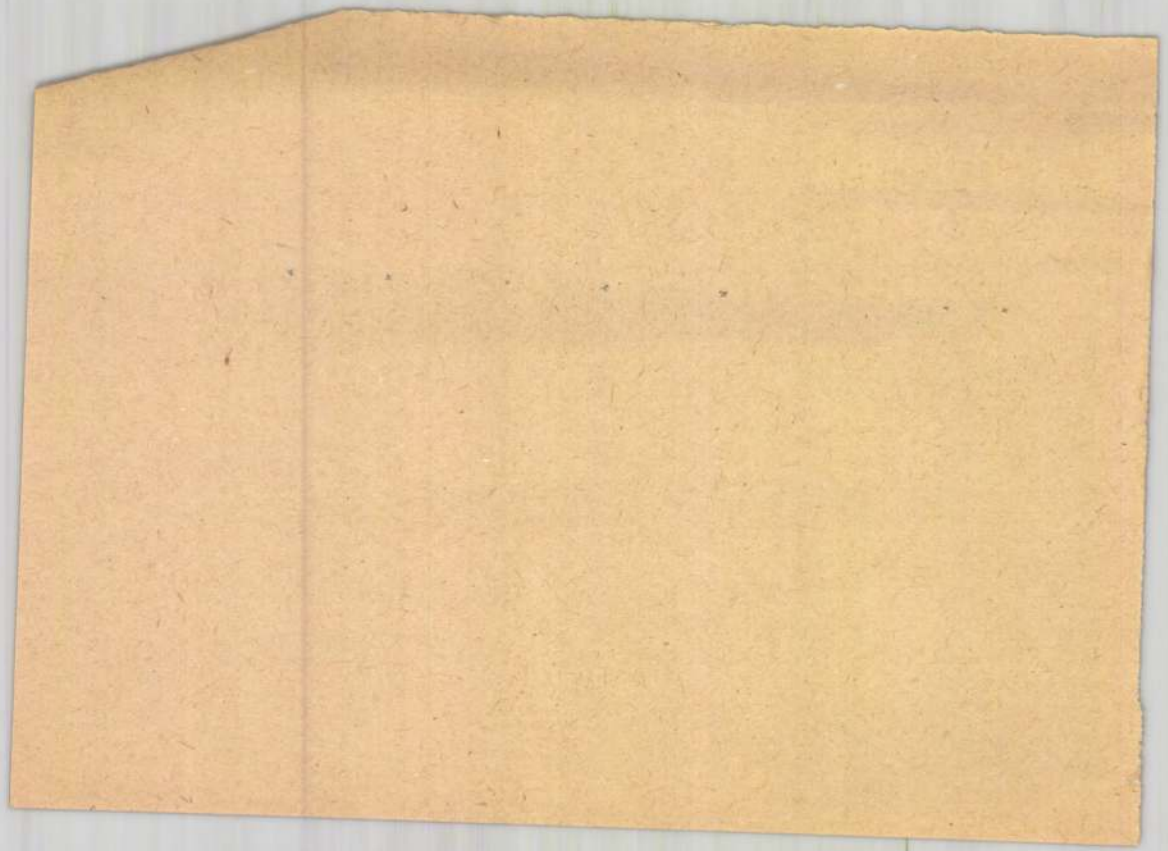

MDK

Szirmai József: építész

Rádióüzlet Budapesten, a félemeletet is kihasználó tipus. Kép 104.1.

V.ö.Tér és Forma 1929.é.f.22o.o.

Szirmai József: Az üzleti portálok és a város kép.
Tér és Forma. 1930. 2.sz. 102-106.1.

MDK

Szirmai József

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasművek r.t. pavillonja. A belső elrendezész Szirmai József tervezte. (B.N.V. 1937.) Repr.

Tér és Forma, 1937. 6.sz. 84.lap

M.D.K.

Szirmai József, építész

és Ligeti Pál körös terve szerint új bérházcsoport épült a Kőolajfinomító Gyár Nyugdíj intézete számára, melyen a tervezőn szellemesen oldottak meg a Bajcsy-Zsilinszky út és Lázár-utca kereszterődésénél keletkezett éles sarkot. Ismertetés egy fényképpel:

Vállalkozók Lapja, Bp. 1939. LX. évf.

ápr. 27. sz. 13. old.

M.D.K.

Szirmai József épitész

A Nemzetközi Vasárra pavilont tervezett.

Cikk: Magyar épitészek munkái a külföldi szaksajtóban.

Tér és Forma 1938.11.sz. 328.o.

Szirmai József

Szirmai József építési tervező
irodája, II. Bimbó-út 21 152-282

Bptávb 1940 szept.

Szirmai József

építész

Kávéházhomlokzat

Marbeit kőlapokból,

keverte festő

Repr.-

Tér és Forma

1937. 290. l.

Bizományi lerakat:

PAPIRMŰVEK R.T.

Budapest, VI

Szirmai József
grafikus

1.
Művészet (Kende)
1938. 138. l.

1637.

...a 372 Márton püspök életéből azt a jelenetet
...a fázó koldust, ...rólon kúszó félmeztelen és sebekkel borított kol-
...sképét adja oda. Balra haladó és viharvert szür-
...a jobb kezében levő egyenes kardjával palástja-
...melyet a koldus megfog; széjjelnyíló köpenye fe-
...rimás berette, mely ép úgy, mint palástja és
...vállaira omlik; fejére és nyakára leberetrált,
...drágán visszahúzni és kegyes arcú csizmáját húzni
...egyi. A háttér Amiens város és környéke
...nia. A mise képe félig ... fel...
...felmutatását ... a miko...
... két
...fehér (áldozati) kendős kéz. A oltáron irgulás, két égő gyer-
...tyával. Az oltár képe feszület körében a Madonnával és
... mögött ministráns, jobbra öltözött kézzel ...
...és ereje körött egy nő, nem két (az előtérben egy ifjú ...

100 : 87·8 cm.
...gyűjteményével ...
2–206.
...ltk. A–4.

Szirmai József-és
Margalit Andor

Bérház a Horthy Miklós
utcán, tervezték fentiek

Repr.

Tér és Forma
1933. 4-5. sz.

Szirmai József, építész M.D.K.

és Ligeti Pál körös ter-
vei szerint a Vilmos császár
[ma Bajcsy Zsilinszky] - út -
Lázár-utca és Ó-utcák kö-
zötti két hatemeletes bér-
ház tömböt ismerteti a lap
egy fényképpel.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

ápr. 27. sz. 12. old.

M.D.K.

Szirmai József*), építész

terverte meg az Őszi vásár építeszeti kiállítása-nak keretéit, azok a bejá-rati kapu oldalát Borbe-reri-Kovács Zoltán dom-bormüve díszíti

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.

okt. 8. sz. 4. old.

*) Szirmai Jeli festőnő tivére volt. A gyi-lasor 1945. jan. 16-án a Dunapart-jánál elpusztítottár

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szirt Oszkár

MAGYAR NEMZET

1966 OKT 26

Szirt Oszkár emlékkiállítása

Szirt Oszkár festőművész műveiből rendezett emlékkiállítást a Múzeumi Hónap alkalmából az I. kerületi tanács Művelődési Klubja a Magyar Nemzeti Galéria és a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum közreműködésével.

A fiatalon — 25 éves korában — az első világháború áldozatául esett művészt bemutatott alkotásai ígéretes tehetségnek tüntetik fel. Ferenczy Károly, Fényes Adolf tanítványa volt, s két nagy mesterének hatása az Alföld és Nagybánya felé terelte érdeklődését. A Képzőművészeti Főiskola nyári szünidőit Szolnokon és Nagybányán töltötte, az ottani művésztelepeken. Képeinek számos motívuma származik a két város hangulatos utcáiról, tereiről és környékéről. Erősen hatott rá Ferenczy késői stílusának higgadt tisztasága, tájképein, atléta-képein számos nyom utal erre.

Emlékkiállítása meggyőzi látogatóit arról, hogy Szirt Oszkár korai halálával a hazai festészet egy be nem váltott ígérettel lett szegényebb.

h. gy.

jus 10-i határozata... dasági mechanizmus reformjának előkészítésével kapcsolatban.

Kőrösi Gyulának, a KPVDSZ elnökének megnyitója után *Ligeti* László főtitkár elmondotta, hogy a gazdasági mechanizmus reformja változtatásokat igényel a szakszervezeti munka tartalmában, módszereiben. *A szocialista munkaverseny továbbra is a gazdasági feladatok végrehajtásának fő módszere és ennek szervezése a szakszervezetek egyik fő feladata.* A kereskedelemben már bevezették az új tervezési rendszert, amelynek lényeges elve *a vállalatok önállóságának növelése.*

Az új gazdasági mechanizmus új elemei 1968. január 1-ével lépnek életbe, azonban *1967 szeptember végéig nyilvánosságra kell hozni a kereskedelmi vállalatok, földművesszövetkezetek jövedelemszabályozási, bérgazdálkodási és anyagi érdekeltségi rendszerét.*

SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JÁSZKUNSÁG

MAGYAR NEMZET

1021

Szirt Oszkár

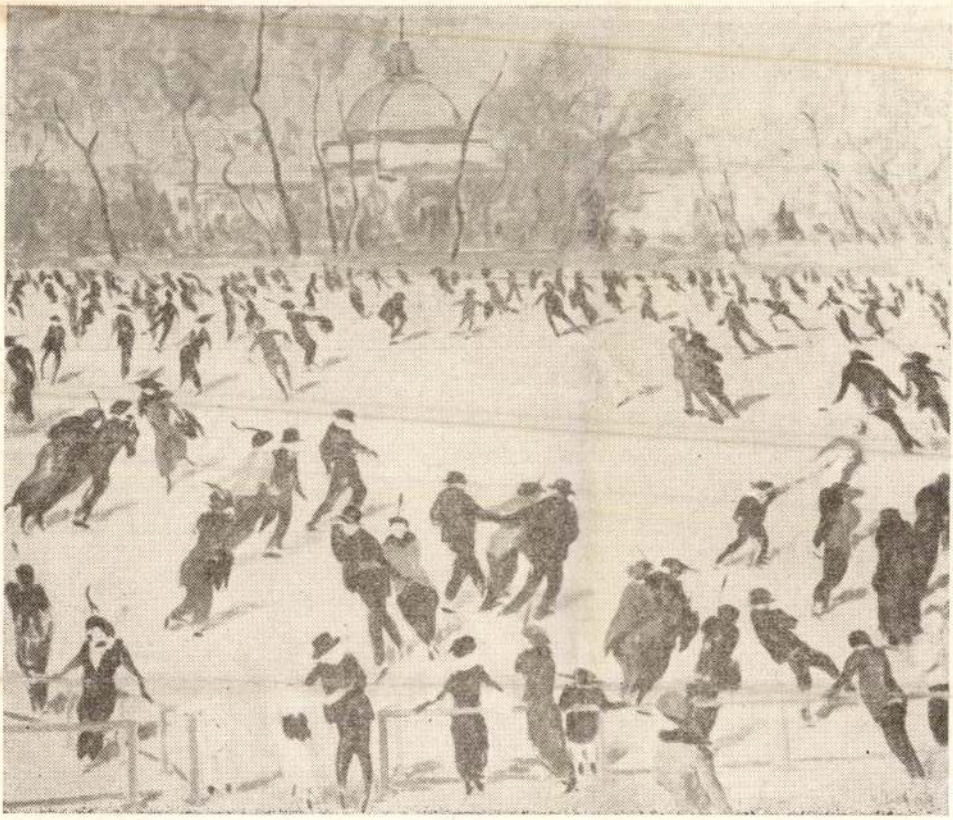

Szirt Oszkár: Korcsolyázók (A Jászapátiban rendezett emlékkiállítás anyagából)

Közép kötött (tarló)						Igen kötött (tarló)					
I.		II.		III.		I.		II.		III.	
ü. s.	ps+vt	ü. s.	ps+vt	ü. s.	ps+vt	ü. s.	ps	ü. s.	ps	ü. s.	ps
11,74	17,5	15,7	18,5	17,9	18,9	17,7	18,8	20,2	21,0	20,6	20,3
2,88	2,7	3,85	4,15	6,23	6,4	3,0	3,0	4,2	4,35	6,0	6,1
1100	1750	1100	1200	775	800	1600	1700	1300	1310	930	900
19	19	19	10	8	5	20	19	12	6	7	3
17,2	23,2	20,5	26,6	26,0	27,8						
3,2	3,65	4,1	5,29	5,4	6,0						
1450	1720	1400	1355	1300	1250						
25	24	23	17	19	6						
Zetor Super—50											
		10,41	16,5	21,1	27,3	17,2		21,1		29,6	
		3,75	3,65	7,12	8,1	3,1		3,9		6,4	
		750	1225	800	910	1500		1465		1250	
		19	27	24	8	30		29		21	
27,3	34,0	37,0	41,0	38,3	40,5	34,5	34,5	39,0	40,5	41,0	41,5
2,8	2,8	3,8	4,3	5,8	6,2	2,95	2,85	4,3	4,3	6,8	6,6
2600	3300	2625	2560	1800	1800	3160	3230	2430	2600	1600	1700
30	22	34	13	13	8	26	23	13	12	8	7

ü. s. = üzemi súly
ps = pótsúllyal
vt = víztöltéssel

Szirt Oszkár

SZIRT OSZKÁR: NŐI AKT

Szirt Oszkár kiállítása
1963 jan 6

Vasárnapi sportműsor

SAKK

Megyei csapatbajnokság V. fordulója: Szolnoki Spartacus—Martfűi MSE, Mezőtúri AFC—Jászberényi Eü., Szolnoki MTE II.—Jászberényi Vasas, Kisújszállás—Karcag, Szolnoki Olajbányász—Újszász, Besenyszög—Szelevény,

RÖPLABDA

Szolnok városi teremkupa: TITÁSZ Vasas—Szolnoki Dózsa, Szolnok, Közgazdasági Technikum, 13.30. (Ez lesz a döntő mérkőzés az első—második helyért.

479 induló az úttörő és serdülő seregszemlén

Pénteken kezdte meg a Budapesti Vörös Meteor az immár hagyományossá vált úttörő és serdülő vívó seregszemléjét a Sportcsarnokban. Öröm volt látni a sok fiatal vívó készülődését, azt a hatalmas nyüzsgést, amivel a seregszemle lebonyolítása

MÁV) érte el, aki a serdül leány tőrben biztos peng vezetéssel, igen formás v vással szerezte meg az el helyet. Ugyanezen csopo ban döntőbe jutott há törökszentmiklósi lány: na Judit, Fehér Andrea Faragó Ágnes is. A kö

Szirt Oszkár festö.

Mübarát.1923.III.22.1.

épületnek — egy a telek felét elfoglaló egyemeletes házról van szó — ezek a helyiségek lesznek a legfontosabb részei, mert ezekben nyílik alkalom egyrészt a tudományos kutatás munkájába való elmélyedésre, másrészről oly érintkezési formákra az idegen világgal, melyekből az ott megfordulóknak kulturánk és ipari ízlésünk szolidságából kell egy kis ízt magukkal vinniök. Az architektónikus formák nyugalmát a belső berendezés komoly, néhol szinte ünnepélyesen hangsúlyozott jellege támogatja. Szerencsés gondolat, hogy a magyar kulturának e távol Keleten épülő háza nem a hivalkodó és ornamentikájával kevélykedő magyarságot juttatja kifejezésre, hanem éppen európai ízlésünk tartózkodó egyszerűségét mutatja az ideegeneknek.

MAGYAR DIVATMŰVÉSZEK. Mialatt divatárúházaink és a nagyközönség makacs elfogultsággal hiszi, hogy minálunk nincsenek olyan divattervezők, akiknek ízlését és ötleteit érdemes volna anyagban megcsinálni, mi egymás után mutatjuk be a Magyar Iparművészet olvasóközönségének azokat a magyar iparművészeket, akiknek megvan az espritjük és készségük, hogy a női ruhának anyagában és formáiban fejezzék ki mondanivalóikat. Ezúttal négy kosztümtervet mutatunk be, melyek nemes egyszerűségükkel a komoly idők gazdasági kényszerűségét fejezik ki, anélkül hogy nemzeti vagy szociális programmot igyekeznének egyúttal kifejezni. Láng Emminek (a régi Műcsarnak kiváló építésze leányának), egy Bécsben élő magyar festőnőnek terveit adja két illusztráció, míg a másik kettő Szirontai Lhotkának e sokoldalú iparművészünknek és feleségének divatgrafikai munkája. Mindkettőnek tervei elárulják, hogy nemcsak papirosfantáziájuk van, hanem a technika szellemét is uralják, anyagban gondolkoznak. Érdeklődéssel várjuk, hogy vajjon a magyar megrendelők ízlése lesz-e annyi elismeréssel irántuk, mint amennyi rokonszenvet tudott ébreszteni az előbbi tervező Bécsben, az utóbbi Berlinben.

A DIVAT ÉS A FÉNYŰZÉS. A Fényűzés Elleni Liga feloszlott. Mi késztette erre a szomorú harakirire, nem tudható. Hogy feladatát befejezettnek tekintette volna és a fényűző divatot egyszersmindenkorra kiirtotta volna nálunk, — alig hihető. Hogy a céltalanság felismerése és a küzdelem eredménytelensége adta volna vezetői kezébe az öngyilkos fegyvert, ez még kevésbbé valószínű. A találgatások és a gúnyos megjegyzések területére nem követjük ezúttal sem azokat az epés chroniqueuröket, akik annak idején a humor legolcsóbb fegyvereivel támadtak rá a Liga vezetőire. Pedig ezek jószándékai kétségtelenek voltak és el nem vitatható, hogy a társadalmi fényűzés elleni harcban okos gondolatokat pendítettek meg. De vajjon csakugyan olyan súlyos-e ez a fényűzés a mai divatban, mint azt némi felületességgel sokan megállapítják, még többen utánuk mondják. Nem számítva a divat bizonyos kinövéseit, túlzásait és ama hirtelen felcseperedett „hadseregszállítónék“ kihívó öltözködési módját, azt lehet mondani, hogy a mai divat inkább a takarékossági hajlamoknak kedvez. Csak a pazarság látszata az, ami e divatnak annyi ellenséget szerez, a valóságban pedig rég nem lehetett annyi módon takarékoskodni a kelmével mint ma. A széles szőrmetoldások a téli köpenyeken a mai posztóhiány ötletéből születtek meg, mert ennyivel kevesebb kell ebből a drága anyagból és a köpeny mégis meleget tart. A szőrmével egyáltalában jobban lehet takarékoskodni, mint a kelmével, mert ehhez akármelyik régi téli garnitura anyagát fel lehet használni és a mostani kabátgallérok és szőrmeszegélyek később újra feltámadhatnak más alakban. A divat mindenképpen kedvez az összetoldásoknak, a régi ruhakelmék felhasználásának és akár a „kétféle kelme“ mostani divatszerűségét, akár a „köpenyruhák“ szokását tekintsük is, mindegyik mellett alkalom van a takarékosságra. A mostani divatnak az a külsősége, hogy széles, komoly zsebeket alkalmaz a felöltőkön, nélkülözhetővé teszi a muffot és általában el lehet mondani, hogy a szabóknak és varrónőknek most, hogy a divat errefelé némileg függetlenítette magát a párisi tervezők szeszélyeitől, valamivel praktikusabban lehet bánniok azokkal az anyagokkal, melyeket a hadseregek még le nem foglaltak.

MESE A HATTYÚÁGYAS HÁLÓSZOBÁRÓL. (Első rész.) Volt egyszer hol nem volt, ide gyorsvonattal alig félnapi járóföldre volt, a vidám császárvárosban volt, hogy egy Laufer Mary nevű úrihölgy, szalámigyáros neje vagy ilyesféle volt, de bizonyos mondén hajlamú hölgy volt, aki látott egyszer a nagy Kurz Zelma énekesnőnél egy olyan hálószobát, melynek ágya hattyúformájú volt, az ebédlőjét afrikai márványburkolat födte, a mennyezetét pedig éktelen szép stukkó-imitációk borították. Fentnevezett úrihölgy tehát, amint ment mendegélt volna hazafelé magában, arra gondolt, hogy ő holnap elhivatja a legnevesebb bécsi építészek egyikét, Loos Adolf mestert és attól kér némi terveket egy hasonló afrikai hattyúágyra, álstukkó-márványmennyezetre és egyéb jól

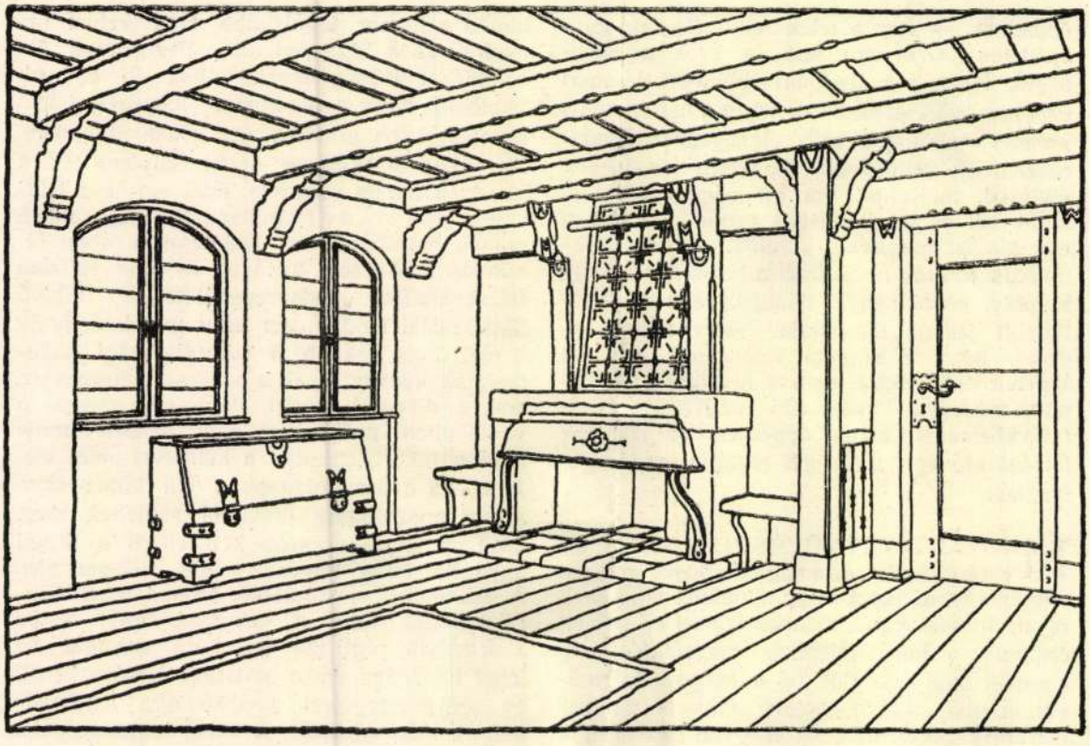

Szirontai Lhotka István: Könyvtárterem kandallósarka a konstantinápolyi magyar házban. Eszmei terv.

St. Szirontai Lhotka: Kaminecke eines Bibliothekzimmers.

orvosi lakást mutatunk be a Magyar Iparművészet jelen számában olvasóinknak, melyet egy fővárosi orvos számára Szirontai Lhotka iparművészeti tervező készített a lakás és lakója életrendjének komoly megértésével. Nehéz és kissé háládatlan feladat volt a két utcai és egy udvari lakás szerencsétlen bérházelrendezéséből összevonásokkal egy némiképpen centrális megoldású alaprajzot teremteni, melynek domináló helyisége a hatalmas hall a belenyúló fogadószobával s az onnan jobbra és balra nyíló ebédlővel és rendelővel. A nemes és komoly hivatás, a polgári kényelem egyszerűsége érezhető meg minden szobáján. A kor szelleme ül rajta: faanyagának nemessége mellett működkandallója kalapált vaslemez díszítésével a háborús évek ökonomiáját árulja el. Alapvonása az egyszerűség, mely a szobákban a térhatással, a világítófelületek helyes elosztásával több artisztikumot ér el, mint a szövetek és fémek csillogásával. Ehhez képest ornamentikája is tartózkodó. Van benne valami magyaros vonatkozás, mely kellemesen ellensúlyozza ülőbútorainak kissé sablonszerűvé vált tizennyolcadik századi angol formáit. Ezektől az angol mesterektől üdvösebb és mélyebb tanulságokat is kapott: a térnek helyes kihasználását, az önként kínálkozó fülkék és falkiugrások intim célokra való berendezését, olyan kvalitásokat, melyek elárulják, hogy konstruktivan végiggondolt lakásművészetről van szó. A tervező szép elgondolásai azonban csődöt mondtak volna, hogyha Székács Gyula ipari munkája gondosan és precizen nem igyekezett volna annak finomságait az anyagokban kifejezésre juttatni.

A KONSTANTINÁPOLYI MAGYAR HÁZ. Mialatt a németek nagy és leplezetlen iparpolitikai célokkal összekötött Barátság Házat akarnak építeni a törökök fővárosában, melyen a legjobb kilenc német építész pályaterve mellett Bestelmeyer nyerte el tizedikül az építési megbízást, a mi részünkről is megindultak már bizonyos kísérletek, hogy a lapunkban már a mult alkalommal említett Konstantinápolyi Magyar Tudományos Intézet önálló és méltó hajlékban teljesítse a reá váró kulturális feladatokat. A török kormány a Magyar Ház céljaira a Márvány-tenger partján a Hagia Sophia közelében nyolcszáz négyszögölnyi telket ajánlott fel, ezen fog felépülni az ösztöndíjasok tanulmányi céljait és a hozzájuk kapcsolódó kulturális célokat szolgáló épület. Szirontai Lhotka tervezőművész erre a célra már készített is terveket, melyekből a könyvtár, társalgó és kiállítási terem projektumait e mostani számunkban mutatjuk be. A nem túlságosan nagyarányú

Szirmer Gusztáv

„Te!"

Theisler György: Plakátművészeti
Művészet, 1977. marcius - 2. oldal

Szirontai Lhotka István rajza. St. Szirontai Lhotka: Buchschmuck.

A VAS A MŰVÉSZETBEN

IRTA LENKEI HENRIK

A nagy közönség, mely többékevésbbé kifejlett érzékkel és érdeklődéssel viselkedik a nemes ötvözetekből készült műtárgyak iránt, a vasat nagyjában nem tekinti művészibb célok szolgálatára alkalmas anyagnak. Elsősorban idegenkedik merev voltától, mely szinte képtelenné teszi lágyabb formák és változatok kifejezésére, másodsorban sötétszínűségétől, melynél fogva csak erős világítás mellett tüntethet fel árnyalatokat, harmadsorban rozsdájától, mely — eltérően a patinától — a kontúrok szépségét teljesen tönkreteszi, főként pedig anyagának köznapiasságától és olcsóságától. E vádak alaposságát nagyjában el kell ismernünk. A vasat természetének zordsága, komorsága látszólag csakugyan kirekeszti a művészet birodalmából. Az emberi tehetség azonban hozzányúl a legselejtesebb anyaghoz is (pala, viasz, haj, szalma, zsírkő, kagyló, tajték), beleleheli a maga teremtő lelkét, alkalmazkodik annak sajátos strukturájához és bizonyos határok közt rákényszeríti a maga egyéni bélyegét.

Ha sikerül általában az anyag minőségétől és értékétől függetlenül abszolút művészi becsű munkákat létrehoznia, nem retten vissza a hálátlannak tetsző vastól sem és addig-addig fúrja-faragja, hajlítja, csiszolja, gyúrja mintába, míg ennek is ura lesz és odavezeti, ahová az anyag természete megköveteli. Így válik a különböző korszakokban megvetett, mellőzött Hamupipőkéből egyenjogú testvér a művészet háztartásában, sőt, bizonyos körülmények kedvezése mellett, megesik vele az a szerencse is, hogy valóságos fejedelemnővé emelkedik, akinek kegyéért szobrászok, cizelőrök és műgyűjtők versengenek.

A legkorábbi, művészi feladatokat megoldó vastárgy a 13. század elejéről maradt reánk kapuveret formájában a párisi Notredame egyházában. Később különösen lakatok, kulcsok, kopogtatók, kútrácsok művészi díszítésénél alkalmazták a vasat, melyet kovácsolással és különböző szerszámokkal tettek fogékonnyá a kívánt plasztikai és ornamentális ötletek kifejezésére.

A fegyverkovács-ipar hatalmas fellendülése aztán a vas megmunkálásának technikáját is felvirágoztatta és mesterfogásokkal gazdagította, melyek közt a legfontosabb a trébelés (természetesen csak bizonyos vastagságú lemezeken), a vésés, a maratás, a kékre futtatás, a tűzben aranyozás és a nemesebb fémekkel való ú. n. tausirozás. Ide tartozik a reneszánsszal kezdődő s még a 18. században is használatos színezés, mely a vas sötétségét különböző festékek bevonásával tarkította. Legtöbbször azonban beérte fekete festékek vékony lazurjának felrakásával, részint a rozsda elleni védekezés, részint némi fényhatások előidézése céljából. XIV. Lajos alatt érte el a műkovácsmesterség virulásának tetőfokát. Még ma is bámulhatjuk a pompás rajzú kapukat, rácsozatokat francia templomokban, parkok bejáróján, paloták lépcsőzetén, balkónokon, melyeket Angliában, Németországban, Ausztriában és valamelyest mínálunk is mind szélesebb arányokban és mind gazdagabb változatokkal készítettek. Még a rokokó is kedvezett a vas ebbeli térfoglalásának s többnyire dús aranyozással tüntette el alapszínének gyászosságát, sőt a formák kirajzolásának csipkeszerűségével valósággal tüneményes alakulatokat teremtett. A 18. század közepe után azonban mind jobban háttérbe szorult a vasnak az iparművészetben való alkalmazása, úgy hogy minden művet, mely régebben ez anyagból készült, a műtörténet és vele a közönség mindinkább az ócska lim-lomhoz számított. A bronz abszolút autokráciája legyűrte e nem kékvérből származó versenytársát. Még a fa is diadalmasan kerekedett föléje.

A napoleoni hadjáratok alatt és után azonban a nemesebb fémek felemésztődtek s így

a művészek és műiparosok kénytelen-kelletlen újra a száműzött vashoz folyamodtak. Visszaszerezték számára az elvesztett polgárjogot, sőt mintegy kárpótlásul a hosszú elhanyagolásért, alkalmazásának eddig nem sejtett módjait eszelték ki. Különösen Berlinben, Gleiwitzben, Saynban, Lauschhammerben, Hanauban, Bécsben, Máriazellben, nálunk Munkácson és Füleken vették pártfogásuk alá ez olcsó és tömegesen kapható anyagot. Stilarsky német műiparos kitalálta az ú. n. Hohlgusst. Schadow, Rauch, Posch stb. szobrászművészek állami megbízással kitünő mintákat nyujtottak. A legelső ékszerészek versengve rajzolták meg ez anyag részére a szebbnél-szebb modelleket. A játékiparosok szintén kivették részüket a divatossá lett vas gyakorlati alkalmazásából. Így keletkezett egy valóságos új és művészi vaskorszak, melynek emlékeit ma sokfelé kegyelettel gyüjtik. Szobrok, domborművek, plakettek, tájképek, gemmák, nyakékek, karperecek, fülbevalók, fésük, gyürük, brosok, boglárok, feszületek, girandólok, gyertya- és óratartók, lámpaellenzők, tintatartók, sakktáblák figurákkal, állatcsoportok, levélnyomók, hamutálcák, csöngetyük, tányérok, egy szóval a nagy- és kisplasztika összes fajai, a műipar összes fényüzési és használati cikkei fellelhetők ez anyagban. És e tárgyak legtöbbjén a modellhez méltó volt az öntés és utáncsiszolás gondossága.

A most dúló világháborúnak a Ferenc császár korához hasonló körülményei — a nemesebb fémek elfogyása, az aranynak és ezüstnek nagy ritkasága — a köz figyelmét ráterelték ama kor ilynemü termékeire. Ez érdeklődés hatása alatt nyiltak meg Berlinben, Münchenben, Bécsben és Prágában az ú. n. vaskiállitások, melyek mindenfelé revelációszerü feltünést keltettek. A német iparmüvészeti folyóiratokat valósággal elárasztották ama tanulmányok és illusztrációk, melyek az empire és a korai biedermeier formáit, a legkomolyabb művészi elmélyedést, a vas megmunkálásának soha nem sejtett módjait és lehetőségeit mutatták be.

A Magyar Iparművészet jelen számában e sorok irójának gyüjteményéből mutatja be ama korok vasból készült iparművészeti alkotásainak néhány érdekesebb tipusát. Némi fogalmat nyujtanak ez érdekes és mindenképp komolyan veendő műipar multjáról, melynek ha vannak is tévedései, botlásai, túlzásai, mégis megkapó példái az emberi ötletességnek, amely a szorult helyzetet is le tudja gyürni.

Minálunk eddig sem hivatalosok, sem magánosok ezt a műipari ágat gyüjtés szempontjából figyelemben nem részesitették. Talán e sorok irója volt az első, akinek rövidesen és szinte könnyedséggel sikerült vagy kétszáz darabot a megmaradt hazai anyagból összegyüjteni és elkallódástól megóvni.

De nemcsak a műgyüjtő szempontjából érdemlik meg a vastárgyak a rehabilitációt. Nemcsak a mai, a száz év előttivel sokban egyező helyzet fordithatja rájok az érdeklődést, hanem a műipar továbbfejlesztésének kérdése is. Máris mutatkoznak jelei annak, hogy Németországban nem másolják le szolgai módon a száz évvel ezelőtti mintákat, hanem a művészek mai formaérzésüket igyekszenek a vasban kifejezni. A Deutsche Kunst und Dekoration most megjelent márciusi számában közli H. Beyssell bresslaui művész vasban domborított reliefjeit, melyek nyilvánvalóan ennek az anyagnak plasztikai lehetőségeit aknázzák ki. Ezek a munkásalakokkal, izmos formastudiumokkal diszített vasfelületek meglepő technikai bravurról tanuskodnak és talán egy új műipar jellegzetes kultúrájához fognak elvezetni. Egyelőre pedig annyival is beérhetnők, ha azokat a háborús izléstelenségeket lehetne jó vastárgyakkal kiszorítani, amelyek az „aranyat vasért“ jelszavával kerültek bele a közönség érdeklődésébe és majdan a történelmi idők ereklyetárába.

Szirontai Lhotka István rajza. St. Szirontai Lhotka: Buchschmuck.

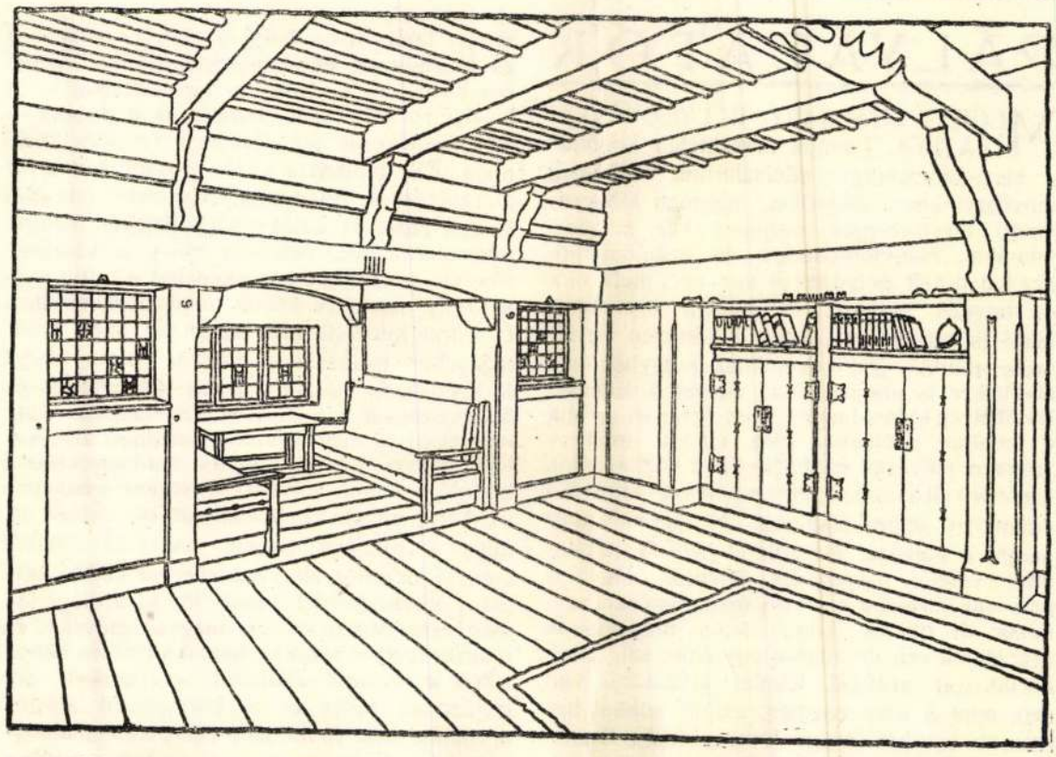

Szirontai Lhotka István: Könyvtárterem olvasófülkéje a konstantinápolyi magyar házban. Eszmei terv.

St. Szirontai Lhotka: Lesenische eines Bibliothekzimmers.

féle darabé, de mint modell éppen olyan kitünő.

A két darabnak egyszerre való megszerzése a múzeum porcellángyüjteményének hosszú idő óta legjelentékenyebb gyarapodása.

Az Európa-szobrocskán kívül még két tárgyat óhajtott a múzeum okvetlenül megszerezni: a 65. képen látható allegórikus csoportot (Niedermeyer-modell), melynek főalakja egy antik öltözetű hadvezér — finom arisztokratikus alak, melyben az ember valamelyik híres osztrák generális portraitját sejti — és egy festetlen szerelmi csoportot (66. kép), mely az 1744—49-ben használt ú. n. „kis fehér jegy" mellett Georg Herold modelleur betüjével van jelezve. A múzeum mindkét darabot megkapta, még pedig ajándékul Holitscher Róberttől. A múzeumok mindenütt rászorulnak a nagy gyüjtők áldozatkészségére, nálunk még jobban mint egyebütt. Lanna gyüjteményének legértékesebb csoportját, a cseh üvegeket, a prágai múzeumnak, Beckerath is gondoskodott róla, hogy legjobb tárgyai a berlini múzeumokba kerüljenek. Holitscher Róbert nevét odaírta e legjobbakéi mellé s az Iparművészeti Múzeum örül, hogy köszönetének e folyóirat hasábjain is kifejezést adhat.

Az aukción még két darab porcellánt (69. és 70. képek) és egy makkot ábrázoló zománcos és rubinokkal kirakott kis illatszertartót szerzett a múzeum, az utóbbi erdélyi munka a XVII. századból.

A budapesti magángyüjtemények közül a Holitscher-aukción b. Hatvany Józsefnéé gyarapodott a legszebb darabokkal; ezek közül említést érdemel egy fehér bécsi szobrocska, vágtató magyar huszár, 1745 tájáról és egy ugyancsak fehér „Gesellschaftsgruppe", mely Grassinak egyik legelegánsabb, legmegvesztegetőbb alkotása. Hogy e pompás szobrocskák ebbe a kitünő, messze külföldön is híres budapesti gyüjteménybe kerültek, az valóban örvendetes. A legértékesebb ötvösművet, a Haller-féle XVIII. századi epitáfiumot, az Ernst-múzeum szerezte meg, amit szintén megelégedéssel regisztrálunk.

Képeinken a múzeum újabb és néhány nap óta a földszinti körfolyosóban kiállított szerzeményei közül még három darab látható: egy rendkívül szép meisseni szobrocska Kaendler modorában, a XVIII. század első feléből (67. kép), mely a bécsi Louis XVI. stílusnak kifogástalan ízlésről tanuskodó alkotása egy franciás eleganciával megmintázott, finom bécsi biszkvitváza (68. kép) és Ferenczy Noéminek pompás színhatású gobelinje, amelyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr vásárolt meg az Ernst-múzeum kiállításon.

PÁLYÁZATOK

MEGJEGYZÉSEK EGY BÉLYEGPÁLYÁZATRÓL. Lapunk mellékletén közöljük a kereskedelemügyi miniszterium felhívását művészeinkhez, akiktől az újonnan kibocsátandó levélbélyegek számára kér művészi mintákat. Nagyfontosságú és aránylag bőkezűen dotált pályázatról van szó, mely már az ügynek nemzeti fontossága szempontjából is megérdemli, hogy különösen figyelmébe ajánljuk grafikusainknak s egyben ama cikkünkre is utaljuk őket, melyet a művészi levélbélyeg kívánalmairól Elek Artúr írt lapunk e mostani számába. Még mielőtt módunk volna a pályázat eredményeihez hozzászólni, máris le kell itt szögeznünk a pályázat kiírására vonatkozó aggodalmainkat. Mi ugyanis már magát a pályázat gondolatát sem tartjuk ezúttal valami szerencsés ötletnek. Művészi pályázat kiírására csak olyankor van szükség, mikor új ötletek, kompozíciós megoldások szerzése a cél, de amikor egy előre szigorúan korlátozott grafikai feladat kiviteléről van szó, mint a jelen esetben, akkor sokkal helyesebb egy-két jó rajzolót megbízni e tisztán rajztechnikai feladattal, semmint a művészek és dilettánsok százait mozgósítani. Másfelől a bírálóbizottságnak olyatén összeállítása is, mint ahogyan e pályázat jelzi, nem mondható szerencsés gondolatnak. Tizenkilenc ember a sokféle művészeti, hivatali és gyüjtői ágazatokból összeállítva egy tisztán grafikus művészeti kérdés elbírálására, csak arra jó, hogy a döntésnél egymást és az ügy intencióit meg ne értse. Másfelől a bírálóbizottságban hiába keressük egy erre ugyanis illetékes testületnek, az Iparművészeti Iskola tanári karának képviselőit. Ilyesféle kerdésekben végre talán nekik is lehet komoly mondani valójuk. Ha tehát elismerjük is a kereskedelemügyi miniszterium nemes szándékát, a módozat megoldásában némileg szerencsésebb irányítást óhajtottunk volna.

KRÓNIKA

A NEMESI OKLEVELEK ÉS A MAGYAR IPARMŰVÉSZET. Az Iparművészeti Társulat vezetősége a lefolyt koronázási ünnepségekkel kapcsolatban mindent megtett, hogy a háborútól amúgy is erősen sujtott iparművészeink minél több és minél méltóbb megbizatásokhoz jussanak. Most, amikor a koronázási ünnepek lezajlottak, önkéntelenül is ráterelődött a figyelem a nagyobbszámú nemesítésekkel kapcsolatos grafikai szükségletekre. És a Társulat vezetősége megütközéssel tapasztalta, hogy a magyar nemesség és főnemesség adományozásáról szóló címeres királyi okleveleket és tartozékaikat — a királyi pecsét tokját, mappát és a dobozt — emberemlékezet óta Bécsben rendelik meg, noha efféle munkákra egyes-egyedül a magyar iparművészek hivatottak. Nyomban felirattal fordult tehát az elnökség az illetékes belügyminisztériumhoz, valamint ennek a kérelemnek támogatására a kereskedelmi, a kultusz- és a király személye körüli minisztériumokhoz. E felirat kifejtette ama nagy és szép eredményeket, melyeket a magyar iparművészet a koronázás alkalmával is felmutatott és hivatkozással a belügyminisztériumnak csak nemrégen is megnyilvánult pártfogó körlevelére, melyet a közigazgatási hatóságokhoz a hódoló feliratok művészi tervezése érdekében írt, kérte annak közbenjárását oly célból is, hogy a jövőben minden művészi munkát igénylő okiratot, melyet a magyar királyi kormány közbejöttével adnak ki, kizárólagosan Magyarországon, csakis magyar művész és magyar iparos készíthessen. Az erélyes hangú felirat a mostani állapotot sérelmesnek, sőt lealázónak tartja és a kormánytól sürgős orvoslást kér. A társulat energikus állásfoglalásának hamarosan meg is lett a hatása, amennyiben illetékes helyről értesítették a társulatot arról, hogy a jövőben az ilyesféle oklevelek elkészítését, ideértve nemcsak a nemesi, hanem királyi tanácsosi és városi címadományozások okleveleit is kizárólag magyar grafikus művészekre bízzák s e megbízások közvetítésének igazságos elosztására az Iparművészeti Társulatot kérik fel. Örömmel közöljük ezt a tényt, mely hazai grafikus művészeinkre nemcsupán erkölcsi szempontból, hanem egy új munkaalkalom megteremtése okából is örvendetes.

EGY ORVOSI LAKÁSRÓL. Az orvosi lakásokkal kapcsolatban eddig inkább csak tréfás feljegyzéseket lehetett olvasni. Ezeknek a lakásoknak kecses és aranyos rokokószalónjai kokett elegánciájukkal némileg ellentétei voltak azoknak az enyhületre váró szenvedőknek, akiknek sorsuk az volt, hogy itt töltsenek egy-egy félórácskát. Az orvosi hivatást, amely a francia királyok pompakedvének merev ellentétén épül fel, itt alig juttatta valami az embernek eszébe, legfeljebb egy-egy fogathúzó falusi borbélyt ábrázoló tréfás szobormű tett róla vallomást a kandalló párkányán. Hogy a várószobának valamelyes kényelmet, a szokásosnál is nagyobb higiénikus lehetőségeket kell nyujtania, hogy az egésznek a polgári élethivatás komoly szellemét kell visszatükröztetnie, arra csak ritkán lehetett példát látni. Ezúttal egy olyan

Szirontai Lhotka István rajza.

St. Szirontai Lhotka: Buchschmuck.

AZ AUKCIÓK

Írta MÁRKUS LÁSZLÓ

Kezdetben úgy volt, hogy a régiségipar virágzása lesz egyike ama pozitív eredményeknek, amelyeken a világháborúból született új Magyarország alapulni fog. Rejtelmes műhelyekben értő mesterek lőttek madársrétet asztallábakba, hogy a szú nyomait bűvöljék beléjük és furfangos szeszek, savak és lúgok igyekeztek lerágni azt az anyagmennyiséget, amit az idő vasfoga lerágni elmulasztott. Később azonban kitűnt, hogy túlzott és indokolatlan az a buzgalom, amely az évszázadok titkos értelmű jeleivel is el akarta látni a régiséget s az ipar, mint olyan, feleslegessé vált és a piac ura a kereskedés maradt korlátlanul. Kitűnt, hogy nem is régiség kell, elég, ha a holmi ócska s az évszázadok nyomait eléggé pótolja az a zsír, por, korom és oxidréteg, amit az állandó használat sokkal rövidebb idő alatt produkál, s amidőn az első amatőr megvette a nagymama virágos alsószoknyáját ó-angol bútorszövetként, abban a pillanatban új perspektívák nyíltak meg s a régiséggyártás tudományát a régiségmeghatározás tudománya váltotta fel. Nem okvetlenül szükséges a tárgyat ellátni a kor hitelesítő jegyeivel, s a régiségszakban működő szakértő feladata most az, hogy a mindenfelől érkező ócskaságot kiadós névvel lássa el, s a lestrapált torontáli szőnyegre például a tetszetősebb „anatóliai bismahán vuszavé a XVII. századból" megjelölést alkalmazza. A régiségbolt helyébe lépett az aukció is és e sorok írója látott egy kályhaátrakásból kimaradt csempékért, sőt valami orvosságtól irizálóvá vált orvosságos üvegekért dülledtszemű árverelést és nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy boldogult Prém József összes műveit is el lehet ma adni bibliofileknek aukción.

A dolog humoros külszíne alatt azonban komoly és végzetes okok rejtőznek. A művészet szorosan együttfejlődik a publikummal és ha egyes magános művészek önmagukban zárt kifejeződésre képesek is, a művészet maga a kor, s a kort testesítő közönség által határozódik meg. Untig ismert példa a biedermeier, amely pontosan a polgári öntudat ébredését motiváló gazdasági és politikai jelenségek idején jelentkezett, s amidőn ma a mult, a családi hagyományt, a gazdagsághoz járuló pretium affectionist, a nemesítő örökléstség látszatát látjuk a legkelendőbb piaci cikknek, akkor első pillanatra egy új társadalmi uralom keletkezésére gondolunk, de rögtön belátjuk, hogy inkább a polgári öntudat teljes züllésével állunk szemben. A hirtelen gazdagok nem fognak stílust teremteni, ehhez belülről a kulturális egyéniség, a külső körülményekből pedig a változásoknak az egész társadalomra való érvényessége hiányzik. Nem új osztály jutott hatalomra, csak a régi polgárság egy rétege gazdagodott meg s nem hoz magával új kulturális principiumot, s a polgári osztályt sem juttatja új hatalmi jelentőséghez, tehát új művészi kifejeződést nem produkál, de éppen impotenciájánál fogva el tudja ölni művészetünk zsenge fejlődését. A polgári közönség az,

Magyar Iparművészet
1917.

amely különösen a magyar iparművészet közönsége volt, jórészt elpusztult a háborúban, s akik javaikat elszívták, a kivált konjunkturális réteg gazdagjai polgári habitusukat levetkőzni kívánják, s nem bírván megkülönböztető és szükségképpeni külsőségeket produkálni, az ősi arisztokrácia levetett ruháiba öltözködnek. Az a veszély fenyeget, hogy a szent és verejtékes munkával talpraállított magyar iparművészet meghal a régiség, illetőleg ócskaság boszorkányszombatján, s a magyar népi örökség hivatott sáfárjai és a magyar polgári lélek művészi kifejeződését munkálók nem bírják ki a hamisítók és a leleményes kikiáltók konkurrenciáját.

Hiába volna itt az Iparművészeti Társulat minden küzdelme, még ha lennének is eszközei, hogy felvegye a harcot, hiszen a verseny bevallottan tisztességtelen és a kereslet valami perverz dühvel megcsalattatást eseng, amit csak a konkurrens tud, de az aztán korlátlanul, szolgáltani. Minket nem nagyon hallanak meg, de talán meghallják a tisztességes kereskedőket, akik az aukciók versenye ellen végre mozgolódnak. Az „Üzlet" című lapban olvastuk dr. Radványi László cikkét, amely a teljesen ellenőrizetlen és az árakat fejlett licitáló technikával irreálissá magasztosító egyes aukcióüzemeket tárja fel. A kultuszkormánynak is lehetne szava az ügyhöz, hiszen a megkötyagosodott polgárság ízlését gyógyítani a magyar kultúra eminens érdeke lenne, de mindenesetre szava lehetne a belügyi és az igazságügyi kormánynak, amely egy kóros társadalmi elváltozás terjedését elvégre nem segítheti passzív aszisztenciával. Szabályrendeletek és törvények vannak, Radványi cikkében hitelesen felsoroltak, amelyek az ellenőrző, fékező és tisztító hatósági beavatkozást lehetővé teszik, s az ismert esetek egyrészében nemcsak azoknak a szabályoknak fumigálása, hanem a minősített megtévesztés is nyilvánvaló. Nem is kellene új rendszabály — bár a tudatlanságot a maga hasznára mesterségesen tenyésztő élelmesség van olyan ethikai, kulturális és gazdasági veszedelem, hogy akár a törvényhozás is észrevegye — s talán a meglevő eszközök alkalmazása is elég lenne, de az aztán kell, sürgősen és drákói kíméletlenséggel, mert a háborúból hazatérő Magyarország hovatovább nem talál itthon egyebet, mint német gyári importot a lesorvadt fogyasztó és virágzó álkulturát, álhagyományokat vagy fantasztikus finn, asszir, zsidó, rác, indián, Chippendale, Moderne Bauformen, bronz, stukkó, rádium pagodákat és kávéházakat a meghízott termelő és közvetítő használatára. A régi polgárság, mikor uralomra jutott, egy új társadalom ősének érezte magát, a mai meggazdagodott töredék pedig késő utódnak látszani vágyik. Lélektanilag érthető: amaz kvalitásainál fogva emelkedett ki és ezeket a kvalitásokat hangsúlyozta új stílusban, emez csak gazdag s egyéb kifejeznivalója nincs, mint a gazdagság. Ez önmagában rendszerint „olet", ezt legjobb multtal igazolni, vegyünk tehát multat az aukcióhoz, vagy ha nagyon fölényesek vagyunk, hivalkodjunk vele és préselt talpbőrrel borítsuk falainkat, ha az jelenleg a legdrágább. Mindenesetre a kulturátlan gazdagság a motívum és feneketlenül erkölcstelen lenne tűrni, hogy a szegény gazdagokat mindenfelől megcsalják s ők viszont tönkretegyék szegény fiatal művészetünket.

Szirontai Lhotka István rajza.

St. Szirontai Lhotka: Buchschmuck.

44. Szirontai Lhotka István: Hall. Készítette: Székács Gyula. Falburkolat hársfából. Kandallóüst kalapált fémből.

44. St. Szirontai Lhotka: Halle. Mauerverkleidung aus Lindenholz. Kaminkessel gehämmertes Metall.

45

45. Szirontai Lhotka István: Hall. Készítette: Székács Gyula. Bútorok tölgyfából. Lámpa kalapált fémből.

45. St. Szirontai Lhotka: Halle. Möbel aus Eiche. Leuchtkörper gehämmertes Metall.

46

46. Szirontai Lhotka István: Ebédlő. Készítette: Székács Gyula. Falburkolat tölgyfából, mennyezet stukkó és festve.

46. St. Szirontai Lhotka: Speisezimmer. Mauerverkleidung aus Eiche. Decke bemaltes Stukko.

47

47. Szirontai Lhotka István: Fogadósarok és ebédlő. Készítette: Székács Gyula. Bútorok mahagóni- és körtefából.

47. St. Szirontai Lhotka: Empfangs- und Speisezimmer.

48

48. Szirontai Lhotka István: Fogadóerkély és ebédlő. Készítette: Székács Gyula. Bútorok amarant- és körtefából.

48. St. Szirontai Lhotka: Empfangs- und Speisezimmer.

49

49. Szirontai Lhotka István; Ebédlő- és fogadóerkély. Készítette: Székács Gyula

49. St. Szirontai Lhotka István: Speise- und Empfangszimmer.

50

50. Szirontai Lhotka István: Dohányzófülke. Készítette: Székács Gyula. Falburkolat hársfa és szövetbevonat.

50. St Szirontai Lhotka: Rauchnische. Mauerverkleidung aus Lindenholz mit Stoffüllungen.

51

51. Szirontai Lhotka István: Női-szalon. Készítette: Székács Gyula. Bútorok mahagóni és amarant.

51. St. Szirontai Lhotka: Damenzimmer. Möbel aus Mahagoni und Amarant.

Szivessy Aczél Barbara festő

A hódmezővásárhelyi művészek

majolika és agyagipar telepének termékei eladók és a megvásárolt darabok azonnal elvihetők.

Vásárlási tudnivalók.

Az árak pengőben értendők.

A műtárgyak eladását kizárólag a műtárosi hivatal, illetve **Kató Kálmán,** a Nemzeti Szalon műtárosa eszközli.

A vételár 50%-a a vásárláskor, 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Ezért a természettől nem szabad teljesen elfordulnunk, mert minden egyéni meglátás mögött ott van a természet, a mely mindég nagy és fenséges. És azt hiszem minden igazi művész kell hogy szeresse az életet és a természetet, ez adja mindenhez az impulzust, ahogy ezt Ruskin is oly szépen fejezi ki: „All art is adoration".

166	Önarckép aranyruhában	600.—
167	Önarckép fekete ruhában	500.--
168	P. B. úrhölgy arcképe	500.—
169	Dr. Szász Tiborné arcképe	Mgtul.
170	Mme Le Borne arcképe	Mgtul.
171	Lux Elekné arcképe	Mgtul.
172	Arckép	Mgtul.
173	Női arckép	Mgtul.
174	Női akt bundával	500.—
175	Fátyoltkötő akt	400.—
176	Vénusz	600.—
177	Fekvő akt kék háttérben	500.—
178	Fekvő akt	300.—
179	Kis fekvő akt fekete háttérrel	500.—
180	Fekvő akt	500.—
181	Ülő akt kék háttérrel	200.—
182	Kis akt fekete bundával	250.—
183	Akt ezüst turbánnal	300.—
184	Arckép	Mgtul.
185	St. Lilly úrhölgy arcképe	250.—
186	Félakt	250.—
187	Tanulmány fehér ruhában	250.—
188	Kis akt szürke háttérrel	150.—
189	Ülő női akt	200.-
190	Sybilla	250.—
191	Tanulmányfej	300.—
192	Kis akt zöldsállal	250.—

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUN 14

Békésmegyei Népújság

Szitás Erzsébet festő-művész

Füzesgyarmati származású festőművésznő tárlata Budapesten

1021

(Tudósítónktól)

A Sárrét, Füzesgyarmat szülöttének, Szitás Erzsébet festőművésznek tárlatát nézhetik meg az érdeklődők a budapesti Fényes Adolf-teremben. Az elmúlt héten László Gyula egyetemi tanár nyitotta meg a festőművésznő gazdag anyagú kiállítását, amelyen Kohut Magda érdemes művész is közreműködött.

A budapesti tárlat után októberben a füzesgyarmati helytörténeti szakkör felkérésére szülőfalujában állítja ki festményeit; az őszi, gyarmati tárlaton bizonyára szerepelnek a fővárosi kiállításon nagy sikert aratott képek, az Anyám, az Öreg fa, a Búcsú, a Kislány kakasa című alkotások is.

Borbíró Lajos

költségekkel jár. A KGST-országok 1971-ben elfogadott komplex programja ilyen okokból helyezte előtérbe a közös létesítményeket, közülük elsősorban a nyersanyag-kitermelő egységeket. Az összefogás nem pusztán szükségszerűség, forrása a gazdaságosságnak is. A nagy kapacitások — ahogy a feldolgozóiparban a nagy sorozatok — erőteljesen mérséklik az egységnyi termékre jutó költségeket.

Drágul a leves

Maradjunk csak a víznél, mert e közönséges folyadék nem közönséges példákkal szolgál. Egyebek között azzal, hogy — az eleggé át nem gondolt, azaz az ésszerű takarékossággal nem számoló hatvanas évek

161	Fürdőház, olajf.	200.—
162	Várhely	200.—
163	Női arckép, olajf.	1000.—
164	Reggeli napsütés, olajf	150.—
165	Leányarckép, pasztell	300.—

Szivessy-Aczél Barbara

Született Szegeden 1895-ben. Festészeti tanulmányait Budapesten az Iparművészeti Iskolában, a Képzőművészeti Szabadiskolában, majd Bécsben és Berlinben folytatta. Több külföldi tanulmányutat tett.

A Vigszinház nyilvános diszletpályázatán első díjat nyert. Több izben kiállított, kollektiv kiállitása 1924-ben volt a Nemzeti Szalonban.

* * *

Már nem emlékszem, kinek a mondása, de azt hiszem legjellemzőbb egy művész lelkének a kifejezésére; „Die Kunst ist bildende Sehnsucht". Az a kifejezhetetlen é.zés, mely nem elégszik meg a való élet jelenségeivel, hanem másra, többre, a nemlétezőre vágyik, szerintem az első, megindító rugója a művészi alkotásnak.

A művészet a szépet az élet viszonylataiból kiragadja és önállóbbá teszi. Az életben a szép vegyesen fordul elő a rúttal és közömbössel, a művész ezeket a zavaró elemeket elhagyja, kombinál, a hatást az ő egyéni eszközeivel fokozza és igy jön létre a művészet passziv élvezőjére is az élet hétköznapi örömeit felülmuló: esztétikai öröm.

Miután a „művészi szép" relatio, fontos, hogy a szemlélő igyekezzék beilleszkedni a művész világszemléletébe, felfogásába, igyekezzék megérteni intencióit.

Engem, úgyszólván minden képnél más-más probléma érdekel. Kompozicionális megoldás, vagy szinek összehangolása, egy-egy érdekes vonal hangsulyozása, és mindenek fölött, főleg ha portréról van szó, a belső tartalom, a lélek: az ember.

Nemzeti Szalon 1929. dec.

66. coop. kiáll.

Rónay Ernő

1899-ben született Lébényszentmiklóson. Középiskolájának elvégzése után az iskolapadból a háboruba kerül, két évig van bevonúlva a volt tizenegyedik huszárezrednél. Háboru után előbb gazdasági pályára készül, majd beiratkozik a Képzőművészeti főiskolába, ahol Rudnay Gyula növendéke lesz. Először állit ki az 1927-i retrospektiv magyar tájképkiállitáson. 1928-ban a Szinyei Társaság „Tavaszi Szalonjában" dicsérő elismerést nyer.

Közben több külföldi tanulmányutat tesz Olaszországba, Berlinbe Párisba.

Mostani kollekciójával amellett tesz tanulságot, hogy mint fiatal festő nem akar véglegesitett festői eljárás híve lenni. Másképpen fog föl tájképeket és aktot és más feladat elé állitja egy arckép.

További müvészi tervei: minél kevesebb teóriát és minél több festőiséget és szint.

144	Leányakt, olajf.	Mgtul.
145	Női arckép, olajf.	Mgtul.
146	Zöldruhás nő, olajf.	Mgtul.
147	Bécsi kapu, olajf.	300.—
148	Virágcsendélet, olajf.	400.—
149	Csendélet paradicsomokkal, olajf.	500.—
150	Parkrészlet, olajf.	250.—
151	Fekvő akt, olajf.	1000.—
152	Tanulmányfej, pasztell	250.—
153	Részlet a Quartier Latine-ből, olajf.	250.—
154	Sakktáblás csendélet, olajf.	450.—
155	Zalai táj, olajf.	180.—
156	Havas táj, olajf.	250.—
157	Tavasz, olajf.	200.—
158	Rózsaszinü szegfük, olajf.	200.—
159	Gyerekarckép, pasztell	400.—
160	Gyerekarckép, olajf.	600.—

Szirontai Lhotka

István +

+ Budapest 1938 febr. 21.

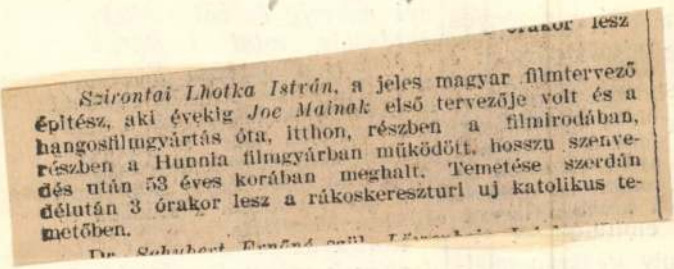

... órakor lesz

Szirontai Lhotka István, a jeles magyar filmtervező épitész, aki évekig *Joe Mainak* első tervezője volt és a hangosfilmgyártás óta, itthon, részben a filmirodában, részben a Hunnia filmgyárban működött, hosszu szenvedés után 53 éves korában meghalt. Temetése szerdán délután 3 órakor lesz a rákoskereszturi uj katolikus temetőben.

Dr. Schubert Ernőné szül. ...

Pesti Hirlap

1938 febr. 23.

MÁS ISTVÁN

LÁNYOK
ÉJSZAKÁBAN

gy huszonhétéves pesti
lember, egy huszonkét-
s pesti lány és egy negy-
éves asszony története
zódik le ennek a kötet-
a lapjain. Nem regényes
nyodalmak, de egy bonyo-
mas élet izgató fordula-
kötik le mindjárt az első
alakon az olvasó figyel-
t. Alakjai majdnem mind
nerősök előttünk, de ép-
n mert oly gyakran talál-
zunk velük és haladunk
mellettük közömbösen a
köznapok sodrában, döb-
nünk rájuk most, amikor
író a regény reflektorfény-
vége elé állítja őket. Kü-
nös, fájdalmasan szép ol-
smány ez a könyv, hallat-
nul, szinte kegyetlenül
szinte irás. Minden sora
ra, de azért nem sopánko-
ik, a nyerseségig őszinte,
e nem „leleplező" vagy
zenzációhajhász. Izig-vérig
ró műve, és túl fogja szár-
nyaini az „Egy férfi vissza-
fordul" rendkivüli sikerét is.

Nem igy akartuk

Fannie Hurst méltán tartozik Amerika legnépszerűbb irónői közé. Minden regénye esemény; minden könyvében uj szempontokat, uj témákat és uj embereket tár olvasói elé. Talán egyetlen regényében sincs annyi mélység és bátor lélekábrázolás, mint a Rarick család történetében. Beszédesebb bizonyitéka nem is lehet annak az igazságnak, hogy a pénz nem boldogit, mint ennek a milliomos családnak tragikus története.

Rarick az öt és tiz centes áruházak gigászi vállalatának megteremtője örök magány szigeten él. Felesége Jenny, amig egy végzetes operáció életébe nem kerül, a társaságbeli asszonyok üres lepketáncát járja, még partnere a magasabb rendű gigolo sem tart ki mellette. Avery, Rarick fia tulságosan soknak találja az életet és csak Jennifer, Rarick csillogó, csodálatos lánya talál boldogságot egy gyötrelmes szerelem tisztító tüze után Gratton Davies, a fiatal drámairó barátságában.

Sokszinű, mindvégig érdekes könyv ez, amely nagyszerűen mutatja meg Fannie Hurst irói értékét.

ÁRA 2.— PENGŐ

Szirontai Lhotka István.

262. SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN.

Okmánybélyeg pályázat
II. díj.
Magyar Iparművészet
1912. 279. l.

130

**Kis-
plasztikai
kiállítás**

Szironthai Lhotka István (? 1885. ?? — Bp., 1938. febr. 21.): díszlet- és kosztümtervező, a magyar némafilm-korszak jelentős filmszakembere. Az Uher a Corvin és a Star filmvállalat tervezőjeként sok m. némafilm elkészitésében vett részt. Az I. világháboru után 1922-ben a hangosfilm térhóditása idején Bécsben, Berlinben és Londonban müködött. — I.f. Trytom (1917), A léleklátó sugár (1917—18), Julia (1917—19), Midas király (1919), Liliom (1919).

Szirontai Lhotka István †

MAGYAR IPARMUVESZET

1938. 56. l.

SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN. Iparművészetünknek külföldön is ismertnevű képviselője volt a most fiatalon elhúnyt művész. Alighogy németországi tanulmányútjáról hazatért, elismerést szerzett idehaza jól sikerült bútorterveivel, melyek közül néhányat a Magyar Iparművészet régibb évfolyamaiban lehetett látni. Később inkább a kirakatrendezés felé fordult s ezen a téren szorgalmas oktatómunkát is végzett, sőt egy alapos kézikönyve is jelent meg Szirontai Lhotkának. Örökké kutató és újat kereső egyénisége ezután a filmhez vonta, amelynek szcenáriumait nagy szeretettel tervezte meg. Előbb az Ufa berlini filmgyáránál dolgozott hosszabb ideig. Utána nagy és mélyreható történeti tanulmányokat végzett idehaza s egy hatalmas Attila-film számára készített vázlatokat. Bár e monstruózus terve nem valósulhatott meg, mégis alapos érdemeket szerzett a hazai filmgyártás körül. Kartársainak és a Hunnia filmgyár műszaki karának nagy részvétele mellett temették el az alig ötvenhárom éves korában elhúnyt iparművészt.

Verantwortlich f. Redaktion und Verlag: Franz Szablya Fr

121.

121. DOLGOZÓSZOBA TÖLGYFÁBÓL.
TERVEZTE BÁBOLNAY JÓZSEF.
KÉSZÍTETTE KISS JÓZSEF.

CABINET DE TRAVAIL,
EN BOIS DE CHÊNE.

II. lakás-művészeti Kiállítás 3 szobás lakás

122. HÁLÓSZOBA DIÓFÁBÓL. TERVEZTE SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN. KÉSZÍTETTE RIBÁRSZKY GYŐZŐ.

122. CHAMBRE Á COUCHER, EN NOYER.

2 szobás lakás

123. KONYHA. MÁZOLT FENYŐFÁBÓL. TERVEZTE JEDDY SÁNDOR. KÉSZÍTETTE WEISZ JAKAB.

123. CUISINE, EN BOIS DE SAPIN PEINT.

alaposan kell ismerni az egyes művészet munkásságát és a technika minden fortélyát.

Végezetül megemlítjük, hogy a hamisítók rendkívül figyelmesen követik a művészeti divatot. Botticellit gyártanak, ha Botticelli festményei vannak felszínen és perzsa apróságokat, ha azokat kedvelik. Napjainkban buzgón készítenek kicsiny képekkel ellátott, »tizennyolcadik századbeli és a tizenkilencedik század elejéről való« elefántcsontokat, amelyek nagyon kapós cikkek.

KIÁLLÍTÁSOK.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KARÁCSONYI VÁSÁRA november hó 21-én nyílt meg, egyidejüleg az Iparművészeti Muzeum vásárlás és ajándékozás útján szerzett újabb műtárgyainak kiállításával. Éppen e körülménynél fogva a vásár ezidén szűkebb helyre szorult, úgy hogy csupán a kiállítási csarnok egyik oldalfolyosóját foglalja el. A társulat céljának megfelelően, hogy t. i. a közönség karácsonyi ajándéknak alkalmas, kisebb művészi holmikat vásárolhasson, az üveges szekrények csupa ilyen dolgokkal vannak megtöltve. Első helyen említjük a pozsonyi Izabella háziiparegylet hímzéseit, továbbá a Magyar Kereskedelmi r.-t. régi hímzésekből és varrottasokból álló gyüjteményét, a mezőkövesdi hímzéseket, a Balatoni szövetség rátétes népipari munkáit, Telegdy Ilona kalotaszegi népviseletű bábuit, Benczúr Ida, Ürmössyné Benczúr Elza és Kopits János magyaros díszítésű festett dobozait, a Szontágh nővérek csetneki csipkéit, Nagy Ida vert csipkéit, Fischhof Jenő, Tull Viktor, Reich és Nikolits, Antalfy Ferenc, Platthy Irén, Mihalich Gizella bőrmunkáit, a képzőművészeti főiskolában Nadler Róbert tanár vezetése alatt működő gyakorlóműhely bőrbatik-munkáit, a gödöllői szövőipari telep szőnyegeit és gobelinjeit, a mármarosi szövő- és hímzőtanfolyam munkáit, a Zsolnay-gyár eozinjait, a Szandrik-ezüstárúgyár készítményeit, Árkay Sándor kovácsolt vasmunkáit, Imregh Pál domborított fémmunkáit, Mlinek Adolf ötvösmunkáit, amelyek Horti Pál és Hendrich Antal tervei szerint készültek, Weisz Lipót ötvösmunkáit, Benczúr Béláné peddig-fonásos üvegeit, Kedves Stefánia svédszőtteseit, Rauscher Lujza selyembatikjait, Oppel Magda bársonyait és bőrbatik-munkáit, Konderth Mária hímzett miseruháját, Sovánka színes üvegjeit, Buthy János és Csurik János színezett szarúmunkáit, az Ács-Staig-féle szekszárdi cserepeket, a Wessely Vilmos tervei szerint Hegybánya-Szélaknán készült játékokat és még számos amateur-kiállító applikált, hímzett munkáit, vasalt bársonyait és bőrmunkáit. Különös említést érdemel a gazdag bronz-kollekció, amelyben neves szobrászaink, mint Telcs Ede, ifj. Vastagh György, Markup Béla, Füredi Richárd, Liipola Yrjő, Holló Barnabás, Bezerédi Gyula, Beszédes László, Damkó József, Gárdos Aladár, Zala György, Róna József, Sós Géza mintái után készült szobrok szerepelnek.

A karácsonyi vásár nyitva van hétköznapokon, hétfő kivételével, délelőtt 9-től esti 7 óráig, vasárnap délelőtt 9-től délután 1 óráig. Belépő-díj nincs.

A MŰHELY KIÁLLÍTÁSA AZ URÁNIÁBAN. A Műhely művészek és iparművészek egyesülete állandó kiállítást szervez művészeti és iparművészeti tárgyakból az Uránia kigyótéri helyiségeiben, mely december hó 12-én nyilik meg. Célja az, hogy az iparos és művész egy megbizható és állandó kereskedelmi központban állijon a közönség rendelkezésére, ahol egyrészt kész produktumokat talál egybegyűjtve, másrészt pedig a kivánságának megfelelő rendeléseket foganatosíthatja. Csatlakoztak e szervezethez az orsz. magy. iparművészeti iskola gödöllői szőnyegszövő telepe, az igazságügyminiszterium felügyelete alatt álló kassai iparművészeti műhelyek, a herendi porcellángyár, a korondi agyagipar-intézet, az éremkedvelők egyesülete stb. S tárgyalás folyik más létező iparművészeti telepek csatlakozása és életre keltése érdekében is. A műhely tagjainak alkotásai csupán itt kerülnek kiállításra. E tekintetben kivételt képez az Iparművészeti Társulat, amelynek kiállításain nemcsak együttesen, de külön-külön is szerepelhetnek. Elismerni kivánja ez által a Műhely a Társulatot, mint a hazai iparművészeti törekvések legfelsőbb fórumát, másrészt pedig jelezni

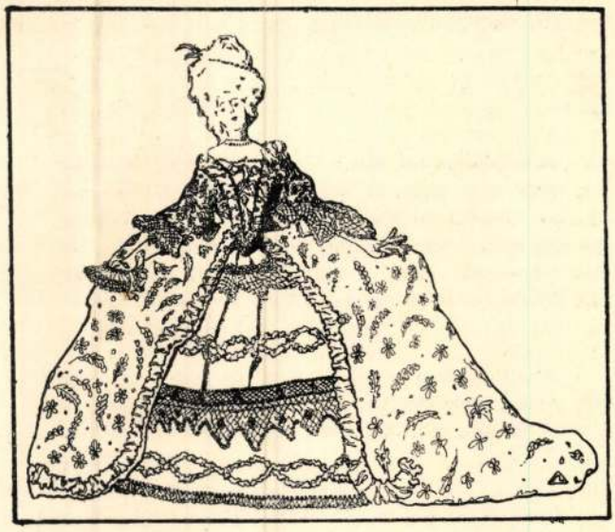

A BERLINI HOHENZOLLERN-KUNSTGEWERBEHAUS ... IELMEZBABA-KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

SZIRONTAI LHOTKA ISTVÁN RAJZA.

Magyar Iparművészet
1908.

kívánja, hogy szervezkedésével csupán kiegészítő tevékenységet akar kifejteni a Társulat mellett.

Jelenlegi kiállításán kilenc szoba látható Vigand-Thoroczkai, Lakatos, Vas, Fehérkúthy és Dózsa tervei után. Gobelinek és szőttesek a Körösfői vezetése alatt álló gödöllői szőnyegszövőktől. Bőrmunkák Lakatos terve nyomán a kassai intézettől, Nádler tanártól és tanítványaitól. Kézimunkák Undi Karolától, Mirkovszkynétól, Rauscher Lujzától, Kedves Stefániától stb. Üvegképek Muhicstól és Majorostól. Bronzok és apró iparművészeti tárgyak az Iparművészeti Társulattól. Peddig-fonások Benczúr Bélánétól. Gazdag népművészeti gyűjtemény Keszthelyről, Pozsonyból és Mármarosszigetről. Az iparművészeti iskola nyomdászati tanműhelyében készült béléspapirokból dobozok, könyvek, legyezők stb. Képzőművészeti alkotásokat állítottak ki: Rippl-Rónai József a Műhely elnöke, Körösfői-Kriesch Aladár, Nagy Sándor és néhány fiatal gödöllői művész. Az installáció munkálatait vezette Tátray Lajos műépítész. A kiállítást legközelebbi füzetünkben részletesen ismertetjük.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT JÖVŐ ÉVI TAVASZI LAKBERENDEZÉSI KIÁLLÍTÁSA ügyében az érdekelt butoriparos kiállítók részvételével értekezlet volt, amelyen a mesterek bejelentették, hogy a műhelyekben a munkások kizárása folytán beszüntetett munka újra megindult s így számítani lehet arra, hogy a kiállításra szánt lakásberendezések nemsokára elkészülnek. Ennek alapján az értekezlet abban állapodott meg, hogy a tavaszi lakberendezési kiállítás március hó végén nyiljék meg és, amennyiben az Iparművészeti Múzeum kiállítási programmjával összeegyeztethető, október hó közepéig maradjon nyitva. A kiállításra szánt tárgyak beküldésének határidejét az értekezlet március hó 10-ére tűzte ki. A Társulat e kiállításával együtt az Orsz. Iparművészeti Iskola újabban szervezett háziipari osztályának munkáit is mutatják be, úgymint csipkéket, függönyöket, női blúzokat stb.-ket. amelyek ez alkalommal először kerülnek Budapesten bemutatkozásra.

AZ IPARMŰVÉSZETI KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁS SZEGEDEN. A „Szegedi Képzőművészeti Egyesület" december 18-ától 27-éig a szegedi kultúrpalotában az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat és az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola segítségével „Népművészeti és csipkekiállítást" rendez. A kiállítás, mely naponként reggel 9-től este 6 óráig ingyen lesz megtekinthető, bemutatja úgy a Társulat, mint az iskola népművészeti gyüjteményeit és főleg azokat a csipkéket, amelyek hazánk nevesebb csipkeiskoláiból (Budapest, Eperjes, Körmöcbánya stb.) az utóbbi időben készültek. Dr. Czakó Elemér és Ascher Alajos a kiállítás ideje alatt Szegeden az iparművészet köréből merített tárgyú felolvasásokat tartanak.

GYERMEKRAJZOK AZ ORSZ. IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN. December hó 5-től 10-ig érdekes kiállítás volt az orsz. iparművészeti múzeum első emeleti nagytermében, amelyben sz. főv. elemi iskoláknak az idei londoni rajzoktatási kongresszusról visszaérkezett rajzkollekciójával együtt egy kiváló newyorki elemi iskolának ugyancsak a londoni rajzoktatási kongresszuson kiállítva volt rajzsorozatait mutatták be. Az amerikai kollekció képzeletből készült illusztratív, továbbá szemlélet után készült távlati, virág stb. rajzokból és számos díszítményi tervezetből állott. A kiállításnak célja volt alkalmat adni arra, hogy a sz. főv. tanítók összehasonlíthassák a budapesti elemi iskolai rajztanítást az amerikaival s hogy az összehasonlításból meríthető tanulságokat a fővárosi rajztanítás javára fölhasználhassák. A kiállítás kapcsán Györgyi Kálmán rajzoktatási szakfelügyelő a székesfővárosi tanítóknak négy előadást tartott, amelyeken párhuzamot vont az amerikai és a budapesti rajztanítás módszerei között.

Az emberek azt hiszik, hogy mint a nyelv és az iny, épp úgy magától képződik az érzékszerv is, amellyel a műtárgyakat élvezzük: műtárgyakról pedig épp úgy mondhatunk ítéletet, akár az életről. És nem érik föl ésszel, hogy a művészet igazi élvezéséhez való felemelkedéshez egészen más műveltség kell.

(GOETHE.)

A sok puszta részlet, mely egy nagy egészbe nem olvad, ujoncmunka jele. A bevégzett alkotásnál a részletek egységbe olvadnak, egy végcélt szolgálnak.

(RUSKIN.)

Csak arra hat a műtárgy, akiben van finom érzés és fantázia. Mindkettőre szüksége van a művésznek is, a nézőnek is, csak különböző mértékben.

(EUGÈNE DELACROIX.)

Élvezetnek ugyanaz: előadást hallani a művészetről vagy megenni egy plumpudding receptjét.

(W. M. HUNT.)

Engedd a munkást képzelődni, erejét olyanon próbálni, mit maga talál ki. Ha eleinte csetlik-botlik is, utóbb emberré emelődik, ki gondolkozó lény gyanánt dolgozik. Addig csak fogaskerék volt, eleven körző.

(RUSKIN.)

Csak azt csudálom, hogy kritikusaim mindig jobban tudják mint én, hogy mit akartam csinálni.

(MUNKÁCSY MIHÁLY.)

A laikusok manapság azzal rontják meg az élvezetüket, hogy azt hiszik: kritizálniok kell, ahelyett hogy átadnák magukat a szép élvezetének.

(E. I. HÄHNEL.)

Sz Boyer E
1969

„A valósággal való elmélyült művészi kapcsolata teszi vonzóvá elsősorban a képeit. Érezzük áhítatát, mellyel szemlélte és megörökítette modelljeit. Vonzó festészetében az is, hogy mentes minden stiláris modorosságtól: nem szolgája egyetlen stílusnak, hanem mindig a mondanivalója tolmácsolására legalkalmasabb formanyelvben fejezi ki magát."

(Dr. MAKSAY LÁSZLÓ művészettörténész)

Az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1948-ban szereztem diplomát. Mesterem Bernáth Aurél volt. A Képzőművészeti Alap tagja vagyok. Számos csoportos kiállításon vettem részt. Önálló kiállításom először szülőfalumban, Szentlászlón volt. Ezt követte sorra a többi: Szigetváron, Szekszárdon, Dombóváron, Bonyhádon, Kaposvárott, Budapesten, Pécsett és Nagyatádon, Nagykanizsán, Siófokon stb. összesen 30, ez évben 2 kiállításom volt az NSZK-ban.

Lehetőségeim szerint sokfelé járok hazánkban, hogy teljesebben megismerjem népünket, szép tájainkat és művészetünket. Ezek az utazások és emberi kapcsolatok adnak inspirációt képeimhez. Hasonlóképpen mindig gazdag élmény- és képanyaggal tértem haza, külföldi tanulmányútjaimról is. Jártam Csehszlovákiában, Olaszországban, NDK-ban, NSZK-ban, Romániában, Ausztriában, Franciaországban és Hollandiában.

Képeim közül néhány Baranya, Tolna és Somogy megye közintézményei, egy a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában van. Örömmel tölt el az érdeklődés, amely művészetem iránt egyre inkább megnyilvánul, és az, hogy szépen gyarapodik azok száma, akik szeretik képeim témáit, színeit, hangulatait. Egyre több festményem kerül magángyűjtők otthonába, idehaza és külföldre egyaránt. (Olaszországba, NSZK-ba, Franciaországba, Hollandiába és Japánba.)

SZIRMAYNÉ BAYER ERZSÉBET

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

SZIRMAYNÉ BAYER ERZSÉBET

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1983. OKTÓBER 27-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

DR. POGÁNY ÖDÖN GÁBOR
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1983. OKTÓBER 27–NOVEMBER 10.

KÉP CSAR NOK

KISFALUDI STROBL TEREM
ZALAEGERSZEG, KOSSUTH LAJOS UTCA 17.

F. k. Köteles István — 83-1368 DNy

Szirmayné Bayer Erzsébet

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművész

SOMOGYI NÉPLAP
1983 APR. 10

1071

Festmények Waiblingenbe. Harmincöt festményt válogatott ki a zsüri a a kaposvári festőművész, Szirmayné Bayer Erzsébet műtermében arra a kiállításra, amelyet az NSZK-beli Waiblingenben rendeznek. A napokban indítják útnak őket, köztük a Szentlászlói viselet, a Menyasszony-öltöztetés, a Hajósiak és a Trombitás című is.

Túlnőttek lehetőségeiken

A kaposvári búváruszók

Mindössze hétéves, tehát jószerével még gyerekcipőben jár a somogyi búvárúszósport. És máris a legeredményesebb! Három nemzetközi szintű sportolónk közül kettő tőlük érte el e rangos címet, hárman pedig első osztályúak! A gyerekcipőt tehát már akkor is kinőtték volna, ha csak ezekkel az eredményekkel büszkélkednének. De még van jó néhány egyéb is...

Egy személyes élménnyel kezdem: volt idő, hogy a kaposvári uszoda hónapokra bezárta — felújítás miatt — kapuit. Az MHSZ búvárklubjának uszonyos és búvárúszóival egy kondícióteremben találkoztam, amint épp erősítettek, majd pihentetésképpen futások, gimnasztika és egyéb kiegészítő gyakorlatok következtek. Hetekig-hónapokig csak szárazföldi edzéseket tartottak, aztán elutaztak versenyekre, s végre vizet is csak nemrég kezdett ismerkedni a sportággal.

Pedig a klub feladata nem csak a versenyeztetés. Ők végzik a sorkötelesek búvárképzését, alkalmanként népszerűsítik az MHSZ-életet, bemutatják tevékenységüket, gazdaságilag hasznos ipari munkát végeznek, s ezáltal teljesen önellátóak. A versenyeztetés csak ezek mellett történik. A tájékozódási búvárúszó-szakosztály tavaly szüneteltette tevékenységét — főként a gazdasági feltételek hiánya miatt. Az uszonyos- és búvárúszószakosztály viszont fennállása óta a legeredményesebb évet zárta.

A kaposvári uszodában naponta kétszer összesen öt órát gyakorolhattak. Hajnali hatkor és délután is tartottak edzést a legtöbben. A felszerelést maguk készítik vagy megdolgoznak érte. A DRVV adta nekik a legtöbb munkát. Van egy 15—20 fős brigádjuk, amely a hétvégeken például Horváth Katalin, Lenti Anita, valamint az érettségi miatt másfél hónapig nem versenyző Meiszterics László is bekerüljön a vb-csapatba. Ők hatan válogatott kerettagok, s mellékük az idén bekerült a keretbe Szabó Csaba, aki tavaly több számban is országos gyermekcsúcsot ért el Bingler Ildikó, Solymosi Mária, Novák Gábor, valamint Bingler Ágnes (neki egészségi okok miatt, sajnos, abba kellett hagynia a sportolást). A jövő emberének számít például az 1500 m-en országos serdülőbajnokságot nyert Novák Péter, valamint az igen tehetséges Vigh Beatrix, aki az idén első éves serdülő. Mögöttük ott vannak a többiek, akikből „bármi lehet": Füzesi Tibor, Hága János, Kakstedter József, Hilt Mariann, Koczka Anita és Horváth Anita. És a sort még mindig nem zárhatjuk le. A legfiatalabbak között is sok a tehetséges sportoló.

SZIRMAYNÉ BAYER ERZSÉBET

ZALAEGERSZEGI KIÁLLÍTÁS

Zalaegerszegen a Kisfaludi Strobl Teremben kiállítás nyílt Szirmayné Bayer Erzsébet festőművész alkotásaiból. A tárlatot dr. Pogány Ödön Gábor művészettörténész nyitotta meg.

45. sz. 43.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 FEB 24
Szirmayné Bayer
SOMOGYI NÉPLAP
Erzsébet festő

1021

Emberi törvények, igazságok, szépségek

Szirmayné Bayer Erzsébet budapesti kiállítása

Szirmayné Bayer Erzsébet a Kaposvári Tanítóképző Főiskola művésztanára a múlt év végén a budapesti Fészek Klubban állított ki olaj-, pasztellképeiből és szénrajzaiból. Egy termékeny élet maradandó eredménye sorakozott fel a tárlatlátogatók előtt. Komoly művészpálya útjelzőit láthattuk. Kísérletezései értékes elemekkel gazdagították ugyan alkotásait, de végig megmaradt a természeti látvány valóságának talaján. Mint ismeretes, életútja a Baranya megyei Szentlászlóról indult, Kaposváron, majd Pesten tanult. A főiskolán Kontuly és Bernáth osztályán képezte magát. Bernáth Aurélra most is nagy szeretettel emlékezik, erről tanúskodik a mesterről nemrég készült portréja is. A festészet meg-megújuló kérdéseire nemcsak a vászon előtt, az ecsetjével keresi a választ, hanem írásban, a nyelv kifejező eszközeivel is. Ecsery Elemérnek a művésznőt értékelő cikkéből ismertté vált ars poeticájából idézünk: *»Szeretem és tisztelem az embert, s ezért legszívesebben embereket festek és rajzolok. Az emberi sorsok érdekelnek leginkább; az emberi törvények, igazságok, szépségek«.* Ezt bizonyították Budapesten bemutatott portréi is.

A kiállított művek között első helyen állnak arcképei: édesanyjáról, önmagáról, idősebbekről és tanítványairól. A portréfestészettel nem kis feladatot vállalt, mert közben dacolnia kell a szélsőséges irányzatokkal, versenyre kelnie a művész fényképészek éleslátású műveivel. Portrékat fest, a legjellemzőbbet rögzíti képén egy-egy arc ezernyi változatából. Tisztában van vele, hogy az arcképfestés felfedező út a külső vonásokon keresztül a lélekfelé. Hogy ezt művészien megragadhassa, nemcsak a festés törvényeit kell ismernie, hanem az ábrázolt személy karakterét, érzelmi és intellektuális életét. Mindazt, ami a személyiség jegyeit mutatja. Olykor elegendő ehhez a szem apró villanása, máskor a száj körül vibráló mosoly, vagy a felvont szemöldök. Legsikerültebb portréin, mint például az édesanyáról készültön a kéz rajza és jellemző mozdulata, valamint a test tartása és formája mind a kifejezést, a mélyebb belső tartalmat szolgálja.

»Városban élek — írja —, *de leginkább a falusi emberekhez vonzódom. Őket keresem az utca forgatagában, a piacokon, a különféle munkahelyeken, emlékeimben.«* Megható együttérzéssel festi a Falusi öregek-et, a Várakozók-at, s azokat, *»Akik sokszor hiába várnak«*. Több piaci képe közül egyet kiállított. Három öreget látunk rajta kis motyójával a piac forgatagának elmúlta után, három bánatos öreget. Meggyőz arról, hogy *»ma is lehet őszinte, hangulatos és artisztikus népi életképeket alkotni«* — írja méltatásában Szíj Rezső. Képei tartalmilag nem lépnek elénk hivalkodó külső felkiáltásokkal. Értékük mélységükben rejlik. Hevesebben meghúzott körvonalaiban, sötétebb színfoltjaiban érezni, hogy indulatokat takarnak, s a látszólagos nyugalom mögött szenvedély rejtőzik.

Aki megérti az embert, megérti a természetet is. Mind a hazai, mind a külföldi tanulmányútjain, főleg Olaszországban, vázlatok sokaságát készítette, s ezek segítségével és a felhalmozódott emlékképek alapján számol be élményeiről. Tájképein gyakori egy-egy helység zegzugos sikátora, kényszerű kanyarodóba torzult szűk utcája, vagy a felülről szemlélt háztetők színes sokasága. A természeti motívum számára alkalom és ürügy is, hogy festői gondolatait kivetíthesse. A tájak párás levegőjében képein az éles vonalak megenyhülnek, benne az ellentétes színek harmonikusan csendülnek össze. A természetet vallja legfőbb mesterének. Művészete, mint legtöbb képe elárulja, összefonódott a somogyi tájjal és embereivel, és ez számára életformát és művészi stílust meghatározó erővé vált.

»Azért szeretek képeket festeni — mondja —, *hogy örömet teljék bennük a szemnek, a szívnek és az értelemnek. Szeretném továbbfejleszteni technikámat, érlelni stílusomat, de úgy, hogy mindig közérthető maradjon azoknak, akiknek festem.«* Szirmayné Bayer Erzsébet képeit nemcsak a mesterségbeli tudás, hanem a sajátos látásmód, az ebből sugárzó hangulat egyéníti, teszi igazi műalkotássá. Budapesti kiállítása bizonyítja, hogy törések, szakadékok nélkül is lehet teremteni értékes életművet, amely Reiner Maria Rilke szavaival élve: *»Komoly, egész és igaz.«*

Dr. M. Kiss Pál
művészettörténész

13.33: Hangszerparáde.
14.00: Kívánságműsor Keletföldön.
17.00: Ötödik sebesség.
18.00: Egy hazában. A szlovákiai magyarokról, kulturális lehetőségeikről szól Sefka István riportja.
18.33: Zeneközelben.
19.45: A Pozsonyi Rádió tánczenei felvételei.
20.15: Labirintus.
20.33: A Magyar Rádió Karinthy Színpada.
21.40: Slágermuzeum.
22.33: Derűre is derű.
23.07: Gasparone. Részletek Millöcker operettjéből.

3. PROGRAM

14.05: Zenekari muzsika.
15.30: Iskolarádió.
16.03: Undine. Részletek Lortzing operájából.
16.37: Mindenki iskolája.
17.07: Láttuk, hallottuk.
17.32: Huszonöt perc beat.
18.02: A Zsebrádiószínház bemutatója.
18.27: Bemutatjuk új lemezünket.
19.15: Iskolarádió.
19.33: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. A Magyar Állami Hangversenyzenekar hangversenye.
Közben:
Kb.
20.35: Az én testamentumom. Ady Endre versei.
Kb.
20.55: A hangversenyközvetítés folytatása.
Kb.
21.30: Operaáriák.
21.50: Negyven perc Barth István pécsi fuvolaművésszel.
22.30: A hét zeneműve.

KEDD

KOSSUTH

8.27: Népek meséi.
8.57: Magyar szerzők kórusműveiből.
9.10: Bizet: Gyöngyhalászok. Háromfelvonásos opera.
10.05: Iskolarádió.
10.35: Az operaközvetítés folytatása.
11.39: Don Segundo Sombra. V. rész.
12.35: Melódiakoktél.
Közben:
13.10: Törvénykönyv.
14.09: Egy belső-somogyi hangszeres népművész: Kelecz József.
14.19: A képzelet varázslója.
14.47: Éneklő ifjúság.
15.10: Arma Pál dalaiból.
15.22: Martinu: VII. vonósnégyes.
15.44: Magyarán szólva...
16.05: Harsan a kürtszó!
16.35: Bach: d-moll

Corelli
énekel.
15.10: Iskolar
15.50: Induló
16.10: Dalok
építés
16.30: Tartin
16.44: Minde
17.07: Minde
töprer
rész.
17.32: Dvor
szimf
18.20: Kis
19.15: Gond
20.00: Kedv
21.03: Örök
22.20: Tíz
22.30: Világ
kamarazene
23.29: Reneszánsz muzsika.
0.10: Barabás Mihály táncdalaiból.

PETŐFI

8.05: Az ifjúság dalai.
8.20: Tíz perc külpolitika.
8.33: A tegnap slágereiből.
9.31: Harminc perc alatt a Föld körül.
10.01: A zene hullámhosszán.
11.33: A Szabó család.
12.00: A királynő csipkekendője. Részletek Johann Strauss operettjéből.
12.33: Kamarazene.
13.33: Márciusi muzsika.
14.00: Kettőtől ötig...
17.00: Ötödik sebesség.
18.00: A francia gazdaság — választás előtt.
18.10: Világhírű énekesek népszerű dalokat énekelnek.
18.33: Halló Berlin! Halló Budapest!
19.38: Az Állami Népi Együttes felvételeiből.
20.33: Kíváncsiak Klubja.
21.25: Wolf—Ferrari: Suzanne titka. Egyfelvonásos opera.
22.13: Dzsesszfelvételekből.
22.33: Kovács Andor szerzeményeiből.
23.10: Verbunkosok, népdalok.

3. PROGRAM

14.05: Bozay Attila: Trapéz és korlát — kantáta Pilinszky János verseire.
14.19: Kettős portré József Attiláról.
15.04: Zenekari muzsika.
17.05: Magnósok, figyelem!
17.50: Meditáció.
18.05: Fekete Afrika zenéjéből.
18.20: Hangverseny a Mindenki zeneiskolája hallgatóinak.
19.04: Hangszerszólók.
19.15: Iskolarádió.
19.33: Hangfelvételek felső fokon.
20.29: Richard Strauss operáiból.
20.57: A Melos vonósnégyes hangversenye.
22.22: Magyar zeneszerzők.

CSÜTÖRTÖK

KOSSUTH

8.27: Harsan a kürtszó!
8.57: Magyar előadóművészek Bartók-felvételeiből.

14.25: »Nyitnikék« — ...ok műsora.
15.10: Zengjen a muzsika.
16.05: A gyár és környéke.
17.10: Új operalemezeinkből.
17.41: Adottságok, lehetőségek...
18.01: Hajdú Erzsébet és Tihanyi József népdalokat énekel.
19.15: Vendégek a tanyáról. Végh Antal kisregényének rádióváltozata.
19.55: Lemezmúzeum.
20.44: A zene nem ismer határokat.
21.29: Az öreg költő. Rónay György versei.
21.34: Láttuk, hallottuk.
22.30: Prokofjev nyomában a Szovjetunióban — II. rész.
23.29: Schumann: III., Rajnai szimfónia.
0.10: Billy Vaughn zenekara játszik.

PETŐFI

8.05: A Lipcsei Rádió tánczenekara játszik.
8.20: Tíz perc külpolitika. (Ism.)
8.33: Slágermúzeum.
9.23: Patachich Iván fúvósműveiből.
10.00: A zene hullámhosszán.
12.00: Nóták.
12.33: Zenekari muzsika.
13.03: Nőkről — nőknek.
13.33: Süssünk, süssünk valamit.
14.00: Kettőtől ötig...
17.00: Ötödik sebesség. — Különkiadás.
18.00: Mindenki iskolája.
18.33: Medgyaszai Vilma felvételeiből.
18.56: Új nótafelvételeinkből.
19.28: Böngészde.
20.33: Hogy volt?!
21.32: A tegnap slágereiből.
22.33: Klasszikus operettekből.
23.30: Magyari Imre népi zenekara játszik.

3. PROGRAM

14.05: Négy évtized magyar operája.
15.23: Zenekari muzsika.
16.03: A zenekari muzsika folytatása.
17.15: Dzsesszfelvételekből.
18.02: Daniel Safran, Anton Ginzburg Beethoven-felvételeiből.
19.15: Iskolarádió.
19.33: A Stuttgarti Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye.

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
Szirmayné Bayer
1976 SEP 19
SOMOGYI NÉPLAP
Erzsébet, festőművésznő, tanár

A tanítóképző főiskolán 1021

Somogyi képzőművészek kiállítása

A kaposvári tanítóképző főiskola aulájában *dr. Várkonyi Imre* főigazgató nyitotta meg tegnap délelőtt — a képzőművészeti világhét keretében — a Somogy megyei képzőművészek kiállítását. *Tizenkét festő és grafikus művei nyújtanak betekintést a mai somogyi képzőművészetbe.* A főigazgató megnyitó beszédében elmondta, hogy Baranya, Tolna és Zala megye képzőművészeit is meghívják hasonló bemutatókra.

A somogyi képzőművészek bemutatkozása itt azt a célt is szolgálja, hogy a tanítóképzésben oly fontos vizuális nevelést elősegítse — a kortárs képzőművészet megismertetésével.

A kiállításon a főiskola két festőművész tanára is szerepel: *Szirmayné Bayer Erzsébet* és *Leibner Sándor.*

[illegible] István-
vánné (Kaposvár), Rubelényi Klára (Balatonboglár), Tóth Zoltánné (Baté).

A könyveket postán küldjük el.

Dolgozókat alkalmaznak

Férfi raktári segédmunkást, valamint férfi szakképzett ruházati eladót felveszünk. Kaposvári Textilnagyker Vállalat, Jutai út. (468142)

Gépkocsivezetőt személygépkocsira felveszünk. Jelentkezés: Mesterséges Termékenyítő Főállomás, Kaposvár, Cseri major. (468284)

Az Egyesült Izzó Elektroncsőgyára takarítónőket és konyhai kisegítőnőket felvesz. Munkaidő és munkakezdés közös megegyezés szerint. Jelentkezés: a gyár gondnoknőjénél. Kaposvár, Gyár utcai központ. (13779)

szept
2

Cig
me
vac

szept
21

Szovjet—magyar est
AZ OROSZ ÉS A MAGYAR KONYHA KÜLÖNLEGESSÉGEI
MŰSOR

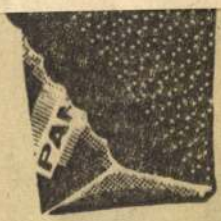

szeptember
22

Hogyan étkeztek a rómaiak Pannóniában?
RÓMAI ÉTELEK, ITALOK

PANNONIA

Valamennyi program 19 órakor kezdődik

Asztalfoglalás a szállodáb

7400 KAPOSVÁR, Engels u. 2.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szirmayné Bajer Erzsébet festő-művész

SOMOGYI NÉPLAP

Kaposvár

1972 APR 28

az ur- vi- ött ő

— **Szirmayné, Bajer Erzsébet** festőművész, tanár kiállítása május 10-ig tart nyitva az ÉDOSZ Művelődési Otthonban.

Szimonyi Bauer Erzsébet: Farsang után"

—:Somogy megye
népi művészei
Művészet, 1975.
október – 2 oldal

SZITTYA Emil

MN
1989. aug. 14

Egy csavargó hazatalál?

Szittya Emil kiállítása a Kassák-emlékmúzeumban

„. . . mostanáig a következő városokban ültem börtönben: Budapesten (egy izben csavargás és egy izben a rendőrséggel való szembeszegülés miatt), Bécsben (koldulás miatt), St. Pöltenben (csavargás miatt), Triesztben (kitartottság miatt), Brüsszelben (anarchista agitáció miatt), Berlinben (okirathamisítás miatt), Aarauban (lopás miatt), Genfben (anarchizmus miatt), Locarnóban (csavargás miatt). A legérdekesebb a dologban az, hogy sohasem koldultam oly módon, hogy összeütközésbe kellett volna kerülnöm a törvénnyel; sohasem loptam; sohasem hagytam magam hölgyektől kitartani; és amikor anarhizmusért büntettek, már rég nem voltam anarchista."

Derűvel forgatom *Szittya* Emil 1923-ban Konstanzban német nyelven megjelent *Das Kuriositäten-Kabinett* (Furcsaságok gyűjteménye) című könyvét, amelynek alcíme: Találkozások sajátságos esetekkel, csavargókkal, bűnözőkkel, artistákkal, vallási mániásokkal, szexuális különösségekkel, szociáldemokratákkal, szindikalistákkal, kommunistákkal, anarchistákkal, politikusokkal és művészekkel . . . A kulturhistória iránt érdeklődő szerző ebben a kötetben vall az „Ismerd meg Európa börtöneit!"-mozgalomban (persze, akkoriban még nem így hívták) szerzett tapasztalatairól. Érdekes, hogy az okirathamisítást és a rendőrséggel való szembeszegülést nem is tagadja . . .

„Az utóbbi hatvan évben..."

De hát ki volt Szittya Emil, aki 1964-ben halt meg Párizsban és aki *szittya* neve ellenére így kiesett hazája köztudatából? A Kassák-emlékmúzeumban *Csaplár* Ferenc által rendezett kamarakiállítás alkalmából kiadott katalógusból megtudhatjuk, hogy 1886. augusztus 18-án született Budapesten; eredeti neve *Schenk* Adolf. Már tizennégy éves korában elszakad otthonról, csavargó lesz.

„Fiatal koromban gyalogosan csavarogtam be Ausztriát, Németországot, Svájcot, Olaszországot, Franciaországot, Belgiumot, Hollandiát és Spanyolországot — írja *Klaps* című regénye előszavában, pontosabban idézi tőle egyik levelét az előszó írója, egy amerikai barát. — *Ezekben az országokban ismerek minden múzeumot és sok értelmiségit. 1909-ben Párizsban, Blaise Cendrarsral megalapítottam a Les Hommes Nouveaux* (Új emberek) *című folyóiratot, és mi voltunk az elsők, akik Chagallt népszerűsítettük. (Egyébként én írtam róla az első kritikát.) 1915-ben Zürichben Hugo Kerstennel együtt volt egy folyóiratunk, a Der Mistral, amelyről Romain Rolland is írt, ha elutasítóan is. Munkatársak voltak többek között: Apollinaire, Marinetti, Georg Trakl, Hugo Ball és Carl Sternheim. Ezt a folyóiratot a dadaizmus előzményének tekintik (nem volt az) és ennélfogva minden ok nélkül azt állítják rólam is, hogy dadaista vagyok. 1919-ben Bécsben Paul Baudisch-sal volt egy folyóiratunk, a Horizont Hefte* (Horizont füzetek), *1943-ban Párizsban adtam ki Hitler-ellenes folyóiratot Die Zone címmel* (A zóna).

Öngyilkosok című könyvem az első kultúrtörténet az öngyilkosságról minden országban és minden időben. Klaps című regényem, amely a Kiepenheuernél jelent meg, ama tizenkét regény egyike, amelyeket az utóbbi hatvan évben írtam. Sajnos, a többi tizenegy könyv még nem jelent meg.

1930 óta többnyire franciául írok. (. . .) Tudja-e, hogy több mint ötven éve festek is, de ezt idáig sikerült eltitkolnom. Többszáz képet festettem. Egy évvel ezelőtt a barátaim rákényszerítettek, hogy kiállításom legyen Párizsban, és ezt követően megrendezték Zürichben is.

Miről meséljek még? Néhány hónap múlva hetvennyolc éves leszek és még mindig anyagi gondjaim vannak . . ."

Ennek a szeretetreméltó humorú és öniróniájú írónak tehát nem kizárólagos képessége volt a festői tehetség. Ellenkezőleg: mint a sokféle adottságú, csillapíthatatlan kíváncsiságú embereket, őt is arrafelé vitte hajlama, hogy szétaprózza magát. A tárlat tárlóiban közreadott könyvekből, folyóiratokból hozzávetőleges képet alkothatunk magunknak szerzői-szerkesztői tevékenységéről. Itt egy hirdetmény, mely még mint a kétnyelvű (német—francia) *Új emberek* folyóirat egyik kiadóját mutatja be és a modern festészetről tartandó előadására hív. Itt a *Mistral* nevű svájci szélről elnevezett folyóiratának egyik példánya, Apollinaire képverseivel, de szerepel benne a német Johannes R. *Becher* mellett a magyar *Kassák* Lajos is. Szittya Emil politikai tárgyú eszmefuttatásának címe: *Azokról, akik talán átmentik magukat.* Az első világháború második évében vagyunk, Szittya folyóirata azonban változatlanul nemzetközi s nemzetek fölötti.

Kassákkal Szittya egyik vándorútján, 1909 júliusában ismerkedett meg Stuttgartban. Együtt gyalogoltak tovább Belgiumon át Párizsig, 1909 decemberéig. Az *Egy ember élete Csavargások* című kötetében megemlékezett a közös vagabund élményekről Kassák, felidézte őket *A ló meghal a madarak kirepülnek* című poémájában is. A Der Mistral — alcíme szerint *Journal litteraire de guerre* — első számának címoldalán jelent meg Kassák *Csata* című költeménye német fordításban. Szittya Budapesten is segíteni igyekezett egykori garabonciás társát műveinek kiadásában, támogatást nyújtott Kassák folyóirata, *A Tett* megindításához, valamint Kassák *Eposz Wagner maszkjában* című művének megjelentetéséhez.

Kapcsolata Kassákkal

Háborús irodalmi folyóirata mindössze három számot ért meg Zürichben, de ez a — fényképei tanúsága szerint — picurka ember nem hagyta, hogy a sors eltaposса. Újságcikkeket ír, műfajtalan műfajú modern könyveihez gyűjt anyagot, sokoldalúságát, szelleme villódzását csak bámulhatjuk. Nem elég, hogy regények és kultúrhistóriai tárgyú, terjedelmes művek szaladnak ki tolla alól, de művészeti íróként is szót kér (többek között a vámos *Rousseauról* ír), külön könyvben elemzi a svájci festészet újabb tendenciáit, a francia tájképfestészettel is foglalkozik, bemutatja a Franciaországban élő német művészeket, s még *Kitalált írósorsokat* is közread . . .

1926-tól kezdődően Párizsban élt, csak 1940 és 1944 között, a megszállás éveiben keresett menedéket vidéken. A Kassák emlékmúzeumban üveg alatt tanulmányozhatjuk *Die Zone* című antifasiszta folyóiratának címlapját, melyet mindjárt Hitler hatalomra jutása után adott ki, Párizsban német nyelven, nemzetközinek és nemzetek fölöttinek feltüntetve azáltal is, hogy Párizs—London—New York-i székhellyel. A háborút követően már megint művészeti könyvsorozatban gondolkozik, ennek első köteteként *Picassóról* írt jegyzeteit publikálta; csakhamar kiderült, hogy a kényszerű visszavonulás éveiben további különös könyvhöz gyűjtött anyagot — ez *Nyolcvankét álom a háború idejéből* címmel látott napvilágot.

Milyenek ezek után azok a festmények, amelyeket a Párizsban élő magyar fotóművész és grafikus Joseph *Kádár* köszönetet érdemlő közreműködésével Szittya Emil özvegye bocsátott rendelkezésre? Sokkal jobbak, mint várnánk! Mindjárt, ahogy belépünk a kamaratárlatra, megérezzük a képekből áradó erőt, tudatára ébredünk a ténynek, hogy itt most nem olyan írót mutatnak be nekünk, aki festegetett is, hanem igazi kettős tehetséggel megáldott/megvert művészegyéniséghez lesz szerencsénk.

A vizionárius festő

Festményeinek címet nemigen adott, dátumot nem írt rájuk. Az anyag lehet a titkolt ötven év keresztmetszete, lehet az utolsó évtized termése, mindenképpen egyöntetű, azonos hőfokú, nem ingadozó színvonalú. Önmagát vizionárius festőnek nevezte (vagy csak hagyta, hogy egy plakáton így nevezzék?) Szittya Emil. Valóban látomásos festészet ez.

A viszonylag kis formátumú gvas vagy olajképeken téglákra, nem: idomokra bomlik szét a világ s rakódik ismét össze. A figuratív és nonfiguratív határán mozgó művészi szemlélet hol erre, hol arra hagyja elbillenni a képet. Ám ahol figurák sejlenek elő a háttérből, anyaguk akkor is összeolvad környezetükével: ember és világ egynemű. Előfordul azonban, hogy arcokból áll a látomás, torzító fejekből, a perspektívát elhanyagoló, kicsi és nagy helyzeti értékeit látszólag nem ismerő, gyermekkéztől eredő krixkraxokra is emlékeztető módon. A lét feloldódik, nem tudni, hol járunk, melyik században, melyik kontinensen, mit jelentenek a gesztusok, mit az álarcok. Jelenetekre vélünk ráismerni, melyeket értelmezni nem tudunk, talán azért sem, mert ködben, párában lebegnek — vagy talán magzatvízben úsznak?

A színekről kell még szólnom, a színekről, melyek kemények és mégis olvadékonyak, átfolynak egymásba, csorog belőlük a fájdalom (többnyire). Vörös árnyalatai, barna kulimász, erős olajzöld, érzelmes kék . . . Kire emlékeztet ez az expresszív festő? Talán a két végletet mondanám: Edvard *Munch* és *Kandinszkij*. De csak messziről. Leginkább önmagára.

Ember Mária

A Vigilia új számában Szabó Zoltánról, az egykori Magyar Nemzet „Szellemi honvédelem" rovatának vezetőjéről, írójáról közöl portrét Pomogáts Béla, majd Szabó Zoltánnak Bibó Istvánról írott megemlékezése olvasható. Megjelent a folyóiratban a Magyar Televízió 1983-ban készült interjúja Szabó Zoltánnal. Az európai Szent István-kép kialakulásával Sz. Jónás Katalin történész foglalkozik. Tomka Miklós szociológus az egyház társadalmi tanításáról értekezik. E kérdéskörrel több más szerző is foglalkozik az új Vigiliában. Érdekessége e számnak Václav Havel két levele, valamint a wroclawi érsekkel folytatott beszélgetés Mit jelent Lengyelországban katolikusnak lenni? címmel. A Vigilia körkérdésére hit és kultúra kapcsolatáról tíz francia, angol és német teológus és filozófus válaszol.

A Janus-arcú Janus, és...

A Pajzán epigrammák és más költemények című lemezről

A KÖZBALÍTÉLET szerint egyáltalán nem élünk lemezvásárló, -hallgató időket. Pedig minden olyan korszakban, amikor sokan érzik magukat „honukban hontalannak", fokozottan megnő az olvasás, a „lemezezés", illetve más, hasonlóan bensőséges, többnyire az otthonhoz kötődő szellemi tevékenységek szerepe-jelentősége.

A derűt, életörömet sugárzó lemezeké pedig különösen. Így a közelmúltban megjelent *Pajzán epigrammák és más költeményeké* is, amelynek főszereplője Janus *Pannonius*, de amelynek barázdáiból *Balassi Bálint* és a magyar reneszánsz ismeretlen költői-énekmondói ugyancsak üzennek nekünk.

JÓ HÚSZ ÉVE, néhai elsős pécsi „jánuszista" koromban bizony ottragadtunk ama dunántúli mandulafa tövében, „Janus, a magyar reneszánsz első nagy költője", „Janus Pannonius humanista öntudata" és egyéb, hasonló feliratú zászlócskákat lobogtatva. Nem kiváló és liberális szellemű tanárnőnk, hanem a kor tacepaós (és jócskán prűd, erotikus és obszcén közé egyenlőségi jelet tévő!) oktatási stílusa tehetett róla, hogy Janus Pannonius kamaszos, arieli báját, mézesfullánkos humorát alig-alig érzékelhettük.

Igaz, az 1972-es kétnyelvű összkiadás, amely halálának ötszázadik évfordulójára jelent meg, már tartalmazta mindazokat a csúfolódó és erotikus epigrammákat, amelyek a mostani lemezen is hallhatók. Ez a kiadvány azonban jobbára a magyar—latin szakos bölcsészek belterjes csemegéje maradt.

Most, *Gálffi* Lászlót, *Csányi* Lászlót és muzsikustársait hallgatva kirajzolódik előttünk a költő agyonleplezett, jó esetben egy siheder túlzó játékaivá lefokozott, igazi énje. Vagyis az a változékony, az elmélyült komolyságtól a kamaszos kevélykedésig hullámzó kedély, amelyet Gálffi a *Pannónia dícsérete* szokatlan, de nagyszerű tolmácsolásával érzékeltet a leghívebben.

IGEN. A mi valahai Janusképünk évtizedekkel volt öregebb a valóságosnál. Annál a poétánál, aki nemszeretem pálya- és vetélytársakat *(Költeményeinek tolvajára, Egy hazugra, Gryllushoz)*, túl mohó, vagy túlságosan vonakodó széplányokat- asszonyokat *(Szilviáról, Egy leánnyal szeretne lefeküdni)* mártogatott epés, de mégis kedves epigrammákba, sokszor egy bogárkínzó gyerek öntudatlan kegyetlenségével. Ezért is különösen szerencsés választás éppen *Gálffira* bízni Janus „szerepét", hiszen e versekből kibontakozó drámai hős egyik alaptulajdonsága az infantilizmus.

Hasonlóképpen sikerültek a lemez hang-díszletei is. A versek hangulatát-mondanivalóját, „levegőjét" érzékeltető-megerősítő dallamok kiválóan illenek a szövegbe. Köztük — többek között — az újrakiadásra rég megérett *Vietórisz-kódex*-lemezről már ismerős *Égő lángban lobog szívem*.

Szép és finom — bár a nyomda „jóvoltából" kiflóraszeptezetten fakó — *Mészáros Katalin* japános hatású, erotikus lemezborítója is.

Egyedül — ki tudja, hányadszor — a verseket-dalszövegeket tartalmazó kísérőfüzetet hiányolom. *(Hungaroton)*

Petrőczi Éva

Könyveshéz

SZERKESZTI SZABÓ GYÖRGY

Az ötlábú isten

Köteles Pál novellái

Nem állhatja ezeket a találkozásokat, a baj csak az, hogy meglenni sem tud nélkülük.

Hangtartásban *Köteles* Pál úgy teszen, mintha szerény lenne, szelíd és csöndes. Holott csak szemérmes, mint általában a férfias próza. Nem handabandázik, nem ujjong saját csattanóin, nem fontoskodik és nem ágál. Ha a stílusnak van lépése (s miért ne lenne: akár páváskodó, rátarti, vagy észrevétlen, lábujjhegyen járó, netán sietős, gyalogoló, atlétikus, a lépése is olyan, mintha a siker alig érdekelné. Megérlelt, feszes, drámai a mondandója; csöppnyi humora főképp önirónia, s történeteit, mint sötét háttérderengés, keserűség futja be. Keserű dac vagy keserű csönd.

Sok mindent nagyon is bölcsen tud. Pontos, világos, áttekinthető eszközökkel olyan abszurd végállomásokig vezet, ahol föllázadunk a természetes, a valószínű, sőt: az igaz ellen is *(Palackposta)*. Mintha csak filmrendező keze alá dolgozna: lám, így áll össze könyörtelenül hiteles mondatokból és helyzetekből a halálfélelem — és lehet messiássá a besúgó. Aztán gondol egyet, s tán Veiszlovics úrnak (ki tudja, hogyan írta a nevét), a híres nagyváradi zsidó szállodásnak és derékig kitüntetett első világháborús huszártisztnek, nyakas magyarnak és leölt zsidónak az eszelős, abszurd történetét írja meg, fejetfájdítóan, halántékot szétroppantóan, gondosan jelezve, hogy ezúttal a képtelen látszatát épp a valóságos ölti föl *(Hátraszaltó)*.

Ha akad okos filmes, aki kurta, tömény novellából akarja fölgombolyítani drámai képszalagra egy menekült lány szótlan rémületét, „szabálytalan szomorúságát", kiúttalan kiszolgáltatottságát, olvassa csak el a *Sör, kora délutánt*; s ha az erkölcsi létbizonytalanság, a magányos kisodródás regényszerű képei, metszetei érdeklik, lapozza fel bizalommal és félelemmel a *Búcsú a holnaptól* vagy a *Szerelem* című írást; de akad itt pompás, éles, groteszk és tragikus filmforgatókönyv, legalább kettő *(A dublőr, Az inkamadár)*. Van sóvárgó nosztalgia, alászálló, leülepedő salakjában némi elfeledett és visszavágyott édességgel *(Évszakok, Merülés)*, amelyet újra meg újra felgomolyogtat a remény és a rettegés — mint ahogy rátalálunk fordulatos epikába bújtatott csillogó, gonosz esszére is *(Az ötlábú isten)* meg archaikus jelmezek, díszletek közé rejtett, tragikus-modern balladára *(Az áruló)*.

Köteles Pált az ember mint morális (és amorális, és immorális) lény érdekli igazán: a lény, aki nélkül az erkölcs, mint kategória, nem létezne. Olyannyira így van ez egész írói *ductusában*, hogy műveinek világában már-már a hangulat is: etikai halmazállapot. S, mert bár megértő, akár a kárbecslők, a mentőorvosok, vagy földomlás után a romtakarítók — ítéleteiben könyörtelen és szenvedélyes. Irodalomkritikába sehogy sem illik e mondat, mégis leírom: kíméletlenségén épp azt érzem, hogy kétségbeesetten szereti az embereket.

A kötetzáró két kulcsnovella *(És akkor megindultak az Úrnak seregei*, illetve a *Herkules-fürdői emlék)*: óramű pontosságú drámaszerkezetek — akkor kondulnak meg, lélekharangra emlékeztetően, amikor a más módon, más műfajban el sem mondható, elviselhetetlen tanulság megfogalmazódik: az érzelmeinkben. Igen, az érzelmeinkben, a közérzetünkben, amely nyugtalan lesz, mintha bűntudat töltene be mindattól, ami a világban megtörténhet és megtörténik, látszólag tőlünk függetlenül, látszólag letagadhatóan. Mintha azt sugallná: vannak egymás háta mögött létező, egymástól idegen, és mégiscsak egymásból magyarázható világok. És nem vagyunk ártatlanul mentesek semmilyen bűntől, amelyet a földön elkövetnek.

Köteles Pál szűkszavúan elemzett világegyetemében a testi kín is: erkölcsi szenvedés — és nem mindenkor tisztulunk meg benne.

A *Búcsú Erdélytől* című, igen olvasott könyve után e tömör, öntörvényű, kegyetlen prózákkal szerző új, megingathatatlan helyet teremtett magának e század végi magyar irodalomban. *(Szépirodalmi)*

Bodor Pál

Boldogsziget

Szemes Zsuzsa kisregényei

— Szállni, szállni! Elrepülni! — nyerítette a kanca, és könnyedén vitte hátán az emberfiát, aki a nyakára hajolva eggyé vált vele. — Ragyogjatok csillagok, nézzetek csak, milyen boldog vagyok! — rikkantotta Hollósi, és szíve-lelke eltelt kimondhatatlan örömmel, amit még sohasem érzett. Csillagom! Csillagom! Ragyogóbb vagy az égieknél!

E vaskos kötet négy kisregényt tartalmaz. Ezek — ha részben különböző hősökkel és nem is mindig azonos történelmi időszakban, de — a Berettyó partjain, főleg juhász és csikós családok körében játszódnak. *Szemes* Zsuzsa, akinek több, egyéni hangú írását fedezhettük fel irodalmi folyóiratokban, nem csupán ismeri az általa megrajzolt táj földrajzi és társadalmi változásainak arcát, de azt is, ami a nemegyszer nagyon is mozgónak tűnő képek sora mögött állandó. Talán legnagyobb érdeme, hogy — ellentétben a „népieskedő" széppróza felületet mutató rajzával — az azonosságot jelző külsőségek mögött az egyéni sorsok és drámák mélyebb összefüggéseit mutatja fel. Szemes Zsuzsa a szó jó értelmében *Móricz* Zsigmond — kései — tanítványa.

Ami nem jelenti azt, hogy a még viszonylag fiatalnak számító írónő ne élne olyan eszközökkel is, amelyeket Móricz nem használt. Ám azt sem, hogy a kötetben szereplő „opuszok"-ban nem szerepelnek olyan, ha úgy tetszik, „túlírások" is amelyek ne zavarnák a tartalom és forma szükséges szintézisét. Az első mű amelynek címe a túlságosan „folklorisztikus"-nak tűnő *Haj, haj csina, csina*... szinte mentes az ilyen hibáktól. Süveges, a csikós a főszereplője ennek az írásnak, aki bekerült, pontosabban: akit elvittek a második világháborúba. De aki — ha sokkal többet nem is értett meg a történelmi fordulatokból és helyzetekből — azt egész pontosan tudta, hogy mit kell, ha csak lehet, elkerülnie. „Hálás volt a sorsnak, hogy csak lovakkal van dolga, embervér még nem tapadt a kezéhez, és azt csinálhatja, amibe beleszületett", aki arra keresi a választ: hogyan juthatna nemcsak haza, hanem kifelé is annak felelősségéből, amibe belekeveredett. Süveges azt mutatja, hogy ha a maga egyszerű módján is, de érti a lényeget. A megmaradás lényegét. „Szóval, a tanulság az — magyarázza a rémült tisztnek —, hogy ha kergetik, akkor se a szélin, se a hátulján ne legyen az ember! Mindig csak a közepibe a bolynak, csak így élheti túl!..."

A *Pite* című kisregényben Süveges, mint „számadó" lép fel, már a felszabadulás után. A főszereplő azonban „Pite" vagyis Kolompár Mihály, egy falusi cigány, aki valahogy bekerül a városban dolgozó „magyarok" közé. Ez problémákat jelent számára is, de — nem utolsósorban — a „famíliá"-nak. Ahol az „erkölcsök" egészen mások, mint a „magyarok" világában. Árnyalt ember- és tájismeret jelzi ezt az írást is, de találkozhatunk benne túlzott részekkel, ismétlődésekkel is. Amennyire nemcsak „ízes", de hiteles is Szemes Zsuzsa „beszéltető" módszere, annyira feleslegesnek tűnik több párbeszéd hosszúsága. Már-már tobzódás ez az „ízes" kifejezésekben.

A *Táltosok* — a kötet harmadik kisregénye, ha úgy tetszik, „fejezte" — szintén azt bizonyítja, ami az írónő legnagyobb erénye, és egyben fő mondanivalója. Vagyis, hogy a külső változások, időnként csak rendkívül felületesen érintik az emberek belső világát, régi törvényeit. Ez részben jó, mert a látszólag „viharos" fordulatok sem változtatják meg egy sor ember évszázadok során kialakult, természetes bölcsességét. Úgy alkalmazkodnak a világhoz, hogy átveszik annak bizonyos külsőségeit, belül azonban őrzik a természethez való, meghitt kapcsolataikat. Ugyanakkor vannak, akik elvesztik e régi viszonyt a külső és belső világhoz, új kapcsolatuk viszont csak felületes. Hollósiban, a sánta csikósban *egyszerre* van jelen a jó értelemben vett ragaszkodás a régihez, és az újhoz való, nem belülről fakadó alkalmazkodás. Akkor válik teljes, régi álmait és új ábrándjait ötvözni képes emberré, amikor — eleinte feleségének tiltakozása ellenére — magához vesz az árvaházból egy kisfiút, aki nemsokára Hollósi valóságos fiának érzi magát. Más kérdés — és erről szól a negyedik kisregény, a *Boldogsziget* —, hogy a fiút végül is akkor veszi vissza édesanyja Hollósiéktól, amikor az már teljes mértékben családtag. Nem tudjuk, vajon tényleg van-e olyan törvény, amely megengedi ezt. Ám

Van itthon elé

Czakó Gábor

Az ősi játék új komédiája, Erőpróbáját három disznó állja. Figyeljük őket, tettre mint ragadja a gyomor, s az elmélet hatalma!

Érdekes fejlődéstörténet ez a kötet: első darabjait *Czakó* Gábor huszonegy évesen írta, az utolsót írhatta akár tegnap is. Alapvetően kétféle érzés figyelhető meg a drámafüzéren. Az egyik a gondolat mélyülésének s vele párhuzamosan súlyosodásának menete, a másik a dramaturgiai készség kibontakozása. E kettő nem válik el egymástól, nem is párhuzamosak, hanem összefonódnak a vezérelvnek tekintendő erkölcsi értékrend szerkezetével.

Ez utóbbival, illetve ennek lényegével, a minőséggel jár együtt, hogy a szinte végzetszerű buktatót, az úgynevezett erkölcsi síkra tévedést az író egész egyszerűen átlépi. Ennek oka abban rejlik — a tehetségen kívül, persze —, hogy erkölcsisége nem moralizálásban merül ki, hanem neki magának van morálja is, erkölcse is; másképpen: olyan író Czakó, aki morális, mivel az általa értéknek tudott nem tárgyi dolgok tisztelete *öntudatának* részét képezik, ugyanakkor erkölcsös is, mert önmagában létezőként teljes ember létére is közösségi, sőt közösséggé tevő értékekhez kötődik. Ezek közül a legfontosabbak: a tisztesség, a személyiség, a kisközösség (család), a kultúra, az igazság, az igazságosság, a ráció, az anyanyelv, a nemzet és az értelmes cselekvés, amelynek határait az egymás iránti türelem szabja meg. Tehát mindaz, amit napjainkban *szabadság* néven kívánunk kiharcolni.

Megjegyzendő, hogy ezek az értékek nem valakik, vagy valamely személyek által viselt értékek, s nem is szólamok. Ezek a Czakó-írások *immanenciái:* a szereplőkhöz viszonyítva egyaránt külsők és belsők. A jellemekben együtt vannak meg, s így a szereplők közötti különbség egyrészt ezen értékekhez való viszonyaikból, másrészt a tőlük függetlenül létező értékekhez mérhető távolságukból adódik. Ebből következik, hogy az „etikai sík" jó-rossz ellentétpárja, amely a moralizáló, általában kesergő giccs rendezőelve, itt szóba sem jöhet.

Ami itt megfigyelhető, az a felvilágosult polgári morál és a keresztény erkölcs *együttes jelenléte*. Nem képtelenség: a morál tudati, tehát evilági fogalom ebben a gondolatrendszerben, az er-

Elrejtett har

Lukács Sándor v

mintha túléltük volna a kort, s a tükörcserépben visszafénylene a megismételhetetlen idő — kibomlott parókák puskacsőre akasztott maszkok forognak körülöttünk —

Egyetlen kötetnyi költőiség csaknem minden emberben van. Vagyis az első után a második kötet sokkal árulóbb: a világra való rácsodálkozás után van-e erő a világ birtokbavételére. Mert a líra nem más, mint hódítás. Költője válogatja, hogy minek a meghódítása. Egy érzésé, egy érzéktelenségé vagy bármely más képességé vagy képtelenségé. *Lukács* Sándort például az elérhetetlenség kísértette meg. Úgy is mondhatnám: el szeretné érni az elérhetetlent, rabul ejteni a rabul ejthetetlent. (Miközben szinte észrevétlen önmagát ejti rabságba saját szenvedélye.) Az elillant kor izgatja, amely talán sohasem is volt. A megismételhetetlen időt próbálja versébe átlényegíteni, a valószínűtlenül messziségben rejlőt, s a saját lelkében szunnyadó jelen időt, amelyből ugyanúgy múlt lesz, mint a századokkal azelőttiből. Nem hasonlít, nem társít, nem szembeállít, nem fölidéz — érzéseit vetíti szellemi képernyőnkre. Élesen és keményen, hogy még mirajtunk, kívülállókon is átviharzik mindaz, ami őt ragadja magával.

Az indulat azonban fölöttébb furcsa. Mintha „történelmi másá" is megjelenne; a valaha volt, az egykor lezajló pillanat. A bennünk élő múlt, amely minden mozdulatunk mélyén munkál. Az ifjú márkinéval ölelkező péklegény tehát korántsem úgy jelenik meg a versben, mint emlék, hanem úgy, mint amit megéltünk, ami átviharzott rajtunk, s a reflexeinkben most is benne van a mozdulat, az indulat, a késztetés, vagyis a jelenné vált múlt. Az ember tehát sajátos-furcsa termék: minden egyes pillanatában fölsejlik a hajdani érintés, a hajdani vágy, a hajdani fölvillanás nyoma.

Lukács Sándor persze nem filozófus. Nem csinál filozófiát a lírából, ezt olvasójára hárítja (ha

Szirmai József építész

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 28.o.
dr. Gallicia Frigyes: Utcáink esztétikája.

Szirmai József

régi bérházak átalakitása

Tér és Forma, 1933 VI. 363

Szirmai József

Divat-e a modern stilus" cikk

Tér és Forma, 1933 VI. 267

Szirmai József

lakás berendezés

Tér és Forma, 1933 VI..188

Szimai József épitész

Tér és Forma 1939. 83-85.

A Nemzetközi Vásárról

MDK

Szirmai József és Margalit Andor, ép.-k

Bérház a Horthy Miklós-uton. Tervezték fentiek. Repr.

Tér és Forma. 1933 4-5.sz.

Szirmai József, ép.

Tervezte a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmü Rt.kiállitási részlegét.
Bemutatva három képen.

Az 1936.évi B.N.V. építészeti képe.
Tér és Forma. 1936. 7.sz. 207.1.

Szirmai Kornél

festő

grafikai kiállítása

a Mentorban 1927

októberben.

Katalógusa nem

volt,

csak meghívója.

107. kép. *Pierfrancesco Fiorentino: Madonn*
a kis Jézussal.

Pesellino miniatore. Dedalo, XII., 1932
88. l. (Képe 88. l.) — Berti Toesca, 950—95
l. (Pesellino.) — Delogu, 184. l. (Képe 172.
(Pesellino.) — Leopold—Lippay 55. l.

PETRUCCIOLI, COLA (orvietói festő, XI
század második fele)
Háromkirályok. Madonna trónon
Fa, tempera, 34×44 cm.
A kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből.
Hátoldalt márványutánzatú festésben: Giovan
da Melano (sic!) — Ramboux, 107. szá
(Giovanni da Melano.)

H lapjan

L a kis

I L—

PIEMONTI ISKOLA, XV. század
Hármas kép. Balról *Sienai Szent Bernardin*, kö
pen *Madonna Jézussal*, jobbról *Remete Sz*
Antal
Fa, tempera, 48×83 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
—ó: Az esztergomi hercegprímási kép
Magyar Korona, III., 1879., 20. szám.
Maszlaghy II., 50. szám.

PIERFRANCESCO FIORENTINO (firer
festő, XV. század második fele)

Szirmai Lili

Városok, tempera

Nemzeti Szalon
1917. máj.
tav. tárl.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK

PRESZLY ELEMÉR

Szirmai Olga , fazekas népi iparművésMDK
a Kaposvári Fazekas Népművészeti Szövetkezettől
Szerepelt a HISZÖV és a NÉpi Iparművészeti
Tanács által 1956 jul 29 -től aug. 5-ig rendezett
kiállitáson.

Kiss I. Sándor: Dunántuli Népmüvészeti Kiállitás
Fonyódon.

SOMOGYI NÉPLAP, Kaposvár, 1956. jul 26.

Szirmai Olga, népművész keramikus 7 Dk.

A habán népművészeti hagyományok egyik tovább fejlesztője kaposvárott.

Szabadi Sándor: A habán kerámiák műhelyében 8. l

Bp. 1961. júl. 2.

NÉPSZABADSÁG

Szirmai Olga MDK

népművész

virágos magyaros /////// mintákat rajzol korsokra, hamutartókra stb.

Szüts István: A jó bornak is kell cégér, az agyagipari készitményeknek is.
SOMOGYORSZÁG, 1957. febr. 27.

Szirmai Ödön

rajzainak

kiáll. Mentor

1927. okt

Kisfaludy-Társaság VII. 281.

Szirmay Tony, MDK

éremminták

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Szirmay Tony MDK

Plakettek az 1900 évi párisi világkiállitásról

bronzérmek

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Skirmai Kálmán

a kaposvári Balázs János Képzőművészeti Kör az elektromosságban rendezett kiállításán rajzai szerepeltek.

Somogyi Néplap, Kaposvár, 1941. jún. 6.

Szirmay Zoltán

A Somogy és Baranya-megyei fiatal iró és költőtehetségeket mutatja be két dunántuli antológia, melyeket V.M.: "Vaspróba és készülődés" cimmel ismertet.
Az irók és költők mellett felsorolja azokat a képzőművészeket, akik a két antológiát illusztrálják.
A kaposváriak antológiáját Szirmay Zoltán, Kossovits Gábor és Barabás Ferenc munkái, a pécsiekét Ficzek Ferenc, Halász Károly, Pinczehelyi Sándor és Szijártó Kálmán alkotásai diszitik.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 31.
XIX. évf. 22. sz. 6. lap.

Szirmai Zoltán építészhallgató (előcéves)

az Orsz. Egyetemi Képző- és Iparművészeti Kiállításon bronzfokozatú oklevelet kapott.

Szolnok Megyei Néplap, Szolnok, 1972. máj. 14.

SZIRMAYNÉ Bayer Erzsébet

1990 -11- 21
SOMOGYI NÉPLAP

Ma este Budapesten

KÖNYVBEMUTATÓ ÉS MINITÁRLAT

A Budapesti Művészetbarátok Egyesületének szervezésében találkozhatnak az érdeklődők a Szirmay-házaspárral. Ma este fél 6-kor Budapesten, a VIII. kerületi Mária u. 20. szám alatti Tszker klubjában mutatja be *Szirmay Endre Csöndes fohász* című vers- és műfordítás-kötetét. A könyvet *dr. Dobossy László* író méltatja, s ezután a szerző kommentár kíséretében n ölolvassa néhány alkotását.

- *Szirmayné Bayer Erzsébet* festőművész 16 olajképéből - ugyanitt nyílik kiállítás. A mini-tárlatot *dr. Pogány Ö. Gábor* a művészettörténész, a Nemzeti Galéria nyugalmazott főigazgatója nyitja meg.

A kaposvári művészházaspár több mint egy évtizede tagja a Budapesti Művészetbarátok Egyesületének. A versekkel, műfordításokkal és a festményekkel találkozott már a fővárosi közönség.

— 1983 szeptemberében *Fodor András* mutatta be *Párbeszéd* című kötetemet — mondta Szirmay Endre —, ahol természetesen néhány versem is elhangzott. 1988 februárjában a *Kettős portréba* pillanthatott bele a közönség. Feleségem 50 festményét dián, és néhányat eredetiben láthattak az érdeklődők.

— Az életműből ezúttal milyen alkotások kerülnek paravánra?

— 18 festményemet állítják ki, melyeknek zöme tájkép és csendélet — válaszolta Szirmayné Bayer Erzsébet, akitől azt is megtudtuk, hogy elsősorban a művészbarátok egyesületének tagjait várják a könyvbemutatóra és a minitárlatra; ezáltal is élénkítve a vidék és a főváros szellemi-művészeti „mozgását".

(Lőrincz)

Szirmayné Bayer Erzsébet: Festő

A Somogyi Képtárban rendezték a somogyi képzőművészek őszi tárlatát, melyen szerepel~~nek~~ a művész műve.

Horányi Barna: Somogyi őszi tárlat.
Somogyi Néplap, 1977. okt. 9.

SIRMAYNÉ BAYER Erzsébet, festő

kiállítás

kiáll. vegyesvár, Képzőmű Vállalat, Bernáth-terem. 1989.

majus eml. = Somogyi Honismereti Híradó 20. 1989. 1

74.

XX. n. 45 n. / Mentesek

Szirmayné Bayer Erzsébet, [ ]

L: P. Bak János

—: Krónika

Borító 3.

lenkor, Pécs, 1980. jún.

XXIII/6.

Szirmayné Bayer Erzsébet, [ ].

L: Kun Éva

—: A Jelenkor krónikája Borító 3

Jelenkor, Pécs, 1981. o ht. XXIV/10

Szirmayné Bayer Erzsébet:

Pedagógus és festő. Leghívesebben embereket fest és rajzol vallja magáról. Leginkább az emberi sorsok, emberi törvények, igazságok, szépségek érdeklik. Célkitűzése: festéneti kifejezőenkörzeinek állandó fejlentése „szeretném továbbfejlenteni saját technikámat, stílusomat, de úgy, hogy közérthető legyen azoknak akiknek festem: a falu és a város művészet szerető, művészetet igénylő közönségének" – modja a művén.

Szirmayné Bayer Erzsébet: Festői törekvéseim, célkitűzéseim

Rajztanítás 1971/2

30.[illegible]

Szirmainé Bayer Erzsébet festő

Tizenségy somogyi művész tárlata nyílt meg a bijelovari városi múzeumban, ahol szerepelnek művei.

Sábadi Károly: Somogyi képzőművészek

Magyar Szó, 1974. febr. 21.

Szermaine Bayer Erzsébet

1922-ben Szentlászlón született Szermaine Bayer Erzsébet. 1948-ban diplomát szerzett a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, Bernáth Aurél növendékeként.

--------:Somogy megye képzőművészei.
Művészet,1975.október - 2.oldal

Szemiainé Bayer Erzsébet

A művésznőnek önálló tárlata volt 1969-ben Szentlászlón, Szigetváron, Kaposváron, Szekszárdon, Dombováron és Bonyhádon.

------:Somogy megye képzőművészei.
Művészet,1975.október - 2.oldal.

Szirmayné Bayer Erzsébet, festőművész

Ötödik alkalommal szól a tudósítás a hajósi nyári képzőművészeti tábor eseményeiről, az ott folyó munkáról. — A kiállításon szerepel a művész munkája.

Csoltói Gyula: Jegyzetek a hajósi képzőművészeti alkotótábor kiállításáról.

Petőfi Néke, 1983. febr. 8. 5. old.

Szirmayné Bayer Erzsébet, festőművész

Boglárlellén, a Tóparti Galériában megnyílt a déb-balatoni képzőművészek tárlata.
Szerepelnek Szirmayné Bayer Erzsébet festőien megfogalmazott lírai tájképei. (említve).

Torsztyánszky Krisztina: Színek és formák.
Somogyi Néplap, 1984. júl. 8. Trold.

Szirmayné Bayer Erzsébet festő

Kettős portré címen férjével, Szirmay Endrével közösen közvet jelentettek meg, kiadója a lapszerű Palmiro Togliatti könyvtár. Szirmaynének portréi, Szirmaynak versei jelentek meg a könyvben. Szirmayné kitűnő portretista, a könyvben közölt lépetből a citkiró a Bernáth Aurél, a Martyn Ferenc, a Papp Árpád, a Fodor András című portrékat ~~[illegible]~~ említi. Egyéb itt idézett lépei: Az üres bölcső; Nehéz évek; Kádi néni; Édesanyám; Sváb menyasszony; A gangon; Zselici tag; Csikóstöttös márcinsban; A Canale Grande Velencében; Sienai hátlép; Erőd Nápolban.

Kerék Imre: Kettős portré

Somogy, 1987. 6. sz. 106, 108. l.

Szirmayné Bayer Erzsébet

festőművész

Ziáll tára a. Kaposváron élő műrénsel a pesti Metro Klubban.

Dunántúli Napló
1993 nept 1.

SZIRMAYNÉ Bayer Erzsébet

id. Bayer Erzsébetné ü

Szirmai Endréné

MDK

szerepelt a nov. 7-én rendzett kiállításon.

Cs.L.: A Tolna megyei festők közös kiállítása.
Tolna Megyei Népujság. 1963. nov. 17.

M.D.K.

Ifj. Szirmay Ferenc

Müveit először állitotta ki a müvész az Andrássy-uti Mücsarnok téli tárlatán, -közli "A HÉT TÜKRE" c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1894. dec. 2.
16. évf. 49. sz. 784. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

Szirmai Endrémé.

A tolnamegyei tanulók és pedagógusok kiállítását rendezték Szekszárdon, melyen „Munkáslány" c. képe szerepelt. (említve.)

Tolnai Napló, 1952. März 11.

Szirmai Endréné

MDK

Szerepelt a Képző művészek Szövetsége Somogy megyei Munkacsoportja tagjainak műveiből rendezett akvarell és grafikai kiállításon.

Sz.N. :Ceruzajegyzetek egy kiállításról
Somogy Megyei Népujság. 1962. ápr. 1.

Szirmay Endréné

MDK

graf.:

Töprengő

Somogy megyei képzőművészek 2o. kiáll.
Rippl Rónai Muz. 1968. ápr.

Szismay Endréné

Kiállítása nyílt a művelődési Központban

Repró: Szentlászlói utca
Fellépés előtt

Csányi László: Oszoli Istvánné és Szismay Endréné kiállítása a művelődési Házban

Nézőjság 1971 I.1

dr Szirmay Endréné, festő

L: Ivánka Lánló

–: □ dr Szirmay Endréné 2.

Esti Hirlap, Bp. 1978 jan. 14.

Szirmai Erőné (Tolna megye)

A vas megyei fiatal képzőművészek tárlatát vasárnap nyitották meg a paksi járási könyvtárban. A művész részt vett a megnyitón.

Tolna Megyei Népújság, 1969. márc. 18.

Szirmai Esztek

Rajz szepró,

Magyar Ifjúság 1966 V. 7

MDK

Sziroky Julia és Zsigmond Albert

Kolozsvár, Ujságiró klubban kiállitása

Rx
-fz-: Sziroky Julia és Zsigmond Albert kiállitása. Pásztortüz 1928, 23. 55o l.

Kiállítótermek

Fénydráma korommal

Szirtes János kiállítását az Ernst Múzeumban természetesen és magától értetődően performance vezette be, jelezve a művész kétirányú elkötelezettségét. Azt, hogy egyaránt jelen kíván lenni a hagyományos kifejezőeszközök és az újfajta, összetett médiumok világában. A *Szemző Tibor* zenéjére zajló mozgás- és látványkompozíció tartalmi bevezetést is kínált a tárlathoz. Monotonul nyekergő dallamismétlésével, a feszültségtelien lecsapó kés hangritmusával, a bekormozás és letörlés jelentésteli rituáléjával felkészített bennünket arra a sajátos világra, ami a kiállítóterem falán elénk tárult. Egy zárt, önmaga tengelye körül forgó világra, ahol a részletek, a megjelenés külső formái változhatnak ugyan, de az áradó variációsor mögöttes síkja ugyanaz marad.

Ha meg akarjuk fejteni ezt a mögöttes síkot, tanácsos a tárlat alapvető ciklusához, az üvegalapú *koromképekhez* fordulni. Azokhoz a nagyméretű kompozíciókhoz, amelyeknek táncritmusban feloldódó testek képezik a motívumát. Egy közösség tagjai, egy profán rítus részesei, akik kicsavart, meghökkentő mozdulatokkal és grimaszba torzuló arccal vesznek bele a mozgás extázisába. Van e jelenetsornak, a mélyfekete alapból, süppedő homályból kivillanó alakok mellett másik főszereplője is, a drámai *fényjáték*. Önkényesnek tűnik ez a fényjáték, de voltaképpen ösztönös, improvizált koreográfia szerint mozog fel és alá, állapodik meg itt és ott. Láthatóvá tesz egyes részeket, árnyékba borít másokat, szabályozza a meghatározatlan vagy alig azonosítható mozzanatok egymáshoz való viszonyát. Az imbolygó fény félig kimondott, félig megmutatott dolgokkal, sejtetéssel és elhallgatással teremt feszültségteli atmoszférát egy olyan közegben, ahol a mozgó testnek és a festői gesztusnak egyaránt rendkívüli szerep jut.

Minthogy semmi sem fogja vissza a művészi energia kiáradását, Szirtes üvegképei a rajz frissességét és közvetlenségét egyesítik a nagy méret hatásosságával. Mindez a mozgalmasság és fényjáték, a szabad deformáció és rögtönzés persze nem előzmények nélküli. Éppúgy támaszkodik az absztrakt expresszionizmus gesztusfestészetére, mint a húszas, harmincas évekbeli *Picasso* önkényesen átírt figuráira. Ősforrásként pedig ott vannak *Caravaggio* fénnyel megjelenített bibliai történetei, ahol köznapi, anekdotikus epizódok kapnak szellemi, művészi többletet éppen a mesterien irányított világítás, a sötétbe burkolózó és fény által hangsúlyossá tett részek eleven kontrasztja révén.

Szirtes János: Növény, 1984 (performance)

Szirtes megpróbálja a festés hagyományos eszközeivel is megörökíteni az üvegképek látomásszerű világát. A telivér dráma azonban a vásznon lefékeződik. Dekoratív hínárként vonja be a figurahalmazt a sűrű festői anyag, s egészen más síkba teszi át. Itt már a színpetytyekből és csorgatásos részekből épülő mustraszövedék uralkodik, mégha a bomolygó, homályos formabozótból fel is bukkan olykor egy-egy azonosítható testtöredék. A figurák szerepét jelszerű alakzatok, megvastagodott fekete kontúrrácsok veszik át az előtérben, teljessé téve a díszítményes, kissé édeskésre színezett fél absztrakt világ önmagára zárulását.

Nagy Zoltán

Kórus, még mindig iskola nélkül

Mint korábbi írásunkban már beszámoltunk róla, 1992. január 30-án a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, a Fővárosi Önkormányzat Oktatási Bizottsága, valamint a kerületi önkormányzatok, illetve a Deák téri Általános Iskola képviselői szándéknyilatkozatot írtak alá, amelyben vállalták, hogy megoldást keresnek a Magyar Rádió Gyermekkórusának új kórusiskolája önálló épületben történő megfelelő elhelyezésére. A világhírű gyermekkórusnak ugyanis nincs saját iskolája, tanulói a VIII. kerületi Rökk Szilárd utcai Általános Iskola albérlői. A kórusiskola a világkiállításra már jelentős rendezvényekkel készülne – a magyar kultúra hírnevét öregbítendő. A létesítendő új oktatási intézmény tanulóinak oktatását a Deák téri Általános Iskola tanári kara fogja ellátni.

Nemrég azonban kiderült, a jó szándék megvan, épület azonban nincs. Az ügyben a tárgyalások megfeneklettek. A Művelődési és Közoktatási Minisztérium egyházügyi főosztálya szerint a tárgyalások azért nem folytatódnak, mert a minisztérium nem tud épületet biztosítani. A kiszemelt épület – az egykori Néprajzi Múzeum – a Természettudományi Múzeum használatában van, s annak gyűjteményeit pedig jelenleg nem lehet máshol elhelyezni. A kérdést a két érintett önkormányzatnak (V. és VIII. kerület) kell megoldania, illetve a Fővárosi Önkormányzat illetékeseinek. Már csak azért is, mert 1993. szeptember elsejével a Deák téri iskola épületét visszakapja az evangélikus egyház. A minisztérium nagyra értékeli az iskola tantestületének szellemiségét, de úgy véli, hogy a város egy másik pontján már nem fog annyi diákot vonzani. Az itt tanuló gyerekek többsége ugyanis a közelben dolgozó hivatalnokok csemetéi, s csak kisebb része ötödik kerületi lakos. Utóbbiakat a demográfiai mélypont következtében könnyedén el lehet helyezni más ötödik kerületi iskolákban. Az evangélikus egyház átvenné az itt dolgozó tanárok egy részét, de amennyiben ők ezzel a lehetőséggel nem kívánnak élni, az önkormányzatnak kell megoldást találnia.

A Deák téri iskola tantestülete már a szándéknyilatkozat aláírásakor hozzákezdett a tizenkét évfolyamos kórusiskola tantervének kidolgozásához. Ezt az elképzelést benyújtották a Közoktatási Alap pályázatára, a pedagógus szakma megújítása programjára. Létrehoztak egy kilencfős iskolafejlesztő csoportot. A januári tárgyalásokon még elérhetőnek látszó épület megszerzésének lehetősége ugyan szertefoszlott, de ők keresnek, kilincselnek tovább a kórusiskola ügyében.

Budapest Főváros Önkormányzatának polgármester-helyettese, *dr. Marschall Miklós* szerint jóval a szándéknyilatkozat aláírása után derült ki, hogy a kiszemelt épület nem használható kórusiskola céljára. Véleménye szerint a Fővárosi Önkormányzat egyébként sem köteles a Deák téri iskola tantestületének ügyében intézkedni. Ez az iskolaépület ugyanis mindig egyházi tulajdonban volt, s így nem esik az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatásáról szóló törvény hatálya alá. Másrészt az iskola alsófokú intézmény lévén az V. kerületi önkormányzat hatáskörébe tartozik. Az V. kerületi önkormányzat azonban hivatalosan még nem nyilatkozott: igényt tart-e a Deák téri iskola tantestületének munkájára, biztosít-e fennmaradásukhoz épületet a kerületben, vagy másként, máshol kívánja megoldani a problémájukat. Csak az önkormányzat döntése alapján lehetne megegyezni abban, hogy milyen arányban vállalna részt a minisztérium, illetve a fővárosi önkormányzat a finanszírozásban.

A kör tehát bezárult. Vagy mégsem? Dr. Marschall Miklós tájékoztatása szerint a főváros két kerülettel is tárgyalásokat folytat kórusiskola épületének ügyében.

S. Szigeti Cecília

Az Eötvös József Alapítvány által támogatásban részesített pályázatok (1992 második felében)

I. CSOPORTOS MUNKA EGYSZERI TÁMOGATÁSA:

BODNÁR SÁNDOR AKADÉMIA – oktató munkájukra és a „Rómeó és Júlia" kassai bemutatójára 100 ezer forint; CZEIZEL GÁBOR – Forgách András „Janka, Zsigmond, Mária" című drámájának színrevitelére 100 ezer forint; EGYETEMI SZÍNPAD – új színházi előadásaikra és drámapedagógiai kísérleti programjukra 100 ezer forint; FIATAL FŐVÁROSI SZÍNÉSZEK – a New York-i imporvizációs színház magyar nyelvű változatát képviselő előadásukra 70 ezer forint; HOLD KÖR – színészképzésre, kurzusok működtetésére és új bemutatóterveik megvalósítására 150 ezer forint; KOMÁROMI BÁSTYA SZÍNHÁZ – Márai Sándor „Kassai polgárok" című drámájának színpadra állítására 200 ezer forint; KOLOZSVÁRI ÁLLAMI MAGYAR SZÍNHÁZ – megalakulásának 200. évfordulója alkalmából szervezendő rendezvénysorozatuk költségeire 200 ezer forint; MULTI MÉDIA SZÍNHÁZ – az évkör kardinális pontjait bemutató kamaraprojektjükre 100 ezer forint; PÉCSI EGYETEMI SZÍNPAD – a „Vérrokonok" című Örkény-darab bemutatására 80 ezer forint; EURO-VIDEO MUNKACSOPORT – a magyarországi élő népszokásokról készítendő videofilmjükre 80 ezer forint; BLOCK CSOPORT – a csoport munkáját bemutató katalógusra 100 ezer forint; BUDATÉTÉNYI GALÉRIA – a III. Országos Szobrászrajz Biennálé katalógusára 50 ezer forint; MAGYAR VÍZFESTŐK TÁRSASÁGA – az Ernst Múzeumban megrendezésre kerülő nemzetközi akvarell-kiállítás katalógusára 100 ezer forint; MAKÓI MŰVÉSZTELEP – fennállásuk 15. évfordulójára rendezendő kollektív kiállítás katalógusára 100 ezer forint; STÍLUS ALAPÍTVÁNY – a Stílus Galéria létrehozására 50 ezer forint; ARS NOVA ÉNEKEGYÜTTES – a Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyen való részvételre 100 ezer forint; BÉKÉSCSABAI VONÓS KAMARAZENEKAR – az Óbudai Társaskör kurzusán való részvételre 50 ezer forint; BOP-ART ORCHESTRA – fennállásuk 10. évfordulójára szervezendő koncertsorozatra 50 ezer forint; DEBRECENI MAGYAR–IZRAELI BARÁTI TÁRSASÁG – az I. Debreceni Nyári Zenei Szeminárium megrendezésére 100 ezer forint; HAYDN VONÓSNÉGYES – Vas megyei iskolákban tartandó zenei ismeretterjesztő műsoraikra 80 ezer forint; KAMARAZENEI STÚDIÓ, BUDAPEST – koncertsorozatuk költségeire 200 ezer forint; HÁROMSZÉKI NÉPI EGYÜTTES – a II. és III. Sepsiszentgyörgyi Népzene és Néptánc Találkozó megrendezésére 100 ezer forint; VESZPRÉMI TÁNCMŰHELY – G. G. Marquez „Száz év magány" című darabjának táncfeldolgozására 200 ezer forint; AJKAI SZÍNJÁTSZÓ EGYESÜLET BÁNKI SZÍNKÖRE – új színpadi művek bemutatására 600 ezer forint; „BAKANCSOSOK" TÁBORA, JÁSZFÉNYSZARU – drámapedagógiai továbbképzésre 50 ezer forint; FILANTRÓP TÁRSASÁG – a Raoul Wallenberg-kiállítás katalógusára 50 ezer forint; GILIJI GYERMEKKLUB – cigány gyermekek művészeti továbbképzésére 50 ezer forint; KOVÁCS JÁNOS NÉPI ZENEKARA, MÉHKERÉK – a román népzene népszerűsítésére 50 ezer forint; LINNÉ GALÉRIA – közművelődési kiállításorozatára 30 ezer forint; MŰVELŐDÉSI HÁZ, TISZAFÜRED – gyermekcsoportok táncoktatására 30 ezer forint; SÁGVÁRI ENDRE MŰVE-LŐDÉSI KÖZPONT, SZOLNOK – tűzzománc amatőr képzőművészeti csoport működtetésére 30 ezer forint; TISZA FILMSZÍNHÁZ, TISZAFÜRED – filmklubok létrehozására 30 ezer forint; TÖMÖRY MÁRTA – a II. Országos Betlehemes Találkozó megrendezésére 80 ezer forint; WEBER PÉTER – a színjátszás személyiségfejlesztő lehetőségeire épülő szocializációs programja megvalósítására 30 ezer forint;

II. EGYÉNI MUNKA EGYSZERI TÁMOGATÁSA:

GÉCZI JÁNOS – „Tölgyek könyve" című prózakötetének összeállítására 50 ezer forint; ILE ERZSÉBET – Arany János nagyszalontai könyvtárában található művek széljegyzeteinek feldolgozására (útiköltségtérítés) 15 ezer forint; DR. KELÉNYI ISTVÁN – Babits Mihályról szóló tanulmánykötetének megírására 30 ezer forint; LADÁNYI ISTVÁN – útiesszé írására 30 ezer forint; MASITS LÁSZLÓ – „Kölcsey Ferenc, az álmosdi udvarház magános óriása" című tanulmánykötetének megírására 30 ezer forint; NOVÁK BÉLA ÉS TURBÓK ATTILA – a fiatalkorú bűnelkövetőkről szóló szociológiai mű elkészítésére 80 ezer forint; SZOMBATHY BÁLINT – Tsúszó Sándor író életének és pályájának kutatására 30 ezer forint; ZUH IMRE – Arany János nagyszalontai könyvtárának feltérképezésére, katalogizálására (útiköltségtérítés) 15 ezer forint; KÁNTOR LÁSZLÓ – főiskolai vizsgafilmek forgatására 200 ezer forint; TÓTH ARTIN – forgatókönyv írására 30 ezer forint; BALÁS ESZTER – érmek és kisplasztikák 80 ezer forint; BÁNYAI PÉTER – Fotó- és grafikai sorozat készítésre 50 ezer forint; GERGELY NÓRA – rajz- és plasztikai sorozatok összeállítására 50 ezer forint; GÉMES PÉTER – újabb képzőművészeti munkáinak elkészítése 80 ezer forint; KÁROLYI ZSIGMOND – egyéni tárlatára való felkészülésre 80 ezer forint; LENDVAI ISTVÁN – plakettek és kisplasztikák kivitelezésére 30 ezer forint; MAKOVECZ BENJAMIN – fametszetsorozatának elkészítésére 50 ezer forint; NAGY IMRE – Művészettörténeti kutatómunkájára 80 ezer forint; NYÁRI ISTVÁN – Új műalkotássorozat létrehozására 30 ezer forint; ŐSZ GÁBOR – „Képek a falon" című festészeti programja folytatására 50 ezer forint; PETRI ILDIKÓ – grafikai lapok és olajfestmények elkészítésére 50 ezer forint; SUGÁR JÁNOS – Sugár Gyula emlékkiállításának katalógusára 50 ezer forint; SURJÁN KORNÉLIA – gobelinterveinek kivitelezésére 50 ezer forint; SZILASI ANNA – textilkiállításának megrendezésére 80 ezer forint; VETŐ JÁNOS – képzőművészeti tevékenységére 50 ezer forint; VÉGH ANDRÁS – a Vigadó Galériában rendezendő kiállításának katalógus-költségeire 50 ezer forint; WAGNER JÁNOS – Vigadó Galéria-beli tárlatára való felkészülésre 50 ezer forint; BÖRCSÖK GIZELLA – a Corvin Egyetemen folytatandó zenei tanulmányaira 54 ezer forint; LÁSZLÓFFY ZSOLT – zeneszerzés tanszakon végzendő tanulmányaira 50 ezer forint; MERCZ NÓRA – a hárfára írott magyar szóló- és kamaraművek összegyűjtésére 50 ezer forint; SZABÓ PÉTER – „A magyar gordonkairodalom gyöngyszemei" című hangversenysorozat megvalósítására 30 ezer forint; ÉK ERZSÉBET – pszichomanuális tanfolyam működtetési költségeire 30 ezer forint; FÜZÉR KATALIN ÉS KRIZSÁN ANDREA – a „Bizalom és posztkommunista átmenet" című empirikus kutatáshoz 100 ezer forint; GRANASZTÓI SZILVIA – a nyitott színház eszméjének megvalósítását szolgáló foglalkozássorozatára 50 ezer forint; KOVÁCS ÁGNES – „Népoktatásügyünk Eötvös törvényének életbe lépése után Abaújban. 1867–1882". című kutatásához 30 ezer forint; NÉMETH ISTVÁN – Csontváry Kosztka Tivadarról készülő monográfiájának anyaggyűjtési munkáira 30 ezer forint; SZAKÁTS MÁRIA ERZSÉBET – Az Erdélyből való tömeges elvándorlással foglalkozó kutatómunkájára 50 ezer forint; VASVÁRI ZOLTÁN – a magyar paraszti kártyázás történetét feltáró tanulmány elkészítésére 18 ezer forint.

III. EGYÉNI ÖSZTÖNDÍJ:

BÍRÓ PÉTER – a fiatal generáció problémáiról szóló regények megírására 6 hónap/8 ezer forint; RÁCZ PÉTER – harmadik verseskötetének összeállítására 6 hónap/7 ezer forint; CSETNEKI GÁBOR – színházpedagógiai munkásságának folytatására, valamint színházi műhelyek szervezésére 1 év/10 ezer forint; RÉVÉSZ ÁGOTA – a kínai színház tanulmányozására 1 év/8 ezer forint; DEÁK LÁSZLÓ – Zenei tanulmányainak folytatására 6 hónap/8 ezer forint; KICSINY BALÁZS – a budapesti Goethe Intézetben és a dunaújvárosi Uitz Teremben megrendezésre kerülő kiállítására 1 év/10 ezer forint; KOVÁCS TAMÁS – a grafikai műfaj kézműves értékeit megőrző új technikai eljárás kidolgozására 1 év/10 ezer forint; SÁRY LÁSZLÓ – Pilinszky János „Élőképek" című műve alapján készülő egyfelvonásos megírására 1 év/12 ezer forint; DR. JÁVOR KATA – a Zsolnay–Mattyasovszky család történetének tudományos feldolgozására 1 év/8 ezer forint;

IV. KÜLFÖLDI TANULMÁNYUTAK TÁMOGATÁSA:

ELEK NÓRA – Párizsi színházi tanulmányainak befejezésére 60 ezer DFt; HÉNUG SÁNDOR TAMÁS – Franciaországban folytatandó színművészeti tanulmányaira 6 ezer DFt; PETŐCZ ANDRÁS – a kortárs francia irodalom Marseilles-ben való tanulmányozására 50 ezer forint; SZÍNHÁZ- ÉS FILMMŰVÉSZETI FŐISKOLA HALLGATÓJA – a milánói Piccolo Teatro új Goldoni-produkciójának próbáin való részvételre 100 ezer forint; ÓSKÓ JUDIT – a Kanadában élő magyar építészekről forgatandó filmsorozatának előkészítő munkáira 25 ezer DForint; SZILÁGYI GÁBOR – a Lumiere-fivérek életének és mozgófényképezés történetének kutatására 30 ezer forint; GIMI-MIM A XII. Siket Pantomim Fesztiválon való részvételre 55 ezer forint; AMABILE QUARTETT London mesterkurzuson való részvételre 130 ezer forint; FITTLER KATALIN – a Nemzetközi Szimmetria Társaság II. szimpóziumán való részvétel költségeire 50 ezer DForint HAJDÚBÖSZÖRMÉNYI VÁROSI ÉS PEDAGÓGUSKÓRUS Finnországi vendégszereplésük utazási költségeire 10 ezer forint; LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA SZEGEDI KONZERVATÓRIUMÁNAK LEÁNYKARA – a spanyolországi kórusfesztiválon való fellépésére 8 ezer forint; SIPOS VONÓSNÉGYES – Firenzében és Vercelliben rendezendő nemzetközi versenyeken való szereplésre 100 ezer forint; ABRUDBÁNYAI ZOLTÁN – CSERJÉSI KINGA, KISS ILDIKÓ, KOVÁCS KÁLMÁN – MÉREI TAMÁS, SZILVÁSY JÚLIA, SZŰCS TIBOR, VÉGH MÁRTON és ZSIGA KATALIN – posztgraduális zenei tanulmányok folytatására 60 ezer forint; SZÁNTÓ ILONA – a Genfben megrendezésre kerülő 48. Nemzetközi Zene Versenyen való részvételre 60 ezer DForint; MOLNÁR NÓRA – az amszterdami Művészeti Főiskolán folytatandó tanulmányaira 60 ezer DForint; GODA GÁBOR – a Internationale Tanzwochen – Wien tánckurzusán való részvételre 60 ezer DForint; VARGA VIKTÓRIA – modern táncművészeti tanulmányaira az Esseni Folkwang School-ban 60 ezer forint; LAKATOS CSILLA – holland posztgraduális tánctanulmányaira 60 ezer forint; BERGER TÁNCEGYÜTTES (BERGER GYULA és KOZMA ZSUZSA) – a Center for New Dance Development (Hollandia) tánckurzusán való részvételükre 60 ezer DForint; SZÉKELY LÁSZLÓ – hamburgi kiállítására 50 ezer forint; SZILASINÉ CSENKI ÉVA hollandiai restaurátor konferencián való részvételre 60 ezer DForint; BAKOS RITA – New York-i képzőművészeti tanulmányainak folytatására 60 ezer DForint.

Mexikó élő népművészete

A Néprajzi Múzeumban november ötödikétől január végéig látható az a kiállítás, amely e középamerikai állam mai népművészetét mutatja be. Az itt látható tárgyak száma meghaladja a hatszázat is; ezek jelentős hányada még a múlt század végén és századunk elején került a magyar missziós papok és utazók révén a múzeum gyűjteményébe.

A bemutatott darabok a mexikói népművészet minden ágát képviselik a hagyományos kézműves technikákat, szinte napjainkig. E tárgyak még őrzik a bennszülött kézműves központok hagyományos formáit, mintáit, színeit és előállítási módjait. Külön érdekesség a Kolumbusz előtti időkre visszamenő eszköz, a máig használatos, derékra csatolható kézi szövőszék, amellyel textilművészeti remekeiket készítik. Hagyományos lakktechnikával alkotják páratlan szépségű tökhéjedényeiket, -tálaikat, -dobozaikat és -ládáikat is – mindennapi céljaikra, mindmáig.

Nagy, máig tartó hagyománya van – még jóval a hódítás előtti időkből – a maszkok viselésének a vallási szertartásaik során, például a húsvéti ünnepeken. Eredetileg a holtak megkéltetését szolgálta a régi hagymányokat felidéző halottak napi oltár.

Az egykori mexikóiak számára élet és halál között nem volt feloldhatatlan ellentét: ünnepként felfogva ez is kiváló alkalom emberekre és eseményekre szertartásos módon emlékezniük, dám összejövetellé változtatva elmúlással együttjáró társadalkötelezettségeket.

(inár

SZIRTES János

ÁLLÁSPONT

Bánya, bányászat, piacgazdaság

Olvasván a Népszabadságban (IX. 29.) „Bokros: Nincs objektív mérce" című cikket, kétségeink támadtak afelől, hogy az aktuális történelmi leckét – miszerint gazdaságunkat az alapvetően pénzgazdálkodási alapon működő monetáris rendszer, amelynek legfőbb pillérei a bankok, fogják jobb utakra vezetni – jól tanultuk-e meg.

Választott szakmánknak megfelelően a bányászatot érintő sorokon akadt meg a figyelmünk. Elszomorított bennünket, hogy Bokros Lajos úr, a Budapest Bank vezetője – miközben a bankját alapvetően érintő értékrendi bizonytalanságokról beszél – magabiztosan kijelentheti: meggyőződésem, hogy 10 éven belül nem is lesz bányászat Magyarországon".

Elég jól ismerjük azt a – túlzás nélkül mondható drámai – küzdelmet, amelyet a bányászat – elsősorban a szénbányászat a piaci viszonyoktól idegen, eltorzított értékrend és alkalmazott gazdaságirányítási rendszer mellett folytatott a fennmaradásáért. Mi úgy gondoltuk, hogy a nagy bankok, mint a gazdaságirányítás letéteményesei – különösen pedig a bányászat hitelezését az államtól „megöröklő" Budapest Bank – nagyon világosan érzékelték ezeket a torzulásokat és aktív befolyásukat ezen a területen is latba vetve minden erőfeszítést megtesznek azért, hogy azok megszűnjenek. Ezt tőlük elvárni már csak azért sem dőreség, mert egybeesett volna elemi érdekeikkel. Ugyanis a bank a bányászatban kint lévő hiteleinek reális értékét így tudta volna leginkább megőrizni. Hogy ez nem valósult meg, annak nagy szerepe volt abban, hogy a szénbányászat sorsa lassan, visszavonhatatlanul megpecsételődik. 10 év kemény „megdolgozása" után ma már a szénbányászat olyan állapotba jutott, hogy Bokros Lajos úr jövendölései *lassan valóra válnak.*

Mi az elmúlt 10 év során több alkalommal elvégeztük a bányászat „reális" gazdasági értékelését. Ennek középpontjában az értékrendi torzítások elhárítása állt. Ilyen alapon jutottunk arra az álláspontra, hogy a hazai szénnek tartós szerepe lehetett volna a gazdaság ésszerű energiaellátásában. Ez természetesen nem egyezett a hivatalos értékítélettel. Korábbi években neves külföldi szakértő intézmények is vizsgálták e problémákat, és hozzánk közelálló, vagy velünk nem ellentétes eredményre jutottak. Ezek – úgy gondoljuk – feljogosítanak annak kimondására, hogy abban az időszakban, amikor a szénbányászat sorsát végérvényesen meghatározó döntések születtek, a szénbányászat megítélésének gazdasági értékrendjében igen jelentős bizonytalanságok voltak, miközben az értékrend kialakítása során *minden érdekelt* a piaci viszonyok kibontakoztatására hivatkozott. Ez a megállapítás még akkor is indokolt, ha tudjuk, hogy a szénbányászat egyes kérdéseivel a legutóbbi időben foglalkozó szakértők vizsgálatai, a korábbi jelentéseikkel is szemben állóan, a szénbányászat potenciális helyzetének romlását jelzik.

A nagy bankok ebben az értékrendalakítási küzdelemben nem játszottak karakterisztikus, aktív szerepet, és értékítéletükkel lényegében a „hivatalos" értékrendhez igazodtak.

A cikk nyomán arra döbbentünk rá, hogy a Budapest Bank jelenlegi helyzete *kísértetiesen hasonlít* a szénbányászat egy-két évvel ezelőtti helyzetéhez, persze kevésbé drámai formát öltve. A hasonlóság a következőkben áll: sorsdöntő jelentőségű privatizációs kérdésekben való döntést bizonytalan értékrend alapján készülnek meghozni az állam bürokratikus szervezetei. A döntésben a *tulajdonosi szerep* nem jut „megnyugtatóan" érvényre.

Visszavonhatatlanul benne járunk a piacgazdaságban. Az előbbieket látva – úgy gondoljuk –, joggal tesszük fel magunknak a kérdést, hogy vajon a piacgazdaság kibontakoztatásának feladatát meddig lehetséges a piacgazdaság törvényszerűségeivel csak bizonytalanul összevethető értékrend alapján és a valódi piacgazdaságokban kialakult rendszerek *emellőzésével* megoldani. Talán jobban oda kellene figyelnünk azokra a politikusokra is, akik *nem a baloldali ellenzék soraiból sürgetik gazdaságpolitikánk továbbfejlesztését.*

Pruzsina János
Tóth Lajos

1956 – Magyarország

Háború vagy nem háború?

Háborús bűn volt-e a mosonmagyaróvári sortűz és a többi hasonló mészárlás? A politikusok két év óta sem tudtak dönteni, de a győri ügyész három átgondolt nap után döntött, mert a jelenlegi törvények ezt tették lehetővé számára.

Kik sürgették, milyen törvény teszi lehetővé az ilyen nagy horderejű kérdésben, hogy egy megyei katonai ügyész döntsön róla. Egy vidéki ügyész vállalhatja-e egyedül egy ilyen horderejű kérdés tisztázását? Újságírók kérdésére az ország katonai főügyésze nem nyilatkozik, úgy véli, „nem lenne szerencsés az ő megnyilatkozása a döntés érlelődésének időszakában". 1972–1973-ban Budapesten 32 háborús bűnöst összesen több mint kétszáz év börtönre ítéltek. Abban az időben a közvéleményt nem tájékoztatták, holott több mint egy éven át folyt a Fővárosi Bíróságon és a Legfelsőbb Bíróságon a tárgyalás 41 tárgyalási napon keresztül. Az újvidéki háborús bűnösök 1971–1972-ban lefolyt peréről van szó. Az eljárás minden valószínűség szerint egyedülálló a világ jogtörténetében. A rendkívüli súlyosságú háborús bűncselekmény 32 elkövetőjét egy eljárásban vonták felelősségre 30 évvel *a cselekmény elkövetése után* A vétkesek Újvidéken 1942 januárjában ártatlan, védtelen emberek ellen szörnyű háborús bűncselekményt követtek el. Összesen 900 személyt végeztek ki. A bíróságok mind a 32 vádlottat bűnösnek találták, háborús bűntettben.

Az elbírált cselekmények büntetőjogi üldözése ma is szükséges. Az ilyen súlyú bűntettek megtorlás nélkül nem maradhatnak. Miért maradt az eljárás titokban a mai napig? Nem akarták, hogy kiderüljön: a magyar jog szerint vannak elévülhetetlen bűncselekmények?

A háborús bűncselekmények a magyar és a nemzetközi jog szerint nem évülhetnek el. Ha háború volt 1956-ban Magyarországon, akkor a háborús bűncselekmények nagy biztonsággal felderíthetők, több évtized múltával is. 1956-ban magyar állampolgárokat, fiatalkorúakat, gyerekeket, nőket lezárt marhavagonokban lassított menetben utaztattak a Szovjetunióba. A kérdés: ez háború volt-e, vagy gyermeknyaraltatás, vagy talán társasüdülés – négy és fél hónapon keresztül?

Úgy lettünk visszalopva, de csak azért, mert a kidobott papírcetliken jeleztük, hogy *visznek Oroszországba.* Az ENSZ-nek is tudomására jutott az akkori társasüdültetésünk, ami egybekötött fogyókúrával is járt, többen csontig fogyva tértünk haza.

Az utazás előtti napokban az ÁVH pufajkásai szakértelemmel végezték kihallgatásainkat. Perverzitással, szadizmussal folytak a kihallgatások. A hosszú útra atyai megjegyzéseket is kaptunk: Szibériában az ólombányákban fogunk megdögleni, mert rohadt fasiszták, ellenforradalmárok vagyunk.

Ma 1992. október hónapjában nincs állásfoglalása az elhurcolt személyekről a Kárpótlási Hivatalnak. Dokumentumok beszerzését várják; nem elég a sok száz magyar fiatal eskü alatt vallott „beszámolója". A Szovjetunióból beérkezett információk birtokában hoz döntést a Legfőbb Ügyészség, de mikor? Az 1956-os borzalmas filmkockák, melyen látni lehet Budapest lerombolását, nem elég ahhoz a megállapításhoz, hogy Budapesten 1956-ban háború volt. A törvényeket nem az utcán kell alkotni, hanem a parlamentben, ehhez új alkotmány kell, megújított törvény. Egy jól megalapozott törvény esetében nem lehet kérdés többé, hogy a bűn büntetendő-e. Tudomásul kell vennünk, hogy az 1956-os nemzeti forradalom nem fejeződött be, tart mindaddig, amíg az alkotmányos demokrácia alapfeltételei nem valósulnak meg. Új igazságszolgáltatás kell, amely paragrafus helyett az igazságot szolgálja. Ma Magyarországon *szabadság* van, de *szabadság nincs igazságszolgáltatás nélkül.* Sajnálatos tény, hogy a törvény előtt nem az igazság számít, hanem az igazságtalan paragrafus.

Bük János
Németh Bálint
Széna téri fiúk

Liberális gondolatok a liberalizmus útvesztőiről

Liberálisnak lenni nagy dolog. Senki sem születik annak, az embert számtalan hatás, benyomás éri. A szabadgondolkodás igényének, képességének megszerzéséhez önálló, súlyos felfedezések kellenek. A szó eredetileg adakozót, bőkezűt (vagyis nagyvonalút) jelent; bár mára némileg átértékelődött, mégis egyértelműen behatárolható. A címkés liberalizmusnak annyi értelme van, mint a címkés demokráciának (nemzeti liberális, népi demokrata stb.) Vagy megvan önmagában, vagy sehogy. Mindenféle jelző magyarázkodás csupán.

A liberalizmus magányos műfaj; meg kell küzdeni érte *egyénileg.* Egy valódi szabadgondolkodó szükségképpen egyedül van. Ha tömegeket sorakoztat maga mögé érvként, komoly ellentmondásba keveredik, a kollektív liberalizmus antagonisztikus. Tömeggondolkodás nem létezik, csak tömegpszichózis. Ebből következik, hogy napjaink liberalizmusa alig van összhangban eszméivel. Természetesen a toleranciának is megvannak az ésszerű határai, valamennyiünk szabadságát korlátozza a többieké; szó sincs arról, hogy egyformán kellene szeretni mindent és mindenkit, egy kalap alá venni értéket és talmit. Ám túl feltűnő, aki mindig csak addig és úgy liberális, ahogy érdekei éppen kívánják. Ha nem őrzi meg függetlenségét, sajátos értékeit veszíti el; csupán *egy* ideológiát képvisel.

Közülük sokan szívesen nevezik és hiszik magukat a haladás kizárólagos letéteményeseinek a konzervatívokkal szemben, megfeledkezve arról, hogy az utóbbiak fontos feladata az értékmegőrzés. Konzerválni, ami arra érdemes, s ez korántsem azonos a maradisággal. Folyamatosság híján minden igyekezet öncélúvá lesz, és egyre görcsösebben kapaszkodik önmagába. A liberális *tudja,* hogy igaza van, ezért különösen irritálja az értetlenség. Ez rendben is volna. Joga van – megszenvedett érte – saját halandónak hitt útját járnia, megszerzett igazában nem kételkedni, de ha semmibe veszi az egyetemes erkölcsi törvényeket (bárhogyan is próbáljunk kibújni alóluk, ezek vitathatatlanul léteznek), anarchistává válik. Különösen félelmetes, ha túltengő önbizalommal igyekszik az emberiséget az egyetlen haladó, boldogulást ígérő útra terelni.

Amint pártatlanságot hirdet, de az ellenkezőjét teszi. A tisztánlátás, a felismerés eufóriáját könnyen a kétségbeesés cinizmusába taszíthatja a hirtelen döbbenet: nincs garantáltan jobb módszer, éppúgy nincs biztos megoldás, ahogy sohasem volt eddig. Megrendítő pillanat: az ember olyan okos lett, hogy felismerte élete oktalanságát. Mi ér a túlzott racionalizmus, amely az érzelmi szférát valamiféle szégyellnivaló gyengeségnek tartja, ahonnan hiányzik az *egyetemes* részvét? Hogy bármiféle elv hova vezet a humanizmus *gyakorlata* nélkül, mutatja jól a történelem.

Liberálisnak vallom és vállalom magam olyan természetességgel, hogy mindennemű demonstrálását feleslegesnek tartom, de a liberálisnak hazudott nyájhoz semmi közöm. Az eltérő vélemény sosem bántott; bizonyos összefüggések, ismétlődések állandó ostoba figyelmen kívül hagyása annál inkább. Mert a feledékenység, a hiszékenység, a közöny félelmetes. Akárcsak az önkritika nélküli másokra mutogatás, a fontoskodással palástolt semmittevés, a kisstílű rosszhiszeműség.

Mivel a liberalizmus számomra egyszersmind magatartásforma – horribile dictu – le merem írni: szerintem mai közéletünk legnagyobb liberálisai a felelősség- és méltóságteljes nagy magányosok. Az Antall Józsefek meg a Csoóri Sándorok. Akik világmegváltás helyett elegánsan, hangoskodás nélkül a dolgukat teszik, és tudják a régi igazságot: a sas nem kapkod legyek után.

Wutka Tamás
nyomdász, újságíró

Nemcsak a környezet

Az ember is védelemre szorul

Jenner, a himlőoltás megteremtője, jócskán meghökkentette kollégáit, amikor előhozakodott ötletével, hogy tehénbetegség átoltásával kell kivédeni a bajt. *Dr. Mosely* így vélekedett erről: „Ki a megmondhatója, hogyha állati nedveket oltunk be az emberi szervezetbe, esztendők múlva minő következmények jelentkeznek majd? Minő gondolatok erjednek az állati lázzal fertőzött agyvelőben? Minő hatással lesz az emberi jellemre a négylábú befolyás?" Még alpáribban reagált *Dr. Smyth.* Szerinte egy fiúgyerek, akit tehénnyirokkal oltottak be, négykézláb kezdett járni, bőgött, mint a tehén és öklelődzött, mint a bika. A kutyák ugattak már akkoriban, de a karaván azért haladt, Jenner megmentette védőoltásával az emberiséget a feketehimlőtől, áldott legyen az emléke. A híres BCG-oltás két derekas férfinek köszönhető, bizonyos *Calmette* és *Guerin* sorozatosan oltották át a tbc-bacilust borjakon, eredményesen. Áldott legyen az ő emlékük is ezért. Századunk jó közepéig a gyerekparalízis bénította le a gyerekek jó százalékát s tette nyomorékká őket egész életükre. Ez esetben áldottnak mondhatjuk az amerikai *Salkot* s az orosz *Sabint* azért, hogy csekélyke, cukorra cseppentett oltóanyaggal ez a kérdés is megoldódott. A hármasoltás kitalálóinak nevére most nem emlékszem, de ők is derekasan jártak el, így gyerekeinket az ún. trivaccsin megmenti a diftériától, szamárköhögéstől és a tetanusztól. Bárcsak az AIDS-re is találnának valamit a kutatók, mert ez a korunk pestisének is nevezett megbetegedés a harmadik a tetanusz és a veszettség mellett, melyből nincs gyógyulás.

Mindezeket annak kapcsán mondtam el, mert a múlt napok valamelyikén olvastam egy ekologista felhívást, hogy ne nyúljunk bele a természet rendjébe, ne használjunk gyomirtót, növényvédő szereket, meg egyebeket. Szép dolog lenne, ha elérhetnénk, hogy a kolorádói krumplibogár is szót értene ebből s szégyenkezve elvonulna a krumpliföldekről. Jó volna, ha a lisztharmat nem tenné tönkre veteményeinket, a peronoszpóra a szőlőinket, ha egy ilyen felhívásból tanulnának a sáskák és többé nem kellene a sáskajárástól félnünk... Bizony örömhírként jelentették az újságok, hogy a Rajnában megint megjelentek a halak, a környezetszennyező vegyi anyagokat sikerült valamilyen formában semlegesíteni. Értem én az ekologistákat, de a szúnyogokat illetően nem adok igazat nekik, no meg a legyek s a lótetű ügyében sem. S leginkább a *Walt Disney* által agyonreklámozott egereket nem szeretem, mert ürüléküket otthagyják a paprikás szalonnán, a konyhaasztalon, kirágják a liszteszsák oldalát még akkor is, ha a zsák száját nyitva hagyja az ember. Hát ember ez a Miki Mausz? Kell neki ekkora reklám, hogy még Disneylandben is ott van? Értem azt is, hogy úgy kell védenünk a nyírfáinkat, mint a szemünk fényét, csucsujgatni ajánlatos a süldőfenyőket, etetni a kölyökpisztrángokat, gondolni kell a kihalóban lévő állatokra, mert bálnátlanul maradhatunk, mint ahogy már bölényteleneké váltunk. Orrszarvútalanná válhat a világ, ha ostoba férjek azt hiszik, potenciaerősítő a szarvából őrölt por, elefánttalan világra ébredhet az emberiség, ha *Hannibál* még egyszer nekivág az Alpoknak velük...

Persze védeni kellene a leginkább veszélyeztetett népeket is, módszeres kurdirtás folyik a világban, bosnyákirtás, volt holocaust és Musza Dag immáron, nem kellene ezt gyűrűztetni. Inkább maradjunk kőszáli kecske nélkül, mint oszétek nélkül, védjük hát az embert is, ne csak a környezetét. Gyenge még az ember, alig serdülőkorát éli, mondta *Weizsäcker,* a mai német államelnök fizikus testvére, s milyen igaza volt. Gyenge, hogy lövöldözés helyett ne pofozkodjon vélt vagy kitalált ellenségével, gyávaságában sütögesse el a géppisztolyokat, ne döfje a kését komája bordái közé, ne higgye, hogy ereje fitogtatása pluszerőt kölcsönöz neki. Aztán a butaság is bejátszik ebbe, mert nem jut több kenyér azért neki, ha módszeresen irtja a környezetében élőket. Ezt már az ősközösségi társadalom után kitalálták, ezért is fogták a foglyaikat rabszolgamunkára megölésük helyett.

Márkó Imre

Fiam, a szovjet katona

Fiam nyolcadikos, és napok óta lelkesen készült. Az 1956-os forradalom évfordulóján adandó műsorra, melyben ő néhány társával egyetemben szovjet katonát alakított. Rövidre nyírt legénykéket választottak ki erre a célra, tiszta feketébe kellett öltözniük és az én régi bakancsom jelképezte a katonacsizmát. Állítólag képzeletbeli virágokat is kellett tiporniuk, a forradalom jelképeit.

– Olyan vagyok, akár egy bőrfejű – jelentette ki fiam a „szerelésben", majd az ünnepség után elújságolta, egy kis elsős tényleg elhitte, hogy ők orosz katonák, és riadtan szaladt osztályfőnökéhez: „Tanító néni, visszajöttek az oroszok!"

A november 7-én és április 4-én oly megszokott, jóságos és mosolygós felszabadítók most lassan a kutyafejű tatárok és a gonosz török basák mitológiájába süllyednek, krampuszként ijesztgetve a kicsinyeket. De a nagyobb gyerekek sem igazán értik-érzik, miről is van itt szó, egymás mellett állnak úttörők és cserkészek és a sehová sem tartozó „párton kívüli" gyerekek tömegei, a hittanosok meg a magánhívők és „hitetlenek", a felnőtt világ zavarait pontosan leképezve. Az emberek egy részének még zavarában rájár a nyelve az „elvtársra", sokan az emberalatti létben még arról sem igen értesültek, hogy kimentek az oroszok és meghalt a király, Kádár János. Az iskolákban még nagyjából ugyanazok az igazgatók mondják az ünnepi beszédeket, és a volt párt- és KISZ-titkárok, úttörővezetők szíve még nagyot dobban, ha a forradalmi ifjúsági napokra gondolnak, a patronáló munkásőrökre és a patronált veteránokra.

Tavaly meg tavalyelőtt még nagyon óvatosak voltak, valahogy nehéz volt elhinniük, hogy ez a kemény, agresszív gyarmattartó katonai hatalom, a Szovjetunió így szétolvad, visszavonva félelmetes ármádiáját. Most már kezdik sejteni, hogy ez a dolog végérvényes, a vörös csillagokat leszedték, a szobrokat elszállították, és nem dőlt össze a világ. Legfeljebb az ő világuk.

Fiam, a szovjet katona is „veterán", egy egész évig volt úttörő, a kifulladás utolsó évében, mikor már csak a kötelező szólamok darálása folyt, pianóban és gépiesen. Fiam irodalomkönyvében még benne van a *Beszélgetés Lenin elvtárssal* és az *Emberi sors,* még ott van Sadr szobra, *Az utcakő a proletárok fegyvere.* Iszonyatos értékzavar van a gyermeki lelkek mélyén, melyben ott gomolyog Marx és a Tini nindzsa teknőc, Jézus és a robotzsaru, a mountain-bike és a parabolaantenna által közvetített ragyogó és félelmetes világ.

Az én gyermekkoromban, az ötvenes években megszokott volt a kettős nevelés, a külső, diktatórikus rend és a belső, polgári-vallási értékrend együttélés és hol lélekromboló, hol lélekerősítő ütközése. Most viszont plurális értékrend van, egymásra záporozó és egymást kioltó reklámok és politikai vélemények látszatvilága. Vajon kiismerik-e magukat valaha is? Vajon segítünk-e nekik? Tudunk-e segíteni? Vagy csak kifordítunk egy-két ünnepet, egy-két mitológiát?

Szentmihályi Szabó Péter

VASADI PÉTER

Kerti madarak

Kertembe tízkor, két
diófa között betör a
napfény, mint egy szín-
arany Diesel-mozdony.
Utána kiált valaki,
hogy fogják meg,
de mintha nevetne.
Végighasad a kert.
Átfektetnek a résen
egy tűz-pallót, melyen
égetlen lábbal madarak
sétálgatnak. Miféle
madarak ezek ekkora
szárnnyal, peckes járással,
ahogy a vonatkürtre se
rebbennek? Árad ezüstkarikás
szemükből a zene, melyben
a dolgok kezdik emelgetni
vasbeton lábaikat és újra-
éled a fűben a százéves
kaszapengés. Egyikük
tölülről lefelé odasúgja:
Ha arra törekszel, hogy
ne maradjon semmi
titokban, épp a titok
lesz egyre nagyobb. Mert
a világ temetője te vagy;
hiába temet téged a világ.

Sixtes János: Quetzalcouatl

Telenkov, 1987. szeptember

saságunknak, úgy gondolom, legtöbb erénye a tolerancia, hogy nyitott, hogy mindenkit szívesen lát, aki szívesen látja, s akit művészeti kérdések érdekelnek. A kör megalakulásától Örley Istvánnak, a csak kevesek által ismert, a világháború végnapjaiban igen fiatalon meghalt nagy tehetségű írónak a nevét viseli. Rögtön, a „kezdetekkor" fölmerült az is, hogy folyóiratot adjunk ki. Ez a terv szinte párhuzamosan futott a Magyar Írók Szövetsége József Attila Körének folyóirattervével. A JAK négy irodalmi irányzatot, négy rész-lapot (Dolog és Szellem, Új Hölgyfutár, POLISZ, A '84-es kijárat) magában foglaló reménybeli folyóiratának egyike, A '84-es kijárat szerkesztőik véleménye, s ízlésük irálya szerint majdan talán az Örley Társaság lapjává nőheti ki magát.

S hogy mi is ez az „irály": 1984-ben, barátaim, Balassa Péter, Hekerle László, Pál Ferenc és Tábor Ádám segítségével, szerkesztőtársaim, Györe Balázs, Krasznahorkai László, Márton László és Németh Gábor jóváhagyásával így fogalmaztam meg leendő lapunk programját:

„A '84-es kijárat szellemi-kulturális, elsősorban irodalmi folyóirat; leendő szerkesztőinek, szerzőinek és olvasóinak ízlésből és kedélyből font közös vállalkozása, kijáratot keresvén, kiutat, kifelé, el- és fölfelé vagy befelé, mélyen egy pontig; talán van olyan pont, ahonnan nem mozdulsz, mert ott, igen, minden megvan. Ahol nyelv és sors, stílus és akarat együtt értelmes, ahol – mint Babits írja – bár „minden bornak más és más az íze, de egy a mámora". Kijárat abból a légüres térből, melyben e lap tervezői 1984-ben találkoztak.

A '84-es kijárat nem akarja az irodalmat a puszta hitvallás, politizálás vagy filozofálás felé vezetni; nem akar mást az önmagánál többre törő, mert a létezés szívét megcélzó irodalomnál. Ezzel akar minden lenni, az irodalmi minőségnél éppen ezért nem ismer súlyosabbat.

A '84-es kijárat a magyar kultúrának széles értelemben vett európai-nyugatos vonulatára tekint, az Ady- és Osvát-féle Nyugat művészetközpontúságát kívánja ötvözni a Fülep Lajos-i Szellem bölcseleti tisztaság- és egyértelműségigényével. Szépirodalom és elmélet, sokság és egység szintézisét kívánja megvalósítani, s a minden új törekvés iránti nyitottságot vallja. Hagyomány és újítás, a hagyományból megújulás és a megújulás hagyománya; hírmondás, a babitsi különös hírmondó, s az evangélium, a jóhír és Rilke iszonyú angyala jelölik ezt az utat.

A '84-es kijárat verset, szépprózát, esszét, irodalmi szintű művészetelméleti és bölcseleti tanulmányokat, valamint rendszeres és széles körű irodalmi-

Szirtes János: Oaxaca

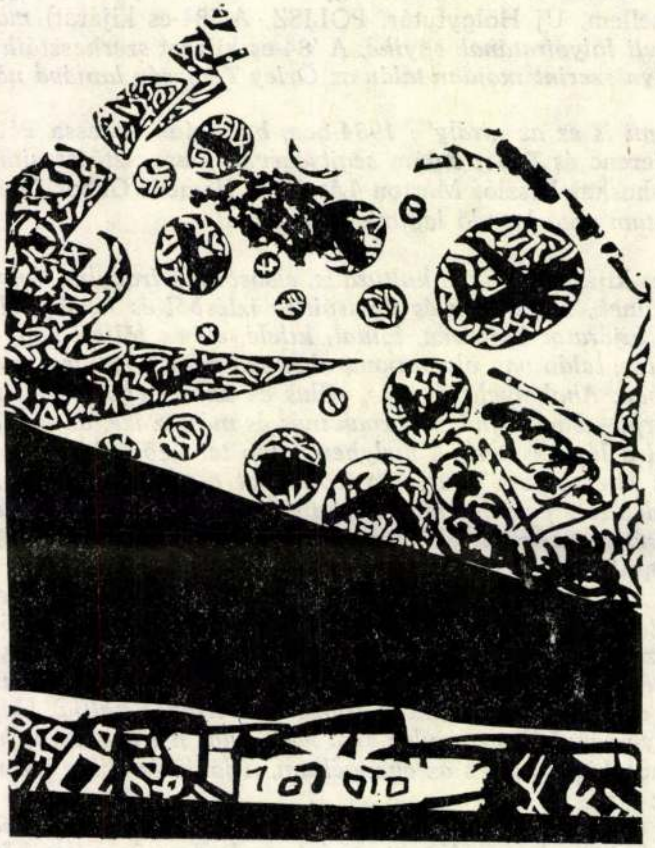

Telenkor, 1987. szeptember

mire észbe kapott és szórakozottan utánuk intett, azok már messze jártak. A Híd utca Apor téri kereszteződésénél aztán már nem is volt tovább min töprengeni, úgynevezett gondolatmenetének ugyanis megnyugtatóan a végére ért; úgy vélte, mostantól minden szónak és minden célravezető fordulatnak feltétlenül a birtokában van, és alakuljon bárhogy, őt nem érheti meglepetés: tízszer és tízszer is lejátszotta képzeletben, hogy kezdi majd, és mit szól rá a másik, s mert amazt legalább olyan jól ismerte, mint önmagát, most már, hogy az utolsó simításokat is befejezte a leghatásosabb mondatok szándéka szerint lélegzetelállító épületén, nem csupán megjósolhatta azt, hanem határozottan bizonyos is lehetett az elkövetkezendő események kedvező kimenetelében. Elég volt elképzelnie amannak vézna alakját – horpadt mellkas, görbe hát, vékony libanyak, fölötte azokkal a „meleg szemekkel" –, elég volt felidéznie örökösen imbolygó járását, ahogy oldalán az ormótlan postástáskával a fal mellé húzódva időnként megtorpan és lehorgasztja a fejét, mint aki méterről méterre újra és újra megpillantja, amit rajta kívül senki se lát, hogy mostantól ne legyenek kétségei afelől, Valuska azt teszi majd, ami tőle elvárható. „S ha nem – gondolta hűvös mosollyal, s a másik kezébe vette át a koffert –, akkor majd megszorongatom egy kicsit a fonnyadt heréit. Egy nyápic. Egy senki. Megeszem az ilyet." Ott állt Harrerék sátortetős háza előtt, vetett egy pillantást a kerítés tetején betonba ágyazott üvegcserepekre, s úgy nyitott be a kapun, hogy az egyik ablakból leskelődő Harrer is, akit sasszemével rögtön fölfedezett, jól lássa: most nincs idő a fecsegésre, s ő aztán „nem fog gatyázni, ha az útjába áll". S hogy mindennek még nagyobb nyomatékot adjon, még a bőröndöt is meglóbálta párszor, ám azt – nyilván abban a hitben, hogy Eszterné *ezúttal* Harrernéhez indul – már semmi sem rettenthette vissza: abban a pillanatban, amikor ő már éppen jobbra fordult volna a bejáratnál, hogy megkerülve a házat hátramenjen a kertben a régi mosókonyhához, mely Valuska otthona volt, Harrer hirtelen kiugrott az ajtón, elébe toppant, s némán, kétségbeesetten és kérlelőn ráemelte üzött tekintetét. Eszterné azonban – egy pillanat alatt átlátva, hogy tegnap esti vendége, túl a hallgatáson, valami megbocsátó szóra vár – nem kegyelmezett: végigmérte megvetőn, aztán a kofferrel egy hang nélkül félretolta, mint egy odacsapódó ágat, ha útban van, s úgy ment tovább, mintha amaz ott se volna, mintha mindaz a szégyen és bűntudat, mely Harrert mára – hisz emlékezett! – megtört emberré tette, itt mit sem érne már. Mert hisz, mi tagadás, valóban nem is ért semmit, amiként nem számított most sem Pflaumné, sem az a kidőlt nyárfa, és nem érdekelte már sem a cir-

Szistes János:

Kukulkán

Telenkor, 1987. szeptember

lexió intuíciójával. Ebben a tárlatjárásban maga a szerető vált „kiállítássá" (ennek a szónak természetesen több értelme van), itt maga a perspektíva, a képekre való rálátás ténye háborítja meg a tudatot, így a versnek magát a distanciát, a távlatot kell felszámolnia, felemésztenie – képletes értelemben. A tárgyit, a külsőt, sőt a nézés aktusát is felszámolva, lerombolva. A tárlat filozofikus metaforája tehát negatív élű: az csak a valóság utánzását hozhatja, abból kikapható „egypár vonalköre", a távoli szerető akár „egy lenyalt tájkép a kijáratnál". Mindez üzleties, művi, hamis való, bekeretezhető partikularitás; dermedtség, hűlt hely. (Marno képzőművészeti utalása persze igen tág értelmű, leginkább a happeningre, holmi scenikus installációra emlékeztethet az érzékelések összetettsége miatt.) Ha a tárlat az üresség démoniájával hat, akkor az maga a *„hiányzó közepű világ"*, és ebbe zuhan bele, ennek támad neki a mágikus költői akció.

Ebben az értelemben a vers két részre oszlik. Az első a kiállítást, a rámutatást adja, a mű derekától kezdve viszont a szimbolikus birtokba vevés akciója zajlik. Ennek megfelelően fordul át a szerelmi vád- és perbeszéd a vad, önsebző, elemésztő együttfutás vízióiba, melynek végén a teljes és együttes bezárulásig, egymásba hajlásig jutunk: *„hadd zárjon vaktában ránk a tárlat"*.

Ám a tárlatjárás fogalmának értelmezése, megélése magára a versre, a költői önreflexióra is visszamutat. És ennek a visszahajló gesztusnak itt döntőbb a súlya, miként ezt a modern, ironikusan distancírozó költészet közhelyeként ismerjük. Hiszen eszerint a poézis – jelen esetben *épp ez a vers* – az egyedül lehetséges *igen* a világ „párnem"-jeivel szemben, és egyben annak tragikus tudata, hogy ama „gyémánttengely"-t csak itt és így lehet „visszahajlítani". A vers derekán – a fénybe vakulás esélyének felismerésével – nézünk ezzel szembe: *„eltérés, alakzat, szín külön / viseli mind a titkát, / bármidet kapcsolom hozzájuk, / kiolt egy villanytükör / . . . mellyel a hangodat betűkbe / fogom"*. Ez a kulcsszerepű állítás fogja közre a költemény talán legvadabb vádképeit, itt üt legkeményebben a „győztesen vakító átok".

Olyan ez, mint egy bizonyítássorban a szellem intuitív ráébredése az egyedül lehetséges „megoldásra". Hiszen az artikuláció, a megragadás végső fenyegetettsége fordít itt más irányba, innen a verstest meglendül, az egyedüli teljesség és intenzitás felé. A lírai imagináció radikálisan vállalja önmagát. Az élet „érveivel", relativitásával, olcsóságával szemben így jelenhet meg az „önjáró papírgödör", a mitikus birtokbavétel eszköze.

A spirális lendület, a versívek ritmusa innen talál rá – mind erősebb ájulattal és mind nagyobb józansággal – lendületének mozgásformáira. A szen-

Szistes tános:

Xipe totec

telenkor, 1987. szeptember

Hol volt, hol nem volt, de valahol mégis volt egyszer egy ember, aki fejébe vette, hogyha addig él is, meglátogatja Helsingör várát, ahol nem nyugszik Hamlet dán királyfi. Ő se nyugodott, amíg nem szerzett útlevelet, valutát. Ekkor fölszerszámozta Trabantját, és nekivágott.

Hipp-hopp, meg is érkezett Dániába. Egy kies falucskán haladt át éppen, amikor a motor köhögni kezdett: elfogyott a benzin. Szerencsére volt benzinkút a falu közepén, odagurult. Köszönt illendőképpen a kutasnak.

– Mi kéne, ha vóna? – kérdezte az.

– Benzin, ha meg nem sérteném.

– Aztán hova kéri? – tudakolta a kutas, mert Trabant márkájú személygépjárművet világszép életében addig még nem látott.

Kalandozó magyarunk nyitotta fürgén a motorháztetőt és mutatta a tankot a forró motor mellett.

A zordon kutas helyére csapta a töltőpisztolyt.

– Ne tréfáljon velem az úr! A benzin nem játék!

Trabantosunk máig is ott vesztegel, ha meg nem únta.

Hadicsel

Hajdanában-danában Magyarország háborúba keveredett az Amerikai Egyesült Államokkal. Mivel a magyar vitézek admirálisuk fehér paripáján nem kelhettek át az óceánon, a jenkik jöttek a kontinensre. A foglyul ejtett magyar leventéket Augsburg környékén őrizték olasz, német s más foglyokkal együtt.

Történt, hogy a német hadifoglyok följelentették az amerikai táborparancsnoknál a magyarokat, azt állítván, hogy azok disznót loptak a szomszéd faluban, leölték és a táborba hozták. Az őrség átkutatta a tábort, de a disznót nem lelte sehol. Az irigy németek erősködtek – újabb kutatás következett, eredménytelenül. A jenki parancsnok ekkor a rangidős magyar tiszthez fordult, hogy adná elő a disznót, mert ő már unja kerestetni. Ígérte, hogy az ügyet utána ad acta teszi. A magyar tiszt ekkor egy ajtóra mutatott. Az amerikai benyitott, majd bocsánatot kérve kihátrált.

– Nézze csak meg jobban! – unszolta a magyar nevetve.

S bizony a vécén, mert az volt az ajtó mögött, bajor parasztasszonynak öltöztetve, orrára húzott nagy kendőben, ott ült a disznó.

Szirtes János: Diaz

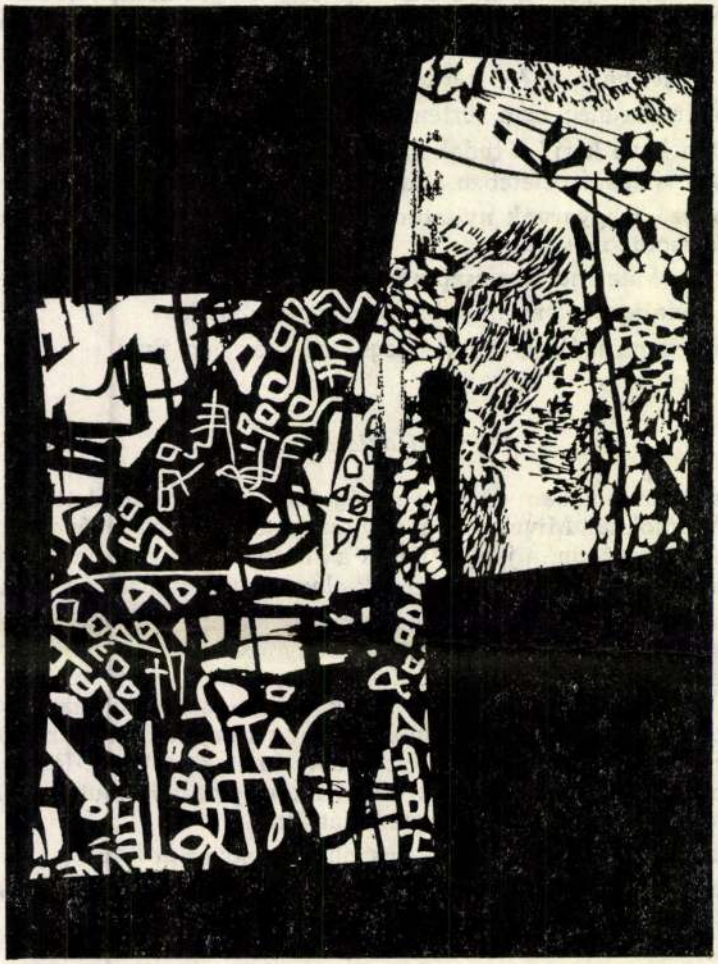

829

Telenkor, 1987. szeptember

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

1984 AUG 03

ÉLET ÉS IRODALOM

Szirtes János, grafikus.

1021

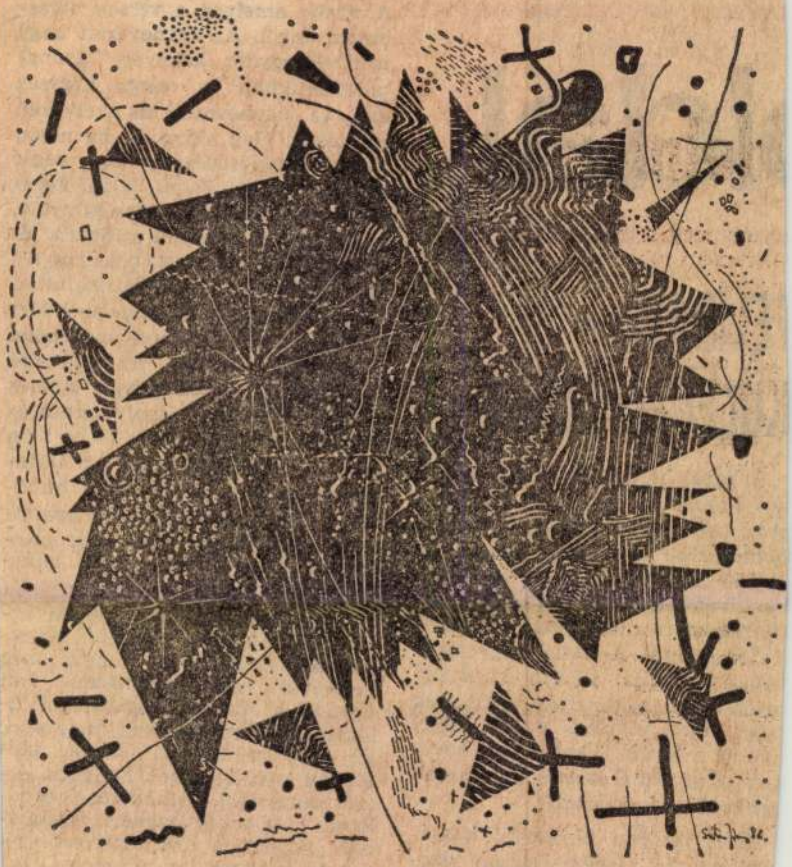

Szirtes János: Bamm

olda.

FELIRAT — KÜLFÖLDIEKNEK

A hazai bazárárut kínáló *souvenir shopok* és az ugyancsak magyar bedolgozók termékeit árusító *boutique*-ok után, úgy látszik, az útszéli feliratokkal is közérthetőbbé kívánnak válni a művelt külföldiek előtt a budapesti utcai feliratok szerzői. A Gellérthegy tövében, a Hegyalja út legelején, amerre az M1-es autópályán érkezettek nagy része elhalad, ez az angol nyelvű mázolás jelent meg a köveken: *Kill the Gypsies!* (Magyarul *gyilkold a cigányokat!*).

Ezzel minden bizonnyal hozzárulunk az idegenforgalom sikeréhez. Hiszen a hozzánk érkező külföldi vendég itt-ott talán még

soron minden írásmű valódi közege és anyaga az a kultúra és nyelv, amelyben és amelyen született. És az a sokat emlegetett, bizonyos áttörés már csak ezért is önáltatás, illúzió. Az esemény, amelyről hírt adunk, ettől függetlenül még lehet örvendetes. Feltéve, ha szellemi teljesítményt jelez. Olyan sikeres alkotói műveletet, amely minőséggé alakítja a minőséget. És ha nem is hoz lázba tömegeket az Ontario-tó partján, de legalább hullámot vet egy, esetleg két megátalkodott ír, lengyel vagy cseh származású kanadai hungarofil lelkében.

Ám — sajnos, nem csupán ezúttal — éppen ez a feltétel hiányzik. És ezért nem tudunk még módjával sem örvendezni. Aki ugyanis a *Flash of Lightning* (Villámfény) című kötetben megszólal, az nem a magyar poéta, akit többek közt képeinek hallatlan érzékletességéért, szemléletének rendkívüli tárgyilagosságáért, hangjának kíméletlen őszinteségéért szeretünk és tisztelünk. Az más. Olyan valaki, aki elvont hasonlatokat használ, hajlik az érzelgősségre é

Szintén dátum

A **Magyar Nemzet** megkérdezte:

Mennyiért utazhatunk hajóval a Dunán?

A múlt hét végén megindultak a személyhajók a Dunán. *Vajas* Jenőt, a Mahart személyi hajózási osztályának ügyvezető igazgatóját és a BKV hajózási osztályának vezetőjét, *Kalló* Istvánt arról kérdeztük, mire számíthatunk az idei hajózási szezonban. Elsőként a Mahart képviselője válaszolt:

– A cég 33 hajója közül szombaton megindultak a hét végi járatok az esztergomi Duna-ágon, sőt jár már a Budapest–Bécs szárnyashajó is.

– *Mennyibe kerülnek idén a jegyek?*

– A Mahart a tavalyihoz képest *18–20 százalékkal emelte* a viteldíjakat. Például Budapest–Visegrád között egy felnőttjegy 460 forint, Budapest–Esztergom között 500 forint lesz. A gyermekjegy tizennégy éves korig minden járaton ennek a felébe kerül. A Budapest–Bécs közötti szárnyashajójáraton 750 schilling a viteldíj, a magyar vendégek ennek a felét fizetik forintban.

– *Elképzelhető, hogy idén végre elindulnak a Ráckevei-Duna-ágon is a járatok?*

– Sajnos a helyi önkormányzatok támogatása nélkül semmi esetre sem, ugyanis évekkel ezelőtt több millió forint veszteségünk volt az alacsony kihasználtság miatt. Felröppent a hír, hogy egy vállalkozó sétajárat indítását tervezi, de egyelőre semmi biztosat nem tudunk.

– *Emelkednek a BKV-nál is a jegyárak?* – kérdeztük a BKV képviselőjét.

– Budapest közigazgatási határán belül *májustól* indítjuk el a Boráros tér és a Római fürdő között közlekedő járatot. A két kishajó pénteken, szombaton, vasárnap, valamint ünnepnapokon várja a látogatókat, a jegyárakat *20–25 százalékkal* tervezzük emelni.

(héder)

Svájci sajtó

Eltűnik a változatosság

Különös állása van a svájci Péter *Schulznak:* ő az ország egyetlen fizetett újságolvasója. Egyben az „olvasók tanácsának" elnöke. Ezt az intézményt a *Neue Luzerner Zeitung* hozta létre, miután hat kantonban szinte monopolhelyzetben van, és a sajtó sokféleségének hívei rossz néven veszik ezt tőle. A tanács egyebek között ezen a képen szeretne javítani.

Az ilyesfajta erőfeszítések ellenére hanyatlik a svájci sajtó: 1980-ban még 126 napilap jelent meg, tavaly már csak 99. Növekszenek a költségek, stagnál a példányszám, csökken a hirdetési bevétel. Mindez arra készteti a lapokat, hogy strukturális változtatásokat hajtsanak végre. Mindenekelőtt a tíz- és ötvenezer példányszám közöttiek küszködnek, s ezért gyakoriak a fúziók. Ezzel azonban – írja a *Süddeutsche Zeitungban* Klaus *Bonanomi* berni újságíró – *mindig egy kis véleményváltozatosság tűnik el.* Erre az esztendőre ismét ötszázalékos hirdetésibevétel-csökkenéssel számolnak. A sajtószövetség vezetője vigasztalásul kijelentette, azzal az információáramlással szemben, amely az elektronikus médiából árad, a nyomtatott sajtónak a minőséget kell szembeállítania, és kimutatni, hogy kiváló „hirdetéshordozó". A fő ellenség – a cikk szavaival élve *„rémálom" – az Internet,* valamint a Svájcban is fogható kereskedelmi tévék sora.

ndék előfizetőinknek!

gyéni előfizetőinknek további lehetőséget kínálunk: A hónap végén a
000 000 Ft értékben az alábbi tárgynyereményeket is kisorsoljuk:

n: Erő c. olajfestményét
tékben,

a páholy

Denes de Holesch aa XX. sz. magyar származású, nemzetközi hírű festőművésze volt. Munkáiban a lovak a domináló figurák, melyeket minden esetben emlékezetből festett. Néhányan közülük talán azokból a korai emlékekből valók, melyek családja lovairól maradtak meg benne, míg mások későbbi lólát-

Magyar Nemzet

Ma

Napkelte: 6 óra 03 perc, napnyugta 19 óra 28 perc.

Zsolt, Ezékiel és ***Fulviu*** nevű olvasóinkat köszöntjük.

A Zsolt régi magyar méltóságnév, Árpád fejedelem fiainak egyike viselte, s ma is vannak jeles viselői, többek között Bende Zsolt operaénekes.

Az Ezékiel héber név, jelentése: Isten erős, hatalmas; Isten erőssé tesz. A hétköznapi életben ritka. Ezékiel Krisztus előtt az ötszázas években élt, az újrakezdés, az új élet prófétája; jövendöléseit a róla elnevezett ószövetségi könyv tartalmazza.

A Fulvia latin név, jelentése: sárga, sötétszőke. A Fulvius római nemzetségnév nőiesített alakja. Nem terjedt el nálunk.

Évforduló

Makón, 150 évvel ezelőtt született Pulitzer József (meghalt: 1911. 10. 29., Charleston). Amerikába történt kivándorlását követően részt vett az amerikai polgárháborúban, 1867-ben lett az Egyesült Államok polgára. Jómódú szerkesztőként megvásárolta a Post Dispatch című napilapot, majd a The New York World című hírlapot, amelynek főszerkesztőjeként neve bevonult a sajtótörténetbe, mivel megteremtette a modern újságírás alapjait és alapítványával lehetővé tette, hogy a kiemelkedő teljesítményt nyújtó újságírók Pulitzer-díjban részesüljenek.

– Táncfotó-kiállítás nyílik az alkotó részvételével a Budapest Galéria kiállítóházában (Budapest III., Lajos utca 158.) ma öt órakor. Az Egy röpke pillanat című, Chris Nash brit fotóművész képeiből készült összeállítás május 4-ig tart nyitva. A Magyarországra érkező mester, tudását átadva, három napig együtt dolgozik magyar fotósokkal és táncosokkal a MU Színházban.

– Tápiószelén, a Blaskovich Múzeumban Nagy János festőművész tárlata május 11-ig látogatható.

– Szirtes János festményeiből nyílt kiállítás a Bukaresti Nemzeti Színház 3. és 4. emeletén, a román főváros legjelentősebb kiállítóhelyiségében. A 43 éves budapesti alkotó Ion Grigorescu román művésszel együtt performance-ot mutatott be az egybegyűlt művészetbarátoknak. A kiállítás megrendezését a bukaresti Magyar Kulturális Központ és a Művelődési Minisztérium is támogatta.

– Eljárást indított a rendőrség O. József 29 éves budapesti lakos ellen, akinek kocsiját az autómosóban a rendőrök ellenőrizték és kiderült, hogy ezt a járművet még a múlt év október végén lopták el a II. kerületi Tárogató utcából ismeretlen tettesek, s megváltoztatták azonosító jeleit, rendszámtábláját. A rendőrség feltételezi, hogy a gyanúsított anyagi haszonszerzés céljából szerezte a lopott kocsit.

– Eltulajdonított egy bűnjelet a ma már nyugdíjas P. Dezső, a Rétsági Városi Rendőrkapitányság egykori vizsgálója, aki három éve egy lakásbetörés-sorozat ügyében nyomozott, s ennek során kollégáival házkutatást tartott egy lakásban. Több értéktárgyat, köztük műszaki cikkeket lefoglaltak, s ezeket bűnjelként a kapitányságon helyezték el. A vizsgálótiszt nem tudott ellenállni a csábításnak, s egy Aiwa videomagnót hazavitt. A sikkasztásra fény derült, s ezúttal a nyomozó ellen indították meg az eljárást. A Balassagyarmati Városi Bíróság sikkasztásért első fokon 16 ezer forint pénzbüntetést szabott ki, az ítélet nem jogerős.

– Az idegenlégióba szökött január végén Dobos János büntetés-végrehajtási őrmester. A Fővárosi Bíróság katonai tanácsa tegnap – a vádlott távollétében – bűnösnek mondta ki külföldre szökés bűntettének elkövetésében, ezért – egy év büntetés kiszabásának mellőzésével – öt évre eltiltotta közügyek gyakorlásától. A vádlotti a tököli Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézetének állományába tartozott. Az ítélet a hirdetményi kézbesítés után (15 nap múlva) válhat jogerőssé, ha a kirendelt védő nem jelent be fellebbezést az ügyben.

Sikkasztott az adóvégrehajtó

Hárommillió forint elsikkasztásával vádolják A. Józsefet, a Szabol-Szatmár-Bereg megyei APEH volt főállású munkatársát. A végrehajtót az év elején fegyelmi vizsgálat után bocsátották el, amikor kiderült, hogy a beszedett pénzt saját céljaira fordította. A végrehajtót az APEH feljelentette a rendőrségen, és az ügyét most a Nyíregyházi Városi Ügyészség vizsgálja. Ez az első ilyen eset a szabolcsi adóhatóságnál, bár tavaly egy próbaidős végrehajtót azért nem vettek fel, mert megpróbált a saját zsebére dolgozni. A végrehajtók többnyire párosával és bejelentés nélkül keresik fel az adótartozókat. A. József a beszedett összegekről

SZIVESSY Tibor

KASSÁK Katalin: Az angol tradicionalista (prganikus) modernizmus utjai Magyarországon a századforduló művészetének tükrében. = Régi és uj peregrináció, I. Bp. - Szeged, 1993 118.

ke ckeméti épületei

TANUL

EGY 13. SZÁZAD
A PILISI CISZTE

„A kulturális óra szemétdombokról, temetőkből, elhagyo városokból és falvakból származó töredékek segítségével m ködik" — írta George Kubler harminc évvel ezelőtt a „tá gyak történetéről" szóló, magyarul a közelmúltban megj lent könyvében.[1] Hozzátehetjük, jórészt saját tapasztala tunkból, ha ez az óra rosszul működik, vagy inkább s hogysem, a hiba nem a szemétdombokban keresend Rosszabb helyre kerülnek ugyanis azok a tárgyak, amelyek re a feledés és a nemtörődés sokszor már áthatolhatatla hamurétegei rakódnak. Ezek a rétegek keletkezésük, ren deltetésük és használatuk történetétől, alkotójukhoz, egy kori használóikhoz fűződő összes kapcsolatától fosztjá meg a tárgyakat, és nemritkán fizikai létüket is veszélyb sodorják. A közöny (és ami közvetlenül nyomában jár, felelőtlen pusztítás) a kulturális értékek nemlétre kárhozta tásának leghatékonyabb eszköze.

Kis híján hasonló sorsra jutottak annak a nagyméretű fontánának töredékei is, amely eredetileg a pilisi ciszterc monostorban állt. A maradványok az épület romjai közt, a utóbbi nyolcvan évben kerültek elő. Néhányat e fragmen tumok közül (amelyek megmenekültek az enyészet elől, il

MDK

Szivessy és Janszky

Bérház a Toldy Ferenc utcában. Tervezték fentiek, repr.

Tér és Forma 1932. 326.l.

MDK

Szivessy műépitész

Családi házak a kecskeméti művésztelepen.
Tervezték Janszky és Szivessy műépitészek.
Repr.

A Lakás. III.évf. 6.sz.

MDK

Szivessy és Janszky, ép.-k.

Bérház a Toldy Ferenc utcában. Tervezték fentiek. Repr.

Tér és Forma. 1932. 326.l.

MDK

8 Szivessy és Janszky, ép.-k.

Családi ház a Pasaréten. Repr.

Tér és Forma 1932. 250,251.l.

Szivessy

építőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - építési tervével szerepel. Olaszos villaterv.

Magyarság
1934.I.14.

Szivessy és Goldfinger

Párus

mincs cód lásd

Tér és Forma

1930. 297. l.

K-

Szirtes János

■ Szirtes János festőművész kiállítását Beke László művészettörténész nyitja meg december 3-án délután négy órakor Pécsen, a Modern Magyar Képtár II-ben.

Népszabadság, 1986. XII. 2.

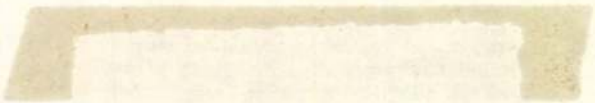

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szirtes János

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 DEC 9

1021

Szirtes János: Piff

jainkig válasz nél
dést.

Sőtér István Ze
li előadásában vég
hogy Babits 1939
puszta maradiság
renyheségből párt
cselekvés progran
egyre aktívabb
intette a magyars
tásra — passzí
Ezért beszélt f
okos" alkatáról,
máról, „inerciájáról", politikai szenzációktól tartózkodó „nil admirari" magatartásáról. Célja sokkal inkább a pedagógiai ráhatás volt, mint valamilyen „tudományos" igényű elemzés; tudta, hogy a német alapossággal végzett koponyaalkat- vagy pigmentvizsgálat veszedelmes játék. Ő *így* politizált, s ez figyelemre méltó hasonlóságot mutat Móricz Zsigmond jelszavával: „Ne politizálj, építkezz!" Mint Sőtér István mondta: „A magyar tétlenséget dicsőítette akkor, amikor Hitler magyar hívei a minél huszárosabb cselekvést és vesztünkbe rohanást sürgették". Ez azért is érdekes, mert a náci Németországot bíráló Thomas Mann azon az alapon marasztalta el népét, hogy nem vált eléggé nyugativá, európaivá; megőrizte barbár, ázsiai természetét. Lám, menynyire forgandó és relatív a világ: Babits a rossz *nyugati* példáktól — az olasztól, némettől — óvta

vű konzervativizmusát.

Érthetően nehezményezi ezt az évforduló legizgalmasabb tanulmányában, a novemberi Kortársban *Nemes Nagy Ágnes*. Valóban, mi szükség volt arra, hogy Lukács még súlyosbítsa korábbi, kritikai mozzanatokban épp eléggé bővelkedő véleményét, mely mellesleg a Babits-irodalom visszavonhatatlan dokumentuma? 1970-ben már nem volt szükség arra, amire negyvenegyben, hogy a kommunista stratégia és taktika nevében megszólaló teoretikus a népi demokratikus gondolat mellett szavazzon egy irodalmi kérdésben, amelyben immár szükségtelen a szavazat. Csodálkozom Nemes Nagy Ágnessel együtt, miért kellett volna Babitsot utólag még jobban érvényteleníteni, mint az előző évtizedekben.

A filozófussal polemizálva, Nemes Nagy Ágnes így értelmezi

Szivessy építész

Tér és Forma, 1930 III. évf.

382-420. o.

1

A XII Nemzetközi Építész-
kongresszus alkalmával
bemutatott magyar munkák

Szivessy

Művei szerepelnek a Nemzeti Szalónban a XII. nemzetk. építészeti kongresszus alkalmából rendezett kiáll.-ón.

N.U.930.IX.5.

MDK

Szivessy - Janszky

irod

Tér és Forma 1943. 1.sz. /visszapillantás/.

MDK

Szivessy - Janszky

Rózsadombi villa, repr.

Magyar Épitőművészet 1930. 9. sz. 26.l.

MDK

Szivessy és Goldfinger, ép.
Páris.

1. ásd

Tér és Forma. 1930. 297.1.

Szivessy Tibor

Jauszky Béla és Szivessy Tibor a tervezője az 1912-ben kiestult zombori Weidinger palotának.

Bela Duranci: A szecesszió Bácskában.
Müvészet, 1975. december - 21.oldal

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

Mértékarány:

Technika:

Eredeti:

Kivessy Tibor, építész

l.: Márkus Béla

Sümegi Gy.: Városkép .... 84-87.

Forrás, Kecskemét, 1979. július XI/7.

Szivessy Tibor, építész

A művésztelep építéséhez 1910-ben hozzáfogtak, de az 1911-ben közbejött földrengés jelentősen hátráltatta a munkát. A művészek az épületek elkészültéig építész kollégáik: Jánszky és Szivessy épületein dolgoztak együtt. Végül 1912-ben felépültek a művésztelepi épületek, Jánszky Béla és Szivessy Tibor tervei szerint 6 művészvilla, 9 műtermes műteremebérház és festőiskola épült a Műkertben, szép természeti környezetben, nyugodt, csendes, parkosított elővárosban.

Sümegi György: Az 1910-es Kecskeméti Művésztelep Ellentmondásai.
Forrás, 1980. febr. 68. old.

Szivessy Tibor, építész

a kecskeméti művésztelep 1912-ben nyílt meg. A város egy műtermekkel rendelkező villát bocsátott a festők, grafikusok, szobrászok rendelkezésére, melyet Jánszky Béla és Szivessy Tibor tervezett.

Losonci Miklós: A kecskeméti művésztelep múltja és jelene. Nógrád, 1980. ápr. 27.

Szivessy Tibor, épitész

L: Réti T.

Sümegi Gy: Az 1910-es kecskeméti ... 67-72.

Tomás, Kecskemét, 1980 Petr. XII/2.

Szüveny Tibor

Kozma Lajos egyetemi társa volt a József Nádor Müegyetem Épitészmérnöki Szakosztályán.

Koós Judith:Kozma Lajos munkássága Bp.Akadémiai Kiadó 1975

15.old.

Szivessy Tibor

A magyar építészet
új stiluskeresői.

(Akadémia 74)

~~Dr~~ Mendöl: Málnai B. 8. old.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

/ 1884-1963/

aranydiplomás épitészmérnök

Szegeden született, ott diákoskodott. majd

a budapesti Müegyetemene folytatta tanulmányait, de egy év után a Charlottenburgi föiskolára ment és ott szerzett épitészi oklevelet 1907.

1909-ben saját épitészi irodát nyit, amely 1949 januárig állott fenn.

Ezalatt Budapesten ,vidéken és külföldön több mint 120 épitkezésnél müködött

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 64.l.

/.

MDK

Szivessy Tibor MDK

Balatoni társas villa, szénrajz

Balatoni penzió, vizf.

Svábhegyi sportszálló, szénrajz

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szivessy Tibor MDK

Nagyközség főtere

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Szivessy Tibor

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PR. 1931. II. 22.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

Bérházak / Lenke ut, Vármegyeház, Kapás, Donáti utácban stb./
Mütermeházak / Lux Elek, Márffy Ödön, részére/

Kuria, Tudományos Akadémia, Nemzeti Szalon, Pest megye Székháza, Alfa mozi, több bérház helyreállitási terve.
1949-töl az Ált. Épületttervezö Váll. irányitó tervezöje 1959-ig

Vidos Zoltán: Szivessy Tibor

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 63.l.

Szivessy Tibor

MDK

Kertvárosi sorházak, szénrajz

Tüdőbetegszanatórium terve, szénrajz

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Szivessy Tibor

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

EK 1931. II. 24.

Szivessy Tibor MDK

Mozi terve, szénrajz

Villaterv, szénrajz

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

Szivessy Tibor

Alkotásai, a XII. Nemzetk. Építészkongresszus alkalmából rendezett építészeti kiáll.-on.

N.U.930.IX.7.

Szivessy Tibor

Alkotásával szerepelt a XII. Nemzetk. építész kongresszus alkalmából rendezett építészeti tervkiállításon.

N.U.930.IX.7.

Szivessy Tibor

épitész U. 1559

Szeged és Vidéke

1914. nov. 13. (Sz. kitüntetése.)

Ezüst vitézségi érdemkeresztet tüntették ki, a harcterei nemek érdemeiért.

A Vállalkozók Sapjából átvett közlemény

TISZAI ÁG. HITV. EV. PÜSPÖKSÉG.

243- sz.

Méltóságos Elnök Ur!

Hivatkozással 1913 évi dec.29-én kelt 1030. számu nagybecsü értesitésére, tisztelettel tudatom, hogy a Müemlékek Országos Bizottsága közleményeinek harmadik kötetét könyvtáram számára a Franklin nyomda utján a mai napon birtokomba vettem melyért ezennel öszinte köszönetemet nyilvánitom.

Kiváló tisztelettel.

<Szivessy Tibor>

Cikke

<-> Skalpvadászat Budapesten. Tohuvabohu az irlés birodalmában

Független Kritika.

1935. március 1.

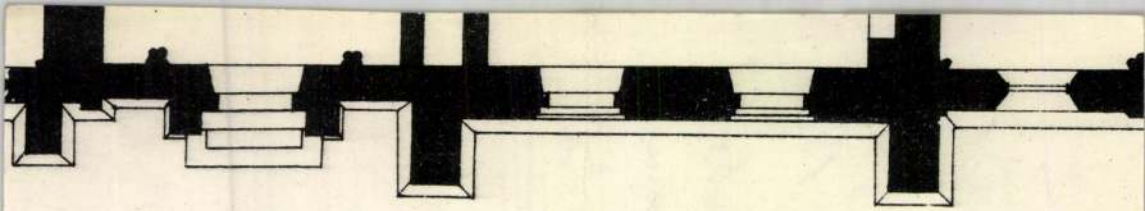

Szivessy Tibor

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

M N 1931. II. 24.

Kivonny

Több terrvel kerepel a magy épité-
kek kiáll.-ón a Nemzeti kalámban.

N. V. 930. IX. 7.

Szivessy Tibor

Villa Budapesten

Terverte fenti

Repr.

Tér és Forma

1933. VI. l.

VII.

23

Szivessy Tibor

Balatonparti zárda
terve, a Műcsarnok
téli tárlatáról

Repr.
Művészet
1938. 73. l.

Jusztina egyszarvúval.

RAFAELLO, SANTI (római festő, 1483—1520) KÖVETŐJE

Madonna Jézussal és Ker. Szt Jánossal

Fa, olaj, 60 × 50 cm.

A Bertinelli-gyüjteményből.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 762. l. — Maszlaghy II., 69. szám.

RICCI, SEBASTIANO (velencei festő, 1660—1734)

< Szivessy Tibor >

cikke

< ~ >: Le Corbusier.

Művészet. 1938. 35–37. l.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képt
Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Fö
István: Az esztergomi érseki képtár. Fő
Lapok, XIII., 1876., 760. l. — Rényi 2
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírá
Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. — I
László: Esztergom. Esztergom 1887.,
— Maszlaghy II., 195. szám. — Esz
vármegye ... Bp. é. n. 176. l. — Le
Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56.

A Forum Romanum

Vászon, olaj, 95 × 128 cm.

Simor prímás rendelte a művésznél.

Szivessy Tibor MDK

épitész
Szegedi strandfürdő

Műcsarnok 1936. máj-jún. Jub. kiáll.

Szivessy Tibor

MDK

épitész
Bérpalota terve

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Jánszky Béla és Szivessy Tibor
~~JÁNSZKY TIBOR ÉS SZIVESSY TIBOR~~
építömüvészek.

Kettőjük Forum-cairházát közli a Magyar Iparmüvészet legujabb száma.
Valóságos bravuros megoldással pompás tórmüvészete a Forum-mozgó megoldása. Itt szakitottak magyaros motivum keresésükkel.

Ep-IP -EP-MÜ 1927.márc.15. 44.1.

MDK

Szivessy Tibor, ép.

Ujságpalota terve. Epitészeti rajz. Vizf.

A szegedi Dugonics-mozgó terve. Epit. rajz. Vizf.

Mücs.-OMKE 1921. Tavaszi Kiáll. Kat. 18.1.

MDK

Szivessy Tibor, ép.

Az Orsz. Lakasépitö Tanács hat áll. bérházra hat csoportban jelölte ki. az épitészeket.
Fenti a III. csoportba tartozik.

.; Az áll. lakásépitö akció.
MÉM 1925. XXV.évf. 1-3.sz. 30.l.

SZIVESSY TIBOR

Kertvárosi sorházak. Szénrajz.
Tüdőbeteg szanatórium terve. Szénrajz.

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.
19. oldal

SZIVESSY TIBOR

Nagyközség főtére

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.
20.oldal

Szivessy Tibor és Janszky Béla, ép.-k

1./ Józsefvárosi bérház

2/. A F.T.C. klubházat tervezték fentiek. Repr.

Magy.Ép.Müv. 1912. 30.31.1.

MDK

Szivessy Tibor

Építészet és Iparmüvészet 1912. 11. sz. 3.1.

Szlovenszky Tibor

Jánszky Béllával együtt tervezte a kecskeméti művelődési épületeit, számos fővárosi és vidéki épület tervein együtt dolgoztak ki.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

334 l.

Szivessy Tibor

pesti építész

a Lenámítoló Bank fiókját ~~építette~~ alakította át a volt Hungária kávéházból.
A bírált könyv nem említi:

Szende László: Szubjektiv észrevételek egy szubjektiv városmonográfiához. /Károlyi Antal-Szentlélky Tihamér: Szombathely. Bp.1967./

Magyar Építőművészet 1968. 5. k. 61. l.

Szivessy Tibor

pesti építész

Szombathelyen:

Tervezte a Savaria út és a Marx Károly-u. során álló emeletes magánházat. A bírált Simpl nem említ.

Szende László: Szubjektiv észrevételek egy szubjektiv városmonográfiához. /Károlyi Antal-Szentléleky Tihamér Szombathely. Bp.1967./

Magyar Építőművészet 1968. 5. a. 61. l.

Szivessy Tibor, epitész M.D.K.

és Janszky Béla tervei szerint az „Alföldi Mag. Kör. művelődési Egyesület" emeletes fiúinternátust épittet Cegléden.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXV. évf.

Jan. 14. sz. 11. old.

Szivessy Tibor és Jánszky Béla, ép.-k

Budapest-rózsadombi villa fö bejárata. Repr.

Magy.Ép.Müv. 1930.9.sz. 27.l.

MDK

Szivessy Tibor

Architectura. 77, 78, 79.1.

MDK

Szivessy Tibor

MÉ. 1913. 11-12.sz. 31.l. Képpel.

MDK

Szivessy Tibor

Budapest - Rózsadombi villa.Repr.

Magyar Epitőművészet, 1936. 9.sz. 26.1.

MDK

Szivessy Tibor

Medvey, 46.1.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Jánszky Béla tervezték a pesterzsébeti reál gimn. Repr.

Karczagmagyállam. lapszám nincs.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Jánszky Béla tervezték a bpesti hüvösvölgyi villát római stilusban.

Kovács Lydia: Márkus Emilia otthonaban.

Vas.Ujs.1913. 548, 549.l. (Képekkel.)

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla: Debreceni D.M.K.E. nevelőintézete. Repr.

Képzőm.Társ. 1913.tav.kiall.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla : A kecskeméti rk. bérháza.

Magyar Épitőművészet, 1929, 7-8.sz.
Műszaki rajzokkal.

MDK

Szivessy Tibor

ME. 1912. 4.sz. 28, 29, 30.l.

MDK

Szivessy Tibor

Györgyújmagyépitőm. I. 66.1.

Szivessy Tibor MDK

épitész
Villatervek

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Szivessy Tibor épitész

Csobán Hajduvm. 171.1.

Szivessy Tibor MDK

Debreceni D.M.K.E. nevelőintézete, repr.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla terv.
Balogh Gábor debreceni bérhaza.

Magyar Epitőművészet, 1929. 7-8.sz.
(Műszaki rajzokkal.)

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janssky Béla tere.
(Alsóbb Gábor tabrecont bertinas.

Magyar Biztosítások, 1929. 7-8.sz.
(Műszaki rajzokkal.)

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla tervezték a pesterzsébeti ref.egyház bérházát.

Magyar Epitőművészet, 1929. 7-8.sz.Képekkel.

MDK

Szivessy Tibor

MÉ 1912. 2.sz. 30, 31.l.

Szivessy Tibor MDK

Ceglédi Amke internátus,repr.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Szivessy Tibor

P.Márkus Emilia lakóháza.Fénykép.Mgt.
P.Márkus Emilia lakóháza, hall.Fénykép.
Mgt.

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll.kat. 84.l.

MDK

Szivessy Tibor

Kecskeméti zarda terve, Janszky Béla és Szivessy Tibor műve. (A Műcsarnok tav.kiall. ból.) Repr.

Művészet, 1914. 197.l.

MDK

Szivessy Tibor

Janszky Béla és Szivessy Tibor: Debreceni D.M. K.E. nevelőintézete. Repr.

KMT 1913. tav.kiall.

MDK

Szivessy Tibor

Ybl E.: A Műcsarnok téli kiállitása. B. H. 1935. nov. 17. 10.l.

MDK

Szivessy Tibor muép.

A

A Pestsztlórinci ref.templomot Janszky Béla
müépitésszel terv.Perspekt.rajz repr.

Magy.Epitőmüv.1929,3 sz.18 l.

MDK

Szivessy Tibor

Művészet 1940. 34. sz. 69.l.

MDK

Szivessy Tibor

A pesterzsébet ref.templom perspekt.rajza repr.(Jánszki Bélával tervezte)

Magy.Epitömuv.1929 ,3 sz.2o l.

Szivessy Tibor MDK

Szolnoki Hitelbank, vizf.

Kecskeméti Müvésztelep müterembérháza, vizf.

Debreceni DMKE nevelőintézet, vizf.

Kecskeméti Müvésztelep villái II.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Szivessy Tibor

MDK

Kecskeméti Müvésztelep villái I., vizf.

Bérház, vizf.

Bajai kórházpavillon, vizf.

Pusztaszentlőrinci templom, vizf.

Miccarnok 1913. tavaszi kiállitás

Szivessy Tibor

MDK

Szivessy Tibor épitész

A Magyar Testgyakorlók Köre új sporttelepének épitése alkalmából kiirt pályazaton az 500 koronás II.dijat Pobuda Tivadar, Janszky Béla és Szivessy Tibor épitészek nyerték.

Művészet, 1911. 388.l.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Szolnoki Hitelbank, vf.

Kecskeméti müvésztelep müterembérháza, vf.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 85.l.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Debreceni DMKE nevelőintézet, vf.

Kecskeméti Művésztelep villái II.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 86.1.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Kecskeméti Művésztelep villái I. Vf.

Bérház, vf.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 86.1.

MDK

Szivessy Tibor

Lux Elek és Szivessy Tibor a pestszenterzsébeti hősi emlékmű pályázaton I. dijat nyert.

Cikk: A pestszenterzsébeti hősi emlékmű.

Művészet, 1939. 35.l.

Szivessy Tibor, építész M.D.K.

és Janszky Béla nagy-
szabásu szanatóriumok
terverner Bajan, hideg
vizgyógyintézettel és műtőkkel

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

szept. 13. sz. 9. old.

MDK

Szivessy Tibor

Egy szobával volt képviselve a kölni Schürmann cég butorházában.

Cikk: Nemzetközi szobák egy butorházban.

Magy. Iparművészet, 1931. 210. lap

MDK

Szivessy Tibor épitész

Jánszky és Szivessy épitészek közös terve, Márkus Emilia Hüvösvölgyi villája. Repr.
Banképület Szolnokon. Repr.
Ág-utcai villa feljárója. Repr. A két utobbi i közös tervük.

Művészet, 1915.293, 295, 296.l.

MDK

Szivessy Tibor épitész

Jánszky és Szivessy közös munkája közt egyarán van bérház, áruház, kaszinó, iskola, templom. Az egyik Budapestre való, a másik Zomborra, Szolnokra, Kecskemétre.

Dimitrino: Architektura.

Művészet, 1915. 293-296.l.

Szivessy Tibor úrtiszt

Szivessy Tibor

wód

z

Nádai 64. c.

BUDAPEST, IV. PÁZMÁNY PÉTER-TÉR 5. ÉS VII. ERZSÉBET-KÖRÚT 19.
TELEFON: 182—684. TELEFON: 144—817.

Nagyságos

ifj. S z e n t i v á n y i G y u l a Urnak

B u d a p e s t.

XI. Lágymányosi-u. 16. I/2.em.

Szívessy Tibor

M. Képrőm. Egyes

KMTÁRS művcsoptok
1931 feb márc kiáll.

X 1.61, 62, 63, 64, 65, 66.

1932. tav. tárl. VI. t. a. b.
1933, nemz. képrm. kiáll.
589, 590, 591.

Szivessy Tibor

l.

Január 1929

44. l. 55. l.

56. l. 89. l. 105. l.

EILIGE D

KARL W. HIERSEMANN

BUCHHÄNDLER UND ANTIQUAR

LEIPZIG

KÖNIGSTRASSE 29
POSTSCHLIESSFACH 163
FERNRUF Nr. 71976

FREI

Wien, XIX. Jh.

1029. HÁROM KIS MÁRTÁSOS CSÉ
kleine Saucièren auf ovalem Fuss

1030. HÁROM MÁRTÁSOS CSÉSZE, o
mit ovalem Fuss. Christofel-Meta

1031. PECSENYÉSTÁL, ovális alak,
Christofel-Metall. Wien, XIX. J

1032. NAGY PERZSA KANDELÁBE
persischer Kandelaber, Messing,

1033. KÉT FÖDELES VÁZA, u. n. ka
Kina, XIX. sz. — Zwei Deckelv
vierpassige Medaillone. China, X

1034. ÁLLÓ ÓRA, kartusalak, Boulle
Jelezve: CHs. FRODSHAM. C
Stutzuhr, kartuschenförmig, mi
im Rokokostil. Englisch, um 18

1035. ÁLLÓ ÓRA, aranyozott bronz, n
és tetején férfi mellszobor. Fran
eine antike Altarform, mit Vas

esttel. Osztrák, XVIII. sz. — Deckelkrug, Zinn, birn-

ón, gyürüs csavaros kupakkal. Bécs, XVIII. sz. e. —
n, am Schraubendekel ein Ring. Wien, A. XVIII. Jh.

alak, csavarosan gerezdes és bordás, két kengyeles füllel.
eckel, Zinn, oval, spiralartig gerippt, mit Bügelhenkeln.

ete fafüllel. Angol, XIX. sz. — Teekanne, Zinn, gerippte
IX. Jh.

epén egy-egy apostol alak. Osztrák, XVIII. sz. — Sechs
je eine Apostelfigur. Österreich, XVIII. Jh.

gozott testén domboru mellképek és alakok és két lófej-
Mörser, Bronze, auf der profilirten Leibung Brustbilder
orm eines Pferdkopfes. Italienisch, XVI. Jh.

három borda és szögletes fül. Német, XVI. sz. — Mörser
rei Rippen und kantiger Henkel. Deutsch, XVI. Jh.

l, két négykaru gyertyatartó, részben aranyozott bronz.
nc József udvari hajó fölszereléséből. Francia, empire-
mit Adler, zwei vierarmige Leuchter, teilweise aus ve:-
il.

Szivessy Tibor
építép

MMÉEÉvk
1934.24.9.l.

y. [... k
adá ... ai
erve ... dr
ejté ... ge
n m ... u
B e ... i g
árm ... I
lulla ... s
ő b
fő ... re
rlejt
i d
b e ... o
l, B ... i
izete ... i
e i
fill
Té
) E
tart
sára ... épitésére,
árucsarnok épitésére. Ajánlatot tettek
munkára: Magyar aszfalt
apest) 72635 k 10 f, Nagy Péter
353 k 30 f, Neuchatel Aszfalt
udapest) 66188 k 86 f, illetve 70838 k
szfaltozási munkára: Első fiumei
gyár (Budapest) 21089 koronával.
atok átszámitás alatt állanak.
(Mozdonyszin- és tisztitó
pitése Samac állomáson.)

irányzat keretében lé
betonáteresz épitésére
Zilahon junius 30-
azonban ajánlattevők
maradt. A munkát há
Denta. [Temes m.]
felállitása.) De
sitendő szivattyus kut
Ádám dentai kőmüves
és felállitását Stock
lakatosmester nyerte e

)kat és szakma-
eket
BUDAPEST, VI., Lehel-u
-ül szállit = Telefon III—29. Telefon III

st) 259,047 k 85 f, lozsvár) 269,901 k, Budapest) 243,730 k llisch (Budapest) P. r. t. (Budapest) er Ernő (Budapest) Brausewetter , Wayss G. A. és 15 f, Pohl György illérrel ;
Máthé Ferenc r Demeter és társa) Péter r. t. 36329 k zrégen) 32445 k 15 f, rrégen) 30577 k 54

ésre: Magyar művek villa- 168,180 k, Ganz-féle t) 160,270 k-val ; endezésére: Egye- i és gépgyárr. t. gyar Siemens- 51100 k, Ganz- 8 k-val ;
zvilágitás berendezé- llamossági és k 30 f, Magyar rtmüvek 151,730 gi r. t. 143,615 k 25

alatt állanak.
s.) Az alábbi th. avármegye alispánja st tartott. Ajánlatot

Berényi Béla ajánlatát jóváhagyá felsőbb helyre terjesztették.

Mezőtur. (Vásárcsarnok épi Mezőtur r. t. város polgármestere 4 c vázas vásárcsarnok épitésére junius árlejtést tartott. Ajánlatot tettek: Mád (Mezőtur) 40136 k 58 f, Koncz Pál mezővásárhely) 36140 k 38 f, Biró (Mezőtur) 34275 k, Andrási és Bá (Szarvas) 35490 k 56 f, Ceglédi é iparosok szövetkezete 4 Farkas és társa (Kecskemét) 3819 Lipták Pál (Békéscsaba) 39663 Onodi Sándor (Mezőtur) 37250 Erdődi Gyula (Törökszentmiklós) 3 Kása József (Karcag) 34799 kor.-val.
Biró Kálmán ajánlatát fogadták el

Brassó. (Hidak helyreálli A nagyvárad—kolozsvár—brassói áll 410—411 km. szakaszán levő 56. sz., a torda—nagyszeben—brassói áll. közu 277 km. szakaszán levő 26. sz. hidak állitására a brassói m. kir. állame hivatal junius 30-án árlejtést tarto latot tettek: Porr Alfréd (Brassó) Féder Mihály (Segesvár) 8 Sebestyén Károly (Erzsébetvá százalék árengedéssel, Szinte József (6 százalék felülfizetéssel.

Sebestyén Károly ajánlatát fog

Arad. (Áruraktár épités Fe nek állomáson.) A máv. aradi üz sége junius 26 án árlejtést tartott vernek állomáson létesitendő áruraktár Ajánlatot tettek: Morré Kálmán és Béla (Kisujszállás) 20819 k 53 f, I

Szintis tainos: Cortez

857

Telenkor, 1987 szeptember

valaki és benyit ebbe a látszólag zárt térbe. Mert ez a [illegible] és nem kirekeszt. Nem elkülönít, hanem egyneműsít. Nem kiformál, hanem deformál. A zárt tér itt nem zárt tér. A *Halleluja* szobája utcasarok, vasúti fülke, hivatal és nyilvános WC. A *Büntetések* exklúzív belső tere a játék megkezdése előtt „szép lassan összeomlik". A *Kozma* Balaton-parti üdülőjében egy teherautó áll: „Tökéletesen zárt tér, ide nem is tud bejönni egy teherautó". Ha ezt a teret egzisztenciális értelműnek véljük, ennek alapja nem valamiféle stilizáció vagy jelképiség, hanem a látvány evidenciája. Ez a színpadi tér romos: lomszemeten bukdácsolnak a *Hallelujá*ban, az összeomlott terem romjai között és előtt folyik a játék a *Büntetések*ben, hullák közt a *Kozmá*ban. Ez a fajta emberi humusz a két másik drámának is táptalaja. Gondoljunk K. árnyékainak földön csúszó testeire, a földön vonagló Szivesre, az ágy alá bújt Borzasra és Miksára, a mindenünnen előmászó „ingázókra", akik „a szó szoros értelmében egymás testén taposnak".

Ez a színpad emberi és tárgyi törmelékkel zsúfolt – takarításra vár. Ellentéte Nádas letisztult színpadának, Kornis művészete mégis Nádaséval rokon. Az az ív, amit két kötetének címe formuláz legpontosabban – *Végre élsz, Ki vagy te* – ugyanazt az utat futja be, mint Nádas művészete; Balassa Péter értelmezésében: „Már nem a személyes létezés lehetősége felől kérdez, hanem arról, hogy micsoda-kicsoda ez a létezés". A két korszak közötti váltás ugyanakkor mindkettejüknél összekapcsolódik a drámai műfajjal.

A műfajváltás és a művészi kérésfeltevés módosulásának összefüggése követhető nyomon a *Hallelujá*ban. Ez a köztes szerep jelöli ki különleges helyét Kornis művészetében és ez indokolja azt is, hogy mindkét könyvben helyet kapott. A *Halleluja* és első kötetének novellái közötti kapcsolat a szövegszerű egyezéseken túl is szembeötlő. E novellák hősei szóáradatukban hordták össze létezésük minden kellékét, hogy szavaik segítségével alkossák meg a világot, tegyék otthonossá a kozmoszt, hogy aztán, mintegy azonosulva „művükkel", végre megszülessenek maguk is. Létezésükért szövegük sajátos törvényei szavatoltak, melyeknek ők voltak törvényhozói. A novellák világához képest változást is hoz a dráma. Egy személy – Lebovics – marad ugyan a központi figura, mégsem lehet ennek a világnak abszolút alkotója úgy, ahogy a novellák monologizáló hősei voltak. Elveszti ilymódon azok szinte isteni önérzetét és magabiztosságát. A *Halleluja* szövege is egyetlen nagy egység, de már nem kizárólag

Szirtes János: Ixtlilxochitl herceg

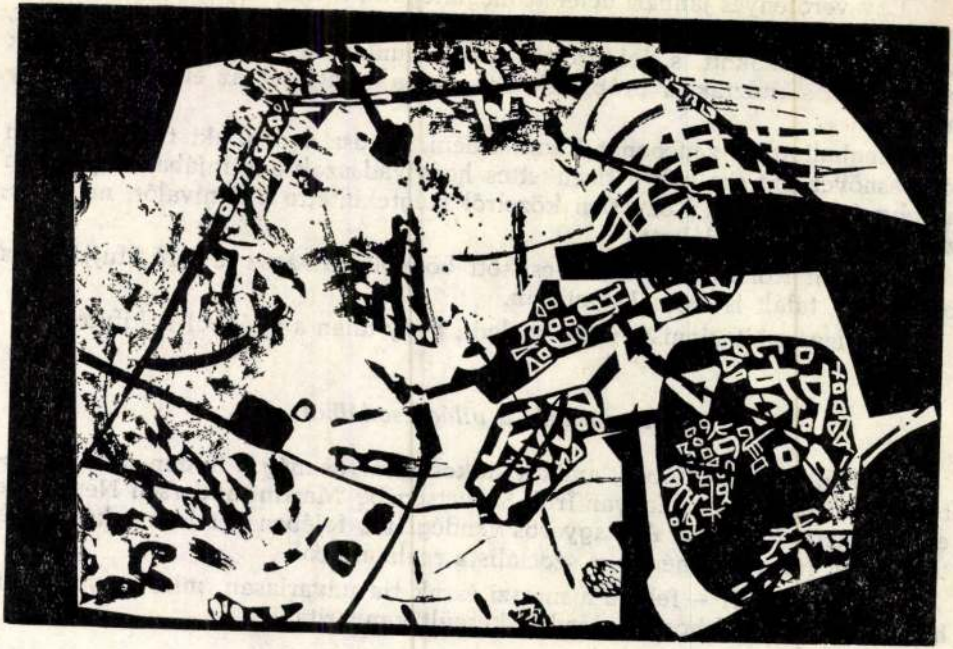

832

Jelenkor, 1987 szeptember

[illegible] a hitvesi nyoszolyából a városba.

Ott aztán élte világát! Hol egy lányk[illegible]előtt gombolkozott ki, hol a pályaudvaron ajánlotta szolgálatait bőröndöt cipelő leánykáknak, még házinénijeit – agg ikerhölgyeket – is meglepte a fürdőszobában.

Egy verőfényes januári délelőtt meglátogatta a Halványlila óvodát. A kicsinyek az udvaron hógolyóztak, ő pedig kimutatta a foga fehérje helyett azt, amit mutatni szokott, s dolgozott is rajta munkás két kezével. Az óvónénik gerjesztően sikítoztak, s próbálták elterelni a kerítéstől az érdeklődő kicsinyeket.

Meghallotta a zenebonát Kamilla néni, az ősz dadus, aki fiatal korában kedvesnővérként szolgált a tizenkettes hegyivadászok kantinjában. Nyomban a helyszínen termett. Közvetlen közelről megtekintette a látnivalót, majd kezét összecsapva fölkiáltott.

– Szent Kolumbán! Erre a csökött bögyöllőre vágsz te föl? Pfujj! – És odaköpött, talált is hajszál pontosan.

Szegény exhibicionista úgy elszaladt, hogy talán a világból is kifutott.

Egy s más a világ csodáiból

Abban a daliás időben, amikor Rákosi Mátyás még a földön járt, az illetékesek meghívták a Magyar Írók Szövetségébe Martin Andersen Nexőt. De ez még nem volt elég. A magyaros vendéglátás fejében azt is megkérdezték tőle, hogy mi a véleménye a szocialista realizmusról.

– Nagyszerű! – felelte a messzi észak fia udvariasan, mire egy aktuális helyi bárd e szóból hosszú előadást készült kanyarítani.

SZIRTES János

Új Művészet, I. évf. 1. 1990

Hogy Dániát és Magyarországot milyen közös szálon rokoníthatnám, nincs túlzottan sok elképzelésem. Bár kétségtelenül felidézhetőek bizonyos azonosságok, mint például az agrárfaktor jelentős szerepe a gazdaságban, a két állam adósságterheinek majdnem egyforma mértéke, a pornó iránti érdeklődés, továbbá hogy kis népek vagyunk. Dánia nemzeti színei piros-fehér, a mienk egy zölddel több, igaz, nem keresztszerű, hanem csíkos elrendezésben. Dánia külhoni birtokaival együtt vagy jó két és félszer akkora területet mondhat magáénak, mint mi, ha azonban e többletből Grönland örök jéggel borított négyzetkilométereit kivonjuk, dán barátaink már csak fele akkora területen érezhetnek földet a lábuk alatt. Őket az Atlanti-óceán vizei, minket baráti országok vesznek körül. Talán ez utóbbi tény adja a legnagyobb különbséget. Hogy a művészeten kívüli dolgokról befejezhessük eszmefuttatásunkat, még annyit tehetnék hozzá az általános ismertetéshez, hogy a dán lányok 43-as lábbéli mérete és szőkeségük édes kontrasztban áll a fekete-barna-szőke-vörös, némi súlyfelesleggel bíró magyar hölgyek bájaival. Végül, hogy dán és magyar napjainkra egyre jobban elfelejti, mi is az a labdarúgás.

Kovács Attila: Nekropolis VI, 1990,
hegesztett vaslemez, 325×200×50 cm
(A javát New York nyugati oldalán már fel is építették)

Otto Muehl: Önarckép, Vincent van Gogh, 1989–90, szitanyomat, 100×86 cm

Ugyanakkor Muehl mégsem pornográf művész – bár önmagában véve ez sem lehet elmarasztaló ítélet, hiszen ebben a tradícióban olyan elődök sorakoznak fel, mint *Schiele* vagy *Hans Bellmer* –, mert épp azt ismeri fel, hogy a meztelen, illetve halott ember ekkortájt válik – a sokszorosított képipar kultúrájának eredményeként – a mindennapi élet szerves részévé. S mindazt, amit Muehl bemutat és végrehajt, ennek tükrében kell látnunk. Ne felejtsük ugyanis el, hogy a halállal és a szexualitással kapcsolatos sokszorosított képek bizonyos feszültséggel járnak együtt, s túlmutatnak az etikett határán; Muehl ezt veszi észre, provokációja ezért több és mélyebb a puszta fricskánál, illetve gegnél. Hiszen az európai kultúra *általában* szigorúan magánügynek tekinti mind a szexualitást, mind a halált, s ennek megfelelően az ahhoz kapcsolódó képeket is. A polgári védettségnek ez a birodalma gyakorlatilag az erőszakos halál folyamatos és nyilvános bemutatásánál, illetve a tárgyiasult szexualitás képeinek közlésével ér véget. S ha Muehl akcióin ugyanazokat az elemeket használja, mint amelyek a mindennapi képkultúra konzumvilágában is feltűnnek, akkor arra a közös tudásra, érzéki valóságra utal, amely a korszakban élő emberek sajátja. (Ugyanígy jár el a halál és Erósz képeivel egyébként az amerikai pop art, *Vostell, Warhol, Rauschenberg* is, amikor a konzumkultúra mítoszait emeli át az ellenkultúra közegébe, megváltozott értékrendjébe.)

Ennek a háttérnek az ismeretében és elvetésével együtt kérdezi Muehl, hogy miként tehető a másik ember egyébként újra és újra tárgyként használt teste valóban ismét azzá, ami volt valaha: társsá, sérthetetlen individuummá. Miként ismerhető fel az elmocsarasított női test szorongató látványában, túl a „pszichofizikai naturalizmus" iszonyú radikalizmusán az, hogy a test végső soron *több önmagánál,* a lélek háza, a végtelenség külső burka? A megsemmisítően brutális dekonstrukció végső célja nem más, mint hogy felismerjük: az egyediség és a pótolhatatlanság a *testre* is vonatkozik, amely ebben a kultúrában és ebben a korszakban egyike lett a használati eszközöknek.

Természetesen tisztában vagyok azzal, hogy az utóbbi megállapítást a lehető legkorrektebb leírással vagy értelmezéssel sem lehet teljes mértékben és megnyugtató módon igazolni. Ez csupán egyetlen lehetséges interpretáció, s nem zárkózhatunk el az elől az értelmezés elől sem, mely épp a fenti érvek nyomán riad vissza e munkásságtól, taszítónak és mértéktelennek, fegyelmezetlennek és ízléstelennek tekinti azt. Egy ilyen félelem oldásához – ha nem is eloszlatásához – segíthet hozzá a kiállítás másik alkotórésze, az 1989/90-ben készült, egy Van Gogh-önarckép alapján alkotott variációsorozat. Muehl e művei többszörös értelemben is visszatérést jelentenek a tradícióhoz. Az őrült szenvedéllyel megvert művész vállalt elődként, ősként, egy újabb mítosz tárgyaként és hordozójaként lép elénk. Van Gogh az elől azon az úton, amelyen Muehl is lépked: s egyben példa arra, hogy miként lelhető fel az indulatoktól szétfeszített személyiség valóságának hiteles rögzítésére alkalmas műforma, az a regulázó eljárás, mely már nem pusztán dokumentumot teremt, hanem autonóm művet hoz létre. Hiszen Muehl hatalmas indulatokat hordozó akciói, ahogy magyar követőjének, *Hajas Tibor*nak a performance-ai is, a közvetlenség kataszt-rófájának voltak a hordozói, megtestesítői. Arról a kalandról van tehát szó, amely a művészet élményének minden további objektiváció nélküli, közvetlen megragadásában látta a saját fenyegetettsége előli menekülés lehetőségét.

Ám a direkt akcionizmus kalandja mindenütt kudarcba fulladt, s nem lehet elfelejtenünk, hogy a művészetből egy idő után politika lett, az avantgárd frontáttörésének csődje után terrorizmus. A direkt akcióból jött létre az Action Directe, a művészet és élet határfalának átlépésére hivatott kísérlet lezására után feltűnt az élet és halál határfalának semmibevételével kacérkodó és semmivel sem védhető politizálás avantgárdja.

A 90-es évekre Muehl tehát – mondhatja egy lehetséges értelmezés – kijózanodott a balos múlt vad excesszusaiból. Ám ha mindez nem zárható is ki egészen, ennél többről van szó. Arról a felismerésről, amely belátta, hogy a baloldali cselekvés messianizmusának világon kívülisége nem legitimálható többé. A kollektív megváltás nem jön el, bármilyen radikálisan sürgetjük is. Épp elég nagy adomány és kín a művészet tradíciója, amely lemondott a közvetlen élményátadás ígéretéről, s a párbeszédet immár a zárt műalkotás formateremtő fegyelmének keretei közt folytatja.

DÁNIA – MAGYARORSZÁG:
0 : 0

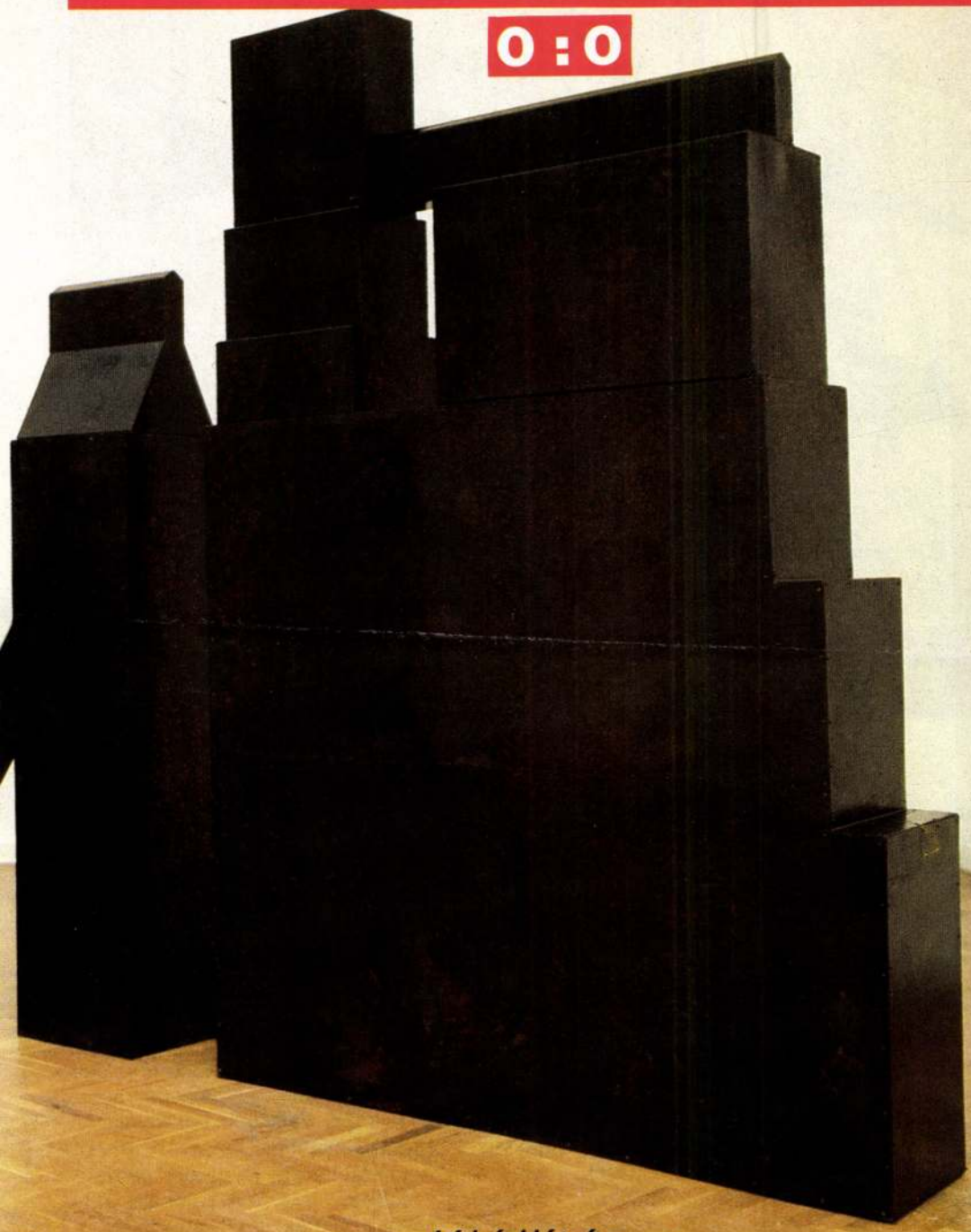

Kiállítás a

ATTALAI GÁBOR *Műcsarnokban*

Bukta Imre: Disznók a tóban, 1989, vegyes technika, papír, 73×102 cm
(Posztmodern malacos bádogtapéta kukoricakörettel)

Vagy-Vagy – idézhetném Kierkegaard-t, akár magyar vagy, akár dán vagy, szinte mindegy, ha e kiállítást nézed. A műveket figyelve akár egy nemzet is lehetnénk. *Halász Károly* úgy rakja le installációja evezőit, mintha dánabb volna a kelleténél, és *Sugár* is eléggé vizesre hangolja environmentjeit, mintha csak az Északi-tengerekről érkeztek volna. *Marlene Landgreen* cselekvéshiányos geometriái pedig akár magyarok is lehetnének, ha nem tekintjük a szép designos kereteket. Folytathatnánk a sort tovább is, ha nem lenne teljességgel felesleges az azonosságok karikírozása, hiszen e kiállítás esetében is csak annak a világjelenségnek lehetünk tanúi, miszerint a csúcsok alján nagyjából mindenütt egyfajta művészi attitűd tapasztalható. Dán, holland, magyar, norvég, görög, albán, cseh, román, portugál, brazil, bolgár és török nagyjából mind azonos művészeti illúziókat kerget, a *csúcsokét*.

Járom a kiállítást, és egyfolytában csak azon gondolkodom, hogy a szenzációs szervező és igazgató, *Néray Katalin* kezébe miért nem húsz évvel ezelőtt adott a sors, legalább egyharmad műcsarnoknyi galériát itt és egy másik harmadnyit – mondjuk – New Yorkban. Minden bizonnyal messze, messze máshol tarthatnánk. Kérdezhetik, hogy hol? A piac létfontosságú erőtereiben.

Napjainkban a csúcsok alatti képzőművészet, így az e kiállításon felvonulóké is – úgy tűnik – elsősorban önnön jelentősége reprezentálásával bajlódik. Amit épp láthatunk, az egyfajta *corporate indentity*. Ez persze a vállalkozások természetszerű velejárója manapság, mégis, jobban illik SONY-éknak, ITT-éknek és SWATCH-éknak, már csak azért is, mert a plafonig érő árukészleteiket eleve a piacra szánják. Elgondolkodhatunk, vajon mi lesz az itteni födémig érő áruval? Hová kerül-

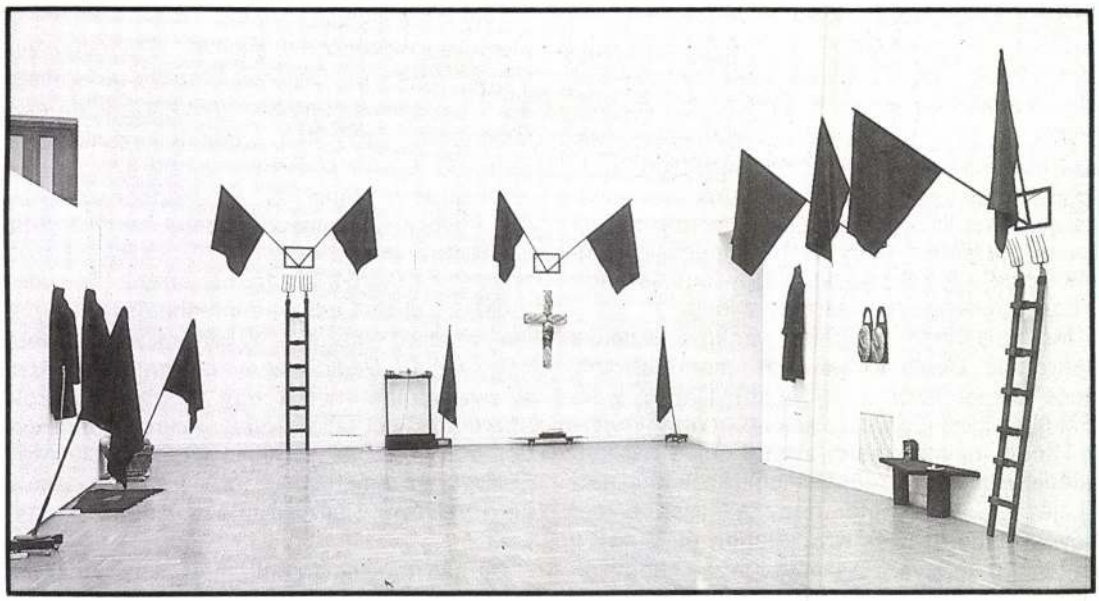

díszített lábú székhalomba úgy hullhatnak le a kitaszítottak, hogy mindjárt halálukat is meglelhetik. Felnyársalódhat a gonosz! Ha csak a székeket nézem, akár egy parasztlázadást is mögéjük láthatok, *Derkovits*ot idéző „Dózsa népét", amint kaszáikkal az uraikra rontanak. A székek alján leltári számok. Formáik az ötvenes éveket idézik. Lehet, hogy éppen a Képzőművészeti Főiskoláról selejtezték ki őket az elaggott szemléletű professzorokkal együtt? Szirtest ismerve, minden bizonnyal, emléket állít a leendő művésznemzedék – a ma növendékeinek. *A szellem lázadása mindig törött szék a rajta ülőknek, és éles kés a tompáknak.*

Kiss Péter, Thomas Bang, *fe Lugossy László*, Halász Károly, *Trombitás Tamás, Paul Ingemann, Sass Valéria, Maria Lavman* poverás

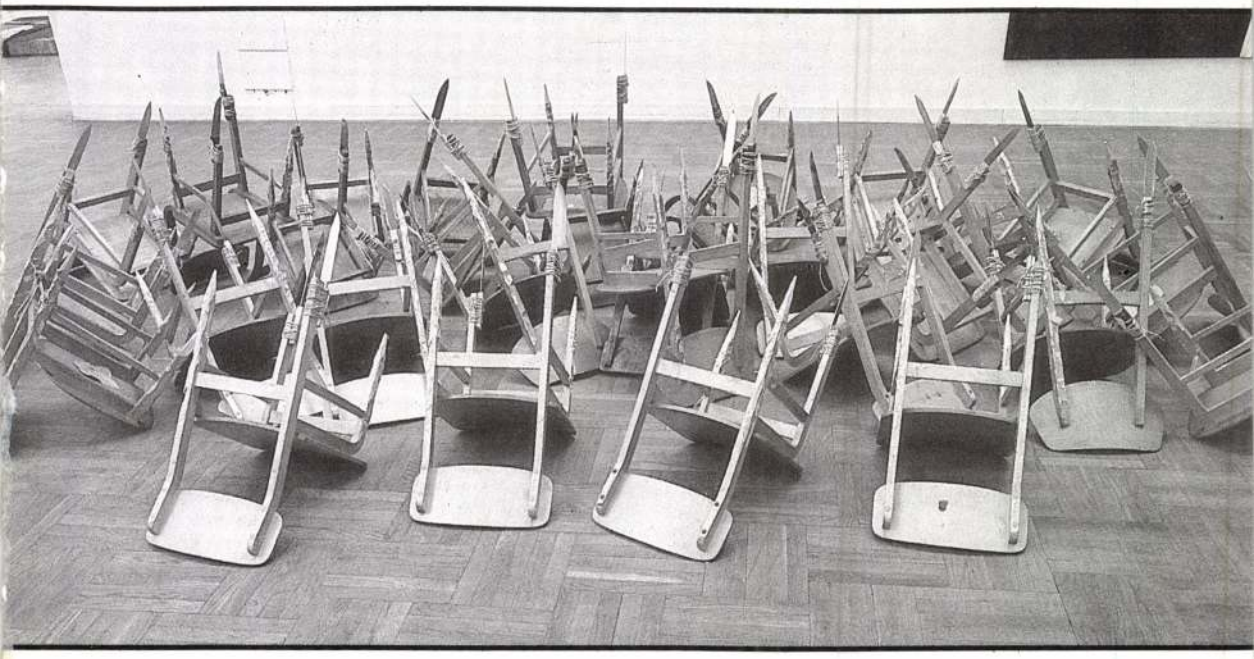

munkái, *Mogens Møller, Claus Egemose,* Marlene Landgreen minimales festményei és *Szilágyi Lenke* fotóportréi a kiállítókról színvonalasan, de már sokszor látott tartalmakat idéznek. *Anne Mette Ruge* alulról megvilágított fotográfiáinak ragyogása finom luminiszcenciával deríti fel közegét, megidézve a már régóta tudott igazságot, hogy a fény igencsak jelentős eleme a festészetnek, s hogy legújabb kori elhanyagoltsága nem tarthat sokáig.

Ha valamiféle sablonos végkövetkeztetést akarnánk kierőszakolni, azt mondhatnánk, hogy *Mikael Thejll* a legdánabb kiállító. E tekintetben már címválasztásával – *Vagy-Vagy* – is kitűnik, nemkülönben a parti őrség naszádjainak vízkiömlő nyílásaira emlékeztető plasztikájával. Leolvasható, hogy az ilyen ember hűvös tengeri szelek fuvallatában él. Bukta a leginkább magyar. Disznókat hizlal, hogy olcsóbb húsból főzhessen magának gulyást. Ő, ha kell, megépíti a házát, veteményest kapál, beoltja a gyümölcsfákat, odaszúr a bökővel, s olykor még egy kis orvvadászattól sem riad vissza. A hazaiak közül ő adja a legjellemzőbb riportázsokat.

Hogy kit nem említettem a kiállítók közül, nem tudom pontosan, azt azonban, hogy ki hiányzott, bizton mondhatom: *Cicciolina!* Pedig itt lett volna a helye, mert ahogy *Jeff Koons* – aki lecsapta a kezünkről – állítja, ő ma a legnagyobb élő művész. Ő a nagy Virgo, aki mélységes feltárulkozásával a legmegejtőbb, legsokatmondóbb artistája a jelen esztétikájának. Cicciolina szinte a kezünk közül siklott ki. Miért? Mert nem vettük észre nagyszerűségét, s kvalitásait a pornóból elfelejtettük átemelni a nagyművészetek arzenáljába. A viszony, ami Koons és Cicciolina között nemzetközi kommunikációvá érik, a mi tudatunkban fel sem merült mint lehetőség, így hát megint csak kihagytuk az orrunk előtt heverő nagy ziccert. Pedig bizonyára van olyan része a csarnoknak, netán egy oldaltermi sarok, ahonnan Cicci fallosz alakú mikrofonjába dúdolhatta volna az esztétika legújabb slágerét. Ehelyett az amerikai szobrász karjain vonult be a Velencei Biennálé falaira, annak sztárjaként.

De hát ne keseregjünk, mert a nagy helyzetek sosem fogynak ki a művészetek bőségszarujából, s dánok is, magyarok is még sok-sok ezer esztendőn át találkozhatnak majd barátságos mérkőzéseken, miközben újra- és újratermelhetik mítoszaikat, s csiszolgathatják korporális identitásukat, tudván-tudva, hogy a legbensőbb lényeg mindig éppoly nehezen adja meg magát, mint bármikor korábban a történelem során.

(Triumf – a lakhatatlan, Kortárs dán és magyar művészet, 1990. június 28.–július 22.)

nek a díszletek? Érezni lehet, hogy valami nincs rendben. Minden bizonnyal nem a kiállítók képzettségével, tájékozottságával, esztétikai és reproduktív képességeivel van baj, hanem sokkal inkább azzal, hogy az iskolázott művészet még nem feltétlen éri utol az embert, a befogadó vágyait, de még a művész önnön illúzióit sem, így aztán a tevékenység csupán egyfajta *feltételes kulturális reflexként* érzékelhető. Az elválasztódás ugyan megtörténik, de a gyomorból nincs hová felszívódnia a nedveknek.

A Műcsarnok csábítóan nagy ház, s szép tereivel felkínálkozik, hogy elragadtasson bennünket. Néray Katalin ezt ösztönzi is. Ő az első direktor, aki megengedi, hogy a művészek kifessék a hatalmas falakat. Igazi öröm látni a fénylő, ezüstös ecsetcsapásokat *Kovács Attila Necropolis*a vagy a hatalmas angolvörössel keretezett hidegszürke mezőt *Mikael Thejll* plasztikái mögött. Javasolnék is mindjárt egy bemutatót olyan munkákból, amelyeket a falakra festenének fel a meghívottak.

A kiállítás tárgyai között bolyongva azon tűnődtem, hogy miért nem hatnak rám igazából az egyébként színvonalas munkák. Talán azért nem, mert az úgynevezett színvonal még nem feltétlenül minden. Lassan, lassan beérik a nagy tévedések legdundibb gyümölcse: éspedig hogy a művészetnek mindent meg kell jelenítenie, ami csak feltűnik az imágóban, de netán még azt is, ami soha fel sem sejlett! Így élhetjük aztán meg a tapasztalást, hogy a *kép* korábbi szakrális, majd csak szakrált mítoszaiból a dömping valóságába hull alá. A művész és a megváltó azonosságának fényességéből előbb a Van Gogh-i ember és valóság drámájába, majd minden ragyogását elveszítve ott áll a modern termelő szerepében a padlón, hogy egy szórakozni vágyó világ számára a színpad díszleteit összeácsolja. A színpadépítést Amerika kezdte el, és hatására az egész világ ezt a módit követi. A charleston felfedezése óta az Újvilág diktál. Nem lehet másként – tudjuk. De ezzel együtt nem ártana egy kis *fellazítás*.

Bukta Imre munkáit azért élveztem, mert igazából innen valók. Ő a maga rafináltan kimódolt paraszt-arisztokrata attitűdjével az egész kocsmát kívánja ámulatba ejteni. Előbb fizet egy kört mindenkinek, hogy aztán homokot és kavicsokat szórjon csizmáinkba – elhi-

Mikael Thejll: *Vagy – vagy* (installáció), 1990, festett fal, gliptonit, 800×400 cm
(Éppen nem nagyon értem, mik között is választhatok. Ha *jobb* és *bal* között, akkor különösképpen nem)

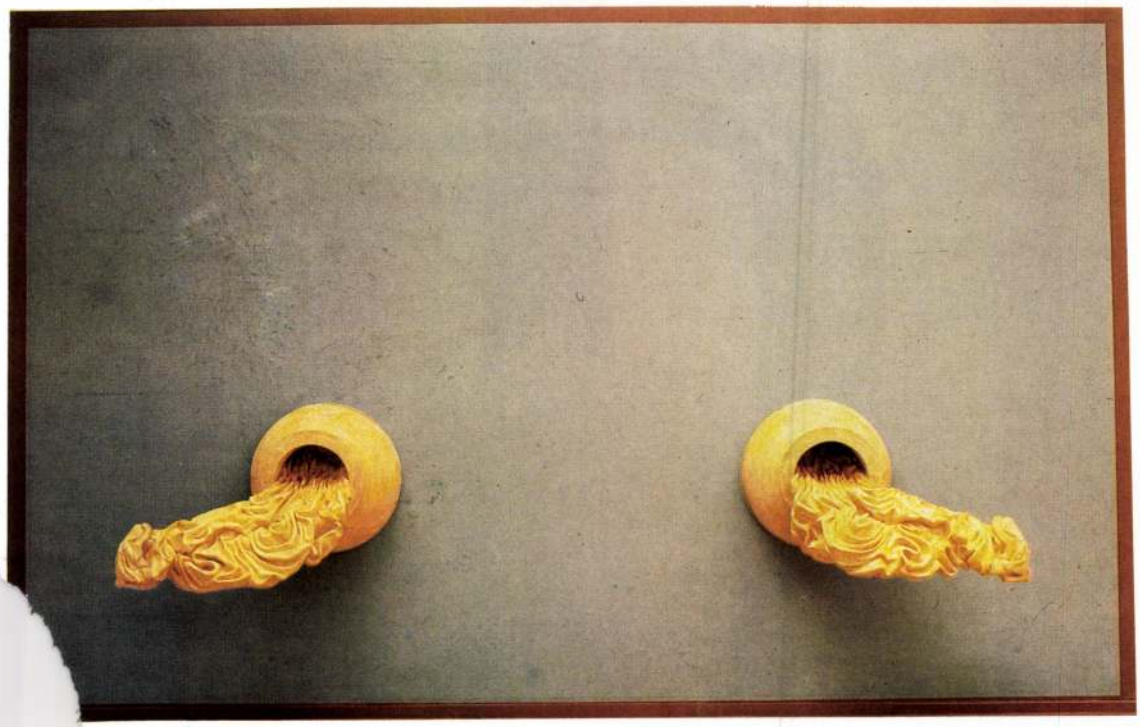

tetvén –, ha még rögösebb lesz az út, talán több reményünk lehet visszatalálni az Úrhoz.

Az út sikere érdekében nem átall kukoricát rakni a maga és az összes fohászkodók térdei alá, hogy végre érezhessünk is valamit abból, amit büntetésnek szoktak mondani, lévén, hogy a megbocsátásról rég leszoktattak már minket, s csak a rablások és kivégzések közötti idők gyönyöreit és szörnyűségeit ismerhetjük.

Bukta bádogmalacai nemcsak röfögnek, csámcsognak és csócsálnak a tengeriben, de disznóságaik után illendően le is zuhanyoznak, és ha így megy tovább, talán még számunkra is példát kínálnak, s kitúrnak bennünket elaggott ólainkból. A földön felsorakozó tsz-irodalámpák jó ellenpont a dán dizájnhoz, amiből itt alig látni valami visszfényt, hacsak nem *Thomas Lahoda* pszeudó-„installációiban", professzionálisan nívós akvarelljeiben, ahol könyvek sora ül könyvespolcokon.

A kiállítást a modern és a konceptuális felfogás dominálja, posztmodern leheletekkel. Ilyen posztmodernbe hajló munkák *Bak Imre* száraz hangulatú tablói, *Sugár János* environmentjei, *Kovács Attila* építményei és *Thomas Bang* asszamblázsai.

*Szirtes János Halálos karácsony*a barokkos ihletésű, amolyan újkori utolsó ítélet. A kormos panelek előtt hegyezett és éles késekkel

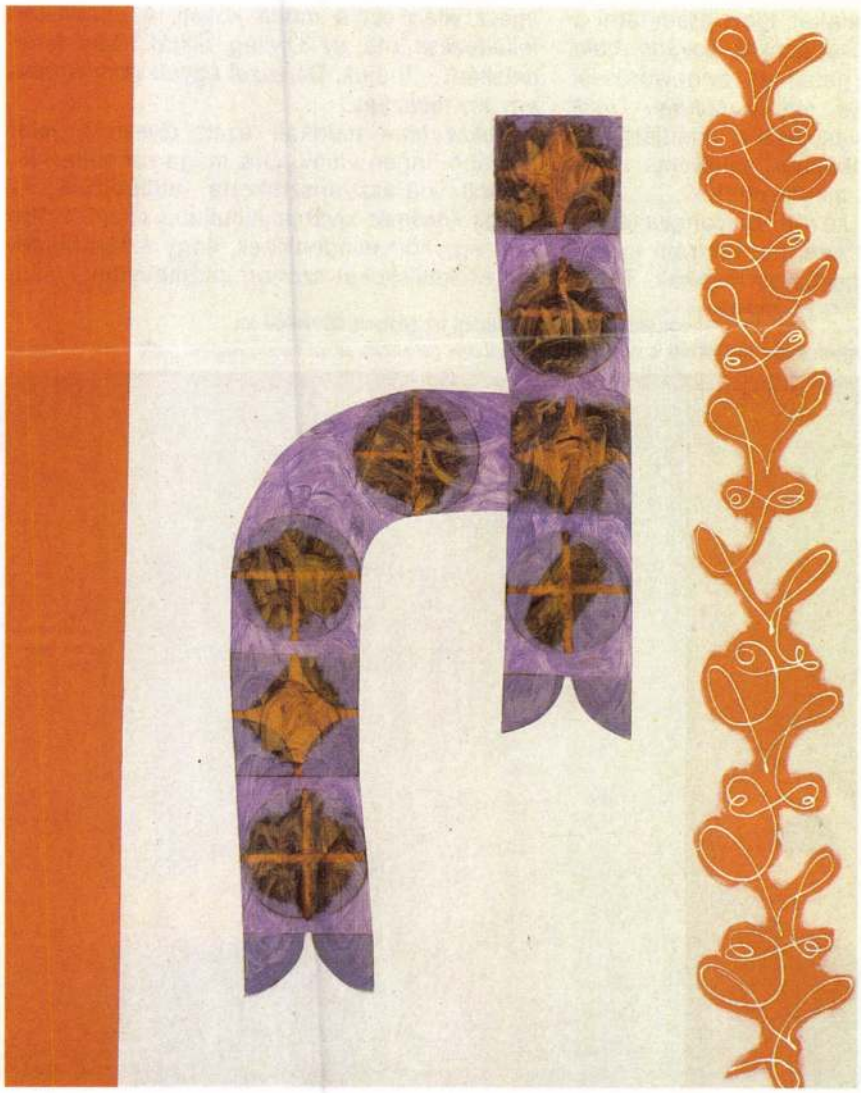

Marianne Landgreen: Dános keret, magyaros motívumok

fe Lugossy László: ▷
A bürokráciaellenes gyászhivatal, 1990. vegyes technika, 300×400×500 cm (Bürokrácia...? Ez egy összkomfortos M. Á. V. bakterházi enteriőr),

Szirtes János: Halálos ▷
karácsony, 1990, (Székek lázadása
Dózsa nér
bukott rekto
üveg, korom, fa, sz
kések, fer
akrilfestmények
500×1000×
(fotók Att

Hegyi Lóránd

Tér – Objekt – Installáció I.

Megjegyzések a magyarországi installációs művészethez

A 80-as évek legelején feltűnő új művészeti impulzusok – hasonlóan a nyugati országokhoz – Magyarországon is elsősorban a festészet területén jelentkeztek. Azonban a nyugati modelltől eltérően Magyarországon az akkori középgeneráció néhány tagja, Bak Imre, Birkás Ákos, Nádler István, Hencze Tamás lépett fel kezdeményezőként. Ez egyrészt azt eredményezte, hogy a 60-as és 70-es évek avantgarde pozíciói látensen nem kis mértékben továbbra is hatottak – azaz a műalkotás továbbra is „projekt" maradt –, másrészt pedig fékezte a 80-as évek elején fellépő fiatal művészek lázadását. A magyarországi Új Festészet esztétikai ízlése alapvetően a korábbi évtized értékrendje által meghatározott keretek között maradt (szinte mindvégig hatott a purizmus, az érzékiségellenesség, a reduktivizmus), s a fiatalok közül csupán kevesen léptek át ezeket a teljesen belsővé vált ízlésbeli korlátokat (Kelemen Károly, Koncz András, Szirtes János, Wahorn András, Mazzag István). A magyarországi Új Festészetben sokkal inkább az újonnan felfedezett programok és esztétikai stratégiák szintjén zajlott le a művészeti szemléletváltás – a posztmodern fordulat –, mint a vizuális megjelenítés síkján. Bak, Birkás, Hencze festészete egy posztmodern „projekt", egy intellektuális átértékelő folyamat vizuális eredménye, melynek képi megjelenítésében korábbi értékfelfogások, ízlésmozzanatok, képalkotó módszerek is tovább élnek.

Az új installációs művészetre általánosan ugyanez a kettősség jellemző. Mind az individuális mitológiai, mind a posztgeometrikus-eklektikus installációkban megfigyelhető a látens párbeszéd a megelőző másfél évtized avantgarde művészetével, miközben a programok szintjén egy alapvetően „poszt"-állapot tematizálásáról van szó. Az irányzatok utáni, az avantgarde „projektek" utáni, a modernista „stratégiák" utáni állapot feldolgozásáról, melyben történelem, művészettörténet, mítosz, természet rendkívül jelentésgazdag metaforává válik.

Az új installációs művészet egymástól eltérő megnyilatkozásait a különféle stílusjegyek által tematizált problémakörök különböztetik meg egymástól. Az egyik ilyen tematikai csoportba olyan művészeket sorolhatunk, akik a személyes lét és a természet, természeti vagy „félig természeti" környezet viszonyát dolgozzák fel installációikban. Samu Géza fából készüli, fehérre festett (átszellemített) vagy a természetes színt megtartó installációi poetikus természetvíziók, melyekben a kis beavatkozások (pl. kis ágak beépítése oda, ahol maguktól nem nőnek; vagy a fa kérgének ornamentális átalakítása stb.) nyomán egy merőben funkciótlan, de éppen ezáltal kreative és szabadon, játékosan, „cél nélkül" újraformált, „megismételt" természet jelenik meg. Kalmár István 80-as évek elején készített ág és textil installációi némiképp hasonló szellemben értelmezték át a természetet: a természeti környezet rituális hellyé, szakrális „épületté" vált, melyben az élet alapkérdéseit tematizálta a művész.

Szirtes János performance- és installációs művészete, valamint festészete szorosan összekapcsolódik egymással. Nála is a rítus az alaptéma, s a természet – illetve a természeti népek „barbár" ritusai – hordozzák az üzenetet. Harc, fenyegetettség, ősi félelem és az akadályok leküzdése, az élet alapvető veszélyeztetettségének tematizálása telíti drámai tartalommal Szirtes János művészetét. Míg korábban egy ijesztő, vad, barbár expresszivitás uralta installációit, addig az utóbbi években a felhasznált elemek egyre egyszerűsödnek, a rítus egyre áttételesebbé válik, s a transzcendens tartalom transzperszonális alakban jelenik meg. A performance-eken megjelenő korom és tükör (tükörkép), illetve lenyomat a teremtés, önmagunk eltárgyiasítása, illetve egy transzcendens valóságban való feloldódás metaforájaként értelmeződik. A bekormozott üveglapon megjelenő lenyomat a mássá válás, az átlényegülés misztériumát sejteti.

Szirtes János gyakran dolgozik együtt feLugossy László val, amit nyilvánvalóan a közös mítosz iránti érdeklődés tesz lehetővé. feLugossy László installációi egy ősi, primitív, a mítosz és a hétköznapi valóság egységén alapuló világot tárnak elénk. A feketére festett, falra erősített, primitív jelek és formák térként vesznek körül bennünket, egyszerre sugallva egy ősi, barbár kultúra telephelyét, rituális architektúráját és az álom valószerűtlenül érzéki valóságát. Installációi environmentként értelmezik át a teret. Nem valóságos teret szerveznek, hanem a képből (a tér primitív és szimbolikus képeiből) teremtenek egy szellemi – rekonstruálható és poetikusan átélhető – teret.

Pinczehelyi Sándor installációiban a természet alapvetően más értelmezésben jelenik meg. A politikai és gazdasági emblémákkal, illetve szimbolikus jelentésű színekkel átértelmezett természeti formák (valóságos természeti tárgyak) a társadalmi, történelmi környezet metaforáivá válnak. A magyar nemzeti színekkel átfestett erdő, a szimbolikus jelentés egyszerre ironikus és analitikus felfogásában válik Pinczehelyi vizsgálódásainak kiindulópontjává. A hasábfákból összeállított ötágú csillag vagy az utcakőből felhalmozott gúla (a barrikád) az eredeti tárgy, illetve anyag politikai, eszmetörténeti tartalmakkal való „megterhelését" fokozza a végletekig – s a végletek itt egymásba csapnak át, hiszen drámaiság és irónia, pátosz és távolságtartás egyaránt lehetségessé válik. Pinczehelyi installációinak alapanyaga a szociális, történelmi valóság, a hétköznapi környezet, melyben az egykor magasztos jelentéseket (és nagy, heroikus utópiákat) sugalló szimbolikus formák hétköznapi, kopott, közönséges tárgyakká minősülnek át.

(A tanulmány folytatását következő számunkban közöljük.)

SZIRTES János

ANTAL CZEBE

ANTAL TAMÁS ÉS
CZEBE ISTVÁN
KIÁLLÍTÁSA 1992. 04.16–05.16.
MEGNYITJA
SZIRTES JÁNOS
1992. 04. 16. 19 ÓRAKOR

magyar
műhely
Párizs - Bécs - Budapest
GALÉRIA
BP. XI., BERCSÉNYI U. 28-30.

SZIRTES Jaina

3

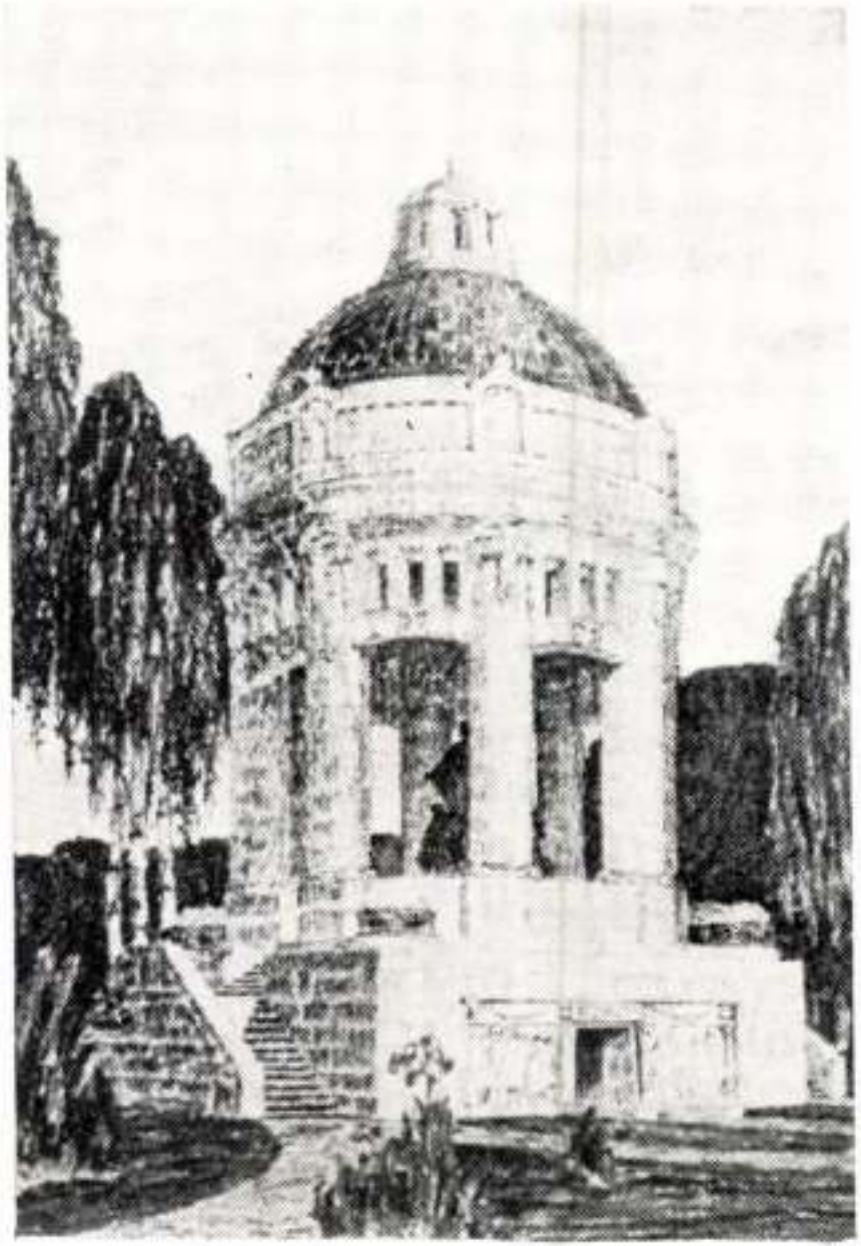

2

Szivessy Tibor építész (1884–1963). 2.) Folytatás

6. Jánszky Béla—Szivessy Tibor: DMKE nevelőintézet, Debrecen, 1912 körül

Magyar Építőművészet, 1914, 6., 53. old.

Szivessy Tibor, építész (1884–1963).

Jánszky – Szivessy: a hall Márkus Emília villájában. (repr.)

A hátsó borítón: Jánszky — Szivessy: A hall Márkus Emília villájában

Magyar Építőművészet, 19[illegible], a hátsó borítón.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1980 OKT 4

ÉLET ÉS IRODALOM

Szitányi István

1024

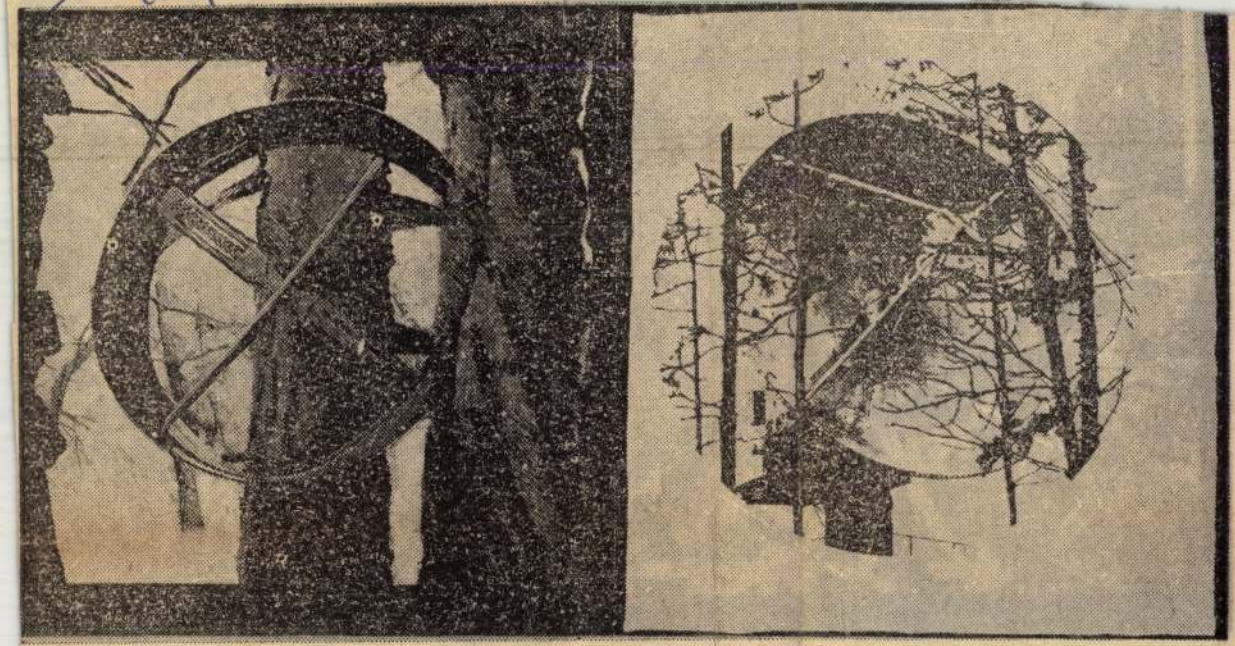

Szitányi István: És mégis forog...

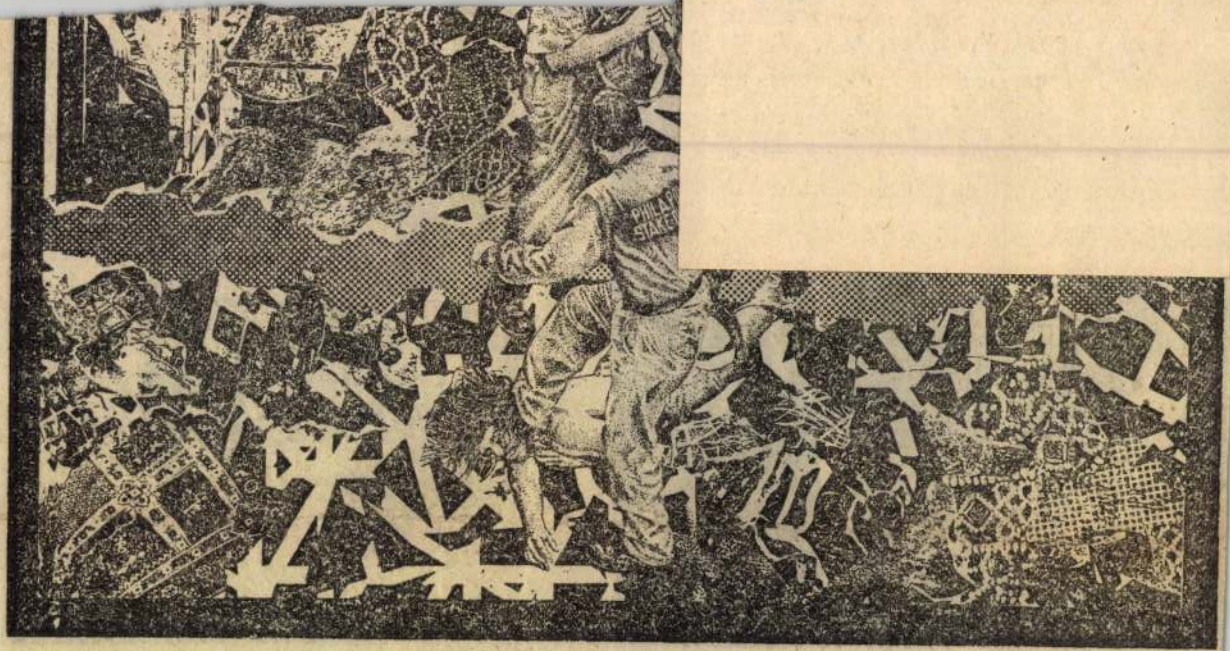

F. Farkas Tamás montázsa

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976

VALÓSÁG 8

Szitányi Gábor

1021

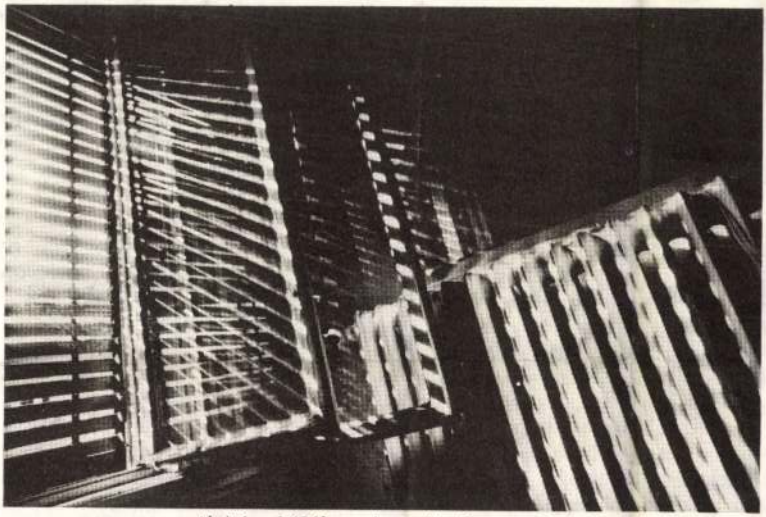

Szitányi Gábor: Amerikai reggel

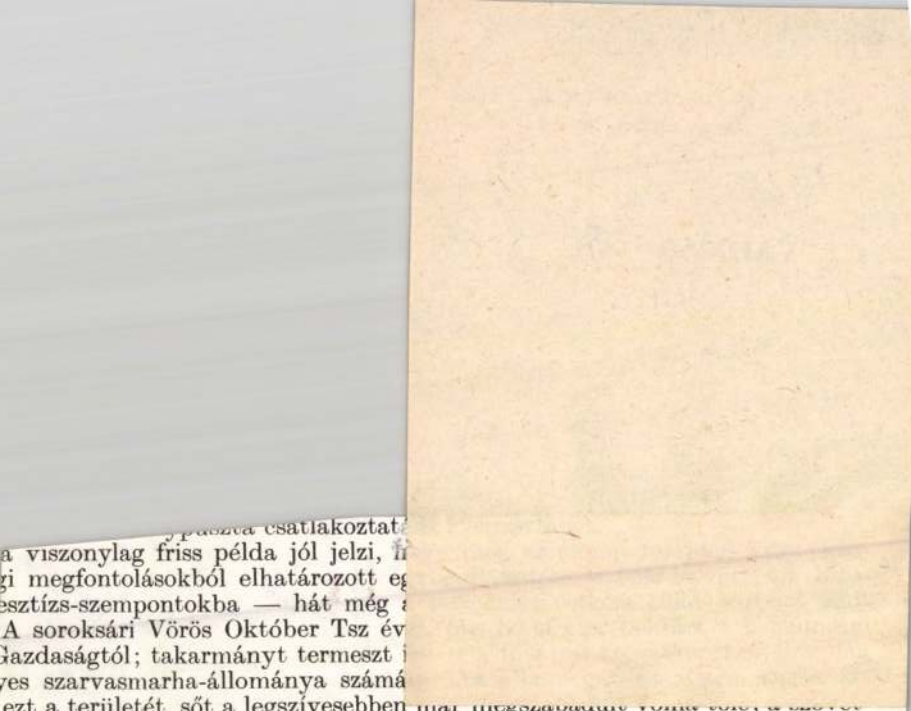

...puszta csatlakoztat...
a viszonylag friss példa jól jelzi, h...
gi megfontolásokból elhatározott eg...
esztízs-szempontokba — hát még a...
A soroksári Vörös Október Tsz év...
Gazdaságtól; takarmányt termeszt i...
yes szarvasmarha-állománya számá...
ezt a területét, sőt a legszívesebben már megszabadult volna tőle, a szövet...
- bár nem valami nagy haszonnal gazdálkodik rajta — meg is vette volna.
olmi „tulajdonféltésből" nincs elmozdulás a holtpontról, jóllehet, mindjárt
netem: sem az állami gazdaságok, sem a MÉM nem látja értelmét ennek az
ak. (Mentényi Miklós, az állami gazdaságok vezérigazgató-helyettese: „Kis-
már régen eladta volna ezt a földet, csakhogy elakadt valahol az ügy."
Péter, az Országos Földhivatal vezetője: „Ha az állami gazdaságnak nem
valamelyik tsz jól tudja hasznosítani ezt a földet, akkor miért nem kapja,
neti meg? A kiskunsági eset tipikusan ebbe a kategóriába tartozik.")
akkor kin múlik a rendezés? Talán a megyei vezetésen? Mindez csak sejte-
lehetséges, hogy olyasfajta meggondolásból fékeződött le ez az ügy, hogy
melléküzemágakkal rendelkező soroksári szövetkezet alaptevékenységének
ne javuljon, javulhasson meg... Olykor még a járások is berzenkednek, ha
ik alóluk", voltaképpen meglehetősen jelképes irányításuk alól valamely
gazdaság. „Hát akkor nem lesz a mi járásunkban egyetlen állami gazdaság
z ugyebár lehetetlen!"
Valóság 1975 februári számában Romány Pál — még az MSZMP KB
gazdaságfejlesztési osztályának vezetőjeként — így nyilatkozott e téma-
„a megyehatár ne legyen szinte államhatár jellegű... a közigazgatási egysé-
etői és maga a lakosság számoljon azzal: ezek az egységek... nem pótolnak
le természetföldrajzi és gazdaságföldrajzi egységet. Hiú ábránd és szükség-
yan igénnyel föllépni, hogy valamennyi gazdasági szervezetünk illeszkedjék
a határokhoz." Most, már miniszterként, az egyik legfőbb tartalékunkat

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1969 MÁJ 29
PAJTÁS

Szitás György

BÚCSÚT MONDUNK KEDVES ISKOLÁNKNAK

1021

AZ UTOLSÓ HÉT VARÁZSA

*

Faludi Jancsival a Kossuth téren találkoztam. A nagy kőcsipkés Országház előtt üldögélt egy padon. Délután volt és csend vette körül. Mintha ebben a rekkenő májusi kánikulában egy órácskára elszundított volna a nagy város. Jancsi füzetlap fölé hajolt, ceruza volt a kezében és gondolkodott.

— Mit csinálsz?

— *Hát csak úgy... irogatok. Búcsúverset. Tetszik tudni... én már máskor is írtam... És most megbíztak a többiek...*

— Elkészült?

— *Igen! Mindössze egy versszak az egész. Úgy érzem, benne van minden. El lehet énekelni is; mégpedig arra az ismert dallamra, hogy: „Lement a nap, a maga járásán, sárgarigó szól a Tisza partján...'*

— Megmutatod?

— *Ne tessék érte kinevetni. Tudom, hogy nem remekmű. De nekem tetszik, s úgy gondolom, hogy az osztálytársaim is szívesen fogadják:*

A szívünket megüli a bánat
Búcsút mondunk kedves iskolánknak
Elballagunk, hosszú a mi útunk,
Hisszük, hogy majd egyszer találkozunk.

— Nekem is tetszik. Az utolsó tanítási napon akár végig is ballaghatjátok vele az iskolát. De mondd csak:

SZITÁS GYÖRGY RAJZA

KEDVES ISKOLÁNKNAK CSA NY NAK!

az a felszabaduló érzés, amely minden porcikánkat átjárta, megnyugtatott. Már nem féltünk a következményektől. De nem kaptunk büntetést, mivel őszinték voltunk. Azt a pillanatot, az őszinteség pillanatát sohasem felejtem el.

WAGENSOMMER EDIT: Én ebben az iskolában ismertem meg az igaz barátságot. Barátnőmet Ritának hívják. Elsőben szerettem meg. Nem is tudom, hogy miért ragaszkodom annyira hozzá? Rita ugyanis már kezdettől fogva nagyon igényes volt magával szemben. Így nevelték a szülei. Valahányszor náluk jártam, éreztem ezt. Éreztem, de fölfogni akkor még nem tudtam. Történt egyszer, hogy kaptam egy szép babát. Mindjárt Ritához siettem, hogy megmutassam neki. Ő éppen akkor tanult. Megígérte az anyukájának, hogy addig nem kel fel az asztal mellől, amíg a leckéjét nem tudja elmondani. Úgy is cselekedett. Elszégyelltem magam, és elmentem én is tanulni. Hát ilyen az én barátnőm. Ha más mondaná el mindezt, nem hinném el. Neki köszönhetem, hogy sokmindent most már én is megkövetelek magamtól. Ritáék tavaly elköltöztek innét. A belvárosban laknak. De azóta is minden vasárnap találkozunk. A legtöbbször

találkozunk

Közeledik az évzáró. Az a nap, amikor utoljára vagytok együtt — mindannyian. Akkor érzitek csak, hogy mit jelent ez a szó: búcsú. A legkeményebb kötésű fiú is elérzékenyül, és most az egyszer talán nem is tagadja. Még szerencse, hogy megbeszéltétek: öt év múlva találkozunk.

Öt év múlva találkozunk! De hogyan? Ki lesz, aki majd összehívja a szétszóródott osztályt? Milyen legyen a találkozó programja? Gondolkoztatok már ezen?

Egy-két ötlettel, jótanáccsal szeretnénk mi is gazdagabbá tenni eddigi elhatározástokat.

■

A riadólánc milyen hasznos volt az őrsi életben! Hányszor, de hányszor jöttetek össze hirtelen, amikor a szükség úgy kívánta?! Nos, az ötéves

VÁRSZÍNHÁZ GALÉRIA

Megtekinthető: 1984. december 22-től 1985. március 10-ig
naponta 14-18 óráig

Cím: Budapest, I., Színház u. 1/3.

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
és a Nemzeti Színház Igazgatósága tisztelettel
meghívja Önt és kedves családját
1984. december 22-én 18 órára
a Várszínház Galériába

Szitás Erzsébet
festőművész kiállításának megnyitására

Megnyitja: Dr. Malonyai Dezső
a Nemzeti Színház igazgatója

GENERALART Dorogi Ny

SZIVESSY *Tibor*, építész, * Szeged 1884 szept. 29. Bpesten és Berlinben tanult, azután Jánszky Bélával társulva, tervezte és építette a kecskeméti kaszinót, a kecskeméti gazdasági egyesület székházát, a kecskeméti művésztelep házait, a Délmagyarországi Közművelődési Egyesület internátusát Debrecenben, az Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület internátusát Cegléden, a sporttelepet Kolozsvárt, Márkus Emilia bpesti villáját, stb. Újabb művei közül kiemelkedik a Fórum filmszínház, a nádorutcai Festetics-bérpalota Budapesten, a pesterzsébeti reálgimnázium. A modern és magyaros formatörekvések lelkes híve.

Sz. J. II. 5731

Szitás Erzsébet

bb/ 82. portrékat készit, jelmezeket tervez

tf/tr/s fm la 1021 1965. október 8.

szitás erzsébet festőművész, akinek munkáiból - őszi szezonindító rendezvényként - kiállitás nyilt pénteken este a mom csörsz utcai müvelődési házában. az anyagban felvonultatott 12 olajkompozició, 20 akvarell- festmény és 16 figurális grafika alkotójáról a rendező frank jános müvészettörténész mondotta :
- több oldalu müvelője a müvészetnek, a festés mellett egyuttal jelmeztervező a nemzeti szinház társulatánál. a főiskolán domanovszky- tanitvány volt - most is bemutatja a mesteréről 20 évvel ezelőtt készitett portrét. kedveli az arcképmüfajt, megörökitette például illyés gyulát is. egyébként ez az első alkalom, hogy önálló kiállitással jelentkezik, két hétig nyitva tartó tárlata tehát - ,, ősbemutató,,./mti/

-.-

18.00/s
18.20/a 1845 Pnc

. fotodokumentációs kiállitás az ndk nemzeti ünnepe alkalmából

t áe/tné/e fm lá

1965. október 8.

a német demokratikus köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából a pesterzsébeti vasas müvelődési házban fotodokumentációs kiállitást rendeztek, amelyet pénteken günter looch, az ndk budapesti kulturális és tájékoztató irodájának igazgatója nyitott meg. a tárlat ,,az ndk népgazdasága,, cimmel a baráti ország szocialista gazdasági épitőmunkájáról nyujt áttekintést és szemlélteti az elmult 16 év alatt elért fejlődés eredményeit. a megnyitó ünnepséget filmbemutató követte. /mti/

-..-

18.05/e
18.22/a 1850 Pnc

Erőforrások
Újraértelmezett elemek a művészetben

1990 május 10. csütörtök, 19.00 – 21.00 h
MŰCSARNOK:
A KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA

Performance-ok és akciók:
Lili Fischer, Werner Klotz, Szirtes János

1990 május 11. péntek, 14.00 - 21.00 h.
MŰCSARNOK ÉS
MŰJÉGPÁLYA:

Performance-ok és akciók
Black Market, Bukta Imre, Terry Fox, Kraftzellen, Teresa Murak

Erőforrások
Újraértelmezett elemek a művészetben
Műcsarnok + Műjégpálya
Budapest, 1990 május 10 - junius 17.

Nyitvatartás: kedd 12.00 - 20.00 h.
szerda – vasárnap 10.00 - 18.00 h.
hétfőn zárva

Koncepció:
Georg Jappe

Rendező Intézmények:
Künstlerhaus Bethanien, Berlin
Stadtgalerie Saarbrücken
Sonja Henies og Niels Onstads Stiftelser, Hovikodden/Oslo
Műcsarnok, Budapest
Goethe Intézet, Budapest

Támogatók:
Senatsverwaltung für Kulturelle Angelegenheiten, Berlin
Instituts für Auslandsbeziehungen, Stuttgart

Szervezés:
Moltkerei e.V., Köln

Kiállítás:
Michael Haerdter
Elisabeth Jappe
Georg Jappe
Bernd Schulz

Munkatársak:
Frank Barth
Paul Haubrich
Tim Kistenmacher
Anna Möller
Hegyi Lóránd
Simon Zsuzsa

Katalógus:
Szerkesztette: Georg Jappe, Ulrich Bischoff

Tanulmányok:
Ulrich Bischoff, Antje von Graevenitz, Heidi Grundmann, Michael Haerdter, Per Hovdenakk, Georg Jappe, Bernd Schulz.

Megjelent a Du Mont Dokumente sorozatban, a budapesti kiállításhoz magyar nyelvű melléklettel.

Ressource Kunst
Die Elemente neu gesehen

Donnerstag, 10. Mai 1990. 19.00 – 21.00 Uhr
KUNSTHALLE:
ERÖFFNUNG

Performances und Aktionen:
Lili Fischer, Werner Klotz, János Szirtes

Freitag, 11. Mai 1990. 14.00 - 21.00 Uhr,
KUNSTHALLE UND
EISBAHN:

Performances und Aktionen:
Black Market, Imre Bukta, Terry Fox, Kraftzellen, Teresa Murak

Ressource Kunst
Die Elemente neu gesehen
Kunsthalle + Eisbahn
Budapest 10. Mai - 17. Juni 1990
Öffnungszeiten: Dienstag 12 bis 20 Uhr
Mittwoch bis Sonntag 10 bis 18 Uhr
Montag geschlossen

Konzept
Georg Jappe

Veranstalter
Künstlerhaus Bethanien, Berlin
Stadtgalerie Saarbrücken
Sonja Henies og Niels Onstads Stiftelser, Hovikodden/Oslo
Kunsthalle, Budapest
Goethe-Institut, Budapest
mit Unterstützung
Senatsverwaltung für Kulturelle Angelegenheiten, Berlin
im Rahmen der Veranstaltugsreihe "Berlin in Budapest" und des Instituts fürAuslandsbeziehungen,Stuttgart

Organisation
Moltkerei e.V. Köln

Ausstellung
Michael Haerdter, Elisabeth Jappe, Georg Jappe, Bernd Schulz

Mitarbeit
Frank Barth, Paul Haubrich, Tim Kistenmacher, Anna Möller, Lóránd Hegyi, Zsuzsa Simon

Katalog
Ulrich Bischoff, Georg Jappe
der Katalog erscheint als Buch in der Reihe, DuMont Dokumente
mit Beiträgen von
Ulrich Bischoff, Antje von Graevenitz, Heidi Grundmann, Michael Haerdter, Per Hovdenakk, Georg Jappe, Bernd Schulz
ca. 200 Seiten,
davon ca. 60 Seiten
mit Farbabbildungen und mit Ungarischer Ergänzung

Ressource Kunst
Erőforrások

Die Elemente neu gesehen
Újraértelmezett elemek a művészetben

Műcsarnok/Kunsthalle +
Műjégpálya/Eisbahn

Budapest, Hősök tere
1990 május 10 - junius 17
10. Mai - 17. Juni, 1990

Ermöglicht durch | Siemens Kultur Programm

Erőforrások

Újraértelmezett elemek a művészetben

A "ressource" sokértelmű fogalom; eredetileg nyersanyagot, beszerzési forrást, létfontosságú tartalékot jelent. A fogalom mai jelentése viszont tartalmazza azt az új ökológiai gondolkodást is,amely szerint felelősen kell gazdálkodnunk a föld erőforrásaival, mert ezek a források kimerülőben vannak. Habermas szellemi dimenzióba tette át a problémát: "Az értelem idővel mindjobban apadó erőforrás".

Ez az új ökológiai szemlélet a művészetben is megnyilvánul. Egyre több művész kezeli "testvéri" megértéssel a természetet és anyagait: ahelyett, hogy pusztán az önkifejezés eszközeként használnák azokat, magukat a természeti erőket és azok tulajdonságait teszik láthatóvá, hallhatóvá. Az "elemek újraértelmezése" azonban azt is jelenti, hogy a szervetlen természetet, továbbá az embert és bizonyos technológiákat is tanulmányoznak.

Környezetünk fenyegetettségének egyre szélesebb körű felismeréséből következik, hogy felfigyeltünk azokra a művészekre, akik ezzel az aktuális - de tudat alatt már évtizedek óta kisértő - témával komolyan foglalkoznak. Ernst Bloch fogalma, a "Naturallianz" /természetszövetség/ még világosabbá teszi a problémát: azok a művészek, akik a Ressource Kunst-on szerepelnek, egyrészt a modern művészet kritikus-utópikus törekvéseit folytatják olymódon, hogy óvó figyelmükkel Föld-űrhajónk életfontosságú tartalékai felé fordulnak; másrészt megtagadják a modern művészetnek azt a vonulatát, amelyben a művészek kulisszaként használták vagy imperialista önkénnyel torzították el a természetet. Kritikus éberség jellemzi ezt az új művészetet, amely így társadalomkritikai hangsúlyt is hordoz. A jószándék azonban önmagában nem elég. A Ressource Kunst törekvése, hogy a művészet "alternatív zűrzavarában" szakmai-mesterségbeli követelményekkel lépjen fel, hogy elválassza a pelyvától a tiszta búzát. A kiállítás rendezői a műveket a művészi kvalitás alapján válogatták.

1

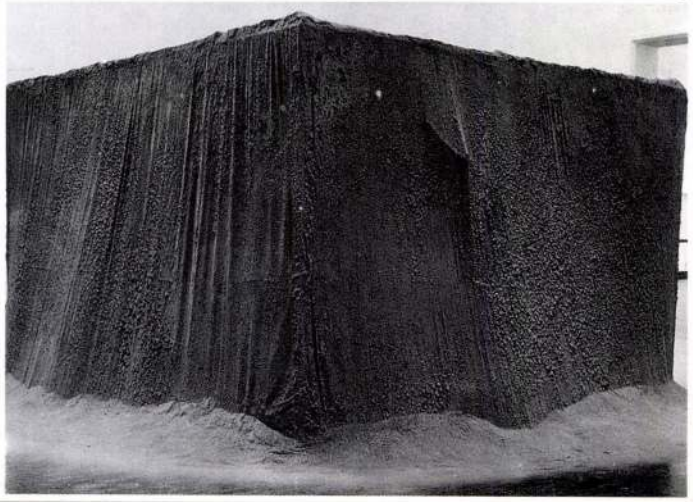

Ressource Kunst

Die Elemente neu gesehen

"Ressource" ist ein ambivalenter Begriff: er meint einerseits Rohstoff, Bezugsquelle, vitale Reserve. Andererseits schwingt bei der Verwendung des Begriffs heute ein neues ökologisches Bewußtsein mit vom verantwortlichen Umgang mit den Ressourcen der Erde, Bewußtsein auch von ihrem begrenzten Vorrat. Habermas hat dies in die geistige Dimension übertragen: "Sinn ist eine immer knapper werdende Ressource".

Das neue Bewußtsein findet in der Kunst seinen Niederschlag. Eine zunehmende Zahl von Künstlern setzt sich mit der Natur und ihren Materialien in einem "brüderlichen" Verstande auseinander: statt sie für ihre Ich-Behauptung zu benutzen, machen sie ihre Kräfte und Eigenschaften selbst sichtbar, fühlbar, hörbar. "Die Elemente neu gesehen" bedeutet aber auch, den Blick auf die anorganische Natur und den Menschen zu richten, und schließt die Auseinandersetzung mit bestimmten Technologien ein.

Die zunehmende öffentliche Erkenntnis von der Bedrohung unserer Umwelt rückt jene Künstler ins Zentrum unserer Aufmerksamkeit, die diese aktuelle, unterschwellig aber seit Jahrzehnten existierendeThematik aufgreifen und umzusetzen verstehen. Ernst Blochs Begriff der "Naturallianz" kann sie transparent machen: Die uns für Ressource Kunst interessierenden Künstler führen einerseits die kritisch-utopischen Ansätze der künstlerischen Moderne fort in ihrer behutsamen Hinwendung zu den vitalen Ressourcen des Raumschiffs Erde; andererseits wenden sie sich zugleich ab von jener Tradition der modernen Kunst, die Natur als dekorative Kulisse nutzt oder imperialistisch deformiert. Kennzeichnend ist die Wachheit der Auseinandersetzung, und gerade dies setzt gesellschaftspolitische Akzente. Doch gute Absicht allein genügt nicht. Erklärter Wunsch von Ressource Kunst ist es, im "alternativen Wust" professionelle Kriterien zu setzen und so die Spreu vom Weizen zu scheiden. Zentraler Gesichtspunkt der Ausstellung bleibt die künstlerische Qualität der für sie ausgewählten und hergestellten Werke.

2

MŰVÉSZEK/ KÜNSTLERLISTE

Marina Abramovic/Ulay
Robert Adrian
Ben d'Armagnac
Joseph Beuys
Black Market
Bernhard Johannes Blume
Claus Böhmler
Bukta Imre
Manfred Butzmann
Georg Dietzler
Helmut Dirnaichner
Eberhard Eckerle
Ulrich Eller
Erdély Miklós
Robert Filliou
Lili Fischer
Bill Fontana
Terry Fox
Jochen Gerz
BKH Gutmann
Ingo Günther
Wolfgang Hainke / Jürgen Olbrich
Felix Hess
Joe Jones
Rolf Julius
Werner Klotz Kraftzellen
Tonia Kudrass
Nikolaus Lang
Barbara und Michael Leisgen
Stefan Micheel / H.S. Winkler
Theresa Murak
Pinczehelyi Sándor
Karina Raeck
Raffael Rheinsberg
Ulrike Rosenbach
Dieter Roth
Hinrich Sachs
Samu Géza
Ottmar Sattel
Marc Schepers
Helmut Schweizer
Roman Signer
Peter F. Strauss
Akio Suzuki
Szirtes János
Christian Terstegge
Mark Thompson
Bill Viola
Thomas Virnich
Rainer Wittenborn

Titelbild/címlapon
M.Thompson:Immersion/Elmerülés
1.B.Stokke:Asche und Staub/Hamu és por1988
2.T.Murak:Kresse-Kleid/Zsázsaruha,1988
3.G.Dietzler:Installation/Installáció,1988
4.L.Fischer:Duftgepäck/Illatcsomag,1988

3

4

Szirtes János: Krisztus levétele a keresztről

tartó intellektuális érdeklődést, amelynek fontos része az alkotó sajátos műveltsége.

Szellemi beállítottságát segít megértetni, ha előzményként megemlítjük a „Dadát", a szürrealizmust és természetesen a magyar neoavantgárd filozofikus szemléletét. Ha valaki mindezeknek elkötelezi magát, szinte törvényszerű, hogy ismeretszerzése, közlései nem a hagyományos önépítő módon jelentkeznek, hanem mindenféle új kombinációkban. A műveltség megszerzésében például nagyobb szerepet tulajdonítok a spontaneitásnak, és az irányított művelődés is valahol a véletlenben kezdődött. Egy felszabadított fantázia, alkotói fantázia nem szelektál, hanem teret enged az új, előre ki nem számított hatásoknak. Ehhez kapcsolódik egy jelenség, amiről szintén keveset beszélnek; egy bizonyos ismeret megszerzésének az időbeli kiterjedése. Akár évek is eltelhetnek aközött, hogy birtokunkba jut egy információ első része (ami időközben kérdéssé alakul) és a második. De feltehetően a tudat nem törődik bele, és a megjelenő hiány, igény magához gyűjti azokat az egyéb tapasztalatokat, amelyek látszólag nem odaillőek, de valami módon kapcsolódnak hozzá (tér- és időbeli közelség). Így látszólag jelentéktelen dolgok fontos szerephez juthatnak. A mellékes, lényegtelen szerepe egyébként pszichológiai problémaként az „álomtorzítás" esetében tettenérhető. Szirtes és a hozzá hasonló művészek ismeretrendszerének fontos része még az előre nem tudott dolgok ismerete — tehát az előkép, amely szintén nem illeszthető be egy statikus műveltségképbe. Szirtes műveltségét tehát nagymértékben a spontaneitás, természetesen a kreativitás, a mások által fel nem

dolgozott ismeretanyag, illetve a már feldolgozott ismeretanyag újra értelmezése jellemzi.

Hogy konkrétan miként jelentkezik nála az új műveltség, hogy miből tevődik össze, az másik tanulmányt érdemelne, de a szombathelyi kiállítás kollekciója jelezte, hogy Szirtes tudásanyaga sokrétű, információi naprakészek, de mindig megtalálja az utat a gyökerekhez, visszatér a történelem előtti időkhöz. *(Szirtes János kiállítása. Szombathelyi Képtár, 1988. dec. 1. — 1989. jan. 15.)*

GÁLIG ZOLTÁN

Színdinamikai kísérletek polarizált fényben

Jókai Kornél fényképsorozata

Évente néhány kollektív kiállítás, két-három esztendőnként önálló tárlat valamelyik művelődési házban, egy-egy elszórt publikáció napilapok, folyóiratok, katalógusok, alkalmi kiadványok oldalain — ennyi az önmagának már szakmai rangot kivívott fotográfus megszólalási, szereplési lehetősége. A kritika, a méltatás, a visszajelzés igen ritka — és korántsem biztos, hogy ösztönző, hogy jó irányba lendítő —, így hát a fényképezőgép lencséje mögött, vagy a sötétkamra magányában felmerülő dilemmák megoldásához kevés a támpont. Különösen nehéz a tájékozódás, ha a művész kísérletezni kezd, nagy a kockázat, ha az alkotó ismeretlen területek felfedezésére indul.

A Környén élő—dolgozó Jókai Kornél alig több mint tíz esztendeje foglalkozik fényképezéssel, a nyolcvanas évtized kezdete óta szerepel képeivel nyilvánosság előtt. A tatabányai Bányász Fotókör, majd a Tatabányai Fotóműhely tagjaként tájegységi és országos seregszemléken vett részt alkotásaival — többek között a székesfehérvári Pannónia Fotótárlatokon, az Országos Fotóművészeti Kiállításon és a Magyar Fotográfia című tárlaton Budapesten —, s bemutatkozásai alkalmával több díjat is elnyert, amely elismerések közül a legjelentősebbnek az 1988-as Komárom megyei alkotói ösztöndíj bizonyult.

A korábban elsősorban a természet felé forduló, a természetbe történő beavatkozások által létrejött változások regisztrálását vállaló művész az ösztöndíjpályázatra beadott programtervében új célkitűzéseket, elképzeléseket körvonalazott: „Célom a *Színdinamikai kísérletek polarizált fényben* meghatározással említett technikai lehetőséggel olyan színhatások, színharmóniák megteremtése, melyek elsősorban síkalakzatok segítségével illeszkednek egymáshoz. Feladatvállalásom a képalkotás színezeti és szerkezeti felépítésére koncentrál, ami esetenként megfelelő kifejezőeszközévé válhat egy képzettársításnak. ... Célom a formák és színhatások leképezésén túl a gondolati egység megteremtése, mely alapvető kiegészítője a képalkotásnak...".

Mint a program végrehajtása során született művekről leolvasható, Jókai Kornél maradéktalanul teljesítette tervét. Sőt, a műhelymunka köz-

létre, ahol kiemelkedő szerep jut az ornamentikának és az eredeti díszítés teljesen új minőséggé fejlődik. – Olescher Tamás (* 1954, Budapest) hasonló környezetből származó művészete a performance, az environment és a festészet különös kapcsolatát hozza létre. Képei első pillantásra ugyan játékosnak tűnnek, a figyelmes szemlélő azonban egy olyan átfogó és mély értelmű koncepcióra bukkan bennük, ami a látszólag jelentéktelen részleteket is egy központi jelentőségű ábrázolási probléma összefüggésében dolgozza fel. – Bernát András (* 1957, Törökszentmiklós) és Ősz Gábor

Ősz Gábor: Kép a falon 1991
olaj, vászon 150 x 150 cm

(* 1962, Dunaújváros) munkái az emberi megismerés határvidékeivel foglalkoznak. A kép színvilágából egy tapasztalatokon alapuló világ különböző nézőpontokból megfigyelt töredékei bontakoznak ki és öltenek nagy formátumú alakokban képi formát. Mintha "misztikus ködök" terülnének el a kép fölött és akadályoznák "funkcionális összefüggéseinek" megértését. E festmények valamennyi varázsuk ellenére a bizonytalanság érzését keltik szemlélőjükben. Ősz Gábort a világ milyensége foglalkoztatja, amit aztán többnyire mágikusan lebegő négyszögek és téglalapok formájában visz vászonra. Képeinek felületei egyfajta tudatos

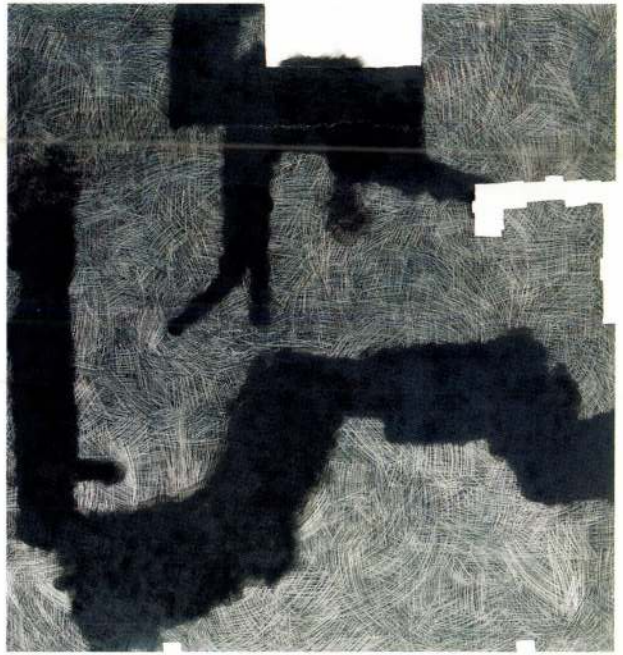

Szirtes János: Egy nehéz nap 1990
korom – akril – szén, vászon 150 x 150 cm

érzékenységről árulkodnak. Meditatív jelleget mutató képi világának hatását alapvetően a színek összjátéka határozza meg. – Köves Éva (* 1965) festményein a fehér szín játszik meghatározó szerepet. Formái antropomorf alakokra emlékeztetnek, jóllehet azok sehol sem jelennek meg a képeken. Köves Éva is nagy érzékenységgel nyúl a színekhez. Képei a motívumok és a művésznő alkotásmódjából adódó elgondolások keresztezésével hoznak új jelentésrétegeket felszínre. A 90-es évek itt bemutatott magyar festészete az ember, a lét és a külvilág megtapasztalásának alapvető kérdéseit dolgozza fel mélyrehatóan.

UNGARN ZEIT KUNST

A kiállítást a Bayerische Landesbank, (München) támogatta

Konrad-Adenauer-Stiftung
Öffentlichkeitsarbeit
Rathausallee 12, 5205 St. Augustin 1
Tel.: 02241/246436

A címlapon: Fehér László: Patakparton 1989
olaj, vászon 140 x 200 cm

UNGARN ZEIT KUNST

Bernát András
Fehér László
Köves Éva
Mulasics László
Olescher Tamás
Ősz Gábor
Szirtes János

Szirtes János

Az utóbbi évek Kelet-Európa valamennyi régióját átfogó radikális politikai és gazdasági változásai a magyarországi művészetet egészen más út felé vezették, mint a térség többi országáét. A magyar kortárs művészet már mintegy 10 évvel a politikai megújulás előtt rátalált a maga önálló és új identitástudatára, történelemmel és kultúrával egyaránt átfogó és sokoldalú párbeszédben állván. Ez a sajátos út többet jelentett a múlt egyszerű tagadásánál. A 80-as évek új magyar művészete szöges ellentétben állt a 60-as és 70-es évek művészeti áramlataival, a 90-es években pedig még inkább a szubjektum és annak megismerési lehetőségei felé hajlik el.

Bernát András: Objektum XV – Dőlés 1991
vegyes technika, vászon 110 x 140 cm

A Magyarország – Idő – Művészet válogatás a 90-es évek művészetéhez vezető utolsó lépést mutatja be. A kiállított művészek sora a már a 80-as években is meghatározó szerepet betöltő Fehér Lászlótól és Mulasics Lászlótól a festészeten kívül performance-szal és environment-nel is foglalkozó Olescher Tamáson és Szirtes Jánoson keresztül egészen az érzéki tapasztalat határait művészetük középpontjába állító Bernát Andrásig, Ősz Gáborig és Köves Éváig terjed.

Köves Éva: Időtlen idők 1991
olaj, vászon 110 x 130 cm

Fehér László (* 1953, Székesfehérvár) monumentális képei mintegy a múlthoz kapcsolódó árnyékszerű reminiszcenciákként jelennek meg. Ködös, szinte meseszerűen lírikus légkör lebegi körül ezeket az alkotásokat. A tavalyi év munkásságának eredményeként a sárga és fekete erős színkontrasztját a fekete-szürke színhatáson alapuló festészet váltotta fel a művész vásznain. A hatalmas színfelületek szuggesztivitása és a képbe helyezett emberek és körülmények jelszerűsége egymásba fonódik. Nem véletlenül számított már a 80-as évek elején Fehér művészetét a kortárs magyar képzőművészet legkiemelkedőbb jelenségei

Mulasics László: Szilánkokra hullva 1991
enkausztika, olaj, vászon 160 x 150 cm

közé. – Mulasics László (* 1954, Szepetnek) egyszerű, geometrikus töredékekből építi fel szinte teljesen egyszínű, mozdulatlan képeit. A képek felülete a festő által kidolgozott különös eljárás eredményeként igen finoman megmunkált anyagokból épül fel, amit a színek és a formák elhelyezésének "ínyenc" megválasztása egészít ki. – Szirtes János (* 1954, Budapest) az új festészetnek egy egészen más irányzatát képviseli. Képei akciók és performance-ok eredményeként születnek. Szirtes a színeken túl az égetést és a kormot is felhasználja vászna feketére mázolásához. Egy olyan archaikus szerkezeteken nyugvó világ képi metaforáit hozza

Olescher Tamás: Sorozat. Alfa-Omega Nr. 1.
Természet-kereszt 1991
akril, vászon 104 x 128 cm

Die Ausstellung wurde gefördert durch die
Bayerische Landesbank, München

Konrad
-Adenauer-
Stiftung

Öffentlichkeitsarbeit
Rathausallee 12 · 5205 St. Augustin 1 · Tel.: 02241/246436

SZIRTES János

UNGARN ZEIT KUNST

Bernát András
Fehér László
Köves Éva
Mulasics László
Szirtes János
Olescher Tamás
Ösz Gábor

A cimoldalon:
Fehér László: „A patak partján", 1991.

Konrad-Adenauer-Stiftung

VIGADÓ GALÉRIA

A Konrad-Adenauer-Stiftung
és a Vigadó Galéria tisztelettel meghivja
Önt 1993. március 18-án 17 órára az

UNGARN ZEIT KUNST

c. kiállitás ünnepélyes megnyitójára,
valamint az azt követö fogadásra

A kiállitást megnyitja:
Dr. Lothar Kraft a Konrad-Adenauer-Stiftung
fö ügyvezetöje

Bevezetöt mond:
Dr. Beke László müvészettörténész

Zenei improvizáció:
Pege Aladár nagybögö müvész

A kiállitás megtekinthetö:
1993. április 3-ig – hétfö kivételével – naponta 10-töl 18 óráig

Magyari Huleved
1992. 10

SZIRTES János

Hadtörténeti Múzeum

Magyar Aero Múzeum
Oshawa, Ontario, Canada
vitéz Domonkos János gyűjteménye

A II. világháborút követően a magyar repülők új hazát keresve szétszóródtak az egész világban. Bajtársi összetartozásukhoz híven rendszeresen találkoztak a nagyobb magyarlakta településeken. 1972-ben a kanadai Oshawában, az augusztus 20-i Szent István napi ünnepségen szinte valamennyi magyar repülő képviselője – hivatásos, tartalékos tisztek és legénység, földi hajózó személyzet, felderítők, bombázók, vadászok és polgári repülők jelen voltak. A közös ebéd után vitéz Domonkos János m.kir. repülő szakaszvezető a 101. PUMA ezred 7. századának főgépszerelője, lakására hívta a résztvevőket, hogy bemutassa az általa gyűjtött Magyar Királyi Honvéd Légierők tárgyi emlékeit. A nap fénypontját jelentő program határtalan örömöt és lelkesedést váltott ki. Domonkos János köszöntőjében bejelentette, hogy a gyűjteményt teljes egészében felajánlja egy megalakítandó magyar repülő egyesületnek. A jelenlévők éltek a lehetőséggel. Megalakították az egyesületet, tiszteletbeli elnökéül – a jelenlevő – vitéz Czapáry Zoltán ezredest és aktív elnöknek Fáy Ödön századost bízták meg.
Irányításukkal az egész világra – Ausztráliától Brazíliáig; Európától Amerikáig – terjedő gyűjtőmunka tovább folytatódott. Az emlékanyag felbecsülhetetlen értékű ereklyékkel gazdagodott. Az évtized közepén – az idő könyörtelen múlásával – fölvetődött a múzeum végleges sorsának kérdése. 1988-ban Domonkos János sajnálatos halálát követően végképp dönteni kellett. Három lehetőség kínálkozott:
1. Átadják a torontói Magyar Ház részére
2. Az ingolstadti bajor hadimúzeumnak adják
3. Hazaszállítják, ahonnan 47 évvel korábban elkerült (ha Magyarország szabad és független lesz!).

A vasfüggöny végleges leomlásával, a szovjet csapatok kivonulásával megteremtődtek számukra a kedvező döntés feltételei. 1992 januárjában a gyűjtemény örökös megőrzésre hazánkba érkezett. A veterán repülőkből és a Hadtörténeti Múzeum képviselőjéből álló héttagú kuratórium az anyagot sértetlenül átvette. A kiállítás különleges értékét az adja, hogy hatalmas űrt és hiányt pótol. Másrészt anyaggazdagságán túl valamennyi tárgy konkrét személyhez kötődve emlékeztet a II. világháború előtt és alatt, majd az emigrációba került hányatott sorsú magyar repülők életére.

Máté Gábor

Magyar Nemzeti Múzeum

Dombokká vált évszázadok
Bronzkori tell-kultúrák a Kárpát-medence szívében
X. 12–XI. 15.

A kiállítás ez év decemberétől németországi körútra indul, s a tervek szerint 1994-ben Franciaországba is eljut.
A magyarországi bronzkori tell-kultúrákat több mint egy évszázada világszerte ismeri a kutatás és különleges jelenségként értékeli. Olyan civilizációs gócként, amely Közép-Európa belsejét mintegy 400 éven át (i. e. 1800–1400) összekötötte a Dk-Európán át felhűzódó mediterrán világgal.
A most bemutatott kiállításon az utóbbi 30 év kiemelkedő ásatásairól, a felkutatás legújabb eredményeiről első ízben számolnak be a szakemberek.
Reméljük, hogy nemcsak a tudományos kutatóknak, de a nagyközönségnek is sok érdekességgel szolgál.

Kesik Gizella

Magyar Természettudományi Múzeum

Tasnádi Kubacska András emlékkiállítás
VII. 29–XI. 15.

Elhangzott 1991. júl. 29-én.

Hölgyeim és Uraim!
Tisztelt Vendégeink!

Ha közöttünk lehetne dr. Tasnádi Kubacska András, 90 éves lenne. Születésének 90-ik évfordulóján kiállítással emlékezünk meg életművéről. A 90 év nem kerek évforduló. Vajon ki ez a személyiség, aki kiérdemli a 90 évhez kötött megemlékezést?
A magyar földtan és őslénytan kiválósága: kutató, muzeológus, tudományszervező, tudománytörténész és ismeretterjesztő.
Tudományos pályafutása a 20-as évek közepén kezdődött. 1926-ban doktorált földtanból, utána a Magyar Nemzeti Múzeum Természettudományi Múzeumának Ásvány-Őslénytárába került. Pályájára meghatározó volt a Bécsben O. Abel mellett eltöltött ösztöndíjas idő. Itt ismerkedett meg a kor egyik legprogresszívebb őslénytani kutatási irányzatával, a paleobiológiával. Az egykori lények élettani jelenségeire, folyamataira, környezetükkel lévő kölcsönhatásokra a vázmaradványokon található nyomokból, elváltozásokból, képletekből következtethetünk. Ezt az őskörnyezeti rekonstrukcióra alkalmazható szemléletet hozta magával az ifjú Tasnádi Kubacska András. Ezirányú kutatások tették ki tudományos tevékenységének túlnyomó részét. E kutatások nyomán halmozódott fel az a sok őskórtani adat, melyek magyarázatából és rendszerezéséből jött létre *„Paleopatológia"* című könyve. A könyv nemzetközi szempontból nézve is úttörő. E kutatások jelentős része a nyomtan, ichnológia körébe tartozik. E témakörből bőséges példák kerültek elő a hosszú éveken át irányított ipolytarnóci kutatásokból. Sajnálatos, hogy az általa megálmodott ipolytarnóci bemutatóhely megvalósulását már nem érhette meg.
Vérbeli muzeológus volt. Élettere, második otthona a múzeum volt. Iskolát teremtett őskörnyezet-rekonstrukciós kiállításaival. Ezekben az egykori élőlényeket környezetükben mutatta be. Diorámákat készíttetett, ezekhez a legkiválóbb preparátorok szakér-

telmét, szobrászok és festőművészek invencióját, alkotóképességét hívta segítségül. Kiállításaiban a tudomány és művészet összefonódott, egymás hatását erősítette. 1935-től 6 kisebb-nagyobb kiállítást rendezett, de koncepcióját viselte magán még két későbbi állandó kiállítás is. A kiállítások közül kiemelkedik az Afrika életvilágát bemutató, mely európai mércével mérve is egyedülálló.

Kutatói és muzeológusi tevékenysége mellett jelentős és igen eredményes tudományszervező és -irányító munkát végzett. Mint az OMTM főigazgatója létrehozta az Embertani Tárat, a Tudománytörténeti Gyűjteményt. Sajtó- és fotóosztályt, nyomdát és kliséüzemet létesített. Kiadványsorozatot indított el, szerkesztett, megjelentette a *Műveltség* című folyóiratot, melynek szerkesztőjeként a humán és természettudományos műveltség integrálását tűzte ki célul. Megvásárolta kutatóintézeti célokra a vácrátóti kastélyt. Az Országos Magyar Természetvédelmi Tanács elnöke, a Magyarhoni Földtani Társulat főtitkára, majd két cikluson át elnöke, tiszteleti tagja, a Barlangkutató Társaság elnöke volt.

A Magyar Állami Földtani Intézetben újjászervezte az ásvány-, kőzet- és őslénytani gyűjteményt. Tervszerű és rendszeres gyűjtéseivel páratlan értékekkel, kiállítási darabokkal gyarapította a gyűjteményeket. A legszebb darabokból rendkívül esztétikus és didaktikus kiállítást hozott létre.

E sokirányú elfoglaltság mellett szakított időt tudománytörténeti kutatásokra. A forrásokig visszamenő kutatásai számos közleményben szerepelnek. Szerepelnek közte barlangtani, ősgerinces kutatástörténeti tanulmányok; sok cikket közölt nagy geológusokról, paleontológusokról, írt tudományos intézetekről. Létrehozta a MÁFI-ban is a Tudománytörténeti Gyűjteményt, vezetőségi tagja volt a Magyarhoni Földtani Társulat Tudománytörténeti Szakosztályának, első magyar képviselője volt az INHIGEO-nak.

Mindezek után felvetődik a kérdés: ezek mellett hogyan tudott több mint 30 ismeretterjesztő könyvet és mintegy 250 ismeretterjesztő cikket írni? Úgy, hogy kikapcsolódásként otthona csendjében „kiírta" magából azt a hatalmas ismeretanyagot, mely felhalmozódott benne. Az írás könnyen ment, szépírói képességekkel rendelkezett, amellett olyan páratlan átadóképességgel, mellyel a legnehezebb tudományos kérdéseket is könnyen érthetővé tudta tenni. Rádióelőadásai – ki tudja számukat –, televíziós megnyilatkozásai lenyűgözőek voltak. Szerkesztőségi tagja volt a Természettudományi Közlönynek, a Búvárnak, az Élet és Tudománynak. Ismeretterjesztő tevékenységének hatása felmérhetetlen. Írásai generációkat indítottak el a földtudományok felé, olvasói közül sokan szaktudományunk művelői lettek.

Szakmánk iránti elkötelezettsége, hatalmas alkotóereje, minden nehézséget legyőző akaratereje példa lehet mindnyájunk számára.

Életművével megmutatta, hogy a múlt értékeiből és a ma eredményeiből hogyan lehet építeni a jövő tudományának és kultúrájának egyetemes világát.

Kecskeméti Tibor

Műcsarnok-Palme-ház

Horia Bernea festőművész gyűjteményes kiállítása
X. 1–XI. 1.

Bernea 1938-ban született, fizikus, építész és festőművész diplomával rendelkezik. Többször kapott hosszabb-rövidebb lehetőséget franciaországi, angliai tanulmányutakra. 1971-ben elnyerte a Fiatalok Párizsi Biennáléjának díját.

Festészete a hatvanas évek végétől az európai avantgárd művészet élvonalába tartozik. Ma már híressé vált *„Zászlók", „Ünnepek", „Önarckép"* sorozataiban a hagyományos témákat az élet olyan jeleként értelmezi, amely a testet öltött rend intuíciója.

Horia Bernea budapesti kiállításán végigkísérhetjük művészetének legfontosabb állomásait, és megismerhetjük legújabb – éppen most készülő – alkotásait is.

Gelencsér Rothman Éva

Szirtes János festőművész
X. 21–XI. 22.

A mélységébe hatolni valaminek, ami nem én vagyok, miközben a felülettel érintkezem, de közben díszíteni szeretnék, felöltöztetni.

Viszont én is jelen vagyok, vagyis csak magammal vagyok elfoglalva, ezt nem szabad elfeledtetni. Minden egyes mozdulatomat rögzíteni kell. Ezek így lesznek folyamatosak, ismétlődnek, talán a pulzushoz hasonlítanám.

A spirálnak rengeteg jelentése van, de számomra kizárólag a mozdulat, a tevékenység a fontos, lágyan, érintés nélkül közelíteni, a ritmust kell megérezni, ismerni az anyagot, az ember belefeledkezik, hisz gyönyörű a láng, a meleg, káprázik az ember szeme, miközben a felette lévő fehérség sötétedik, így a végtelenben érzem magam, ahol a semmit nyaldossák a fények.

A felület puha, a mélysége korlátlan, meghatározhatatlan, nincsenek éles kontúrok, kereszteződések. Feloldódnak a dimenziók. A mozdulatok, a gesztusok nemcsak jobbra balra, hanem előre, hátra is rögzülnek.

Persze van egy felület, ahol érintkezhetnek, itt jeleket hagyhatok, vagy az érintkezésem hagy nyomot. Ennek nagy a jelentősége, ez egy nagy lehetőség, itt nem lehet kapkodni, nincsenek véletlenek.

A mozdulatok sohasem kiragadva történnek, hanem egy folyamat közben, bizonyos szakaszában érintkezik a felület a mozgó testtel. Ez mégsem egy pillanat, mert a történet lassítva van. Nem mindegy, hogy kivel kerülök kapcsolatba, ezek a barátaim, a szeretteim, akikkel amúgy is találkozom.

Így a találkozás lágy, kellemes és a felület mögé tud hatolni, ezt a víztükörbe néző arc megmártózásához hasonlítanám.

Szírtes János

rezentálásra, hanem a prezentálásra épült.

— *A megszokott színpadi felállást elvetettétek, nem voltak előre megírták. Ezek előadások voltak?*

— Nem, bár a kártyacsata színpadon történt, nézők előtt. De ez akkor is csak egy kártyaparti volt, jó — úgy tekint magára, mint egy beszélgetés vagy esemény kezdetére. Színház és színház között így csak formai különbségek lehetnek, ami *szerrel, amivel itthon dolgoztál?*

— Nem. Nem egyedül írom a darabokat, mindig vannak társaim, akikkel együtt dolgozom. Amikor el-

Kérdések és döntések

Miközben a lassan mindent eluraló nagy egzisztenciális versenyben környezetünket vizsgáljuk, feltűnhet, hogy van egy nagyon furcsa társadalmi csoport, amelyiknek fő tevékenysége nem az anyagiakért folyó versenyben való részvétel, azaz elsődlegesen nem a pénzszerzés. Mintha nem is ugyanott „játszanának", mint ahol a nagy egzisztenciaharc dúl. Mintha valami elvarázsolt állapotban, valami más pályán mozognának. Hát persze! Hiszen: művészek.

Azonban a művészek „elvarázsolt kertje" sem problémamentes. Van közöttük is, aki visszasírja a „diktatúrát": az egységes korstílust, s nehezen veszi tudomásul, amit Hegel már lassan kétszáz éve kimondott, hogy immár az alkotó szellemén nem uralkodnak az adott kor külső feltételei: a művészen magán múlik mind a tartalom, mind annak alakítási módja. Tehát, hogy mit fest a festő, s hogyan — ez két évszázada személyes döntés kérdése. S hogy miért fest a festő? Erről a ma is aktuális, de több évszázados kérdésről személyes véleményt hallatni gyűlt össze az I. Kerületi Művelődési Központban január végén három festőművész (Birkás Ákos, Károlyi Zsigmond és Szirtes János), két főiskolai hallgató és Beke László művészettörténész.

A termet zsúfolásig megtöltő közönség érdeklődése mellett indult az a beszélgetés, amelyet néhány évvel korábban csak underground vagy illegális környezetben lehetett volna megszervezni hazánkban. Mégpedig azért, mivel a hivatalos művészetkritika és -teória az úgynevezett szocialista művészet esetében ezt a kérdést elintézettnek vélte azzal, hogy a művész célja alkotásával nem lehet vitás: a népről és a népnek kell szólnia. Ami pedig ennek ellentmondott, a teljes e századi képzőművészet-történeti folyamatot a polgári gondolkodás és világszemlélet zsákutcájának igyekezett beállítani. Az est során Birkás Ákos festőművész mutatott erre rá, pontosabban ennek sajnálatos következményére, mondván, hogy manapság a művészetről azért nehéz beszélni, mert a korábbi évtizedekben a művészettel kapcsolatos szövegek is elsősorban a politikai retorika fogalomtárából merítettek, s nem kristályosodott ki a képzőművészet állapotának megfelelő, az alkotásokat jól leíró, problémáit érzékenyen követni tudó szaknyelv.

Aki talán a legtöbbet tette ennek ellensúlyozására, az éppen Beke László, a vita vezetője volt, aki igyekezett a beszélgetést kihasználni arra, hogy a résztvevők is, a hallgatóság is szembekerüljön a kérdés rendkívül összetett voltával. Tehát kizárta a „gyermekkorom óta festő szerettem volna lenni", vagy „azért festek, mert beszéddel kevesebbet tudok elmondani" sztereotíp gondolatokat, s Erdély Miklós szellemét idézve azt próbálta analizálni, amit Erdély úgy fogalmazott meg a Demokratikus festmény című akció során, hogy az akcióművészettel hogyan tud „újra versenyképes izgalmat kelteni az a képtelenül egyszerű és báva dolog, hogy valaki vászonra olajfestéket ken".

Károlyi Zsigmond elmondta, hogy szerinte a festészet egyfajta küzdelem az elidegenedés ellen. Hisz bármilyen technikát (fotót, videót) alkalmaz a művész, olyanná válik, mintha „gumikesztyűt" húzna. Viszont a festő az anyag közvetlen érzékelésétől („tapicskolni kell a festékben") a kép teljes értékű léttel, tehát szellemmel is bíró új teremtmény megszületéséig a művész érzékien viszi végig, irányítja a folyamatot. Ilyen lehetősége szinte nincs is máshol manapság az embereknek.

Szirtes János, aki három szép, különböző fekete ruhákba öltöztetett lány helyzetbeállításaival az est izgalmas, szép és igazán változatos élményét (meglepetésszerűen) szolgáltatta, azt vélelmezte, hogy ma már nem egyes képekben, inkább képcsoportokban gondolkozik az alkotó, s így a műélvező vagy műértő is azokon keresztül tud közelférkőzni a művészethez, s nem kiszakított, egyes művek szemlélésével.

Beke László viszont felvetette, hogy ezt a jelenséget többen már úgy értelmezik, mint hogy ez annak a mintegy háromezer főt számláló „maffia" tevékenységének eredménye, amely társaság nagy pénzeket (is) forgatva megteremti a „beavatottak" művészeti birodalmát. A beavatottság mértéke hatalmi pozíciót határoz meg. Birkás Ákos épp egy Beke-idézettel bizonyította: ez nem így van. Lehet a festészetről emelkedetten, mégis lényegretörően beszélni.

Az igazsághoz azonban hozzátartozik, hogy a „Miért fest a festő?" vitára összegyűlt közönség a beszélgetés végén igen elégedetlen volt. A rossz hangosítás következtében a nehezen kiérlelődő gondolatok nem jutottak el hozzájuk. Károlyi Zsigmond szerint a kialakult állapot tökéletesen modellezte a festészet helyzetét: néhányan az asztal körül (a „beavatottak") úgy próbáltak beszélgetni egymással, mintha az a nagyközönségnek szólna. Azonban közönségüket egyre jobban elveszítve mindenki csak a magáét mondta, ahelyett, hogy egymásra is figyeltek volna. Még szerencse, hogy Szirtes János gondoskodott a szép látványról.

Az azonban elgondolkodtató, hogy a fiatalok, a főiskolások nem tudtak bekapcsolódni a beszélgetésbe. Lehet, hogy generációváltás közeleg?

CHIKÁN BÁLINT

M. Hirlap 1992. febr. 8. V. v

SZIRTES János

János SZIRTES

Budapest, Felsőzöldmáli út 11. H - 1025
1954 born in Budapest
1975-77 Academy of Fine Arts, Department of Graphic, Bratislava
1977-83 Academy of Fine Arts, Department of Graphic, Budapest
1989 onwards Visiting Professor of the Hungarian Academy of Applied Art and Design
Lives and works in Budapest.

Solo exhibitions (selection)

1981 University of Horticulture, Budapest
1982 Szkéné Theatre, Budapest
FMS Gallery, Veszprém
Castle Gallery, Sárvár
1983 Young Artists' Club, Budapest
1985 Liget Gallery, Budapest
Galerie Mana, Vienna
1986 Modern Hungarian Gallery, Pécs
1987 Rotor Gallery, Stockholm
Studio Gallery, Budapest
Uppland Konstmuseum, Uppsala (with A.Wahorn and I.ef Zámbó)
1988 Institut Français, Budapest
Cultural Centre, Szeged
Szombathely Picture Gallery, Szombathely
Moltkerei Werkstatt, Cologne
Miskolci Gallery, Miskolc (with L. fe Lugossy and I. ef Zámbó)
Salamon Tower, Visegrád (with P.Gémes)
Templom Gallery, Esztergom
Liget Gallery, Budapest
1990 City Gallery, Vác (with L. fe Lugossy)
Fészek Gallery, Budapest
1991 City Library, Békéscsaba
House of Culture, Székesfehérvár (with fe Lugossy)
Győri Gallery, Győr

Group exhibitions (selection)

1978-83 16 exhibitions in Hungary with the INDIGO Group
1983 3rd Biennial of European Graphic, Baden-Baden
1984 "Bak-Birkás-Molnár-Szirtes", Pécsi Gallery, Pécs
"Wet Paint", Ernst Museum, Budapest
1985 "Contemporary Visual Art in Hungary", Print Studio, Glasgow
"Drei Generationen ungarischer Maler", Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum, Graz; Műcsarnok, Budapest
1986 "Eklektika '85", Hungarian National Gallery, Budapest
1987 São Paulo Biennial, Museo de Arte Contemporaneo, São Paulo
Documenta 8, Kassel (performance)
1989 "Young artists from the GDR and Hungary", Neue Berliner Galerie, Berlin; Kunsthalle, Rostock; Ernst Museum, Budapest; Miskolci Gallery, Miskolc
"Ungarische Kunst", Sammlung Ludwig, Aachen
"New Art of Hungary", Don Soker Gallery, San Francisco
1990 "Triumph – The Uninhabitable", Charlottenborg Art Hall, Copenhagen; Műcsarnok, Budapest
"Ressource Kunst", Műcsarnok, Budapest
"13 Artists from Hungary", Zachçta, Warsaw
"Hungarian Art", Stuart Levy Gallery, New York
1991 "Contemporary Hungarian Art", Sala Dalles, Bucarest
"Oscillation", 6th Bastion, Komarno; Műcsarnok, Budapest
"Zentripedal", Minoritenkirche, Krems
"SVB VOCE", Video Installations, Műcsarnok, Budapest
"The Month of the Rainbow", Künstlerhaus, Munich
"Hommage to El Greco", Museum of Fine Arts, Budapest

Works in public collections

Hungarian National Gallery, Budapest
Janus Pannonius Museum, Pécs
István Király Museum, Székesfehérvár

János SZIRTES

33 - 44. Deadly Christmas I-XII, 1991
Soot on glass, 180 x 100 cm each
Private property and artists' property

SZIRTES János

BUDAPEST!

CONTEMPORARY HUNGARIAN ART

DUBLIN 1991

November 21st - December 19th 1991

Royal Hibernian Academy
Gallagher Gallery
Ely Place, Dublin 2

A Szentendrei Ferenczy Múzeum tisztelettel meghívja Önt

BUKTA IMRE "1993 + - PÁRA"

című kiállításának megnyitójára
1993 április 8.-án/csütörtökön/17-19óráig.

Program: 17.30-kor SZIRTES JÁNOS, 18 órától BADA dada és dr.MÁRIÁS műsora

Mindenkit szeretettel várunk!

SZENTENDREI KÉPTÁR
Fő tér 2-5.
A kiállítás megtekinthető:
1993 április 8-május 2-ig

Szirtes János

AZ ATLANTIS GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT
"ATLANTIS II.- SZENTENDRE" KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1993. MÁRCIUS 25-ÉN DÉLUTÁN 6 ÓRÁRA
Megnyitja:
"Happy Dead Band"

*

A tárlat megtekinthető 1993. március 26-tól május 26-ig
Atlantis Galéria, Budapest, Váci út 156.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

Aknay János
Bereznai Péter
Bukta Imre
Gaál József
Jovián György
Kalmár István
KENTAUR
Kótai Tamás
Krizbai Sándor
fe Lugossy László
Lukács Tibor
Magyar Gábor
Márkus Péter
Nagy Árpád
Orbán Attila
Pacsika Rudolf
Pirk László
Regős István
Rényi Krisztina
Sinkó István
Stefanovits Péter
Szirtes János
Szurcsik József
Vincze Ottó
Wahorn András
ef Zámbó István

Szintes János

S ha a fent említett mitikus-rituális formajegyeket nem is mindig, a személyesebb, individuálisabb jellegű képződményeket, ecsetvonásokat igazolja a kompozíció. Szirtes mintha maga is érezné ezt, 1986—87-es *Szobaképek*-sorozatával, majd 1988—89-es szén-akril-képeivel egy bensőségesebb, érzelmekkel telítettebb képi világ felé fordul. Rostos, hol karos képződményekké összefonódó, hol szálaira szakadó, szénnel rajzolt formák úsznak bizonytalan árnyképek módjára az alapsíkon, mélyfekete, helyenként némi vörössel kiegészített, néha csápokkal és karmokkal ellátott, a szerves és a szervetlen lét határán vergődő alakzatok vetülnek rájuk. Bizony, „a lélek mélyvilága" *(Kállai Ernő)* ez, a félébrenlét-félálom különös, kegyelmi terrénumáé, ahol nem szűnik, csak csendesül Szirtes képeinek egyik alapsajátossága, a létért, közelebbről a kifejezésért folytatott küzdelem. A festő itt lép túl az új eklektika, a kulturális metafora látszólag a személyes választáson alapuló, valójában e választások értékét végül is relativizáló szemléletén, itt meri vállalni csupasz, ám e csupaszságában is kiismerhetetlen önmagát. Itt lesz több a festészete mindennapi foglalatosságnál, itt közelíti azt performanszainak intenzitásához.

Immár csak a műsorok első számú „kelléke", az emberi test hiányzott. 1991-re aztán az addigi rekvizitumok, az üveglap, a gyertya lángjától származó korom (mely először a *Szobaképek*en tűnik fel) új igazolást nyernek a rájuk préselődő testnyomatok által.

A test, annak lenyomata, pontos nyoma „veszélyes fegyver". Nem kell messzire mennünk, ha a halotti maszkokra, a modellről készült gipszöntvényekre gondolunk. Az emberi test ugyanis, lett légyen bármily intenzív szereplője egy műsornak, múlékony, illékony, időbelileg szegregált valami. Nyomatként viszont forró lávába, agyagba, jelen esetben vászonra és üvegre rögzült végső dokumentum, perdöntő erejű ősfénykép, zárvány, mely beékelődik az időbeli létezés szakadatlan processzusába. Óhatatlanul a memento mori képzete tapad hozzá, borzol, borzongat és megindít. Vigyázatlan vagy könnyű kezekben giccsessé, vagy jó esetben is közhelyessé kophat, hát még, ha az öröklétre ítélt bőrléclenyomatok, pórusok, mellbimbógöcsörtök, szétnyomódó arcok és combok a korom feketéjével, bársonyosan puha és finom, mégis az elmúlást, a halált, a megsemmisülést asszociáló közegével párosulnak.

A tragikum és annak biedermeier mása közti egyensúlyozást Szirtes sem kerülheti ki. A legmeggyőzőbb a jobb oldali első teremben bemutatott sorozata, ahol korommal előre kijelöli a vásznon a majdan rácsapódó test körvonalait. Ezzel a látszólag egyszerű módszerrel a testnyomatok okozta hiány afféle csontvázzá válik, mindenesetre az adott összefüggésben ő képviseli a „kézzelfogható" valóságot, míg a körötte húzódó koromtest a „ruhát", burkot, a jelen esetben fizikaivá tett

Szirtes János: 92/59 (ABCD), 1992,
akril, korom, vászon, 340×300 cm

szellemi kisugárzást. Ez a párálló koromburok akaratlanul tán afféle vezeklőcsuhaként működik; fátyolba vonja az emberi esendőséget. Valós benyomásokon alapuló szellemkép keletkezik így, az Ernst Múzeum falairól intő rémalak, akit, lett légyen bármily esendő, Szirtes távolsággal *is* kezel. Mire valók lennének különben az akrillal festett, dárdaszerű, durva csíkok, vonalak, melyek határozott egyértelműségükkel a „festő rétegét" jelentik a vásznon? A dilemma nem mindennapi: a festő nem lehet immár ártatlan, tudnia kell, hogy oly valóságos asztráltestjei a közhangulat okán a „harmadik típusú találkozások" csodaittas parafenoménjei felé közelítenek, de nem tehet másképp, az új festészet hiperrelativista páncélja csak durva, erőteljes gesztusokkal törhető át. A hatásos és a hatásvadászó között meglehetősen keskeny a sáv, de végig kell menni ezen az ösvényen.

Hogy milyen vékony ez a szalag, azt kormozott üveglapokra nyomtatott testképek mutatják. E mélyfeketéből elővillanó negatív testtöredékek — épp a sötét háttérnek megfelelően — szinte túlságosan is élnek, vonalaik élessége a groteszk felé tolja el őket. Hogy a mélyükben rejlő tragikus, épp esendő mivoltuk által patetikus ízben áztatott magjukat megőrizhessék, „túl kell hajtani" őket egy karikaturisztikus expresszivitás irányába. Szirtes is ezt teszi, belenyúl a képbe, a 60-as évek szürnaturalistáinak modorában borzolja a felületet, akárha a „Comédie humaine"-t illusztrálná. A groteszk eme felerősödésével viszont fel is billen az egyensúly, vicces vagy szánandó karaktereket látunk e lábukat rántó, kicsavart tagú, torzult arcú egyedekben, ám furcsa módon e karakterek mögül eltűnt az „egyedüli példány" hitelessége. De lehetünk kevésbé szigorúak is: a művész a sorozat katartikus darabjai mellé rögtön el-

Szirtes képei kapcsán, s igaza van, a kérdés csak az: ha valódi ritusokat nem teremt korunk, minek mímelni azt?

Méltánytalanság lenne persze mindezt a művész vétkének betudni. Egy sor sajátossága és erénye amúgy is messze kiemeli őt a vásznat maszatolók túl népes táborából. Ki kell emelni mindenekelőtt technikai perfekcionizmusát, gondosságát, a szakmai fogások tökéletes ismeretét, azt, hogy technikai oldalról is hitelesíteni tudja az esetleges görcsösséget és eleganciát egyaránt.

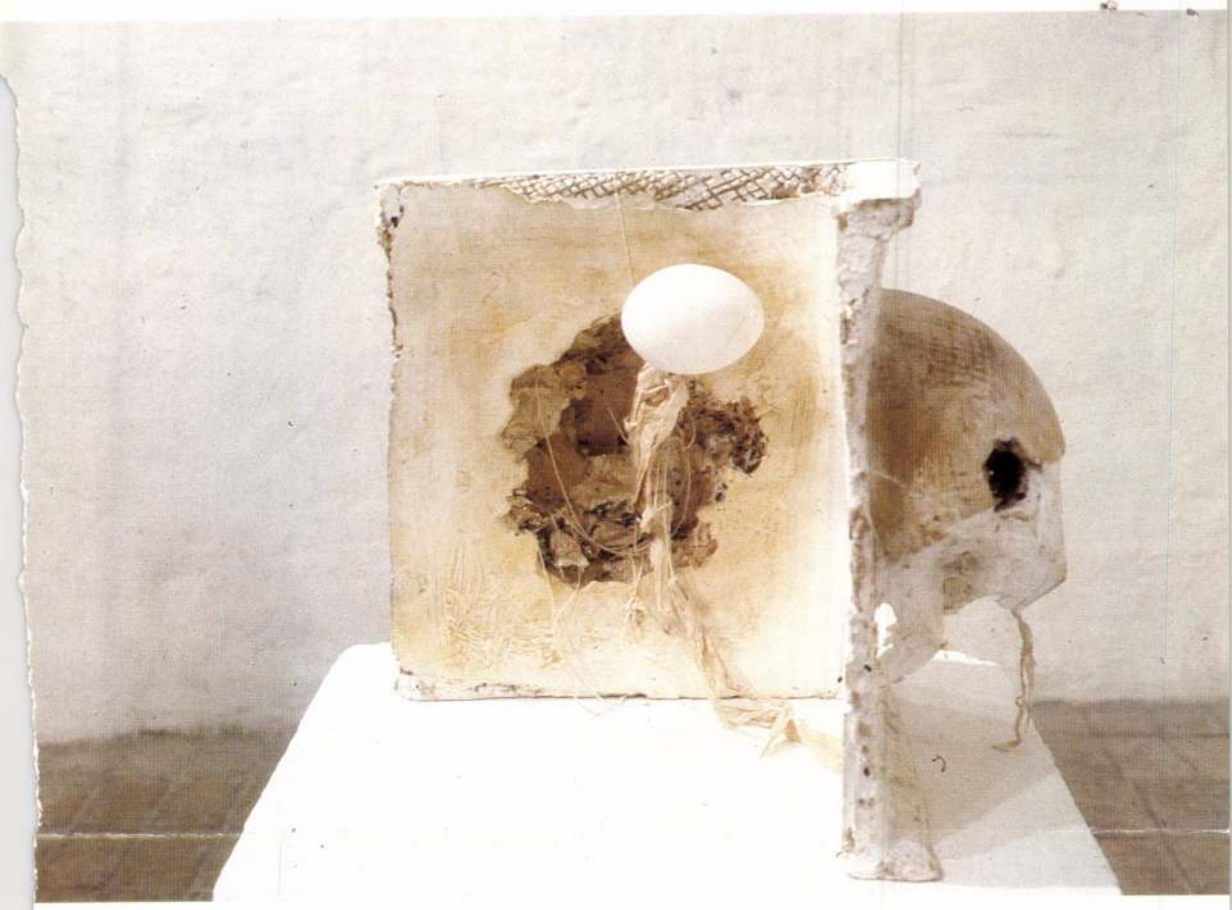

kedéseik vagy beszakadt „krátereik" vannak. A sima fehér síklapot, a szabályost, a „szépet" kikezdi a pusztulás, a szétfoszlás, a rothadás, s ezeken a tea által barnásra színezett, s helyenként a szétszóródott teafűvel beborított helyeken gyönyörű felületek jönnek létre; a rideg, szervetlen, érzéketlen felületekből érzékeny, érzéki, organikus felületek. Élettelenből csihol hát életet, s esztétikai értékkel ruházza fel az enyészetet. Az önmagába felejtkező esztétizálás persze nem kenyere Böröcznek, nem is hagyja ellágyulni a nézőt, hanem inkább „bezavar a képbe" a teászacskók „ottfelejtett", lógó cérnájával, a kedvelt és sokféle asszociációs lehetőséget kínáló szerves anyagokkal: a pontos szociológiai információkat hordozó, lezárásra, bezárásra hivatott parafadugókkal, a gipszből kiöntött életszimbólumokkal, a tojásokkal; továbbá a pop arthoz és a dadához is kapcsolódó, úgyszintén gipszből kiöntött profán tudás-világosság szimbólumokkal, a leglehetetlenebb helyeken felbukkanó villanykörtékkel.

A pusztulás, a szétfoszlás, a szétmállás megidézése ellenére sem riasztóak, taszítóak e pontosan az emberi arányrendszerhez igazított tárgyak. Módot adnak tárgyias asszociációkra is (kalap, kút, szétlőtt ház, madáretető, negatív női büszt stb.), de a lényeg nem ez, hanem az emberi léptékből fakadó intimitás, bensőségesség, egyfajta feminin jelleg. A szobroknak ez a vonatkozása az erősen „macho", maszkulin amerikai kultúrában még szembetűnőbb lenne, s feltehetően a feminizmushoz soroltatna, mely kategórián szociális érzékenység, s a szó eredeti értelmében vett humánus művészi attitűd értendő, s már rég nem valami ádáz, harcos férfigyűlölet. Úgy tűnik, hogy a hazai avantgárd pozícióval együttjáró politikai és szociális érzékenység egy másféleképpen strukturált művészeti életben a szubkultúráktól való érintettségbe válthat át.

Vannak nehezen megközelíthető, szemérmes művek, mint amilyenek Böröcz gipszei is, melyek különösen igénylik a hermetikus csendet, a rájuk hangolódást és a beléjük felejtkezést. Ha ez nem biztosított számukra, nem is tudnak megnyílni. Mű és környezete, mű és rendezés egymást erősítő szimbiózisban fogva tartotta, megigézte a nézőt az óbudai kiállításon, ahogy a másik kivételes találkozás is, *Louise McGagg* kitűnő felvezető tea-szobrai Böröczről.

Ahogy ők, a „produkció asszisztensei", mi sem tehetünk egyebet, minthogy figyelünk minden idegszállal, tágra nyitott szemmel, lélegzet-visszafojtva, hogy a kötéltáncos le ne essen vagy ideje korán meg ne kapaszkodjon, hogy ha mégis lehetséges, vég nélkül vándorolhasson a kultúrák között.

SZIRTES János

Új Művészet 1993/12.

KOROM ÁLTAL HOMÁLYOSAN

Szirtes János kiállítása • Pataki Gábor

Oka van annak, ha egy művész, jó 15 éves pályafutással a háta mögött, lehetőséget s termeket kapván első igazán reprezentatív kiállítása megrendezésére, úgy dönt, hogy szinte minden retrospektív utalást mellőzve, kizárólag legújabb műveit állítja ki. Öreg mesterek hajlanak inkább erre, márpedig Szirtes eltökéltségét mi sem jelzi jobban, minthogy programszerűen, tudatosan készült erre a bemutatóra, e mostani tárlat előjátékát a Várfok 14 Galériában láthattuk 92 elején. Mindez nem összegzést, nem nyugvó-, hanem fordulópontot sejtet.

Mind ez idáig ugyanis Szirtes — akarva-akaratlanul — kétfelé és kétféleképpen működött. Adva volt a *performer,* a szó szoros értelmében halálos titkok tudója, beteg, csökött, nyüszítő poronty, bővérű amazonokkal bokszoló Hüvelyk Matyi, bábját életre hiába kelteni kívánó lepke, egy hordó föld alatt ziháló növény, puszta létéért küzdő kreatúra. A műsorok önfejlődése során néha instruktorrá, ceremóniamesterré lépett hátra, ám akciói javában az intenzív, szinte paroxizmusig fokozódó *testi és szellemi jelenlét,* a sokszor durva fizikai megpróbáltatás, a személyes áldozat teremti meg a hitelesség sajgó perceit. Adva van tehát a performer, akinek a műsoraiból kihámozható-absztrahálható fogalmi háttér (áldozatvállalás, kitartás, hit stb.) értékeket, ráadásul alapvető etikai értékeket rejtő mivolta mélységesen idegen mindenféle posztmodern esztétikai intenciótól. Mondjuk ki: avantgárd gyújtózsinórok a transzavantgárd kerti ünnepélyein. Ne tévesszen meg bennünket, hogy Szirtes jó adag neodada, blőd, groteszk és konzumkulturális elemet vegyít műsoraiba; nem a korunkban oly általános szándékolt értékközömbösség divatjának áldoz ugyanis, a röhej, a blabla, a cukormáz furcsa fénytörést, keserűen patafizikus mellékízt, majdhogynem patetikus zöngést nyer bennük. Szirtes performanszai kérlelhetetlenek, kemények és hitelesek.

Szirtes, a *festő,* némiképp más eset. A korai, gazdag színzuhatagú grafikák után elég hamar, a 80-as évek elején rátalál saját kompozíciós modelljére, amit gyakorlatilag mindmáig megőrzött. A fehér alapra egymástól jól elkülöníthetően rakódnak rá a hol absztrakt, hol figuratív mustrák, rétegek. Alulról, az alapsíktól felfelé növekszik e rétegek „fontossága", színbeli és formai intenzitása. Önkéntelenül adódik, hogy a néző korrelációkat keres közöttük, de ez nem is oly könnyű feladat. Az elemzők által többször számba vett népművészeti, ősművészeti vagy a magaskultúrák formakincséből kölcsönzött motivika „leszállott kultúrjav", üres, jelentését vesztett forma marad, hiába is igyekezne feltölteni őket a művész a személyes érintettség, egyéni hitelesség segítségével. De nem is igyekszik annyira: motivumai szétszóródnak, vagy mustraként szabályos sorokba rendeződnek a vásznon, akarva-akaratlanul egymást közömbösítik, persziflálják. S hiába jönnek, jönnének segítségül a korai performanszok maszkjai és fétisei; ami ott egy izzadó, ziháló, bemocskolt test, egy önnönmagáért küzdő vergődő lélek átváltozásának, igazulásának egyszeri, felemelő kelléke, az a vásznon pattern, minta, legfeljebb — Szirtes egyik képének címével élve — „gyomorrontást" okozó összetevő, adalék, mely az új eklektika mindent egy kondérba öntő katyvaszát legalább némi rossz lelkiismeretet és hevesebb bélmozgásokat okozva nyeleti le velünk. *Hegyi Lóránd* „pszeudorítusról" beszél

Szirtes János: 92/50, 1992, akril, korom, vászon, 170×150 cm

Szirtes János: 92/72, 1992, akril, korom, vászon, 200×150 cm

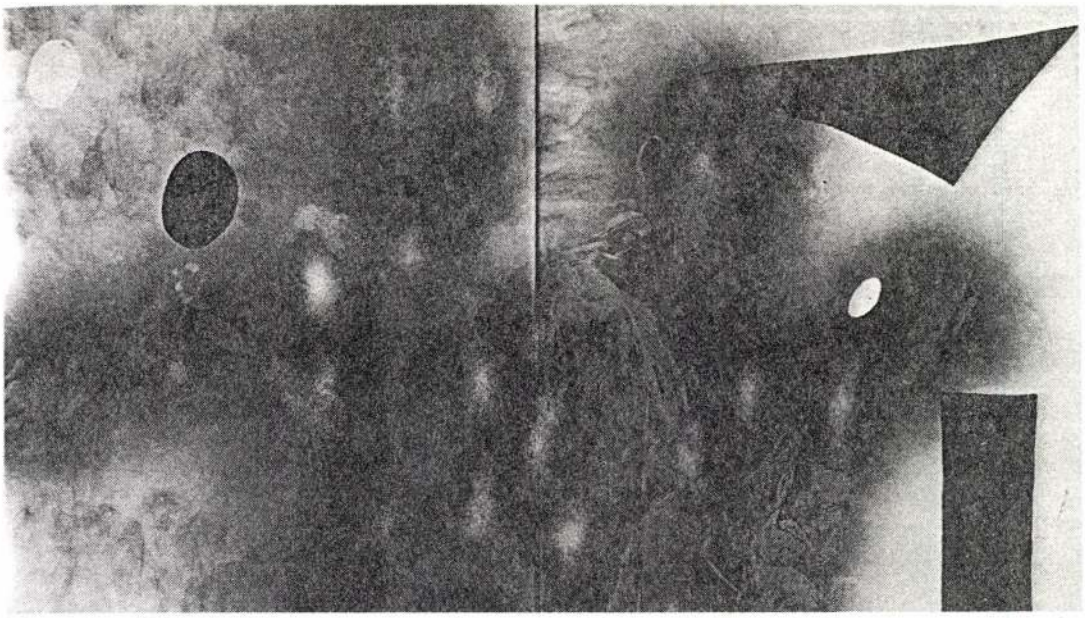

Szirtes János: 92/2 és 3, 1992, akril, korom, vászon, 2 db, egyenként 90×90 cm (Fotók Tahin Gyula)

készíti az ironikus pandant, ad analogiam a véresen komoly műsorait kiegészítő dadaista szeánszokkal.

Jóllehet mind ez idáig a festő és a performer egymásra találását hangsúlyoztuk, nem szabad feledni, hogy Szirtes a korom és az emberi bőr, az eltérően puha minőségek találkozásakor egyszersmind rá is kell döbbenjen, hogy fekete és fehér, élő és halott felszikrázó ütközése végletes, egyszeri kegyelem, s mint ilyen, ismételhető, de folytathatatlan. A lehető legtiszteségesebb lépés, hogy a lét és nemlét, a *határ* problémáját *festői problémaként is* értelmezni próbálja. Így születnek meg a kormozott képek színes változatai. A testlenyomatok egyre töredékesebbek lesznek, néha alig sejthetően bukkannak fel az egész képfelületet vattásan befedő korom és a gyakran többszörös, egymáson áttetsző színrétegek mögül. A tónusok sötétek, a korom derengéssé tompítja a színek ragyogását, csak ritkán világosul ki a mélyből egy-egy, a kép terében szinte fényforrásként funkcionáló, irizáló folt. A korom, mely az előző sorozatokon a felszínre engedte az ellentéteket, most „lehúz, altat, befed". Homályosan látunk általa, párálló színek testnyomat-mustrákkal átszőtt dzsungelében tapogatózunk.

Homályosan látunk, de nem kevesebbet: amott a test a maga pőreségében feltárulkozott ugyan a performansz és a festészet találkozásakor támadt vakuvillanásban, az éles fény kihunyta után azonban nem borul ránk teljes sötétség. Szemünk (a festő szeme is) lassan hozzászokik a félhomályhoz. Inkább csak ösztöneinkkel érzékeljük, sejtjük a mélyből előhívódó testeket, derengő színfoltokat. De a festő tudja, amit tud. Számára most így, korom által homályosan látszik a világ.

(Ernst Múzeum, 1992. okt. 21—nov. 22)

OBSCURED BY SOOT

Exhibition of János Szirtes

There must be a special reason if an artist with a career of 15 years behind him getting the first opportunity and room for a truly representative one-man show, decides to disregard practically every retrospective reference and exhibit only his newest works. This suggests a turning point, not a summary or point of rest.

Up to now Szirtes — willingly or unwillingly — has worked in two directions and in two ways. There was the *performer* knowing of deadly secrets in the narrow sense of the word: in most of his actions intense *physical and spiritual presence* exacerbated almost to paroxysm, often coarse physical ordeals and personal sacrifices create the painful minutes of authenticity. The conceptual back — ground which can be unravelled and abstracted from his programs (sacrifice, persistence, faith, etc) contains basic ethical values profoundly alien from any postmodern aesthetical intention.

Szirtes, the *painter* is a somewhat different case. After the early graphic works with their abundance of luxuriant colours he found his own compositional model fairly soon, in the early 1980's, and has preserved it ever since. The once abstract, once figurative layers and patterns are put on the white ground separately. The „im-

(continued on page 64.)

iránya, választóvonala csak horizontálisan van. Fölső részén, kitüntetett helyen egy odavetett Eötvös-portré mellett Széchenyi és Kossuth, Batthyány Lajos és Petőfi, s talán — Eötvössel átellenesen — Dózsa György. Az összesen húsz alak közül — ha jól számoltam meg a figurákat — a többi arcában, személyében a hangulatért felelős statiszta. Síró öregasszonyok — hatalmas, szögletes kezekkel —, bajuszos magyar, szerelmespár — a lánynál virág, a fiú zsinóros mentében —, kisded és többen mások. Az oszlop túlfelén sematikus magyar címer a hármas halommal, korona nélkül; ferdén, több sorban székely rovásírásos szöveg. Mivel nem értem, nem is tudhatom, milyen székelyföldi vonatkozására mutat rá a Budán született, Pesten meghalt Eötvös Józsefnek: vélhetőleg *A nemzetiségek egyenjogúságáról* szóló művére, annak gondolataira emlékeztet. Az ismert alakok szerepe is megfejthető persze: regényt írt Dózsa Györgyről, amelyben a jobbágyfelszabadítás mellett agitált: helyén van tehát a vaskoronás parasztvezér és helyükön az öreg jobbágyok (?) és így tovább.

A lényeg, az esszencia valahogy mégis rejtve marad. Értelmezhetetlenek a mellékfigurák, vagy túl szélesen, az általánosság sávján értelmezhetők, ami ugyanaz. Sokalakos ábrázolatnál, ha már ezt választotta a művész, mód lehetett volna az életút jellegzetes állomásait jelképerővel megmutatni; így inkább csak halvány utalásként élnek a szereplők. Nem cseng ki, egyáltalán nem az alkotásból Eötvös kultúrpolitikusi, iskolaalapítói tevékenysége, ami pedig vélhetően ez esetben a legfontosabb lehet, sőt, ami objektív értékelés szerint életművéből a legmaradandóbb.

Kár pedig mindezért. Az emlékoszlop így nem állít emléket Eötvös Józsefnek, bár a feladat kipipálva, a hely betelt, a pénz elfogyott. Eötvös tehát ismét várhat: egy évfordulóra, egy alapítványra, egy emlékidéző szándékra — de nyilván már nem Tatán.

E. NAGY LAJOS

Új típusú műveltségkép Szirtes János művészetében

Sok szó esik mostanában a művészetről, az új áramlatokról, energiáink javarészét leköti a művész, a művek „besorolása" az irányzatok közé. A zavarbaejtő sokféleség láttán nem indokolatlan, ha megpróbálunk felülemelkedni a jelenségek szintjén, és valami fogódzót keresünk — egy új megközelítési lehetőséget —, amely által ugyanazt a jelenséget „más szemmel" is lehet nézni.

Ilyen „segédeszköznek" látom a „műveltség" fogalmát, amely nem önmagától jutott eszembe, hanem Szirtes János 1979 és 1985 között készült szitanyomatai kapcsán. Az ábrázolások tematikai sokfélesége fel-

idézte bennem a „műveltség" szót, de rögtön kétségeim is merültek fel, hogy van-e létalapja a vele való gondolkodásnak. Szirtes képein ugyanis a hagyományos műveltség elemeit láttam megjelenni, de nem a szokásos összetételben, hanem különféle felhangokkal, kicsit görbe tükörben. Mindenképpen indokolt tehát összehasonlítani az ő ismeretanyagát a hagyományos műveltségképpel, de nemcsak a fonákságok hangsúlyozására, hanem az idézőjel nélküli gondolatokra is figyelni kell. Annyi biztos, hogy nemcsak átrendezésről, hanem új minőségekről van szó. Megnyugtató lenne azt mondani, hogy minden kornak megvan a maga műveltségképe, de ha ilyen „felülről" kezdjük a tanulság leszűrését, csak az általánosságokig juthatunk. A részproblémák számbavétele sokkal hálásabb feladat. Maga a műveltség is részekből áll össze, csak az a gond, ha azt mondjuk valakiről, hogy művelt ember, vagy művelt festő, nem adódik hozzá automatikusan a korszerűség fogalma. Ennek valószínűleg az az oka, hogy amit ma a műveltségről tudunk, az jelentős százalékban elavult forrásokból származik, és ezt alátámasztják a lexikonok is. Minden okunk megvan annak a feltételezésére, hogy ez a fogalom éppúgy átitatódott ideológiával mint a többi kultúrterület.

„A művelt ember olyan személy, akinek a kor színvonalán álló műveltsége van. Fejlett, kifinomult ízlésű, illő magatartású viselkedésű személy, akinek a tudomány vagy a művészet valamely ágában alapos, széles körű ismeretei vannak".

„Kor színvonala" — „illő magatartás" — pozitivista kicsengésű szavak, és a megfelelésre helyezik a hangsúlyt. Másrészt az ismeretek sokrétűsége arra utal, hogy a műveltség mennyiségi kérdés is. A harmadik megállapítás: a műveltség-típusok lebonthatók a tudomány és a művészet területére.

Mindez ellentmond a kortárs művészet ama törekvésének, hogy a totálisat ragadja meg. A totalitásigény természetes velejárója, hogy megszűnnek a „skatulyák", a korábban szilárdnak hitt pontok, megkezdődhet a szabad áramlás a különböző fogalmi körök között. Azt továbbra sem tagadhatjuk, hogy a műveltség fontos szerepet játszik az alkotásban, de semmi esetre sem szabad a korábbi módon gondolni rá. Önmagában véve a műveltség sohasem minősíthette és minősítheti a művészetet. Nem a műveltség fokától függ, hogy egy alkotás intellektuális-e, vagy sem. Ismerünk meglehetősen szegényes műveltséggel rendelkező művészt, aki alapvetően intellektuális problémákat feszeget és jól, de talán mégtöbb olyat, aki kellően művelt, de művészete antiintellektuális. Sajnos a magyar művészet hagyományaira leginkább ez jellemző! Ennek egyik bizonyítéka, hogy nálunk hiányzik a klasszikus értelemben vett szürrealizmus, és inkább találkozunk a gondolatiság visszaszorításával. Ez alól még a „történeti" avantgárd sem kivétel, amely bár kiutat mutatott a konzervativizmusból, de ez a kiút nagyon szűk ösvényt jelentett.

Létezik tehát egy ellentmondás, amelyet most többek között Szirtes János művészetében látok feloldódni. Nála megtalálom azt, ami kapcsolódik a múlthoz; az önmagára vonatkoztatást, önérzékelést — vagyis ami a korábbi alapvetően érzéki tapasztalásra építő magyar művészetre volt jellemző — és az ezen felülemelkedő, de végül is vele szoros kapcsolatot

pihenő idejük megszakításával megszolgált zenét... Érdekes és tanulságos lenne montázst készíteni róluk és egy pesti koncert közönségéről.

Ugyanilyen örömtartalékot adott (nemcsak nekem, az egész családnak!) az a két délelőtt is, amelyet a nem tudom hányas számú délegyházi tónál töltöttünk, ugyanannál, amit Évike valamikor „tav"-nak nevezett, a ragozott formát vélve alapszónak. Ahogy a vízen lebegtem, hosszú percekig, évek és kötelékek foszlottak le rólam, minden pontosan olyan volt, mint húsz évvel ezelőtt. Alsóbélatelepen. A víznek is ugyanolyan dinnyeszaga volt. Ha tehetném, Magyarország minden tavát-kacsaúsztatóját végigúsznám; hiába vagyok harmincöt (és egynegyed!) éves, a „vízibabaság" nem kopott ki belőlem. Más szokásaim is – akár a vízimutatványok – hasonlóképpen „örökéletűnek" bizonyultak. Például az aláhúzás-jegyzetelés a könyvekben. Az idei könyvheti kiadványokban nem végeztem túl nagy pusztítást. Egyetlen olyan részletre bukkantam – Nádas Péter: *Emlékiratok könyve* című regényében –, amelytől elfogott a „helyettem írták" érzés: *„Én azonban a szerelmes ember teljes elfogultságával ezt is szerettem, egyetlen lélegzettel szívni magamba szépséget és csúnyaságot, gyengédségig finomított megértéssel egyszerre és egyformán erősnek érezni vonzást, taszítást; tökéletlensége által volt nekem tökéletes ...e csekély szépségbiba, e majdnem púpocska, aminek hiányában tán közönséges szépfiú vált volna belőle, semmi más, így azonban az örökös védekezésben élő ember természetével, érzelmileg kissé rideg, érzékileg kissé hideg, minden kicsapongása ellenére az! Ám nagyon okos, mintha e testi forma adottsága által visszavonulásra kényszerítve olyannyira fölerősödött volna gyengédségre vágyó, de gyengédségre képtelen figyelme..."*

Ezeket a sorokat számtalanszor újraolvasva, az járt a fejemben: nincs, nem lehet megíratlan, megírhatatlan egyéniség ezen a földön. Mert az egyszerűek, áttekinthetők mellett a legbonyolultabb lelkek is tollvégre kerülnek előbb-utóbb. És ilyenkor úgy érzem: mégis hatalom az írás. Lírában persze, nehezebb *personát* teremteni, a terjedelmet az intenzitásnak kell pótolnia.

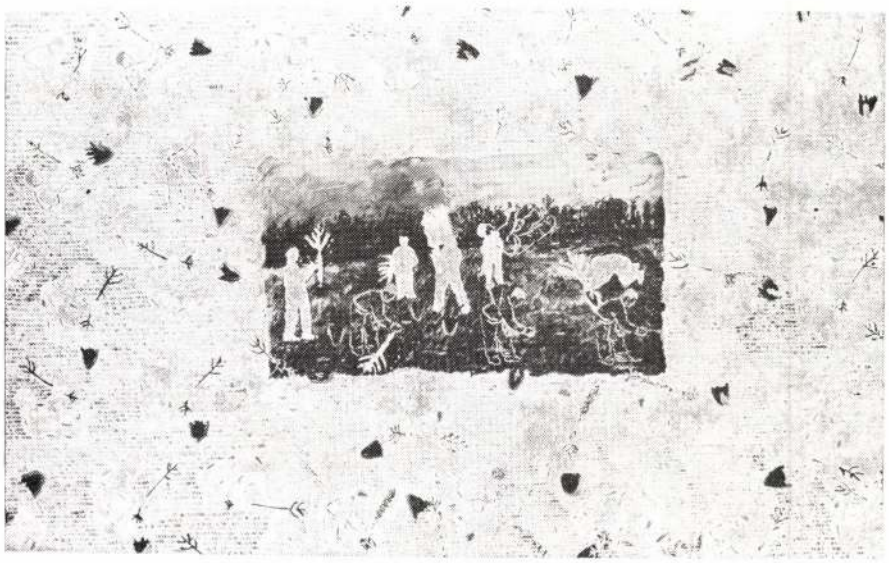

SZIRTES JÁNOS

Palócföld, 1986.6.

MŰTEREM

LÓSKA LAJOS

Három művész — három mű

Napjainkban mélyreható átalakulás zajlott le és zajlik a hazai képzőművészetben. Már nem beszélünk egyetlen hegemón ábrázolásmódról, mint például a hatvanas években a posztimpresszionizmusról, az összképet a stílusok és szemléletmódok sokszínűsége határozza meg, amin belül természetesen megfigyelhetők bizonyos erővonalak, csomópontok. Úgy tűnik, visszaszorulnak az avantgarde törekvések, jelentősen csökken a szerepe a pop arttól ösztönzött, a mű tárgyvoltát hangsúlyozó, a hulladékot, a civilizáció kacatjait felvonultató alkotásmódnak. Elsorvadóban vannak, vagy stagnálnak, a minimal artos, az újkonstruktivista és a konceptualista tendenciák. Tért hódít viszont a modern művészet emlékezetkiesését megszüntető, az archaikus és klasszikus művészettörténeti motívumokat akár hommage-ként, akár parafrázisként feldolgozó irányzat: a transzavantgarde. Hogy a hagyományok, a különböző művészettörténeti stílusok vállalása, illetve felhasználása újból előtérbe került a művészetben, ez az analizáló, antiesztétikus irányzatok kifulladásának a logikus következménye. A részekre bontás egy fokon túl, értelmét veszti, ismét kitágul, gazdagodik a képzőművészet formavilága és témaköre. Többek között ezért született meg a posztmodern építészet, szobrászat és festészet, mely irányzatok szerepe végső soron meghatározó napjaink képzőművészetében. A hagyományvállalás, a folytonosságtudat megerősödése, a művészettörténeti stílusok és korszakok beépülése fordulatot, változásokat eredményezett a modern képzőművészetben. A posztmodern szemlélet szakított a század tízes évei óta élő és a hetvenes évekig fontos szerepet játszó avantgarde felfogással, mely a minimal és a koncept arttal eljutott a végső redukcióig, de a hegeli jóslattal ellentétben a művészet nem szűnt meg, sőt, újjászületett, talált egy új formát, amelyben megvalósíthatja önmagát.

A new wave alkotások mellett természetesen többféle műfajban és kifejezésmódban is készültek és készülnek művek. E sokszínűséget bizonyítandó, három eltérő szemléletű és különböző anyagokkal, technikával dolgozó alkotó egy-egy munkáját szeretném bemutatni. E három képzőművész festményét, szobrát és installációját sem stilárisan, sem tartalmilag nem kapcsolja egymáshoz semmi igazán. Csak egyvalami emeli egymás mellé őket: a minőség.

SZIRTES JÁNOS: *A nagy kép*, textilfestés, 182x280 cm, 1984. Szirtes alkotói útja is azt a fejlődésvonalat követi, amit a nyolcvanas évek legele-

SZIRTES János

Ösvényekszeretlek - 1986 I, IV.

Uj Irás 1989
7.sz.

Videó-költészet

A költészet műfaji nyelve a század első évtizedétől kezdve időnként robbanásszerűen kitágult. Korábban csupán technikainak ismert médiumok (film, fotó) épültek be az első izmusok költői gyakorlatába (futurizmus, dada, szürrealizmus). A hang rögzítésének és manipulálásának kifinomult módozatai a húszasharmincas évektől foglalkoztatják nemcsak a zeneszerzőket, hanem a költőket is.

Az elmúlt évtized legfontosabb kihívása ebből a szempontból a video-technika elterjedése volt. S miközben a nyugati civilizációban a művészeti gyakorlat egyik legkeresettebb közegévé vált, a hazai viszonyok közepette – gyenge, nehezen hozzáférhető, drága, ezért monopolizált technikai bázis, ugyanakkor általában az intézményes szféra „ízlésének" – tisztelet a kivételnek – konzervativizmusa – nagy erőfeszítések árán, szórványos sikerekkel indult útnak a videoköltészet.

A jelen összeállítás az Új Hölgyfutár Archívum magyar érdekű anyagából ad képi ízelítőt (a video természetes tartozéka, a hang, a beszéd itt most reprodukálhatatlan tényező). Remélhetőleg hamarosan megérlelődnek egy hazai művészeti video-folyóirat életrehívásának feltételei.

Szkárosi Endre

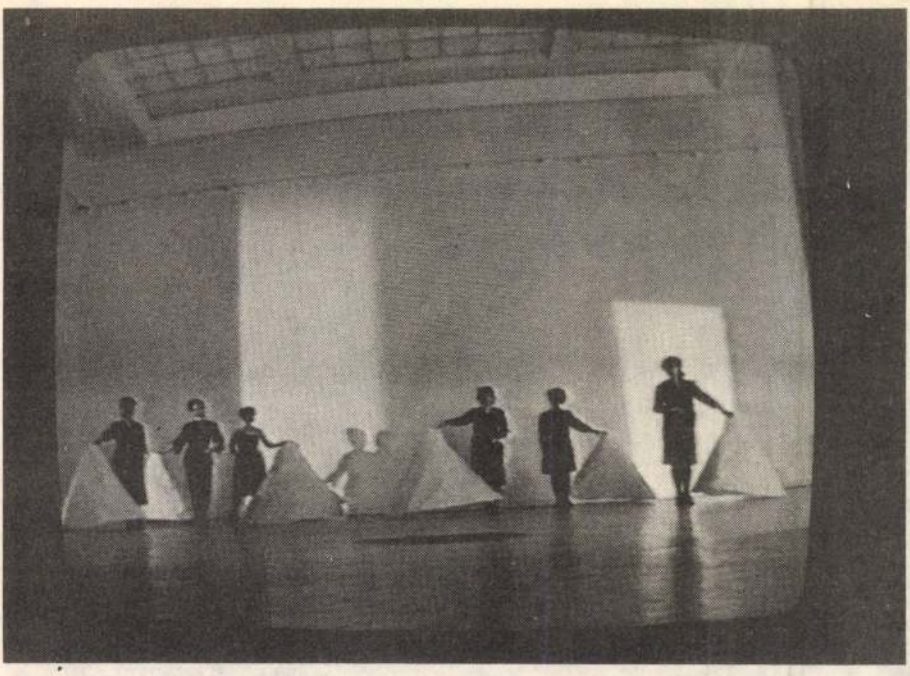

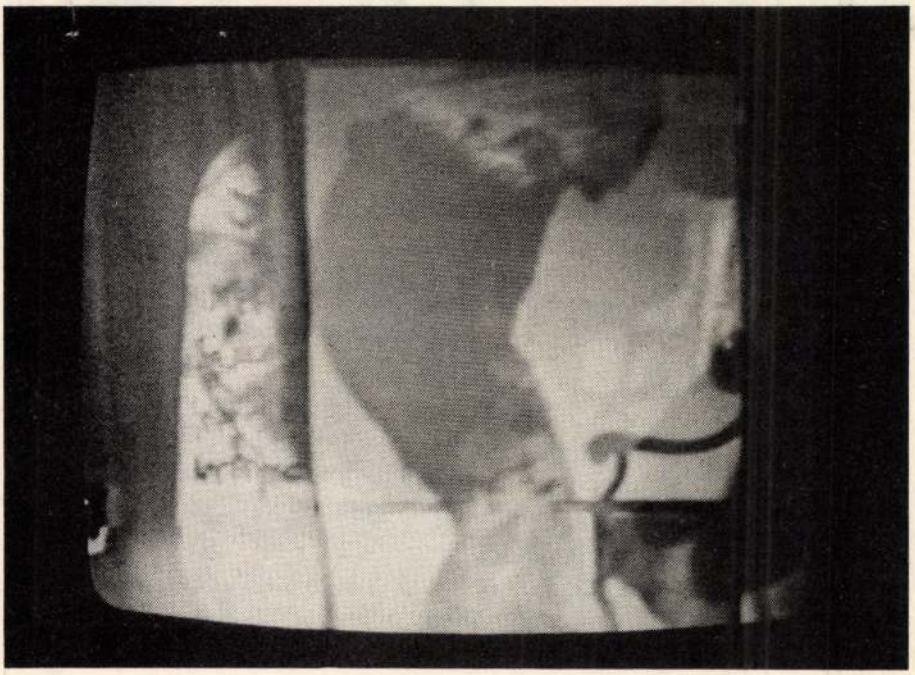

ORWO

P 20 ROBT

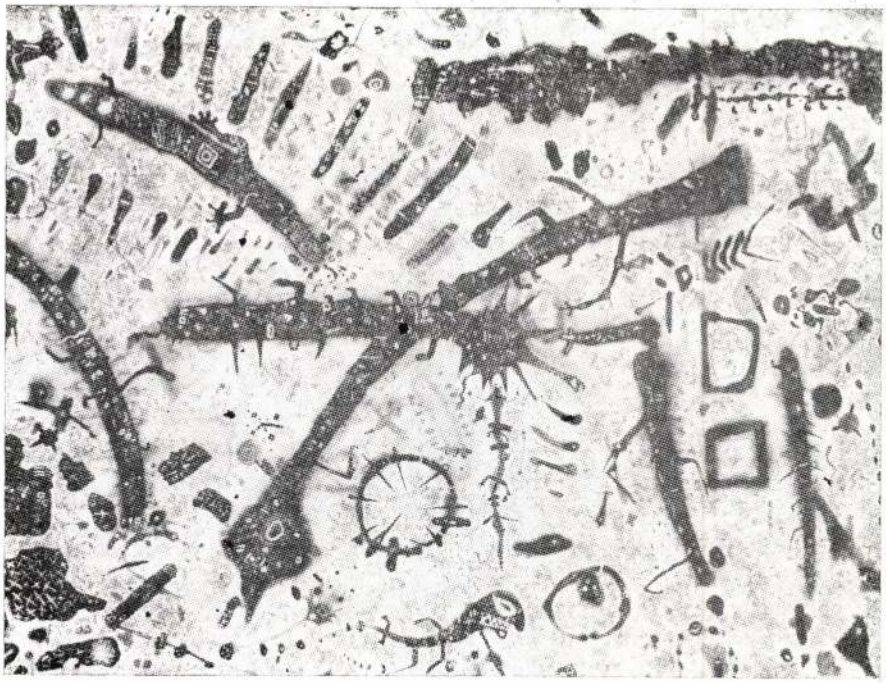

jétől számos hazai avantgarde művész pályája mutat. A konceptuális *(Erdély Miklós)*, vagy újkonstruktivista *(Bak Imre, Nádler István)* kifejezésmóddal dolgozók közül sokan stílust váltottak és eljutottak a transzavantgarde-ig. Ez történt az akciókat szervező, rendező, de klasszikus műfajokban is tevékenykedő, festményeket és grafikákat is készítő Szirtes János esetében.

Az újfestőiség megjelenése a hazai képzőművészetben különbözik más országokban történő elterjedésétől. Magyarországon előbb volt meg az irányzat elmélete, és csak ezután születtek meg az ebben a felfogásban készült művek. Itthon tehát mintegy belenőtt a más szemléletet valló avantgarde a transzavantgarde-ba, annak ellenére, hogy a két kifejezésmód sok mindenben különbözik egymástól, a stiláris kérdéseken túl, olyan jelentős szemléleti kérdésekben, mint a történelem, illetve a művészet folytonosságának a megítélése.

Szirtes János az elsők között csatlakozott az új irányzathoz, a transzavantgarde kiállításoknak szinte mindegyikén részt vett. Ott volt 1984 tavaszán az újfestői kifejezésmóddal dolgozó művészek első csoportos, viszonylag szűk körű és szinte kritikai visszhang nélküli tárlatán a pécsi galériában, szerepeltek művei a néhány nappal később a Fészek Művészklubban nyílón, és természetesen részt vett az igazi sikert hozón, a *Frissen festve* címűn. Szirtes ez utóbbi tárlaton bemutatott munkája az *Inkák kincse* (1984.) szemléletileg és stilárisan is érezhető rokonságot mutat az 1984-es Stúdió-kiállításon szereplő *A nagy képpel* (1984). Mindkét festmény magán viseli a transzavantgarde meghatározó jegyeit, a művészet-

történet, a népművészet elemeinek a kompozícióba való beépítését, illetve az újszubjektív-expresszív előadásmódot. Az *Inkák kincse* nemcsak címével, hanem a képfelületen megjelenő motívumokkal is utal a prekolumbián művészetre. Ugyan e kultúrkörre való hivatkozások, továbbá az absztrakt expresszionizmust, a gesztusfestészetet idéző kifejezésmód jellemzi *A nagy képet* is. De ez utóbbin az indián kultúrkörbe tartozó jelek megidézése már szinte formális, hiszen a festmény lényegét a gesztusok ösztönös hömpölygése és a színek tobzódása adja. Ha Szirtes kifejezésmódjának rokonait keressük, elsősorban *A. R. Penck* művészetében a gesztusfestészetben találjuk meg, továbbá a városi folklór falifirkáinak, spray-vel fújt ábráinak a világában. A fehér vászonra felhordott, nagyrészt fújt, színes gesztusok nyugtalan formáik és erős színkontrasztjuk révén, egyfajta vibrálást kölcsönöznek a festménynek. Mindezt, a formák és színek spontán áradását, a természetességet és az önfeledt játékosságot a nagy méret aláhúzza, kiemeli.

Szirtes János legújabb festményeinek és grafikáinak stiláris jellemzői alapján a transzavantgarde szubjektív, újfestői, formailag a gesztusfestészetből merítő alkotói közé sorolható.

TORNAY ENDRE ANDRÁS: *Kötődés*, fa 77x80x30 cm, 1984.

A hazai művészetben egy meghatározó, színvonalas irányzatot képviselő, a népi tárgy- és formakultúrából, a prehisztoroikus művészetből, valamint a népi építészetből merítő alkotók legtehetségesebbjei között tartjuk számon Tornay Endre András, aki faházak összeillesztett gerendáinak, a székelykapuk ácsolt szerkezeti elemeinek átértelmezett formáiból építi fel plasztikáit. *(Virrasztók*, 1982). Tornay érdeklődési köre, formavilága és anyagválasztása – mindketten fával dolgoznak – rokon e kifejezésmód másik jelentős képviselőjének, *Samu Gézá*nak művészetével, de el is tér tőle. Samu felületkezelése hangsúlyozottan darabos, elnagyolt, Tornayé finomra megmunkált, csiszolt, artisztikus. Samu egy az egyben is felhasznált tárgyakat szobrai készítésénél, Tornay a legritkább esetben indul ki direkt motívumokból, nem épít be „talált tárgyat" kompozícióiba.

Az Erdélyből származó Tornay Endre András, a hetvenes évek második felében Magyarországon érett igazán művésszé. Fém szoborkísérletei után az *Ünnep* című munkáján már saját hangján szólal meg és az anyagot – a fát – is megtalálja, mellyel legjobban ki tudja fejezni magát.

A *Párkák* (1983) című szobrán, a már néhány mondattal jellemzett formaelemekkel dolgoz fel eredeti módon egy mitológiai témát. Stilizált kétkerekű kocsin keretben három gömbölyített végű oszlop áll. A három oszlop mindegyikéről fából faragott lánc lóg le, a végükön korong alakú nehezék. A cím által sugallt mitológiai történetet a szoborra vonatkoztatva: az élet fonalai, láncai. De az alkotás esetében nem a kifejezett „story" az érdekes, hiszen az túl van a verbalitáson. A plasztikai elemek feszültségére, tömbszerűségére, illetve a könnyed mobilis formákra épül a mű: a behatároló forma, a keret által rögzített, hangsúlyozott három oszlop erőt sugároz, szemben a lelógó falánc esetleges, amorf alakzatával.

Az 1984-es Stúdió-tárlaton kiállított *Kötődés* (1984) című faszobra, mint címe is mondja, a valahová való tartozásra, a valamihez való kötődésre utal. Természetesen a plasztika nyelvének ilyen direkt, a címből kiinduló

SZIRTES János

TIMÁR Katalin: A lakhatatlan győzelem. = Beszélő, I.évf.26.sz. sz- 1990. július 7. 30-31.p.

Ugyanebben a teremben láthatók *Szirtes János*, illetve fe Lugossy László installációi is. Halásszal szemben Szirtes műve „archetipikus érzelmek" felkeltésére képes, ebben a vonatkozásában kapcsolódik a harmadik műhöz, mely tulajdonképpen nem más, mint egy megfelelő kellékekkel felszerelt absztrakt rituális kegyhely.

Festményhez rendezve

Nádler István a puha, napsárga Oblo kanapét, míg Fehér László a Marco Angoli tervezte, fekete, szigorúbb, bőrgarnitúrát választotta festményéhez

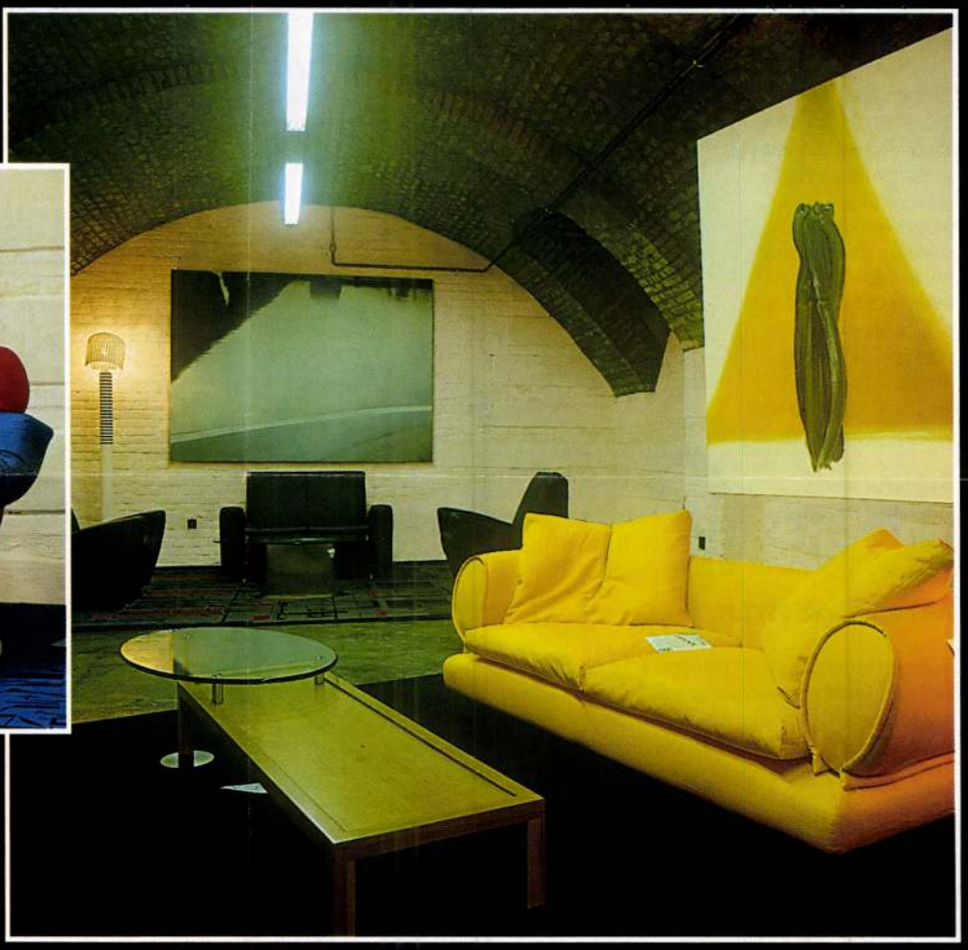

Soós Tamás mintha csak ismerte volna a különböző színekben készült Splatt-fotelnek ezt a kék-piros változatát. Festményének fekete kontúrú részletei és a Mimmo Paladino tervezte szőnyeg motívumai hasonló látásmódról tanúskodnak

Sajátos hangulatú kiállítást láthattunk a V.A.M. Design Center Váci utcai galériájában. A bútorgyártó, olasz *Dema* cég és nyolc magyar festőművész közös bemutatójára került sor, igencsak szokatlan módon. Festőink átmenetileg lakberendezővé váltak, hiszen lehetőséget kaptak, hogy tetszésük szerint válogatva a Dema bútoraiból, képeikhez illő környezetet teremtsenek. A festők látnivalóan élvezték ezt a különös – a szokásos „berendezéshez a képet" gyakorlattal éppen ellentétes – feladatot. Az eltérő karakterű művészek, Bak Imre, Fehér László, Mulasics László, Nádler István, Soós Tamás, Szirtes János, Trombitás Tamás és Záborszky Gábor megtalálták azokat a polgári vagy éppen funkcionális, formailag higgadtabb vagy bizarrabb, színükben visszafogott vagy éppen feltűnően élénk darabokat, amelyekről úgy vélték, hogy képeikhez hasonló, azokhoz gondolatilag is közelálló világot képviselnek.

A Dema kárpitozott bútoraival és a festményekkel, illetve a hozzájuk választott design kisbútorokkal, *Vorwerk* szőnyegekkel és *Artemide* lámpákkal berendezett, egyéni hangulatú enteriőrök között sétálva, Vincze Miklóstól, a kiállítás rendezőjétől azt is megtudtuk, hogy bár itthon a design és a képzőművészet ilyen találkozására először került sor, másutt ez nem újdonság. Neves gyártók híres művészeket kérnek fel lakberendezésre, s az eredmény olykor több, mint izgalmas. E különös alkotásokról készült fotók – nem minden üzleti szándék nélkül – bejárják a világot.

Ehhez a kiállításhoz az olaszok kutatták fel azokat a magyar művészeket, akikről úgy gondolták, hogy látásmódjuk, munkáik eredetisége összecseng a Dema filozófiájával. És hogy segítsék a hazai tervezők érvényesülését, bútorpályázatot hirdettek, amelynek eredményéről majd tudósítunk.

1996/11

R. E.

A VILÁGBÓL

Nézzünk körül!

LÉTRA HELYETT

Nincs még egy lépcső, amelyik ennél kevesebb helyett foglalna. Ilyen esetben többnyire létrát építenek, ám annál ez a megoldás jóval kényelmesebb, mivel a fokok enyhén csavarodnak, tehát jobban követik a lépéseket. Figyelemre méltó az ágy alá épített gardrób is

Elle interiör (Stockholm)

SZEKRÉNY, AMI SZOBOR

Először került kezembe cseh testvérlapunk néhány példánya. Sajnos, a nyelv ismerete nélkül, csak annyit tudtam meg Boris Moravecről, aki e különös bútort tervezte, hogy meglehetősen sokoldalú művész: belsőépítész, színházi látványtervező, rendező, de mellette festő és grafikus is. S talán még szobrász is – tehetném hozzá –, hiszen e szekrénye inkább már szobor, mint bútor

Střecha nad hlavou (Prága)

AKI MER, AZ NYER

Teljesen eklektikus a berendezés, az összkép azonban megnyerően kellemes, lakályos. Bátorságra és biztos érzékre vall, ahogy összerakták a modern kanapét és a stíl fotelt, a fehérre festett, esztergályozott állványt és a terrakotta cserepekből alkotott asztalkákat. Ez utóbbiak jelentik az igazi poént az enteriőrben

Wohnidee (Hamburg)

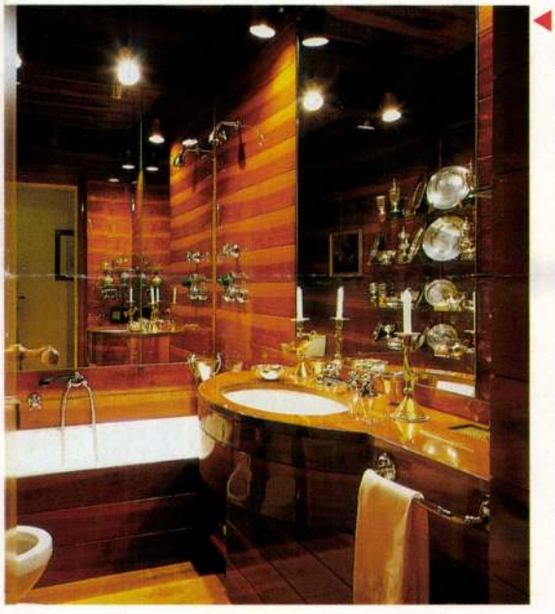

NEMES ELEGANCIA

Napjainkban aki elegáns fürdőszobára vágyik, többnyire olasz csempével, spanyol kerámiával vagy görög márvánnyal béleli ki a tisztálkodás szentélyét. Pedig nézzék csak, mennyire mutatós, egyszersmind jólétről árulkodó a faborítás is, ha kellően nemes anyagot használnak hozzá

La mia casa (Milánó)

CSAK SEMMI ROMANTIKA!

Konyhabútor? Nos, ezúttal bútorról beszélni költői túlzás, hiszen „bútoron" többnyire valamilyen, háromdimenziós, kisebb-nagyobb hasábot értünk, s itt ugyebár ilyesmi nemigen látható. (Leszámítva a szelektív szemetes kontént!) E szisztéma alapja a falhoz erősített, raszteres osztású konzolsín, ez tartja az üvegpolcokat és az acéllemezből készített tűzhely-, mosogató- és munkalapot. Ilyen 1996 végén az új konyhabútor

Zuhause Wohnen (Hamburg)

Tohuvabohu dúrban

Fluxus-zene: a hétköznapi esemény

Létezik *zene* és *nem zene*. A kettő között, a kísérleti művészet gyanús „köztes tartományában" helyezkedik el a *nem-zene*. Innét ered a nemzetközi *fluxus-zene* is, amely az idő és a muzsika érzékeny összefüggéseit kutatta. Mindezt – természetesen – az elhivatottak tökéletes komolytalanságával.

Jól táplált, kopaszodó, pepita zakós, szomorú szemű úriember: **René Block** *berlini-stuttgarti galerista és elméletíró tartott a napokban kimerítő előadást a mozgalom „hangos" és „süket" kompozícióiról. „W. Busch 62-es szerzeményében szétvertek egy versenyzongorát, ami nagy felháborodást okozott. A zongora azonban menthetetlenül lehangolt volt, és a művészek menthetetlenül lelkesek. A fluxus sohasem szólított fel rombolásra – apró örömöket kínált"* – mondta befejezésül. Hittük is, nem is: lehunyt pillákkal és remegő térdekkel távoztunk.

A fluxus, ez az antiművészeti, neodada „áramlás", a hatvanas években született és tündökölt. **Hérakleitosz** töredékét – *„Ugyanazokba a folyamatokba lépőkre más és más víz árad. És a lelkek pedig a nedvességből párolognak fel."* – újra és újra és újra átgondolva jutottak el a *„minden művészet"* és a *„mindenki művész"* axiómákig. A mozgalomnak nem volt kidolgozott művészetpolitikai programja; inkább szociális, mint esztétikai célok vezérelték. Művelői büszkék voltak rá, hogy kenyerüket legtöbben az alkalmazott művészetek területén keresik. A copyrightot nevetséges atavizmusnak tartották, és új műfajok: a mail és videó és concept art, a zenei „eventek" stb. létrehozása mellett képesek voltak megteremteni szinte mindennek (tudomány, sport, design, divat, játék, tipográfia...) a sajátos fluxus-változatát. Sámánok és bohócok voltak, de a könyörtelen kor ősmintákat faragott belőlük: **W. Vostell** a bebetonozás és dé/collage, **N. J. Paik** a videó art, **Ray Johnson** a network, **Ben V.** pedig a szignálás és ki/mondás: „Tehetségtelen vagyok!" apostolává vált.

*

Az első flux-koncerten ('62. Wiesbaden) bemutatják **E. Williams** német operáját, amely „képes dal" 4 irányba és 5 hangra; Paik kézzel, nyakkendővel, és végül a hajával húz végtelen kottavonalakat; preparált nagybőgőn játsszanak bolondos blődségeket; politikai pamfleteket szórnak a nagyérdemű közé; szétszednek és elárvereznek egy zongorát. A közönség röhög és/vagy dühöng, az események a sajtóban a herceg esküvő és az ötfejű borjú között kapnak helyet. Ekkor veszi fel a kapcsolatot a mozgalom alapítóival **J. Beuys**, és '63-ban, a düsseldorfi Művészeti Akadémián tartott *Festum Fluxorum Fluxus* című rendezvénysorozat második estjén bemutatja a preparált zongorára írt, **Satie**-ihletésű *Szibériai szimfónia I. tétel*, valamint *Kompozíció két zenészre* című akcióit. *„Maga a szimfónia egy zongoradarab volt. Egy szabad tétellel kezdődött, ami saját szerzeményem volt, aztán Eric Satie egyik darabját illesztettem hozzá, majd kis agyagkupacokkal preparáltam a zongorát, de előbb a nyulat felakasztottam a táblára. Minden agyagkupacba dugtam egy ágat, aztán egy drótot vezettem a zongorától a nyúlhoz, mint egy nagyfeszültségű vezetéket, és aztán kivettem a nyúl szívét. Még egypár mondatot írtam a táblára. Ennyi volt az akció."* Beuys később elszigetelődött a mozgalomtól, szigorú munkáiban nem volt öncélú provokáció vagy látványosság, figyelmen kívül hagyta a véletlent és a játékosságot – a „hirtelen energiafelszabadulás" lehetősége érdekelte. Évekkel ezután ('69, Berlin) dühöngő egyetemisták abbahagyatták vele a koncertet: akaratlanul is megteremtve számára a „segítség nélkül való lét" kifejezési lehetőségét. '67-ben Berlinben került sor az utolsó, Maciunas által rendezett „hangversenyre". A zenekari dobogón egy hófehér csembaló állt – minden fellépő vágyának „titkos tárgya". **R. Filliu** virágcsokrot nyújtott át, hangtalanul; Maciunas óriásballont pumpált fel a húrok között; **Miller** boxkesztyűt ejtett a billentyűkre; **Tasuno Tuo** 7 zenészt sorakoztatott fel a klaviatúra előtt, de csak a kígyó feje okádott tüzes dallamot; **G. Brecht** a kottát a hangszer lába alá gyűrte, és frakkban távozott; Bent elhurcolták. Négy zenész bejött, játszott, kiment. Ilyen egyszerű ez. Humor, filozófia és költészet – dallamosan. És néhány szellemi monéta: „A **kis események** is válhatnak **nagy eseményekké**." *„A székek is zeneiek."* „*Mi volt előbb:* a *flux* vagy az *us* [mi]?"

Megmagyarázhatatlan a mozgalom gyors hanyatlása – hiszen nem volt művészeti irányzat, hanem szellemi tartás. Eleve számított a publikum zavarára, és a megfigyelő irritációjára, nem követelt *részvételt*, csak *részvétet*...

A legendás ősök jelene ez – kifogyhatatlan paradoxonokban. Satie 840-szer ismételt, közel 18 órás kompozíciójáé; **Russolo** tudatosan vállalt „dilettantizmusáé", amikor a vakmerőség helyettesíti a kompetenciát; **Duchamp** széttépett kottákról, találomra kiválasztott hangjegyekből montázsolt *errato musicalj*áé; Cage *4,33* csöndjéé, a metropolis bábeli zűrzavarában; Paik és **Moorman** erotikus duójáé, tévéképernyőre és sikító csellóra. (Szép ez a zene, élvezhetetlen sodrású. Fölveti **Pseudo-Hérakleitosz** kérdését: *„Hiába lépünk más és más folyamokba, ugyanaz a víz árad."*

Tsss

René Block előadása Goethe Intézet + Artpool, 1993. október 19.

Fotó: Heidrun Lahr

R E N É B L O C K

Várfok 14 Műhelygaléria

Várfoktól Küklopsz-fokig

Szirtes János kiállítása

Őrölt bazalt finoman szemcsézett, vékony rétege borítja Szirtes János vásznait. Az egymásra rakódó rétegek néhol felszakadnak, az emlékezés megérinti a felületet. Ismerős füst kormozza az előtűnő vörös-narancs akril színfoltjait.

A gyorsan kihűlő bazaltláva egyenletesen szétterül, kérge mindent könyörtelenül bevon. E kőtengerben invitál minket mitikus hajóútra a festő. Letűnt kultúrák emléke dereng a láthatáron. Kilenc kép merül fel az idők mélyéről, a történet egykedvű linearitással követi a nagy bolyongók főbb stációit.

„Föld!" – hangzik el a kiáltás, s a test ereiben vörösebben dobol a vér. A kikötés után az utazó tétován imbolyog. Álmélkodva tapasztalja, a mozgás a föld sajátja. A kéreglemezek elcsúsznak egymáson, megvetni a lábat nincs hol. A hajón – úgy tűnik – biztosabb.

Bolyongás közben az új szigetek régiekké válnak. Öblök és szirtek ismétlődnek, de horgonyt vetni egyre kockázatosabb. „Az emberélet útjának felén" – a negyedik és az ötödik kép táján –, a sötétlő bazaltkéreg felhasad. Szigetek izzó gyomra ontja a füstöt. *Alászállás Tamarillosnál* – igazít útba a cím. De nem szállunk alá, a történet tovafut. A lemenő nap fényében Midász király aranyát ígéri a tenger. Ám zöldellő ormok helyett Küklopsz-fok zordon sziklái közelegnek a hűvöskék vízen. Leszáll az éj. Hová tart a hajó?

Ritka alkalom, ha az idő burka valami véletlen ajándék folytán megpattan, s nem csak felületét engedi át a tapogatózó gondolatnak. Ha a folyamatos történések metszéspontjai kinyílnak, s rövid pillanatokra átlátjuk életünk kusza forgatagát. Egy-egy ilyen pillanat megteremti azt a távolságot, amely ahhoz szükséges, hogy a történet képpé sűrűsödjön, hogy szemünk érzékeny idegei felfedezhessék az alakuló formát.

A mítoszok képei magukba foglalják ezeket a metszéspontokat. Az ember gyűjti őket, talán a könnyebb tájékozódás végett. De nem lesz könnyebb, saját őstörténetünk metszéspontjait kell felfedeznünk.

A hajdani térkép foszlánya időnként felmerül, egy-egy sziget neve is eszünkbe jut. Néha nekibuzdulva keresgélünk a sok limlom, kacat-emlék közt, volt itt valami fontos, maradandó. De hol?

Verba Andrea

Várfok 14 Műhelygaléria, Budapest I., Várfok u. 14. A kiállítás október 31-ig látható.

Szirtes János

interjú

„Még mindig nem hagyod abba, Tamás?"

Beszélgetés Cseh Tamással

Húsz éven át színpadon maradni, ráadásul úgy, hogy a partner jobbára egy szál gitár, önmagában is nagy teljesítmény. A hetvenes évek dekadens értelmisége és a kilencvenes évek zászlókat bontogató gondolkodói közt húzva ívet, folyamatosan telt házakat vonzani – legenda.

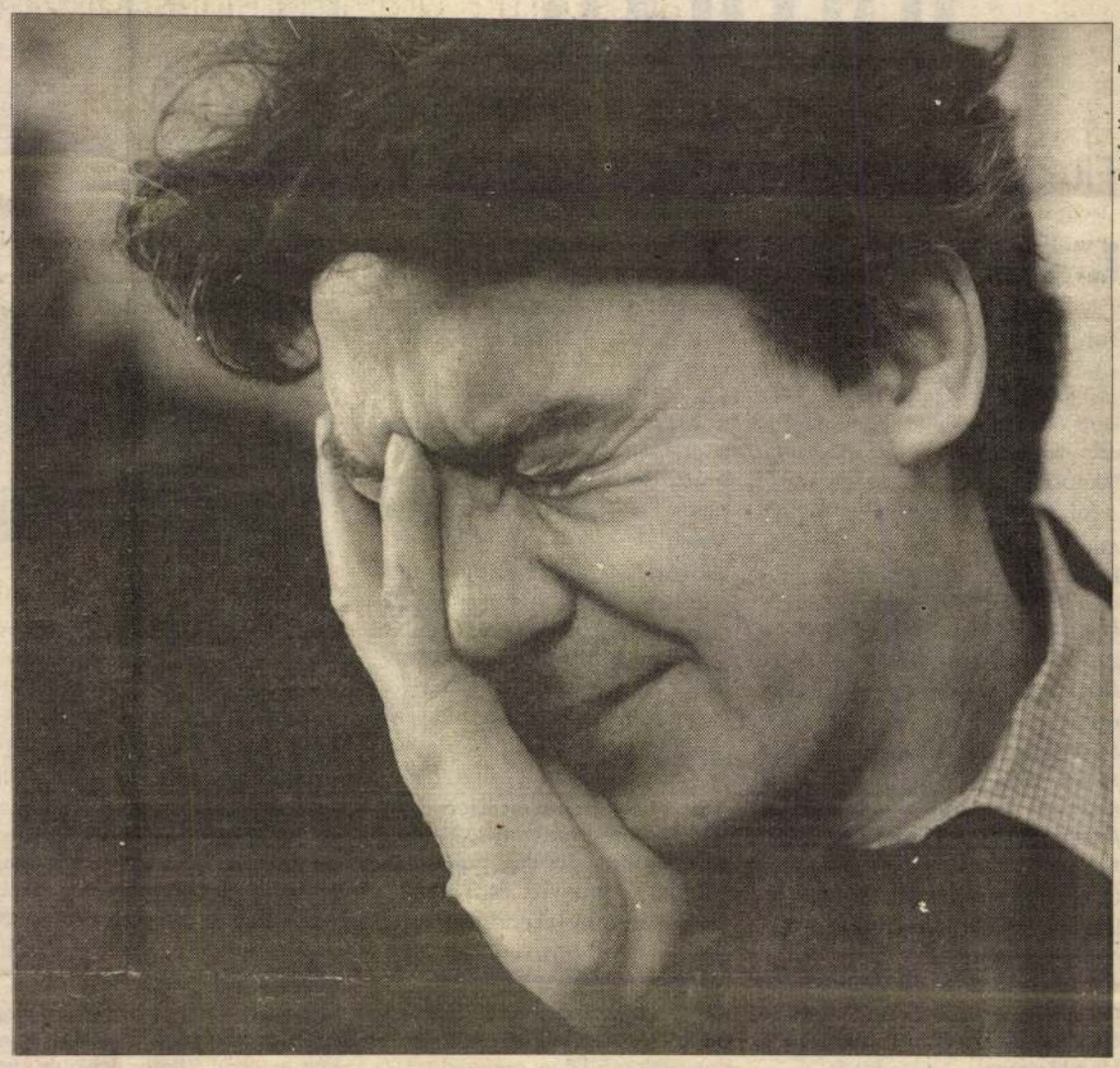

Fotó: Koncz Zsuzsa

Magyar Narancs: Tizenöt-húsz évvel ezelőtt azért özönlöttek az estjeidre a fiatalok, mert híre kelt annak, hogy két ember – te és Bereményi Géza – megénekli a kimondhatatlant. Ma szintén a fiatalok tódulnak a nézőtérre, jóllehet a hőskorszakotokat ők csak hallomásból ismerhetik. Szerinted miért cseng számukra is jól a nevetek?

Cseh Tamás: Talán azért, mert a dalok sem akkor nem hazudtak, sem most nem hazudnak. Mindig olyan közös hétköznapokról szóltak, amik joggal érdekelhették az akkori fiatalokat éppúgy, mint a mostaniakat. Soha nem volt célzott közönségünk, de annak idején még nem ismertünk magunknál fiatalabbakat, hát persze, hogy a saját korosztályunknak írtuk a dalokat. Aztán egyszer csak azt vettük észre, hogy akikkel – úgy tudtuk – közös a nyelvünk, vagyis a velünk egyidősek, kikoptak a színházból, talán mert ellustultak, pénz után rohannak vagy gyerekeket nevelnek. Feltűnt helyettük egy csillogó szemű banda, amelyik kíváncsi, tájékozódó és főleg nagyon fogékony. Először azt hittük, hogy egy kukkot sem értenek majd belőlünk, de kiderült, hogy sokkal érzékenyebbek, mint a saját, mára már elfásult korosztályunk.

MN: Jut eszembe, januárban voltál ötvenéves. Készítettél ebből az alkalomból valamiféle mérleget?

CST: Mérleget? Nem. Az ember anélkül is tart az idő múlásától, minek a gondokat szaporítani?

MN: Mit tartasz eddigi csúcsodnak?

CST: Kérdés, hogy mit értünk csúcson? Ha a sikert, akkor abból volt nagy is, kisebb is, ha a teljesítményt, akkor az egyenletes volt. Nem hiszem, hogy valaha is feljebb voltam a kelleténél, és úgy gondolom, hogy alá se szálltam. A *Frontátvonulás* idején kétségtelenül volt egy kiemelkedő ív, de akkor a kor is olyan volt, hogy úgy érezhettem magam, mintha fontos volnék. Aztán más idők jöttek és más dalok, de én nagyjából egyformán működtem közre mindegyiknél. Ami szándékaink vagy reményeink szerint csúcs volt, a *Nyugati pályaudvar*, azt a közönség nem fogja csúcsnak minősíteni, pedig ilyet még sem mi nem csináltunk, sem más. Ilyet nem mondott el senki az elmúlt százötven évben Magyarországon. Mégis ennek az elfogadása ment a legnehezebben. Akik dalokat szoktak meg tőlem és most prózát kaptak, kicsit felhúzták az orrukat, vagy azt mondták, hogy: na, vége van a srácnak, ha már nem énekel. Hát szó sincs róla: Üzenem mindenkinek, hogy énekelek tovább.

MN: Az utókor javára hamarosan piacra kerül a *Levél nővéremnek*, az *Antoine és Desiré* a frissen felvett *Nyugati pályaudvar* mellett, és – a kiadó szándéka szerint – CD-re és kazettára kerül a Cseh–Bereményi összes.

CST: Az eddigi! Még nem írtunk meg mindent! Most írjuk például a *Levél nővéremnek II*-t. Decemberben lesz a premierje a Katona József Színházban.

MN: Nem bizarr egy kicsit decemberi premiert kitűzni olyan valamire, ami csak most íródik?

CST: De. De vizsga előtt két nappal hihetetlen teljesítményre lesz képes az ember. Egyébként nem ez az egyetlen kihívás. Egy szuperzenésszel, Másik Jánossal leszek együtt a színpadon, ami külön öröm nekem, ráadásul elektronikus hangszereken fogunk játszani, arról nem is beszélve, hogy a *Levél nővéremnek*et próbáljuk túlszárnyalni. Túlszárnyalni persze nem lehet azt, amit a *Levél* akkor jelentett, de megkísérelünk írni egyet ennek az évtizednek is.

MN: 1982 óta a Katona József Színház tagja vagy. Fontos, hogy kötelékben légy?

CST: Alosztályokra, belső parancsokra, lövészárkokra nem vágyom, de csapatra, valakikkel együtt lenni, igen. Erre a Katona a lehető legjobb hely földrajzi értelemben is, a színvonalát tekintve is. Ebben a színházban nekem minden együtt van. Soha nem próbálták rátenni a kezüket a dolgaimra, szabad lehetek, annyiszor lépek fel máshol, ahányszor akarok. Nem várják el, hogy ezt az ő színeikben tegyem, és kölcsönösen szeretjük egymást.

MN: Hány fellépést vállalsz havonta?

CST: Hármat-négyet, többet nem bírok. Egyre több energia megy el az előadásokra és a felkészülésre, így aztán sokszor a legfontosabb meghívásokra sem megyek el. Azt senki nem számítja hozzá egy előadáshoz, hogy télen, amikor délután négykor sötétedik, és egy jeges autópályán próbálsz száguldani egy célpont felé, ahol a legfontosabb dolgod még hátravan, az mennyi energiát visz el.

MN: Szükséged van valamilyen különleges testi-lelki karbantartásra ahhoz, hogy hozni tudd a formádat?

CST: Örökösen, még akkor is, ha nincsen előadás. Mindig azt állítom magamnak, hogy holnap is fontos dolgom van, tehát nem belefeledkezni bűnös dolgokba! Egy dal körülbelül a harmincadik éneklés után válik olyanná, mint amilyennek lennie kell. Csak a kotlósmeleggel költheted ki a tojást, ha hirtelen felforrósítod, rántotta lesz belőle. Ma például három órát gyakoroltam. Ha este fellépésem van, aznap semmi mással nem tudok foglalkozni, még enni sem. Azt hittem, az idő múlásával szűnni fog a szorongásom, de most is mindig úgy érzem, még egy ilyen este, és meghalok.

MN: Estéről estére meghalni a színpadon, a kortársaknak nagy élményt nyújtani miközben az utókorra „csak" dalokat hagysz. Miért lett vonzóbb hivatás számodra az éneklés, mint az eredeti, a képzőművészi pályád folytatása? Nem jut néha eszedbe, hogy képzőművészként maradandóbbat alkothatnál?

CST: A kép is elmúlik, ez az évezred is elmúlik, úgy is az marad meg, amiről a világ eldöntötte, hogy meg akarja őrizni. Először felháborítónak találták, hogy jön egy festőnövendék, aki nekiáll gitározni, de már megbocsátották nekem, és ha már egyszer elkezdtem mutogatni magam, akkor meg kell felelnem az igényeknek. A dalok húszéves éneklése során olyan mezetelenre vetkőztem az emberek előtt, amiből nem lehet csak úgy visszatáncolni. Az kötelez. Belőlem nem lesz már képzőművész, de a dalokkal hagytam, hagyok valamilyen emléket. És persze titokban úgy gondolom, hogy 2030-ban is fogják dúdolni őket.

MN: Ha képzőművész nem is – mint mondod –, de filmszínész még válhat belőled. Bereményi új filmjében, *A turné*ban egy zongoristát játszol. De láthattunk már korábban is vásznon, Jancsó nem is akármilyen csapatában. Mások negyedekkora tehetségből filmkarriert próbálnak építeni. Te nem vágysz rá?

CST: Nem török filmszínészi babérokra, de kalandvágyból kijár ennyi. A csapat itt is óriási: Törőcsik, Eperjes, Bordán Irén, Börcsök Enikő, Benedek Miklós, hogy csak néhányukat említsem. Jól éreztem magam a filmben. A többi majd eldől a moziban.

MN: Beszéljünk egy másfajta csapatról. Annak idején ott voltál a lakitelki sátorban. Manapság politizálsz?

CST: Ott voltam ugyan Lakitelken, de azóta elhatároltam magam mindenféle pártdologtól. A művészek politizáljanak a műveikkel. A dalok a művészet világában mozognak, tudom, hogy ez csak mellékvonal. Nekem akkor is az első számú dolog az életemben olyan dalokat írni, amiket az emberek megemlegetnek. Nekem az fontos, hogy a dalokra szavazzanak.

MN: Ha körülnézel az egykori szavazótáborodban, vagyis az ötvenesek közt, mit látsz, te és ők miben tértek el a legjobban egymástól?

CST: Legtöbbjüket inkább saját nagyapámnak látom, mint kortársamnak. Vezérigazgatók, főorvosok, fontos emberek, és biztos a tudásuk alapján lettek azzá. Ezeknek a győzelmeknek az elérése közben azonban elvesztették a szabadságukat. Nem szárnyalnak már, nem sasok. Nem járnak el olyan helyekre, ahol történhet valami. Nem lehet ott lenni az összes jeles eseményen, de nyüzsögni kell. Néha magamon is észreveszem, hogy már nem vagyok róka, nem szimatolok eléggé, pedig ha az emberből ez a képesség kivész, zárt, savanyú életet kezd élni. Mozogni kell, benézni minden bokor alá, felfedezni rossz helyeket is. Ők ezt már rég nem teszik, rám meg olyan ferde szemmel néznek, hogy: nem hagyod abba, még mindig nem hagyod abba, Tamás?

L. Horváth Katalin

Csodaszarvas

Szirtes János festményéről

Habent sua fata libelli – tartja a régi latin mondás a könyvekről. A művészetek történetének immáron legalább 14 ezer esztendős leltára azonban meggyőzhet bennünket annak az igazáról is, hogy az egyes műalkotásoknak legalább annyira megvan a maguk sorsa, mint a könyveknek. Ez a sors lehet természetéből fakadóan egyetemes érvényű, mellette azonban számtalan egyedi – egyéni – sorstörténet létezhet, s a legtöbb esetben ezek egymástól függetlenek. *Szirtes János Csodaszarvas* című művével először 1985 decemberében találkoztam a Műcsarnok *Pillanatkép* című kiállításán. Jól megjegyeztem az alkotó nevét, és emlékezetembe véstem a kompozíció legfontosabb elemeit. Amikor pedig néhány évvel később az egyetemen beszámolót kellett tartanom Szirtes munkásságáról, egy pillanatra sorsunk keresztezte egymást. Vidéken élve nem volt módomban a teljes szirtesi életművet figyelemmel követni, csupán a kiállítótermekben láthattam a műveit, a performance-okról pedig teljes egészében lemaradtam. Amire most kísérletet teszek, az nem más, mint egyetlen Szirtes-alkotás, a Csodaszarvas üzenetrétegeinek a felfejtése – természetesen a teljesség igénye nélkül.

Szirtes János 1976 és 1977 között a pozsonyi Képzőművészeti Akadémián a grafika szakon, majd 1977-től 1983-ig a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult, szintén grafika szakon. Nem véletlen annak a hangsúlyozása, hogy grafikusi tanulmányokat végzett, hiszen a különböző nyomódúcokkal egymásra nyomtatott formák, minták és alakzatok olyan lehetőségre ébresztették rá, amellyel a művek térbeli és időbeli dimenzióit végtelenül kiterjeszthette. Ennek az új képértelmező elvnek megfelelően születtek azok a grafikai lapjai, amelyeket közvetlenül a főiskola elvégzése után készített. Érdeklődését rendkívül korán fölkeltették az archaikus kultúrák és törzsi társadalmak művészeti alkotásai. E távoli korok képi kultúrájának nyelvezetét megértendő, illetve az érzelmi síkon történő átélést avagy beleélést segítendő, ezernyi rajzot készített – másolva, gyakorolva azokat a gesztusokat, amelyek e művekben

2

1 Szirtes János: Csodaszarvas, vászon, textilfestés, 200 × 300 cm, 1984
2 Festett bőring, Csimsián, XIX. század második fele (N. Feder nyomán)
3 Kancával párosodó férfi, Val Camonica, Észak-Itália (J. Broby-Johansen nyomán)

3

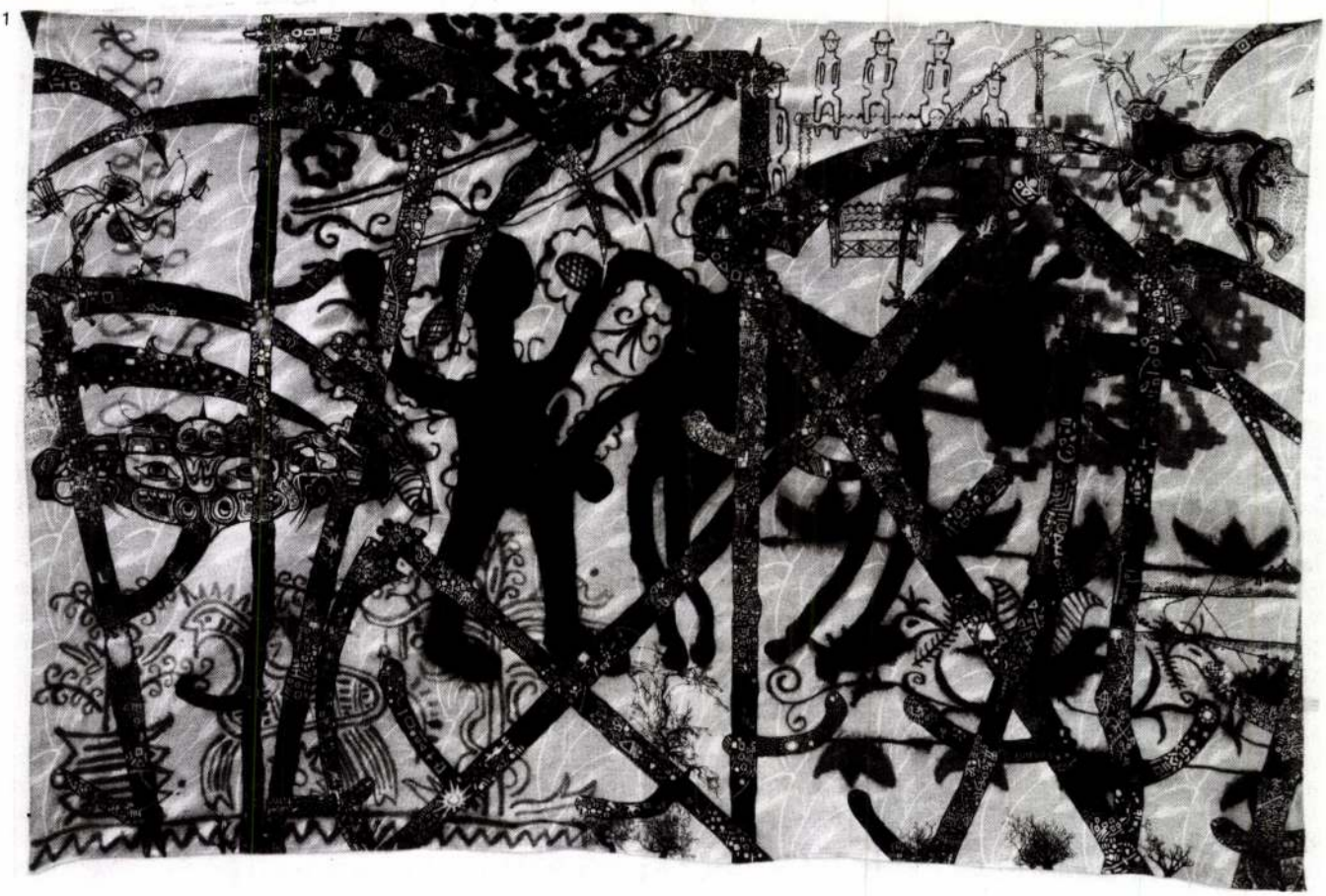

1

rejtett üzenetként lappanganak.

1984-ben, az *Erdély Miklós* vezette *Indigó* csoportban végzett munkájával párhuzamosan született az a műve, mely Csodaszarvas címmel került a kiállítótermek falára. (A művet 1988-ban a minisztérium megvásárolta, és a pécsi Janus Pannonius Múzeumba került.) A festmény 200 × 300 centiméter nagyságú, tojáshéjszínű vászonra készült, textilfestéssel. Maga a vászon is mintás: a festmény legalsó szintjét képezi, és mintegy a mű legmélyebb idősíkját jelenti az egymásra hajló kalászok végtelenített, ritmikus térhálója. Szerepe, az egyszerű tetszetősségen túl, jelképes. Hullámzó gabonaföldre emlékeztető rendje, a növényzet, a termékeny anyaföld megidézője, s hogy ezen kijelentésünk nem alkalmi jellegű, a festmény legfelső rétegének utalásrendszerében válik majd igazán világossá. De ne vágjunk a dolgok elébe! A mű következő rétegeként *Malonyai Dezső A magyar nép művészete* című munkájából került rá a vászonra néhány hímzésminta és egy faragás rajza. Ezek szerepe többrétű. Egyrészt egy hagyományos kultúra, a magyarság népi kultúrájának megidézői, másrészt meglehetősen közvetlenül utalnak az alkotóművész nemzeti hovatartozására, továbbá a magyar népművészet műfaji és formai gazdagságának kifejezői. Egyedül a vászon bal alsó sarkában látható „csikós" hímzés köthető a festmény címéhez, tekintve, hogy ez a minta – a magyar népművészet jelkészleteit vizsgáló kutató szerint – többet mond el az égi szarvasról, mint a lóról. Nincs egyenes utalás a magyar származásmondára, Hunor és Magyar csodaszarvasüldözésére, nincs utalás *Bartók Cantata profanájának* szarvassá vált fiúira sem, csupán áttételek, gesztussá szelídült érzelmi ráhangolódások emelnek minket tovább a mű felsőbb rétegeibe. A következő, sokkal élesebb rajzú vagy hangsúlyozottan kiemelt kompozíciós helyzetet elfoglaló elemek tovább gazdagítják az alkotás keltette képzettársításainkat. Haladjunk ezek számbavételekor balról jobbra, miként az írott szöveg olvasásakor!

A bal felső sarokban, a stilizált kaszapengék között furcsa vonalrajz rejtőzik. Ilyen formai megoldással készült rajzok a világ szinte minden földrészén fellelhetőek, ezen sziklarajzok stílusa azonban leginkább az egykor Kaliforniában élt csumas indián törzs sziklarajzaira emlékeztet. Jelentésük legtöbb esetben éppoly talány, mint a Tassili-hegység sziklarajzai, vagy mint az ausztráliai bennszülöttek sziklafestményei. A vadászmágia oly sokat emlegetett, ám sántító hasonlósága nem ad kielégítő magyarázatot e misztikus rajzok születését vagy keletkezésük miértjeit feszegető kérdésekre. Még mindig a kép bal felén, de a festmény középső sávjában különös, összetett maszkszerű ábrázolással nézhetünk farkasszemet. Ennek stílusa, formaszerveződési elve egyértelműen árulkodik az ilyen típusú ábrázolások születési helyéről és Szirtes ösztönző forrásáról. A Vancouver-sziget környéki, úgynevezett „északnyugatparti" indián kultúra törzsei díszítették és díszítik részben ma is ilyen ábrázolásokkal használati tárgyaikat, ruháikat, lakóhelyeiket és totemoszlopaikat. Ezeknek a mintáknak egyértelműen nemzetiségi hovatartozást jelölő szerepük volt. Bár az egyes szem, fül vagy karom formák jól azonosítható állatokhoz köthetőek, itt a maszkábrázolás csupán általános érvényűen értelmezendő „mitikus ős"-ként fogható fel, amely összefügg ugyanezen képréteg másik két elemével. A következő – és a kompozíció egésze szempontjából legmeghatározóbb jellegű – ábrázolás a kép középpontjában látható: egy kanca és egy férfialak sajátosan egybekapcsolódó stilizált kettőse kelti fel a figyelmünket. Az ábrázolás eredetije az itáliai Val Camonicában látható sziklarajz, mely *Broby-Johansen* értelmezésében „kancával párosodó férfit" ábrázol. Ugyanez a szerző, a sziklarajz kapcsán egy 1185-ös beszámolóra hivatkozva fölemlegeti az írországi Ulsterben tartott királyválasztást, ahol a leendő királynak, a hatalom átvétele előtt, mindenki szeme láttára egy kancával kellett párosodnia, amelyet azután levágtak és megfőztek. Mind az Itália földjén előkerült ábrázolás, mind az Írországban lejegyzett eset beleillik a képírások azon végtelen sorába, melyek az univerzum, a világ, az élő környezet megújhodó erejének felfrissítését célozták. S ennek a végteleníthető képzettársító sornak méltán lehet őre és felügyelője a kép jobb felső sarkában látható összetett lény, melyet a franciaországi Trois Frères (Három fivér) barlang ábrázolásai közül vett át Szirtes. A Három fivér barlangban ez az egyetlen festett ábrázolás, szemben a többi fal jól azonosítható, ám csupán karcolt állatábrázolásaival. Leginkább szarvasagancsos, táncoló sámánként azonosítják, ám a vallástörténész *Joseph Campbell* szerint ő az Állatok Ura, aki felügyel a barlang terében végzett termékenység- és földmegújító szertartásokra. Szerepeltetése a vásznon igazi telitalálat, azon túl persze, hogy ő az egyetlen „szarvas" a festményen.

Ezzel elérkeztünk a kép legfelső rétegéhez, amelyet díszítő formákká átlényegített kaszák alkotnak. Bár ezek a kaszaformák izgalmas hálórendszert képeznek a festmény nézőjéhez legközelebb eső képrétegben, helyenként áldásosan lefednek korábbi elemeket, helyenként viszont a kép különböző rétegei közötti, nagyon is közvetlen formai és tartalmi kapcsolatokra hívják fel a figyelmet. Legyen elég itt a Val Camonica-i kanca ágyékmagasságára festett kaszamarkolatot kiemelni, mely fallikus utalásával mintegy „visszaigazolja" eddigi állításainkat. A kasza általában a halál, régebben Kronosz-Szaturnusz vagy Kübelé attribútuma. Az aratást is jelképezi, mely egyszerre jelent halált és újjászületést, a Nagy Istenanya megsemmisítő és alkotó erejét. Itt tehát, a kaszák és a festmény legalsó rétege – a kalászosok – közötti tartalmi kapcsolat nyilatkozik meg, mely áttételesen értelmezi a köztes rétegek ábrázolásait is. A rendkívül összetett kompozíció legfelső rétegében, a kaszák ékírást vagy runaírást idéző rendjében van azonban még egy belső réteg, mely nem maradhat említés nélkül. A kaszák adta formákon belül rendkívül aprólékos, tetszetős felületként kialakított geometrikus ábrák élettel teli szövevénye borítja e halál-jelképeket. Ezek – a művész vallomása szerint – személyes jellegű „írásjelek", amelyek olyan köznapi ismeretek visszaolvasására is képessé teszik Szirtest, hogy például a festmény készítésekor milyen zene szólt a rádióban. A művészi szubjektum itt jelenik meg, egyénített szimbólumok, piktogramok és hieroglifák képében. Ezen a ponton érdemes fölvetni a kérdést, hogy mivé fejlődhet egy gondolat bizonyos idő elteltével. Szirtes 1989-ben, amerikai kiállítására készülve festette meg új *Csodaszarvas* (Ezt a művet helyhiány miatt nem tudjuk bemutatni – a szerk.) című képét, melyen egyéni jelképeinek fejlődését, művészi formanyelvének alakulását jól megfigyelhetjük.

Nagy Imre

János Szirtes

1025 Budapest
Felsözöldmáli u. 11.

1954
geboren in Budapest
1975–1977
Studium an der Hochschule für Bildende Kunst, Bratislava
1977–1983
Studium an der Budapester Hochschule für Bildende Kunst
1978
Zusammenarbeit mit der Gruppe „Indigo"
1984
Derkovits-Stipendium
Mitglied des Künstlerfonds der UVR und des Studios junger bildender Künstler

Personalausstellungen
1972
Klub des Toldy-Gymnasiums, Budapest
1981
Kulturhaus, Gyöngyös; Fakultät für Gartenbau, Budapest
1982
Bástya-Galerie, Budapest; Galerie des Studios junger Künstler, Veszprém; Sylvester-Bibliothek, Sárvár; Gedenkabend Béla Radics, Klub am Bemrak-park Budapest
1983
Klub junger Künstler, Budapest; Liget-Galerie, Budapest; Posttraditionelle Kunst, Mana-Galerie, Wien; Künstlerhaus Stuttgart
1986
Bástya-Galerie, Budapest; Janos-Pennonius-Museum, Pécs
1987
Rotor-Galerie, Göteborg; Studio-Galerie, Budapest

Ausstellungsbeteiligungen
1981
Internationale Kupferstich-Biennale, Grado
1983
Film – Bild, Budapest-Galerie, Budapest, Zágreb; Grafik-Biennale, Baden-Baden
1984
Postmodern, Pécs-Galerie, Pécs; Frisch gemalt, Ernst-Museum, Budapest; Grenzzeichnen, Eisenstadt; Fészek-Galerie, Budapest
1984
Stadtgalerie, Kopenhagen; Junge ungarische Künstler, Szajna Galerie, Warschau; Internationale Triennale, Lublin; Pierre Cardin Ausstellung, Paris
1985
Ungarische Malerei 1945–1984, Helsinki; Grafik 1984, Namur, Brüssel; Ungarische Malerei, Los Angeles, Glasgow, Graz, Kunsthalle Budapest; Grafik-Wanderausstellung, Frankreich, Österreich
1986
Ungarische Kunst, Tampere; Grafik-Biennale, Barcelona; Eklektik '85, Ungarische Nationalgalerie, Budapest, Hannover; Ungarische Malerei, Leverkusen
1987
Ungarische Malerei, Brno, Karlovy Vary, Prag; Neue Sensibilität, Pécs; Grafik-Biennale, Sao-Paulo; Ungarische Tage, Kampnagel, Zürich; Ungarische Malerei, Jerusalem, Tel-Aviv; Digit-Art, Museum der Schönen Künste, Budapest; Magische Bilder, Budapest-Galerie, Budapest, Szombathely

Die sechs Silben. 1985
Textilmalerei, 300 x 280 cm

Das große Zimmerbild. 1986
Textilmalerei, 200 x 300 cm

Die Keule. 1986
Textilmalerei, 200 x 280 cm

Combatant. 1984
Textilmalerei ●

A veszprémi Művészetek Háza
tisztelettel meghívja Önt
1994. július 11-én, hétfőn 18.30 órára a
CSIKÁSZ GALÉRIÁBA
(Veszprém, Vár utca 17.)

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára

Megnyitja:
fe LUGOSSY LÁSZLÓ – SZIRTES JÁNOS
a VÉGRENDELET
című performance-szal.

Közreműködik:
FARKAS BORI
NÉDER SAROLTA
SZŰCS EDIT

A kiállítás nyitva:
1994. július 31-ig naponta 10–18 óráig

Bogár László

Bevezetés a „politikai bizottságtanba" – adatok egy pártelit történetéhez (2.)

SZIRTES János

Ahat jellegcsoport vázlatos elemzése után azt igyekszünk bemutatni, hogy milyen számszerű jellegzetességek fedezhetők fel az egyes csoportokban, illetve az egyes csoportok sajátosságai hogyan viszonyulnak a többi csoporthoz.

Elemzésünket kiterjesztjük a 95 fő korcsoportos elemzésére is, végül pedig megkíséreljük a kétféle dimenzió kombinálását.

Az első lépésben azt tekintjük át, hogy az egyes jellegcsoportokban tapasztalható felemelkedések és visszasüllyedések milyen sajátosságokat mutatnak. A három fő „állomás"; a pártba lépés, a KV illetve KB-ba kerülés, a PB-be kerülés, és végül kiegészítő negyedikként a PB-ből való kikerülés, ami – 7 fő kivételével – egyet jelent a politikai karrier végével.

A pártba lépés korévei

A pártba lépés időpontjának (koréveinek) csoportátlagai között alig van különbség. Az alapítók 23 évesek, az illegálisok 20 évesek, az ellenállók 23 évesek, az új nemzedék 1. csoport-tagjai 21 évesek, az új nemzedék 2.-é 20 évesek, a KISZ-esek 22 évesek, és végül a szakemberek csoportjának tagjai átlagosan 25 évesek, amikor a pártba lépnek. A teljes 95 fős minta átlaga 22 év. A párt tehát egész története során a fiatalon pártba belépők számára valószínűsíti az előrejutást. Kicsit változik a kép, ha a szórás terjedelmét is figyelembe vesszük, hiszen a „korelnök" Lukács György 33 éves, míg a „benjámin" Grósz Károly 15 éves, amikor belép a pártba. Hozzá kell tennünk, Lukács és Münnich csak azért nem léphetett be 33 illetve 32 éves kora előtt a pártba, mert ilyen idősek, amikor a párt megalakul. Egyébként az egész mintában mindössze két fő van még, aki éppen 30 éves, amikor belép, és 21 fő, aki tizenéves. Vagyis a 95-ből 70 fő huszonéves korában lép be.

A KV-ba, illetve KB-ba kerülés

A politikai karrier első fontos állomása a Központi Vezetőségbe, illetve a Központi Bizottságba való bekerülés. Itt már lényegesen nagyobbak az eltérések, bár az egyik szélső érték tökéletesen érthető. Az alapítók ugyanis objektíve olyan átlagéletkorúak 1945-ben, hogy így a KV-be való bekerülésük átlagéletkora 53 év. Ha figyelembe vesszük, hogy többségük legalább egy évtizede benne volt az illegális párt vezetésében, vagy a moszkvai emigrációban, ez az átlagéletkor legalább 10 évvel alacsonyabbnak adódna. Ez részben az illegálisokra is igaz.

A csoportátlagok egyébként az alábbiak: az alapítók 53 évesek, az illegálisok 40 évesek, az ellenállók 34 évesek, az új nemzedék 1. tagjai 38 évesek, az új nemzedék 2. tagjai 43 évesek, a KISZ-esek 34 évesek, a szakemberek pedig 45 évesek átlagosan, amikor a felső vezetést jelentő testületbe kerülnek. Mint az az előzőkből kiderült, az ellenállók csoportjáé a leggyorsabb start. Jellemző, hogy a KISZ-es csoporttal azonos az átlagéletkoruk a belépéskor, vagyis az egész „ellenállók" jellegcsoportra igaz az „ifis" karriertempó. A 95 fő 43 éves átlagától majd egy évtizeddel hamarabb kerülnek be a felső vezetésbe.

Igen magas a teljes minta szórásterjedelme: Dénes István 27 éves, Lukács György 71 éves. Elég jelentős az egyes csoportokban a szórás terjedelme is, ám ez történelmileg süllyedő tendenciájú. Az alapítók között Farkas Mihály 41 éves, Lukács György 71 éves, amikor a KV-be kerül. Az illegálisoknál is hasonló a helyzet: Somogyi Miklós 60 éves, Apró Antal pedig 31 éves a KV-be kerüléskor. Az ellenállóknál a csökkenő átlagéletkorral együtt csökken a szórás terjedelme is, Dénes István 27 éves, Ajtai Miklós 47 éves. Az új nemzedék 1. csoportnál hasonló a szórásterjedelem, Földvári Rudolf 29 éves, Grósz Károly 50 éves. Az új nemzedék 2. csoportnál az átlagéletkor emelkedése mellett tovább csökken a szórás terjedelme, Horváth István 35 éves, Berecz János 50 éves. A KISZ-esek csoportja egy igen kicsi és homogén minta, így semmi különös nincs abban, hogy szórás szinte egyáltalán nincs. Végül a szakemberek csoportjánál folytatódik a szórás csökkenésének, és – legalábbis az ellenállók óta – az átlagéletkor növekedésének tendenciája.

A Politikai Bizottsági tagság, illetve póttagság és/vagy a KV- illetve KB-titkári poszt elérése

Itt az egyszerűség és a szemléletesség kedvéért azt vizsgáltuk, hogy a KV-be, illetve KB-ba kerülés után átlagosan mennyi év telik el a PB-be, illetve a titkári posztra kerülésig. A fokozódó „késleltetés", ami alapvetően a Kádár-korszakra jellemző, ennél az adatsornál érzékelhető leginkább. Míg az alapítók többsége 1945-ben a KV-be kerüléssel automatikusan PB-tag is lesz, itt az átlagos „várakozási idő" mindössze 1 év. Az illegálisoknál ez már 4 évre növekszik. Az ellenállóknál ez további egy évvel 5 évre növekszik. (Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az ellenállókon belül az üstökösként felívelő Rákosi-fiókáknál mindössze 2 év az átlag, míg a többieknél 8 év.)

Az új nemzedék 1. csoportban már 7 év,

gant, de még mindig kisebbségben van – amiként ezt a választások is bebizonyították!

Gyenge érv az, hogy demokrácia, szólásszabadság van, ezért a kormányt, a koalíciót bármikor lehet, sőt kell támadni, becsmérelni. Ez a kormány ugyanis nem egy gazdag és stabil nyugati demokrácia, hanem egy végtelenül gyenge, ingatag gazdaság kormánya, a szavazók többségének kormánya, amelyet meg lehet ugyan buktatni, de köszönet nem fog járni érte.

Nos ez a többség, a szavazók többsége, nem tudhat megbékélni egy olyan kisebbséggel, amelynek szimpatizáns sajtója az ellenzéki kritikákon túl nyugodtan közli a ferdítéseket, hamisításokat, ugyanakkor bátran elutasítja akár egy miniszteri nyilatkozat közlését is.

Ez a többség nem tudhat megbékélni egy olyan kisebbséggel, amelynek képviselői egyfelől sűrűn kiszaladgálnak, vérig sértődve, a parlamenti ülésteremből, másfelől értetlenkednek vagy naivan csodálkoznak a felháborodáson, ami pl. Tölgyessynek az interpelláció ürügyén előadott harsány kampánybeszédét kísérte.

Nem, az igazságérzet ezt az egyoldalúságot nem tudhatja megemészteni.

De a józan ész is nehezen érti meg, milyen alapon vonulhatott ki a Jeszenszky-beszéd nyomán az a FIDESZ, amelyik országos gyűlését az idegen nyelvű „LISTEN TO YOUR HEART" felirat alatt tartotta.

ám, megint egy hiányzó láncszem! Mi köze a FIDESZ-nek, az SZDSZ-nek a zsidósághoz? Úgy vélem, döntő fontosságú megérteni ezt. Megérteni, hogy ugyan személyes kapcsolatok révén fennáll a kapcsolat a zsidókkal, zsidósággal, s ez a tény többé-kevésbé erősítője, támogatója lehet pártoknak, pártkohéziónak, végeredményben azonban a liberalizmus jócskán meghaladta és meghaladja ezt a kört. Azért fontos ennek tudatában lennünk, mert ha a politikai helyzet megértéséhez, alakulásának előrelátásához tisztában kell is lennünk a zsidóság (a zsidóság egyes részeinek) szerepével, az bizonyosra vehető, hogy a liberalizmus tőlük függetlenül is erősödne, s erősödni fog. A mai fiatalok jelentékeny hányada számára az a modern, az a korszerű, az a követendő, ami nyugati, ami idegen, ami lehetőleg korlátok nélkül szabad. Gyökerek, hagyományok kevésbé érdeklik őket. Mert még nem tudják, nem érezték, mi a gyökértelenség, az igazi közösségnélküliség, s nem is értik, mi az az identitáshiány.

Mit lehet hát tenni?

A kölcsönös megértés után eldönteni: valóban szólásszabadságot akarunk vagy nem? Ha igen, a zsidóság érintett képviselői s rajtuk túl a liberálisok egyéb képviselői továbbra is mondják azt és úgy, ahogy akarják, ahogy eddig is tették. Viszont ugyanezt tegyék lehetővé a másik fél számára is, és ne kiáltsanak antiszemitizmust, ne kiabáljanak kirekesztettséget, ne kezdeményezzenek ilyen-olyan tiltakozó mozgalmakat, ha a másik fél a puszta véleményét közli. Az természetesen más lenne, ha nyíltan uszítana. De akárhogy töröm a fejem, ilyen esetre a közelmúltból, legújabb történelmünkből, jeles és köztiszteletben álló emberek vagy bármely párt részéről, egyre sem emlékszem.

Ha úgy vélnék, mégis volt és lesz ilyen, járják a törvényes utat! Demokrácia, jogállam van, nincs okunk azt feltételezni, hogy a bíróság nem fog megfelelőképp eljárni. Ha Csoóri, Csurka és a tovább sorolhatók valóban antiszemita uszítók volnának, feleljenek érte a törvény előtt! De a törvényre, törvényességre oly érzékeny liberálisok ne prejudikáljanak!

A kölcsönös szólásszabadsággal szemben a másik lehetséges megoldás a kölcsönös hallgatás, kölcsönös önmérséklés és tolerancia volna. Addig legalábbis, amíg újra meg nem erősödne az ország, és nem stabilizálódna végre a gazdaság.

Ha egyik megoldás sem tudna kibontakozni, maradna, ami most van. A kisebbség némelykor már létében érzi fenyegetve magát, s fenyegetettségében olyat is meg-megtesz, ami egyáltalán nem szolgál az ország javára, hírének jobbítására.

A többség pedig olykor attól retteg, hogy mégsem sikerül elkerülni a teljes összeomlást, mivel a zajos kisebbség mindenen áthatoló hangja („károgása") a maradék hitet, optimizmust is megmételyezi, kiöli a tenni vágyó emberekből.

Kell ez nekünk?

□

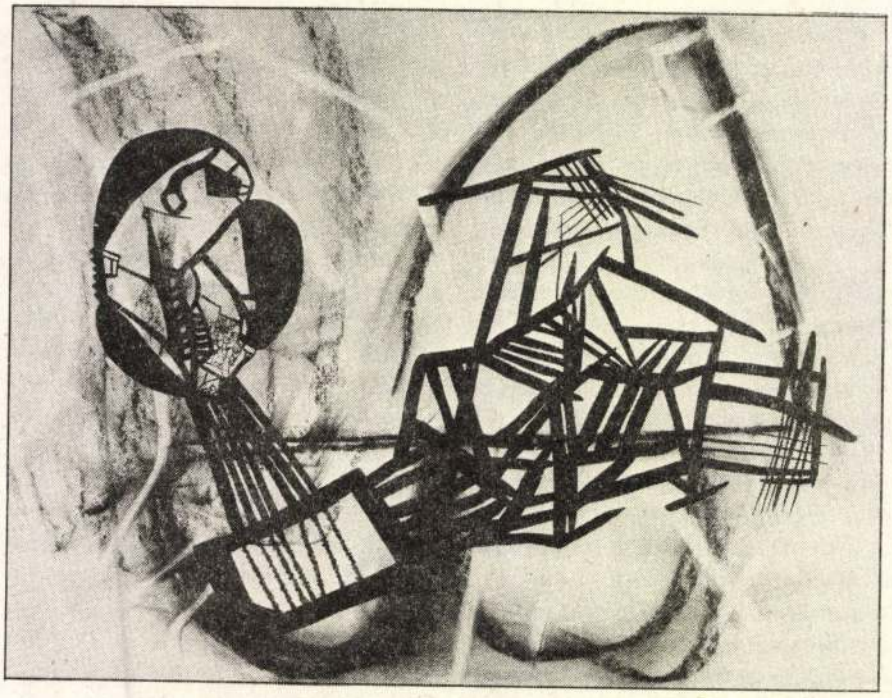

Szirtes János: Erő

POLIFÓNIA POLYPHONY

A társadalmi kontextus mint médium a kortárs magyar képzőművészetben
Social Commentary in Contemporary Hungarian Art
Soros Kortárs Művészeti Központ éves kiállítása 1993 Soros Center for Contemporary Arts Annual Exhibition 1993

KÉK DUNA KERENGÕ

INSTALLÁCIÓ
A DUNA-PARTON

SZIRTES JÁNOS

A SZIVATTYÚ BEINDÍTÁSA
1993. November 26-án 16.00-kor

INSTALLÁCIÓ

1993. November 26-30-ig
Naponta 16.00-21.00-ig

HELYSZÍN:

LÁNCHÍD PESTI HÍDFŐJÉNEK
ÉSZAKI OLDALÁN, KÖZVETLEN A RAKPARTON

Új Tükör, XXIV. évf. 37. sz. 1987

Nyolc és fél

ÉPÍTÉSZETKRITIKAI KIÁLLÍTÁS A BUDAPEST GALÉRIÁBAN

SZIRTES JÁNOS

Azért adtam ennek az írásnak ezt a címet, mert legépelve éppen ennyi oldal a terjedelme. Meg talán azért, mert Federico Fellini filmjén keresztül az önvizsgálat szükségességét idézi fel.

*

Ritka eset mifelénk, hogy egy kiállítás már azelőtt föllborzolja a kedélyeket, hogy megnyílt, mi több, hogy egyáltalán elkészült volna. Szemtanúként állítom, hogy 1987. augusztus 26-án délután 3 órakor, azaz pontosan három órával azelőtt, amikorra a *Vendégek* című, öt budapesti szállodát elemző építészetkritikai kiállítás megnyitását a Budapest Galériában kitűzték, az egészből csupán félig összeszerelt installációs elemek, szerteszét heverő fotográfiák, szögkupacok, deszkák, festékes köcsögök voltak láthatók. A gondolatot, amelynek ezek segítségével majd meg kellett jelennie, ekkor a legnagyobb jóindulat mellett sem lehetett volna még kisilabizálni sem. Mégis, a Magyar Építőművészek Szövetsége előző nap, a rádió Esti krónika műsorában az építészszakma nevében már kifogásolta az akkor valószínűleg még jóval nyersebb állapotban leledző kiállítás úgymond hangvételét. Illetve — hogy egészen pontosak legyünk — akkor még csak a katalógusét, amelyben az idegenforgalmunkat fellendíteni és nemzeti önérzetünket duzzasztani hivatott nagy szállodák, a Fórum, a Taverna, a Hyatt, a Novotel és a Penta épületéről olvasható stíluselemzés. Többek között ilyen megállapítások:

Penta: „A turisták hadseregének tankja... Gépies, merev homlokzati rasztere inkább a Déli pályaudvar irodaépületének monotóniájával tart kapcsolatot... a narancssárga rátétek, reklámok, szellőzőcsövek, portálok, ablakkeretek ahelyett, hogy oldanák a mindent elborító szürkeség unalmát, még inkább kiemelik azt..."

Novotel: „Túl nagy, merev, nem hívogató, zárkózott, egyéni karaktert nélkülöző..."

Hyatt: „A látszólag sűrű tagolást adó függőleges, zárt erkélysorok ellenére a szállónak formátlan kockaház megjelenése van. A palotának szánt épülettömb túl nagy, tömege unalmas — még az erkélyek is zártak, vajon miért?"

Fórum: „Az óriási tömeg falként mered a környező, jóval alacsonyabb házak alkotta kerület és a pestiek között, s elzárja őket a Dunától... Erkélye egyetlenegy sincs ezen az egészen kivételes fekvésű telken."

Taverna: „A Taverna építésze bevallja: úgy építek, ahogy azt a társadalom elvárja tőlem. Nézzétek, ez a ti eklektikátok... Az építész nem igyekszik komoly lenni, ő őszinte: kommerszet csinál magas fokon."

Kétségkívül sommás mondatok. Nem rejtik véka alá, hogy szerzőjük, egyben a kiállítás rendezője, Sulyok Miklós művészettörténész szerint ezek a reprezentatív épületek nem illeszkednek a főváros építészeti arculatába, túlságosan idegenek, személytelenek, az itt lakóknak nem adnak építészeti élményt. Ennek az állításnak az illusztrációja a kiállítás, amelyről — ilyen a nem hivatalos pesti információforgalom — hamarosan elterjedt: katalógusostól együtt betiltják. Mi sem természetesebb, hogy özönlött a nép. És persze megnyitották. A hivatalos szentesítő aktus előtti percekben Zsigmond Attilától, a Budapest Galéria igazgatójától kérdeztem meg: tulajdonképpen mi is történt?

„A Budapest Galéria szervezésében rendszeresen kerül sor építészeti kiállításokra, mert fontosnak tartjuk, hogy ennek a műfajnak a produktumairól is színes, minél teljesebb képet adjunk a közönségnek. Közülük való ez a bemutató is. Folyamatosan figyelemmel kísértem az előkészítő munkát, és úgy találom, a kiállítás egészében megfogalmazódó kritika tisztességes, bár a katalógus hangvételében kétségkívül van fiatalos indulat. A tartalma viszont igaz, és még csak nem is olyan nagyon újszerű: mindany-

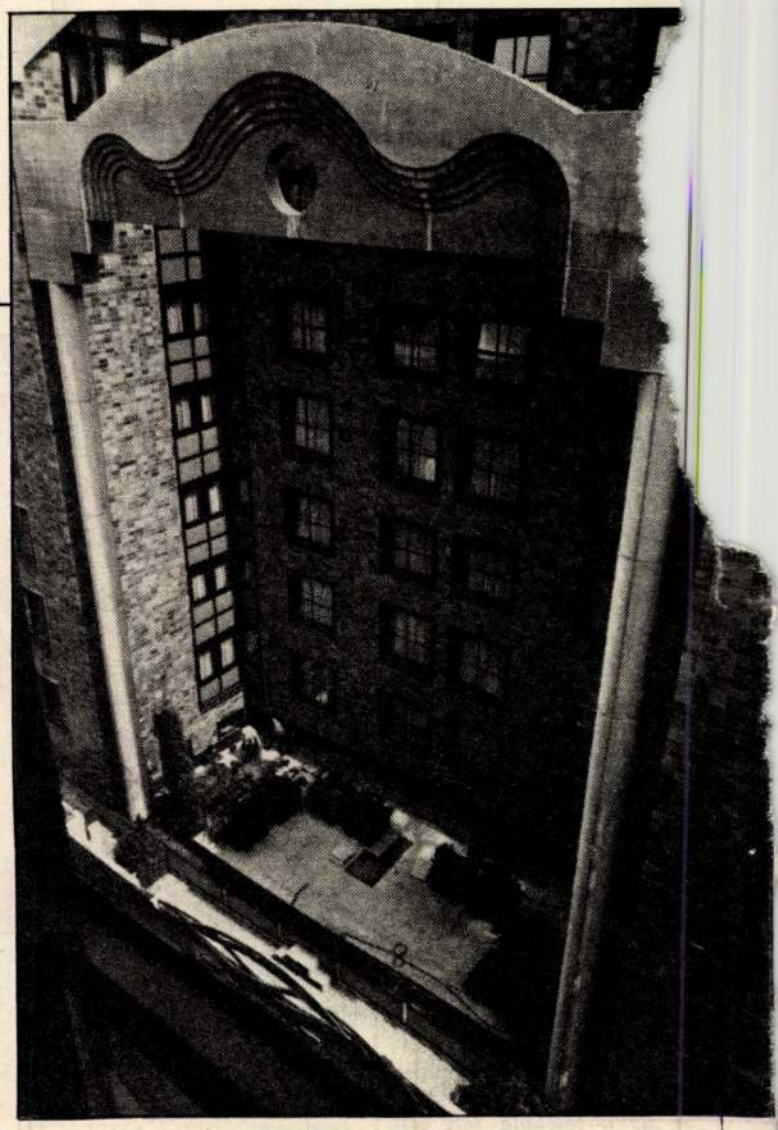

Taverna: kommersz, magas fokon

Novotel: nemzetközi sztereotípia

Librettó Dózsa-témára

ADAMIS ANNA A MUNKÁJÁRÓL

Személyiségét, tevékenységét tömören meghatározni nem könnyű. Nevét leginkább a *Popfesztivál* kapcsán, Déry Tibor és Presser Gábor szerzőtársaként ismerte meg az ország, a Vígszínház páratlan sikerű (azóta Amerikában is bemutatott) musicalsorozata idején. Még folyamatban volt ez a sorozat, amikor, ugyancsak a Vígszínházban, bemutatták a *Harmincéves vagyok* című zenés dokumentumjátékot — a dalszövegek írója ismét Adamis Anna volt. Itt gyökerezik elmélyült barátsága Ruttkai Évával és Darvas Iványnal — ebből született a két nagy művész megfogalmazása dalban, egy-egy hanglemezen.

Költő tehát? Igen — de csaknem ennyire énekes-színész. Jogi végzettségének megszerzése idején az Egyetemi Színpad vezető művésze volt, énekes szerepeket is alakított (énekórát ma sem mulaszt). Több színház hívta. De maradt az írásnál, az jobban vonzotta. Most mégis visszatért benne az énekes — hamarosan nagylemeze jelenik meg. Tíz saját dalát énekli (zeneszerző: Kemény Gábor és Kocsák Tibor).

E sajátos összetétel tagadhatatlan része — s miért is kellene tagadni —, hogy külső megjelenése is szép. S most saját arcán túl még egy új arccal mutatkozik be: Dózsa Györgyről szóló librettó elkészítésére írt alá szerződést a Szerzői Jogvédővel. Miért éppen Dózsa?

— Két éve foglalkoztat a Dózsa-téma, amely Erkeltől Illyésig, Horváth Mihálytól Eötvösig oly sok és sokféle művésznek adott késztetést. Minden föllelhetőt elolvastam, ami közelebb visz Dózsához, az őt körülvevő, sokféle történelmi személyhez, bonyolult korához. Nemeskürty István e tárgyban írt munkája nagy segítséget jelentett ahhoz, hogy úgy érezhessem: van saját Dózsa-képem. Ez nem feltétlenül egyezik a különböző korok és tendenciák által alkotott Dózsa-képpel, jelképpel. Meggyőződésem, hogy Dózsa nem egyszerűen parasztvezér, és nem egyezik a híres Derkovits-sorozat grandiózus forradalmárával sem. Székely Dózsa Györgyöt én gondolkodó katonának vélem (leendő librettóm címét mondtam ezzel, ha emberi hangban képzelem el, Dózsa okvetlen tenor). Nagy áttekintőképességű katonának látom tehát, aki, ha szükségszerűen nem tüzes koronával a fején fejezi be tragikus életét, valódi koronával esetleg vezérlője, útmutatója lehetett volna népének. Még olyan bonyolult korban is, amelyben élt. A dráma igényes kibontása versben — ez az, amin most dolgozom, amire törekszem. A zenei megvalósítás — későbbi fázis.

Jó munkát a minden előzőhöz viszonyítva újszerű feladathoz.

RAJK ANDRÁS

A Múló rosszulléttől Tartóshullámig

Szirtes János festő grafikus, performance-művész. Utóbbi minőségében az idei kasseli Documenta — a kortárs képzőművészet négyévenként megrendezett legjelentősebb seregszemléje — meghívottja. Mivel a performance a személyes jelenlét műfaja, Szirtes műsorairól is nehéz a látványtól elválasztva beszélgetni: az előadások alapvetően mágikus-rituális jellegűek, s bennük mindig valamilyen létkérdés: születés és halál, kiszolgáltatottság és felülemelkedés forog a kockán. „Soha nem elmondani akarok dolgokat, inkább éreztetni próbálok valamit, érzelmeket akarok átadni. Mindig kínos, amikor valaki megmagyarázni akarja az érzelmeket" — kezdi a beszélgetést.

— Milyen szellemi élmények határozták meg a pályádat?

— Mindenekelőtt az iskoláim, köztük elsősorban az Erdély Miklós vezette Indigó csoport, ami számomra nagyon komoly iskola volt.

— És a főiskola mit tett hozzá?

— Jó környezetet. Sokszorosító grafikusként végeztem, elvégeztem a továbbképzőt, és két évig tanítottam is. A szakmát kitanultam, de azt nem tudnám mondani, hogy ez szellemi tőkét is jelentett.

— Nem ütközött benned a két iskola?

— Bennem nem, de a környezetemben ütközött. Főiskola és avantgárd, ez a kettő nonszensz volt együtt. A kétféle szellemiség teljesen szétvált, nem is „ellenségek" voltak, hanem tudomást sem vettek egymásról. Én mégis tudtam egyeztetni a kettőt.

— A főiskola után Derkovits-ösztöndíjat kaptál. Mit jelentett ez számodra?

— Három gondtalan alkotó évet.

— Mennyi volt az ösztöndíjad?

— Havi ötezer forint. És ez azt jelenti, hogy amikor vége van, jön egy hideg zuhany. Az, hogy egy művész el tudjon érni egy szintet, most ezt nem anyagilag értem, hanem hogy valóban komolyan, a legjobb tudása szerint készüljön a kiállításokra, az nemigen megy úgy, hogy közben fizető megbízásokat kerget.

— A performance műfajban alapvető kifejezőeszköz a művész teste.

— Én is mindig magamból indultam ki. Az ember számára saját teste a legkomolyabb, legmeghatározóbb

Tartóshullám

élmény — a személyiség igazi alapja. Alacsony ember vagyok, ezt próbáltam hangsúlyozni, persze nem úgy, mint a cirkuszban. A *Sztár* című műsorokban hatalmas, magas lányokkal táncoltam, ez tért vissza az *Avanti*ban is, ahol két méteren felüli nő volt a partnerem.

A főiskola első évét Pozsonyban töltöttem ösztöndíjasként. A szlovák popkultúra furcsa élménye is benne volt a korai műsoraimban. Ebben az időben kezdtem el foglalkozni a szitanyomással is, ami eleve kínálta a fotót, így nem a konceptművészetben, hanem egy képzőművészeti technikán keresztül jutottam el a fotóig.

Aztán jött valami, amire ugyan nem szívesen hivatkozom, de meghatározó volt. Komoly betegséget kaptam, olyat, amit a közhiedelem a halállal szokott azonosítani. Ez egy évig lekötött . . .

— Az iskolát félbehagytad?

— Nem. Csináltam tovább, sőt, az mentett meg tulajdonképpen. A kórház mellett is dolgoztam tovább, mintha mi sem történt volna. Ekkor csináltam a szitanyomataim java részét. Érdekes módon, ekkor figyeltek fel rám a szakmában is — persze nem a betegség, hanem a munkáim miatt. A halállal nem szívesen packázom, de meg kell mondjam, eléggé inspiratív dolog . . . Akkoriban a műsoraim is megváltoztak. Rájöttem, hogy csak magammal tudok foglalkozni, ez, ami mostanra már feloldódott, de akkor ez évekre meghatározta a munkáimat.

— Nyolcvanháromban már itthon is érezhetők voltak az új szelek — transzavantgárd, új festészet. A te képeid is egyre dekoratívabbak lettek.

— Teljesen túl lettem a betegségen. Befejeződött a főiskola, így megszűnt a technikai lehetőségem szitanyomatok készítésére. A forma nagyon fontos számomra, lehet, hogy performance-okat is azért csinálok, mert a méret, a tér izgat. Festeni kezdtem. Nyolcvankettő körül az Indigóban Erdély kiadta a feladatot, hogy most egy évig festeni fogunk. Festettünk például „túlfestett képet", meg „rossz, de szép képet" — és ezeket mindig meg is beszéltük.

Festészet és performance — sokáig egymás mellett futott a kettő. Azonossági pontokat csak úgy tudtam teremteni, hogy a performance-okon készült fotókat „beloptam" a szitázott grafikába. Ez tulajdonképpen kompromisszum, hiszen valaha a kép és a ritmus azonos volt egymással. Ezért is kezdtem tanulmányozni a prehisztorikus művészet motívumait.

— Nem ért diszkrimináció a performance miatt? Sokak szemében ez egy „deviáns" műfaj . . .

— Nem ért, illetve nem olyan sok, mint az előttem járókat.

— Úgy tudom, külföldön élő magyar művészek már szerepeltek a Documentán, itthonról viszont még nem jutott ki senki.

— Elisabeth Jappe művészettörténész, aki a performance-szekciót válogatta, eljött Magyarországra is. Rám és Böröcz Andrásra meg Révész Lászlóra esett a választása. Előtte kivitt bennünket Kölnbe, ahol alkalmunk nyílt több galériában is bemutatkozni. A műsor Révész ötlete nyomán a *Hajnal* címet viseli. Korábbi munkáimban is nagyon fontos volt a ritmus, a tánc — ez a mostani, ha lehet, még inkább zenei lesz. Perzsaszőnyegekből építem meg az előadás környezetét, a zene pedig most is Szemző Tibor munkája. Az utóbbi években a repetitív zene mellett a saját hangom is megszólal a műsorban, zenekar kíséri: az Újmodernakrobatika. A program felépítésében döntő volt a Fe Lugossy Lászlóval és ef Zámbó Istvánnal való találkozás, akik most legközelebbi munkatársaim.

— Terveid?

— Egy performance-csoportot készülök létrehozni Kirsten Dehlholm dán művésznővel és itthoni kollégáimmal. Októberre tervezzük az első kísérleteket Koppenhágában. Továbbra sem színházat akarok csinálni, csupán egy-két nagyobb lélegzetű, egyedi produkciót szeretnénk megvalósítani. Persze már abban, ahogy egy zenekar megjelenik, van valami színházias. Sokáig egyedül dolgoztam, társak nélkül. A *Múló rosszullét* című műsorunkban partnerem egy német juhászkutya volt, „aki" megértette, hogy mi történik velem. Sokáig nem hittem, hogy egy másik ember is tudja azt érezni, amit én. Mostanában kezdek rájönni, hogy ez lehetséges.

BOROS GÉZA

Szirtes János, a Növény című produkcióban
JUHÁSZ IMRE FELVÉTELEI

SZIRTES JÁNOS
KIÁLLÍTÁSA

BÉKÉSCSABÁN A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

1991. JANUÁR 8-31-IG

SZIRTES JÁNOS

1954-ben született Budapesten

1983-ban a Magyar Képzőművészeti Főiskolán kapott diplomát

1989-től a Magyar Iparművészeti Főiskola tanára

LEGFONTOSABB EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI:

1981 Kertészeti Egyetem Budapest

1982 Szkéné szinház Budapest
FMS Galéria Veszprém
Várgaléria Sárvár

1983 Fiatal Művészek Klubja Budapest

1985 Liget Galéria Budapest
Galéria Mana Wien
Galéria Dienstag Künstlerhaus Stuttgart

1986 Modern Magyar Képtár Pécs

1987 Rotor Galéria Göteborg
Stúdió Galéria Budapest
Uppland Konstmuseum (ef Zámbó Istvánnal és fe Lugossy Lászlóval) Uppsala

1988 Francia Intézet Budapest
Művelődési Központ Szeged
Szombathelyi Képtár Szombathely
Moltkerei Werkstatt Köln
Salamon Torony (Gémesi Péterrel) Visegrád
Miskolci Galéria (ef Zámbó Istvánnal és fe Lugosi Lászlóval) Miskolc

1989 Kongresszusi Központ Budapest
Templom Galéria Esztergom
Liget Galéria Budapest

1990 Városi Galéria (fe Lugossy Lászlóval) Vác
Magyar Intézet (fe Lugossy Lászlóval) Szófia
Fészek Galéria Budapest

LEGFONTOSABB CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSAI:

1978–83 Az "Indigó" csoport kiállításai (16 magyarországi bemutató)

1983 Európai Grafikai Biennálé Baden-Baden

1984 Festmények és rajzok (Bak – Birkás – Molnár – Szirtes) Pécsi Galéria Pécs
Grenzzeichenn 1984 Eisenstadt
Frissen festve Ernst Múzum Budapest

1985 Contemporary Visual Art in Hungary Glasgow
Három generáció. Neve Galerie am Landesmuseum
Joanneum Graz

1986 Eklektika 85 Magyar Nemzeti Galéria Budapest

1987 Nyolc Magyar Művész Jerusalem
A 19. Nemzetközi Biennálé Sao Paolo
Mágikus Művek. Budapest Galéria Budapest
Galéria Odense. Odense
Documenta 8. Kassel

1988 Fiatal Magyar Művészek. Kelet-Berlin Rostock
Nyári symposium. Bratislava
International Künstler Gremium Műcsarnok Budapest

1989 Szimmetria és aszimmetria. Magyar Nemzeti Galéria Budapest
Magyar Művészet. Sammlung Ludwig AAchen
New Art of Hungary, Don Soker Gallery San Francisco
New Art of Hungary. Los Angeles
International Künstler Gremium Museum Wiesbaden

1990 Triumph 1. Charlottenborg Koppenhága
Triumf 2. Műcsarnok Budapest
Ressource Kunst Műcsarnok Budapest
13 magyar művész Zachenta Varsó
Stuart Lévi Gallery New York
Hampton Arts International New York
Magyar Festészet Strassbourg
Magyar Festészet Bukarest

Ezen kívül performance és inntallációs munkáival 1972 óta rendszeresen szerepel magyarországi és nemzetközi bemutatókon.

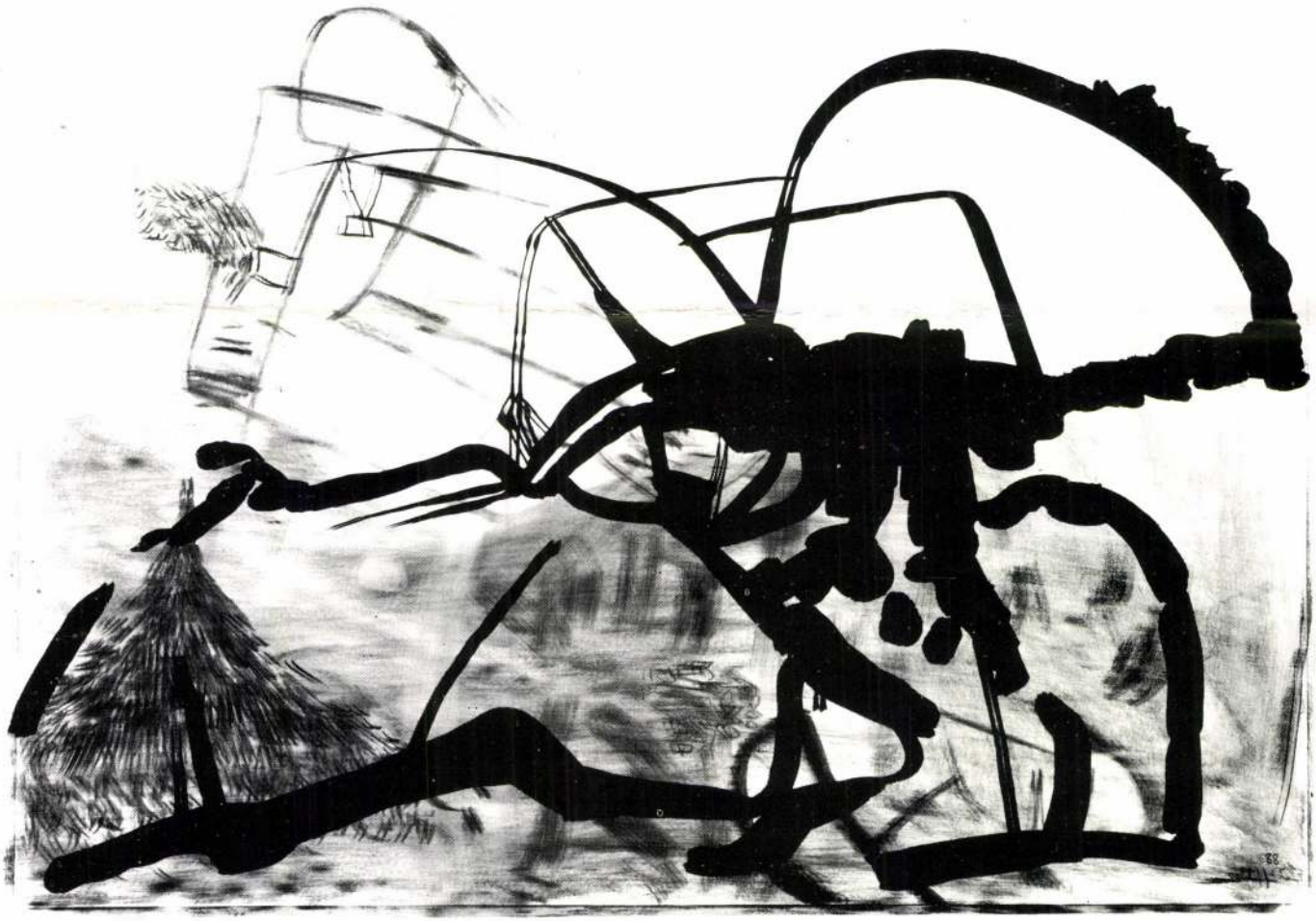

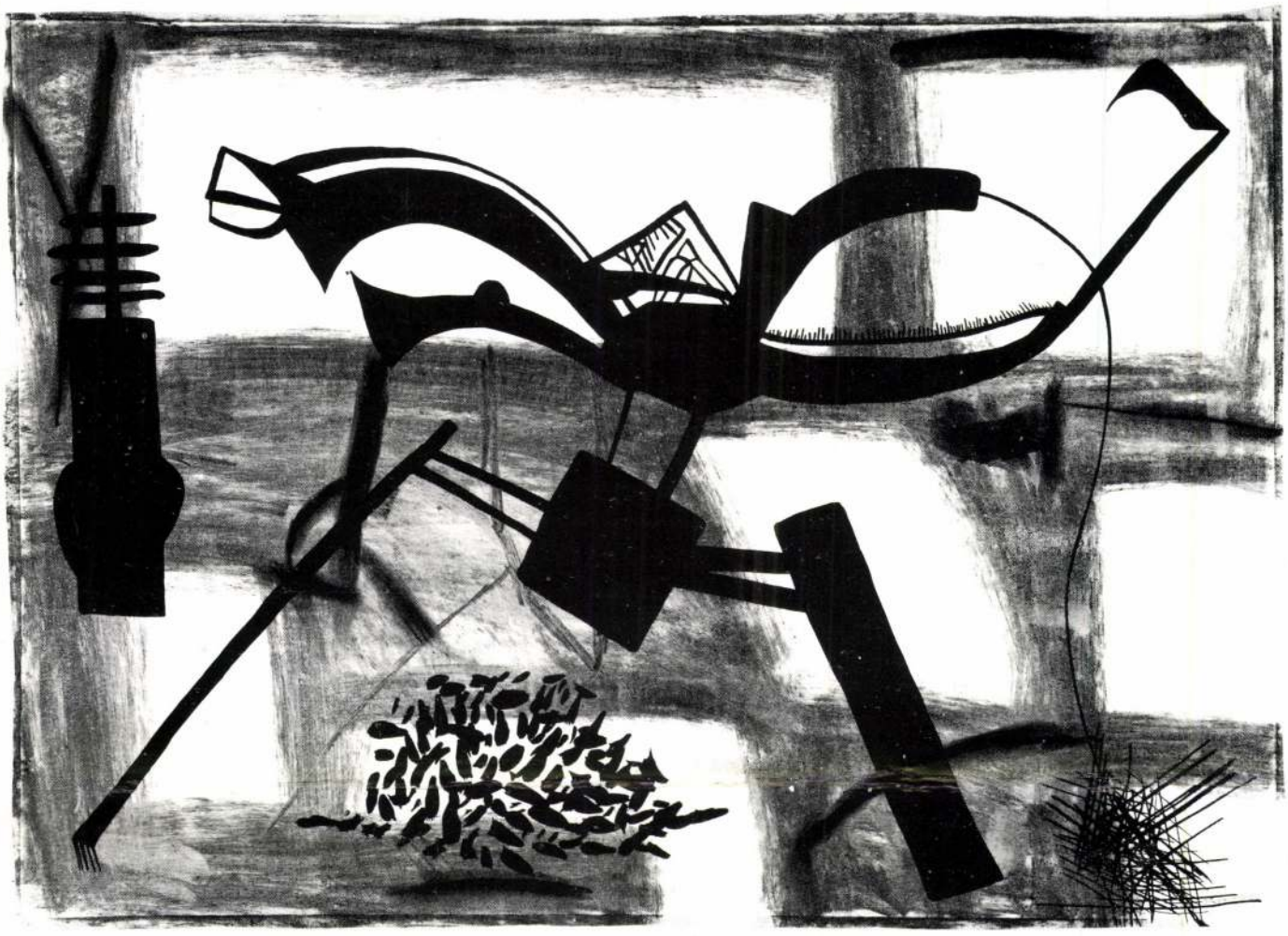

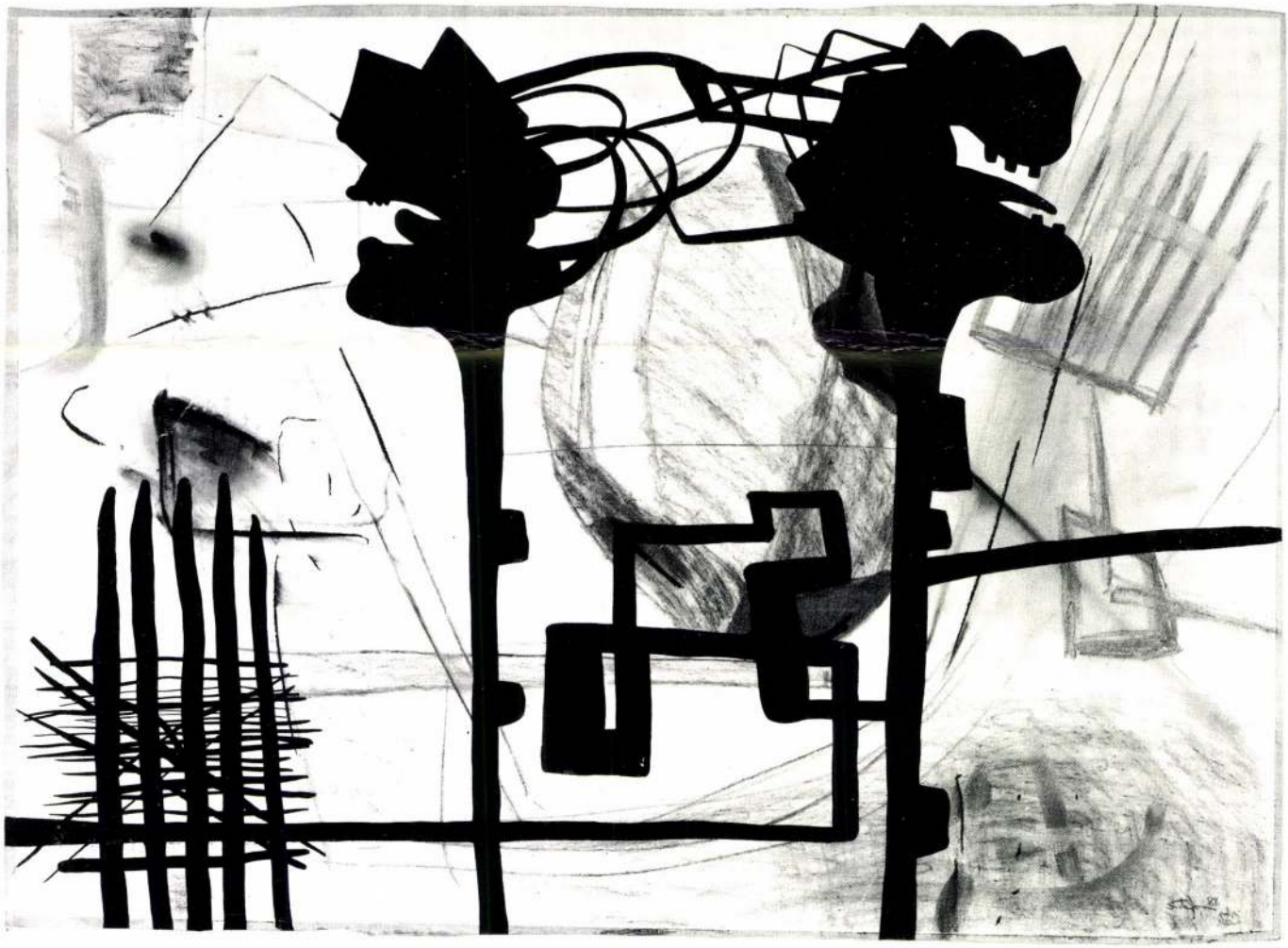

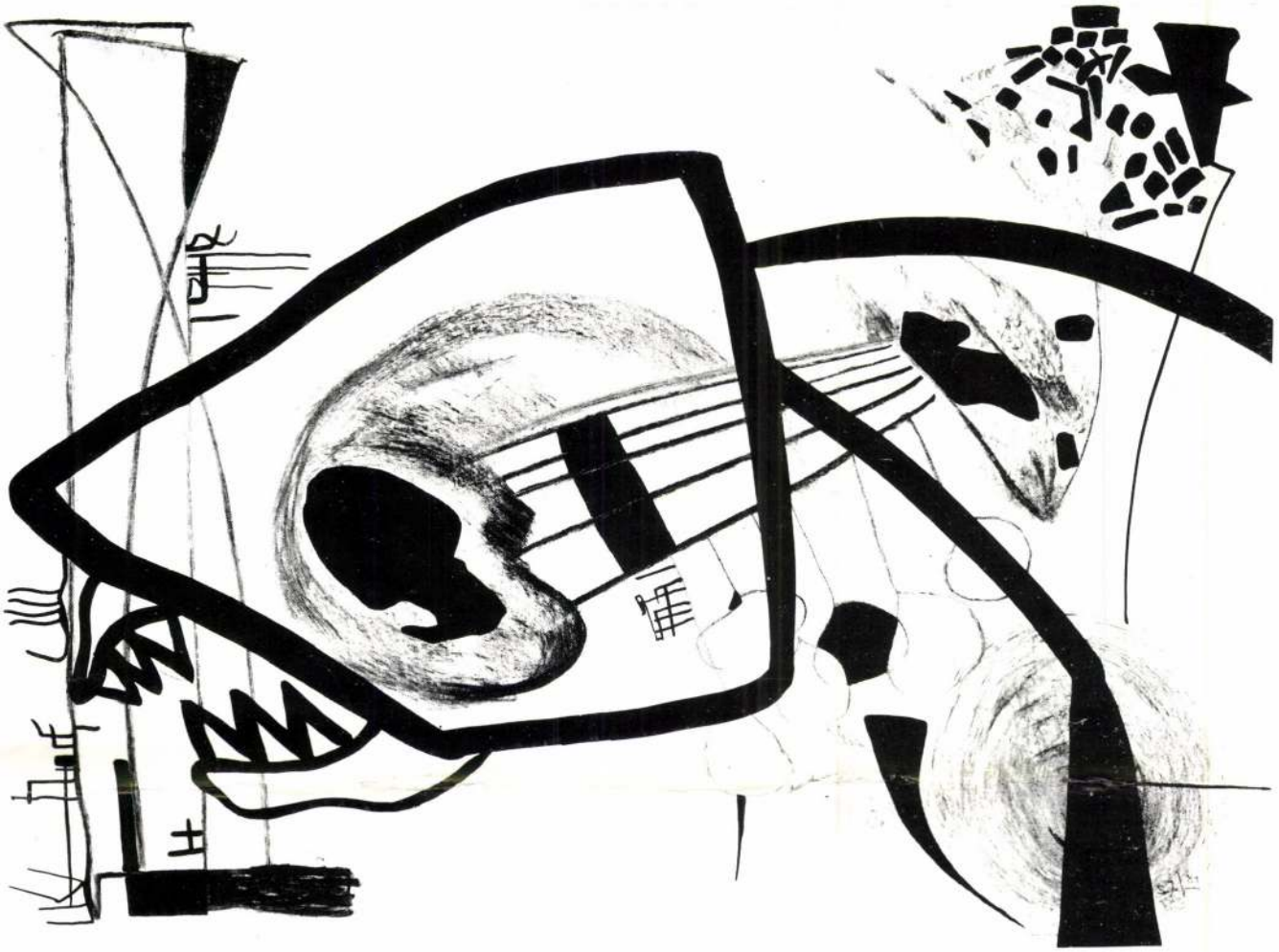

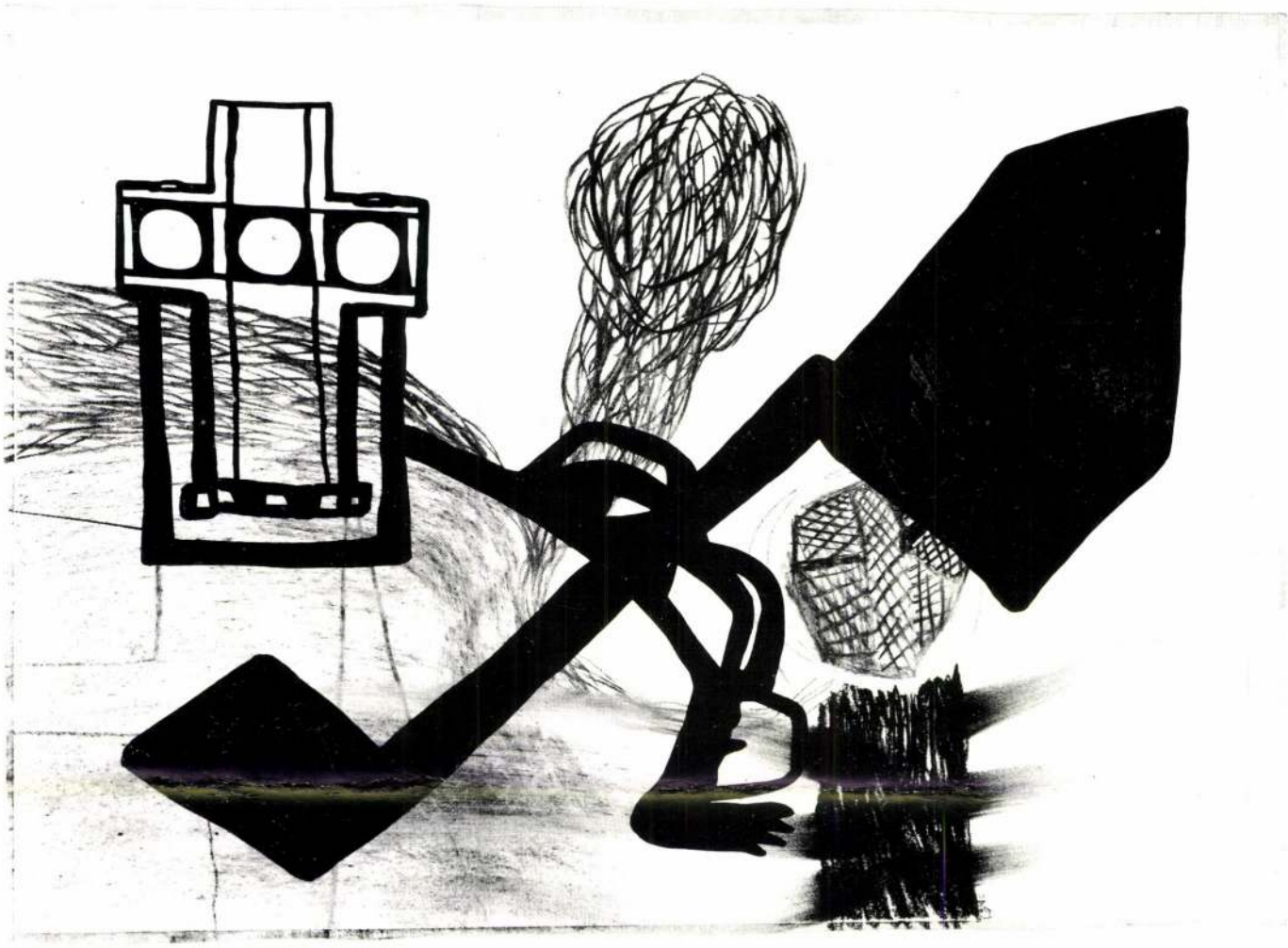

SZIRTES JÁNOS

f e **LUGOSSY LÁSZLÓ és SZIRTES JÁNOS**

performance

A MŰCSARNOK NAGYTERMEIBEN

1995. április 28-án, pénteken 21 órakor

T I S Z T A L A P

- egy vízesés párafelhője, amiben a napsütés szivárványként jelenhet meg - a hegytetőn a friss fehér hó - egy tavaszi virágbaborult gyümölcsfa - a frissen meszelt szoba illata -eső után az este még nem létező gombák süvegére tapadt fenyőtüskék - az éleire vasalt paplanhuzat - a tenger hullámainak fehér habja - egy éppen kipattanó rügy - a katicabogár lábán egy harmatcsepp - a tegnap született kiscicák farkincájának hajlékonysága - a frissen vágott pázsit illata - a legelső lélegzetvétel - a friss hajtás zöld szine - egy üveg mézen átvillanó fénysugár - a tavaszt hozó szél tavalyi avart röpítő ereje - az izzó hamu vöröses pulzálása - első átgondolt gondolat - a legeslegelső bármi, ami később megszokottá válik.

A HÓNAP MŰTÁRGYA

1988. április

SZIRTES JÁNOS

Harmadkor

Vegyes technika

40,4 x 27,6 cm

SZIRTES JÁNOS

Budapest, 1954

Tanulmányait a Magyar Képzőművészeti Főiskolán végezte 1976—1983-ban. Mesterei Raszler Károly és Kocsis Imre voltak.

Jelentősebb egyéni kiállításai: 1981. Kertészeti Egyetem, Budapest, F. M. S. Galéria, Veszprém, Mezőgazdasági Főiskola, Gyöngyös, 1982. Óvónőképző, Szombathely, Bem rakparti Klub, Bupapest, Bástya Galéria, Budapest, Várgaléria, Sárvár, 1983. Fiatal Művészek Klubja, Budapest, 1984. Magyar Építőművészek Háza, Budapest, 1985. Liget Galéria, Budapest, Mana Galéria, Bécs.

Festészetében az ősi rítusok, szertartások és a modern művészeti törekvések közt próbál hidat építeni. A neoavantgarde irányzatok majd valamennyi megnyilatkozásán szerepel.

Az alkotás eredeti forrása a valóságos, természeti élmény, amelyre a mű a legtöbb esetben konkrét jelekkel utal akkor is, ha a kompozició egésze elvont, absztrakt értelmezésű. Szirtes János képei kevés elbeszélő-elemet tartalmaznak. Nem tematikusak, nem figurálisak, tehát a képzőművészetben járatlanabb néző számára nem magától értedődő kompoziciók, mindazonáltal nyomon követhető munkáiban, hogy a munkákat nem puszta szeszély, hanem tudatos törekvés hozta létre.

Mindezek "A hónap műtárgya"-ként kiállított munkájáról is elmondhatók. A "Harmadkor" c. mű a földtörténeti időkre utaló sorozat egyik darabja. A föld története harmadik korszakának látomása a kiállított kép, azé a korszaké, amely kb. 60 millió évet ölelt fel, amelyben ember még nem élt a földön, de nagy vonásokban akkor alakult ki földünk mai arculata. A választott témában elkerülhetetlenül tudomásul kell vennünk az absztrakciót, ezért a címsugallta képet csak ilyen vonatkozásban kereshetjük a műben.

Szirtes János igényes művész. A tecknikai művesség, a logikus, tiszta képfogalmazás, a tartalmi rend számára témától, címtől függetlenül fontos. Színei áttetszően tiszták, helyük és szerepük meghatározott.

A tartalmi közlés szándéka mellett nem kevésbé fontos számára a mű "szép" megjelenése.

Várjuk ez alkalommal is olvasóink véleményét.

LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST
MEGHIVJA ÖNT

SZIRTES JÁNOS

KIÁLLITÁSÁRA

AHOL BEMUTATJUK A MÁTÉSZALKAI KÓRHÁZ ÚJONNAN ÉPÜLŐ TÖMBJÉBEN FELÁLLITANDÓ KÉPZŐMÜVÉSZETI PANNÓKAT.

VERNISSZÁZS: 1993. OKTÓBER 27-ÉN SZERDÁN 17-19 ÓRÁIG.
LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST
BUDAVÁRI PALOTA A ÉPÜLET I. EMELET

ÉPITÉSZ-TERVEZŐ: SCHILLING ZSOLT

AZ ALKOTÁSOK MEGRENDELŐJE: MÁTÉSZALKAI KÓRHÁZ
DR. CSINÁDY GYÖRGY IGAZGATÓ-FŐORVOS

VALAMINT A BERUHÁZÓ ÉS KIVITELEZŐ:
SZATMÁRBER SIPOS MIKLÓS ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ
KÖZÉPÜLETÉPITŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG: KRESZÁN ALBERT
VEZÉRIGAZGATÓ
GENERÁLTERVEZŐ KÖZÉPÜLETTERVEZŐ RT.: DR. JAKLICS ERVIN
ELNÖK VEZÉRIGAZGATÓ

A VERNISSZÁZS SPONZORAI:

MAGYAR TERRANOVA KFT., AZ ALKOTÁSOK ANYAGÁNAK GYÁRTÓJA
MÉHES-RENOSZIG KFT., TECHNOLÓGIAI TANÁCSADÓ

A FRISSITÖKET A SZENTENDREI DALMÁT PINCE SZOLGÁLJA FEL.

A VÁRFOK 14. GALÉRIÁBAN OKTÓBER 31-IG TEKINTHETŐK MEG SZIRTES JÁNOS EGYÉB ALKOTÁSAI

SZIRTES János

GAZDASÁG

Mennyivel különb a Bokros-program a Békesiénél?

Csak máz a keserű pirulán

A március 12-i nevezetes kormányülés óta már nagyon sokan, sokféleképpen értelmezték és értékelték a *Bokros*-féle stabilizációs programot. A nyilvánosságra hozott információk töredékessége miatt nemigen volt mód arra, hogy megalapozott értékelések szülessenek. A bizonytalanság nyilván mindaddig fenn fog állni, amíg a kormány által elfogadott stabilizációs program nem konkretizálódik és rögzül törvénymódosításokban. Mindazonáltal nem haszontalan levonni néhány következtetést az elfogadott kormányhatározat alapján.

Első látásra a Bokros-féle gazdasági program egészen más, mint a *Békesi*-program volt. Ez azonban nem így van. Bár jelentős különbség van a két program között, lényegét tekintve azonban nincs változás. A Bokros-program a deklarációk szintjén nagyobb hangsúlyt fektet az államháztartási reformra és a növekedés feltételeinek megteremtésére, alapvetően mégis restrikciós, az egyensúlyt mindenek feletti célnak tartó program ez is.

Az átalakítással és a növekedéssel kapcsolatos intézkedések csak mázzal vonják be a keserű, visszafogó pirulát, melyet a társadalommal lenyeletni készülnek. Erre azért is szükség van, mivel Békesiék a kormányra kerülés utáni, lélektanilag kedvező időszakot elszalasztották. A kormány határozati javaslatában megfogalmazott mintegy száz intézkedés fele nyilvánvalóan restrikciós jellegű, és semmi köze a szükséges átalakításokhoz. Az átalakítással közvetlen kapcsolatba csak az intézkedések egynegyede hozható (ezek főként az exportösztönzésre és közkiadások finanszírozására vonatkoznak). Bár ezek egy része is tartalmaz restrikciós elemeket, mégsem lenne méltányos oda sorolni őket, mert alapvető céljuk nem az. (A maradék egynegyed intézkedési javaslat pedig az átalakítási restrikció szempontjából semlegesnek tekinthető.)

FOTÓ: NAGY BÉLA

Bokros programja csak látszólag más, mint Békesié – mondja a szerző (képünkön)

Növekedést ráolvasással...

A Bokros-program valójában nem az államháztartás átfogó reformját és a nagy elosztási rendszerek átalakítását célozza meg, hanem e fedőnéven a költségvetési bevételek növelését és a kiadások csökkentését. Ezt bizonyítja, hogy az erre vonatkozó intézkedések nagy többsége csak elvonásokat és csökkentéseket tartalmaz, és nincs bennük még csak utalás sem arra, hogy milyen legyen az az új rendszer, amelyik felváltja ezt a régit. Ez a helyzet például a családi támogatások megkurtításánál, a felsőoktatási tandíj bevezetésénél, a járóbeteg-ellátás fizetővé tételénél, az egyes intézmények adminisztratív kiadás- és létszámcsökkentésénél, a lakásépítési támogatások csökkentésénél stb.

Az államháztartási reform ilyenfajta megközelítése azért veszélyes, mert azt a képzetet kelti, hogy a reform végre-valahára elkezdődött, és a legnehezebbjén – a központi támogatások lefaragásán – már túljutottunk. Ez azonban nem így van. A szociális-jóléti kiadások radikális megnyirbálásából csak a régi rendszer lepusztulásának felgyorsulása következik, de nem az új kiépítése. S félő, hogy a társadalom a reformot azonosítja a lepusztulással, és egyre többre becsüli a szocializmusban jól-rosszul, de legalább működött ellátási rendszert. Mindezek oda vezethetnek, hogy a különféle társadalmi csoportok a következő években makacsul ellenállnak majd mindenfajta átalakítási kísérletnek.

Világosan kell látni, hogy a nagy elosztási rendszerek átalakítása hosszú folyamat, amelyet éppen ezért mihamarabb el kell kezdeni. Mivel azonban igen bonyolult rendszerről van szó, az átalakításba csak akkor szabad belefogni, ha megfelelő mélységű, kidolgozott tervvel rendelkezünk az átalakítására vonatkozóan. Ennek hiányában könnyen tévútra kerülhet az egész folyamat. Továbbá azt is világosan látni kell, hogy a nagy elosztási rendszerek átalakítása csak hosszú távon hoz költségvetési megtakarításokat, rövid távon többletköltségekkel jár, mert a régi és az új rendszer párhuzamos fenntartása igen költséges. Mindezek miatt naivitás azt várni, hogy létezik olyan intézkedéscsomag, amely egyszerre javítja az egyensúlyi helyzetet és oldja meg a szükséges rendszerátalakítási lépéseket is.

Az intézkedéseknek elenyésző része mutat a vállalkozásösztönzés és a növekedés feltételeinek megteremtése irányába. Éppen ezért félő, hogy az egyensúlyjavító, jövedelemelvonó intézkedések megakasztják az 1993 végén és 1994-ben elindult fellendülést, s erőteljesen visszafogják a gazdaságot, aminek következtében jelentős termelés-visszaeséssel, valamint a munkanélküliség és az infláció növekedésével kell számolni a közeljövőben. A gazdasági visszaesés pedig újrateremti a kibillent egyensúly feszültségeit alacsonyabb nemzeti termelési szinten.

A restrikciós spirál elszabadulásának veszélye miatt a költségvetési kiadások csökkentése folytán felszabaduló forrásokat nem az egyensúly javítására, hanem a vállalkozásösztönzésre és az infrastrukturális háttér megteremtésére kellene fordítani. Ez egyértelműen pozitív jelzés lenne a társadalom számára, hogy nem újabb értelmetlen megszorítások jönnek, hanem olyan átrendeződés, amely az egyén számára lehetőséget nyújt az előremenekülésre, helyzetének saját erőből való javítására.

A pénzügyminiszter saját szakértői és a kormányhoz közel álló szakértők értelmezése szerint a meghirdetett stabilizációs program intézkedései valamiféle vállalkozáselőnkítési programként is felfoghatók, mert a költségvetési deficit csökkenése következtében enyhül az állami kiszorító hatás, csökken a kamatláb, és ezért növekedni fog a magánberuházás. A deficitcsökkenés ugyanakkor kedvezően hat az infláció és az inflációs várakozások csökkenésére, tehát növekedni fog a vállalkozó kedv és a magángazdaság produktuma.

Sajnos a megelőző négy esztendő tapasztalatai egyértelműen azt mutatják, hogy ezek a mechanizmusok a magyar gazdaságban egyáltalán nem működnek. A kamatláb nagysága nem a költségvetési deficit változása szerint alakul, a magánberuházások pedig erősen kamatrugalmatlanok. Tehát még ha csökken is a költségvetési deficit az intézkedések következtében (ami korántsem biztos, hiszen a visszafogó intézkedések miatt csökkenhet a termelés, és ezért a költségvetési bevételek is), akkor sem lehet reálisan várni a kamatcsökkenést és a magánberuházások növekedését. Másfelől viszont a költségvetési deficit és az infláció között sincs egyértelmű pozitív összefüggés hazánkban. Az infláció sokkal inkább a nemzeti termeléssel függ össze, mégpedig oly módon, hogy a nagyobb termelési visszaesés az infláció felgyorsulását okozza, a termelés növekedése viszont az infláció mérséklődését. Ebből következően viszont valószínűleg éppen a várttal ellentétes hatás fog kialakulni: az egyensúlyjavító restrikciós intézkedések következtében csökkenni fog a nemzeti termelés, és ezért nőni fog az infláció (az elmúlt hónapok tendenciái ezt az esethetőséget erősítik).

Homályos elképzelések

Szocialista és liberális érzelmű körökből az elmúlt hetekben gyakran hangzott elmarasztaló kritika az ellenzéki pártok felé, amiért azok opponálják a kormány megszorító, a szocialista újraelosztó rendszert lebontó intézkedéseit. Ez egyáltalán nem elvszerű viselkedés, hiszen az ellenzék hálával tartozik a szocialistáknak, mert ők – felismerve a történelmi szükségszerűséget, elveik időleges feladásával – a konzervatívok helyett csinálják meg a rászorultsági elvre való átállást. A köszönet helyett azonban az ellenzék, populista módon, csak azért bírálja a kormányintézkedéseket, mert ezzel népszerűségre lehet szert tenni.

Ezek a vádak azonban több ok miatt sem állják meg a helyüket. Először is: a kormány és szakértői nem tudták meggyőzően bizonyítani, hogy a stabilizációs intézkedések (és pontosan az általuk javasoltak) elkerülhetetlenek az ország fennmaradása érdekében. A gazdasági helyzet valóban nehéz, de nem válságos, és az államcsőddel való fenyegetőzés nem több, mint politikai fogás. S mindaddig, amíg nem bizonyosodik be, hogy nincs más út, mint a javasolt megszorítások, az általános protestálás egyáltalán nem tekinthető populáris demagógiának.

Nyertesek a nagytőkések

Másodszor: ahogy azt az előzőekben bemutattuk, az intézkedések nem új, más alapelvű jóléti-szociális rendszer kiépítése felé mutatnak, hanem csak a régit akarják olcsóbbá és áramvonalasabbá tenni. Egyáltalán nem világos, hogy a régi rendszer lepusztulása után milyen lesz majd az új rendszer, mennyiben lesz például konzervatív. Azért pedig nem lehet elítélni az ellenzéket, hogy nem szavaz bizalmat a kormánypártoknak és látatlanban nem támogatja politikai ellenfelei homályos elképzeléseit.

Harmadszor: az érzelmi és értékelvű viszonyulás mellett azt kell megnézni, hogy a stabilizációs csomag hogyan fogja érinteni az egyes társadalmi csoportokat. Az első felmérések azt mutatják, hogy a gazdagok és a szegények számára nem hoz jelentős változást sem abszolút, sem relatív helyzetük tekintetében. Az igazán nagy vesztesek a társadalom zömét alkotó középrétegekből fognak kikerülni. Nekik fog megnövekedni a terhük, mert kikerülnek az állampolgársági jogon alapuló támogatási körből. S ők nem tudnak javítani a helyzetükön, mert a restrikció rontja a gazdaságba való aktív részvételük lehetőségeit, a kormány pedig nem siet segítségükre vállalkozásösztönzéssel és infrastruktúrafejlesztéssel.

A Bokros-csomag igazi nyertesei és kedvezményezett rétege a hazai és külföldi nagytőkés réteg. Mégpedig mert a drasztikus leértékelés és pótlólagos importvámok hathatósan védik a hazai piacot, tehát gyengítik a külső konkurencia szerepét. A megszorító és a kisvállalkozásokra újabb terheket rakó intézkedések pedig arról gondoskodnak, hogy belső konkurencia se legyen. Az államcsőddel való fenyegetés, a gazdasági nehézségek felnagyítása, a hangulatkeltés, valamint a kedvezményes privatizációs formák megszüntetése kedvező feltételeket teremt az olcsó készpénzes vásárlások számára. Talán nem véletlen, hogy a gyáriparosok szövetségének vezetése olyan kitörő lelkesedéssel örült a Bokros-féle stabilizációs intézkedéscsomagnak.

Mindezek után már csak az a kérdés, hogy a szocialisták és a szabaddemokraták miért várják, hogy a munkások és a középrétegek támogassák őket?

Mellár Tamás

Ne károsodjanak a vállalkozók!

A Magyar Iparszövetség (OKISZ) elnöksége a *Bokros*-program hivatalos kézhezvételét követően részletesen kifejti álláspontját a csomagtervről – jelentette ki tegnap újságírók előtt *Sümeghy Csaba*. A sajtóból megismert tézisekről szólva a szervezet elnöke hangsúlyozta, a tervezett lépések nem odázhatók el, a munkaadók azonban elvárják, hogy a szigorításokkal párhuzamosan olyan intézkedések is életbe lépjenek, amelyek megakadályozzák a vállalkozások ellehetetlenülését.

A munkaadók ez idáig bizalommal fogadták a kormány lépéseit, de ezután fokozottabban számítanak rá, hogy az intézkedések nyomán nem éri kár e réteget. A gazdaság feltételrendszerének változása tagadhatatlanul nehezíteni fogja a vállalkozások helyzetét, ezért áthidaló megoldásokra lesz szükség. Az árfolyampolitika kedvezőtlen hatásait egyebek között előnyös hitelkonstrukciókkal lehetne ellensúlyozni, s halaszthatatlan az Eximbank alaptőkéjének feltöltése is. A Bokros-programnak azonban egyértelműen pozitív elemei is vannak, ilyen például a vállalkozói devizaszámlák megnyitásának engedélyezése.

A csomagterv végrehajtásához bizalomra van szükség, hiszen a támogatottság megingása esetén az intézkedési terv is „borul". Sümeghy Csaba véleménye szerint nem zárható ki, hogy a munkavállalókat érzékenyen érintő megszorítások miatt a támogatottság nem lesz egyértelmű a szakszervezetek részéről, sőt: elképzelhető, hogy tiltakozó akciókba kezdenek. A jelenlegi helyzetben azonban a szakszervezeteknek mindenképpen önmérsékletet kellene tanúsítaniuk, mert közmegegyezés híján a program kivihetetlen. Ez pedig veszélyeztetné, hogy a csomagterv teljesítse a kormány és az IMF elvárásait.

V. É.

● Növelni kívánja idén eladásait a hazai piacon a győri Uniontext Textilipari Kft. Stratégiájának érvényesítése érdekében a társaság erősíti kapcsolatait a nagykereskedelmi cégekkel, áruházláncokkal, amelyektől a piaci tendenciákról előrejelzéseket is kap. Ezek az információk útmutatást adnak az anyagbeszerzéshez, a munkaerőgazdálkodáshoz, s programozhatóvá teszik a termelést.

● Az Országos Takarékpénztár valutapénztárainál a hét első napjaiban érezhetően csökkent a devizaszámla-tulajdonosok rohama. Kis Márton, az OTP osztályvezetője az MTI munkatársának tegnap elmondta, hogy néhány takarékpénztári fiókból már küldtek is vissza valutát a központba.

Önnek
Pont
olyan szakemberek kellenek, akik nem ismernek lehetetlent, magasan képzettek, nyelveket beszélnek, dinamikusak és bátrak.
Éljen a lehetőséggel és vegyen részt
Magyarország legnagyobb, hagyományosan sikeres rendezvényén, az
Állásbörzén
1995. április 25-26-án a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen.
Az ország vezető gazdasági, műszaki, jogi felsőoktatási intézményeiből közel 2000 végzős hallgató közül választhatja ki az Önnek legmegfelelőbb szakembereket.
AIESEC
Bővebb információ:
Magyar Közgazdászhallgatók Egyesülete
European Serviced Offices Irodaház
1065 Budapest, Révay utca 10.
Telefon: 166-8061, 269-1043, 269-1100/AIESEC
Telefax: 269-1030

Külkereskedelem az elmúlt évben

A KSH közreadta forintban és dollárban az elmúlt évi külkereskedelmi forgalom végleges adatait. Eszerint a korábban közölt folyóáras adatok nem változtak, viszont az összehasonlító áron számított mennyiségek kismértékben módosultak. Az export forintban 1128,7 milliárdot tett ki, dollárban pedig 10,7 milliárdot. Az import folyóáron számított értéke 1537,0 milliárd forint, illetve 14,6 milliárd dollár volt.

Összehasonlító áron a behozatal 15, a kivitel 17 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. A piacgazdálkodású országokkal bonyolított forgalmunk importban 24, exportban 21 százalékkal bővült. A volt szocialista országokból behozatalunk mintegy 8 százalékkal csökkent. A volt szocialista régiót illetően az export volumene 4 százalékkal haladta meg az előző évit.

A kivitel fogyasztási cikkekből – amelyeknek mintegy felét bérmunkából visszaszállított készáruk tették ki – mennyiségében 26 százalékkal emelkedett. Anyagokból 16, élelmiszerekből 10, gépekből és szállítóeszközökből 9 százalékkal értékesítettek többet a magyar vállalatok, mint egy évvel korábban.

Az importban – mennyiségét tekintve – az élelmiszer-behozatal 27 százalékkal, a fogyasztási cikkek, valamint az alapanyagok behozatala több mint 20 százalékkal növekedett, energiahordozókból 6 százalékkal többet vásároltunk, mint egy évvel korábban. (MTI)

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos valutaárfolyamai

pénznem	vételi	közép	eladási
	árfolyam 1 egységre, forintban		
Angol font	191,23	192,97	194,71
Ausztrál dollár	86,98	87,78	88,58
Belga és lux. fr. (100)	413,38	416,84	420,30
Dán korona	21,47	21,65	21,83
Finn márka	27,28	27,51	27,74
Francia frank	24,20	24,41	24,62
Holland forint	75,97	76,60	77,23
Ir font	191,76	193,49	195,22
Japán jen (100)	133,47	134,57	135,67
Kanadai dollár	85,54	86,33	87,12
Német márka	85,13	85,84	86,55
Olasz líra (1000)	70,31	71,01	71,71
Osztrák schilling	12,10	12,20	12,30
Portugál escudo (100)	81,10	81,80	82,50
Spanyol peseta (100)	92,86	93,72	94,58
Svájci frank	103,03	103,88	104,73
Svéd korona	16,45	16,60	16,75
USA-dollár	119,71	120,78	121,85
ECU (Közös Piac)	155,53	156,89	158,25

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai

devizanem	árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	192,68
Ausztrál dollár	87,15
Belga frank (100)	417,74
Dán korona	21,63
Finn márka	27,39
Francia frank	24,39
Holland forint	76,79
Ir font	193,43
Japán jen (100)	135,22
Kanadai dollár	85,94
Német márka	86,05
Olasz líra (1000)	70,80
Osztrák schilling	12,23
Portugál escudo (100)	81,69
Spanyol peseta (100)	93,55
Svájci frank	104,32
Svéd korona	16,46
USA-dollár	120,40
ECU (Közös Piac)	157,11

Újból HungarHotels

A 2005/1995-ös kormányhatározatban foglalt felkérésnek eleget téve, a Magyar Turisztikai Egyesület, a Magyar Szállodaszövetség, illetve az Országos Idegenforgalmi Szövetség képviselőinek tegnapi állásfoglalása szerint a HungarHotels (HH) szállodalánc privatizációjánál fontos szem előtt tartani, hogy a lánc magánosított formában egyben és magyar tulajdonban maradjon. Ez közgazdaságilag és stratégiailag nehezen igazolható, azonban az említett szervezeteknek nem voltak konkrét ismereteik a szállodalánc belső gazdálkodásáról – hangsúlyozta tegnap az említett szervezetek közös sajtótájékoztatóján *Harbula György*, az Országos Idegenforgalmi Szövetség elnöke.

Lengyel Márton, a Magyar Turisztikai Egyesület (Matúr) elnöke elmondta, hogy a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem kutatócsoportjával közösen 71 budapesti és vidéki szállodában elvégzett felméréseik szerint a megkérdezetteknek csupán 11 százaléka tartja sikeresnek az eddigi szállodaprivatizációkat. A HungarHotels–privatizáció meghiúsulásának 42 százalékuk örült, míg 34 százalékuk kellő információ hiányában nem tudott véleményt alkotni, 18 százalékuk pedig sajnálta a kútba esett magánosítást. A megkérdezettek 60 százaléka szükségesnek tartja egy nemzeti szállodalánc megtartását. A HungarHotels jövőjét illetően viszont 49 százalékuk egyértelműen a nemzeti láncként való megtartás mellett voksolt. A Matúr elnöke közölte, hogy 3,5 milliárd forintba kerül a HungarHotels szállodalánc felújítása – felújítás nélkül pedig nem lesz versenyképes. Továbbá az egybentartás és többségi nemzeti tulajdon szempontjait hangsúlyozta.

Kovács István, a Magyar Szállodaszövetség elnöke a kelet-európai szállodaprivatizációk nehézségeire, valamint az európai idegenforgalom recessziójára hivatkozva nem tartotta kedvezőnek a szállodalánc értékesítését. Továbbá leszögezte: a Szállodaszövetség álláspontja értelmében a HH privatizációját a tulajdonosi szerkezet átalakításával kell kezdeni. Az állami tulajdonrész kiváltása után a cég részvényeinek tőzsdei bevezetését javasolta.

T. B. S.

Bulgakov-bemutató Kolozsvárott

Moliére, a bukott kegyenc

A színház világnapját méltóképpen ünnepelte a Magyar Televízió: a kolozsváriak Bulgakov-előadását sugározta. Hogy vonzóbb legyen, szünetben beszélgetést hallhattunk a darab rendezőjével, Tompa Gáborral.

A kolozsvári Állami Magyar Színház romániai viszonylatban is jelentős művészi tettnek, a rendező *Tompa Gábor* jeles adottságait példázó eseménynek szánta *Bulgakov*: Képmutatók cselszövése *(Moliére)* című drámájának előadását. A kitűnő szereposztástól a különlegesen kialakított játéktérig minden erről tanúskodott.

Moliére idős korát, életének alkonyát felidézve, Bulgakov arra a kérdésre keres választ: mi tette lehetővé a XVII. században a nagy drámaíró és komédiás bátor szókimondását, mi a magyarázata annak, hogy a felvilágosult abszolútizmus körülményei között is megvívhatta harcát az önkény, az álnokság, képmutatás megnyilatkozásai ellen? Általánosabb érvénnyel: meddig terjedhet az árral szembeforduló magatartásforma mozgástere az összpontosított hatalom körülményei között? A sommás válasz: addig, ameddig az abszolút uralkodó kegye engedi, ameddig jóindulatát karakánsággal, hízelgéssel, hajbókolással sikerül elnyerni, illetve megtartani. Ennek a gondolatnak a kiemelése érdekében választja Bulgakov Moliére életének említett szakaszát, amikor nemcsak az ő dicsősége és befolyása érvényesül már az udvarnál, hanem ellenfeleinek, elsősorban Párizs érsekének, a Tartuffe-ben kipécézett Charron márkinak az ármánykodása is meghozza eredményét. A művész baklövése, amit az érsek ellene fordít – köztudottan – Moliére házassága a fiatal Armande Béjart-ral, aki Madelaine Béjártnak, a cserbenhagyott régi kedvesnek nem húga, hanem lánya. Amint Charron inkvizítori módszerekkel megbizonyosodik erről, rábírja a királyt, hogy vonja meg kegyeit az idős embertől. A dráma a kolozsvári előadásban ironikus töltetű felhangokkal telítődik és szürrealista vonásokkal színeződik. Egy-két példa: az expozíció első képsorával, a Moliére-rel és társulatával való ismerkedés után külön kép mutatja be a király és Lessaque márki kártyacsatáját. A márki minden lap lejátszását bókoló mozdulatok sorozatával kíséri, a lapokat szertartásmester viszi tálcán a király elé. Rokokó stílusú mutatványhoz, tornagyakorlathoz hasonlít a jelenet, hogy hosszú percek néma játéka után kiderüljön: a márki csal, a lapok „cinkeltek", kis körökkel, keresztekkel vannak megjelölve. Más példa: az érsek nyomozása során d'Orsigny márkit, a félszemű muskétást az Oltáriszentség Társaság elé csalogatják, hogy őt is Moliére ellen uszíthassák. Ebben a jelenetben egy ismeretlen álarcos hölggyel is találkozunk. Az ő levele, cselvetése csalogatja a szoknyabolond, nagyszájú muskétást a társaság elé. A muskétás szeme (mint bizonyos elővezetéseken szokásos) be van kötve, az ifjú hölgy viszont meztelen, látomásszerű jelenség. Amikor a terem közepére érnek, s a jelenlévők közül valaki leoldja a munkétás szeméről a kötést, az „ismeretlen álarcos hölgy" már átbújt a kihallgatók asztalát borító terítő alatt és hófehér lepelben ott ül a társaság közepén.

Hasonló jelenetek, műgonddal megkomponált képek és jó, egyik-másik esetben kitűnő színészi alakítások avatják élményszerűvé az előadást. (Bizonyos fenntartásaim ellenére ilyennek mondanám *Csíky András* Moliére-jét, *Boér Ferenc* érsekét, *Borbáth Júlia* meggyőző Madelaine-jét, s kivált *Nagy Dezső* bumfordi humorú Boutonját. Sorukat kiegészíteném a frissen végzett színészek közül *Bogdán Zsolttal* és *Kardos Róberttel*, akik igen ígéretes teljesítményt nyújtottak az udvari bolond, illetve a muskétás szerepében.) Az előadás hangulatának, légkörének megteremtésében jelentős szerepe van *Dobre-Kóthay Judit* nagyvonalú díszletének és színpompás jelmezeinek, valamint a jeleneteket aláfestő vagy ellenpontozó zenének, amely ezúttal a szokásosnál fontosabb szerepet kapott. Mindössze azt róhatnánk föl, hogy a rendezői művészet hangsúlyozásának igyekezetében az előadás egyik-másik képe annyira részletezővé, elnyújtottá, túlrendezetté vált, hogy akkurátussága itt-ott nem táplálta, hanem feloldotta a feszültséget. Ettől függetlenül a nézők jelentős színházi eseménynek lehetnek tanúi.

Páll Árpád

Oscar-eső a Forrest Gumpnak

Folytatás az 1. oldalról

Szimba király és Szarabi királynő büszkén nézi a kis trónörököst, akiről a bölcs majom, Rafiki megjósolja: nagy király lesz belőle. (Egy kocka az Oscar-díjas zenéjű Az oroszlánkirályból)

Semmi kétség: népszerűek a különböző fogyatékosságokban szenvedő férfiakról vagy nőkről szóló filmek az Oscarokat odaítélők körében. Tavaly *A zongoralecke* siketnéma hősnője, *Holly Hunter* kapott aranyszobrocskát. Előtte az *Egy asszony illata* című film vak ezredese, *Al Pacino*. S még élénken él emlékezetünkben az *Esőember* autista *Dustin Hoffmannja*. A *Forrest Gump* Oscarjai tehát nagy valószínűséggel egy jól felismert lehetőségnek köszönhetők. Az egyre ijesztőbb méretű apparátusokkal és egyre csillagászatibb költségvetéssel készülő sci-fi- és akciófilmeket, az erőszak és az idegborzolás műfajilag vitathatatlanul magas szinten kifejezett mozgóképeit nem tudja felváltani valami más, emberibb, fogyaszthatóbb témakör. Legfeljebb megpróbál kiszakítani egy ilyen szeletet is a hollywoodi nagy álomgyár évente több mint négyszáz új filmes óriási tortájából. Persze ez a mostani film innen, a vén Európából nézve, nem annyira lehengerlő. Nekünk inkább az volt a benyomásunk a most már kétszeres Oscaros *Tom Hanks* alakította figuráról, hogy a *hülyének lenni jó* apoteózisa. Jópofa és olykor az abszurd humort súrolóan mulatságos kalandokat élt át, de hogy ez valami mélyebb tanulsággal, megrendítőbb élménnyel szolgált volna (mint annak idején Hoffmann autistája), azt nem állíthatjuk. Ez persze még mindig sokkal jobb, mint a *Terminator*-kategória. Hasonlóképp szerény alkotás a magyar mozikba a jövő héten kerülő *Blue Sky*, de hát a szerelem és a kaland együtt mindig hatásos volt, s az is marad. *Jessica Lange* mindenesetre már sok filmben igazolta: a legjobbak között van a helye, s ezt már egy korábbi Oscarja – az *Aranyoskám-ért* – is alátámasztotta

Ami a többi fontosabb díjat illeti: a legjobb idegen nyelvű film *Nyikita Mihalkov* nálunk már bemutatott műve, a *Csalóka napfény* nyilván a nem orosz és nem hajdani szocialista országokbeli nézők számára volt izgalmas a sztálinizmus (kissé megkésett) leleplezésével. Hogy a nagyon szép és nagyon érzelmes, remek technikájú rajzfilm, *Az oroszlánkirály* zeneszerzője, *Elton John* is Oscart kapott, nem meglepő. *Ez a muzsika rajzfilmmusicallé emeli a filmet*. A tiszteletbeli életműdíj, melyet *Michelangelo Antonioni* kapott, s az életpályadíj *Clint Eastwoodnak* azt jelzi: Hollywood a múltat is hajlandó számon tartani, s ilyen apropóból igazi érdemeket is elismer és jutalmaz. Mint már nem először, idén sem jutott el magyar film a jelöltek közé. *Szász János* filmje ott volt ugyan a nevezettek között, de bármily kitűnő alkotás is a *Woyzeck*, nem az a mű, amelyre az *Amerikai Mozgóképművészeti és Filmtudományi Akadémia* mintegy négyezer voksolója „bukna". Ezt, ha nem is örömmel, tudomásul kell vennünk.

A rengeteg Oscar között szinte elvesztek a fontosabb egyéb díjak: a férfi és női epizódszereplők – *Martin Landau, Dianne Wiest* –, a legjobb operatőr *(John Toll)*, a legjobb eredeti forgatókönyv *(Quentin Tarantino, Roger Avary)* díjai, s a humanitárius tevékenységéért *Quincey Jonesnak* juttatott aranyszobrocska.

(takács)

(A negatív Oscar-díjakról szóló írásunk a 16. oldalon)

Műfordítóház Baranyában

A Komló melletti Sikondán, a Mecsek e különleges mikroklímájú völgyében 1977 óta működik irodalmi alkotóház. Az egykori Ezüstgyűrű villa az elmúlt másfél évtizedben sok-sok jeles vendégnek – íróknak, költőknek, műfordítóknak – adott szálláshelyet. A baranyai alkotótelep, szoros együttműködésben a Magyar Írószövetséggel és a Magyarok Világszövetségével, itt kívánja létrehozni Magyarország első műfordítóházát. Mint *Molnár Miklós* szervező érdeklődésünkre elmondta: e nemzetközi intézmény ösztöndíjas (pályázati és meghívásos) alapon a magyar irodalom külhoni fordítóinak, tágabb értelemben kultúránk tolmácsainak kínál alkalmas szállás- és munkakörülményeket.

Molnár elmondása szerint vendégeik kiválasztásánál elsősorban a Magyar Írószövetség segítségére támaszkodnak. Formális és informális csatornákon keresztül azonban ők maguk is tesznek kezdeményező lépéseket. Példaként említette, hogy Szlovénia, Finnország, Izrael és Japán szellemi életével, illetve kultúrkapcsolatokat ápoló intézményeivel közvetlen érintkezést szeretnének teremteni. A környező országbeli – elsősorban pályakezdő – magyar irodalmároknak, a szellem munkásainak (alkotóknak és kutatóknak) hosszabb tartózkodást lehetővé tevő ösztöndíjakat ajánlanak fel. Ebben a tevékenységben főként a Magyarok Világszövetségének szellemi partnerségére számítanak.

A költségeket elsősorban alapítványi támogatásból fedezik, ezért szívesen fogadják el magánszemélyek vagy cégek felajánlásait. (Levélcímük: H-7801, Siklós, 11-es postafiók) **(-y)**

Dzsesszünnep a Sátorban

Amikor *Victor Máté* tavaly szeptemberben elvállalta a Magyar Rádió produkciós szerkesztőségének vezetését, nem sokat tétlenkedett. Miután a rádió (elsősorban) közszolgálati intézmény, kultúraközvetítő feladata is van. Victor ennek szellemében folyamatosan készített és készít ma is rádiófelvételeket olyan zenekarokkal és előadóművészekkel, akik egyébként hiába kilincselnének a nagy moguloknál vagy a kisebb, de alapvetően profitorintált kiadóknál. Aztán, amikor a dalokat, illetve kompozíciókat kellő minőségben rögzítették, keresett és hál' istennek talált is partnereket, akik hajlandók voltak jelentős összegekkel „beszállni" azok megjelentetésébe. Így jött létre az a példaértékű vállalkozás, melynek keretében a Magyar Rádió, a VTCD Videoton Kompaktlemezgyártó Kft. és a Bouvard & Pécuchet négy dzsessz-CD-t adott ki közösen, s melyek élő bemutatóját a héten pénteken és szombaton tartják a Nyugati pályaudvar melletti Rock Színsátorban.

A zenekarok válogatását Victor Máté és *Gőz László* közösen végezte, és elsősorban arra törekedtek, hogy egyrészt – amennyire ekkora terjedelemben lehet – valamiféle keresztmetszetét adják a műfajnak, valamint hogy olyan együttesek legyenek köztük, akik azért már legalább két éve léteznek és a közeljövőben nem is „szándékoznak" felbomlani. Így került bele ebbe a négyes csomagba – mely egyben és külön-külön is megvásárolható – az egyik legtehetségesebb hazai dzsessz-zongorista, a mindössze 25 éves *Oláh Kálmán* (Oláh Kálmán Sextet: Night silence), a tizenöt éve koncepciója mellett makacsul kitartó *László Attila* (László Attila Band: The only one), *Szendőfi Péter* és igen ígéretes dzsessz-rock zenekara (Fusio Quartet: Life rhythm), valamint Gőz László „érzéken túl érzékelő" együttese (ESP: Waiting).

Ami pedig a koncerteket illeti, a Rock Színsátorban pénteken este előbb a Fusio Quartet, majd a László Attila Band műsorát hallgathatják meg az érdeklődők, míg másnap, szintén este hétkor Oláh Kálmán zenekara lép pódiumra, a kétnapos dzsesszünnepet pedig az ESP együttes hangversenye zárja.

(jávorszky)

Művészet és történelem

Németországban és Ausztriában két nagyszabású, a magyar kortárs művészet szempontjából is jelentős eseményre kerül sor ezekben a napokban. Dachauban március 24-én kezdődött és április közepéig tart az a rendezvénysorozat, amelynek keretében a többi között kortárs művészeti kiállításokkal, akciókkal, performance-okkal emlékeznek a koncentrációs tábor felszabadítása, a második világháború befejeződésének ötvenedik évfordulójára. A város különböző múzeumaiban, galériáiban európai és amerikai alkotók mutatkoznak be, közöttük van a mai magyar művészet két képviselője, *fe Lugossy László* és *Szirtes János* is. Az előbbi a KVD galériában szombaton megnyílt csoportos bemutatón vesz részt, az utóbbi munkái a dachaui kastélyban vasárnaptól látható kollektív kiállításon szerepelnek.

A másik eseményre április 3–5. között a bécsi Iparművészeti Főiskolában kerül sor: a *Művészet Ausztriában 1945–1995* című szimpóziumon ugyan közvetlenül nem kerülnek szóba az elmúlt évtizedek magyar művészetének kérdései, közvetett módon azonban jónéhány előadás tanulságai, következtetései is érintik mindazt, ami Hegyeshalomtól keletre történt – illetve nem történt az elmúlt évtizedekben. Ahogyan a néhány évvel ezelőtt a budapesti Műcsarnokban rendezett Föld a láthatáron című, a huszadik század osztrák művészetét reprezentáló tárlat is jelezte: az osztrák művészetet azokban az időkben is a folyamatosság, a kitekintés igénye jellemezte, amikor nálunk a szocialista realizmus művészetellenessége hátráltatta – évtizedeken át – az értékteremtő folyamatokat. **(szó)**

A rádió mellett

Bölcsőde és börtön

Kedvenc műsorom a *Ráadás:* jó az ötlet, nagyobb részben a témaválasztás is, a kibontása is sikeres, ha csak tehetem, meghallgatom.

A legutóbbi hétfőn viszont kifejezetten zavarba hozott a Ráadás, s most se tudom eldönteni, tudatosan tette-e a szerkesztő, *Szörényi Péter*, mondván: döntse el a hallgató – ha olyan okos –, mit lehet ilyen helyzetben tenni, avagy éppenséggel nem gondolta végig a két téma ütköztetésének felemásságát. Ami – a *Bokros*-féle csomaggal a háttérben – kivételesen sajátos akusztikát kapott.

Talán akad olvasó, aki emlékszik: először a *bölcsődékről* esett szó, arról a gyermekintézményről, amelyet – szerintem – legfeljebb szükséges rossznak szabad nevezni, s amelyek az utóbbi években háttérbe is szorultak, megadatván a lehetőség – gyes, gyed –, hogy legalább az első éveiben anyja mellett cseperedjen a gyermek. Hogy erre milyen szükség van, azt most nem részletezem, a téma szempontjából fontosabb emlékeztetnem azokra a riasztó híradásokra, amelyekről mindenki hallhatott a gyes bevezetésének első szakaszában: az ifjú anyukák unatkoztak otthon, némelyek egyenesen az alkoholhoz fordultak „élményért", hogy elűzzék az otthon magányát. Döbbenetes a jelenség, de a magyarázat világos: őket is bölcsődébe cipelték volt hajnaltájt a jobb sorsra érdemes mamáik, így nem voltak már átörökített mintáik, melyek az anyává válással együtt feléledhettek volna bennük...

Na most, így vagy úgy – mert természetesen sok fiatal anya boldogan maradt otthon kisgyermekével, gyermekeivel –, néhány évfolyam számára kimaradt a bölcsődés korszak. Be is zárt sok bölcsőde, amihez sajnos az is hozzájárult, hogy kevesebb gyerek született. Ám, ha a „szociális intézkedések" életbe lépnek, kezdődhet elölről a kör. És mindenki tudja, nemcsak a gyermek sínyli meg a legjobb bölcsődét is, hanem bizony a költségvetés is! Mert az intézmények fenntartása rezsivel, személyzettel mindig többe kerül, mint amennyiért a család megoldja, ha nem fosztják meg a lehetőségétől.

De nem csak erről van szó. A hétfői Ráadás másik témája – az 1989-ben általunk is aláírt New York-i Egyezmény alapján – a *fiatalkorú bűnözők* helyzetének javítását célzó törvénytervezet. Mely igazán furcsa módon került éppen most napirendre, hiszen – mint *Kutrucz Katalin* is említette, alig leplezve zavarát: egy *drága* törvény, s bár kétségtelen, hogy minden pénzt megér, csakhát nehéz éppen a családokat érintő megszorítások vitája közepette foglalni állást róla.

A képviselő gondja az én gondom is, hozzátéve: miért örökké tűzoltó munkát végzünk, miért a *megelőzéshez* szükséges körülményeken spórolunk, miért nem arra fordítunk több gondot, hogy a család elvárásaihoz szoktatott, s ezáltal a társadalmi normákat is tiszteletben tartó ifjúság arányát gyarapíthassuk. Ez is olcsóbb lenne, mint külön börtönöket, javítókat építeni a felnőtt bűnözőktől valóban elkülönítendő fiatalkorú letartóztatottak vagy elítéltek részére. Mert igaz, hogy velük szemben a büntetőeljárás célja nem a megtorlás, hanem a nevelés, de még inkább ez lenne a feladat annak érdekében, hogy ne kerüljenek összeütközésbe a törvénnyel.

Medve Imola

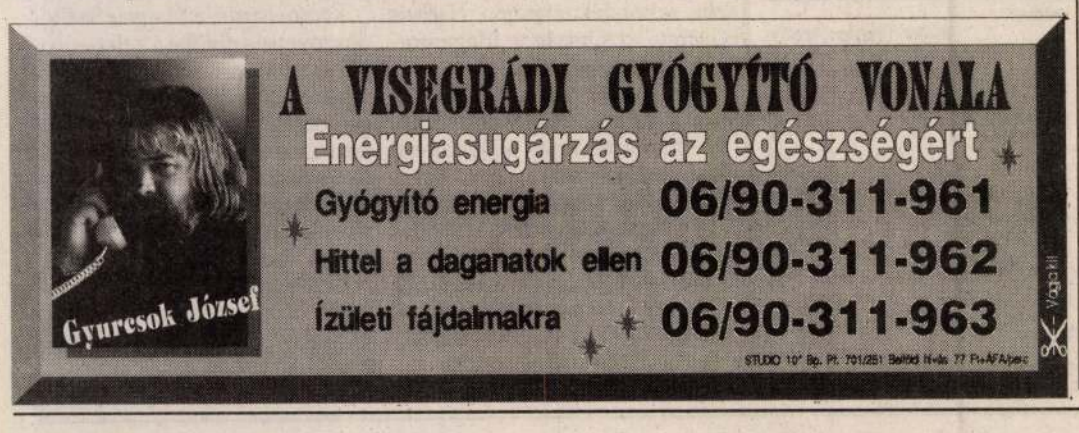

A papírbútor akkor nem tudott tömegtermék lenni, mert papírból volt, ami könnyen amortizálódik, és nem tett eleget a bútorral szembeni hagyományos elvárásoknak, így a hosszabb távú használatnak sem. Gehry ő maga sem tudott vele mit kezdeni. Aztán az elmúlt negyedszázad megválaszolta a kérdést. Most, hogy az ökológiai problémák előtérbe kerültek, fokozott a figyelem azok iránt a tárgyak iránt, amelyek ezt a fajta intellektuális értéket képviselik.

Számomra csomópontot jelent a designban a posztmodern és a high-tech. A posztmodern esetében a Memphis a legjobb példa, az egész cégtervezési folyamat, a design, a kommunikáció. Mára már ez is kioltódott.

A high-tech mint stílus legmarkánsabban talán az Alias cégben teljesedik ki. A posztmodern ellenpólusaként jelenik meg a high-tech, mindkettő az érdeklődés középpontjában van, egymást erősíti, hajtja előre. Talán ezért is alakul sorsa a Memphiséhez hasonlóan.

Jelenleg karakteres stílus nincs, neoügyek vannak. Vagy esetleg az Edra, amely nagyon érdekes, kifinomult munkákat produkál. Látván, hogy a Memphis életgörbéje esik, az Edra a high-tech, a posztmodern és a kommunikációs forradalom problémáit ötvözi, de ugyanakkor neo is, hiszen jó néhány korábbi gondolatot újraértelmez. Például az orosz avantgárdot. Ilyen Mario Cananzi és Roberto Semprini „Tatlin"-ja vagy Massimo Morozzi „Malevich" és „Kasimir" bútorai. És bekapcsolják még az érzékiséget is. Az Edra bútorai között rendkívül buja darabok is vannak.

– De hol vannak a designbotrányok vagy a nagy kisugárzású tárgyak: a T-modell, a Bugatti, a gyorsvonati gőzmozdony?

– Alapvetően egy válsághelyzet alakult ki, amely az emberi életet veszélyezteti: újra feltámadó betegségek, az AIDS, az ózonlyuk vagy akár Budapest utcái. A gazdaság, a kommunikáció ezt a válsághelyzetet mutatja. Gehry 25 évvel ezelőtti modellje lehetséges magatartás, lehetséges túlélés. És ez valahol az ember számára nagyon pozitív példát mutat, mert az ember az intellektusát ebben a magatartásformában használva új összefüggéseket találhat. Igen ám, de az emberek programozottak. A megtapasztalt pozitívumok, megszokások, sikerek, élmények annyira ránőnek, hogy azoktól szabadulni nem tud.

A világ az egyre bonyolultabb és az egyre egyszerűbb határértékei között mozog. Gehry egy rendkívül egyszerű alternatívát mutatott, de erre nem volt vevő. Mi nagyon bonyolultak vagyunk.

Csak idő kérdése, hogy megjelenjen az, aki ezekre a problémákra pozitív, kreatív, bujának, bonyolultnak, burjánzónak tűnő, de nagyon egyszerű választ ad, és ehhez megtalálva a kommunikáció csatornáit új designnyelvet teremt, sikerötletet hív életre. ◆

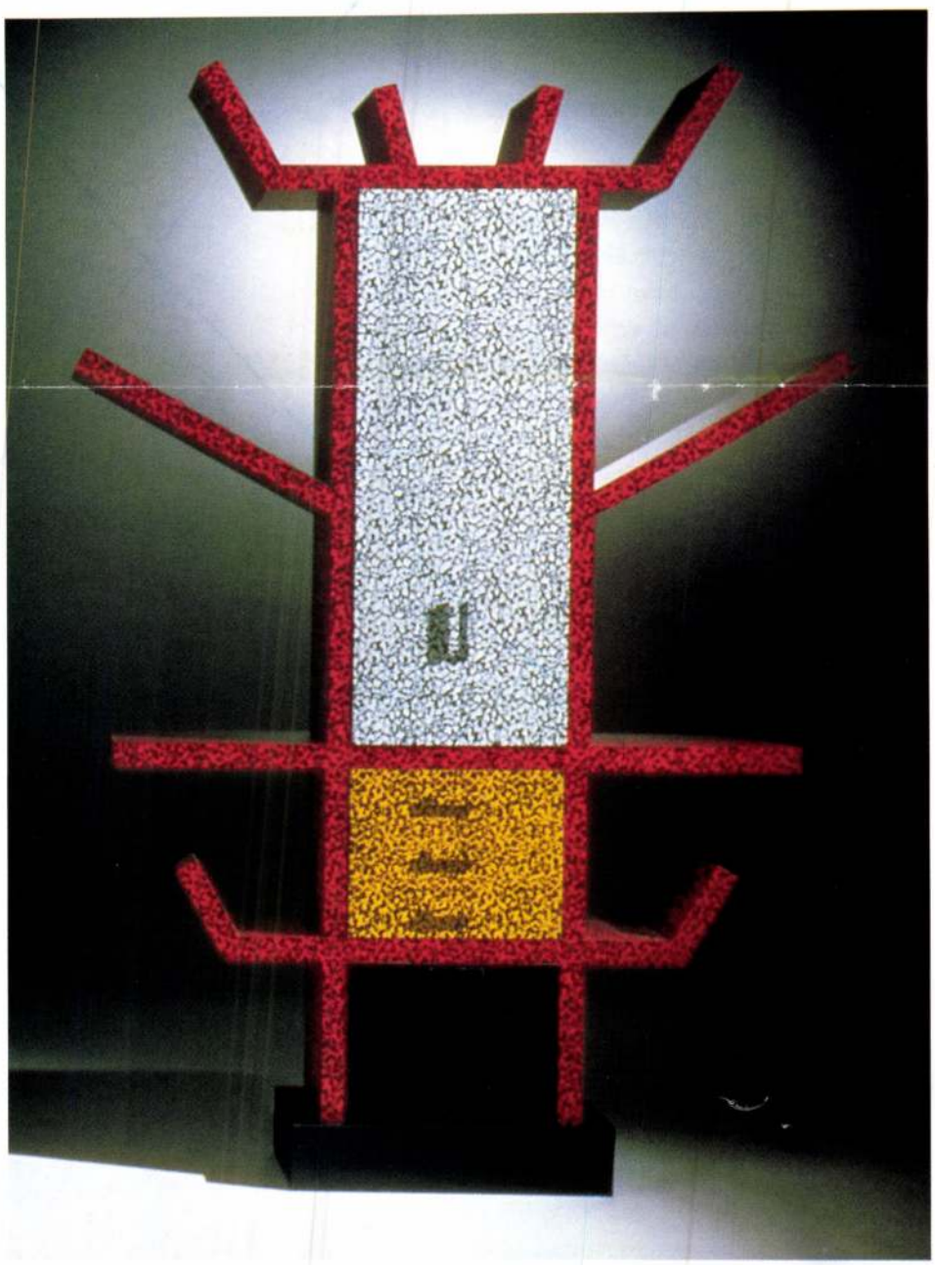

Ettore Sottsass: „Casablanca", 1981, Memphis (fotó: Memphis)

Szirtes Jópos Átrium 96/6

Szöveg: Slézia József, Fotó: lugo / 4x5

MŰVÉSZI TÉR-KÉPEK

Nyolc magyar képzőművész rendhagyó felkérésnek tett eleget a V.A.M. Design Galériában. Több volt puszta kísérletnél. Műalkotások, térkivágatok és a 20. századi tárgykultúra reprezentatív darabjainak találkozásából individuális metszéspontok jöttek létre, a formák, színek, textúrák, anyagok, jelentések egymásra hatásából érzelmi feszültségek és gondolatok szabadultak fel. Nyolc enteriőr vallomás született, amelyek az ezredvégi művészet és design megélhető, vállalható sokszínű egybefonódásáról tesznek bizonyságot.

Trombitás Tamás

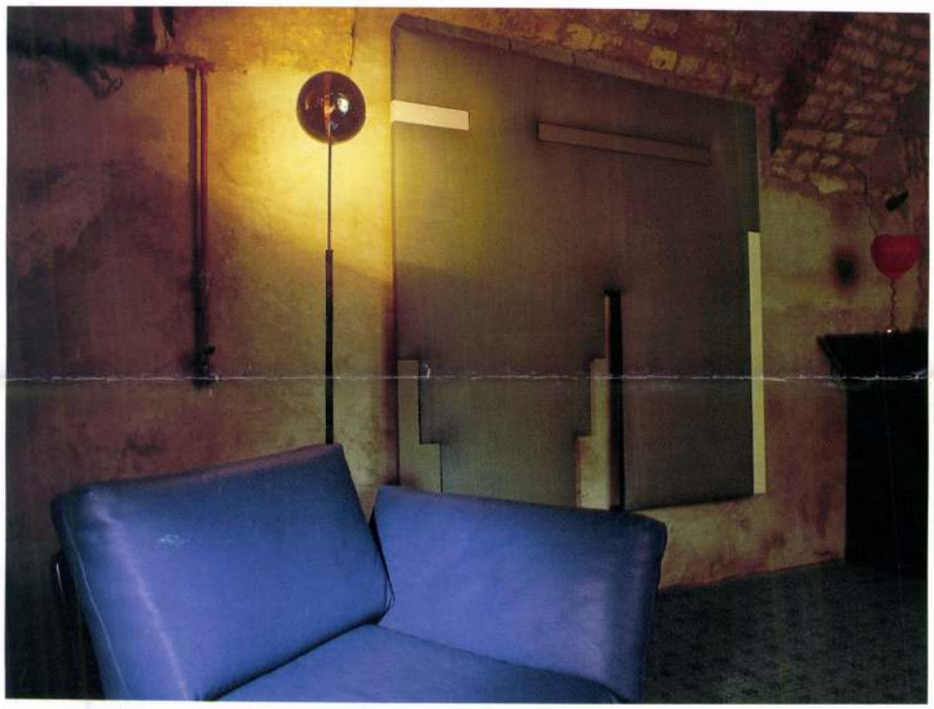

Ezek a bútorok művészeti termékek, és csak aztán lakberendezési tárgyak. Magukon viselik korunk jellegzetességeit, szellemiségükkel hatnak, formájukkal, anyaghasználatukkal, színeikkel. Szobrok, csak még ülni is lehet rajtuk, vagy világítanak. A felkérést úgy oldottam meg, mint egy installációkészítést, ahol a különböző tárgyak együtt hoznak létre egy új értéket. Nem úgy fogtam fel a feladatot, hogy a képem hatását milyen berendezési tárgyak segítik legjobban, hanem hogy e tárgyakkal együtt tud-e új minőséget teremteni? Innen már csak egy lépés, hogy egy következő felkérésre saját képeim, szobraim nyomán tervezzek szőnyegeket, bútorokat, tárgyakat.

Szirtes János

Elfogadhatatlan, hogy a képzőművészet lemond a lakótérről, csak múzeumok mélyén, bankok lépcsőházaiban, hidak alatt, fesztiválokon érzi jól magát.

A szoba állandó mozgásban van, vágyainkat fejezi ki, eltakarja nyomorúságunkat. Felnövünk benne, ünnepeink meghitt helye, oda bújunk el, és ha lehet, ott szeretnénk meghalni.

Akaratunk szerint rendezzük be, hogy jól érezzük magunkat benne, fogadhassuk barátainkat, kifejezze személyiségünket. Stílust teremtünk.

Filmrendezők színházban

Kísérleti csarnok

Kamondi Zoltán Miskolcon

A miskolci teátrum direktora, Hegyi Árpád Jutocsa és a csarnok művészeti vezetője, Kamondi Zoltán azzal a szándékkal hívta életre a Csarnok Kultusz Motelt, hogy legyen egy hely, ahol a legújabb színházi kutatások és kísérletek eredményét a nézők elé tárva kibányászhatóvá válik mindaz, ami bennünk – a publikumban és az alkotókban – rejlik.

A „bennünk" megjelölés ezért hangsúlyos, mert Kamondiék olyan színházi közösségről álmodnak, amelyben a közönség nem oldalog el, ha vége az előadásnak, a néző nem marad magára a kételyeivel, hanem az aktorokkal és a hivatalos bírálókkal közösen elemzi: miként hatott rá, amit látott. Ebben a közösségben egyértelművé válik a befogadó számára, hogy az alkotóknak – profi színházi embereknek – is vannak kételyeik; tudni akarják, mi ma a színház, mitől válhat megkerülhetetlen, aktuális művészetté. Ezért van szükség egy kísérleti műhelyre: az évad eleje óta működő Csarnok Kultusz Motelre, ahol feltehetők a kérdések, s ahol megfogalmazhatók a válaszok.

A csarnok – a miskolci színház nyári színházának színpadául is szolgáló szerelőcsarnok – programjának gerincét az

Egymást érintő

nevű sorozat adja. A gyermekkorunk sugdolózós játékát idéző széria lényege, hogy minden rendező valamilyen módon kapcsolódik a korábbi produkció(k)hoz. Az érintések tehetnék teljessé a végső előadást, amely – elvben legalábbis – a különféle színházi törekvések ötvözeteként maga lehetne a tökéletesen korszerű színház.

Hogy valóban azzá váljon, annak legfőbb akadályai az idő mellett – egy-egy előadásra két-három nap felkészülés jut, s ez aligha elegendő az elmélyült munkához (bár a személyükben a folyamatosságot jelentő állandó színészek: Major Melinda, Kovács Vanda, Hevér Gábor és Kardos Róbert mindent megtesz ennek érdekében) – maguk az alkotók: túlzottan karakteres elképzelésük van arról, hogy számukra mi a színház. S amíg az *Egymást érintő* tökéletesen alkalmas rá, hogy a különféle törekvéseket szemléltesse, alkalmatlan – a gyakorlatban, eddig – az együtt gondolkodásra.

Fotó: Strassburger Alexandra

EGYMÁST ÉRINTŐ III. (SZIRTES JÁNOS)

EGYMÁST ÉRINTŐ I. (KAMONDI ZOLTÁN, KARDOS RÓBERT, MAJOR MELINDA, KOVÁCS VANDA, LUKÁTS ANDOR)

Gyönyörűséges monomániák

vonulását látjuk: az egyes produkciók elemeikben ugyan kapcsolódnak egymáshoz, de a rendezők – ha igénybe veszik is – a másik eszmerendszerét mintha saját teóriájuk igazolására használnák. A teoretikus megközelítést jelzi az is, hogy a mondanivalóhoz válogatják az irodalmi szemelvényeket – a dikció ezért olykor esetleges, illetve másodlagos, ami szöveggel is operáló színházban azért elég zavaró bír lenni.

A nyitó előadást rendező színész, Lukáts Andor izgalmas kísérletet tett rá, hogy a rögzített színpadi képet ismét élő színpadi képpé változtassa, projektoron, monitorokon, tükrökön át folyt bele a szerelem–féltékenység–halál témacsoportból merített történet az élő színpadi játékba. Az újságíró Bérczes László a halált – konkrétan egy idős ember halálát – emelte át saját rendezésébe; a rögzített képek viszont nála nem egybeforrasztották, hanem széttagolták a történetet, darabokra vágták a színpadi időt. Ugyancsak a halál – tágabb értelmezésben az emberi elnyomorodás – játszott fontos szerepet Szirtes János képzőművész performance-ában. A szintézisre vállalkozó Valló Péter rendezésében már megjelent a lineáris történet – születés, halál és ami közé fér –, valamint a főhős. Miután a korábbi produkciók szerinte oda nem illő hozadékától megszabadította az *Egymást érintőt*, eljutottunk általa az új utak keresését vállaló, felébredni és felébreszteni akaró csarnokban a tradicionális színházhoz mint a napjaink számára kínálkozó korszerű modellhez. Ebből persze még bármi lehet (a következő félévben két rendező, egy zenész, egy képzőművész és egy főiskolai hallgató rendez majd).

Az persze továbbra is kérdés: ha az alkotók – egyébként nemes – szándéka ellenére laboratóriumnak egyelőre nem tekinthetjük,

minek nevezhetjük

a csarnokot. A beavató színháznál lényegesen több ez, mert fontos színházi törekvéseket tár a nézők elé, és az *Élő történet* című beszélgetősorozatban ezek előzményeit is bemutatja. Az pedig, hogy a kísérlet éppen Miskolcon, egy csarnokban történik, akár metaforának is tekinthető: mégiscsak a lepusztult ipara miatt a polgárosodással a peremvidékről küzdő városban feszegeti a népszínházi kereteket, itt és most fogalmazzák meg a kételyeiket az alkotók, s ezzel is példázzák: a művészet nem fönnhéjázó; kérdései és válaszai révén fogódzó lehet az átalakuló világban.

Bujdos Attila

Európa Filmhét

A lapátra tett isten

Joao Cézar Monteiro: Isteni komédia

Azt gyanítom, hogy az isteni komédia maradéktalan élvezetéhez nem árt benne lenni a korban. Akinek megvan még az összes csikófoga, röptében kapja el (be) a legyet, *fast food*dal áldoz a gyomornak, és utcán nyalja a gépi fagylaltot, az nem lesz vevő a portugál Joao César Monteiro filmjére, melyet *Isteni komédia*ként játszottak el az Európa Filmhéten. (*A Comédia de Deus*: az eredeti címben a főhős neve rejtőzik, akit Joao de Deusnak hívnak, és aki játssza – Max Monteiro –, talán nem is olyan távoli rokona lehet a rendezőnek.)

A velencei fesztivál különdíjas mozija üdítően messze esik a fősodortól, nem illik bele sem az amerikai trendekbe, sem az európai mintákba. Hosszan és ráérősen mesél, kéjesen elidőzik a részleteken; szellemképet mutat a vegetatív örömökről, de a szépelgésnél többre tartja a disznólkodást, és nem riad vissza egy kis perverziótól sem.

Joao César Monteiro éppúgy benne jár már az érett férfikorban, mint Joao de Deus úr, a Paradicsomi Fagylaltozó istene. Az ő megfagyott költeményei népesítik be a valóságból a képzelet birodalmába nyúló, végtelen hosszú hűtőpultot. Mert a Paradicsomban nem ám csoki-, vanília- meg szimpla eperfagyi járja, hanem szójátékos és romantikus nevű, rafinált összetételű kompozíciók, melyekben szívének lángját, szerelmek ízét-illatát örökíti meg a hideg seregek ura. De Joao csak „lelki vezetője" az üzletnek; a gazda, a végső mozgató a szakmából megtollasodott, majd kiöregedett exörömlány, Judite, aki két lábon áll a földön és két kézzel söpri be este a kassza tartalmát. Pult és pénztár mögött pedig bájos nimfák és hamvas tündérkék állnak ropogós köpenyben és tisztára sikált kacsókkal – ők ihletik Joao de Deus hűs líráját.

Ihletik, mondom, és ez lényegében igaz is. Ám miként a nyalható, ehető művek testesebbek a szonetteknél, úgy a múzsai közreműködés sem merülhet ki egy éteri homlokcsókban. Joao lánykái szépségük összes adományán túl ifjúi testük összes nedvét is beleadják az isteni műbe, édes nyálat, sós verítéket és még a többi excrementumot, mit jobb meg sem nevezni. A fagylalt alapanyaga persze a tej, de még e rusztikus nedű is eszét veszti, ha előbb rózsás szűzi idomokat merítünk belé.

A nagy alkotó rajongva udvarolja e kedves, adakozó lánykákat, vacsorával, borral, nassal szolgál nekik, beavatja őket a fagylalt világtörténetébe, a higiénia és a szakma rejtelmeibe. Így telnek a mámoros hétköznapok, s a pult mögött egyre új lányok tűnnek fel, a pultban meg új fagylaltköltemények, s szaporodnak a lapok a *Gondolatok könyvé*ben. E kötet címe a nagy honfi- és költőtárs, Fernando Pessoa előtt tiszteleg, míg tartalma a régi szerelmeket őrzi: kis celofántasakban vörös és fekete, szőke és barna hajszálak göndörödnek, fanszőrzet-minták kunkorodnak, mellettük rövid leírás, pár soros emlékeztető. E fölött az értékes album fölött mereng és méláz esténként a hős az asztali lámpa meghitt fényében.

Ezt az isteni rendet borítja fel aztán Joao de Deus eposzi vétsége: utoljára már nemhogy fiatal, de fiatalkorú gyereklányra vet szemet, a drabális hentes legkisebb lányára. Még elkészülhet az opus magnum, az utolsó fagylaltköltemény, de már les rá a hübrisz, valamint a bosszúálló atya a miskároló késsel. Joao de Deus isteni szerencsével túléli a találkozást, de a kórházból az óvárosi kopott palotácskába, megannyi profán szentáldozás színhelyére megtérve csak üszkös romok fogadják, ledöntve az oltár, lángok martaléka lett a *Gondolatok könyve*... A Paradicsomi Fagylaltozóból amerikai fagyielosztó lett, csupa csillogó tükör és krómacél, a pultban szintetikus termékek. Csak az új lányok képviselik a folytonosságot. Szintén szépek.

B. E.

H-ArtDirectors

A H-ArtDirectors Kommunikációs Tervező Iroda PÁLYÁZATOT HIRDET

főiskolai végzettséggel és reklámügynökségi tapasztalattal rendelkező grafikusok számára

önálló, kreatív tervező grafikusi munkakörre.

Jelentkezni lehet:

Schreiber Ildikó témavezetőnél

275-1228

SUITES JANOS

INVITATION

L'Institut français de Budapest en collaboration avec la Galerie Várfok a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition

« 10 ANS APRÈS »
Franyo Aatoth, István Nádler, János Szirtes, Imre Bak, László Mulasics avec les collections de la Galerie Várfok

En marge de l'exposition, sera proposé le travail d'une jeune artiste peintre : Zsuzsi Csiszér

Le jeudi 20 janvier 2005
à 18 heures à l'Institut français

L'exposition sera inaugurée par **Jean-Pierre Debaere**, Conseiller culturel, Directeur de l'Institut français de Budapest et **Károly Szalóky**, Directeur de la Galerie Várfok en présence de certains artistes.

L'exposition sera présentée jusqu'au 25 février, du lundi au vendredi de 10h à 21h et le samedi de 10h à 13h.

10 ANS APRÈS

MEGHÍVÓ

A Budapesti Francia Intézet és a Várfok Galéria ezennel meghívják Önt az alábbi kiállítás megnyitójára:

„10 ÉV UTÁN"
Aatoth Franyo, Nádler István, Szirtes János, Bak Imre, Mulasics László és a Várfok Galéria gyűjteménye

A kiállítás mellett, egy fiatal festőművész Csiszér Zsuzsi munkáját mutatjuk be.

2005. január 20-án, csütörtökön, 18 órakor a Francia intézetben

A kiállítást **Jean-Pierre Debaere**, kulturális tanácsos, a Budapesti Francia Intézet igazgatója és **Szalóky Károly**, a Várfok Galéria igazgatója néhány művész jelenlétével nyitják meg.

A kiállítás február 25-ig tekinthető meg, hétfőtől péntekig 10-21, szombaton 10-13 óra között.

ECO

Szerkeszti:
Tarnói Gizella

SZELLEM – GAZDASÁG – TÁRSADALOM

CSÁKI GYÖRGY:

A Valutaalap mint mumus

A Valutaalappal kötendő hitelmegállapodás (*„érvényes megállapodás a Valutaalappal"*) időről–időre a magyar politika és gazdaságpolitika központi kérdésévé válik. Ez valójában rosszat jelent: a Valutaalap ugyanis tipikus „végső mentsvár hitelező" — az elterjedt angol szakkifejezéssel *'lender of last resort' — normális körülmények között a kormányok csak akkor fordulnak hozzá, ha más forrásokból nem, legalábbis Valutaalap–megállapodás nélkül nem juthatnak hitelekhez.* Ez az, amit a Valutaalap közgazdászai 'katalizátor–hatásként' szoktak aposztrofálni: egy dollárnyi Valutaalap–hitel hány dollár további hitelt képes „katalizálni"? A Valutaalap vezetői és munkatársai erre a katalizátorhatásra a legbüszkébbek, mondván, hogy a Valutaalap stabilizációs programjai teszik lehetővé a bizalom helyreállítását egy országgal szemben — olyan mértékben, hogy az a továbbiakban képes legyen hozzájutni piaci forrásokhoz is. Éppen ezen a ponton érik ugyanakkor a Valutaalapot a legélesebb bírálatok, mondván: az amúgy is kétes értékű feltételesség (a hitelek gazdaságpolitikai feltételrendszere) teljesen haszontalanul oktrojál sehová sem vezető gazdaságpolitikai irányvonalat a rászorulókra — hiszen a Valutaalap–hitellel sem lesz kedvezőbb az adott hitelfelvevőnek sem a bel–, sem pedig a külpiaci pozíciója, s nem is jut többletforrásokhoz—, lévén a *katalizátorhatás statisztikailag nem bizonyítható.* (Kivéve az adósság–átütemezéseket. Az átütemezés kialakult koreográfiája szerint először az IMF „jóváhagyja" az átütemezésre kényszerült ország gazdaságpolitikáját, azután megegyezik vele a kormányzati hitelezőket tömörítő *„Párizsi Klub"*, s legvégén a magánhitelezőket összefogó *„Londoni Klub"* is. *A katalizátorhatás ebben és csak ebben az esetben érvényesül.* Egyes fontos nemzetközi pénzügyi szervezetek ugyanakkor — a *Világbank* és esetenként az *Európai Fejlesztési Bank* — gazdaságpolitikai jellegű hiteleik feltételéül szabják a Valutaalap Igazgató Tanácsának támogatását.)

A szuverén adós

A Valutaalap lényegében csak hiteleinek feltételességével képes befolyásolni tagjainak gazdaságpolitikáját. A rendszer logikája lefegyverzően egyszerű: a Valutaalap ügyfelei kormányok, úgynevezett *'szuverén adósok'*, amelyek nem ajánlhatnak föl hitelfedezetként hagyományos zálogokat. Ha például — föltéve, de meg nem engedve! — a magyar kormány nem fizet, nem adhatja át a Parlamentet, az Erzsébet hidat, a Hortobágyot — de egy komplett üzemet vagy gyárat sem, hiszen az előbbiek nyilvánvalóan, az utóbbiak pedig aligha képviselnek értéket az országon kívül. *Egy kormány csak egy biztosítékot adhat arra, hogy képes lesz visszafizetni a fölvett hitelt — ésszerű gazdaságpolitikáját!*

Mivel a Valutaalap–hitelek esetében külső forrás–bevonásról van szó, *az ésszerű gazdaságpolitikának a Valutaalap számára legfontosabb (gyakorlatilag egyetlen) mércéje a fizetési mérleg egyenlege.* A Valutaalap csak akkor lehet biztos abban, hogy visszakapja, amit kihelyezett — és csak akkor őrizheti meg a katalizátorhatás működésére vonatkozó, az „intézményi önérzetét" táplálófenntartó hitét, mert a többi („katalizált") hitel is akkor lesz visszafizethető —, ha az adós ország fizetési mérlege már rövid távon is elfogadhatóvá válik és ezt az állapotot meg is őrzi. Ebből fakad a *Valutaalap hitelezési „filozófiájának" gyógyíthatatlan rövid távra orientáltsága és ugyancsak gyógyíthatatlan vonzalma a pénzügyi restrikciókhoz,* egyben az adós országokban az IMF–ről kialakult *kép*: a nemzetközi pénzügyi szervezet külső érdekeket, röviden és tömören a hitelező kereskedelmi bankok érdekeit védelmezi („csendőrszerep").

Ki írja a szándéklevelet?

Mivel a Valutaalap igen hatékonyan tudja rábírni — kényszerhelyzetben lévő — ügyfeleit gazdaságpolitikai tanácsainak elfogadására, és ezeket a tanácsokat általában igen diszkréten adja, gyakran — s néha igen abszurd formában — merül föl a Valutaalap felelőssége a hiteleire utalt országok gazdaságpolitikájáért, gazdasági–társadalmi fejlődéséért (pontosabban: a fejlődés elmaradásáért). A Valutaalap alapító atyái előre sejtették ezt: a szervezetet létrehozó amerikai ügyvédek (valamint holland és brit gyarmati tisztviselők) kitalálták a *szándéklevelek* rendszerét.

Mivel a hitelfelvevő szuverén adós és hitele fedezetéül vállalt gazdaságpolitikája szolgál, minden IMF–hitel jogi előfeltétele az, hogy a hitelfelvevő ország kormánya (annak nevében a pénzügyminiszter vagy a jegybankelnök) szándéklevelet bocsásson ki, amelyben részletesen kifejtik, milyen gazdaságpolitikai intézkedéseket terveznek a hitelfelvétel időszakában, s azoknak milyen hatásai várhatók a visszafizetés időtartama alatt. A Valutaalap Igazgató Tanácsa csak ezután tárgyalja meg a hitelkérelmet. *Formálisan tehát a Valutaalap nem tehető felelőssé semmiért,* hiszen a hitelfelvevő ország kormánya foglalja össze a szándéklevélben, hogy mit kíván tenni, és ahhoz kéri a Valutaalap segítségét. A Valutaalap persze a szándéklevélben foglalt számok századain–ezredein túl is beleüti az orrát mindenbe — erre pedig a *gazdaságpolitikai konzultációk* rendszere nyújt lehetőséget.

Az egyenlőek és az egyenlőbbek

A Valutaalappal csak az a baj, hogy soha nem volt képes betölteni azt a magasztos szerepet, amelyre alapítói létrehozták és amelyet alapokmánya rögzít. A Bretton–Woods-i rendszer eszmei alapja ugyanis az a felismerés volt, hogy a „teljesen magára hagyott" világgazdaság — miután megszűnt az aranypénz–rendszer-, a nemzetközi árfolyam–politikai és gazdaságpolitikai együttműködés hiánya folytán szükségszerűen világválságokhoz vezet (mint 1929–33–ban), sőt: *az 1929–33–as válságot éppen a nemzetközi pénzügyi és gazdaságpolitikai együttműködés hiánya* — a versengő leértékelések és restrikciók — *tette globális (világ)válsággá.* A fejlett országok igényeihez igazítottan létrehozott intézmények azonban 20 év után már kizárólag fejlődő országokat finanszíroztak — márpedig a Valutaalap csak a hiteleire szoruló országokat tudja kordában tartani, azokat, amelyek nem kérnek hiteleket, nem képes befolyásolni. Azok az országok tehát, amelyek cselekvően alakítják a kamatlábakat és valutaárfolyamokat, s ennek folytán meghatározzák a világgazdaság lényegi fejlődési tendenciáit, „szabadon garázdálkodhattak–garázdálkodhatnak". Amikor a rendszert még az USA abszolút túlhatalma jellemezte — a hatvanas évek közepéig–végéig —, nem véletlenül járta a mondás: „mindenki egyért—egy senkiért!" Ma ugyanez a helyzet — mutatis mutandis: országok egy kis csoportja alakítja a világgazdaságot — és az IMF–en keresztül (is) — megkövetelik, hogy azok is fizessék a nótát, akik nem is rendeltek semmilyen zenét!

Az alapvetően a kollektív — keynesiánus! — gazdaságpolitikai szabályozás intézményeiként létrehozott Valutaalap és Világbank–csoport éppen ezt a globális — a világgazdaság egészére kiterjedő — szabályozó funkcióját képes a legkevésbé ellátni. *A liberalizmus bajnokaként fellépő, a monetarista ortodoxia talaján álló Valutaalap* csak ott képes hatni, ahol a valóságban is megvalósíthatja etatista–dirigista gazdaságpolitikai intencióit, vagyis a hiteleire rászoruló országokban. A 'Do as I say, not as I do' (*„Azt tedd, amit mondok, ne azt, amit teszek!"*) álszent gyakorlatát követve olyan liberális kereskedelem– és pénzügypolitikát kényszerítenek az adós országokra, amelyről a legfejlettebb országokban sokat beszélnek, de voltaképpen sohasem gyakoroltak. Mivel pedig azokkal az országokkal, amelyeknek van érvényes Valutaalap–megállapodásuk (hitelfelvétel vagy –visszafizetés közben vannak), a Valutaalap rendszeres — legalább évenkénti — gazdaságpolitikai konzultációkat folytat, érthető az az általánosan elterjedt *kép* is, hogy a valutaalap –hitelekre szoruló országokban voltaképpen a Valutaalap csinálja (de minimum diktálja!) a gazdaságpolitikát.

A mumus

Demokratikusan választott kormányok — három évtizedes latin–amerikai, afrikai és nyugat–európai (brit 'stop and go' 1976–ig!) tapasztalat szerint *elvesztik a valutaalap–hitel felvételét követő választásokat.* A rövid távra orientált szigorú restrikciós politikák népszerűsége és választási vonzereje érthetően csekély. Márpedig a demokratikusan választott, tehát a politikájuk eladására törekvő kormányok általában nem tudják elkerülni azt a csapdát, hogy az egyébként is végrehajtandó restrikciós intézkedések meghozatalakor ne hivatkozzanak a Valutaalapra. „Ezek nélkül az intézkedések nélkül nincs Valutaalap–megállapodás és nem jutunk további külső forrásokhoz sem" — kotyogják el magukat a kevés fantáziával rendelkező kormányok, amikor a Parlamenttel, a szakszervezetekkel, egyházakkal, civil társadalommal stb. kell a keserű pirulá(ka)t lenyeletni. Ez sokszor valóban fantáziátlanság, bátortalanság és az ingatag belső pozíciók kamuflázsa: *a Valutaalap restrikciós igényei ugyanis gyakran csakugyan elkerülhetetlenek,* s azokra általában a külső egyensúly végzetes felborulása miatt mindenképpen szükség van/volna.

A „mumus–szerep" érvényesül a leghatékonyabban, ennek megfelelően a Valutaalap elleni támadások — mind az egyes országokon belül, mind nemzetközileg — szerte a világban a városi folklór részévé váltak. Ez nagy baj, mert miközben a Valutaalap által *is* sugallt monetáris ortodoxia tort ül a világban (és számolja föl a kevésbé fejlett országok, nemzetgazdaságok modernizációs lehetőségeit), a folklorisztikus megnyilvánulások elhomályosítják a lehetséges tudományos és gazdaságpolitikai ellenvetéseket. Így alakulhat ki olyan felfogás, amelyben minden technokrata a Valutaalap szekértolója, és a Valutaalap minden bírálója jobb- vagy baloldali populista. A különbségek jelentéktelenek: Latin–Amerikában és Afrikában nem beszélnek „zsidó–szabadkőműves világösszeesküvésről", Kelet– és Közép–Európában pedig egyáltalán nem ismerik a Valutaalap és a Világbank–csoport történetét, ezért a Latin–Amerikában már harminc éve evidens jelenségeket naponta újra felfedezik.

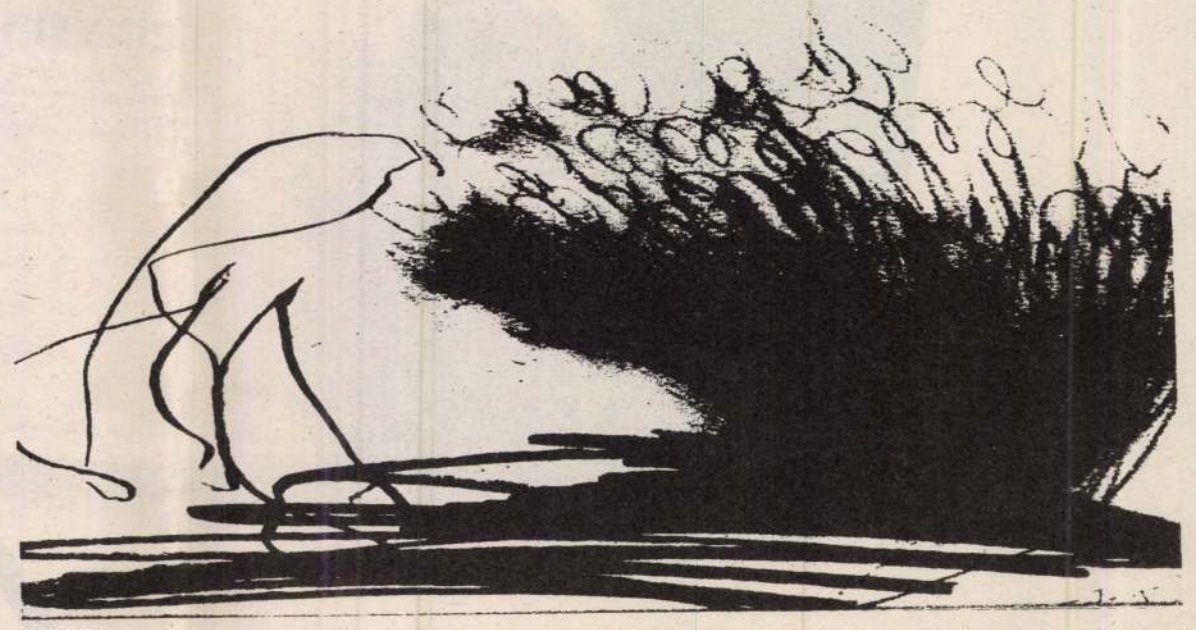

Szirtes János: Bombariadó I.

Közbeszólás Londonból

A magyar sajtóban is kisebbfajta vihart kavart a nagytekintélyű brit gazdaságpolitikai hetilap, a *The Economist* háttérintézetének tanulmánya a Valutaalap–programok közép– és kelet–európai hatásairól. Az *Economist Intelligence Unit* elemzését két összegző megállapítással zárja: „Az IMF–nek a növekedésre gyakorolt hatása döntően negatív volt. Ez nem azt jelenti ..., hogy az IMF–programok következtében csökkent a GDP, hanem sokkal inkább azt, hogy az IMF–politika hatására a növekedés sokkal alacsonyabb lett, mint anélkül lett volna. Nem teljesen meggyőző az a szokásos érvelés, amely szerint az átlagosnál nagyobb GDP–csökkenés, társulva a radikális kiigazítással, a jövendő növekedés szükségszerű előfeltétele. (...) Továbbá a műszaki kapacitások leromlása, az oktatási kiadások, valamint az emberi tőkeállomány csökkenése a fenntartható növekedésre tartósan kedvezőtlen hatást gyakorolhat . (...) A másik eredmény az, hogy a gazdaságpolitikai változók összessége döntően pozitív hatást gyakorolnak az inflációra — *minél „ortodoxabb" a politika, annál kevesebb az esély az infláció csökkentésére,* más feltételeket azonosnak véve. (...) könnyen előfordulhat, hogy *a sztenderd IMF–csomag bevezetésére való törekvés a kaotikus környezetben csupán felerősíti a problémákat,* eltereli a kormányzati figyelmet a a legsürgetőbb tűzoltómunkákról és arról, hogy a gazdaság — legalábbis átmenetileg — kizökkent a normális medréből, és ennek az infláció csak egyik jele."

Az azonnali, a rendszerváltás közvetlen kezdetén bevezetett ortodox politikák — intézményes feltételek híján — nem lehettek sikeresek. Egyébként: „Az olyan külső sokk hatására, mint amit a regionális kereskedelmi övezetek és államszövetségek fölbomlása, továbbá súlyos kereskedelmi veszteségek jelentenek, a szokásos gyógyszerek nem vezethetnek a kívánt eredményre."

Mindezek a nemhogy baloldaliasággal, de még keynesiánus beütésekkel sem vádolható *Economist* kutatóintézetének kiterjedt empirikus elemzésen alapuló következtetései. Szerencsés esetben ez arra ösztönözhetné a hazai szakmai (és gazdaságpolitikai) köröket, hogy végiggondolják, nem lenne–e érdemes alaposan — és konkrétan! — tanulmányozni a Valutaalap által sugallt–kikényszerített gazdaságpolitikák következményeit Latin–Amerika elmúlt három évtizedében? Nem volna–e célszerű végiggondolni, lehetséges-e, és ha igen, milyen hatásokkal jár olyan egyensúlyi követelmények „azonnali" megteremtése, amelyeknek a legtöbb fejlett (például EU–tag) ország sem tud megfelelni? Nem kellene–e alaposan végiggondolni, hogy egy történelmileg páratlan helyzetben mennyire érvényesek az átlagra szabott dogmák?

Igenlő válaszok perszé csak akkor születhetnek, ha először is megértjük, milyen szempontokat képvisel a Valutaalap — a külső hitelezők elvont érdekeit! — és az mennyire esik egybe saját, nemzetgazdasági érdekeinkkel. *Kár lenne a populistákra meg az Economist Intelligence Unitra hagyni a liberális ortodoxia legdogmatikusabb megnyilvánulásainak bírálatát!* Próbáljuk meg inkább együttesen, minél kiterjedtebb vitákban átgondolni, *mi is valójában a Nemzetközi Valutaalap? A beteg nemzetgazdaságok (esetleg a „fertőző" nemzetgazdaságok karanténjának) orvosa?* Vagy a közgazdasági ortodoxia professzora? A nemzetközi pénzügyi-gazdasági zenekar karmestere vagy a nemzetközi gazdasági-pénzügyi rendszer csendőre? A közgazdasági–gazdaságpolitikai racionalitás letéteményese, vagy az a mumus, akinek, aminek a segítségével kordában tarthatók a szakszervezetek és a civil szervezetek?

(A szerző közgazdász)

Szirtes János

Örök érték

A Szinyei Takarékjegyet azoknak a befektetőknek bocsátotta ki a Dunabank, akik szeretik a kényelmet és bőséges hozamot szeretnének.

Sávos ajánlat, havonta +10%

A Szinyei Takarékjegy öt hónapos, fix, sávos kamatozású megtakarítási lehetőség. Kámata minden hónapban 10 %-kal növekszik az alábbiak szerint:

1-30 nap között	évi 7%,
31-60 nap között	évi 17%,
61-90 nap között	évi 27%,
91-120 nap között	évi 37%,
121-150 nap között	évi 47%.
Átlag kamat (5 hónapra):	évi 27%

Kényelem+kamatos kamat

A Szinyei Takarékjegy nagyfokú kényelmet biztosít, mert ha a futamidő végén nem kívánja felvenni pénzét, akkor a kamattal megnövelt összeget - a tőkésítéskor érvényes kamatszinten - automatikusan újra lekötjük. A Szinyei Takarékjegy lejáratát tehát Önnek nem kell figyelnie, mert a futamidő öt havonta - a kamatokkal megnövelve - mindig újra indul. És aztán megint újra indul, újra és újra és újra.... A kamatos kamatokkal Ön rendkívüli hozammal számolhat.

Látványos gyarapodás

Tudjuk, hogy Önt elsősorban nem a semmitmondó, zavaros kamatlábak érdeklik, hanem az - ami általában valamennyi céltudatos befektetőt -, hogy a befektetett tőkéje, adott idő alatt, konkrétan mennyi kamatot biztosít. A Szinyei Takarékjegy - jelenleg érvényes kamatlábakkal számolt - fantasztikus hozamáról az alábbiak biztosan meggyőzik Önt:

10.000,-Ft	10.000,-Ft	10.000,-Ft	10.000,-Ft	10.000,-Ft
SZINYEI TAKARÉKJEGY 1X5 HÓNAP	SZINYEI TAKARÉKJEGY 2X5 HÓNAP	SZINYEI TAKARÉKJEGY 3X5 HÓNAP	SZINYEI TAKARÉKJEGY 4X5 HÓNAP	SZINYEI TAKARÉKJEGY 5X5 HÓNAP
11.095,-Ft	12.326,-Ft	13.694,-Ft	15.213,-Ft	16.901,-Ft

Bármikor készpénzre váltható

Természetesen Önnek nem szükséges előre meghatároznia a lekötési időt. Sőt, azt sem kell megmondania, hogy hány perióduson keresztül szeretné a pénzét kamatoztatni. Akkor válthatja vissza a Szinyei Takarékjegyet, amikor szüksége van megtakarított pénzére. Az elhelyezés és felvétel napjának kivételével minden nap kamatnap. Az a legelőnyösebb, ha mindig valamelyik öt hónapos periódus végén váltja vissza, tehát az 5., 10., 15., 20., 25., ... stb. hónap végén.

Megnyugtató biztonság

A Szinyei Takarékjegy névre szól. Mint ilyen, az Országos Betétbiztosítási Alap által - a törvényben meghatározott feltételek szerint - biztosított betét. Szinyei Takarékjegy váltásakor két betétest is megnevezhet, és csak azok a személyek válthatják vissza - együtt vagy külön-külön -, akik az okiraton szerepelnek.

Lenyűgöző

A Szinyei Takarékjegy elkészítése során különös gondot fordítottunk a külső megjelenésére is. Lenyűgöző szépsége alkalmassá teszi arra, hogy Ön megajándékozza vele szeretteit, barátait, vagy üzleti partnereit. Ha ajándékba kívánja megvenni, akkor az Ön személyi igazolványának bemutatásán kívül meg kell mondania a megajándékozni kívánt személy nevét, lakcímét és személyi igazolványa számát. A Szinyei Takarékjegyet 10-, 50-, 100- és 500- ezer Ft-os címletben, rajtuk négy különböző gyönyörű festménnyel bocsátjuk ki Önnek.

DUNABANK RT

KÖZPONT:
1054 Budapest, Báthori u. 12.
Tel.: 269-3292, 269-3377

BUDAPESTI FIÓK
1054 Budapest, Báthory u. 12.
Tel.: 269-3353

EGRI FIÓK
3300 Eger, Deák F. u. 1.
Tel.:36-321-788, 36-321-356

GYŐRI FIÓK
9021 Győr, Király u. 14.
Tel.: 96-313-597, 96-313-325

HEGYESHALMI KIRENDELTSÉG
9222 Hegyeshalom,
Miklósfalvi u.1.
Tel.: 96-220-236,
96-320-405

MOSONMAGYARÓVÁRI KIRENDELTSÉG
Mosonmagyaróvár, Győri kapu u. 8.
Tel.: 96-217-644

MISKOLCI FIÓK
3527 Miskolc, Bajcsy-Zs. u. 1-3.
Tel.: 46-359-320, 46-359-321

NYIREGYHÁZI FIÓK
4400 Nyíregyháza, Bethlen G. u. 1.
Tel.: 42-312-985, 42-312-711

SZEGEDI FIÓK
6722 Szeged, Gutenberg u. 5.
Tel.: 62-484-784, 62-484-600

VESZPRÉMI FIÓK
8200 Veszprém, Brusznyai Á. u.6.
Tel.: 88-428-822, 88-428-843

ZALAEGERSZEGI FIÓK
8900 Zalaegerszeg, Kossuth u. 52/a.
Tel.: 92-320-063, 92-320-064

A Szinyei Takarékjegy csodálatos befektetés.

Szirtes János

AKCIÓ - FESTÉSZET című

kiállításának megnyitója

1996. január 5-én 18 órakor lesz.

Megnyitja SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

január 5-től január 28-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

NYOMTATVÁNY

Óbudai Társaskör
Andrási Gábor
Budapest
Kiskorona u. 7.
1036

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax: 1869-038)

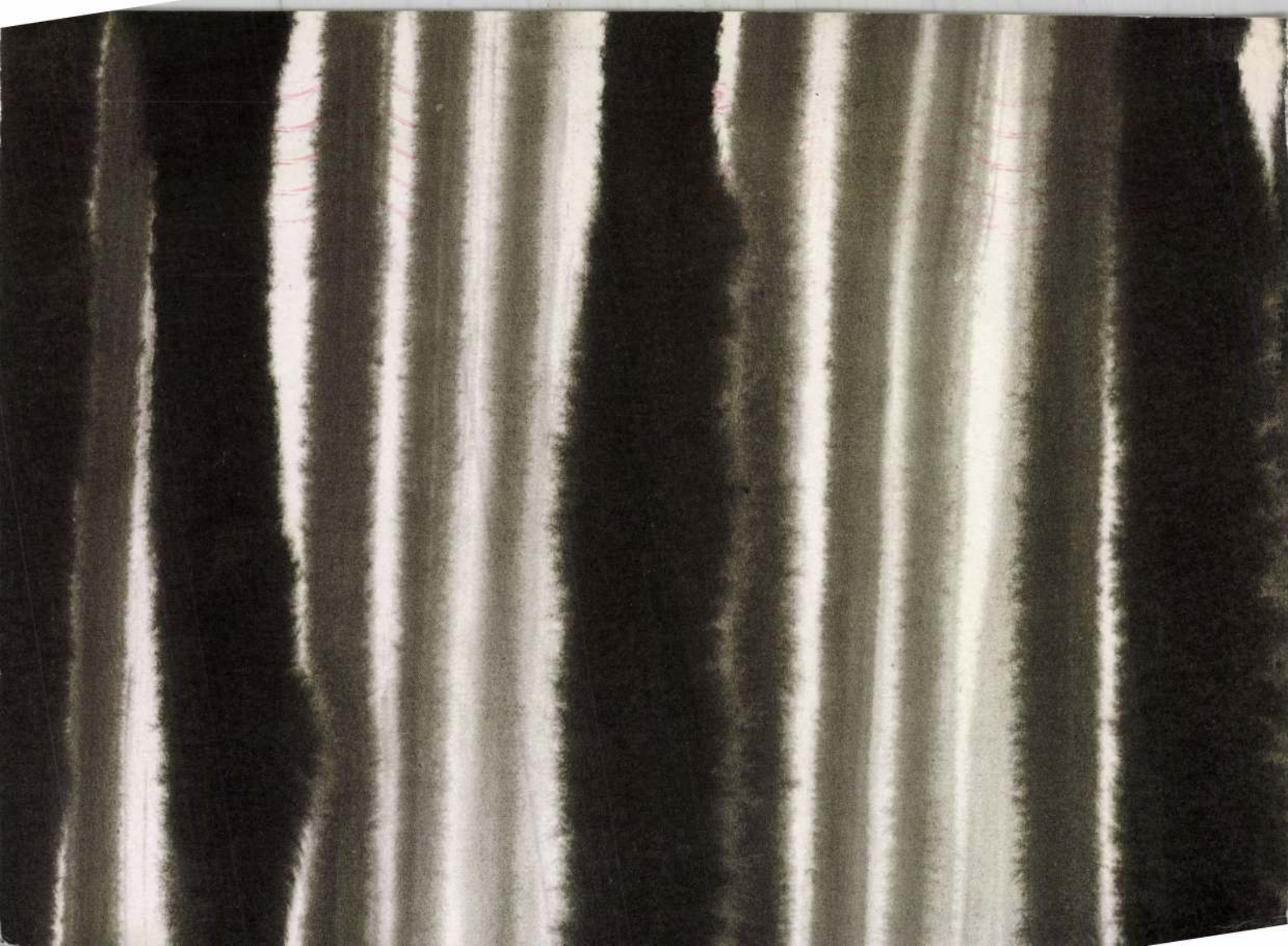

Szirtes János (1954–)
Fekvő fa 14. 1996
papír, tus, tempera 31x41 cm
Budapest, Várfok Galéria

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

A BTM Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum meghívja Önt

SZIRTES JÁNOS

FEKVŐ FA – FEKVŐ KRISTÁLY
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA ÉS AZ AZT KÖVETŐ FOGADÁSRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
1997. DECEMBER 16-ÁN 17 ÓRAKOR
BITTNER DÓRA ÉS PÉTERFFY ZSÓFIA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1998. JANUÁR 4-IG, 10-16 ÓRÁIG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL.

FK. : DR. BODÓ SÁNDOR

FK KM
Fővárosi Képtár
Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.

DÍJ HITELEZVE
BUDAPEST PF. 4.
1250

Erdődy Gábor dr.
Budapest
Báthory u. 10.
1054

Tisztelettel meghívom Önt a Várfok Galériába
2000. február 3-án, csütörtökön 18 órától 20 óráig

VÁR 14 FOK GALÉRIA

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára.

2000. február szombat 19-én délután 16 órai kezdettel beszélgetés a művésszel.
Vezeti: Készman József művészettörténész
A kiállítás 2000. március 4-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I., Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.
Látogatás csak előzetes bejelentkezés alapján.

VÁRFOK GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./fax: +36 1 213-5155
e-mail: szalokyk@mail.matav.hu
Szalóky Károly
/Támogatók: Állami Nyomda Rt., Art Communication,
Budapest Bortársaság/

SZIRTES JÁNOS

L'ornementation du labyrinthe

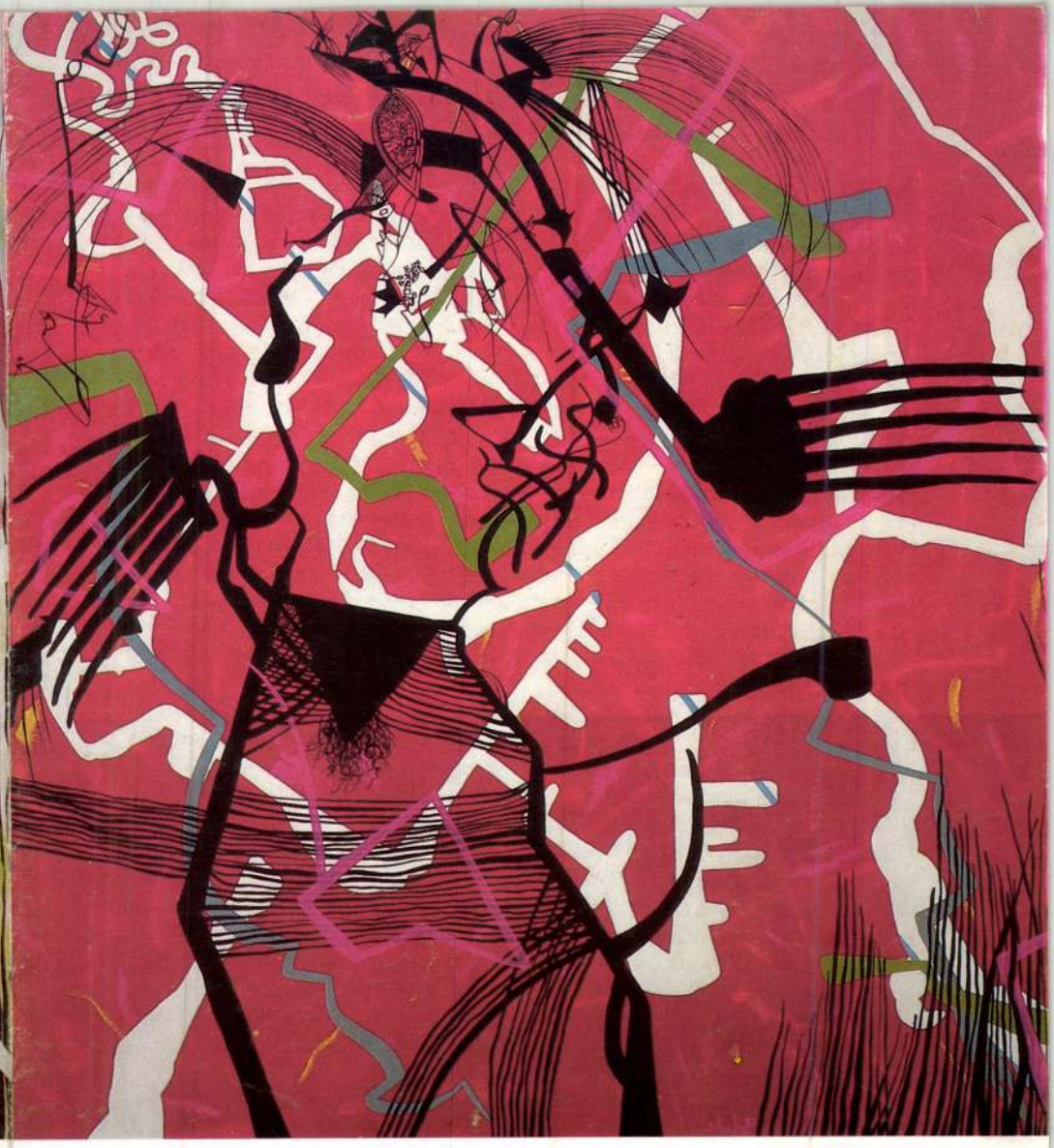

A labirintus ornamentikája

Szempontok Szirtes János művészetének értelmezéséhez

A nyolcvanas évek legelején páratlan gazdagságú, komor és rejtélyes ornamentalizmusával tűnt fel Szirtes János. Festményein és rendkívüli művességgel készített grafikai lapjain a felismerhetetlenség ellenére is ismerős síkformákat apró jelek szövevénye borítja be. Az egymás mellé rajzolt vonalak, szabálytalan geometrikus formák és az egyszerű minták monotóniáját a nyugtalanítóan felvillanó barbár színek vad, zaklatott ritmusa töri meg. A fekete, vörös, ezüst és sötétzöld színes ünnepélyessége gyakran sötét sejtésekkel, nyomasztóan súlyos és szorongató hangulatokkal fonódik össze. A szeszélyes és szertelen, mindenre kiterjedő és mindent magába foglaló, mindent beborító parttalan ornamentalizmus egységbe olvasztja a spontán jeleket, a banális ábrákat, a primitív mimetikus formákat és a dzsungelszerű természet szövevényes, kusza alakzatait. A Szirtes-képen egy labirintus jelenik meg, a maga barbár pompájában, ahol az útelágazásokat ijesztő ékítmények díszítik, s ahol a természeti formák kibogozhatatlanul összekeverednek a fantázia merész és ellenőrizhetetlen képzeteivel. S ebből a megkapóan gazdag, talányosan sokrétű, zavarbaejtően áthatolhatatlan ornamentális szövetből komor méltósággal emelkednek ki a Nagy Motívumok, egy számunkra ismeretlen és titokzatos, teljes mélységében soha fel nem tárulkozó rítus kultikus tárgyaiként.

Szirtes János a mai fiatal magyar művészgeneráció egyik legsokoldalúbb képviselője. Helyzete meglehetősen sajátos. Performerként a hetvenes évek legvégének egyik fontos szellemi-művészeti áramlatát, a legmagasabb szinten Hajas Tibor által képviselt drámai, egzisztenciális akcionizmust fejleszti tovább. A magyarországi posztkonceptualizmus egyik legjelentősebb műhelyében, az Erdély Miklós vezette ún. INDIGÓ-csoportban kezdte tevékenységét. Ugyanakkor Szirtes alapvetően és kezdettől fogva vonzódott a műtárgykészítéshez, a művességhez, a festészet önkifejezési formáihoz, s az archaikus kultúrákban rituális jelentéseket is magábafoglaló tevékenységként gyakorolt „díszítéshez". Szirtes számára a kép olyan érzéki-konkrét evidencia, melyben az individuális létélmény színes, materiális, tárgyias alakot ölt. Számára nem létezik a kép testisége és a szellemi üzenet absztrakt tisztasága közötti ellentét. Éppen ezért a képalkotás manuális folyamata lényegi jelentőségű számára.

Szirtes János festészete tematikailag szorosan kapcsolódik performancemővészetéhez, melynek központi mozzanata az önmegvalósításért, a dolgok és történések személyes hitelességű létélménnyé való átlényegítéséért, az individuális lét integritásáért folyó küzdelem.

A banális események, az apró, tovatűnő, alig észrevehető történések, a triviális dolgok egzisztenciális távlatokba való emelése, a lét és nemlét kérdéskörébe való bevonása teremti meg az esztétika „pszeudó-ritus" tartalmi alap-

C'est la raison pour laquelle Szirtes se tourne vers les motifs du folklore hongrois, vers les mythes populaires: il y voit une lutte incessante entre l'homme et «le Mal», la clarté et l'obscurité, la vie et la mort, la réussite et l'égarement. Le labyrinthe de Szirtes est pareil au labyrinthe énigmatique de l'existence, dans lequel la richesse exotique et bariolée et le faste barbare pèsent souvent sur nous comme un poids suffoquant, accablant, un poids quasi insupportable; le grand problème du choix. L'art de Szirtes n'a donc rien à voir avec le monde nostalgique' illusoire du «néo-folklorisme» ni avec «le néo-décorativisme» sans problèmes: les décors puisés par Szirtes dans l'enchevêtrement indénouable de la vie représentent de façon sensuelle la création de systèmes hiérarchiques.

Dans «l'art-performance» de Szirtes un rôle capital est attribué» aux motifs messianiques». Même dans sa peinture on voit apparaître ces motifs fastueux qui nous aident à nous orienter dans cet enchevêtrement et nous indiquent la direction à prendre vers la sortie dans ce labyrinthe énigmatique plein de présages de mauvais augure. Ce sont les motifs «quasi sacraux» tels que «le cerf merveilleux», «l'arbre de la vie», la source intarissable à la force magique, la croix du Christ ou «les masques» destinés à symboliser le mystère de la transsubstantiation de l'homme condamné à vivre une seule vie, la possibilité de la rédemption par l'esthétique-même.

La force convaincante de l'art de Szirtes, son humour spécial et son sérieux, sa richesse en sentiments et en images pittoresques découlent d'une conception ambivalente du mythe; conception comprenant à la fois des puissances primitives et des forces inébranlables, des pouvoirs sacraux et des luttes barbares et sanglantes. Sous cet aspect l'interprétation de la peinture de Szirtes se rapproche de l'interprétation des mythologies individuelles.

Les peintures de Szirtes sont des spectacles suggestifs. Sa conception de l'art est déterminée par l'individualité de l'image. Les couleurs vives, les rythmes barbares et trépidants caractérisant ses images dénotent une force primitive. Son art se caractérise à la fois par l'expressivité et la richesse décorative, la morosité angoissante et l'humour caché. La richesse sensuelle inépuisable de cette peinture, la saturation affective propre aux archaïsmes contribuent à exprimer de façon dramatique les problèmes existentiels affrontés par l'individu. L'ornementalisme dans la peinture de Szirtes fait éclater les limites extrêmes de l'enrichissement du sens.

Loránd Hegyi

nu du «pseudo-rite». Les cadres formels du «pseudo-rite» personnifié dans la peinture sont caractérisés par un ornementalisme sans rivage, expansionniste, pareil au lierre, absorbant tout et d'une richesse mystérieuse. La lutte mythique apparaît comme un spectacle sensuel en couleurs. Elle comprend à la fois le mot de l'énigme, l'exploration des pièges et des couloirs sombres du labyrinthe, le choix et la hiérarchie des valeurs, le «décor» d'importance sacrée et la lutte réelle, élémentaire, barbare et sanglante, la lutte menée jusqu'à la mort.

L'art de Szirtes se caractérise avant tout par la poésie du mythe, sa réinterprétation esthétique au nom de la subjectivité radicale et sa représentation expressive-sensuelle en images. C'est de là que provient le faste sombre de ses décors. La question de vie et de mort, la lutte mythique menée contre «les forces du Mal» s'implantent dans la jungle désordonnée qu'est la vie, dans le monde des mystères.

Toutes les peintures de János Szirtes sont des métaphores représentant la vie mystérieuse compliquée et variée jusqu'à la démesure dans laquelle se mêlent banalités et mythes, fugacité et permanence, apparence et essence; la vie des recherches permanentes. Nous nous promenons dans une forêt vierge, impénétrable, envahie de lianes, fabuleuse et pittoresque qui nous réserve sans cesse des surprises et dans laquelle nous sommes guettés de partout par des forces méchantes et destructrices. Avant de faire un pas nous sommes obligés d'arrêter notre choix: quel chemin prendre dans ce monde désordonné plein de pièges et de labyrinthes.

Les peintures de Szirtes sont des labyrinthes. Les formes étroites, souples et tortueuses rappellent les branches des arbres ou les ruisseaux aux méandres capricieux, les chemins forestiers couverts de feuillage ou les grottes et les couloirs sous-terrains. Les petites figures, les signes énigmatiques, les hiéroglyphes inconnus et les dessins primitifs apparaissent comme «des panneaux de signalisation» nous permettant de choisir la direction à prendre. Tous les points du labyrinthe nous posent des questions et nous obligent à y répondre. Nous sommes contraints sans cesse de lutter pour pouvoir continuer notre chemin.

Tout comme le style «performance» qui représente la succession chronologique des événements, les peintures de Szirtes revêtent également un aspect temporel: la lecture chronologique de l'espace imaginaire du tableau, «l'approche aventureuse», l'interprétation des signes doivent être comprises comme une action temporelle.

Les tableaux de Szirtes sont envahis d'ornementations expressives qui enrichissent le décor primitif d'une nouvelle signification: la recherche des valeurs et la création d'une hyérarchie de ces valeurs.

Les motifs simples, banals font également partie du mythe: c'est le pôle opposé des Grands Motifs mis en relief. Le décor à caractère sacral embrasse en effet les moindres détails tout en interprétant et analysant les événements.

ját. A parttalanná váló, folyondárszerű, terjeszkedő, mindent felhabzsoló, rejtélyes gazdagságú ornamentalizmus teremti meg e képben testet öltő „pszeudó-ritus" formai kereteit. A színes, érzéki látványban megjelenő mitikus harc éppúgy magába foglalja a titkok, rejtélyek feltárását, a labirintus sötét folyosóinak és csapdáinak kifürkészését, az értékek kiválasztását, a hierarchikus elrendezést és a szakrális jelentőségű „feldíszítés" aktusát, mint a tényleges elemi harc ősi, barbár, véres eljátszását, az életre-halálra folytatott küzdelem felidézését.

Szirtes János művészetében a mítosz poetizálása, a radikális szubjektivitás jegyében való esztétikai újraértelmezése és érzéki-szemléletes képi megjelenítése áll a középpontban. Díszítményeinek komor pompája ebből fakad. Az élet és a halál viszonya, a sorskérdésekkel való szembenézés, a „gonosz" és pusztító erőkkel való mitikus küzdelem beágyazódik az élet szövevényes, dzsungelszerű kuszaságába, a rejtélyek sejtelmes világába.

Szirtes János valamennyi festménye ennek a bonyolult, szertelenül sokrétű, a banalitást a mítikussal, a tovatűnőt a maradandóval, a látszatot a lényegivel vegyítő rejtélyes életnek, az örök keresés világának képi metafórája. Áthatolhatatlan sűrűségű, indákkal benőtt, homályos és meseszerű, picturesque „őserdőben" járunk, ahol mindenütt meglepetések várnak ránk, mindenütt gonosz, kiismerhetetlen és pusztító hatalmak leselkednek ránk. Minden lépésünk választáson alapul: merre induljunk ebben a szövevényes, csapdákkal és útvesztőkkel teli világban.

Szirtes képei labirintusok. Szemünkkel követhetjük a karcsú, hajlékony, tekergő formákat, melyek széttartó faágakra, vagy szeszélyesen kanyargó patakokra, lombokkal fedett, sűrűn benőtt erdei utakra, olykor pedig barlangokra vagy földalatti folyosókra emlékeztetnek. Leolvashatjuk az apró ábrák és rejtélyes jelek, ismeretlen hieroglifák és primitív rajzocskák „útjelzőtábláit", s választhatjuk, merre indulunk tovább. A képi labirintus minden pontja kérdéseket állít elénk, s döntésekre kényszerít. Permanensen meg kell küzdenünk a továbbjutásért.

Ahogy a performance időben előrehaladó történéssort jelenít meg, s a befogadás időben zajlik, éppígy Szirtes festményeinek is van egy időbeli aspektusa: a kép képzeleti terének időben zajló virtuális bejárása, a „kalandozás" mint történés, mint akció időbelisége, a jelek leolvasásának és interpretálásának időbeli történésként való felfogása.

Szirtes képeit expresszív tartalmú ornamentika borítja el, ami a díszítés ősi aktusát új jelentéssel telíti: az értékkeresés, az értékrend megteremtésének motívumával. A díszítés kiemelés, a fontosság hangsúlyozása, elkülönítés és egy szellemi hierarchia kinyilvánítása.

A banalitás, a törmelékesség, a triviális dolgok világa is a mítosz része, a hierarchikusan kiemelt Nagy Motívumok ellenpólusa. Tehát a szakrális tartalmú díszítés kiterjed a legapróbb részletre is, s értelmezi, értékeli a jelenségeket. Ezért fordul Szirtes a primitív népek művészete felé, a magyar fol-

klór motívumvilága és a népi varázslások, rítusok felé, hiszen mindebben az ember és a „gonosz", a világosság és a sötétség, az élet és a halál, a célbaérkezés, és az elveszés küzdelmének kifejezését látja. A képi labirintus a lét rejtélyes labirintusa, melyben a tarka, egzotikus gazdagság és a barbár pompa gyakran fojtogató, nyomasztó súlyként, már-már elviselhetetlen teherként, s választás terheként nehezedik ránk. Éppen ezért Szirtes művészetének sem a neofolklorizmus önáltató nosztalgiavilágához, sem az önfeledt újdekorativizmus problémátlanságához nincs köze: nála a díszítés az élet kibogozhatatlan szövevényességéből merít, s a hierarchikus rendszerteremtés érzéki megjelenítéseként funkcionál.

Szirtes performance-művészetében döntő szerepet játszanak a „megváltómotívumok". Festészetében is feltűnnek ezek a — sűrű díszítéssel, súlyos pompával kihangsúlyozott — motívumok, amelyek birtoklásával eligazodhatunk a kuszaságban, amelyek irányt tudnak mutatni a rejtélyes, talányokkal és baljós sejtésekkel teli labirintusból való kijutáshoz. Ezek olyan „kvázi-szakrális" motívumok, mint a „csodaszarvas", az „életfa", a kiapadhatatlan és mágikus erejű forrás, az asszociatíve felidézett krisztusi feszület, vagy a „maszkok", amelyek az esendő, egyetlen sors megélésére kárhoztatott ember mássá válásának, átlényegülésének misztériumát, az esztétikai megváltás lehetőségét szimbolizálják.

Szirtes János festészetének meggyőző ereje, sajátos humora és egyben komolysága, érzelemgazdagsága és meglepő, picturesque képgazdagsága a mítosz ambivalens — tehát egyszerre ősi erőt, rendíthetetlen érvényességet, szakrális hatalmat, illetve barbár, véres, testi küzdelmet, de mégis iróníkus távolságtartást is magába foglaló, összetett és szubjektív — felfogásából fakad. Ebben a vonatkozásban Szirtes festészetének jelentésvilága az individuális mitológiák mítoszértelmezéséből eredeztethető.

Szirtes képei szuggesztív látványjelenségek. Művészetfelfogásában a kép individualitása meghatározó mozzanat. Képeinek színessége, barbár ritmusai, zaklatottsága és organikus elevensége elemi erőt sugároz. Expresszivitás és dekoratív gazdagság, szorongató komorság és rejtett humor, nyomasztó feszültség és játékos ornamentalizmus egyszerre jelentkezik művészetében. A festői felület kimeríthetetlen érzéki gazdagsága, meglepetésekkel teli sokrétűsége, az archaizálás hangulati telítettsége mindig a személyes léthelyzetek alapkérdéseinek drámai kifejezését szolgálja. Szirtes festészetében az ornamentalizmus a jelentéstágítás szélső határáig jut el.

Hegyi Loránd

Une interprétation de l'art de János SZIRTES

C'est avec une ornementation d'une richesse sans égale que János Szirtes fit son apparition au début des années 80. Sur ses peintures et ses dessins graphiques des signes infimes s'enchevêtrent dans des figures planes parfois difficilement identifiables. La monotonie caractérisant les lignes dessinées les unes à côté des autres, l'irrégularité des formes géométriques et la simplicité des dessins sont rompues par le rythme trépidant de couleurs barbares étincelant de temps à autre de façon inquiétante. Les couleurs solennelles telles que le noir, le rouge, l'argent et le vert foncé nous inspirent des présages sombres et des états d'âme pleins d'angoisse. L'ornementation capricieuse et excessive recouvrant la totalité de l'oeuvre, cette ornementation sans rivage mêle les marques spontanées, les figures banales, les formes mimétiques primitives, les éléments désordonnés et enchevêtrés de la nature pareille à la jungle. La peinture de Szirtes apparaît comme un labyrinthe d'une somptuosité barbare où les carrefours sont ornés de décors effrayants et où des éléments de la nature s'entremêlent aux idées hardies et incontrôlables de l'imagination. C'est sur ce tissu ornemental d'une richesse captivante et impénétrable que se détachent, avec une dignité sombre, les Grands Motifs, objets d'un culte de rite inconnu et mystérieux, ne se révélant jamais complètement.

János Szirtes est un représentant du talent de la jeune génération d'artistes d'aujourd'hui. Sa situation est spéciale. «Performateur», il continu à développer la pensée existentielle, courant intellectuel et artistique faisant son apparition à la fin des années 70 et ayant comme représentant au plus haut niveau, Tibor HAJAS. Les débuts de sa carrière artistique se rattachent à l'un des plus importants ateliers du postconceptualisme en Hongrie, le groupe INDIGO dirigé par Miklós ERDÉLY. Mais Szirtes s'intéresse dès le début à la préparation des objets d'art, à l'artisanat, aux formes expresives de la peinture et aux «décors» empreints de significations rituelles pratiqués dans les cultures archaïques. Pour Szirtes la peinture est une évidence concrète et sensuelle dans laquelle l'idée d'existence revêt un aspect multicolore, matériel, objectif. Szirtes ne connaît pas le divorce entre l'aspect concret de la peinture et le caractère abstrait du message intellectuel. C'est pourquoi l'action manuelle de peindre revêt une importance capitale pour lui.

Les thèmes caractérisant la peinture de János Szirtes sont étroitement liés à son «art-performance» au centre duquel on voit la lutte menée pour la réalisation de soi, pour la transformation des choses et des événements en expériences personnelles, pour l'existence individuelle.

Situer les événements banals, les actions fugitives à peine perceptibles et les choses triviales dans des perspectives existentielles, les traiter comme faisant partie du problème de l'être et du non-être contribue à créer le conte-

ses az effajta másvilágok lét(h)e. S noha Nietzsche óta ,,az Isten halott'', mégis az e világ és a másvilág — Ég és Föld — találkozásának helyei a szent helyek, a sírok és a templomok, melyek még egy deszakralizált világban is e világtalálkozók jelképes színterei. (Eliade)

Így a kiállított mű minden elemében (a tengerész-, bányászkellékek, a kiállítótér látványa, eredeti funkciója) felfedezve a transzcendenciára utaló elemeket, a néző kellemes, noha kicsit unalmas élménnyel térhetne haza. Ám amennyiben megvizsgálja közelebbről is az installáció egyes alkotóelemeit, a fej nélküli mozdulatlanságba dermedt lények narratívák felállítására serkenthetik. A művész megadta a szüzsét, s a látogató a saját interpretációja alapján továbbírja a történetet. A néző lesz a story art alkotója.[2]

A kiállítótér padozatán a matrózok csoportban, egyforma mozdulatlanságban, egyforma horgonytesttel, egyforma ruhában hevernek. Az egyenruha a közösséghez való tartozás elsődlegességét hangsúlyozza, viselőjét egyénisége eltüntetésére kényszerítve. E ,,csoportképben'' egyikük sincs centrális helyzetben, nincs főszereplő (nincs kapitány), akihez képest a többiek meghatározódnak, nincsenek hierarchikus viszonyok, nincsenek kiemelt részletek, gesztusok. Helyzetükre vonatkozóan épkézláb ötletük egész biztosan nincs, mivel se kezük, se lábuk, se fejük. Individuumát vesztett tömeg. Tudat nélküli, érzelem nélküli, lelketlen, reflektálatlan horgonytestek. A matrózok szinte a hajó alkatrészeivé váltak, éppúgy mint a horgony, a hajókötél stb., nem pedig emberek, akik éppen hajón dolgoznak. A XIX. század elején *R. W. Emerson Az amerikai tudós*ról szóló esszéjének elején azt látja a társadalom hibájának, hogy míg a mítoszok szerint az ,,idők hajnalán az Embert az istenek sok emberre osztották fel, hogy könnyebben boldogulhasson'',[3] mára, a megosztott társadalmi állapotban az ember viszont dologgá lett. ,,A mítosz arra is figyelmeztet, hogy az egyén csak úgy lehet teljes, ha munkáját időnként odahagyva csatlakozik a társaihoz''.[4] Ám ezt sajnos már lehetetlennek találja, így ,,a pap elvész a szertartás rendben, a jogász a törvénykönyvben, a munkásból puszta alkatrész lesz, a tengerészből a hajó kötélzetének része''.[5] Minthogy az ÉN-t a változatos, többféle szerephelyzet alakítja, e fekvő, mozdulatlan horgonymatrózok személytelen tárgyak.

Ezt a személytelenséget a mű metonimikus (szinekdochés) struktúrája[6] erősíti fel, azaz a horgony = matróz képlet jön létre. Ez egyszerre értelmezhető a horgony mint matróz és matróz mint horgony esetének is.

Így Kicsiny műve feszültséget teremt

a megszemélyesített horgonytestek (életteli) és az eltárgyiasított emberek (élettelen) lehetséges interpretációja között, illetve a megszemélyesítés-elszemélytelenítés folyamatos egymásba játszásával. Mindenesetre a látvány szintjén mindkét értelmezés esetében a személytelenség és a tárgyszerűség dominál.

A sötétséget homállyá csak a matrózok mellett elhelyezett bányászsapkákon

Részletek a kiscelli kiállításból, 1999
(Fotó: Berényi Zsuzsa)

SZIRTES JÁNOS

világító lámpák változtatják. Itt sem a szellem világossága fénylik, mivel e sapkák is inkább a mentális világ hiányát hangsúlyozzák. E testhiányos alakok napjaink testcentrikus környezetében különösen hatásosak. A testépítés, testfestés, testékszerezés szoros kapcsolatban van a test felöltöztetésével, a divattal, mely az önkifejezés, identitásteremtés, hovatartozás eszköze is lehet. Ám a divat uralma alatt feltétel nélkül meghajlók pont ettől a lehetőségtől esnek el. Így gyakorlatilag nincs különbség a divat diktálta egyformaság vagy a lélek nélküli személytelenség között.

Kicsiny Balázs műve távolról, első benyomásra a templomként 150 éve nem funkcionáló épülettel együtt misztikus aurát teremt, egyrészt a sötétbe borított helységben halványan világító lámpák sokaságával, másrészt a horgonytestükkel földhöz szegezett, felszentelésre váró papokat imitáló matrózok látványával. Ugyanakkor ez a személytelen tömeg egyforma öltözetével, arctalan horgonyfejével nemcsak az individualitást nélkülözi teljes mértékben, mely még belefér, sőt talán kívánatos is az isten iránti teljes odaadásban, hanem testetlen, agyatlan lényük szellemtelenül hever a padlón. A horgony a megállapodottságot jelzi a hajós vándorlásával szemben, megfoszt a vízen való utazás misztikus többletétől. Értelmezhetnénk őket úgyis, mint akik megérkeztek az út végére, megvilágosodtak. Valójában csak a bányászlámpák világítják meg kívülről őket. Így Kicsiny profanizálja a jelenséget, s e nem templom templomban e szívtelen, lelketlen, eszetlen horgonytestek nem képesek részeseivé válni e látszólag misztikus aurának.

Kicsiny művét az az ironikus attitűd teszi izgalmassá, hogy miközben a látvány egészével transzcendens, szakrális benyomást kelt, a mű részleteiben mind visszavonja ezt. Az isteni ihletésű szellemi, lelki szférák megidézése így csak illúzió marad.

JEGYZETEK

1. Hamvas Béla: *Szellem és egzisztencia*, Pannónia Könyvek, 1987, 17. p.
2. Story art: a koncept artból kinövő narratív irányzat, mely pl. egy talált fényképhez történetet ír. Képviselői pl.: Boltanski, Beckley, Baldessari.
3. R. W. Emerson: Az amerikai tudósról, in *A filozófus az amerikai életben* (szerk.: Beck András), Tanulmány kiadó – Pompej, 1995, Bp. 9. p.
4. I. m.: 10 p.
5. I. m.: 10 p.
6. A kortárs képzőművészetben pl. *Gémes Péter, Baranyay András* művei, *Jovánovics György Részlet a nagy Gilles-ből, Drozdik Orsolya Sétáló agyak, Kicsiny Balázs Tizenöt út* című munkája sorolható ide.

Egy akcióművész hétköznapjai

Szirtes János újabb munkái

KÉSZMAN JÓZSEF

Szirtes János munka közben

Mit csinál egy performer, ha éppen nem akciózik? — Átmenti tevékenységét a festészetbe. És *Szirtes* vérbeli eseménymővész, aki nem hazudtolja meg magát. Legújabban bemutatott festményei nyomán úgy tűnik, ismét testtel-korommal ragaszkodik korábbi, különböző műfajú munkáiban visszatérő anyagához, a koromhoz, valamint jól bevált ecsetjéhez, az emberi testhez.

Az eltérő karakterű anyagok ütköztetésének, illetve az ún. testlenyomatok létrehozásának története van Szirtes János munkásságában. Ez a történet elég régen, legalább másfél évtizeddel ezelőtt indult. A 80-as évek új szenzibilitásának fiatalos lendületű akcióművésze rituális, nyilvános bemutatókon készülő action-paintingek sorát valósította meg, amelyek azonos nyomtávon futnak a művész legújabb (1999-es) koromképeivel, testnyomataival.

Tűzzel festeni: A műteremben Szirtes először is vízszintes helyzetbe hozza a lealapozott vásznat, amit égő gyertyával vagy fáklyával alulról bekormoz. Utána leszedi a felfüggesztett vásznat, majd a modell testét, testrészletét hozzányomja a kormos felülethez. Az arcon, a testen felvitt, visszaszedett fekete koromban így egyfajta „negatív" lenyomat jön létre. A korom a szöveten vékony réteget képez, amely őrzi a lángot tartó kéz mozdulatait. Egyes képein nincsenek testlenyomatok, csak a vászonra rakódó füstös-kormos foltréteg, vagy a gyertyafüsttel festett, jellegzetes spirál látható. A lángból kiváló diszpergált anyag, a korom néhol olyan lágyan hullámzó, festői formában jelenik meg, mint meleg nyári napokon a felforrósodott aszfalt fölött remegő levegőtömeg, vagy a jól sikerült aurafényképek nyújtotta látvány. A készülő képhez még egy felülfestés járul: a színes alapozásra lakkal rögzített koromlenyomatra újabb festékrétegek kerülhetnek. Persze a technika nem minden, — éppen ellenkezőleg: nem a szobája mélyén kísérletező entellektüell festőt látjuk. Minden egyes kép születésével festői akció zajlik, miközben irigylésre méltó, „face to face" helyzetben a modellel remekül szórakozik.

A kész műhöz vezető folyamat legalább olyan fontos, mint maga az eredmény: egyszemélyes performansznak tekinthető, ahol a modell is csak eszköz a művész kezében. A lényeg: az eleven élet, ezért fest Szirtes tűzzel, más munkáiban pedig — mint majd látni fogjuk — vízzel. Számára a művészi akció úgy viszonyul az ikonikusan zárt, befejezett képhez, mint az orgazmus ahhoz, hogy csak álmodjuk a gyönyört. Vannak aztán olyan munkái, amelyek esetében éppenséggel a személyes érintettséget, az egyéni kézhasználat nyomát próbálja sterilizálni — ilyen mindenekelőtt az 1997—98 folyamán készült *Fekvő fa, fekvő kristály*-sorozat. Itt használta azt a szerkezetet, amelynek segítségével a vízszintesen lefektetett kép fölé „belógathatja" magát, és hason fekvő helyzetben alakíthatja a felületet. Ez tehát megint valami olyan, ami eseményszerűvé teszi a mű keletkezését, és megóvja attól, hogy bele kelljen gyalogolnia a képfelület szinte fetisisztikus tisztaságába.

Semmi meglepő nincs mindebben, ha tudjuk, hogy Szirtes János alapvetően

esztétikai szemlélettel közlekedik a mindennapokban is, így az élet gyakorlati szférája az esztétikai cselekvés színterét nyújtja számára. Valószínűleg magánélete szintúgy tele van mágikus rituálékkal, mániákusan ismétlődő kis privát-szertartásokkal, mint amilyenek művészetében megfigyelhetők: az egyes tárgyak visszatérő szerepeltetésének gyakorlata egy kultikusan értelmezett alkotói cselekvéssorban. Ha a rítus körülményei és megtörténte a fontos, akkor performansz a vége; ha a rituálé végeredményére helyeződik a hangsúly, Isten sem menti meg attól, hogy festmény kerekedjen belőle.

Ahogyan az alkotás, a mű létrehozása igen fontos folyamat, ugyanúgy lényeges, hogy a korom-testnyomat munkákat a maguk folytonosságában lássuk. A történet a következő: A 70-es évek végén, a 80-as évek elején Szirtes rendre olyan ,,barbár", egzisztenciális érintettségű, rituális dinamikájú összművészeti eseményeket valósított meg, amelyek hatáselemeikben, de egész szándékában is egy direktebb, primérebb — a primitív népek mágikus felfogásához hasonló — művészi magatartásformát képviseltek. Különböző jelentésközvetítő módszerek, anyagok jelentek meg performanszaiban: az emberi test és hang, tűz, víz, égetés, korom, füst, oldás, állati tetemek stb. Az akciók némelyikében kormos tárgy (pl. kés) hagyta lenyomatát a művész arcán vagy testén (ld. *Picture Analysis,* 1987. Köln). A korom először mint elhamvadt láng jelent meg a performanszban: a *Trailslloveyou,* (1985—87. Pécs, Hamburg, Műcsarnok), illetve *Paths-I Love you* (1987) című akciók során fekete ruhába öltözött lányok fejük fölé boruló papírsátrakat kormoztak be égő gyertyával. Az akció végeztével kiterített és falra erősített sátorlapok kúppalástjai az eseménytől elidegenített action-paintingként szolgáltak. A 80-as és 90-es évek fordulóján keletkeztek az első füst(korom)képek, amelyeken már különböző pozitúrába állított emberi testrészletek, embercsoportok kavarogtak minimalista gesztusjelek között. Igazság szerint a korom útjának ezt a stádiumát Szirtes festészetében megelőzte az az állapot, amikor a korom folthatását használta fel a tasizmusra jellemző módon. Gyakran maga a korom (füst, hamu) nincs jelen ezeken a vásznakon, csak pontszerűen felbukkanó vagy ornamentálisan tekergő fekete akrilfoltként járul hozzá a képstruktúra kiépítéséhez: *Zongorista* (1989), *Batthyány I—VI.* (1991), *Még nehezebb nap* (1991) *A költség* (1988), *Lenni* (1990). Az 1992-ben készült festményei az egész képmezőt sfumatós hatású ködtengerként borító füstlerakódásaival a festői felületalakítás szubtilis példáit mutatják. Ebben az évben Szirtes sorszámokkal nevezte el munkáit: *92/41, 92/56, 92/...* A kornyomok mögül felsejlő testfragmentumokat nézve nehéz megszabadulni a különösség, sejtelmesség hatása alól. A legjobb kísértet- és médiumfotókat juttatják eszünkbe, amelyeken homályos, csak részleteiben kivehető alakzatok, ektoplazma-kiáramlás látszik — egyszóval: a jelenés. Furcsa (mert mozdulatlan), halott (mert megfagyott) emberi gesztusok sejlenek fel valami drámai heroizmussal a képeken. Ezek a figurák az áldozatok és a holttestek kikezdhetetlen végérvényességével, ,,kiterítve" dehumanizálják saját hús-bőr valóságosságukat. Megjelentek, előbukkantak és túl vannak valamin, aminek a folyamata teljes szenvedélymenteséggel tárul a néző elé. Eddig a metafizika.

Szirtes János: Hajló angolvörös, 1999, olaj, akril, korom, vászon, 145×130 cm

A beállítások ,,heroizmusa" azért alighanem jól tipologizálható:

A koromképek ugyanazt a rejtőzködést, elfedést valósították meg Szirtes János festészetében, mint — más vizuális kifejezési rendszer segítségével — a rituális performanszokban használt maszkok. A közelmúltban (1997) készült olajképei (*Fekvő fa, fekvő kristály*-sorozat) egyértelműen formalista-kísérletező irányba vitték művészi gondolkodását, amelyeken megfigyelhető, hogy szinte ornamens gyanánt kavarognak a különféle, kristályos szerkezetű vegetációs formák. Legújabb (1999), az XO Galériában bemutatott képeivel igyekszik szintézist teremteni a formák ornamentális burjánzása és a testnyomatok alapvetően alaki megjelenése között. Az akciófestmények ennek révén válnak a test és sík dramatizált találkozásának és elrendezésének színterévé.

Három, egymástól jól elkülönülő csoport figyelhető meg a koromképek legújabb generációjában: a munkák egy része nem tartalmaz emberi alakot, testlenyomatot, csak megkomponált formájú gyertyafüst-nyomot, amit ezüst festék kromatikus tömbje övez, és néhol némi vörös pigment bukkan elő a szabadon hagyott felületeken (*Naplemente, Napfelkelte*). Más képek átmenetet és kapcsolódást jelentenek a *Fekvő fa*-sorozattal: a széttagolt és megtöbbszörözött testrészletek halmozása mellett az oszlopszerűen felfűzött motívumot két oldalról a már ismert, fekete tusból álló rasztermintа

szegélyezi (*Barna oszlop, Ezüst oszlop*). A munkák harmadik csoportját alkotják a színes alapból az ezüst faktúráján át előtűnő női testnyomok — mintha csak materializáció-fenomének lennének (*Hajló angolvörös, Fekvő lila, Fekvő kék*). Már sokszor leírták a festőanyagnak használt korom jelentőségét Szirtes festészetében. Mint tudjuk, a korom (amely tulajdonképpen szén) hamvas, bársonyos, mélyfekete, felülete hasonlít a pasztellhez, krétához, szénhez. A selymes koromfelületen az emberi arc és test töredékei rést nyitnak, lyukat törnek a sötétség falán. Igazából a bőr (hamvas) és a korom (hamu) analógiájára és érzéki jellegű találkozására utal, de ezen túl a kép síkja a különböző térrétegek és mélységek egymásra vetülésének színtere is egyben.

Vízzel festeni. A döntő momentum a (korom)nyomatokon a feltáruló rétegek, szelvények, keresztmetszetek által létrejövő felületdiffrakció: a testben szeletelő röntgenként haladó képsík egy határfelületként, egyfajta átjáróként funkcionál. Nem véletlen, hogy az eltérő fizikai állapotok közötti átjárót leggyakrabban vízfelületen való áthaladásként jelenítik meg más médiumok — pl. korunk filmművészetében — is: ld. a *Stargate/Csillagkapu* című film. Maga a művész (Szirtes János) érzékletes hasonlattal írja le ezt a mélységbe hatolást: „Így a találkozás lágy, kellemes, és a felület mögé tud hatolni, ezt a víztükörbe néző arc megmártózásához hasonlítanám."

Szirtes lenyomatai egy másik fluidum segítségével létrejövő leképezéssel, a fotóval tartanak kapcsolatot: a fotónegatívval, a fotogrammal (gondoljunk csak a koromba préselődő testlenyomatok hatására keletkezett „negatív kép", és az azt körülvevő „aura" jelenségére). Míg azoknál a benyomás előállításához nélkülözhetetlen a közvetítő fény, addig az akcióképeken közvetlen érintkezés, testi kontaktus történik a „human touch", az érintés ősi gesztusa révén.

Szirtes János: Narancs, 1999, olaj, akril, korom, vászon, 110×90 cm (Fotók: Berényi Zsuzsa)

Egyes képeken Szirtes még egy láthatatlan gesztust tesz felénk: lavírozásos akvarell-aláfestést alkalmaz. A képfelületen vizes ecsettel vonalakat húz, amire később tussal rámegy: a vízszemcsék eltaszítják maguktól a festékanyagot, így a két határfelület érintkezésénél elmosódó, festékmentes zónák jönnek létre. A láthatót átjárja valami láthatatlan erő. Ez a tipikus, fekete vonalakból álló, fémes hatású rácsmotívum feltűnik már a 80-as években készült képei részleteiben, ahol — és akkor — azonban még nem vált dominánssá (*Cím nélkül,* 1989).

Testtel festeni. A testtel való foglalkozás, a testről szóló beszéd, a test mint ecset szinte minden vonatkozásban elnyerte már a kitüntető művészi figyelmet a bécsi akcionisták vagy *Yves Klein* munkáiban. Yves Klein, aki modelljeit befestékezte, és azokkal hozott létre testnyomatokat, „pozitív" nyomokat hagyott a vásznon, míg Szirtes János a testtel visszaszedi a kormot, „negatív" lenyomatot hoz létre a koromtól fekete textilfelületen. A saját test megtapasztalása az érzetek szintjén sokkal elemibb érzés, mint a hústömegek atmoszférikus megmozgatásának lírai élménye. Azonban a test hús-vér valóságának előfordulhat perverzen drámaibb megjelenése is: 1867-ben a Scientific American számolt be az Amerika több államát érintő jelenségsorozatról, hogy számos városra húscafeteső hullott, máshol tetemek, vér nélküli torzók bukkantak fel, amely jelenségekre nem találtak elfogadható magyarázatot.

Valami hasonló, a semmiből feltűnő, hirtelen előbukkanó jellege van Szirtes képein a testnyomatoknak. „A művészet egy bika..." fejezte ki Szirtes mestere, *Kokas Ignác* a művészet alapvetően ösztönkörökből fakadó eredetét. És lám, a kis szarvasbika feltűnik Szirtes *Lenni I. és II.* (1990—91) munkáin: a kormozott alapfelület peremén rajzos sziluettjével Jägermeister-szabású szarvasként bóklászik a képen.

Mindezen túl a képekben festészeti kérdések is manifesztálódnak: Szirtes problémája, hogyan lehet illuzionisztikusan mélyíteni a teret a képsíkon, de nem a látvány visszaadásának perspektivikus eszközei segítségével. Nem akar „bábut" festeni, „figurát" rittyenteni a képre, neki fontos a közvetlen érintkezés, a festménnyel és festményben létrejövő aktív folyamatok, aktusok — égetés-kormozás, a test érzéki közvetlensége, a vízcsíkok „láthatatlan" erővonalai.

A rituális cselekedet, a festés végén aztán a meztelen emberi test hozzáérve a koromfolthoz úgyis „elég", „elhamvad", „hamuvá válik", hogy eleven mementóként emlékeztessen arra, mik is vagyunk: csak por(festék) és hamu.

PLESS & FOX
Szent István krt. 18.
ÜNNEPI ÉKSZER AUKCIÓ
december 13-án
hétfőn a
VÍGSZÍNHÁZBAN
antik ékszerekből,
antik ezüstből,
antik órákból
15 órakor

Mit szólna William Leighton Leitch, ha ezt látná?

Válogatás a Dobó István Vármúzeum kortárs akvarell gyűjteményéből
35 év az Egri Országos Akvarell Biennálékon

A kiállításmegnyitón köszöntőt mond Dr. Törőcsik Miklós, Eger Megyei Jogú Város alpolgármestere.
A kiállítást megnyitja P. Szabó Ernő művészettörténész.

Eger. Vár, Gótikus Palota időszaki kiállító terme. 2003. december 1. 15.00

Jazz standardek

Tankovits Ádám vibrafon koncertje

Közreműködik:

Hajas Tamás gitár, Nagy Norbert trombita, Tanyi Sándor basszusgitár, Fehér Viktor dob

A megjelenteket üdvözli Dr. Petercsák Tivadar megyei múzeumigazgató.

Gótikus Palota reneszánsz terme. 2003. december 1. 16.00

Támogató: Heves Megye Közgyűlése Művelődési Bizottsága

A kiállítás megtekinthető 2004. február 29-ig

Szirtes János: Február 1., 1986 (részlet)

Ábrahám Rafael · Altorjai Sándor · Bartha László · Bartl József · Benes József · Bikácsi Daniela · Borgó · Bukta Imre
Chilf Mária · Csurka Eszter · Darázs József · Domanivszky Endre · El Kazovszkij · Eszik Alajos · F. Balogh Erzsébet
Ferenc Tamás · Földi Péter · Harmati Zsófia · Herczeg István · Július Gyula · Kalmár István · Kóbor Beatrix · Kollár
György · Kon.dor Valéria · Kopócsy Judit · Kőnig Frigyes · Krajcsovics Éva · Lobler Ferenc · Lóránt János Demeter
Magyar Gábor · Misch Ádám · Molnár László · Molnár Péter · Nagy Ernő · Pál Csaba · Roskó Gábor · Sejben Lajos · Síró Lajos
Stefanovits Péter · Szabados Árpád · Szekeres Emil · Szemethy Imre · Szentgyörgyi József · Szikora Tamás · Szily Géza
Szirtes János · Tamás Noémi · Ujházi Péter · Ványai Magdolna · Végh András · Vizi Tihamér · Vörös András · Zsankó László

Tisztelettel meghívjuk Önt

SZIRTES JÁNOS
képzőművész

BOMBARIADÓ

című kiállításának megnyitójára
1995.szeptember 28-án 17 órára a
VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V. Vigadó tér. 2.)

A tárlatot megnyitja:
FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Megtekinthető: szeptember 28 - tól október 15 - ig,
hétfő kivételével naponta 10 - től 18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

SZIRTES Jan

SZIRTES JÁNOS

SZIRTES
JÁNOS

ERNST MÚZEUM, BUDAPEST, 1992. OKTÓBER 21 – NOVEMBER 22.

ÉBERSÉGI GYAKORLAT

Nagyon közel voltam a halálhoz, szinte átéltem annak kozmikus képzetét, hogy viszonyaim, kétes mindenségeim zsigereimből szellemüljenek át egy fordított túlvilági dimenzióvá, ahová a csodák démonai vezettek, egy jelentések nélküli létet éreztem, energia-felszabadulást és koncentrációt, ordítást és hangtalan Igét, nyálas és egzakt tévedéseim örökkévalóságát, az ÜRESSÉG szívszorító mozzanatait, a lehetetlen rejtett tüzét, a szépség bilincseit egy megugrott időben, tulajdonképpen szabadulásra vágyottan egy meditációra épült templomban, gyorsuló hitem relativitásával közeledve, egy nem létező nyílvessző útját követve és a látszatokból kizuhanva, a forró fogalmi zónákat elvesztve, saját és ösztönös virtualitásomra támaszkodva, a könnycseppjeimben megkondulva, mint egy leegyszerűsített zene, szamizdat szárnyaimat orálissá téve, önmagamat mélységre cserélve, a hűség és imádat közös folyosóján sétálva, a jelenvalót egyetemessé alakítva, a közönségest idő előttivé gondolva, mintha mindig születnék és mégsem, a költői kötetlenség gyakorlatát mívelve, a jangból a jinbe rándulva olyan láthatatlan alakzatokba semmisülve, amelyben az ember nyugodtan eltérhet a tárgytól, Isten körkörösségétől megrendülve, és megrendülésemtől megvilágosulva, a megvilágosulásomtól ugyanaz maradva éreztem szellemem természetes ősi állapotát, és ilyenkor már nem gondol az ember semmit, nem elemzi elkerülhetetlen sorsát, csak lélegzik, mint az ösvényeit szerető hajnal, nincs már reggel és szétbomlott éjszaka, mert a halál konkrét és az elmúlás utópia.

fe Lugossy László

AN EXERCISE IN VIGILANCE

I was very close to death, literally experiencing the cosmic vision of my relations, my dubious universe, spiritualizing from my guts into an inverse unworldly dimension, led by the demons of miracles; I experienced an existence without meaning, an energy release and concentration, a scream and a silent Word, the eternity of my slimy and exact mistakes, the heart-rending instants of EMPTINESS, the hidden fire of the impossible, the bondage of beauty in the precipitant time; actually yearning for emancipation in a church built on meditation, approaching with the relativity of my accelerating faith, following the trajectory of a non-existing arrow and plunging from the appearances, losing the burning zones of conceptuality, relying on my own instinctive virtuality, striking the bells of my tears like a simplified music, turning my samizdat wings into oral ones, trading in my own Self for profundity, pacing the joint corridor of faithfulness and devotion, transforming the present into universal, deriving the ordinary from before time immemorial, as if being continuously born and not born, practicing poetic freedom, by transforming from yang to yin, annihilating in invisible formations in which one is allowed to digress from the subject, being overpowered by God's circularity, and being enlightened by this overpowering, remaining the same person after this enlightenment I felt the natural and primeval constitution of my spirit, and in a situation like this one is past thinking, and past analyzing the inescapable fate, one is simply breathing, like the dawn cherishing its own trails, there is no morning and crumbling night, because death is concrete and the evanescence is an utopia.

László fe Lugossy

MAGYAR NARANCS 1995. febr. 16. 39.o.

kritika

SZIRTES János

Képzőművészet

Az ezüstszínű újítás

Szirtes János kiállítása a Várfok 14 Galériában

Hát olyan nagyon azért ez sem meggyőző. Pedig hetek óta halogatom az írást, próbálok elbújni a szerkesztői tekintet elől, ami kér, megró, fenyeget vagy éppen esdekel, napszaktól és rovatállapottól függően: hátha majd most nyílik meg az igazi, a nagy, a régen várt, amit feldicsérni vagy ledorongolni komoly feladat lesz. De nem, mindenhol kis kiállítások, még ha méretre nagyok is; jók, de távolról sem megrázók; rosszak, de alig-alig bosszantók: csupa kispálya, kispályás kritikára várva: mindennapi Snoblesse-anyag. Ez persze nem tragikus (mivel – ha cinikus lennék, így folytatnám – azért is fizetnek), mégis szomorú: katarzis helyett tárlatvadászat.

Szirtes János egyike (volt?) a legfontosabb, sokszor katartikus hatású művészeknek az elmúlt másfél évtizedben. A nyolcvanas évek elején tűnt fel egészen felkavaró performance-okkal (*Dr. Erőss János, Múló rosszullét*), melyekben a „Hajas Tibor által képviselt drámai, egzisztenciális akcionizmust" (Hegyi Lóránd) fejlesztette tovább. Ezzel párhuzamosan készítette általában nagyméretű festményeit: ezek afrikai és más törzsi kultúrák motívumaira emlékeztető kvázi szakrális jelekből összeálló sűrű ornamensek voltak, melyek bonyolultságát növelte a „több szinten való festésmód", vagyis az, hogy egy meghatározott motívumtípussal és technikával megfestett felületre egy másik motívumtípust rakott másik technikával, sőt, sokszor még erre is egy harmadikat. Ez az alkotásmód azóta is jellemzi Szirtest. A nyolcvanas évek végén új technikával, a kormozással kezdett dolgozni; az ezzel az eljárással készített, különböző testhelyzetű embercsoportokat leképező hatalmas, sokszor megrendítő képeit néhány éve az Ernst Múzeumban lehetett látni. Most látható művei is kormozással és átfestéssel készültek: az alap sötétszürke-fekete, néhol pirosas vagy sárgás színű „gomolygás" (ez esetenként koncentrikus, mint egy pókháló, máskor inkább sorok látszanak); erre fekete akrilfestékkel hosszúkás vagy kerek foltokat festett; majd egy-két kis folt kivételével az egészet befedte bőségesen felhordott ezüstszínű festékkel. Látszik, ez az ezüst szín az újítás.

Sok minden eszébe juthat a tárlatlátogatónak erről az ezüst felületről. Gondolhat az ortodox ikonokat védő fémlemezekre, melyeken egy-egy kis nyílás van Mária és Jézus arca számára. Talán valami hasonló módon a kiállított képek is portrék volnának, s ezért, hogy majdnem mindegyik címe egy név (*Adolf, Barbara, Sámuel, Juditka...*)? De eltűnődhet az ember a szín (ezüst) és a felület (rusztikus) ellentétén is, hiszen az előbbinek csillognia kellene, amire az utóbbi okán képtelen. Nekem egy harmadik dolog jutott az eszembe: az, hogy ez az átfestés eltávolít a képektől, s minthogy majdnem ugyanolyan mindegyiken, érdektelenné is teszi azokat. Nincs benne annyi, ami huszonöt festmény izgalmassá tételéhez kell. A képek egymás mellett: egy ezüst csík a falon; ez marad meg. De meddig?

Horányi Attila

Várfok 14 Galéria (I., Várfok u. 14.) A kiállítás február 26-ig látható hétfő és kedd kivételével 10–18 óra között.

Film

Szabadságkészlet

Gothár Péter: A részleg

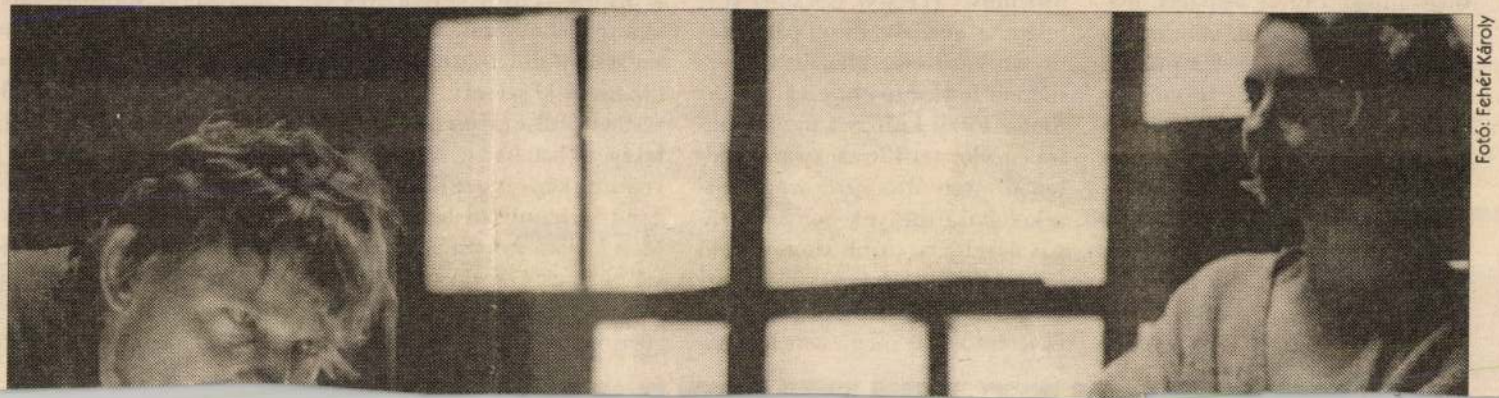

Fotó: Fehér Károly

Lekörözni. Ha azt hiszed, hogy tízezer méteren lehet csak, mint a ravasz nyúl a fürge teknőst, netán a Forma–1-ben, mint egy Williams valami zwickaui csodát, hát nem is éltél, nemhogy tévedsz, de nem tudsz semmit. Lekörözni: fogni egy papírost, amin szép egymásalattiságban sorakoznak a nevek, miszerint pártszervezet, KISZ-szervezet, kéziraktár, raktár, üzemorvos, bérelszámolás, és ez meg amaz, utána végső megváltás: a munkaügy. Ennyi az egész, és mehetsz isten hírével. A raktár előtt érdemes a kollégákkal egyezkedni, törött vonalzójukért odaadni azt, amit úgy szerettél, a vaksi asztali lámpáért odalökni a féltve őrzött sajátot, hiszen ott mindegy, darab-darab, ha szar, ha nem: csak meglegyen. Egy mentalitás, egy életforma, egy hazugságból szőtt érrendszer térképe egy mozdulatban, mindegy, milyen, csak beszélni lehessen róla, hivatkozni lehessen rá, aláírható, pecsételhető legyen, és az sem baj, hogyha senki sem hiszi el, csak adja hozzá a nevét. És mi adtuk a nevünket. Volt, aki testét is, lelkét is. De a nevét az is, aki próbálta menteni, védeni egyebeit, övéit.

Az egész gyalázat a nevünkön szárad. A

FÜSTKÉPEI

test hagy nyomot a bekormozott vásznon. Felületes bírálók már többször is Szirtes szemére vetették, hogy nem csinál mást, mint „visszanyúl" Yves Klein jól isr gesztusához. Mi sem természetesebb, hogy egy mai művésznek is meglegyenek a maga előzményei – noha Szirtes „vádlói" is közelebb jártak volna az igazsághoz nemcsak a testlenyomatokat idézték volna Yves Kleintől, hanem füstképeit is (ezeket pedig esetleg a Kleinhez közelálló Zero-csoporttól is). Mindenesetre K befestékezett modelljei színes, „pozitív" nyomokat hagytak a fehér vásznon, míg Szirteséi világos, „negatív" lenyomatokat a fekete vásznon. Így az ő lenyom minden látszat ellenére inkább a fotóval tartanak kapcsolatot, mint egyes festők műveivel: a fotónegatívval (s ha úgy tetszik, akár az „ősnegatívval", a tori lepellel), a röntgenfelvétellel, a fotogrammal és különösen a xeroxgépen készült „bodyprint"-ekkel. Ahogy a sík felületen kissé eltorzulnak az odanyomott testform úgy még az ablaküveghez szorított arc jól ismert látványát is az analógiák között szerepeltethetjük. Vagy – az expresszív torzulások miatt – a közelmúltban elhu Érmezei Zoltán agyagba, homokba préselt és gipszbe öntött testlenyomatait.

Maga a művész így magyarázza az alkotás folyamatát:

„A mélységébe hatolni valaminek, ami nem én vagyok, miközben a felülettel érintkezem, de közben díszíteni szeretnék, felöltöztetni.

Viszont én is jelen vagyok, vagyis csak magammal vagyok elfoglalva, ezt nem szabad elfeledtetni. Minden egyes mozdulatomat rögzíteni kell. (...)

A mozdulatok sohasem kiragadva történnek, hanem egy folyamat közben, bizonyos szakaszában érintkezik a felület a mozgó testtel. Ez mégsem egy pillar mert a történet lassítva van. Nem mindegy, hogy kivel kerülök kapcsolatba, ezek a barátaim, a szeretteim, akikkel amúgy is találkozom.

Így a találkozás lágy, kellemes és a felület mögé tud hatolni, ezt a víztükörbe néző arc megmártózásához hasonlítanám". [János Szirtes – Gábor Záborsz (kiállítási katalógus) Spicchi dell'Est, Róma, 1992, 45.1.]

A leírásból kitűnik, hogy Szirtesnek igen is fontos a kész képhez vezető folyamat – legalább olyan fontos, mint maga az eredmény. Egy magán-performance kell odaképzelnünk minden egyes kép mögé. Helyesebben, „elé", „alá" és „fölé". Ugyanis Szirtes először gyertyával alulról bekormozza a vízszintesen felfüggeszt vásznat. Majd azt függőlegesre állítja, a modell hozzányomja a testét, miközben a művész a vászon mögül irányítja a formák kialakulását. Vannak olyan képek melyekről hiányzanak a testlenyomatok, és egyetlen motívumuk a gyertyafüsttel festett spirál. Más esetekben a művész előre kijelöli korommal a testlenyomat helyét, és ilyenkor a testsziluettek különös, „szőrös", negatív aurát kapnak.

Szirtes akciófestményei időben is, térben is egyre távolodnak az őket létrehozó eseménytől. A kiállítóterem falain már mint szuverén műalkotások állítan meg bennünket. El kell ismernünk, hogy akár a klasszikus kompozíciós szabályoknak is megfelelnek. Szirtes mind a kép síkjában, mind pedig mélységben összeszö a formákat egymással, illetve a térrétegeket a festőlappal. Eddig csak a vászon és a korom fehér-fekete viszonylatait értelmeztük, de a bonyolultabb képeknél a sz helyesebben a festék funkcióját is be kell vonnunk az elemzés körébe. Szirtes ugyanis sok esetben tarka szövetre emlékeztető, színes akvarell-aláfestést alkalma mely hol áttetszik, hol nyílásokon keresztül kiviláglik a koromfátyol alól, hol pedig „dripping"-szerű szerepet játszik. Ezzel együtt megszűnik az emberi alak – m egész – dominanciája, a testrészletek széttagolódnak és összekeverednek, dinamikusan mozgásba hozzák az egész képfelületet. A kép mélységét pedig továb bonyolítja a felülfestés: a színes alapozásra lakkal rögzített koromlenyomatra még egy festékréteg kerülhet, mely azonban nem több, mint egy fekete-fehér „je Néha csak a képszél mentén párhuzamosan elhelyezett sáv, vagy egy fehéren maradt felületen kanyargó görbe vonal, egy amorf fekete a feketében alakzat, jelentősége és jelentése nagyonis sokrétű. Lezárja, véglegesen „lepecsételi" a képet, filmkockába szorítja és „megörökíti" az akciót, kiegyenlíti vagy feszültté tesz kompozíciót, de arra is figyelmeztet, hogy Szirtes egyszer már korábban merész és érett absztrakt festőnek bizonyult, és feltehetően az is marad.

1992. július

Beke Lász

Csodaszarvas, 1984
textilfestés, vászon
200×280 cm
Wonder Stag, 1984
textile painting, canvas
200×280 cm

Cím nélkül, 1988
acryl, vászon
100×140 cm
Untitled, 1988
acrylic, canvas
100×140 cm

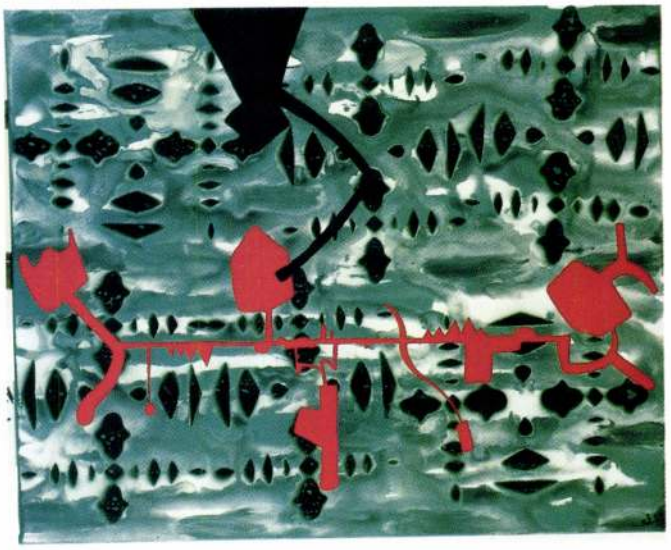

Zongorista, 1989
acryl-pasztell, vászon
140×145 cm
Piano Player, 1989
acrylic-pastel, canvas
140×145 cm

Batthyány VI. 1991
acryl, vászon
170×150 cm
Batthyány VI., 1991
acrylic, canvas
170×150 cm

THE RITUAL AS A METAPHOR

János Szirtes is one of the few artists whose oeuvre embraces one of the great utopias of the twentieth century, the avant-garde Gesamtkunstwerk. In every single period, this utopia presented different value systems, different historical constraints, and different norms concerning matters of taste; yet, what each of these periods shared in common was the desire to unite all the aesthetic manifestations and reflections in one coherent and all-encompassing system; a system that ever has the power to reform the spheres that fall outside the realm of aesthetic world, that even has the power to reform life itself. And in this case we are not simply talking about the technical problem of unification, nor about the desire to combine the various branches and genres of art; rather, we are talking about the postulated unity of aesthetics and ethics, of artistic and non-artistic action, of myth and art, of religion (that is to say, "quasi-religion") and art, and of ideology ("quasi-ideology") and art.

In the great epochs of Avant-garde (such as the heroic periods of German Dadaism and Russian revolutionary Avant-garde were, for example), it appeared that such a coherence could be achieved directly; that the idea could be realized in everyday life – in design, in politics, in the efforts to build and shape society. The expansion of art did become a reality, and the Avant-garde artists were actually able to experience the unity of aesthetic creation and world creation. At that time people had every reason to believe in the unity of art and life, achieved through revolutionary action by way of supplying a historically realistic ideology – realistic for the time being, that is –, in which aesthetics and ethics, aesthetical values and ethical values, art and everyday life, artistic activity and political action could all be derived from one shared myth (naturally, a "quasi-myth"). After the final disintegration of the mythological world-view, it was the Gesamtkunstwerk which attempted to take over the social function of mythology; and since a single myth organizing the entire realm of social life and functioning both as a self-evident physical reality and an absolute truth was no longer available, Gesamtkunstwerk created its own myth ("quasi-myth"), which was then objectified in the works of art. During the heroic periods of Avant-garde the attempt to establish coherence- and to realize and to objectify this coherence in practice – emerges over and over again.

For the artists of the 1980s, however, this type of naive and heroic "total work of art", which was aimed at the "practical" re-generation of social reality, and which encompassed the entirety of aesthetic activity, no longer existed. Quite the contrary was true: by then the crucial elements were the permanent historical doubt, the heterogeneity of the concurrently existing value-systems, and the pluralistic view of the entire history of culture, which were linked together by the individual aesthetic decisions, the individual combinations, and the general applicability of subjective eclecticism. Instead of universal utopias, the central theme becomes the aesthetic objectification of individual utopias, and the artist – revising his place and role – becomes the engineer of this individual "version". This individual "version" perceives cultural history as a personal experience, which is manifested in the work of art. Similarly, the aesthetical analysis of the myth is carried out in the name of the same subjectivism. The artist applies the meanings of the various myths to his own person; he updates and concretizes them, that is to say, he compares the unfathomable reserve of meanings of the myths with his own personal experiences. On the one hand, therefore, he relativizes the "universality" of the myths; on the other hand, he relativizes, updates, and concretizes the various myths by "recalling to service" some of their elements, but only after subjectively re-interpreting them and making them conformable with his own perception of reality, and after giving extreme meanings to their personal bearings.

In the post-modern situation the myth becomes a metaphor, and art organizes its own new systems of meaning from the colourful mixture of several individual metaphor-versions. János Szirtes's art is an excellent example of this new kind of eclectic Gesamtkunstwerk, in which the aim is no longer the aesthetical – therefore, fictitious and quasi – creation of a huge collective utopia, but the aesthetic self-demonstration, which has as its goal the objectification of individual systems of meaning derived from the artist's existential experiences and cultural-historical "abstracts". And this is it precisely that explains the phenomenon of inverted expansionism. Szirtes is involved in the various genres and branches of art – performance and music, painting and installation, sculpture and object-art – not because he found a way of objectifying the ideology by the "practical" expansion of Gesamtkunstwerk, nor because he discovered the method of applying it to the practical spheres of life, and to all areas of aesthetic action; on the contrary, his diverse involvement is only meant to document his personal presence, the artist's "voyage", the stations of aesthetic "nomadism" (A. B. Oliva). There is no central ideology; the par excellence universe of János Szirtes, which assumes the aesthetic totality of the Gesamtkunstwerk of the earlier "heroic" periods without embarking on the wholesale implementation of a total ideology of aesthetics, is put together from the eclectic mixture of various rituals, myths and artistic languages. Instead of promoting a total ideology of aesthetics, Szirtes "collects" and "compiles" the elements "picked up" from a wide range of areas, such as the field of aesthetics, mythology, religion, and rituals; then he joins them together according to his own interpretation, his personal "version". In this sense, his method is related to the post-geometric Imre Bak, but Szirtes's "hunting ground" is wider: instead of limiting his interest to the styles of earlier art periods and the visual signs and mythological symbols of large non-European cultures, he extends his scope of interest to the folklore of the primitive peoples and to the objects and ritual dances of the African cultures. In his performances, most notably in those given during the 1980s, the masks and the ritual clothes featured very heavily – accompanied with body movements, dances and all kinds of "quasi-ritual" actions, which usually required various objects. Not only the ornamentations and the symbols conveying "quasi-ritual" meanings were taken over from the ritual activities and magic art of the various primitive peoples by Szirtes – naturally, after re-interpreting them and adapting them to his personal "version" –, but certain structures of communication, also. What I have in mind here are primarily the "associations" based on the ritual meanings of objects and materials – in other words, the method often observed in magic art, which consists of the recurrence of certain objects and materials in a cultic ritual. The touching of objects, the dancing around them, their raising above the heads, their incorporation in the given ritual, or even their destruction and the creation of a new object, all have magic meanings. When Szirtes used masks in his early performances, he took over this apparatus of meanings, and applied it in his own context of meaning. He attributes a special role to the various objects, for example, the masks made by himself or the "quasi-weapons", and then builds the entire performance around it. Therefore, Szirtes takes over methods that convey messages; methods in which the crucial moment is not the individual meaning of the objects and the movements, but the aesthetic "conjuration" of the magic-ritual function.

Similarly, the important thing about the incorporation of the musical element was not the "authenticity" and the ethnological accurary of the recited music, but their elementary impact and their ancient, "barbarious", shocking, frightening and disturbing effect on the one hand, and the potentiality of the concept of the total work of art, on the other. In addition to the movement, the dance, and the visual effects of the object, now we have music: the human voice, the scream which, as in the case of the 1987 Documenta in Kassel, sometimes throws the European audience into ecstasies. Szirtes uses this barbarous, ancient, ritual "quasi-music", in which the sound of the human voice can hardly be distinguished from that of the musical instruments; this music evokes a primeval unity (while delivering a deliberate blow

SZIRTES JÁNOS ESZTÉTIKAI VILÁGKÉPE

– tudatosan az európai esztétikai normák durva áttörésével –, melyben varázslás és valóságosan utilitarista cselekvések, gyönyörködtetés és elrettentés, „művészi" élvezet és mitikus világmagyarázat elválaszthatatlanul összekapcsolódott egymással. Szándéka nem nosztalgikus, hanem gyűjtő, tartalékokat felkutató, kereső jellegű. Szirtes számára a természeti népek rituális cselekvéseiben, mágikus művészetében, az Európán kívüli civilizációk ornamentális jelstruktúráiban, a „barbár" népek táncaiban és ráolvasásaiban, varázslásaiban végső soron ugyanazok az egzisztenciális keresések, ugyanazok a veszélyt elhárító kísérletek, ugyanazok a transzcendens érzékeket kutató magatartások formálódnak meg, amelyek az európai magas kultúrák szublimált, esztétikai magatartásformáiban, csak míg az előbbiek direktebben, a testi léthez és az élet-halál-kérdésekhez szorosabban kötődve, s éppen ezért történelmi tudat, emlékezet nélkül fogalmaznak, addig az európai magaskultúrákban megjelenik és mindenhatóvá válik a történelmi gondolkozás, a múlt (emlékezet) elválasztása a jelentől (rálátás nélküli tapasztalás), s a jelen éles elválasztása a jövőtől (utópia). A múlt megidézésében megjelenik a mitikus ősállapotokra, a kollektív tudatalatti tapasztalataira való visszaemlékezés, míg a jövőről kialakított képzetekben feltűnik az ember, a valóság megváltoztatásának nagy utópiája, az „esztétikai nevelés" schilleri és Joseph Beuys-i koncepciójától az újra visszanyert homogenitás (egyenlőség, egység, univerzalizmus, totalitarizmus) különféle elméleteiig. Szirtes mindezt csupán jelzi, felidézi, s a művész útját a veszélyelhárítás és az értékkutatás mentén jelöli ki.

Ezen a tartalmi meghatározáson belül maradva többféle stiláris tendenciát különböztethetünk meg Szirtes János művészetében. A 70-es évek végén, a 80-as évek legelején mind a performance-okban, mind pedig bravúros cizelláltságú, a manualitásnak új értelmet adó grafikai lapjain, illetve az akkor ezekhez szorosan kapcsolódó festményein elsősorban az afrikai népek drámai hatású ornamentalizmusa, rituális művészetük „barbár", egzisztenciális jelképisége volt meghatározó. Szirtes a 80-as évek elejének festői újhullámát némiképp megelőlegezve fedezi fel az ornamentika jelentéstartalékait, illetve az Európán kívüli természeti kulturák dekorativizmusát. Míg Bak Imre, Szőnyei György, vagy más tartalmi konnotációkkal Kelemen Károly radikális eklektikájában az európai művészettörténet stílusmetafórái, illetve – Bak festészetében – a távol-keleti magaskúlturák jelképei szövődnek kultúrtörténeti ornamenssé, addig Szirtes művészetében, a 80-as évek legelején, az ornamentális formarend válik általános érvényű, vitális jelrendszerré.

Performance és festészet, installáció és objektművészet egyaránt a szirtesi tematikai program jegyében alakul, noha mindegyik területnek megvan a maga autonóm formaszemlélete és kompozíciós sémája. Míg a performance-ban Szirtes közvetlenül használ fel rituális mozzanatokat, a mágikus cselekvéssorok esztétikai idézeteit, addig festészetében, különösen a 80-as évek második felétől, felerősödik a képfelület drámaisága, az első pillanat meghatározó szerepe, a formai redukció és a fekete-fehér-vörös-ezüst színvilág. Ornamens és figuratív formakincs, narrativitás és drámai koncentráció ellentétes pólusai között alakul Szirtes festészete, a 80-as évek végéig. Az évtized végén kezdett koromképekkel azonban egy új korszak látszik kibontakozni, melyben új egységre talál festészet és installáció, illetve akció és festői felületalakítás. A korommal befedett, áthatolhatatlan sötétséget sugalló, komor képi terekben emberi testek és arcok lenyomatai tűnnek fel, félelmetes és nyugtalanító árnyakként, egy másik világból megidézett, egykor létezett és az idők folyamán elenyészett alakokként. A sötétség maga az értelem és cél nélküli létezés, maga a negativitás, a semmi. Az emberi arc és test töredékei rést nyitnak, lyukat törnek az áthatolhatatlan sötétség falán, érintésükkel, hozzátapadásukkal fényt, értelmet, orientációs lehetőséget, felfogható formákat teremtenek az örök sötétség nyomasztó birodalmában. Megérintik a kormos felületet, hozzátapadnak a megejtően szép, selymes puhaságú, csábítóan puha, ám de a semmit jelentő, az öntudatlanságot és az eltűnést manifesztáló fekete falhoz, s ekkor átlényegülnek, új értelmet, új funkciót kapnak, új létet nyernek el: a megérintett koromfelület áttetszővé, átlátszóvá válik, mert az arcok és testek letörlik a feketeséget, rést nyitnak a sötétség birodalmának falán. Megérintik a fekete felületet, s ezáltal ők maguk is feketévé, kormossá válnak. Ámde érintésükkel le is törölnek egy kis felületet, s magukkal viszik az áthatolhatatlan fekete fal egy darabját. Ők maguk feketévé válnak, ők maguk „elégnek", „elhamvadnak", de áldozatuk révén mi látni kezdünk, értelmes formákat kezdünk látni a totális üresség, a teljes sötétség helyén.

Szirtes páratlanul szép festői metafórát teremtett koromképeiben. A megsemmisülés átlényegülése, a nem pusztán értelmetlen eltűnés, a másokért vállalt áldozat képi metafóráját, mely egyben a művészsors metafórájává, mi több, minden kulturális tett metafórájává is válik. Részesülnünk kell a veszélyben, a kiszolgáltatottságban, meg kell tapasztalnunk a megsemmisülés parttalan félelmét és feltartóztathatatlanságát ahhoz, hogy megkíséreljük feltartóztatni azt. Az arcon, testen „elvitt" fekete korom, az érintés nyomán letörölt fekete reménytelenség megváltoztatja az arcot, a testet, de megváltoztatja a fekete falat, a fekete képfelületet is. A művész magával viszi a félelem egy darabkáját, testén hordja a megsemmisülés megsejtésének, az elmúlás megtapasztalásának stigmáját; ő maga is feketévé, kormossá, hamuvá válik, hogy „áldozata" helyén – s ez a rítus a szirtesi látens performance-ben – transzparencia keletkezzen: transzparencia, melyen keresztül egy másik, szellemi valóságba látunk immár bele, egy emelkedett, spirituális szférába, önnön létünk reflektált, intelligibilis tartományába, melyben a végső etikai kérdések körül rendeződik el a világ.

Az érintés ősi gesztusa itt konkrét képalkotó elemmé, konkrét képi metafórává válik. Szirtes úgy alkotja meg a képet, hogy eltünteti azt. A képfelület, a képet hordozó tábla átlényegül, a felület meghasad, áttetszővé, üressé válik, s ebben az üres foltban egy másik kép, egy immár nem „leképzett" kép, nem egy „művi" kép, hanem egy valóságos kép, egy valóságos alakzat jelenik meg. Szirtes eljárása rendkívül egyszerű, miközben a jelentéskonnotáció rendkívül gazdag és szerteágazó. Képes összekapcsolni a legelemibb „testi" jelentéseket a legegyetemesebb mitikus jelentésekkel. A szenvedő arcáról letörölt verejték az emberi részvét, a cselekvő szolidaritás ősi jelképe, mint ahogyan a sötétségben fényt gyújtó ember is a megváltás hírnöke, a remény követe, az értelem szóvivője. Szirtes úgy alkot „európai" képet, a század utolsó évtizedében, hogy az Európán kívüli, a természeti népek ritusának drámai közvetlenségét és testiségét lényegíti át, s szublimálja képpé. Ennyiben koromképeinek egyik jelentésrétege magára a századvégi, mi több, ezredvégi művészet esélyeire is vonatkozik: egy új egység keresése fedezhető fel benne, az ősi mitikus jelentések és rituális cselekvések újraértelmezésének és szublimálásának, a legmélyebb egzisztenciális tartalmak megfogalmazásának vágya. Szirtes azok közé a művészek közé tartozik, akik a művészet esélyeinek kutatását a túlélés esélyeinek, az egzisztenciális tapasztalások eltárgyiasításának kutatásaként fogják fel. Az utópiák utáni korszakban olyan drámai erejű, közvetlenül ható esztétikai tapasztalatokat tár elénk, melyek – a művészettörténet ismeretében – a nagy utópiák metaforáiként értelmezhetők és élhetők át. Az átélés intenzitása nem áll ellentétben az utópia reflektáltságával, mert alaptémájuk az egzisztenciális tapasztalat.

Hegyi Lóránd

A RITUS MINT METAFORA

Szirtes János művészete azon kevés oeuvre-k közé tartozik, melyekben a XX. század egyik nagy esztétikai utópiája, az avantgárd Gesamtkunstwerk jelenik meg. Ez az utópia minden korszakban más értékstruktúrákat, más történelmi meghatározottságokat és más ízlésnormákat mutat fel, közös bennük mégis az a vágy, hogy az esztétikai megnyilatkozásokat és reflexiókat egyetlen koherens, mindenre kiterjedő, magát az életet, az esztétikán kívüli szférákat is átformáló rendszerré forrassza össze. S itt nem csupán egy technikai egységesítésről, nem csupán a különféle műfajok és művészeti ágazatok egységének vágyáról van szó, hanem esztétikum és etikum, művészeti cselekvés és nem művészeti cselekvés, sőt mítosz és művészet, vallás (azaz „kvázi-vallás") és művészet, ideológia (azaz „kvázi-ideológia") és művészet elvi egységének megteremtéséről.

A radikális avantgárd nagy korszakaiban, így a német dadaizmus vagy az orosz forradalmi avantgarde heroikus periódusában ez a koherencia közvetlenül elérhető és a gyakorlati életben (tehát az építésben, a társadalomformálásban, a design-ben, vagy a politikában) megteremthető eszmének tűnt. A művészet expanziója gyakorlattá vált, s az avantgárd művész valóban átélhette az esztétikai teremtés és a világteremtés egységét. Valóban hihetett művészet és élet egységében, melyet a forradalmi gyakorlat „vívott ki", mégpedig az által, hogy olyan – történelmileg reális – ideológiát tudott – legalábbis egy bizonyos időszakra – nyújtani, amelyikben esztétikum és etikum, esztétikai érték és filozófiai érték, művészet és hétköznapi élet, művészi formálás és politikai cselekvés egyetlen közös ideológiára, sőt egyetlen közös mítoszra (természetesen „kvázi-mítoszra") volt visszavezethető. A mitológiai világkép végleges szétesése utáni korszakokban a művészet, a Gesamtkunstwerk kísérelte meg átvenni a mitológia össztársadalmi szerepét, s mivel nem volt többé egyetlen, kizárólagos, magától értetődő valóságként és evidens igazságként ható, a társadalmi élet egész területén „gyakorlatilag" működő mítosz, így saját maga teremtett egy mítoszt („kvázi-mítoszt"), melyet a műalkotás eltárgyiasított. Az avantgárd heroikus korszakaiban újra és újra felbukkan ez a törekvés a koherencia – és e koherencia „gyakorlati" eltárgyiasítása, megvalósítása – iránt.

A 80-as évek művésze számára azonban ez a típusú naív, heroikus, a társadalmi valóság „gyakorlati" újrateremtését célul kitűző, az esztétikai cselekvés teljességére kiterjedő „összművészeti alkotás" nem létezik többé. Éppen ellenkezőleg, a permanens történelmi kétely, az egymás mellett működő értékstruktúrák heterogenitása, az egész kultúrtörténetre kiterjedő pluralizmus a meghatározó mozzanat, ami ugyanakkor az individuális esztétikai döntések és az individuális kombinációk, a szubjektív eklektika általános érvényűségével kapcsolódik össze. Az egyetemes utópiák helyett az egyszemélyes utópiák esztétikai eltárgyiasítása válik központi témává, s a művész – átértékelve a maga helyét és szerepét – ennek az individuális „változatnak" válik a mérnökévé. Ez az individuális „változat" a kulturtörténetet személyes történetként éli át és tematizálja a műben. Épp így a mítosszal való esztétikai foglalkozás is ennek a szubjektivizmusnak a jegyében történik. A művész magára vonatkoztatja a különféle mítoszok jelentéseit, aktualizálja és konkretizálja, azaz a maga élettapasztalataival veti egybe a mítoszok kifogyhatatlan jelentéstartalékait. Egyrészt tehát relativizálja a mítosz „egyetemességét", másrészt viszont reaktivizálja, aktualizálja, konkretizálja a különféle mítoszokat az által, hogy ismét „használatba veszi" egyes elemeiket, a maga valóságfelfogásának alávetve, szubjektíve átértelmezve és személyre vonatkoztatható jelentéseiket radikalizálva.

A mítosz a posztmodern helyzetben metafórává válik, s a művészet számos egyéni metafóra-változat pluralista összességéből szervezi a maga új jelentésstruktúráit. Szirtes János művészete kiváló példa erre az új típusú, eklektikus Gesamtkunstwerkre, melyben többé nem egy nagy kollektív utópia esztétikai – tehát fiktív, kvázi – megteremtése a cél, hanem az esztétikai öndemonstráció, melynek a művész egzisztenciális tapasztalataiból és kulturtörténeti „példázataiból" leszűrt, individuális jelentésstruktúra eltárgyiasítása a célja. Éppen ez magyarázza a visszájára fordított expanzionizmus jelenségét is. Szirtes nem azért dolgozik a legkülönfélébb műfajokban és művészeti ágazatokban, a performance-ben és a zenében, a festészetben és az installációban, szobrászatban és objektművészetben, mert a Gesamtkunstwerk „gyakorlati" kiterjesztésében találta meg az ideológia eltárgyiasítását és az élet gyakorlati szféráira, illetve az esztétikai cselekvés minden területére való „alkalmazásának" módszerét, hanem épp ellenkezőleg, kizárólag a személyes jelenlétet, a művész „vándorútját", az esztétikai „nomadizmus" (A. B. Oliva) állomásait dokumentálja általuk. Nincs központi ideológia, hanem a különféle rítusok, mítoszok és művészi nyelvezetek eklektikus összességéből szerveződik a par excellence Szirtes János-i világ, amely magára ölti a korábbi – heroikus – korszakok Gesamtkunstwerkjének esztétikai totalitását, anélkül azonban, hogy ő maga egy totális esztétikai ideológia totális gyakorlati megvalósítására, gyakorlatba való átültetésére törekedne. Ehelyett „összegyűjti" és „felhalmozza" a legkülönfélébb szférákban, legkülönfélébb esztétikai és mitológiai, vallási, rituális területeken „talált" mozzanatokat, s a maga individuális értelmezése, a maga egyszemélyes „változata" szerint illeszti őket egybe. Módszere ennyiben rokon a posztgeometrikus Bak Imréével, de Szirtes „gyűjtőterülete" szélesebb: ő nem csupán korábbi művészeti korszakok stílusaiból, illetve az Európán kívüli nagy kultúrák vizuális jeleiből, mitológiai jelképeiből válogat, hanem a természeti népek folklórjából, az afrikai kultúrák tárgyaiból és rituális táncaiból, kultikus cselekvéseiből. Performance-eiben, különösen a 80-as évek legelején, rendkívül fontos szerepet kaptak a maszkok, illetve rituális öltözékek, s velük együtt a mozgásformák, a tánc és a – „kvázi-rituális" – cselekvések, melyeket többnyire különféle tárgyakkal egészített ki. Szirtes nem csupán az ornamentikát és a „kvázi-rituális" tartalmakat közvetítő jelképeket vette át – természetesen a maga egyéni „változatában", egyéni átírásban – a különféle természeti népek rituális cselekvéseiből és mágikus művészeti megnyilvánulásaiból, hanem bizonyos kommunikációs struktúrákat is. Elsősorban a tárgyak vagy anyagok rituális jelentésein alapuló „párosításokra" gondolok itt. Azaz, arra a módszerre, ami gyakran megfigyelhető a mágikus művészetben; az egyes tárgyak vagy anyagok vissza-visszatérő szerepeltetésére egy kultikus cselekvéssorban. A tárgyak megérintése, a tárgy körültáncolása vagy felmutatása, kiemelése vagy éppen bevonása az adott cselekvéssorba, vagy netalántán a tárgy megsemmisítése vagy éppen egy új tárgy létrehozása mágikus jelentéssel bír. Amikor Szirtes a korai performance-ekben a maszkkal manipulál, ezt a jelentésstruktúrát veszi át és alkalmazza a maga jelentéskontextusában. Egy-egy tárgynak, pl. a maga által készített maszknak, vagy „kvázi-fegyvernek", különös szerepet tulajdonít, s e köré építi magát a performancet. Szirtes tehát jelentésközvetítő módszereket vesz át, ahol nem pusztán az egyes tárgyak és mozdulatok önmagában szemlélt jelentése a meghatározó, hanem a mágikus-rituális funkció esztétikai „felidézése".

Ugyanígy a zenei elem beépítésekor sem az idézetek „hűsége", etnológiai pontossága a mérvadó, hanem egyrészt elementáris hatásuk, mondhatni ősi, „barbár" sokkoló, ijesztő és elbizonytalanító effektusaik, másrészt pedig az összművészeti alkotás lehetőségének felvetése. A mozgás, a tánc, a tárgyak vizuális hatásai mellett belép a zene, az emberi hang, az üvöltés, ami olykor – mint az 1987-es kasseli Documentára készített program esetében – az extázisig fokozva sokkírozza az európa közönséget. Szirtes ezzel a barbár, ősi, rituális „kvázi-zenével", melyben emberi hang és hangszer alig megkülönböztethető egymástól, egy olyan ősi egységet idéz fe

„Önuralom", performance, 1990
fe Lugossy Lászlóval, Szentendre
Self-Control, with László fe Lugossy

„Akció patafizich", performance, 1991
fe Lugossy Lászlóval, Győr

Mókus–Mókus, performance, 1991
fe Lugossy Lászlóval, Budapest

„Akció patafizich", performance, 1991
fe Lugossy Lászlóval, Szentendre
"Action Patafizich", performance, 1991
with László fe Lugossy, Szentendre

...lenni, performance, 1990
Műcsarnok, Budapest
To Be, Palace of Exhibitions

Szitás

Karikatúra (szepció)

Nagyar Ifjúság 1962 IV. 7

Kitás Gábor, grafikus

MDK

Két rajz:

Repr.

Balázs Éva: Utazás Hahotániába

(3)

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 2.

Szitás Gábor, grafikus

MDK

Rajz: Repr

Balázs Éva: Utazás Hakatániába

M. 11.

lépszabadság, Bp. 1970. aug. 30.

MDK

Szitás György, grafikus

Két rajz: Repr.

Balázs Éva: Utazás Hahotáinára

(8.) M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 6.

Szitás György

Vajkunkig: A bűvös lés i könyvét ilmuntrálta (emlitve)

Nagyvarsa 1967 jan. 14. 2 old.

MDK

Kitaj Egon, grafikus

Két rajz:

Kép.

Balázs Éva: Utazás Hahatóniába

(2)

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 26.

[Szitás György], grafikus

MDK

Két rajz:
[Név és jelzet nélkül.] Repr

Balázs Éva: Utazás Hahatóniába
(1)

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 19.

Szitás György, grafikus

MDK

Két rajz:

Repe

Balázs Éva: Utazás Hahotániába

(5)

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 16.

Szitás György, grafikus

MDK

Két rajz:

Repr.

Balázs Éva: Utazás Hahotániába

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 9.

10
MAGYAR KIR. POSTA
20
MAGYAR KIR. POSTA

Szittas Mihály

Győr 1636.

l.

Janko Ötös-apródok

5. l.

Szilkey György

Kiállított Zalaegerszegen a Magyar Képírók Társasága művészcsoport kiállításán.

Magyarság 1935. IX. 21.

Szittner Adolf

építész

Szül: Orávica 1877

Oklevelet nyert 1902

Nérjegyz műegyetem 20. l.

Lothringeni Károly.

Egész alak, jobbra fordulv
rancsnoki pálczával és vértje fe
dék sátrakkal és táborozó katoná

Carolus, Printz von Lothri
General Feld Marschall Seiner K

ez után: Charles, Prince de Lorr
Maréchal de Camp Général d

fölül jobbra: H.
legalól balra: C.P. Maj.
középütt: P. Fridr. Enge
jobbra: Mart. Engelbrech

Szines rm., már. a rl.

Sz. n.
11

Szittner Andrea, népművész

l.: Dienes Gábor

_: Pályázati ... Borító 3.

Mozgó vitály, Bp. 1978. Különszám IV/VIT.

Szilinet Andrea, [népművész]

L. Dienes Gábor

-: A VIT művészeti pályázatok legjobbjai 6.

Nőszabadság, Bp. 1978. ápr. 21.

Szittner Andrea, [iparművén ?]

Szöttes : Rep

Szittner Andrea : munkája 119.

TISZATÁJ, Szeged. 1973. augusztus XXVII

8

Szittner Andrea, [ ]

Textilfestő és növő.

Szerepel a Csepel Művek Munkásotthona Stúdió 2. kiállitásán.

—: A hét végi kulturális program ból 9.

Népszabadság, Bp 1973. m. árc. 3.

Szittner Andrea

Szittner Andrea: Szövött tarisznya

Kortárs
1974, okt. 10.

bele: csak az, csak akkor új, valós

5. Semmiből semmibe

Semmiből semmibe, és ezt már útkö
eredet-nélküliségünk és cél-nélkülisé
szemünk, annál mélyebbről. Érezzü
beesést: ez az egész itt valami más, n
vagy megvilágosodás, még csak ne
semmibe.

6. Örök igazságok

Az örök igazságtól mentsen meg az
dögétől. Orrunk régen megundorodo
rapjunk: Hármas vizilófeje szétrohad
janak az örök igazságok!

7. A földet kell szeretni

A földet kell szeretni. Ez az utolsó k
ezt a kis Noé-bárkáját, a világűr sö
hidegében. Fedélzetén a füvekkel,
napkövekkel. Tengereivel, sólymaiva
tornyokkal, kutatótelepekkel, gyára
égig veled egy árokban! A földet kel

Szittner Andrea, iparművek

L.: Gáts Tibor

–: Meghendődtek ....

5.

Népszabadság, Bp. 1976. aug. 18.

Szittner Andrea, népi ipárművén

L: Landgráf Katalin

-: Hír

8.

Nép szabadság, Bp. 1980. dec. 19.

Szittner Andrea ipm

[SZITTNER]

említés '84-es Mündhei Vásár

→ Gorka Géza ipm

MŰVÉSZET 1985/10/7

MDK

Szittner Dezsö, festö

Férfi-tanulmány. Olé.

A "Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 8.l.

MDK

Szittner Gusztáv,ip.müv.

/Magyar üvegfinomitó üzem./

15.1.1o5-1o8. és 111-114. Olom krist.váza. 16.1.

1o9. Mély tál. "
113. Mély tál.,ólomkristály. "
114. Mély tál, ólomkristály. "
"
115. Mély tál. "

OMIP.Társ. Bp.-Müveszet az iparban. 1943. Uveg- es Femkiáll. Kat.

Szittner Gusztáv

üvegcsiszoló

l. Sajüvegesipar

419. l.

Prohászka Ottokár dr. püspök

VI. 179

Szittner Gusztáv

üvegesiszolo

l.

Ságüvegesipar

438. l.

440. l.

Ut 1899. x. 14-ki 76633

Tájra engedtesse fő C 573/99

Pesten 1899. x. 21-ei C 579/99

I.

lő uton, balra fordult kocsi előtt, megdöglött
ki keserves képet vágva és kalapját levéve, fejét vakarja
szerszámos ~~tartja~~ fogja. Rövid gönder hajá, hosszú ba-
Inge szét-áll, mellényén hat ezüst gomb van, piros
Kötötte, gatyáját ~~[illegible]~~ felgyűrte és csizmájánál
Felesége, ~~[illegible]~~ ki piros fejkendőt, rózsaszínű ruhát
sel, jobbról szomorkodik és karján ~~[illegible]~~ legkisebb gyerme-
s fiát veszszük észre, ki anyjának szoknyájába
ezének mulatóuját ajkára illeszti. Kissé idább
a ~~[illegible]~~ kidult jószágot. Az ecchós kocsi rudjánál a
nézi az ülésbe felmászó öcscsét, ki meglehetősen
nál az ostor fekszik. Mögöttük kórók és mezei bod-
balra két szénaboglya ~~van~~ tunik fel és a háttérben városok
Az égbolt felhőzött. Alól jobbra a mester jelzése ez:

27: 169 cm.
197 sz. leirattal.

v. kiáll. VIII: 245. sz.
1897. IX. 20 án (223/97), az elszámolás
-án az 59668 sz. leirattal (350/97).

MDK

Szittya Béla, épitész

és Szöke Andor közös pályamüve III. dijat kapott.

G.J.: A nyilvánosság előtt is megvitatják a lakóház tervpályázat dijnyertes terveit. "Magyar Nemzet" 1 954 dec.19. 6.l

M.D.K.

SZITTYA Béla építész

Miskolc - Diósgyőri 150 fős óvoda

Terve Repr.

Magyar Építőművészet 1956. (V) 1. sz. 15. l.

M. P. K

SZITTYA Béla építész

Lásd: Szőke Andor - Szittya Béla:
Bölcsőde-terv (III. dír) Repr.

Pintér Béla: Bölcsődék tervezésének
áttekintése az első ötéves terv idő-
szakában
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 6. sz. 178. l

Szittya Béla építész M.D.K.

IPARTERV

Tihany alsóközpont és üzletsor 1962. repr.

Társtervező: Bérczes István

Magyar Építőművészet 1963/5. 4 .l.

Szittya Béla

Szittya Béla: Bajai Vizgazdálkodási Technikum. /Bokor Mihály, Karátson Ervin épitész/ - Müszaki Tervezés, 1966. 4.sz. 2o-22. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 25o. l.

Szittya Béla, építén

L: Dobó János

22-23

Tülöp Imre: Ipartev – A nagyvállalat és az építén ...

Magyar Építőművészet Sp. 1983.

83/4

MDK

Szittner Dezsö, festö

Nöi arczkép. Olf.

A"Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 19.1.

Szittner Dezső

szül. Eger 1870 Rk.
6 gmn.

1890/91 I–II. I. osztály
1891/92 II "
1892/93 I III "
1892/93 II " "
1893/94 I fest. ost.
1893/94 II " "

Lovasság, római T. 248.

Szittner Dezső

1890/91 – 1893/94

Ferképzomfoiskèvk

137. l.

Szádvár.

A hegyes vidék előterébe
a bástyákkal és őrtornyokkal
tó utak vezetnek, melyek ment
hők közt:

SZADVAR.

Rm., mér. a vk. 9.9: 14.

SZITTYA Emil

Bodri Ferenc: Az ut amin haladtunk alám rült.. Uj Irás 1989. 9.sz. 117-127.

Szittya Horváth Arpád

Anima, gipsz

Férfiarcmás, gipsz

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Szittya Horváth Árpád

MDK

Anima, gipsz
Férfiarcmás, gipsz

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

Szittya Horváth Éva
keramikus

„Boroshérdet"
(repro)

Schota Györö: A városlódi mágolika.
Művészet, 1969. október - 30 lap.

Szittya Horváth Éva

~ – Brand Ágoston: Kávéskanna és csése /„Josephine"/ 1968.

– Brand Ágoston: Josephine éthészlet /Herendi Múz./ Repr.

ds. Sikoto-Szőző: Herendi porcelán 100. Műszaki Kiad. 1970.

SZIVESSY BARBARA

148 Hölgy kutyával 200.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1934

Puskár a XVI–XVIII. századból III. 221

Szivessy - Aczél Barbara

167. SZIVESSY-ACZÉL BARBARA: Önarckép

Nemzeti Szalon 1929. dec.
66. csop. kiáll.

Acél Barbara

festő

l. Szilvay Acél

Barbara alatt

Vészi-nyomda. Tel. 108—03.

Szivessy-Aczél Barbara

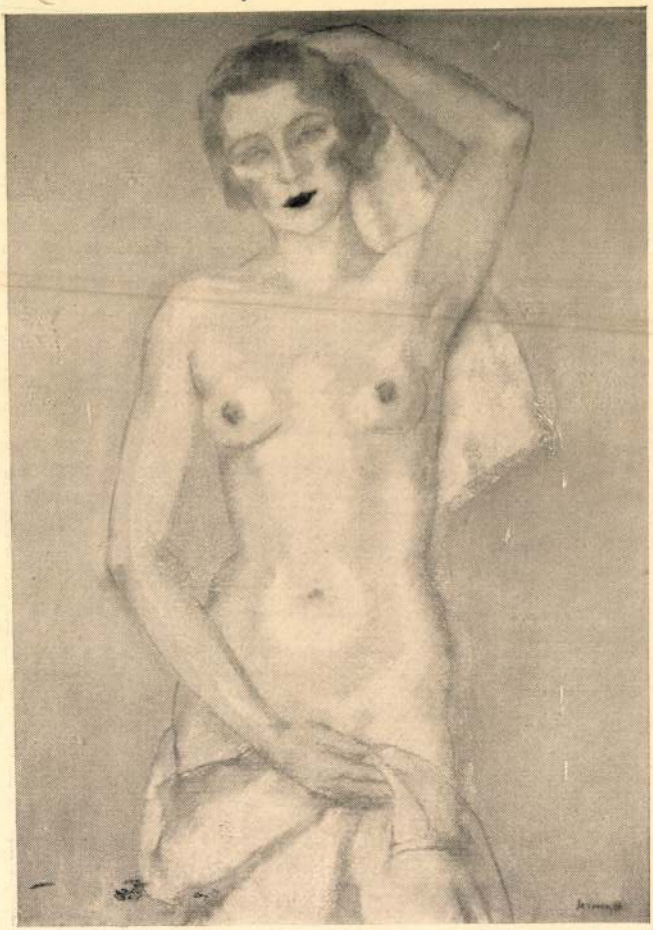

176. SZIVESSY-ACZÉL BARBARA: Vénusz

Nemzeti Szalon 1929. dec.

66. coop. kiáll –

179. SZIVESSY-ACZÉL BARBARA : Akt fekete háttérrel

Szivessy Borska
kiáll -

Nemzeti Szalon
1924. ápr -

Fov. kept -

Szivessy Borika
festo-

Nemzeti Szalon 1924 ápr.
38-ik csop. kiáll.

A
műtárgyak árai
a termek bejáratánál
vannak kifüggesztve.

A mütárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** mütáros van feljogositva.

A vételár 50%-a a vásárláskor, a többi 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

121 Akt napsütésben
122 Aktok körbe komponálva
123 Dekorativ akt

Pasztellek:

124 Mary
125 Arckép
126 Este
127 Arckép

Rajzok:

128—139-ig Akt-tanulmány
4 drb Arcképtanulmány

Szivessy Boriska

Festménnyel szerepel a Nemzeti Szalon tav.tárlatán.

Ujság, 934.VI.10.

Szivessy Borika

szerepel a Szinyei Társaság
„Tavaszi Szalon"-ának kiállításán
az Ernst Múzeumban

Magyar Hirlap 1938 IV. 10

MDK

Szivessy Borisska.

Tanulmány.

B.M. LXXXII /1926/ ♀ KUT III.rnagy kiáll. -a. Kat.14.1. kiáll. -i.

MDK

Szivessy Boriska,

a NSz.által rend. 63 csop.kiáll. egyikén szerepelt müveivel. 1924.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub.és a KÉVE XX-ik kiáll.-a .
1929. febr.

Szivessy Boriska.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1924-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Szivessy Boriska

Arckép, paszt.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 9.kiáll.
N.Szal. 1922. ápr. 18 l.

Szivessy Boriska

Arckép, pasztell

Magyar akvarell és pasztellfestők Egyesülete IX. kiállítása. 1922. Nemzeti Szalon, katalogusa

MDK

Szivessy Boriska

Tanulmány

KUT 3. kiáll. Ernst Múz. 1926. márc. 14 l.

Szivessy Borbála

Műveivel csoportriállítása
fog szerepelni a Nemzeti-
Szalonban.

P. H. 929. XII. 5.

MDK

Szivessy A.Boriska,festöm.

Arckép. Of.

Nemz. Szal. - 1919.okt. kiáll. Kat. 13.1.

Szivessy Tibomé

U. 2236

~~Apulumi teletek VII. 140~~

Szivessy Tiborné

1918. dec. kiáll. N. Halon

Archiv. dajf.

~~Arch. Est.~~ VII. 36.

Szivessy Tiborné

1913. iparmüvészeti kiáll-
Müvészház.
Stilizált diszvirágok.

Rengő szék, hódmezővásárhelyi

IV. 148.

Szivessy A. Borsa

1920 jan.-febr.

ki. ll. Nemzeti Szalonban

Önarckép, olajf. 3000.—

1920. május

ki. ll. Nemzeti Szalonban

Dr. K. Gy-né arcképe,

olajf

Hlatky Endre, főispán, V. 310, 311.

Szivessy Boriska

Kül. Szegeden. Festészeti tanulmányait Nyilasy Sándornál kezdte, Budapesten az iparművészeti iskolában, a képzőművészeti főiskolában majd Berlinben és Párisban folytatta. Több külföldi tanulmányutat tett. A Vigszínház nyilvános pályázatán első díjat nyert. 1924. ápr. a Nemzeti Szalonban kollektív kiállítást rendezett.

irod

Nemzeti Szalon 1924. ápr. csoportkiállításának katalógusa arcképpel.

Árpádkori építészeti maradványok

Óbudán X. 207, 208.

Szivessy A. Boriska

1919. okt. 2-ától. N. Kálon

Arckép, olaj. 2000.-

~~Arch. Kögl. VI. 80~~

Szwessyne Acél

Bonska.

U. 2264

Aquincum h. n. X. 53.

Szivessy Bonika

elektr

Neurreti Izalo

1924 apr

Istituto Italiano d'Arti Grafiche (Bergamo) V. 207, 208.

MDK

Szivessy A. Boriska

Dr. K. Gy.-né arcképe olajf. Mgt.

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Majus. 20. 1.

Szivessy A. Gy. és
Goldfinger A. Gy.
cím
fiatal magyar építészek
Párizsban.

Komor János: E. Goldfinger és A. Gy. Szivessy munkái.
Tér és Forma. 1930. 445—447. l. képekkel.

Ismerteti fentiek a párizsi nemzeti aeronautikai iskola és a san salvadori egyetem épületeinek tervpályázatára beküldött terveit.

(2732-től 2777-ig.)

Szivessy A.G. és Goldberger E.
~~fiatal magyar~~ építészek Párisban.

K.J. ismerteti fentieknek a párisi nemzeti aeronautikai iskola és a sansalvadori egyetem épületének tervpályázatára készült terveit.

Komor János: E.Goldfinger és A.G. Szivessy munkái.

Tér és Forma 1930.445-447.l. képekkel.

M.D.K.

André Sive =

[Szivessy Endre, építész

1958-ban halt meg Párisban, ahol 1924-1929-ig Goldfinger Ernő-vel társas viszonyban működött. Öccse volt Szivessy Tibor budapesti építésznek.]

Architectural Design, London, 1963. jan. 32.köt.

8. old.

Szivessy Endre épitőművész

Résztvett a kölni épitőművészeti kiáll.-on.

N.U.931.XI.11.

Szivessy Endre
építész

l.

Forgó Pál
Új építének.
Bp. 1928.
148. l.

KÖZMŰVEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
37
1917
jan. 16 8. B.

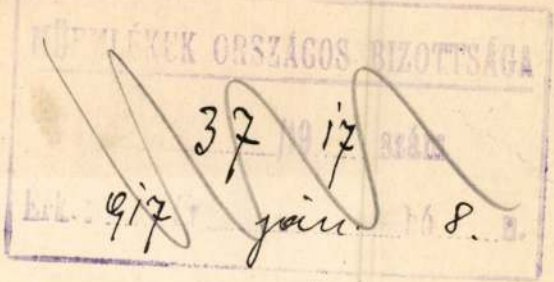

†

Kutasi Radisics Elemér és neje született **Szir**
Radisics Georgine és gyermekei, — **Panfili Egonné,** s
gyermekeik, — **Radisics Mária-Rolanda,** továbbá **Radi**
összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szivvel je
és testvérük

kutasi RADI

miniszteri tanácsos, az Iparművészeti Muzeum igazgatója,
zeumok és könyvtárak országos felügyelője, a muzeumok é
képzőművészeti tanács előadója, a műemlékek országos h

MDK

Goldfinger és Szivessy /Párizs/
munkái.

Central European Express Co: külsö portál /nem az ö munkájuk/ és a kellemes hatásu interieur/ az ö munkájuk, szembeötlö az izlésbeli különbség.
Szépségápoló intézet.London. Mindkettö repr. -ja az 52
" " " " Repr. 526.l. /Portál/.

K.J.: Üzlethelyiségek berendezése.
Tér és Forma.1929.II.évf. 12.sz. 524-526.l.

Goldfi ger és Szivessy /Párizs/ munkái.

építészek.

Akár üzlethelyiséget rendeznek be, vagy egyéb butorról akár székről, irószetalról van szó, látjuk a két magyar építész komoly célkitüzéseit. A külföld nagyszerü anyaga, nagyszerü iparcsai segitségére sietnek az elgondolás szerénységének, mégis igen szép eredményeket kell tartanunk, ezeket a munkákat.

K.J.: Üzlethelyiségek berendezése.
Tér és Forma.1926. II. évf. 12.sz. 524-26.l.

SZIVESSY Imre építész
BUDAPEST,
I. Csónak u. 5.
1920

Adatok a Viziváros történetéhez. Szerk.
Mészáros György, Mészárosné Herczog Magdolna.
2.köt. Bp. : Budapesti Városszépítő Egyesület, 1991
306.

Szivessy István

Tárnok Vilmos

tovább Vidos Zoltán

építészek

tervezték a Székesfehérvári Marx-téren levő állami lakóházat az Építés- és Közmunkaügyi minisztérium megbízásából. 1948-ban

Bork-Fabr

57. l. (Állami lakóház épül Székesfehérvárom)

Szwessy Lehel
festő

M.D.K

Az ujszegedi Karolyi hajos iskolá-
jaban tanult festeni, hésőlben ja
festést ibba hagyta és épitésszé lett.

Szelesi Zoltán: Vlasics Karoly
Műniszet, 1968. junius - 14 lap.

Szivessy Tibor
építész

M.D.Y.

Méltatás.

Vaincs Ferenc: Ady a magyar építészetről.
Művészet, 1969 junius - 8 lap

Sziveszy Tibor, építész

M.D.K.

és Jánszky Béla tervei szerint a jeszt-esébeti Török Flóris utcaban épitendő reál-gimnázium épitési munkái-ra hiirták a verseny-tárgalást.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

márc. 9. sz. 20 old.

MDK

Szivessy Tibor épitész

Jánszky Béla és Szivessy Tibor müveikből közölt reproduktiók közül a filmszinház-architektura különösen részleteiben, dekorativ, fantazias, hangulatos, amely a mozgóképszinház céljat és hivatását stilusosan tamasztja alá.

Cikk: Jánszky Béla és Szivessy Tibor.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 20.l.

MDK

Szivessy Tibor épitész

Janszky Béla és Szivessy Tibor : Pestszentlőrincen épult elemi iskola és polgari iskola.
A pesterzsébeti reálgimnazium.

Cikk: Jánszky Béla és Szivessy Tibor.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 20.l.

MDK

Szivessy Tibor épitész

Jánszky és Szivessy: "Forum" filmszinhaz.Repr.
Janszky és Szivessy: "Forum" filmszinhaz
Interieur. Repr.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 20.l.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Jánszky Béla közös terve 800 p-ös első díjat nyert a budafoki kislakásos telep pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

máj. 25. sz. 11. old.

M.D.K.

Szivessy Tibor, epitész

és Jánszky Béla tervei
szerint felépült a fővárosi
bérházak egyike a Bástya-u.
20. sz. alatt (egy fényrép). Hasonlóan ők tervezték a Pannónia
utca 15. sz. bérházat is (egy
fényrép).

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.
nov. 16. sz. 11-12 old.

Szivessy Tibor

MDK

épitész
Mozipalota terve

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubiláris kiállitás

Szivessy Tibor

MDK

épitész
Bérpalota terve

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Szivessy Tibor műépitész

Jánszky és Szivessy műépitészek tervei:

Pestszentlőrinci áll.polgari iskola.Repr.
"Forum" filmszinház.Ablakracs.Repr.
Pestszentlőrinci áll.polgari iskola.Repr.
Pestszentlőrinci áll. elemi iskola.Repr.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 21.l.

Szivessy Tibor, épitész MDK

a választmányi ülésen a döntés alapján a Mücsarnok téli tárlatán kiadásra kerülö dijak közül:
a "Neuschloss-Knüssli"- érmet kapta.

A Magyar Képzömüvészek Egyesülete ....
Pesti Napló.1938. febr.16.

Szivessy Tibor

építész, Csónak u. 5.

1934. téli kiáll. 451, 452

1934. nemz. képzm. kiáll. 476, 477

Leles, gávai gót IV. 226 – 230

M.D.K.

Szivcssy Tibor, épitész

c. Janszky Béla körös tervei szerint 6 villa épül a kecskeméti művész telepen.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

jul. 6. sz. 9. old.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla : Logody-utcai villacsoport. Repr.

Magyar Epitómüvészet, 1930. 9.sz. 21.l.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla: Rózsadombi villa.Főbejárat.Repr.

Magyar Epitőművészet, 1930. 9.sz. 27.1.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla: Debreceni bérház. Repr.

Magyar Epitőművészet, 1914. 2.sz. 27.l.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla: Kecskeméti bérvilla. Repr.

Magyar Épitőművészet, 1914. 2.sz. 25,26.l.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla terve.
Megvett terv a mezőturi varoshaza terv-
palyazaton.
Homlokzat.Repr. 16.old.
Az alaprajzok a 17-ik old.Repr.

Magyar Epitőművészet, 1914. 2.sz. 16, 17.l

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Jánszky Béla : A F.T.C. Klubhaza a palya felol nézve. Repr.

Vidéki lakóház. Repr.

Magyar Epitőművészet, 1913. 5.sz. 27,28.l.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Jánszky Béla: Markus Emilia lakóháza Budán.
Homlokzat.Repr.
Homlokzatrészlet.Repr.
Bejárat.Repr.
Ebédlő.Repr.
Hall. Repr.

Magyar Epitőművészet, 1913. 3.sz. 26-30.l.

Szivessy Tibor MDK

Gellérthegyi villa terve

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szivessy Tibor MDK

Ujszegedi városi strand

Szegedi szanatórium terve

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti K[E]pzőművészeti Kiáll.

Szivessy Tibor MDK

Bérház terve

Rózsadombi villa

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Szivessy Tibor

MDK

Szegedi strandfürdő

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Szivessy Tibor

MDK

Bérpalota terve

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

Szivessy Tibor

Egyházművészeti muzeum terve, vizf.

Szent István-emlékmü terve, rajz

Micsarnok 1938 Szent István kiállitás

SZIVESSY /TIBOR/

és Janszky /Béla/ tervezte a Kecskemét, Széchenyi tér 1. szám alatti kétemeletes lakóházat, szecessziós stilusban, hatalmas magas manzart tetővel, magyaros diszitésü és annak idején Iványi Grünwald Béla freskóival ellátott homlokzattal. Épült 1912-ben.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 106. l., 172. l. /209. jegyz./

SZIVESSY TIBOR

és Janszky Béla építészek tervezték a volt kaszinó épületét /ma az MSZMP iskolája/ és a mellette lévő volt gazdasági egyesület székházát, melyek egyidőben 1910/11-ben épültek.

Entz Géza - Genthon István - Szarpanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 96. l., 171. l. /196. jegyz./

MDK

Szivessy Tibor épitőművész

Szivessy Tibor és Jánszky Béla épitőművészek tervezték a Forum-mozgó épületét, mellyel modern és eredeti szinhaz stilust alkottak. A Magy.Iparművészet több képben mutatja be Jánszky Béla és Szivessy Tibor alkotását.

Epitő Ipar - Epitő Művészet, 1927.marc. 15. 44, 45.l.

MDK

Szivessy Tibor

Rabinovszky Márius: A Forum - szinház architekturája.

Nyugat, 1926.dec.1.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Janszky Béla: Ceglédi Amke internátus. Repr.

Műcsarnok, 1914.tav.k.

Szivessy Tibor, építés M.D.K.

és Janszky Béla tervei alapján a kecskeméti róm. kath. egyházhörség kétemeletes bérházat épittet a Széchényi-tér és Szabadság-tér sarkán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

jun. 15. sz. 10. old.

Szivessy Acél Barbara

kiáll.

Nemzeti Szalon

1929. dec.

Föv. képt.

SZIVESSY ACZÉL BARBARA
107a Benke Judith arcképe olajf. Mgtul.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1933

bolognai,

S. Giacomo Maggiore, szentélye VIII. 223.

SZIVESSY ACZÉL BARBARA

113	Női portrait kutyával	olajf.	250.—
114	Női portrait	olajf.	250.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1931

432

240.

1905.

~~pol~~.

rdul, tarall ~~is~~ szembe néz. ~~Kezeit~~ Egymásra
~~a~~ csipkefodorral diszitett fehér ruha-
~~s~~ piros rozsákkal diszitett szalma kalapját tarja
idék virágzó fákkal. Fölborzalt haja,
valója aranykarika. Jelzése alól bal-

m.

i 20578 sz. leirattal 6000 K-án

Szittya Horváth Éva
ipaszmüvén

Nagyalkotókészségű müvész, ettiszlele
hőzhedvelt.

Nékám Lajosné: A herendi porcelángyár.
Müvészet, 1971.á prilis - 43.oldal.

Szivák

selmeczbányai épitén

last

Arch. Est

1910. 402

Szivárgó János

1827

laid

Budapesti asztalos-

mesterek.

III. FEJEZET.

M.D.K.

Szivássy Nándor

A Les Lettres Francaises beszámol a párizsi filmplakát-kiállitásról, amelyen 15 nemzet által 300 beküldött plakát közül kiállitásra 90-et fogadtak el. A versengés a Toulouse-Lautrec-dijért folyt. A 90 plakát között tizenegy magyar grafikus müve volt. Szivássy Nándor "Szomjuság" cimü filmplakátját külön kiemeli a cikk irója és közli annak reprodukcióját is.

Film mindenhonnan c. rovat egyik hiradása.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. ápr. 7. V. évf. 14. sz. 2. l.

SZIVESSY Tibor építész [Szeged, 1884.IX.29.-Bp.,1963.XI. 22.]

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990
69 .p. ill.

Szivek Ferenc

selmecbányai építőmester a helytartótanács 1802 ben a besztercebányai praetorium helyreállitásának vezetésével bizta meg.

Jurk 1895

213. l.

IV.

Szittya Horváth Éva

Edény és díszműtervező a herendi porcelángyárban.

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 85
Műszaki Kiad. 1970.

, **Szirtes János** festő- és grafikusművésznek;

Munkásy díj

Népszabadság, 1990. márc. 15.

MDK

Szivessy Tibor

Építészet és Iparmüvészet 1912. 11. sz. 8.1.

MDK

Szivessy Tibor

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4. sz. 65.l.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

tervezték a budapesti Forum filmszinház dekorativ szobrászmunkáját, melyet Krisztián Sándor és Varga Oszkár készitett

Magyar Iparművészet 1927. 1-2. sz.

MDK

Szivessy Tibor

Epitészeti tervét állitotta ki a Műcsarnok 1934.évi téli tárlatán.

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934.Jan.13. 11.lap

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

laróhár – és templom tervekkel szerepel a Mücsarnok tavaszi tár latán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

jun. 20. sz. 3. old.

MDK

Janszky Béla és Szivessy Tibor építészek

A terveket előbb Mezőtúron, majd a Mérnök- és Építészegyletben közszemlére kiállítják.
Megvétetett: I. Rózsavölgyi Gyula,
II. Dr. Neuschloss Kornél
III Janszky Béla és Szivessy Tibor
IV. Leimdörfer Armin és Rácz Emil tervei.

Mezőtur. 1914. jun. 21.
Magyar Építőművészet. 1914. 2. sz. 32. l.

mDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla, építészek.

Ők azok az építészek, akik nemcsak a müteremfalak ~~XXXX~~ számára dolgoznak, de a valóságban kivitelezik az ábrázolt elgondolásokat. Mégpedig majdnem olyan szinűs formában, amint azt a rajzpapiron elképzelik.

Építészek.

Becz Jenö: A Mücsarnok téli tárlatáról.

Képzömüvészet. 1929. 16. sz. 23. l.

Szivessy Tibor

MDK

Szegedi mozi terve, vizf.

Mozgószinház terve, vizf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Bruno du Tibor

Bonjour mon beau, vieux.

Monsieur mon beau, vieux.

MEK

Janszky Béla és Szivessy Tibor, ép.-k.

a mezöturi városháza tervezésére beadott pályatervek közül öcs koronáért megvették tervüket.

Müvészet.1914. 92.l.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építés

és Janszky Béla tervei szerint, a Kecskeméti Kaszinó kétemeletes székházat épittet 300.000 K. költség előirányzattal.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1910. XXXI. évf.

máj. 11. sz. 10. old.

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla

A Forum filmszinház Budapesten. Átépitését tervezték fentiek

Gerő Ö.: A Forum-szinház átépitése. Magyar Iparmüvészet 1927. 1-2. sz. 4-6.l.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

A népi épitészeti stilsu elemeit alkalmazza müveiben.

Kampis Antal: A képzőművészetek töréne te 689.1.
A Kultura Világa Bp. 1963.

MDK

Szivessy Tibor. ép.

Kisrókushegyi Cseténvi villa. Homlokzat. Repr.

Alaprajz. Mindkettö a 23.l. Kép.

A villa bejárata. Kép a 24.l.

Magyar Épitömüvészet. 1930. 9.sz. 23-24.l.

MDK

Szivessy Tibor, ép.

Családi lakóházak Budán. Két villa tervrajzzal.
Képek a 68.l.

Györgyiujmagyép. II.

Szivessy Tibor építész M.D.K.

A kecskeméti művésztelep műtermházainak egyik építésze / a másik Jánszky Béla

Kampis Antal: A képzőművészetek története 732.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

M.D.K.

Szivessy Tibor, épitéz

és Jánszky Béla terveiszerint épül fel a bajai körkórház

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

ápr. 2. sz. 13. old.

Szivessy Tibor

Tervrajzai, a Képzőm.Társ. tav. tárlatán.

P.H.932.IV.24.

Szivesy Tibor

Szivessy Tibor

Épitészeti terve, a Képzőm.Társ. tav.tárlatán.

N.U.932.IV.24.

Salvador Tiber

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Jánoszky Béla tervei szerint egyemeletes plébánia épül Baján.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

aug. 27 sz. 12. old.

MDK

Szivessy Tibor, épitész.

5 képpel illusztrálja az általa tervezett villát s annak belső kiállitását. 175.l.

Tér és Forma. 1928. I.évf. 5.sz.

MDK

Szivessy Tibor, építömüvész

a Neuschloss-Knüssli-bronzéremt nyerte el.

A Mücsarnok téli tárlatának kitüntetett müvészei.

Pesti Hirlap. 1938. febr. 15.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

aranydiplomás épitészmérnök

okt. 10-én elhunyt

Halálozás

Magyar Nemzet 1983. október 12. 6.1.

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla, ép.-k

Budapest I Logody-utcai villacsoport.

Repr.

Magyar Épitömüvészet. 1930. 9.sz. 21.l.

MDK

Szivessy Tibor

Vidéki városháza, Repr.

Magyar Epitőművészet, 1929. 6.sz.
Műszaki rajzokkal.

Szivessy Tibor

Vidéki vigadó terve, vizf.

Vidéki templom terve, vizf I-III.

Ceglédi "Amke" internátus, vizf.

Kecskeméti zárda terve, rajz

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Bajai kórházpavillon, vf.

Pusztaszentlőrinci templom, vf.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 86.l.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építés

tervezte Diner Béla földbirtokos lakóházát (egy fényrép „kastély" megnevezéssel) és Diner István románstilű, temetőkápolnáját, Kisvárdán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.

ápr. 12 sz. VI old.

Szivessy Tibor, építés H.D.K.

és Jonszky Béla tervei szerint a Törökszentmiklósi Tárazérpénztár modern áruházat és bankpalotát épittet a város főterén. Ugyanezek ők tervezik a Délmagyarországi Körművelődési Egyesület debreceni középiskoláját és 300 tanulóra méretezett internátusát

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

febr. 14. sz. 10. old.

Szivessy Tibor

cred

Tér és Forma

1942. 13. l.

(Bérvilla a Lepke-utcában.)

népekkel.

Terverte fenti

Szily Kálmán dr. IX. 184.

Szinessy Tibor

rád

Tér és Forma.

1938. 74. l.

(Szanatorium Szegeden, képekkel.)

Terverte fenti -

VASÁRNAP **3** Kat. L. Teréz Prot. Helga Ó-g. 20. Euszták	8.
HÉTFŐ **4** Kat. A. Ferenc Prot. Ferenc Ó-g. 21. Jónás	6
KEDD **5** Kat. Placid vt. Prot. Aurél Ó-g. 22. Fóka	5.
SZERDA **6** Kat. Brunó hv. Prot. Brunó Ó-g. 23. Iván f.	1.½
CSÜTÖRTÖK **7** Kat. Rózsafűzér Prot. Amália Ó-g. 24. Tekla	5.½
PÉNTEK **8** Kat. M. N.-A. Prot. Etelka Ó-g. 25. Eufroz.	3
SZOMBAT **9** Kat. Dénes pk. Prot. Dénes Ó-g. 26. Nilusz	3

Szivessy Tibor

épitész

archépe 884. l.

l. élet.

Karczagmagyállam

897. l.

nói mester.

zázadból.

el.

zével karolja át, derékon alólig
árkányon lévő könyvet lapoz-
s sötét palást. Jézus pedig áll,
felső köntöse sötétzöld. Fejö-
ben két ablak van. Jelzése a
an ez:

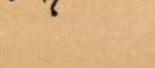

cm. — Lelt. sz. 1131. — Vétetett
Rocchitól 3020 lirán (2706 K). —
r 17-én (279–94). — Az elszámo-
rczius 26-iki 12620 és az 1895
előadmányi ivet. — Az elszámolást
28-iki 4561 (635–900) és az
eln. sz. leirat (464–901).

zó adatok a Szépművészeti Múzeum-
peranza: Madonna.— 1906, 1910:
ge et l'Enfant.
ajstr. 5. l. — Verzeichniss N°. 33. —

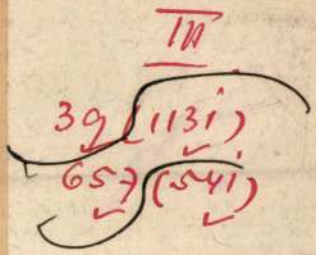

39

Szivessy Tibor

Bérház a Wahrmann-
utcában

Terverte fenti.

Tér és Forma
1933. 361. l.
Keppel és alaprajz-
zal.

Tafel 3.

Szivessy Tibor

építész

Élet. arck.

Kefelélex 1047. l.

Viselet.

Magyar fölkelő.

Az egész alakban ábrázo
jobbjával tartja, mig kardjá
vidék folyóval. Felirata

fölül: Vn Soldat de M
Forêt
a felső jo b sarkon: 56.
a kép alatt: Ein aus der Gra
Königl.
Ungarischer Mil
legalól balra: C.P. Maj.
jobbra: Mart. Engelb

Rm., mér. a rl. 3

Szn. 114
65-98-11

Szivessy Tibor

Magyar Építőművészet
1942. 198, 199. 200. l.
(Tájsasház a Vilma
királynő úton, képekkel
és alaprajzzal.) — 201. l.
(Bérház a Városmeg-
utcában, képekkel és alap-
rajzzal.) — 202, 203. l.
(Bérház a Kapás-utcá-
ban, képekkel és alap-
rajzzal.)

Terverte fenti.

rendi templomoknak, hogy a tornyok nem
mellett épülnek. A regula ugyanis előírja, h
így célszerűségi és időmegtakarítási okokból
építették. Hasonló toronyelhelyezéssel a szé
templomoknál találkozunk.

A fentebb leírt szerzetesi templomoka
cesek és pálosok terjesztik. A bencések és a cis
rendekkel szemben, belső reformokra szor
már csak azért sem vesznek részt, mert Árp
karban voltak. Az új templomtípus kialak
végbemegy, erre vall a legrégibb ferencren
még a XIII. sz. második felében épült. Enne
már Nagy Lajos korában figyelhetjük meg. A
építésére Szécsényi Tamás vajda 1332-be
első évtizedében készült el. Ma sajnos, csak
származik ebből az időből, de a templom ba
elrendezést és térképezést : hosszú, háron
egyhajós teret.

Hasonló elrendezésre vall a század n
ferences-templom alaprajza, végül a keszth
melyet Karácsonyi János szerint Lackfi II. I
újabb kutatás azt igazolja, hogy több rész
készült el, a hajók építése és boltozása a sz

A ferences templomtípus hatását a pál
ben alapított márianosztrai pálos-kolostor, r

Szivessy Tibor

Művészet 1911. 273, 388
390
– 1912. 399
– 1914. 92, 197
– 1915. 292–297, 293–296

Magyar Művészet
1928. 462

Csattor, vasból VII. 242

MDK

Szivessy Tibor

Tér és Forma, 1927. 5.sz. 12-13, 14, 15 l.

Srivessy Tibor

szombathelyi építészi működését (A Leszámítoló Bank átalakítása a volt Hungária kávéházból, a Savaria út és Mork K. u. sarkán álló mogánpalota építése) említi:

Szende László: Szubjektív észrevételek egy szubjektív városmonográfiához. Magyar Építőművészet, 1968.5.sz. 61-62.1.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

Családi házak a Naphegyen,

New York palota átépitési terve

Iskolák, mozik, kaszinók, szanatóriumok, hösi emlékmüvek / Pesterzsébet, Kaposvár/

Debrecen, Balog villa,

Szeged, hütöház és baromfitelep

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 63.1. */.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

1914 utáni épületei:
Pannónia utca 5 e. bérház,

Fórum / Ma: Puskin Mozi/

Uránia Mozi átépitése,

Saját családi háza / Széher ut 34. sz. /

Csetényi villa / Loránffy ut /

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 63.l. /.

Szivessy Tibor építész M.D.K.

P. Márkus Emilia villája / II. Vöröshadsereg ut /
Nádor utcai Festetics bérház / ma Tervhivatal/

Kecskemét, Városi Művésztelep,

" x Városi Kaszinó és bérház

Kolozsvár Városi Sporttelep 1914.e.

Törökkanizsa, templom Jánszkyval közösen

Baja, dr. Róna-Szanatérium

Magyar Építömüvészet 1964/1. 63.1.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

1909-1916 és 1925-30 között Jánszky Bélával közös irodában tervez.

Ferencvárosi Toranklub épülete sportelepe,

A Magyar Épitömüvészek Szövetségének diját nyerte a Mücsarnokban kiállitott müveivel,

A Lechner Ödön Társaság aranyérmét kapta a pesterzsébeti reálgimnázium tervéért.

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 63.1.

• / •

Szirvessy

MDK

Építészet és Iparművészet. 1912. 15.sz. 5 l, 7 l.

MDK

Szivessy építész

Herman Lipót: Falus Elek.
MM. 1933. 234 l.

MDK

Szivessy és Janszky

Bierbauer V.dr.: A háboru előtti Budapest építészete. Évk. KMT. 1929. 179.l.

MDK

Szivessy,muépitész

Intim családiházak, villak,stb.,tervezoje.

Pipics Zoltán dr.,:A képzömüvészek egyesületének jubileumi kiállitása. -Uj Magyarság, 1934 dec.8. 21.l.
Mücsarnok.

Szivessy és Janszky

Bérház a Toldy Ferenc utcában, tervezték fentiek, repr.

Tér és Forma

1932. 326. l.

K.

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula

főtitkár urnak

Budapest.IX.
Hőgyes Endre utca 12
Müemlékek Országos Bizottsága.

Szivessy - Jauszky

wód

Tér - és Forma

1943. 1. 7.

(Viszapillantás.) K.

PUBLIC-BUILDING
1920—1930.

EXECUTIVE-COUNCILLOR.

BER.

		Kikiáltási ár pengőben
1822.	DÍSZTÖRÖLKÖZŐ. Háziszőttes. 2 darab . .	7.—
1823.	NÉGY FÜGGÖNYSZÁRNY ÉS KÉT DRAPÉRIA. Halványzöld selyemripsz	70.—
1824.	KEREK TERÍTŐ. Vászon, madeirahímzés . .	9.—
1825.	TERÍTŐ. Vászon, selyemmel hímezve . . .	10.—
1826.	SELYEMKENDŐ, ROJTOKKAL. (Foltos.) .	25.—
1827.	DÍSZPÁRNA. Torontáli	4.—
1828.	DÍSZMAGYARRUHA. (Mente, atilla és nadrág. Hozzá: kalpag, toll, csizma és 1 nyakkendő.)	160.—

		Kikiáltási ár pengőben
1783.	DOHÁNYZACSKÓ. Kötött, gyöngyhímzéssel. 19. század közepe	5.—
1784.	TERÍTŐ. Vászon, toledóhímzéssel	21.—
1785.	KÉZI TÁSKA. Gyöngykötés. 19. száz. első fele	18.—
1786.	DÍSZTÖRÖLKÖZŐ. Háziszőttes	5.—
1787.	KÉZI TÁSKA. Gyöngykötés. 19. száz. első fele	14.—
1788.	TERÍTŐ. Gobelinhímzés	24.—
1789.	KIS CSIPKETERÍTŐ. 5 különböző darab . .	2.—
1790.	KÁSMIR-SÁL	25.—
1791.	SZŐTTES KENDŐ. Horgolt csipkével szegélyezve. 4 különböző darab	9.—
1792.	EZÜSTRÓKA-BOA	260.—
1793.	FÜGGÖNYBETÉT ÉS CSIPKE Horgolt rece. 3 darab	13.—
1794.	EZÜSTRÓKA-BOA	260.—
1795.	FÜGGÖNYCSIPKE ÉS BETÉT. Horgolt rece. 4 darab	16.—
1796.	ASZTALTERÍTŐ. Vászon, toledóhímzéssel . .	16.—
1797.	TERÍTŐ. Kézi rece	26.—
1798.	TERÍTŐ. Csipke. 2 darab	6.—
1799.	TERÍTŐ. Háziszőttes	15.—
1800.	SÁL. Rávarott csipke	30.—
1801.	ASZTALTERÍTŐ. Tüll, színes virághímzéssel .	22.—

MDK

Szivessy és Janszky

zárda terve Kecskeméten

Müvészet XIII. évf. 1914. 197 l.

MDK

Szivessy és Janszky

magyar épitészek modern törekvésü munkái:

Villa 1928 Bpest

Bérház 1914

Bérház részlete 1929

Épitészkongr. 46.l.

MDK

Szivessy és Janszky

Bérvilla Budapesten, repr.

Budapesti bérház, repr.

Tér és Forma 1930. 414.l.

MDK

Szivessy és Janszky

Bérvilla Budapest, repr.

Budapesti bérházrészlet, repr.

Tér és Forma 1930. 9. sz. 414.l.

MDK

Szivessy, Gyenes, Ligeti és Jánszky

Dr.B.V.: A Liége-i nemzetk. építészeti terv-
kiáll. Tér és Forma 1930. 7. sz. 302.l.

MDK

Szivessy

Tér és Forma, 1943. 1.sz. (Visszapillantás.)

MDK

Szivessy épitész

Janszky - Szivessy épitészek, a bajai Nemzeti Casino épülete klasszicizaló stilusban.

Rapcsányi 220.1.

MDK

Szivessy bpesti épitész

Janszky, Szivessy és Nagy Márton épitészek
vármegyei bérhazak Bajan (2 drb.)

Rapcsányi 220.l.

MDK

Szivessy és Janszky

Bierbauer Virgil dr.: A háboru előtti Budapest építészete. 179.l. 187.l.
Évk. KMT. 1929.

MDK

Szivessy és Janszky

Pesterzsébeti reálgimnázium, repr.

Képzőművészet 1927. 4. sz. 23.l.

Szivessy

Épitészeti tervei, a Műcsarnok tav. tárlatán.

8.0.932.IV.24.

Bayeux

Szivessy

Családiháztervsorozattal vett részt a Műcsarnok tav. tárlatán.

M.932.IV.24.

Salvesen

Szivessy

Tér és Forma, 1930

III. évf. 292-295.

K. L. : A mai térhatásról.

Szivessy építész

Tér és Forma, 1932

V. évf. 239-248. o.

Dr. Bierbauer Virgil: A tervező építész és a családi ház.

MDK

Jánszky és Szivessy ,épitészek.

a Pestszenterzsébeti reálgimnázium tervezöi az 1928 égi Lechner -érmet Pestszenterzsébet városának itélte oda a közgyülés a reálhikn.épittetéséért. A Lechner Ödön-Társ. elöször döntött ugy, h. a legmüvészibb épület épittetöjét jutalmazta.

Az elmult hat év legmüvészibb uj épületei.

Lechner Ödön emlékérmet kaptak. /

Pesti Napló. 1934. jun.17. 11.1.

MDK

Szivessy és Janszky

Magyar Iparművészet 1930. 92.l.

Stanford Airport

Szivessy Tibor

Épitészeti terve, a Műcsarnok tav. tárlatán.

E.K.932.IV.24.

Szivessy Tibor, épitész. MDK

Saját nyaralója . Bp.I.Széher-ut
Képek a 175.l. Épült 1923-ban.
Alaprajz. Ábra. 174.l.

Tér és Forma. 1928. I.évf. 5.sz.

MDK

Szivessy

Szivessy és Janszky, családi ház a Pasaréten. Repr.

Tér és Forma, 1932. 250, 251.l.

Saivessy

Saivessy és demessy, centaut nen s tsen-
eten. Kepr.

Ter és Porma, 1932. 250, 251.1.

Szivessy

Épitészeti tervrajzai, a Műcsarnok tav. tárlatán.

M.H.932.IV.24.

Saivesay

MDK

Szivessy és Janszky

Márkus Emilia hallja, repr.

Magyar Iparművészet 1913. 86.1.

SZIVESSY/TIBOR/

Koós Károly és társai követője, az erdélyi fafaragásos, magyaros diszités uttörője. Kecskeméten müködött.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 92. l.

MDK

Szivessy Tibor

Képzőművészet 1932. 51. sz.

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla

Tér és Forma 1928. I. évf. 7. sz. 7.l.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Ceglédi Amke internátus terve, repr.

A Lakás 1914. 4. sz.

MDK

Szivessy Tibor

Janszky Béla épitész. E. G. I. 505.l.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Forum filmszinház, repr.

Forum filmszinház. Interieur, repr.

Pestszentlőrinci áll. polg. iskola, repr.

Képzőművészet 1927. 4. sz. 2o.21.1.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Forum filmszinház. Ablakrács, repr.

Pestszentlőrinci áll.polg. iskola, repr.

Pestszentlőrinci áll. elemi iskola, repr.

Képzőművészet 1927. 4. sz. 21.l.

Szivessy Tibor építész

A II. nemzetközi képzőművészeti kiállításon a Műcsarnokban szerepelt.

PN. 934. IV. 29.

Szivessy Tibor

építész

Téli Tárlat - Mücsarnokban - építészeti tervével szerepel.

Pesti Hirlap
1935.XI.16.

MDK

Szivessy Tibor

Jánszky Béla és Szivessy Tibor. Markus Emilia budai lakóháza.

Magyar Epitőművészet, 1913. 3.sz.

Szivessy Tibor

építész

Téli Tárlat - Mücsarnokban - építészeti tervével szerepel.

Pesti Napló
1936.XI.17.

Szivessy Tibor

építész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - építészeti tervvel szerepel.
Bérháza felfogásban dominál.

Uj Magyarság
1935.XI.17.

Szivessy Tibor épités.

Szerepel a Műszaznok

téli tárlatán

Est. Kurir 1938 II. 9

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla

pályaterve a mezőturi városházára /vásárlás/

Kitüntetések. Művészet XIII.évf.1914.92.l.

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla

pályatervüket a mezőturi városházára megvásárolták

Kitüntetések. Művészet XIII.évf. 1914.92.1.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Magyar Építőművészet 1914. 2 sz.

MDK

Szivessy Tibor
épit.mű:

Bérpalota terve. Magántulajdon.
Villatervek. "
Szegedi strandfürdő. "

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 21.1.

Szivessy Tibor MDK

Szegedi gyermekszanatórium terve, vizf.

Műcsarnok 192o-21. Téli kiállitás

Szivessy Tibor MDK

Közfürdő terve, épitészeti vizf.

Mücsarnok 192o-21. Téli kiállitás

Szi/vessy Tibor MDK

épitész
Villa

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Szivessy Tibor

építész
Márkus Emilia villája
Bérház

Műcsarnok 1934. dec. 1935 jan.
Jubileumi kiállitás

Szivessy Tibor, építész M.D.K.

és Janszky Béla tervezik az elhunyt kecskeméti polgármester, Kada Elek monumentális síremlékét. Ugyancsak ők tervezik a Kecskemét-Szentlőrincen épülő r.k. templomot.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXV. évf.

Jul. 1. sz. 12. old.

MDK

Szivessy Tibor

Művészet, XIII.évf. 1914. 92. Kitüntetések.

MDK

Szivessy Tibor

Művészet, XIII. é. 1914. 197.

Szivessy Tibor építész M.D.K.

Bp. Dankó utca, bérház

Társtervező: Jánszky B éla

Dr. Kubinszky Mihály: A modern magyar építészet kibo: takozása /1890-1944/

Magyar Építőművészet 1963/3. 12-13.l.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Egyházi zárda terve, repr.

Művészet XIII. évf.1914.197.l.

Szivessy Tibor

MDK

A szegedi Dugonics-mozgó terve, vízf.

Ujságpalota terve, vizf.

Műcsarnok 1921. tavaszi kiállitás

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Janszky Béla közös tervét 500 K-ért megvásárolták a mezőturi városháza pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXV. évf.

jan. 28. sz. 13. old.

SZIVESSY /TIBOR/

és Janszky /Béla/ épitészek tervei szerint épült 1909-ben a kecskeméti Müvésztelep. Készült hat mütermes önálló villa, egy müterem bérház és egy szobrászmüterem. Az első világháboru után a villákat szükséglakásként használták. A legutóbbi években a Képzőmüvészeti Alap a müterem bérházat teljesen rendbehozatta. a szobrász müterem azonban teljesen elpusztult. Tervbe van véve a villák fokozatos további átadása a Képzőmüvészeti Alapnak.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 172. l. /228.

~~ig~~ 1 egyz. /

M.D.K.

Szivessy Tibor

A Műcsarnokban kiállitott 443 kép és szobormü között szerepel müve az épitészmüvészeti részen, a nagy tavaszi tárlaton.

27./ - - -
Az ezt követő/számban /juli. 3-9./ a 27. oldalon 16-os számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok - festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Szivessy Tibor, ép.

Kertvárosi sorházak.	Szénrajz.
Tüdőbeteg-szanatorium terve.	"
Nagyközség főtere.	2o.l.

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28
Kat. 19.l. és 2o.l.

Szivessy Tibor MDK

Szent István emlékmü terve, rajz

Mücsarnok 1938. Szent István kiáll.

Szivessy Tibor MDK

Jubiláris épitészeti kiállitás a Mücsarnokban. Épitőmesterek Lapja. A Munkaadó. 1934. dec. 13.

MDK

Szivessy Tibor müépitész, szül. Szeged

Épitészet és Iparmüvészet. 1912, 14. sz.

Szegedi müépitész sikerei.

152.

Szivesi

épitesz

1929. Paris.

irod

=

Literatura

1929. 162. l.

Gerevich László: A Kapzai Szent Erzsébet templom szobrászata a XIV—XVI. században / 8-r, 117 l, 73 k. Budapest 1935.

Szivessy

Wód

Bierbauer Virgil dr

A háborn előtti
Budapest épitészete
Évk KMT. 1929
179. l.

Szivessy Tibor

mučpitéz

Budapest. II. Csónak u. 5.

Balatonlidói villa-
tervek, repr.

Szabó jegyzetek

laprzám mics

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Szivessy Tibor

építész

l.

Nemesvári 134. l.

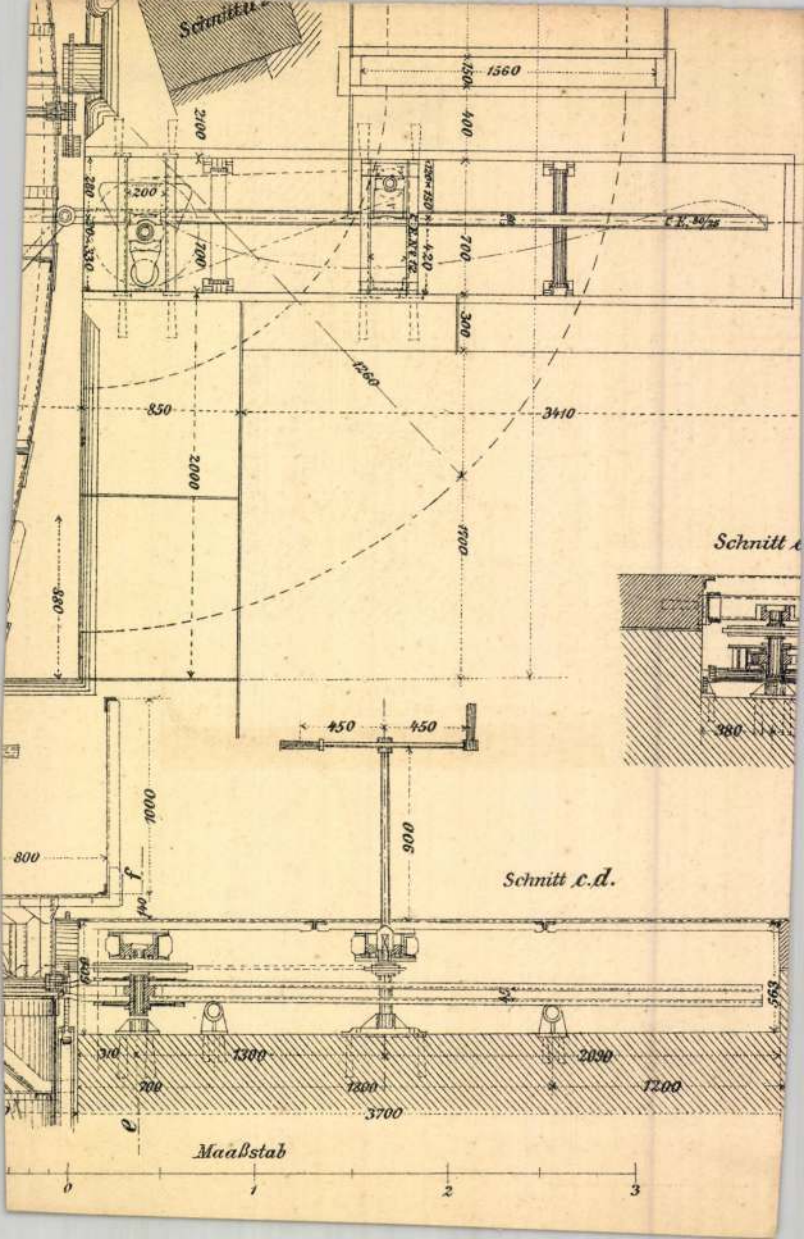

Schnitt
1560
150
400
2100
200
280
330
700
420
700
300
1260
850
3410
2000
1700
880
Schnitt
380
450
450
1000
900
800
f
Schnitt c.d.
140
600
563
310
1300
2090
700
1800
1200
3700
e
Maaßstab
0
1
2
3

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor műépítész, II. Csónak-u. 5. 154-830

Bptávb 1940 szept.

T. 825.

Alte Statt meg a Schlos ZIGETH fog-
lobogókkal, az előtérben a Trab
vezet át, a hegyes háttérben pedig
ata:

1566.

12.1 : 16.5 cm.

Szivessy Tibor

wód
z

Becz Jenő: Épi-
tészet a Műcsarnok
tavaszi tárlatán -
Művészet. 1940. 34. sz.
69. l.

Szivessy Tibor

SZIVESSY TIBOR:

46. Pasaréti villa terve. Mgt.
47. Balatonparti zárda terve. Mgt.
48. Gellérthegyi villa terve. Mgt.
49. Gébics-utcai villa terve. Mgt.

Képzőm. Téli tárl.
1938.

EDVI ILLÉS
JÁNOS: Tehenek
SZKA JÓZSEF: Piros fotelben.
Z JÁNOS: Uzsonna

Szivessy Tibor

épitész.

Képzőművészet

1927. 4. sz.

számos képpel.

Lásd Jánszky Béla

alatt.

Huszárok.

Egy tiszt vezetése
ülve, jobbra haladva, három
nak ábrázolva. Felirata a la

balra: K.k.ung. Husar
és jobbra: Magy kir.
jelzése pedig alól jo
& MORSACK, WIEN,

Kőnyomat, méretei a pa

Sz.n.
189-
Át.le

Szivessy Tibor

Revai lex. 17 k
663 l.

Vigyárz, a Revai
lexikon mines
teljesen feldol-
gozva, csak a
szemtevőtlő
dolgokat értem Ki-

~~Tanúsi nincs 1868, hogy per-~~
~~meléivel 1869~~

Szivessy Tibor

Műcsarnok

1914. tav. kiáll. 561–567

1920–21. téli kiáll. 163, 166

1921. tav. kiáll. 366, 368

~~Achmed, török nagyvezér III. 20.7~~

Szivessy Tibor

U. 1274

~~Appiani, olaz festö IV. 41~~

~~Ital~~ ~~Lándzsa~~ ~~IV. 168.~~

Ich erbitte als Kreuzband — Postpaket

Ich ersuche um Angebot

Szivessy Tibor
épitész

l.

Révai XXI. 776 l.

Bücherzettel

Buchhandlung

Richard Hellmann

Freiburg i. Br., **Abteilung Ausland**

BASEL 1

Postfach 959

Szivessy Tibor

Mucsarnok épitesz Bpest

1913. tav. Kiatt 683, 691, 705-708,

717-720

Zalaszántói török Koponya VI. 125.

Szivessy Tibor

wód

Jánformtörekv.

55. l.

B u

Szivessy Tibor

rod

Bierbauer Virgil dr.

A Nemzetközi Építészeti Kiállítás Budapesten.
Magyar Művészet
1930. 551 l.

Szivessy Tibor, építész

L. Alpár Ignác

Pusztai L. A magyar építészeti múzeum 35

Magyar Építőművészet. Bp. 1983 83/2

Szivessy Tibor, épitéz M.D.K.

či Janszky Béla közös terve a három egyenlő díj egyikét nyerte el a „Mindszenti Takarékpénztár" pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

máj. 10. sz. 13. old.

Sziveszy Tibor, épitéz M.D.K.

és Janszky Béla ter-
vei alapján. Kolozsvár
varosa sporttelepet lé-
tesít.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

szept. 14. sz. 10. old.

MŰTÁRGYJEGYZÉK

1. Részletek Szirtes János performanceiből és az Új Modern Akrobatika előadásaiból, 1984–1992
A csoport tagjai: fe Lugossy László, ef Zámbó István, Szemző Tibor, Szirtes János, Gazember, Magyar Péter
Videodokumentumokról készült színes fotók.
2. Lenni, 1990
2 db halbárka, 40 db égő lámpakörte
Ressource Kunst, installáció, Műcsarnok, Budapest
3. Halálos karácsony – Krems-Stein, 1990–91
üveg, korom, lakk, 180×100×0,07 cm, 9 db
4. Dublin, 1991
üveg, korom, lakk, 180×100×0,07 cm, 11 db
5. Két éjszaka, 1992
Liechtenstein Palota, Bécs
10 m hosszú fémállvány, reflektor
40 db dioptriás szemüveg
6. 92/1–75, 1992
vászon, akril, korom
90×80, 170×150, 200×150, 300×300, 340×300 cm

LIST OF WORKS

1. Details from the performances and shows of János Szirtes and the New Modern Acrobatics, 1984-1992
Members of the group:
László fe Lugossy, István ef Zámbó, János Szirtes, Gazember, Péter Magyar
Colour photos on video documents.
2. To be, 1990
2 fishing smacks, 40 lighting bulbs Ressource Kunst, installation, Palace of Exhibitions, Budapest
3. Deadly Christmas – Krems-Stein, 1990-1991
glass, soot, lacquer, 180×100×0,07 cm, 9 pieces
4. Dublin, 1991
glass, soot, lacquer, 180×100×0,07 cm, 9 pieces
5. Two Nights, 1992
Palais Lichtenstein, Vienna
metal platform of 10 metres length, searchlight
40 pieces of dioptric glasses
6. 1/92-75, 1992
acrylic on canvas, soot
90×80, 170×150, 200×150, 300×300, 340×300 cm

SZIRTES JÁNOS

1954.december 8-án született Budapesten.
Címe: H-1025 Budapest, Felső Zöldmáli út 11.

Tanulmányok:
1975-77 Képzőművészeti Főiskola, Pozsony, grafika szak
1977-80 Képzőművészeti Főiskola, Budapest, grafika szak
1980-83 Képzőművészeti Főiskola, mester kurzus

Fontosabb díjak:
1982 Kondor Béla Díj, (Képzőművészeti Főiskola)
1983-84 Fiatal Művészek Stúdiója ösztöndíj
1984-87 Derkovits-ösztöndíj
1986 Egri Akvarell Biennále díj
1989 Római Magyar Akadémia ösztöndíj
1990 Munkácsy-díj

Szakterületek:
rajz, festészet, installáció és performance, művészetoktatás
1980 a Magyar Köztársaság Művészeti Alapja és a Fiatal Művészek Stúdiójának tagja
1978-84 INDIGO (Interdiszciplináris Gondolkodás) csoport tagja, ez egy fiatal művészekből álló csoport volt, Erdély Miklós vezetésével
1986 Magyar Képzőművészek Szövetségének tagja
1988 Internationales Künstler Gremium tagja, Szentendrei „Vajda Lajos" Kulturális Egyesület elnöke Szentendrei Grafikai Csoport tagja
1989 adjunktus a Magyar Iparművészeti Főiskolán
1991 Szentendrei Művésztelep tagja

JÁNOS SZIRTES

was born in Budapest on December 8th, 1954
Address: H–1025 Budapest, Felső Zöldmáli út 11.

Studies:
1975-77 Bratislava - Czechoslovakia (Academy of Fine Arts), Faculty of Graphic Art
1977-80 Hungarian Academy of Fine Arts in Budapest, Faculty of Graphic Art, Diplom (BA)
1980-83 He attended the postgraduate "Master Course" Master Diplom (BA)

Major prizes and grants:
1982 Béla Kondor Prize (Hungarian Academy of Fine Arts)
1983 84 Prize of the Studio of Young Artists
1984-87 Derkovits Scholarship
1986 Aquarelle Biennale Prize, Eger
1989 Scholarship of the Hungarian Academy in Rome
1990 Munkácsy Prize

His profession are:
graphic art, painting, installation and performance art, pedagogy
1980 Member of the Hungarian Art Foundation
Member of the Studio of Young Artists
1978-84 Membership of the "INDIGO" (Interdisciplinary Thinking), this was a group of creative young artists, directed by Miklós Erdély
1986 Member of the Society of the Hungarian Fine Artists
1988 Member of the Internationales Künstler Gremium
Director of the Vajda Lajos Cultural Society in Szentendre
1988 Member of the Group of the Graphic Artists of Szentendre
1989 univ. adjunct of the Hungarian Academy of Crafts and Design
1991 Member of the Colony of Artists of Szentendre

92/72
acryl, korom, vászon/acrylic, soot, canvas
200×150 cm

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK (VÁLOGATÁS)

1978 A szén és a szénnel való rajzolás, INDIGO, Budapest, Marczibányi téri Ifjúsági Ház
1979 A homok és mozgásformái, INDIGO, MOM Kultúrház, Budapest
Súly, INDIGO, MOM Kultúrház, Budapest
Festés, INDIGO, MOM Kultúrház, Budapest
Hit, INDIGO, MOM Kultúrház, Budapest
Kilépés művészeknek, INDIGO, MOM Kultúrház, Budapest
1980 Arborétum, INDIGO, Kertészeti Egyetem, Budapest
Életrajz, INDIGO, Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Akvarell, INDIGO, Bercsényi Kollégium, Budapest
Papír, INDIGO, Csepel, Budapest
1981 Kemény és lágy, INDIGO, Óbudai Galéria, Budapest
Legszebb nyári emlékeim, INDIGO, Postás Kultúrház, Budapest
1982 Makói művésztelep
Asztal akció, INDIGO, Postás Kultúrház, Budapest
1983 Az INDIGO-csoport kollektív festő akciója, Szépművészeti Múzeum, Budapest
Film/Művészet, Budapest Galéria
Fátyol, Fészek Klub, Budapest
Az INDIGO-csoport rajzműhelyének kiállítása, Szépművészeti Múzeum,
Csont és bőr, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
Makói művésztelep
3. Biennale der Europaischen Grafik, Alter Bahnhof, Baden-Baden, Németország
Telefon-koncert, Bécs-Berlin-Budapest, Artpool Stúdió (Az INDIGO-csoport részvételével)
1984 Bak-Birkás-Molnár-Szirtes, Pécsi Galéria
Kép '84 II, Fészek Galéria, Budapest
MESZ Klub, Budapest (mivel a többi művész távolmaradt, egyéni kiállítás)
Sixième Biennale Européenne de la Gravure, Mulhouse, Franciaország
INDIGO-csoport kollektív festés akciója, Budapest, Postás Kultúrház
Grenzzeichen 1984, Burgenlandische Landesgalerie, Eisenstadt, Ausztria
Frissen festve, Ernst Múzeum, Budapest
Plánum '84 Almási téri Szabadidőközpont, Budapest
Fiatal Magyar Művészek, Studio Szajna Galéria Varsó, Lengyelország
Érem-tisztítás akció, INDIGO, Belvárosi Ifjúsági Ház, Budapest
Kortárs magyar festészet (Unkarin Maalaustaidetta 1945-85), Helsinki, Finnország
16. Grafikai Biennále, Moderna Galerija Ljubljana, Szlovénia
Contemporary Visual Art in Hungary, Glasgow, Anglia
1985 Drei Generationen ungarischer Künstler, Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum, Künstlerhaus, Graz, Ausztria
Kortárs vizuális művészetek Magyarországon: tizennyolc művész, Csók István Képtár, Székesfehérvár
Eklektika '85, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Akvarell Biennále, Eger
Rajz Biennále, Salgótarján
Joan Miró Rajz Biennále, Barcelona, Spanyolország
1986 Rajz Biennále, Salgótarján
Grafikai Biennále, Namur, Belgium
Aspekte Ungarischer Malerei, Leverkusen, Németország
Grenzzeichen 1986, Villach, Ausztria
Museum Hannover 1986, Németország
1987 Upplands Kunstmuseum, Uppsala, Svédország
Nyolc Magyar Művész, Jeruzsálem, Izrael
Új szenzibilitás, Pécs
19. Nemzetközi Biennále, Sao Paolo, Brazília
Rote Fabrik, Zürich, Svájc
Christhy Aukciós Ház kiállítása, Hollandia
Odense Galéria, Dánia
Poznani művészeti vásár, Poznan, Lengyelország
Fiatal szovjet és magyar művészek, Budapest-Moszkva
Shotebis Aukciós Ház kiállítása, London, Anglia
1988 Fiatal Magyar Művészek, Berlin, Rostock, Németország
Nyári Symposion, Pozsony, Csehszlovákia
Internationales Künstler Gremium, Műcsarnok, Budapest
Fiatal magyar festők, Prága, Csehszlovákia
1989 Mai magyar művészet, Neue Galerie, Ludwig Gyűjtemény, Aachen, Németország
Szimmetria, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
New Art of Hungary, San Francisco, U. S. A.
Internationales Künstler Gremium, Museum Wiesbaden, Németország
Zeitgenössische Ungarische Kunst, Friedrich-Neumann Alapítvány, Lewerkursen, Németország
New Art of Hungary, Los Angeles, U. S. A.
1990 Triumf 1., Charlottenborg, Koppenhága, Dánia
Triumf 2., Műcsarnok, Budapest
Ressource Kunst, Műcsarnok, Budapest
13 magyar művész. Zacheta, Varsó, Lengyelország
Stuart Lévi Gallery, New York, U. S. A.
Hampton Arts International, New York, U. S. A.
Magyar festészet, Strassbourg, Franciaország
Magyar festészet, Bukarest, Románia
1991 Magyar festészet, Kolozsvár, Románia
Metafora, Pécsi Galéria, Pécs
Ulm Galéria, Ulm, Németország
Budapest-Búcsú, Budai Vár, Budapest
Art-Fair, Párizs, Franciaország
Art-Expo, Budapest-Kőbánya, Budapest
Hommage à El Greco Szépművészeti Múzeum, Budapest
Új Ludwig Múzeum, Budapest
Stúdió Kiállítás, Ernst Múzeum, Budapest
Oszcilláció, Szlovák és magyarországi művészek kiállítása, Műcsarnok, Budapest
Pentagonale-Plus, Richard Demarco Gallery, Edinburgh, Anglia
Zentrioedal, Krems-Pécs, Krems/Stein
Galéria Klenzenstr., München, Németország
Zászlók, Fészek Galéria, Budapest
Budapest! Contemporary Hungarian Art Royal Hibernian Academy, Gallagher Gallery, Dublin, Ireland
Modern Magyar Művészet, Seoul Arts Center, Art Museum, Szöul, Korea
Akvarell Biennále, Kolozsvár, Románia
Rajz Biennále, Wroclaw, Lengyelország
1992 Interrupted Dialogue: Revisions, Experimental Art Foundation, Adelaide; Institute of Modern Art, Brisbane, Ausztrália
Magyar Festészet, vándorkiállítás, Bonn, Adenauer Alapítvány
Art-Expo '92, Közgazdasági Egyetem, Budapest
Interferenzen VII. Liechtenstein Palace, Bécs, Ausztria
Art-Fair, Bolzano, Olaszország
Idegen szép, Képzőművészeti Főiskola, Budapest
Epigon, Liget Galéria, Budapest
Epigon, Ifjúsági Ház, Szeged
Tér-Művészet-Természet, Budai Vár, Budapest
Kolumbusz tojása, Műcsarnok, Palme-ház, Budapest

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

1981 Kertészeti Egyetem, Budapest
Művelődési Központ, Gyöngyös
1982 „Rendez-Vous" Minimálzenei Fesztivál, Szkéné Színház, Budapest
Radics Béla emlékest, Bem rakparti Klub, Budapest
FMS Galéria, Veszprém
Bástya Galéria, Budapest
Várgaléria, Sárvár
Szombathelyi Óvónőképző Főiskola Kollégiuma, Szombathely
1983 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1985 Liget Galéria, Budapest
„Post-traditionelle Kunst, vier Maler aus Budapest", Mana Galéria, Bécs
Galerie Dienstag Künstlerhaus, Stuttgart, Németország
1986 Modern Magyar Képtár, Pécs
Bástya Galéria, Budapest
1987 Rotor Galéria, Göteborg, Svédország
Atrium Hyatt, Budapest
Stúdió Galéria, Budapest
1988 Francia Intézet, Budapest
Megyei Művelődési Központ, Szeged
Szombathelyi Képtár, Szombathely
Moltkerei Werkstadt, Köln, Németország
Salamon Torony, (Gémes Péterrel), Visegrád
Miskolci Galéria, Miskolc (ef Zámbó Istvánnal és fe Lugossy Lászlóval)
1989 Kongresszusi Központ, Budapest
Templom Galéria, Esztergom
Liget Galéria, Budapest
1990 Városi Galéria, Vác (fe Lugossy Lászlóval)
Magyar Intézet, Szófia (fe Lugossy Lászlóval)
Fészek Galéria, Budapest
Művészetek Háza, Bielefeld, Németország
1991 Városi Könyvtár, Békéscsaba
Ifjúsági Ház, Székesfehérvár (fe Lugossy Lászlóval)
Múzeumi Képtár, Győr (fe Lugossy Lászlóval)
Művészeti Fesztivál, Érsekújvár (fe Lugossy Lászlóval)
Csehszlovákia
Installáció, Ludwig Forum, Aachen, Németország
Installáció, Moltkerei Werkstadt, Köln, Németország
1992 Várfok Galéria, Budapest
Grenzenlos, Installáció és performance, Bethanien Haus, Berlin, Németország
Spicchi dell'Est Srl Galleria D'Arte, Róma, Olaszország (Záborszky Gáborral)

ONE–MAN EXHIBITIONS

1981 University of Horticulture, Budapest
Cultural Center, Gyöngyös, Hungary
1982 "Rendez–Vous" Festival of Minimal Music, Szkéné Theater, Budapest
To the Memory of Béla Radics, Bem Rakpart Club, Budapest
FMS Gallery, Veszprém, Hungary
Bástya Gallery, Budapest
College for Kindergarten Teachers, Szombathely, Hungary
Vár Gallery, Sárvár, Hungary
1983 Club of Young Artists, Budapest
1985 Liget Gallery, Budapest
"Post–traditionelle Kunst, vier Maler aus Budapest", MANA Gallery, Wien, Austria
Gallery Dienstag, Künstlerhaus Stuttgart, Germany
1986 Gallery of Hungarian Modern Art, Pécs, Hungary
Bástya Gallery, Budapest
1987 Rotor Gallery, Göteborg, Sweden
Atrium Hyatt, Budapest
Studio Gallery, Budapest
1988 French Institute, Budapest
Youth Centre, Szeged, Hungary
Pictura Galery of Szombathely, Szombathely
Moltkerei Werkstadt, Cologne, Germany
Salamon Tower, Visegrád, Hungary
(with Péter Gémes)
Miskolc Gallery, Miskolc, Hungary
(with István ef Zámbó and László fe Lugossy)
1989 Congress Centre, Budapest
Templom Gallery, Esztergom, Hungary
Liget Gallery, Budapest
1990 Gallery of City, Vác, Hungary
(with László fe Lugossy)
Hungarian Institute, Sofia, Bulgaria
(with László fe Lugossy)
Fészek Gallery, Budapest
Der Galerie Artists Unlimited, Bielefeld, Germany
1991 Library Gallery, Békéscsaba, Hungary
Youth Hause, Székesfehérvár, Hungary
(with László fe Lugossy)
Museum of Győr (with László fe Lugossy)
Győr, Hungary
Art Festival, Nové Zámky, Czechoslovakia
(with László fe Lugossy)
Installation – Ludwig Forum, Aachen, Germany
Installation – Moltkerei Werkstadt, Cologne, Germany
1992 Várfok Gallery, Budapest
Grenzenlos – Installation and performance – Bethanien Haus, Berlin, Germany
Spcchi dell'Est – Srl Galleria d'Arte, Rome, Italy
(with Gábor Záborszky)

MDK

Szivessy Tibor

Képzőművészet, 1935. 12.o. kép

MDK

Szivessy Tibor, ép.

476. Villaterv.

477. Áruház terve.

Bp.Műcs.-OMKT. Nemz.Képzőmüv.Kiáll.1934.ápr.29.-jun.17.
Epitészeti tervek. Kat. 2o.1.

Szivessy Tibor

és Janszky Béla Led

1) Józsefvárosi bérház

2) A F. T. C. Klubhaza

terverték fentiek

Repr.

Magyar Építőművészet

1912. 30, 31. l.

MDK

Szivessy Tibor

Tér és Forma, 1927, 14.sz. 11 l.

MDK

Szivessy Tibor

Tér és Forma 1927. 5.sz.

MDK

Szivessy Tibor

Épitészet és Iparmüvés et. 1912. 24.sz. 7.l.
lo, 11 l.

MDK

Szivessy Tibor épitész
ház terve

Tér és Forma, 1928. I.évf. 7.sz. kép és alapr.
7 l.

MDK

Szivessy Tibor építész

Képzőművészet, 1929. 16. sz. 23-24 l.

Tata (Komárom)

Egység-utca 6. Ház, földszint
hajlított ívű keritésfalban k

(Tata Véi MV. kp. 1952, második la

Szivessy Tibor

wód

Ki-Kicsoda?

811. l.

NYOMTATVÁNY

Budapest

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Szivcsy Tibor

U. 1559

MDK

Szivessy Tibor, épitész,festö.

Balatoni társas villa.	Szénrajz.
Balatoni penzió.	Vizf.
Svábhegyi sportszálló.	Szénrajz.

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz.Képzömüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj. 25. Kép.tm. 46.l.

M.D.U

SZIVESSY Tibor építész

Baja, Kász János lakóháza

Társtervező: Jónszky

Józsefvárosi bérház

Kubinszky Mihály: Gondolatok a

század eleji magyar építészetről

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 44. l.

M. D. U

SZÍVESGY Tibor epítész

Bp. Márkus Emília lakóháza Budán

Társtervező: Jónszky Béla

Skubinszky Mihály: Gondolatok a századelejei magyar építészetről

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 44. l.

MDK

Szivessy Tibor

Bérház terve

Rózsadombi villa

Téli/ Kiállitás. Műcs. 1935. nov.

29.1.

Selvessy Tibor

Berbas terve

Tessedomb villa

Tell elhibbe. Akm. 1917. dec.

29.1.

MDK

Szivessy Tibor

Muzeum. Szénrajz.

R.k. templom terve. Rajz.

Sorház. Ceruzarajz.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 17.1.

Mücs.

M.D.K.

Szivessy Tibor, épitész

a Kiállitási Bizottság tagja

XII. Congrès International des Architectes Budapest 1930. Compte-rendu. Bp.1931. 20.old.

M.D.K.

Szivessy Tibor, épitész

a Kongresszus Végrehajtóbizottságának tagja

XII. Congrès International des Architectes Budapest 1930. Compte-rendu. Bp.1931. 18.old.

MDK

Szivessy Tibor, ép.

A legérdekesebb, legjelentősebb mai anyagot ezuttal az épitészek hozták a kiállitásra.
A modern magyar épitészet jam alkotásai láthatók szebbnél-szebb fotografiákban.

K.A.: A Képzőművészek Egyesületének jubiláris kiállitása.
Pesti Napló. 1934 dec.8. 12.1.

Szivessy Tibor

épitész U. 2274

az orosz harcterén harcolt, sorom kivül lett hadnagy. Sebesülten a lembergi kórházban fekudt.

Szegedi Hiradó

1916. márc. 12.

(Sz. kitüntetése.)

1.-40. ll. I.-XXXV. +
I.-XXXIX + I.-XVII. +
I.-XXIX képes tábla

Paris
Litrairie Centrale d'Architecture
1884

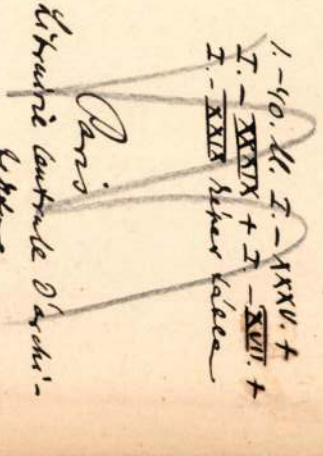

Szivessy Tibor

Magyar Nemzeti Müvészet 1938. 4. sz. 65 l.

A, BUDAPEST, VIII. KÖNYVES K. KRT. 40.

kölcsönadott Erdős Kamill: A Békés.
Adattárunk fenti címére sürgősen
ben a könyv elveszett volna, kérjük
lunk fenti címére beküldeni.

Dr. Morvay Péter sk.
osztályvezetőhelyettes

Szivessy Tibor

építész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - építési terveivel szerepel.

Érdekes mozi-terve.

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Szivessy Tibor

épitőmüvész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - épitészeti tervével szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.1.1[illegible].

Szivessy Tibor

építőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - építészeti tervével szerepel

Magyar Hirlap
1934.I.14.

M.D.K.

SZIVESSY Tibor építész

Nádor utcai térház

Márkus Emilia hűvösvölgyi villája

Társtervező: Jánszky B

Stoltly u. Gorkis tabor, lakóház

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961. 310, 314, 322,

Srivessy Tibor

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

EK. 1933. IV. 20.

Szivessy Tibor

Szerepelt az I. nemzeti táslaton.

M.H. 1933. IV. 19.

Szivessy Tibor

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

8 órai lýság 1933. IV. 20.

Szivessy Tibor és

Jánszky Béla

Budapest. Logody-
utcai villacsoport

Repr.

Magyar Építőművészet

1930. 9. n 21. l.

K.

BUDAPEST,
IX., HOGYES ENDRE-UTCA 10
TELEFON: 181-595

Pierre Louys Bilitis

Sapho

Maupassant Sör és perec

Szivessy Tibor

Janszky Béla

Budapest - rózsadombi
villa főbejárata

Repr.

Magyar Építőművészet

1930. 9-11. 27. l.

Srinyessy Tibor.

Építészeti terve szerepel a Műcsarnok téli tárlatán.

Magyarság, 1928. dec. 16.

Srinyey Tibor.

Az orsz. magyar képzőművészeti társulat téli tárlatán pesterzsébeti református templom-képe szerepel.
(említve)

Esti Kurir, 1942. dec. 16.

Szivessy Tibor

MDK

Pasaréti villa terve

Balatonparti zárda terve

Gellérthegyi villa terve

Gébics-utcai villa terve

Műcsarnok 1938 Téli kiállitás

Bassano Tibor

Baccarini Villa Serve

Balestrazzi Aida Serve

Gallerani Villa Serve

Gobbi-Rocci Villa Serve

Szévessy - Jánszky.

építészek.

A Műcsarnok téli tárlatán református templomtervei szerepeltek.

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

Szénesy - Jánszky.

Jóttérek.

A Műszaszok téli tárlatán református

templomleroei rezepellek.

Tetti Hilap, 1928. dec. 19.

Szivessy Tibor

A Lecskeméti művésztelep törzs-
tagja volt.

Magyarország 1966. jún. 26.

Szivessy Tibor MDK

Muzeum, szénrajz

R.k.templom terve, rajz

Sorház, ceruzarajz

Mücsarnok 1940 Tavaszi tárlat

MDK

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

tervei szerint épült
Magyar Tisztviselők Tarazék-
pénztárának ferenc-körúti
banképületét ismerteti
a lap ~~ig~~ két fényképpel

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.
dec. 9. sz. 4. old.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építés

Tervei szerint épül fel Baján az Uránia-palota, melynek földszintjén kávéház, étterem, söröző, üzletek, az udvarban 800 személyes mozi, az I. emeleten az úri-kaszinó, a II. emeleten 20 szobás szálloda nyer elhelyezést.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1922. XLIII. évf.

aug. 30. sz. 4 old.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Jánszky Béla közösen készített iskola-tervezőiret mutattár be az 1932-évi Árumintavásár „Magyar Ház" c. épületcsoportjában.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1932. LIII.évf.

máj. 12. sz. 9. old.

Szivessy Tibor MDK

Budai villacsoport, vizf.

Pesterzsébeti református templom, vizf.

Pestszetnlőrinci református templom, vizf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

M.D.K.

Szivessy Tibor

tervei szerint uj kor-
szerü bérház épül a Lenke-út 49. sz. alatt

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

nov. 20. sz. 6 old.

M.D.K.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

sz. old.

Szivessy Tibor épitész M.D.K.

és Jánszky Béla tervei szerint felépült pesterzsébeti reálgimnázium épületét Lechner Ödön-erommel tüntettér ki. Ezuttal nem a tervezőr, hanem az épittető kapta a kitüntetést a ház falába elhelyezett Lechner-plaett formájában.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1934. LV. évf.

jun. 20. sz. 9. old.

Müvészek XX.sz.

S z i v e s s y T i b o r épitész
/:és Janszky Béla:/ 1884-
- Kép -
/:Kecskeméti zárda:/
M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
197.

S z i v e s s y Tibor épitész

A mezőtur-i városháza terv-
pályázatán vásárlás
/Jánszky Bélával/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

MDK

Szivessy Tibor - Janszky Béla

zárda terve

Müvészet XIII.évf. 1914 184.

Szivessy Tibor
épitész

A hütőház épitő mestere.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959.

M.D.K.

140 l

MDK

Szivessy Tibor

Balatoni társas villa, szénr.

Balatoni penzió, vizf.

Svábhegyi sportszálló, szénr.

Nemz. Képzőművé kiáll. Műcs. 1933. ápr.

46 1.

MDK

Szivessy Tibor

Építészet és Iparmüvészet. 1913. 14-15.sz.
címlap

Szivessy Tibor építész M.O.K.

A szolnoki műteremházakat építette Janszkyval együtt.

Kampis, hag. műv. Bp. 1960 522

Szíverssy Tibor építész

M.D.K.

a népi törekvések egyik képviselője

Kampis, hag. műv. Bp. 1960 478

Szivessy Tibor, épitész

Mattyók Aladár-ral közösen tervezte az
"Ujszegedi városi strand"-ot.
Szegedi szanatorium terve.
Gellérthegyi villa terve.

OMKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képzőmüv. Kiáll.
BP.1937.ápr. 29.-jun.20. Kat. 19.1. és 20.1.

MDK

Szivessy Tibor, építész

Pasaréti villa terve.
Balatonparti zárda terve.
Gellérthegyi villa terve.
Gébics-utcai villa terve.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
MP.Mücsarnok. Kat. 7.1.

Szivessy Tibor
építész

~ műve a Nádor utcában, Stáhly utcában, Gorkij fasorban.

Lásd: Magyar építőművészet 330
Művelt Nép 1971.

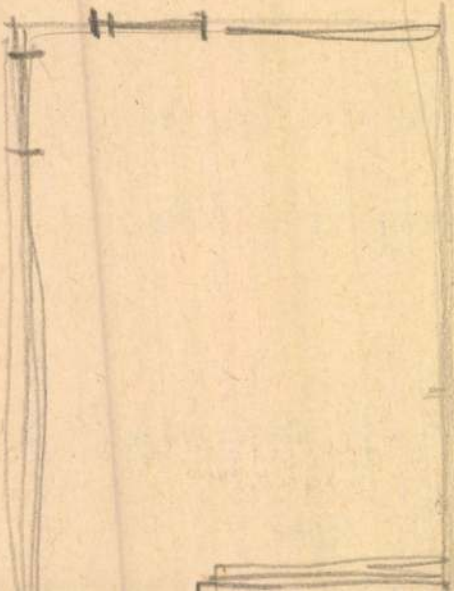

Szivessy Tibor

és Jónszky Béla tervezték a bp-i józsefvárosi bérházat. 1911. 153 sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest, 1970.

761

Szivessy Tibor

és Jánszky Béla tervezték a bp-i Üllői úti F.T.C. egykori klubházát.
154 sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967 Budapest, 1970.

761

Szipessy Tibor
építész

~ – Jánszky Béla: Nádor utcai bérház,
Márkus Emilia hűvösvölgyi villá-
ja.

Rados: Magyar építészettört. 324.
Műszaki Kiadó 1971.

Kivessy Tibor

elhunyt magyar építész nevét említi.

Merenyi Ferenc: Z magyar építészet

Budapest 1970. (1867-1967)

71

Szivessy Tibor

Tervezte a Cp-i Gorkij fasor bérházat
1942. 155. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867–1967. Budapest, 1970.

761

Szivessy Tibor

és Jánszky Béla közösen és egymástól
függetlenül terveztek műveiket.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967 Budapest 1970.

751

MDK

Szivessy Tibor és Jánszky Béla

Ref. templom terve

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 68.l.

SZIVESSY TIBOR

Sümegi : A kecskeméti... Bp 1996

L. sz.: 27. 321

96. 97. o.

nem akartam. Olyan emberre vo
foglalkozott a kérdéssel, a s
átadjam az én egész anyagomat
az én tervem és programmom sz
masnak, mint őt. Ugy akartam,
megjelenjen. Nyári megállapod
berben, jegyezgetett s elvit
ben visszajön, már a könyv v
akkor minden részletet megbe
irnia, ami akkor már nagyon
kellett volna, táviratozott,
re, hogy legalább az anyagom
válaszol. Én annak az anyagna
tam, levéltárakból nagy után
vel iratokat szereztem meg s

MDK

Szivessy Tibor

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4. sz. 65.l.

Szivessy Tibor
építész

/1884-1963/

Rados: Magyar építészettört. 321.
Műszaki Kiadó 1971.

M.D.K.

Szivessy Tibor,épitész

Thoroczkai Wigand Ede csoportjához tartozott.Irásban is terjesztette törekvéseit.478.o.A kecskeméti müvésztelep müteremházait Janszky Bélával együtt épitette. 522.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a színház és a film.Minerva.Bpest.1960

Szivéssy Tibor
építész

Kecskemétre telepedett, hogy az akkor épülő város fejlődésében kivegye részét.

Telepy Katalin: Kecskemét multja a képzőmüvészetben.
Müvészet, 1971.augusztus - 30.oldal

Szivessy Tibor

a „Lechner Ödön Társaság" tagja.

Mezényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

75 f

Szivessy Tibor

a berlin-charlottenburgi műegyetem
növendéke volt

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

190

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Fánszky Béla irányítása mellett alakítottak át az Uránia filmszínházat, mikor során igyekértek az épületnek Schmahl Henrik tervei szerinti eredeti megjelenésébez igazodni

Vállalkozók Lapja, Bp. 1930. LI. évf.

márc. 5. sz. 6. old.

SZIVESSY /TIBOR/

és Janszky /Béla/ tervei szerint épült 1910/11-ben a Kecskemét, Mátyás király tér északi oldalán lévő általános iskola, magyaros, szecessziós stílusban.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek - Müemlékek sorozat./ - 125. l., 173. l. /234. jegyz./

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla, ép.-k

a szentgotthardi magyar iskolaszanatorium. Képpel.
Fentiek tervezték.

Tér és Forma. 1930. 444.l.

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

és Janszky Béla
tervezik a Törökkani-
zsai izr. hitközség mo-
dern, új templomát.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

jan. 24. sz. 12. old.

Szivessy Tibor MDK

Pesterzsébeti templom terve I-II.

Kecskeméti szálloda terve

Hétvégi nyaralótelep terve

A szolnoki Amke palota terve

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

M.D.K.

Szivessy Tibor, építés

és Faluszky Béla tervei szerint kétemeletes áru- és bérház épül Zomborban. Ugyancsak ők tervezik a kecskeméti Butorszövetkezet háromemeletes bérházát.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXXII. évf.

máj. 29. sz. 13. old.

Szivessy [Tibor]. építész

M.D.K.

és Jánszky körös művét, a Dankó utcai laróházat, a századelejei legjobb építészeink – Lajta, Medgyaszay, Kós, Málnai – művei körött emliti a horrászóló, melyek európai viszonylatban is sünté páratlanok s ezért külön periodizációt érdemelnének. Javasolja a „premodern" elnevezést.

Kubinszky Mihály hozzászólása a MTA ankétján "Az ujkori magyar müvészet periodizációjának problémái"-ról

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1967. XVI. évf. 1. sz. 21. old

Srivessy Tibor

„Geiringer gyógyszertára"
az új utcarat zerezö épité-
net nyit megnyitatrozása,
továbbá „Kőhegyi Szanatórium"
mi klasicista próbatrozása a az „Uránia"
mozipalota.

Miskolczy Ferenc, Borja képzőmüné-
szete a XX. sz.-ban. kézirat. M.D.K. 2 l.
C-II
599/2

MDK

Szivessy Tibor

Pestszenterzsébet városa kapta az 1928. évi Lechner-érmet a reálgimnázium épitéséért. A reálgimnázium tervezője Szivessy és Jánszky.

Cikk: Kik kapják a Lechner Ödön-emlékérmet

Pesti Hirlap, 1934. jun.17. 14.1.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

Kecskeméti rom. kath. templom, repr.

Magyar Építőművészet 1929. 3. sz. 23.1.

MDK

Szivessy Tibor és Janszky Béla

A Mindszenti Takarékptár intézeti házának tervpályázatán pályamunkájukat 150 koronáért megvásárolták

Müvészet 1911. 273.l.

MDK

Szivessy Tibor

Szivessy Tibor és Jánszky Béla tervezték a szentgotthárdi magyar iskolaszanatoriumot.

Tér és Forma, 1930. 444.l. Képpel.

Szivessy Tibor és

céd. Jánszky Béla

Tér és Forma 1930. 444. l.

(A szentgotthárdi magyar iskolaszanatorium; képpel.)

tervezték fentiek

3164. ALACSONY ÍRÓSZEKRÉNY, kőris- és diófa, szalagos berakással, rézdíszű veretekkel. Magyar biedermeier 410

3165. VITRIN, fényezett diófa, berakott dísszel . . . 42

3166. NŐI ÍRÓASZTAL, fényezett mahagonifa, bronz veretekkel 80

3167. FALITÜKÖR, aranyozott keretben 40

Szivessy Tibor, építész |1884-1963|. 1.) Folytatás.

4. Jánszky Béla – Szivessy Tibor: Iványi Grünwald Béla műteremvillája a kecskeméti művésztelepen. 1911. |repr.|

5. Jánszky Béla – Szivessy Tibor: Kaszinó és gazdasági egyesület, Kecskemét, 1911. |repr.|

8. Jánszky Béla – Szivessy Tibor: Ksinagóga, Törökkanizsa, 1913. |repr.|

9. Jánszky Béla – Szivessy Tibor: Római katolikus egyház bérháza, Kecskemét, 1914. |repr.|

Magyar Építőművészet, 1984. 6., 52-old, + 53-old.

SZIVESSY TIBOR építész

Márkus Emília villája

MORAVA'USZKY 1988 183, 184-p. ábrák

Szivessy Tiborné
grafikus
1912

Eimisk 1930
89. l.

augusztus 3-tól
augusztus 31-ig.

június 22-27-ig = 6 nap
július 13-27-ig = 15 nap
összesen: 21 nap

MDK

Szivessy Zoltán, szobrászm.

a magyar modern kö- és faszobrászatban uj fejezetet jelent. Németországban él, külföldi hatás, h.könnyed,graciózus az elöadása, de lelkében törzsökös magyar szobrász.

Vasárnap délután. Táncos leánycsoport.

Női fejeinel lágysága, portré kifejezése, kisplasztikáinek költöisége megragadó.

e.á.: Az Ernst Muz.csop.kiáll.-a.
Művészet. 1938 III. évf. 22.sz. 157.l.

Szivessy Tibor

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 462
1930. 557
1933. 234

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Lévessy Tibor műépítész.

8 Órai Ujság.
1926., XI. 24., 5. old.
(:Kiss.:)

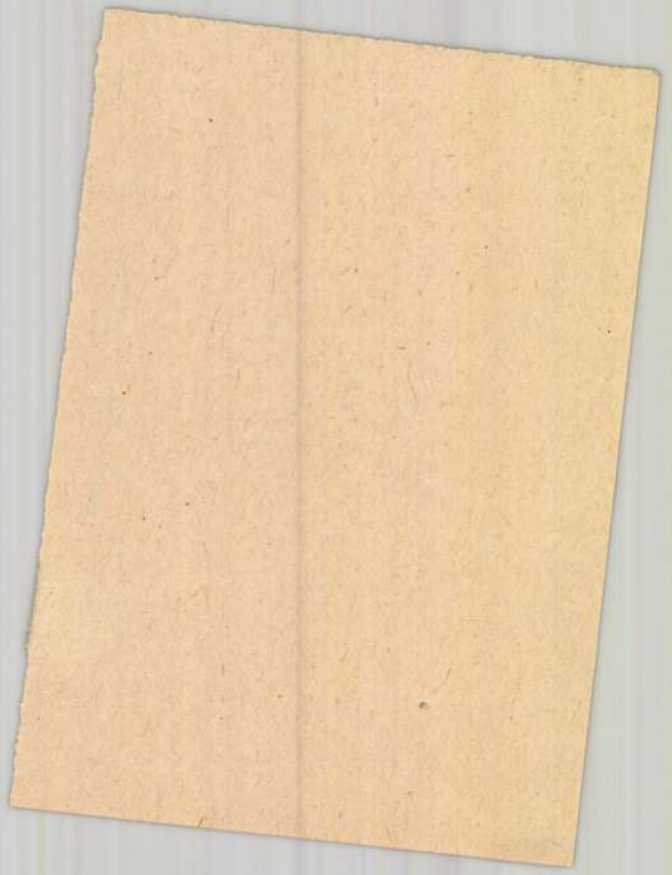

Szivessy Tibor MDK

Épitészeti tervek

Társasház terve

Iskolaszanatórium terve

A székesfőváros bécsiuti iskolájának terve

Családi lakóházak I-III.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Szivessy Tibor, épitész M.D.K.

Lux Elekkel körös pályamüve első dijat nyert a pestszentezzsébeti hősi emlékmű szükebbkörű tervpályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

febr. 16. sz. 8. old.

M.D.K.

Szivessy Tibor
épitész

Szanatóriumi épülete.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959

139.

Szivessy Tibor

Bp. villa tervek

Tér és Forma, 1933 VI. 412

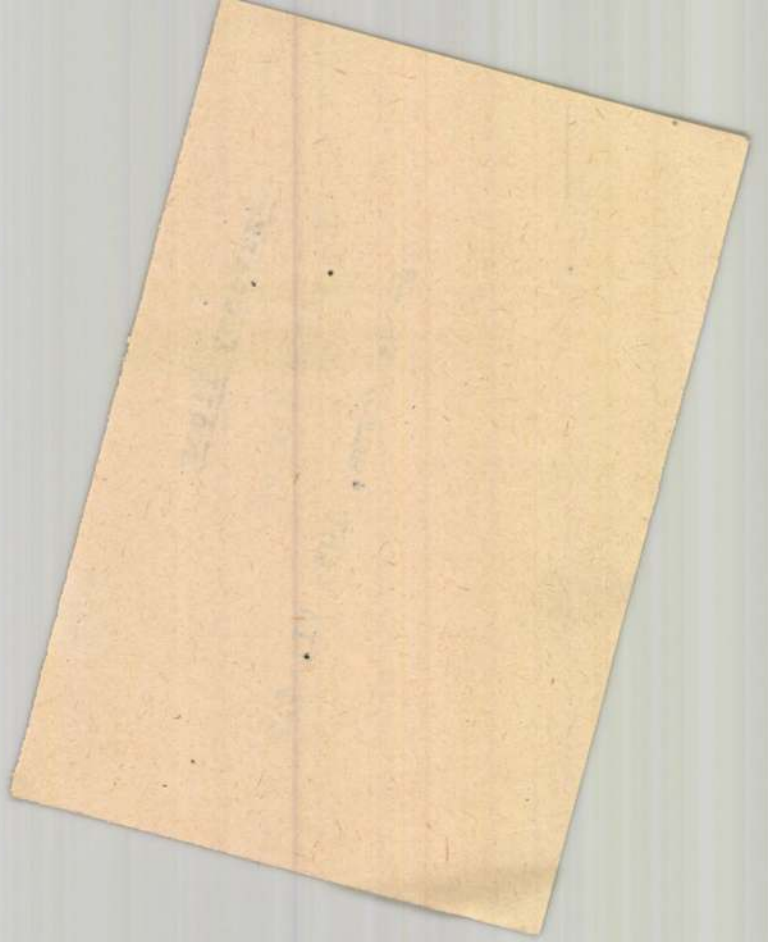

Szivessy Tibor

MDK

Közfürdő terve, épitészeti vizfestmény

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

M.D.K.

Szivessy Tibor, építész

Janszky Bélával hö-
rösen az egyik második
díjat nyerte el a Kerek-
egyházán épitendő rom.
kath. templom terv pályá-
zatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

épr. 26. sz. 16. old.

Szivessy Tibor

MDK

Jánszky Béla még mint müegyetemi hallgató aranyérmet nyer a pécsi országos népmüvészeti kiállitáson népies stilusban tervezett pavilonjával. Gyakorlatát Lechner Ödön mellett kezdi, de nem követi mesterét a keleti tradiciók kultuszában.. S z i v e s s y Tibor épitésszel társul s vele épiti a kecskeméti müvésztelep müteremházait.

Dr. Kismarty-Lechner Jenő: Lechner Ödön. Bp. 1961.
135.1.

MDK

Szivessy Zoltán

Az Ernst Muzeum csoportkiáll. Müvészet 1938. III. 22. sz. 157.l.

MDK

Szivessy Tiborné

Nyilassy Sándor festőművész tanitványa, pályázott a Ferenc József művész-ösztöndijra.

Cikk: Hárman pályáztak a művész-ösztöndijra.

Szegedi Hiradó, 1916.jul.27. 6.lap

Szivessy Tibor építész.

Tér e's Forma, 1928

I. évf. 249-263.
Pesti bérházak.

Szivessy Tibor építész

Tér és Forma, 1928

I. évf. 166-190.
Kéz családi házak bemutatása.

Szivessy Tibor

l.

Lex Magy Társ

549. 6. l.

vármegye.

emplom.

om és falképei.

plom.
plom.
m.

rrom.

Szivessy Tibor MDK

Szegedi gyermekszanatórium terve, vizf.

Műcsarnok 192o-21 téli kiállitás

„BBS Stand" Filmszemle, 1989
Budapest Kongresszusi Központ
"BBS Stand", 1989
Budapest Convention Centre

SZIRTES JÁNOS

A képzőművészet lényegéből következik, hogy a kritikusnak – módszereit tekintve – ma sincs sokkal több lehetősége, mint Giorgio Vasari idejében. Két végletes goldásként szárazon leírhatja a képeken látott tényeket, vagy elszakadva tőlük, „költeményeket" írhat melléjük, továbbá létezik egy középút is, amikor magyarázattal bálkozik. A magyarázat azonban ugyancsak keskeny ösvényen halad, mert itt sincs más lehetőség, mint feltételezett jelentéseket rendelni a látott jelenségekhez.

Mi ebben a különös? Mindössze annyi, hogyha nekiállunk Szirtes János újabb műveit magyarázni, már az első szemmel látható tényből is három különböző ntéskörhöz juthatunk el (arról egyelőre nem is beszélve, hogy ezek a jelentések egyaránt kívülről „kerültek bele a képbe"). Vegyünk észre csupán annyit Szirtes ein, hogy bekormozta a felületüket, ebből máris következtethetünk arra, hogy

– tűzzel dolgozott
– füsttel dolgozott
– korommal dolgozott.

Mindhárom megállapítás igaz, ugyanarra a technikára vonatkozik, de az első esetben arra csábítja (sőt már csábította is) a kritikusokat, hogy a jelentést a ológiai négy őselem táján keressék; a füst ködös-párás asszociációkat és fátyol-hasonlatokat juttat az eszükbe; a korom pedig egészen profán képzeteket kelt nük. (Bennem is, például a kéményseprőét.)

Az is ősi dilemmája a kritikának, hogy feltárja-e a mű keletkezésének történetét, vagy éppen szemérmesen hallgasson róla – mondván az utóbbi esetben, hogy mmi más nem számít, csak az előttünk álló mű, a maga elhatárolt valóságában. Szirtes ugyan nem titkolódzik, de hajlik arra, hogy elrejtőzzék a művei mögé. galábbis most, a füst-képek esetében. Én magam úgy gondolom, hogy mindkét szemléletmód indokolt lehet. Vannak olyan művek (sőt irányzatok és egész szakok), amelyek szántszándékkal elterelik a figyelmet a keletkezésüknél alkalmazott technikákról, és vannak művek, melyek exhibicionista módon feltárják a guk születési körülményeit. Különösen magamutogató volt az 1950-es, 1960-as évek informel művészete (tasizmus, gesztus- és akciófestészet), majd hosszú időre hnikai szemérmesség lett a divat (főleg a geometrikus irányzatokban), de ismét fontossá vált a technikai eljárás megmutatása – legalábbis Szirtes új festészetében. rtes fürt-képei ma is kapcsolatban vannak az általa művelt másik műfajjal, a performance-szel, így a mozdulatok, az izmok akciójával is.

Hogyan került a korom a vászonra? A korom nagyobb mennyiségben hamvas, bársonyos, mélyfekete minőségű. Felülete hasonlít a pasztellhez, a krétáéhoz és zénéhez (mely utóbbiból égetés által keletkezett). Ebben a formájában Szirtes nem használja – legfeljebb performance-eken, amikor bekenődik korommal.

A korom a vásznon inkább vékony, átlátszó réteget képez, mely szabálytalanul „hullámzik", őrizve a gyertyalángot tartó kéz mozdulatait. Ilyen felületeket én ször pincék mennyezetén láttam, melyek a háború alatt óvóhelyül szolgáltak. Nagy hatással voltak rám bizonyos utcai falfeliratok is (1968, Párizs), nem ertyával, hanem benzinlámpával hozták létre őket, mert csak ennek lángját lehet vízszintesen irányítani. Akkor még nem volt spray; a benzinlámpa volt a mai affiti egyik előzménye.

Szirtes a 80-as évek elején kezdett sprayt használni, de ez csak közvetett forrása volt a füst-képeknek. Az igazi előzmény a gyertya volt, amelyet a különfélébb formában hasznosított performance-ein. Számomra a legemlékezetesebb a „TrailsIloveyou" (Pécs, 1985), melynek során fekete ruhás lányok rmozták be gyertyával a földjük emelkedő papírsátrak tetejét. A később kiterített „sátorlapok" már-már önálló festményként értékelhető, gyönyörű felületeket újtottak.

A performance-ok némelyikében kormos tárgy hagyja lenyomatát a művész arcán vagy testén. Ez a kapcsolat fordul visszájára a képeken, amikor az arc és a

SZIRTES JÁNOS, A PERFORMANCE-MŰVÉSZ

Amikor 1988 őszén a Nemzetközi Művész Grémium tagjai Budapesten a „Fészek" Művészklub operettbe illő helyiségében ebédre vártunk, Szirtes János bevezetett bennünket egy sivár helyiségbe, ahol ő a fellépésére készülődött.

Majdnem teljesen sötét helyiségben ült, szalonnát sütött a villanykörtén, a helyiség egyetlen fényforrásán. Az ölében konyharuhán kenyér, hagyma és kés volt. Mögötte állt barátja Beke László, aki művészetelméleti szöveget olvasott fel, közben kezében tartott gyertyából folyamatosan forró viaszt csöpögtetett a művész homlokára. Majd Szirtes átnyújtotta neki a kis élelmet és mialatt Beke ezt elfogyasztotta, ő maga az izzó villanykörtét szélesre kitátott szájában tartotta.

Három évvel későbbi emlékek az akkori performanceről: ezúttal a Műcsarnokban, mint egy nagy pályaudvaron Beke László ismét olvas. Az egyetlen izzólámpából egész köteg lett. Szirtes kiüríti zsebeit, leveszi cipőjét, a most elegáns zakója bélését kifelé fordítja. Majd eltűnik egy csónak alatt, amelynek fenekét korommal kente be. Amikor ismét előkerül, arcán koromnyomok, a függőlegesen felemelt csónak alján pedig az ő teste nyomai láthatók. A végén falnak dőlve megáll és mereven elnéz a közönség felett.

Ez az intenzív tekintet ismételten érzékelteti, hogy mennyire komolyan veszi ez a művész mindazt, amit csinál.

Bármikor meglátom Szirtest az az érzésem, hogy egy rendkívüli eseményben van részem – akár egy performer, akár otthonában látom meg vagy elmegyek vele.

Utazás a pusztába pirinyó autóján. Ahogyan hirtelen felkiált hosszas keresgélés után a végtelen pusztaságban: „állat, állat" és íme ott áll egy csapat nagy fenséges túzok, ez egy nyugati ember részére nagyon ritka látvány.

Vagy utazás Szentendrére egyik kollégájához: sűrű, átláthatatlan ködben a láthatatlan Duna mentén lassan "araszolva"; csak néhány ház homlokzata az út mellett, ez az egyedüli, amit a híres művészfaluból látunk.

Nem magától érthetődő dolog, hogy egy művész mindig kész más művészekkel kapcsolatot keresni, fiatal kollégákra felfigyelni, vagy saját munkáját háttérbe szorítani, ha nagyobb tervekről, összefüggésekről van szó. Szirtes János egész lényéhez hozzátartozik ez a magatartás. Számára a művészet nem elszigetelt tevékenység, hanem része az életének és az ő élete része a művészetének.

Minden, amit Szirtes János tesz, intenzíven teszi, a hozzávetőlegesség neki semmi, minden élménynek létfontosságú jelentősége van. Mert ennek a művésznek az élete nem volt mindig magától értetődő. Performanceiben együtt tudjuk vele átélni minden cselekedetének ezt a jelentőségét. Mikor perceken keresztül a fejét falba veri és minden ütés dübörgő gongütést idéz elő, akkor ő nem a közönségre akar hatni ezzel a fájdalom-ceremóniával, nem!; meg vagyok győződve arról, hogy minden ütés arra figyelmezteti: élek, élek!

Milyenek a performancei, mit jelentenek, milyen eszközöket használ? Akár egy estét betöltő barokk látványról van szó gyertyafényekkel és cigányzenével, akár egy 10 percig tartó szigorú rituáléról, hogy mit jelentenek, azt csak érezni lehet. Még ha részünkre, „racionális" nyugatiak részére néha összefüggéstelennek, logikátlannak tűnnek, akkor is őszinteséget, az érzelem autentitását, komolyságot érzünk a jelképek, a kultur-idézetek, az agresszív, a fenyegető képek és a csendes szorongó pillanatok ezen tömegéből, amely ránk mélyen, megrázóan hat.

És ez a kép biztosan a fejünkben marad: Szirtes János az ember, aki intenzív tekintetét a vele szemben lévő embereken végigpásztázza, közli velük: minden fontos, semmi sem mellékes!

Elisabeth Jappe

GROUP EXHIBITIONS (SELECTED)

1978 "Charcoal and Charcoal Drawing", INDIGO, Youth House at Marczibányi tér, Budapest
1979 "Sand and Its Forms of Motion", INDIGO, MOM Cultural Center, Budapest
"Weight", INDIGO, MOM Cultural Center, Budapest
"Painting", INDIGO, MOM Cultural Center, Budapest
"Faith", INDIGO, MOM Cultural Center, Budapest
"Exit for Artists", INDIGO, MOM Cultural Center, Budapest
1980 "Arboretum", INDIGO, University of Horticulture, Budapest
"Biography", INDIGO, Young Artists' Club, Budapest
"Aquarelle", INDIGO, Bercsényi Youth Hostel, Budapest
"Paper", INDIGO, Csepel, Budapest
1981 "Hard and Soft", INDIGO, Óbuda Gallery, Budapest
"My Best Summer Experiences", INDIGO, Postmen's Cultural Center, Budapest
1982 Artists' Colony, Makó, Hungary
"Table Action", INDIGO, Postmen's Cultural Center, Budapest
1983 Collective painting action of the INDIGO Group, Museum of Fine Arts, Budapest
"Film/Art", Budapest Gallery, Budapest
"Veil", FÉSZEK Artists' Club, Budapest
Exhibition of the Drawing Workshop of the INDIGO Group, Museum of Fine Arts, Budapest
"Bone and Skin", Lajos Vajda Studio, Szentendre, Hungary
Artists' Colony, Makó
3. Biennale der Europaischen Grafik, Alter Bahnhof, Baden-Baden, Germany
Telephone Concert, Wien–Berlin–Budapest, Artpool Studio, (the Group INDIGO participating)
1984 "Bak–Birkás–Molnár–Szirtes", Pécs Gallery, Pécs
"Picture '84 II.", FÉSZEK Artists' Club, Budapest
MÉSZ Club–House, Budapest (in the absence of the other artists it turned to be an individual exhibition)
Sixième Biennale Européenne de la Gravure, Mulhouse, France
Collective painting action of the INDIGO Group, Postmen's Cultural Center, Budapest
Grenzzeichen 1984, Burgenlandische Landesgalerie, Eisenstadt, Austria
"Wet Paint", Ernst Museum, Budapest
"Plánum '84", Cultural Center at Almássy tér, Budapest
"Young Hungarian Artists", Gallery of Studio Szajna, Warsaw/Poland
INDIGO "Coin–Cleaning Action", Belvárosi Youth Center, Budapest
"Contemporary Hungarian Painting" (Unkarin Maalaustaidetta 1945–85), Helsinki, Finland
16th International Biennial of Graphic Art, Moderna Galerija Ljubljana, Slovenia
"Contemporary Visual Art in Hungary: Eighteen Artists, Glasgow, U. K.
1985 "Drei Generationen ungarischer Künstler", Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum, Künstlerhaus, Graz, Austria
Contemporary Visual Art in Hungary: Eighteen Artists, István Csók Gallery, Székesfehérvár
"Eclecticism '85", Hungarian National Gallery, Budapest
Aquarelle Biennial, Eger
Drawing Biennial, Salgótarján
"Joan Miro" Drawing Biennial, Barcelona, Spain
1986 Drawing Biennial, Salgótarján
Graphik Biennial, Namur, Belgium
Aspekte Ungarischer Malerei, Leverkursen, Germany
"Grenzzeichen 1986" Villach, Austria
Museum Hannover 1986, Germany
1987 Upplands Konstmuseum, Uppsala, Sweden
"Eight Hungarian Artists", Jerusalem, Israel
"New Sensibility", Pécs
19th International Biennial of Sao Paolo, Brasil
"Rote Fabrik", Zürich, Switzerland
Christies' Exhibition of the Auction House, Netherland
Gallery of Odense, Denmark
Art Fair of Poznan, Poland
"Young Soviet and Hungarian Artists" Budapest–Moscow
Exhibition of the Sothebis Auction–House London, England
1988 "Young Painters from Hungary", Berlin, Rostock, East–Germany
Summer Symposion of Bratislava, Czechoslovakia
Internationales Künstler Gremium, Palace of Exhibition, Budapest
"Young Painters from Hungary", Prague, Czechoslovakia
1989 "Kunst Heute in Ungarn", Neue Galerie, Ludwig Collection, Aachen, Germany
"Symmetry", National Gallery, Budapest
"New Art of Hungary", San Francisco, USA
Internationales Künstler Gremium, Museum Wiesbaden, Germany
"Zeitgenössische Ungarische Kunst", Friedrich–Naumann Foundation, Lewerkursen, Germany
"New Art of Hungary", Los Angeles, USA
1990 "Triumf 1.", Charlottenborg, Copenhagen, Denmark
"Triumf 2.", Palace of Exhibition, Budapest
"Ressource Kunst", Palace of Exhibition, Budapest
"13 Hungarian Artists", Zacheta, Warsaw, Poland
Stuart Lévi Gallery, New York, USA
Hampton Arts International, New York, USA
"Hungarian Painting", Strassbourg, France
"Hungarian Painting", Bukarest, Rumania
1991 "Hungarian Painting", Kolozsvár, Rumania
"Metafora" – Pécs Gallery, Pécs, Hungary
Ulm Gallery, Ulm, Germany
"Budapest–Farewell" Buda Castle, Budapest
"Art Fair" Paris, France
"Art Expo" Budapest–Kőbánya, Budapest
1991 "Hommage a El Greco", Museum of Fine Arts, Budapest
New Ludwig Museum, Buda Castle, Budapest
Studio Exhibition, Ernst Museum, Budapest
"Oscillation", Komarno, Czechoslovakia
"SVB VOCE", Hungarian Video Installation, Palace of Exhibition, Budapest
"Oscillation", Palace of Exhibition, Budapest
"Pentagonale–Plus", Richard Demarco Gallery, Edinburgh, U. K.
Zentripedal, Krems–Pécs, Krems–Stein
Gallery Klenzenstr. Munich, Germany
"Flags", Fészek Gallery, Budapest
Budapest! – Contemporary Hungarian Art, Royal Hibernian Academy, Gallagher Gallery, Dublin, Ireland
Hungarian Modern Art Exhibition, Seoul Arts Center, Art Museum, Seoul, Korea
Aquarell Biennial, Kolozsvár, Rumania
Drawing Biennial, Wroclaw, Poland
1992 Interrupted Dialogue: Revisions, Experimental Art Foundation, Adelaide;
Institute of Modern Art, Brisbane, Australia
"Hungarian Painting", Bonn, K. Adenauer Foundation, Travelling Exhibition, Germany
"Art–Expo '92", Budapest, University of Economics
"Interferenzen VII." – Liechtenstein Palace, Wien, Austria
"Art–Fair", Bolzano, Italy
"Idegen Szép" – University of Fine Arts, Budapest
"Epigon" – Liget Gallery, Budapest
"Epigon" – Ifjúsági Ház, Szeged
"Tér–Művészet–Természet", Buda Castle, Budapest
"Kolumbusz tojása", Palace of Exhibition, Palme House, Budapest

PERFORMANCE-OK

1972 „Szabad Zenei Impressziók", Hármashatárhegy, Budapest
1978 „Haltorta", Iparművészeti Főiskola, Budapest
1979 „Lady Carneval 1.", Szentendre, km.: Böröcz András
„Lady Carneval 2.", Eötvös Klub, Budapest, km.: Szemző Tibor
1980 „Sztár 1.", Vár Klub, Budapest, km.: 180-as Csoport
„Sztár 2.", Iparművészeti Főiskola, Budapest
km.: Gazember, a Bizottság és a Trabant együttesek tagjai
„Múló rosszullét", Kertészeti Egyetem, Budapest
km.: Bárdos Deák Ágnes, Beke László, Vető János, 180-as Csoport
1982 „Erőss Jánoss 1.", Bercsényi Kollégium, Budapest
km.: Vető János
„Erőss Jánoss 2.", B. M. K., Budapest
km.: Vető János
1983 „Avanti", Bercsényi Kollégium, Budapest
km.: Harangi Rita, Szemző Tibor
„Nőnapi köszöntő", Fészek Klub, Budapest
km.: Harangi Rita, Dr. Horváth Antal István, Kozma György
Közreműködő: fe Lugossy László „Inkaszámtan 1." performance-ében, Bercsényi Kollégium, Budapest
„Növény", Bercsényi Kollégium, Budapest
km.: Beke László
1984 „Gyorsúszás", Kossuth Klub, Budapest
km.: Szemző Tibor, Szombathy Csilla
az első „Hymnus" koncert a „Club 2000" program keretében, Lágymányosi Művelődési Központ, Budapest
km.: az együttes tagjai: Járai Alfréd, Dr. Horváth, Szirtes János, Vető János, a MANKÓK (Kiss László, Magyar Péter, Másik János, Menyhárt Jenő, Méhes Lóránt, Galántai György)
„Performance cím nélkül", Charlottenborg, Koppenhága, Dánia
Variáció a „Növény" című performance-re, Fria, Elfen-pince, Breitenbrunn, Ausztria
km.: Szemző Tibor
„Csodaszarvas", Honvéd Sport Club uszodája, Budapest
km.: Menyhárt Jenő, Szemző Tibor, Forgács Péter
Hymnus koncert, Ráday Klub, Budapest
Szirtes elénekli a „Lady Carneval-t" az Európa Kiadó közreműködésével
1985 Hymnus koncert Szirtes kiállításának megnyitóján, Liget Galéria, Budapest
„Visszhang", Műcsarnok, Budapest
km.: Wolfgang Ernst, Szemző Tibor és hat cigányprímás
Közös festmény a Vető-Zuzu párossal, kertépítés és
Hymnus koncert, Nehézipari Egyetem, Miskolc
Hymnus koncert fe Lugossy László „Inkaszámtan 3." című performance-e részeként
„Lady Carneval" rekonstrukciója az Európa Kiadó együttes koncertjén, Parkszínpad, Budapest
„Göbzi 1.", Performance Fesztivál, Poznan, Lengyelország
km.: Révész László
Hymnus koncert, Almássy Téri Szabadidőközpont, Budapest
„Göbzi 2.", Third Eye Centre Studio Theatre, Glasgow, United Kingdom
km.: Böröcz András, Szíj Kamilla
„Göbzi 3.", Petőfi Csarnok, Budapest
km.: BP Service, Bánki Gabriella
„Göbzi 4.", Künstlerhaus, Stuttgart, NSZK
1986 „Mesebeli Afrika", betétszám az Európa Kiadó együttes koncertjén, Katona József Színház, Budapest
„Tavasztündér", betétszám az Európa Kiadó együttes koncertjén
Hymnus koncert, Új Vár Klub, Budapest
„Képelemzés", Grenzzeichen II., Villach, Ausztria
km.: Kirsten Dehlholm, Beke László
Hymnus és Bizottság koncert az „Idézőjelben" című kiállítás megnyitása alkalmából, Csók István Galéria, Székesfehérvár
„Képelemzés 2.", Moltkerei Werkstadt, Köln, NSZK
km.: Böröcz András, Révész László
„Je T'aime 1.", Stollwerk, Köln, NSZK
km.: Böröcz András, Révész László, Roskó Gábor, Vető János
„Képelemzés 3.", Bielefeld, NSZK
km.: Böröcz András, Révész László
„Je T'aime 2.", Hannover, NSZK
km.: Böröcz András, Révész László, Roskó Gábor, Vető János
Hymnus koncert, Iparművészeti Főiskola, Budapest
km.: Vető János, Szirtes János, Dr. Horváth, Járay Alfréd, ef Zámbó István, fe Lugossy László
„Asztali Akció", INDIGO, Műcsarnok, Budapest
„Terra Australis Incognita", Kirsten Dehlholm Színháza, Almássy Téri Szabadidőközpont, Budapest
km.: Hymnus együttes
Hymnus koncert, Pécs
km.: Hymnus együttes, fe Lugossy László, ef Zámbó István, Wahorn András, Magyar Péter, Kiss László
„Ösvényekszeretlek", Pécs
km.: Beke László, Gerlóczy Sári, Bánki Gabriella, Szántó Éva, Váradi Anikó, Kirsten Dehlholm
Az első Új Modern Akrobatika koncert-performance, Új Vár Klub, Budapest
km.: az Új Modern Akrobatika performance-együttes tagjai: Szirtes János, fe Lugossy László, ef Zámbó István, Szemző Tibor, Gazember
ÜMA-performance, Csók István Galéria, Székesfehérvár
ÜMA-koncert, Pince Galéria, Szentendre
ÜMA-koncert, Kultúrház, Pécs
ÜMA-performance, Tanárképző Főiskola, Pécs
ÜMA-performance, Kampnagel, Hamburg, NSZK
ÜMA-koncert, Kampnagel, Hamburg, NSZK
1987 ÜMA-koncert, Műcsarnok, Budapest
ÜMA-koncert, Eötvös Klub, Budapest
ÜMA-performance és kiállítás, Göteborg, Svédország
ÜMA-koncert, Pinceszínház, Budapest
ÜMA-performance-koncert, Kultúrház, Szentendre
ÜMA-performance, Bodnár Stúdió, Budapest
ÜMA-performance-koncert, Egyetemi Színpad, Budapest
ÜMA-koncert, Club 2000, Almássy Téri Szabadidőközpont, Budapest
„Ösvényekszeretlek", video-performance, Műcsarnok, Budapest
„Mágikus képek", (ÜMA-performance), Budapest Galéria, Budapest
ÜMA-performance-ek és koncertek, kiállítások, Vajda Lajos Művészeti Szabadiskolában, Szentendre
„Akt" kiállítás - ÜMA-koncert, Vajda Lajos Stúdió Galéria, Szentendre
Performance fe Lugossy Lászlóval - fe Lugossy kiállításának megnyitóján, Liget Galéria, Budapest
„Hajnal 0.", performance, Szemlőhegyi-barlang, Budapest
„Hajnal 1., 2., 3., 4.", performance 1-4. Documenta 8, „La Fete Permanente" Café New York, Kassel NSZK
ÜMA-performance, Rote Fabrik, Zürich, Svájc
ÜMA-koncert, Odense Brands Klaedefabrik, Dánia
ÜMA-performance, Odense Brands Klaedefabrik, Dánia
ÜMA-kiállítás-performance-koncert, Almássy Téri Szabadidőközpont, Budapest
ÜMA-koncert, Egyetemi Színpad, Budapest
ÜMA-performance, Stúdió Gallery, Varsó, Lengyelország
1988 Performance és kiállítás, Uppsala Upplands Museum, Svédország
Performance, Francia Intézet, Budapest
„Szaft" kiállítás - nyitó performance (ÜMA)
Ernst Múzeum, Budapest
ÜMA-performance, Szentendrei Galéria, Szentendre
ÜMA-performance, Tavaszi Fesztivál, Budai Vár, Budapest
ÜMA-koncert, Fiatal Művészek Klubja, Budapest
ÜMA-performance-koncert, Szegedi Ifjúsági Ház, Szeged
ÜMA-kiállítások és performence-ek a Vajda Lajos Művészeti Szabadiskolában, Szentendre
ÜMA-koncert, „Szaft" kiállítás, Győr; Dunaújváros
ÜMA-koncert-performance, Egyetemi Színpad, Budapest
ÜMA-kiállítás-koncert-performance, „Új művészeti Hadifegyverek", Budai Vár, Budapest
ÜMA-performance, Varsó, Poznan, Lengyelország
ÜMA-kiállítás-performance-koncert, Miskolci Galéria, Miskolc
Performance-Graz Sommersymposion, Workshop, Ausztria, (Szemző Tiborral)
ÜMA-performance, Szombathelyi Galéria, Szombathely
„Gravitáció", ÜMA-performance-koncert-kiállítás, Vajda Lajos Pince Galéria, Szentendre
Performance, Moltkerei Werkstadt, Köln, NSZK
ÜMA-koncert-performance, ef Zámbó István kiállításának megnyitóján, Dachau, NSZK
ÜMA-performance, Sommersymposion, Bratislava, Csehszlovákia
ÜMA-performance, Budai Vár, Budapest
ÜMA-koncert, Egyetem, Győr
Performance, Internationals Künstler Gremium, Fészek Klub,
km.: Beke László, Budapest
1989 ÜMA-koncert-performance, Templom Galéria, Esztergom
Performance, Liget Galéria, Budapest
ÜMA-performance, Sammlung Ludwig, Aachen, NSZK
Performance, Internationales Künstler Gremium, Museum Wiesbaden, NSZK
km.: Gazsi Judit, Éva-Maria Schön
ÜMA-performance-koncert, Egyetemi Színpad, Budapest
ÜMA-koncert, Fiatal Művészek Klubja, Budapest
ÜMA-performance, Liget Galéria, Budapest
ÜMA-performance-koncert, Ady Endre Kulturális Központ, Újpest, Budapest
ÜMA-performance, Fiatal Művészek Klubja, Budapest
ÜMA-koncert-performance, Vajda Lajos Művészeti Szabadiskola, Szentendre
ÜMA-performance, Templom Galéria, Vác
ÜMA-performance, „Új Művészeti Hadifegyverek", Budai Vár, Budapest
ÜMA-koncert, „Sertés Bradersz", Kinizsi Mozi, Budapest
ÜMA-performance, Művész Mozi, Budapest
ÜMA-performance, „Önuralom", (fe Lugossy László filmjében)
ÜMA-performance, Bielefeld, NSZK
ÜMA-performance-koncert, Miskolci Egyetem, Miskolc
ÜMA-koncert, Egyetemi Színpad, Budapest
Performance fe Lugossy Lászlóval, Performance Festival, Érsekújvár, Csehszlovákia
1990 ÜMA-performance, Fészek Klub, Budapest
ÜMA-performance-koncert, Performance Festival, Dunaújváros
Performance, Ressource Kunst, Műcsarnok, Budapest
ÜMA-performance, Magyar Intézet, Szófia, Bulgária
ÜMA-koncert, Napnap Fesztivál, Budapest
ÜMA-performance, Templom Galéria, Vác
1991 Performance és kiállítás fe Lugossy Lászlóval, Szabad Művelődés Háza, Székesfehérvár
Performance fe Lugossy Lászlóval, Performance Festival, Szentendre
ÜMA-performance, Széchenyi Fürdő, Budapest
ÜMA-performance, Fészek Klub, Budapest
ÜMA-koncert, Napnap Fesztivál, Budapest
ÜMA-performance és kiállítás, Győri Múzeum, Győr
Performance installáció, Atelier - haus, Klenzenstr., München
km.: Angelica Thomas, Jacob de Chirico, Kubinyi György, Rátonyi Kinga, Ujj Zsuzsa, Valcz Gábor
Performance fe Lugossy Lászlóval, Performance Fesztivál, Érsekújvár, Csehszlovákia
Performance, Moltkerei Werkstadt, Köln, Németország
Performance, New Ludwig Forum, Aachen, Németország
km.: Valcz Gábor
ÜMA-performance, Győri Biennále, Győr
1992 Performance, Bethanien Haus, Berlin, Németország
km.: Néder Sarolta, Valcz Gábor
Performance, Media Festival, Helsinki, Finnország
ÜMA-performance, Performance Festival, Szentendre
„Zwei Nacht" Performance, Interferenzen VII, Liechtenstein Palota, Bécs, Ausztria
km.: Néder Sarolta, Valcz Gábor
Arte Sella '92, Trento, Olaszország
Esti hanyatlás, performance fe Lugossy Lászlóval, Soros napok, Merlin Színház, Budapest

PERFORMANCES

972 "Free Musical Impressions" Hármashatárhegy, udapest
978 "Fishcake" Institute of Applied Arts, Budapest
979 "Lady Carneval 1.", Szentendre, Hungary
articipant: András Böröcz
Lady Carneval 2." Eötvös Club Budapest,
articipant: Tibor Szemző
980 "Star 1." Castle Club, Budapest
articipants: 180-as Csoport
Star 2." Institute of Applied Arts, Budapest
articipants: Gazember, the members of
Bizottság and Trabant Groups
981 "Passing Sickness" University of Horticulture, Budapest
articipants: Ágnes Bárdos, Deák, László
Beke, János
Vető, 180-as Csoport
982 "Erőss Jánoss 1." ("SStrong Jánoss") Bercsényi
Dormitory, Budapest
articipant: János Vető
'Erőss Jánoss 2." ("SStrong Jánoss") B. M. K. Budapest,
articipant: János Vető
983 "Avanti" Bercsényi Dormitory, Budapest
participants: Rita Harangi, Tibor Szemző
'Women's Day Greeting" Fészek Club, Budapest
participants: Rita Harangi, Dr. Horváth, István
Antal, György Kozma
articipant in László fe Lugossy's "Incamathematics 1."
Bercsényi Dormitory, Budapest
'Plant" Bercsényi Dormitory, Budapest
participant: László Beke
1984 "Free Style Swimming" Kossuth Club, Budapest
participants: Tibor Szemző, Csilla Szombathy,
the first
'Hymnus (Hymn)" Concert within the framework of
"Club 2000", Lágymányos Cultural Centre,
Budapest, participants: the members: Dr. Horváth, Alfréd
Járai, János Szirtes, János Vető, the Crutches (László Kis,
Péter Magyar, János Másik, Jenő Menyhért + Lóránt Méhes,
György Galántai
"Performance Without Title" Charlottenborg, Copenhagen,
Denmark
Variation of "Plant" Fria Elfen's cellar, Breitenbrunn,
Austria
participant: Tibor Szemző
"Wonder Stag" The swimming pool of the Honvéd Sports
Club, Budapest
participants: Jenő Menyhért, Tibor Szemző, Péter Forgács
Hymnus Concert Ráday Club, Budapest
Szirtes with the accompaniment of the Európa Kiadó sings
"Lady Carneval"
1985 Hymnus Concert at the opening of Szirtes's
exhibition, Liget Gallery, Budapest
"Echo" Műcsarnok, Budapest
participants: Wolfgang Ernst, Tibor Szemző and six gipsy
violinists picture painting together with the Vető–Zuzu
duo, garden building and Hymnus Concert
University of Heavy Industry, Miskolc
Hymnus Concert during "Incamathematics 3." of László fe
Lugossy
"Lady Carneval" reconstruction during the concert of
Európa Kiadó, Budapest, Park Theatre
"Göbzi 1." Performance Festival, Poznan, Poland
participant: László Révész
Hymnus Concert Almássy tér Recreation Centre, Budapest
"Göbzi 2." Third Eye Centre Studio Theatre, Glasgow,
United Kingdom
participants: András Böröcz, Kamilla Szij
"Göbzi 3." Petőfi Hall, Budapest
participants: BP Service, Gabriella Bánki
"Göbzi 4." Künstlerhaus, Stuttgart, FRG
1986 "Legendary Africa" Insert at the concert of Európa
Kiadó
Katona József Theatre, Budapest
"Spring Fairy" Insert at the concert of Európa Kiadó
Hymnus Concert New Castle Club, Budapest
"Picture Analysis" Grenzzeichen II., Villach, Austria
participants: Kirsten Dehlholm, László Beke
Joint concert of Hymnus and Bizottság related to the "In
quotation–marks" exhibition
Csók István Gallery, Székesfehérvár
"Picture Analysis 2." Moltkerei Werkstadt, Cologne, FRG
participants: András Böröcz, László Révész
"Je T'aime 1." Stollwerk, Cologne, FRG
participants: András Böröcz, László Révész, János Vető,
Gábor Roskó
"Picture Analysis 3." Bielefeld, FRG
participants: András Böröcz, László Révész
"Je T'aime 2." Hannover, FRG
participants: András Böröcz, László Révész, Gábor Roskó,
János Vető
"Table–Act", INDIGO, Műcsarnok, Budapest
Hymnus Concert Institute of Applied Arts, Budapest
participants: János Vető, János Szirtes, Dr. Horváth,
Alfréd Járay, István ef Zámbó, László fe Lugossy
"Terra Australis Incognita" Kirsten Dehlholm's Theatre,
Cultural Centre, Almássy tér, Budapest, with the
Hymnus's participation
Hymnus Concert Pécs
participants: Hymnus, László fe Lugossy, István ef
Zámbó, András Wahorn, Péter Magyar, László Kis
"TrailsIloveyou" Pécs
participants: László Beke, Sári Gerlóczy, Gabriella
Bánki, Éva Szántó, Anikó Váradi, Kirsten Dehlholm
The first "New Modern Acrobatics"–concert–performance.
The New Modern Acrobatics (NMA)–group is a performance
group, the members:
János Szirtes, László fe Lugossy, István ef Zámbó, Tibor
Szemző, Gazember, Péter Magyar
New Castle Club, Budapest
NMA–concert, Cultural House, Pécs
NMA–performance, Teachers' Training High School, Pécs
NMA–performance, Kampnagel, Hamburg, Germany
NMA–concert, Kampnagel, Hamburg, Germany
1987 NMA–concert, Palace of Exhibitions, Budapest
NMA–concert, Eötvös Club, Budapest
NMA–performance and exhibition, Göteborg, Sweden
NMA–concert, "Pinceszínház", Budapest
NMA–performance–concert, Cultural House, Szentendre
NMA–performance, Bodnár Studio, Budapest
NMA–performance–concert, "Egyetemi Színpad", Budapest
NMA–concert, Club 2000. Cultural Centre, Almássy tér,
Budapest
Performance "TrailsIloveyou" – living video–work,
Műcsarnok, Budapest
"Magic pictures" – performance (NMA), Budapest Gallery,
Budapest
NMA–performances and concerts – exhibitions of the Vajda
Lajos Free Arts School in Szentendre
"Nude" exhibition – NMA–concert, Vajda Lajos Studio
Gallery, Szentendre
Performance with László fe Lugossy – opening of the
exhibition of László fe Lugossy, Liget Gallery, Budapest
"Dawn O." – performance, Szemlőhegy Cave, Budapest
"Dawn I.–II.–III.–IV." DOCUMENTA 8.
"LA FETE PERMANENTE" CAFÉ NEW YORK,
PERFORMANCE I–IV.
KASSEL, GERMANY
1987 NMA–performance, Rote Fabrik, Zurich, Switzerland
NMA–concert, Odense Brands Klaedefabrik, Denmark
NMA–performance, Odense Brands Klaedefabrik, Denmark
NMA–concert, Theatre of the University Budapest
NMA–perform, Studio Gallery, Warsaw, Poland
1988 Performance and exhibition – Uppsala Upplands
Museum, Sweden
Performance, French Institute, Budapest
"Szaft" exhibition – opening performance (NMA),
Ernst Museum, Budapest
NMA–performance, Spring Festival, Buda Castle, Budapest
NMA–concert, Young Artist Club, Budapest
NMA–Concert, "Szaft" exhibition, Győr, Dunaújváros
NMA–concert–performance, Theatre of the University,
Budapest
NMA–exhibition–concert–performance, Buda Castle,
"Új Művészeti Hadifegyverek", Budapest
NMA–performance, Radnóti Theatre, Budapest
NMA–performance, Warsaw, Poznan, Poland
NMA–exhibition–performance–concert, Miskolc Gallery,
Miskolc
Performance – Graz Sommersymposion, Workshop, Austria
(with Tibor Szemző)
NMA–performance, Szombathely Gallery, Szombathely
"Gravitation" – NMA–performance–concert–exhibition,
Vajda Gallery, Szentendre
Performance, Moltkerei Werkstadt, Köln, Germany
NMA–concert–performance, opening of the exhibition of
István ef Zámbó, Dachau, Germany
NMA–performance, Sommersymposion, Bratislava,
Czechoslovakia
NMA–performance, Buda Castle, Budapest
NMA–concert, University of Győr
Performance Fészek Club, Internationales Künstler
Gremium, Budapest
participant: László Beke
1989 NMA–concert–performance, Templom Gallery,
Esztergom
NMA–performance, Sammlung Ludwig, Aachen, Germany
Performance, Internationales Künstler Gremium, Museum
Wiesbaden, Germany
NMA–performance–concert, Germany
participant: Judit Gazsi, Eva–Maria Schön
NMA–concert, Young Artists' Club, Budapest
NMA–performance, Liget Gallery, Budapest
NMA–performance–concert, Ady Endre Cultural Centre,
Újpest, Budapest
NMA–concert–performance, Vajda Lajos Free Arts School,
Szentendre
NMA–performance, Templom Gallery, Vác
NMA–performance, Buda Castle, "Új Művészeti
Hadifegyverek" Budapest
NMA–concert, "Sertés Bradersz", Kinizsi Cinema, Budapest
NMA–performance, Művész Cinema, Budapest
NMA–performance, (in the film of László fe Lugossy)
"Self–control"
NMA–performance, Bielefeld, Germany
NMA–performance–concert. University of Miskolc, Miskolc
NMA–concert, Theatre of the University, Budapest
Performance with László fe Lugossy, Performance
Festival, ÉreskÚjvár, Czechoslovakia
1990 NMA–performance, Fészek Club, Budapest
NMA–performance–concert, Performance Festival,
Dunaújváros
Performance, Ressource Kunst, Palace of Exhibition,
Budapest
NMA–performance Hungarian Institute, Sofia, Bulgaria
NMA–concert, "Sun–Sun" Festival, Budapest
NMA–performance, Templom Gallery, Vác
1991 Performance and exhibition with László fe Lugossy,
"Szabad Művelődés Háza", Székesfehérvár
Performance with László fe Lugossy, Performance
Festival, Szentendre
NMA–performance, Széchenyi Bad, Budapest
NMA–performance, Fészek Club, Budapest
NMA–concert, "Sun–Sun" Festival, Budapest
NMA–performance and exhibition, Museum of Győr, Győr
Performance, installation –Atelier – haus, Klenzenstr.,
München with Angelica Thomas, Jacob de Chirico, György
Kubinyi, Kinga Ráthonyi, Zsuzsa Ujj, Gábor Valcz
Performance with László fe Lugossy, Performance
Festival, Érsekújvár, Czechoslovakia
Performance, Moltkerei Werkstadt, Köln, Germany
Performance, New Ludwig Forum, Aachen, Germany;
participant: Gábor Valcz
NMA–performance, Győr Biennale, Győr
1992 Performance, Bethanien Haus, Berlin, Germany
participants: Sarolta Néder, Gábor Valcz
Media Festival, NMA–performance, Helsinki, Finland
Perf–Festival, NMA–performance, Szentendre
Performance "Zwei Nacht", Interferenzen VII.,
Liechtenstein Palace, Wien, Austria
participants: Sarolta Néder, Gábor Valcz
Artes Sella '92 Trento, Italy
participant: Gábor Valcz
Evening Decline, Performance with László fe Lugossy,
Soros Festival, Merlin Theatre, Budapest

MŰVEK KÖZGYŰJTEMÉNYEKBEN

Békéscsabai Képtár, Békéscsaba
Egri Galéria, Eger
Győri Képtár, Győr
István Király Múzeum, Székesfehérvár
Layota Art, Svédország
Ludwig Múzeum, Budai Vár, Budapest
Ludwig Gyűjtemény, Ludwig Múzeum, Aachen, Németország
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Makói Galéria, Makó
Miskolci Galéria, Miskolc
Nemzetközi Bankárképző Intézet, Budapest
Patkó Gyűjtemény, Győr
Pécsi Galéria, Pécs
Poznani Múzeum, Poznan, Lengyelország
Szentendrei Múzeum, Budapest
Szépművészeti Múzeum, Budapest
Szombathelyi Képtár, Szombathely
Upplands Konst Museum, Uppsala, Svédország
Vörösváry Ákos gyűjteménye, Budapest

WORKS IN THE FOLLOWING COLLECTIONS

Békéscsaba Gallery, Békéscsaba, Hungary
Eger Gallery, Eger, Hungary
Győr Gallery, Győr, Hungary
Museum of István Király, Székesfehérvár, Hungary
Layota Art, Sweden
Museum Ludwig, Castle Buda, Budapest
Ludwig Collection, Museum Ludwig, Aachen, Germany
Hungarian National Gallery, Budapest
Makó Gallery, Makó, Hungary
Miskolc Gallery, Miskolc, Hungary
International Training Institute of Financials, Budapest
Patkó Collection, Győr, Hungary
Pécs Gallery, Pécs, Hungary
Museum Poznan, Poznan, Poland
Szentendre Gallery, Szentendre, Hungary
Museum of Fine Arts, Budapest
Szombathely Gallery, Szombathely, Hungary
Upplands Konst Museum, Uppsala, Sweden
Ákos Vörösváry's collection, Budapest

VÁLOGATOTT (SELECTED) BIBLIOGRÁFIA

Szemadám György: A múló (rosszul)lét. Mozgó Világ 1981/8.

Bán, András: E. A. 5/50 in: Művészet 1982. No. 12.

Sámathy Tamás: Szirtes János műtermében in: Magyar Ifjúság 1983. No. 37.

Hegyi, Lóránd: „Trans-avantgarde"–"post-modern"–"új szubjektivizmus", avagy az expanzió utáni művészet a nyolcvanas évek küszöbén in: Artpool, AL 3. 1983.

Film/művészet 1983.

Grenzzeichen in: Artpool, AL 11. 1984.

Hegyi, Lóránd: „Trans-avantgarde"–"Radical eclecticism" Thoughts about the Situation of Art of Today in: Frissen festve – catalogue 1984.

János Szirtes: Die Gleichzeitigkeit der Kulturen in: Grenzzeichen 1984 – Neue Kunst aus Österreich und Ungarn – catalogue 1984.

Fra fortroppen – Avantgarden har indtaget Charlottenborg in: Politiken i byen, 1984. Fredag 18. maj

László Beke: Neue Künstler in Ungarn, Kunst und Kirche, 1984/2.

László Beke: Krampfstillen, Neue Kunst in Europa Okt/Nov. 1985.

Géza Perneczky: The Emergence of New Painting in Hungary, New Hungarian Quarterly, 1984. No. 96.

Lóránd Hegyi: Picture '84, New Hungarian Quarterly, 1984. No. 96.

Bán, András: Újabb hullámok, in: Magyar Nemzet 22. 03. 1985.

László Beke: Brief aus Budapest in: K-Kunstzeitschrift, Marz 1985.

Contemporary Visual Art in Hungary – Eighteen Artists Third Eye Centre and The King Stephen Museum – catalogue 1985. text: Márta Kovalovszky

Post-traditionelle Kunst vier Maler aus Budapest – MANA Galerie 1985. text: László Beke

Ungarische Kunst heute – TV–film by Westdeutsche Rundfunk, Cologne, 1985.

Pillanatkép – Magyar Festők Három Nemzedéke – katalógus-szöveg: Dr. Wilfried Skreiner, Dr. Hegyi Lóránd 1985.

Infermental No. 3. – International video Magazine, 1985.

Szirtes János, Vető János, Galántai György beszélgetése a Fiatal Művészek Klubjában in: Artpool Letter/3. 1983. márc.

Szőke Anikó: Szirtes János műsorairól in: Jó Világ. A Bölcsész Index Antológiája Budapest 1984.

P. Szabó Ernő: A szellemi program a legfontosabb. Beszélgetések Szirtes Jánossal és Bak Imrével. in: Magyar Ifjúság Évkönyv, 1986. Budapest, 1986.

Clare Henry: Hungarian Arts in Glasgow, Studio International, 1986. Vol. 199. No. 1012.

Modern and Contemporary Hungarian Art Bulletin 1985–90. Soros Foundation Fine Art Documentation Center Műcsarnok, Budapest

Aspekte Ungarischer Malerei der Gegenwart – Katalog In Zusammenarbeit mit Artbureau – Artex, Budapest

Erholungshaus der Bayer AG, Leverkusen, Stadthalle Hagen, Stadthaus–Galerie Münster 1986.
Text: László Beke

Eklektika '85 – catalogue – Exhibition organized and selection made by Lóránd Hegyi, István Dévényi, Hungarian National Gallery, Budapest, 1986.
Text: Lóránd Hegyi, István Dévényi

Catalogue of the Exhibition of János Szirtes – Janus Pannonius Museum, Pécs, Hungary 1986.
Text: József Sárkány, Annamária Szőke

Manfred Stern: Vom Zuschauer viel Geduld gefordert, Kölnische Rundschau, 27. Oktober 1986.

Gyetvai Ágnes: Próféták Itthon, Magyar Nemzet 1986. jan. 18.

Jürgen Kisters: Lebendiger Prozess – Ungarische Performance – Künstler ind der Moltkerei, Kölner Stadt-Anzeiger – No. 269. Kölner Kulturberichte, 18. Nov. 1986.

Joke van Doorn: Ungarische Avantgarde–Vortragskunst in Hamburg taz Hamburg – 9. 12. 1986.

Lóska, Lajos: Három művész – három mű, Palócföld 1986/6.

Maria Buchsbaum: Eine Rückbesinnung auf Mitteleuropa, Wiener Zeitung, 26. Juni 1986.

New Sensibility IV. 1987. – catalogue of the exhibition in Pécs Gallery
Texts: Lóránd Hegyi, Katalin Méray

Studio Gallery exhibition catalogue – text: László Beke, 1987.

Kozma György: Balzsam a szemnek – Élet és Irodalom, 1987. 08. 14.

Lóska Lajos: A festő és performer – Szirtes János művészete Művészet, 1987/6.

Sárkány József: Bemutatjuk Szirtes János grafikáit, Élet és Irodalom, 1987. 12. 11.

Folelsen frem for alt – Lydpoetisk eksperimental–rockkoncert i Kunsthallen – in: Fyens Stiftstidende 21. 10. 1987.

Boros Gábor: A múló rosszulléttől a Tartóshullámig in: Új Tükör 87/37.

László Beke – Annamária Szőke: „Dialogue about János Szirtes's paintings 1987." and „Dialogue about János Szirtes's performances 1987." Publikation der ARTUNION, Kunsthalle, Kunstdokumentationszentrale der Soros–Stiftung und des Clubs Junger Künstler, Budapest, 1987.

Keserű Katalin: Avantgardizmus és a primitiv/nép művészet tradíciója – Ars Hungarica 1988/1.

Ausstellungen im Dezember – Kölner Dezember 1988.

Horváth Sándor: Ártatlanul és önfeláldozóan, Vas Népe, 1988. 12. 31.

Hegyi, Lóránd: A labirintus ornamentikája – Szempontok Szirtes János művészetének értelmezéséhez Französisches Institut, Budapest, 1988.

fe László Lugossy: No Tie – The Art of János Szirtes, which can be felt 1988. in: catalogue „Szitanyomatok" Szombathelyi Képtár 1988.

Zoltán Gálig: About the Sifting–Prints of János Szirtes 1988. in: catalogue „Szitanyomatok" Szombathelyi Képtár

Einblick in Ungarns Kunstszene – Drei Künstler aus Budapest zeigen ihre Werke in der Galerie „artistes unlimited" Bielefeldr Zeitung 11/12. nov. 1989.

Erfahrungsaustausch zwischen ungarischen und deutschen Künstlern Bielefelder Tageblatt, 11. Nov. 1989.

Kunst heute in Ungarn – Neue Galerie – Sammlung Ludwig, Aachen 1989

Mit Unterstützung der Ludwig Stiftung für Kunst und Internationale Verstandigung

Annette Siffrin–Peters: Ungarn walzten sich in Schokolade, AN/Nr. 67. 20. Marz 1989.

Ivan Image: Minden, ami eddig szégyellve volt... in: Reform 1989. okt.

Hegyi Lóránd: A labirintus ornamentikája in: Utak az avantgárdból, Jelenkor Irodalmi és Művészeti Kiadó, Pécs 1988.

Gilles de Bure: János Szirtes in: Glamour Avril 1989.

New Art of Hungary – Four Artists 1989. DON SOKER Contemporary Art Gallery, San Francisco, USA Text: László Beke

Arts Contemporains Hongrie 1990. Strassbourg, Aula du Palais Universitaire Text: Catherine Lalumiere, Catherine Trautmann, László Beke

Nagy Imre: Csodaszarvas, Szirtes János festményéről In: Művészet 1990/2.

Triumf – the uninhabitable – Contemporary Danish and Hungarian Art, Charlottenborg, Koppenhagen, Műcsarnok, Budapest 1990 Text: Lóránd Hegyi

Torben Weirup: Fri og Spaendende kunst fra Ungarn in: Presseklip 26. apr. 1990.

Per Dabelsteen: Individualister fra Ungarn in: Politiken 27. 4. 90.

Contemporary Hungarian Art 90. Sala Dalles, Bucaresti – Palatul Bánffy, Cluj, Romania Text: Lajos Németh

Buda Pest! Contemporary Hungarian Art Dublin 1991. Royal Hibernian Academy Gallagher Gallery
Text: Peter Murray, Katalin Néray

Zentripedal Krems/Pécs. Aktuelle Kunst aus Österreich und Ungarn Minoritenkirche Krems/Stein 1991.
Text: Wolfgang Denk, Lóránd Hegyi

Interrupted Dialogue Revisions – Contemporary Hungarian Art

A cultural exchange project between Australia und Hungary. Text: Lajos Németh 1992.

Hudra Klára: Galéria in: Playboy 1992. április

Hudra Klára: Szirtes János művészete in: Élet és Irodalom 1992. III.

ef Zámbó István: A bölény redőit Kisemmizik Himalája In: Akció Patafizich 1991.

Szirtes János – fe Lugossy László Kiállítási katalógusa, Győr, Múzeumi Képtár

Metafora – Műcsarnok, Pécsi Galéria, 1991. Text: Hegyi Lóránd

Szirtes János

AKCIÓ - FESTÉSZET című

kiállításának megnyitója

1996. január 5-én 18 órakor lesz.

Megnyitja SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

január 5-től január 28-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax: 1869-038)

22-12

SZIRTES János

NYOMTATVÁNY

Lóska Lajos

Budapest
Felsőzöldmáli út 61-65/alh.
1025

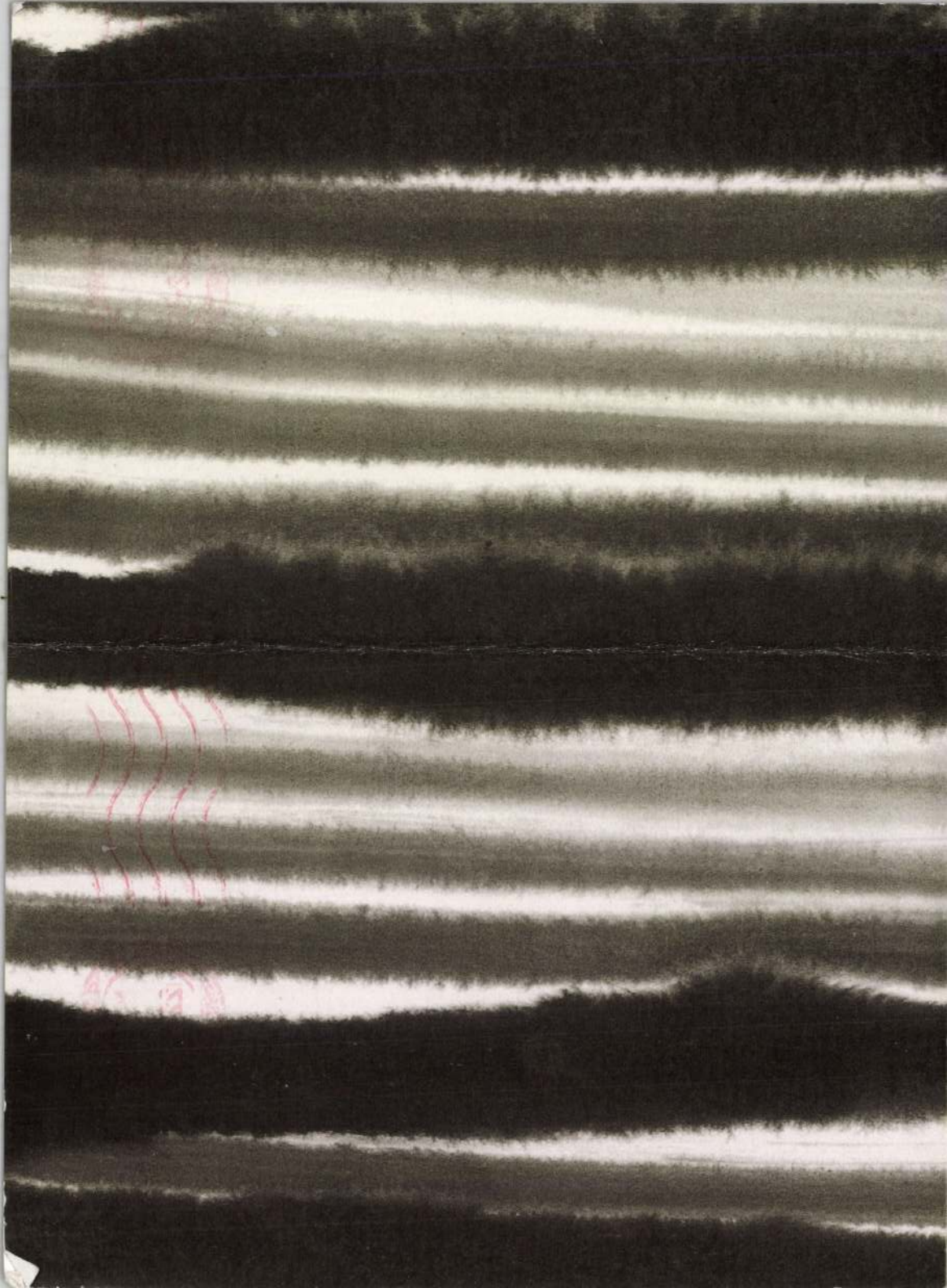

Szirtes János

AKCIÓ - FESTÉSZET című

kiállításának megnyitója

1996. január 5-én 18 órakor lesz.

Megnyitja SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

január 5-től január 28-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax: 1869-038)

SZIRTES János

NYOMTATVANY

Andrási Gábor / Berhidi Mária

Budapest
Ösvény u.10.
1028

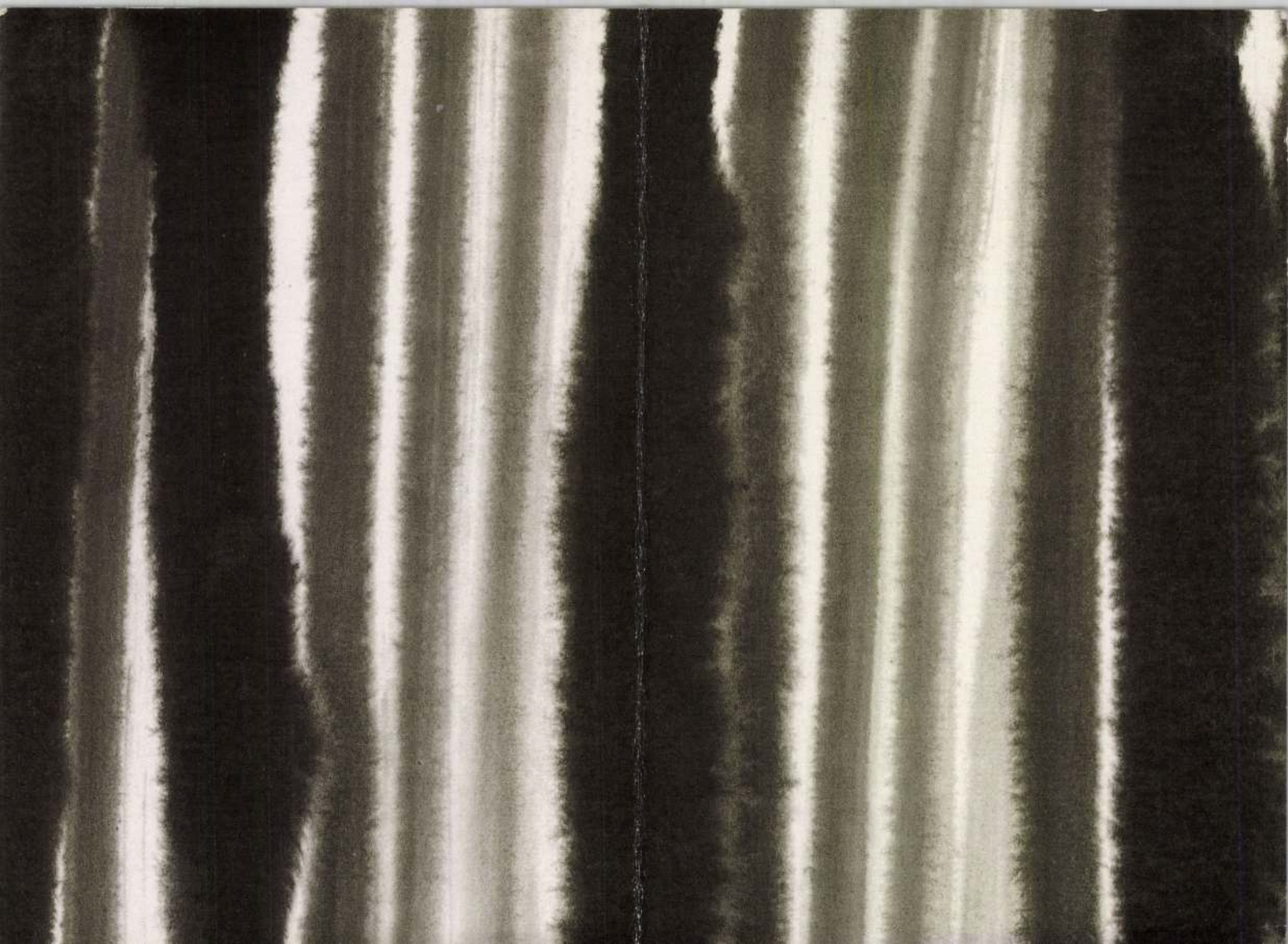

A BTM Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum meghívja Önt

SZIRTES JÁNOS

FEKVŐ FA – FEKVŐ KRISTÁLY
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA ÉS AZ AZT KÖVETŐ FOGADÁSRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
1997. DECEMBER 16-ÁN 17 ÓRAKOR
BITTNER DÓRA ÉS PÉTERFFY ZSÓFIA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1998. JANUÁR 4-IG, 10-16 ÓRÁIG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL.

FKKM
Fővárosi Képtár
Kiscelli Múzeum

1037 Budapest, Kiscelli utca 108.

Fk.: dr. Bodó Sándor

DÍJ HITELEZVE
Budapest Pf. 4.
1250

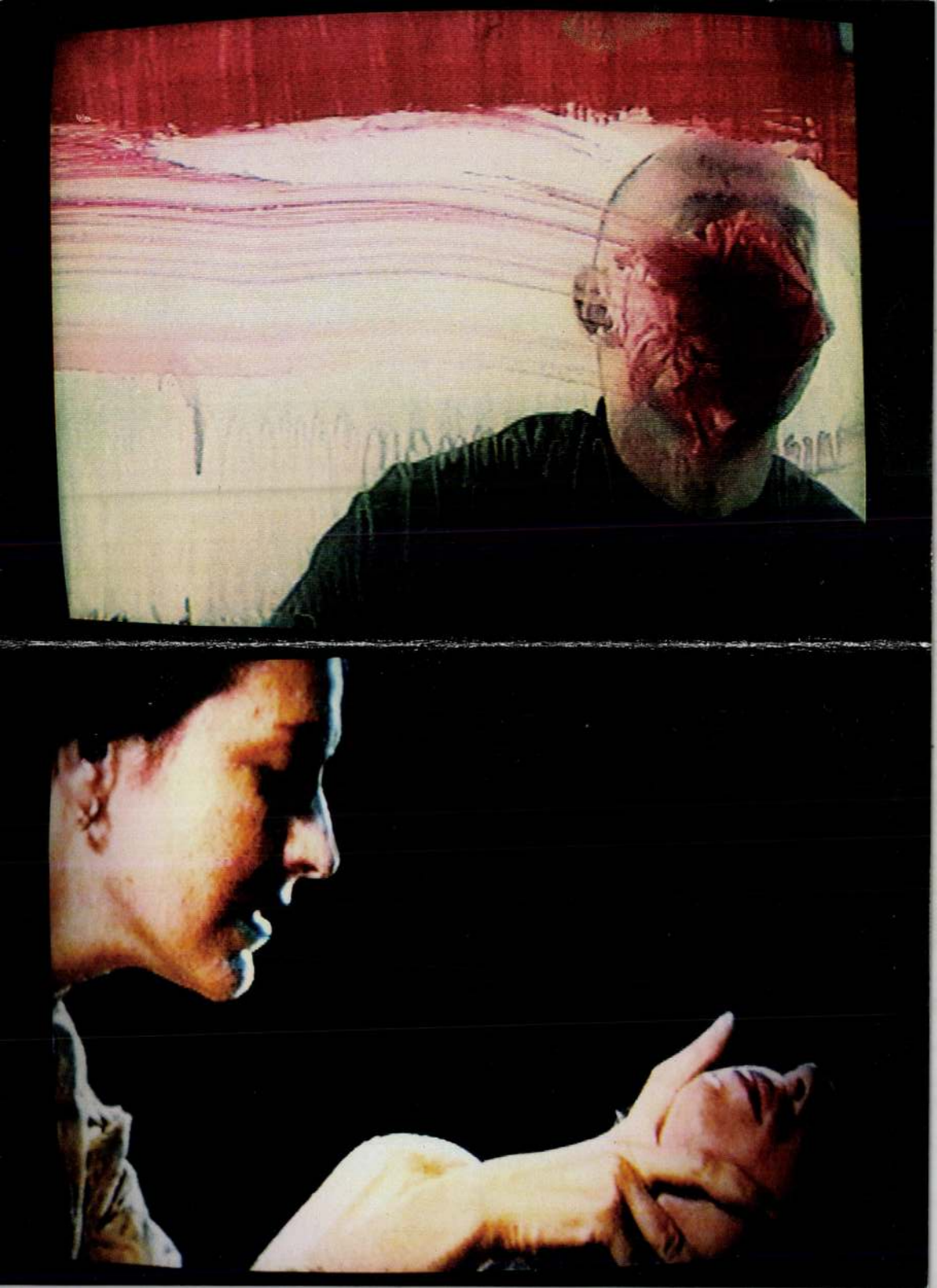

SOMOGYI ÉVFORDULÓK 1996-BAN

1061 935 éve
Atha (vagy **Ottó**) somogyi ispán megalapította a zselicszentjakabi monostort.

1091 905 éve
I. (Szent) László királyunk Somogyváron megalapította a Szent Egyed bencés apátságot.

1686 310 éve
szabadult fel Kaposvár vára a török uralom alól.

1796 200 éve
jelent meg **Vályi András**: Magyarország leírása c. háromkötetes munkájában részletes ismertetés a Balatonról.

1816 180 éve
gróf Festetich Lajos 4000 kötetes könyvtárát a megyének adományozta. (Ezzel megteremtette a vármegyei könyvtár alapját.)

1836 160 éve
Kötcsén született **Kisfaludy Atala** költő, **Szalay Fruzina** költő anyja. (Meghalt Kaposváron 1911-ben.)

1876 120 éve
utazta körül **Eötvös Károly** hatodmagával a Balatont. (Erről tudósít a "Balatoni utazás" c. nagysikerű műve.)

1931 65 éve
Csurgón született **Csurgói Máté Lajos** festőművész.

Január 3., 1921 75 éve
Kaposváron meghalt **Rippl-Rónai Ödön** műgyűjtő, múzeumalapító, Rippl-Rónai József öccse. (Kaposváron született 1865-ben.)

Január 7., 1926 70 éve
Csíkszeredán született **Szász Endre** festőművész. (1991 óta Várdán él.)

Január 12., 1951 45 éve
Kisbajomban született **Csokonai Attila** költő, műfordító.

Szirtes Henrik festő

Január 12., 1861 135 éve
Marcaliban született **Kozma Andor** író, költő, műfordító. Leghíresebb verse: "A karthágói harangok." (Budapesten halt meg 1933-ban.)

Január 13., 1811 185 éve
Sárdon született **Somssich Pál** politikus, publicista, Somogy közéletének kiemelkedő alakja: (Meghalt Budapesten 1888-ban.)

Január 13., 1951 45 éve
Budapesten meghalt **Unghváry Sándor** festőművész, a kőröshegyi művésztelep megszervezője. (Kaposváron született 1883-ban.)

Január 15., 1876 120 éve
Lengyeltótiban született **Szirtes Henrik** festőművész, a kaposvári főgimnázium rajztanára.

Január 17., 1946 50 éve
Budapesten meghalt **Kopits Jenő** ortopéd orvos, egyetemi magántanár. (Kaposváron született 1869-ben.)

Január 30., 1921 75 éve
Perőcsényben született **Együd Árpád**, a Somogy Megyei Múzeum Országos hírű néprajzkutatója. (Meghalt Kaposváron 1983-ban.)

Február 4., 1911 85 éve
Tabon született **Takáts Gyula** Kossuth-díjas költő, író, műfordító, kritikus.

Február 7., 1921 75 éve
Kaposváron született **Szirmai Jenő**, az OTP ny. vezérigazgatója.

Február 19., 1921 75 éve
Tüskepusztán született **Sipos Gyula** József Attila-díjas költő, író, újságíró. (Meghalt Budapesten 1976-ban.)

Február 21., 1971 25 éve
Szigetváron meghalt **ifj. Kapoli Antal** faragó népművész. (Kisgyalánban született 1893-ban.)

Február 24., 1836 160 éve
Niklán meghalt **Berzsenyi Dániel**. (Egyházoshetyén született 1776-ban.)

Február 25., 1886 110 éve
Felső-Zsolcán született **Muzsinszky Nagy Endre** festőművész, a Siófoki Képzőművészeti Szabadiskola egyik alapítója. (Meghalt Nagyberényben 1975-ben.)

- Lovász Andrásné
- Magyar János
- Marsi Ágnes
- Makay Ida – Véménd
- Mánfai György
- Máthé András
- Dr. Mátrai Béla
- Meliorisz Béla
- Mendöl Zsuzsa
- Molnár Jánosné
- Molnár Sándor

Dr. Móró Zsuzsa

- Müller Mária
- Művészeti Szakközépiskola
- Nádas Éva
- Novotny Béla
- Olteán Magdolna
- Dr. Pandur József
- Pákolitz Istvánné

Dr. Páli Kálmán
Papp Béla

- Dr. Papp Zsuzsa
- Polgár Marianna
- Peák Terézia

Pergerné dr. Szabó Piroska
Dr. Pitti Zoltán – Budapest
Prof. dr. Pintér András
Prof. dr. Pytel József

- P. Müller Péter

Dr. Rácz Sándor — Komló
Radó Gyula — Budapest

- Rádóczy László
- Rádóczy F. László

Dr. Répai Gábor – Kadarkút
Dr. Révész Mária

- Révész Márta
- Rigó István
- Rónay Márta
- Sárkány József

Dr. Schmidt Gábor

- Simon István

Simonné dr. Bárdy Zsuzsa
Dr. Stark András

- Dr. Sélley Elek
- Sólyom Katalin
- Soltész László
- Soltra Elemér

Dr. Somfay Magdolna

- Sós Klára
- Surányi Anna

Stenczer Béla

- Prof. dr. Szabó István
- Szatyor Győző
- Dr. Szirtes Gábor
- Dr. Szirtes Gáborné

Dr. Szekeres György

- Szederkényi Ervinné

Szentgyörgyi Miklós

- Szoyka Pál
- Sztankov Stefán
- N. Szabó Sándor

Dr. Takácsy Imréné

- Tasnádiné Rónaky Edit
- Tillai Ernő
- Dr. Tímár Károly

Tóth Sándor – Kozármisleny
Prof. dr. Tóth József

- Dr. Török Andrea
- Trischler Ferenc
- Tüskés Tibor
- Uherkovich Ágnes

Újházi Péter – Székesfehérvár

- Unger Pálma

Yaron Mayer – Budapest

- Valkó László

Dr. Varga Levente

- Varga Márta

Vári Éva

- Veres Lajos
- Vida Gyula
- Vidákovics Antal
- Dr. Vidor György

Dr. Veszprémi Béla

- Weiler Árpád

Wéber Ádám – Mohács

- Wunderlich Ilona

ely

MI RT.

ÁNYZATA

Sebők ÉVA
Szirtes Gábor

11 ÉVES A

MŰVÉSZETEK HÁZA

7621 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf. 403.
Telefon: (72) 315-388, 315-045, 315-229
Fax: (72) 336-128
Igazgató: Molnár G. Judit
A Művészeti Tanács elnöke: Bertók László József Attila-díjas költő
Háznagy: Brandstätter György

A Ház nyitvatartási ideje: hétfőtől - péntekig 8-19 óráig,
illetve a rendezvények végéig

1998. MÁJUS

MARTYN FERENC TETŐTÉRI GALÉRIA
SEBŐK ÉVA: „KÁTRÁNY ÉS PAPÍR" CÍMŰ KIÁLLÍTÁSA
Nyitva 1998. május 18-ig naponta 12-17 óráig.
GAÁL TAMÁS SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
Nyitva 1998. május 25-től június 15-ig naponta 12-17 óráig.

JÁTÉKTEREM
SURÁNYI ANDRÁS FOTÓI: IZREAL
Látogatható a Ház nyitvatartási idejében május 13-ig.

5. KEDD, 18 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

POLGÁRVILÁG
Szirtes Gábor Pécsi panteon — Portrék a millennium korából című, a Pannonia Könyvek sorozatban megjelent könyvének premierje.
A szerzővel beszélgetnek: Angster József, Bezerédy Győző, Borsy Károly és Páva István. (A könyv a helyszínen megvásárolható.)
A Pro Pannonia Kiadó, a Pécs-Baranyai TIT Politológiai Szakosztálya és a Művészetek Háza közös rendezvénye. Az est támogatója a Nemzeti Kulturális Alap Irodalmi Kollégiuma.

5. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

ÉGI ÉS FÖLDI... — A SZERETET, A SZERELEM ÉS A SZENVEDÉLY ARCAI
Franco Zeffirelli: Egy apáca szerelme (olasz film)
Bevezetőt mond: dr. Stark András pszichiáter
(A JPTE Pszichológia Tanszéke és a Művészetek Háza közös rendezvénye.)

6. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

FREUD TITOKZATOS TÁRGYA (pszichoanalízis és női szexualitás)
Beszélgetés a közelmúltban megjelent tanulmánykötetről, Freudról, Bunuelről és a szexualitásról. Vendégeink a kötet szerkesztői: Csabai Márta, Erős Ferenc és dr. Bókay Antal. Vezeti: dr. Stark András pszichiáter.

6. SZERDA, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

A BUDAPESTI VONÓSOK TAGJAINAK KAMARAESTJE
Közreműködik: Fenyvesi Andrea és Nagy Gabriella — hegedű, Fejérvári János — brácsa, Somodari Péter — cselló. Műsorukon Haydn, Mendelssohn és Schumann vonósnégyesei.
Belépődíj: 250 Ft

7. CSÜTÖRTÖK, 10.45 FÜLEP LAJOS TEREM

A ROMANTIKA PROBLÉMÁI ESZMÉK, POÉTIKA — tudományos konferencia
Rendezők: a JPTE BTK Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszéke, a PAB Irodalomtudományi Bizottsága és Irodalomtörténeti Munkabizottsága és a pécsi Művészetek Háza.
Előadók: Szegedy Maszák Mihály (ELTE), Kulcsár Szabó Ernő (ELTE, JPTE), Imre László (KLTE), S. Varga Pál (KLTE), Rohonyi Zoltán (JPTE), T. Erdélyi Ilona (PPKE).
Délután szekcióülések.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KULTURÁLIS INTÉZETE, Pozsony

tisztelettel meghívja Önt
az 1997. május 30–31-én
Párkányban (Štúrovo) és Esztergomban
rendezendő

„átHIDalás"

című közép-európai képzőművészeti szimpóziumra

Szintes dános

május 30.

16.00 Esztergom (Duna Múzeum)
18.00 Párkány (A párkányi hídfő)

A közép-európai képzőművészeti szimpózium ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJA:

KELEMEN Gertrud a Magyar Köztársaság Kulturális Intézetének igazgatója, Pozsony (Bratislava)
Ján ORAVEC, Párkány (Štúrovo) polgármestere
KÖNÖZSI László, Esztergom polgármestere

16.00 Duna Múzeum – Európai Közép Galéria, *Esztergom, Kölcsey u. 2.*

„átHIDalás": a KIÁLLÍTÁS megnyitója

Kurátorok:
Zuzana BARTOŠOVÁ, NÉRAY Katalin
Kiállító művészek:
Pavol BINDER, ARTO Team, Marian MEŠKO, Vladimír POPOVIČ, Zbyněk PROKOP, Rudolf SIKORA, Milan TITTEL, Dezider TÓTH, Dušan ZAHORANSKÝ, Jana ŽELIBSKÁ, Mária BALÁŽOVÁ (Szlovákia)
BACHMAN Gábor, SZEGEDY-MASZÁK Zoltán, CSÖRGŐ Attila, FEHÉR László, LÉVAY Jenő, MAURER Dóra, KAPOSI Endre, BLOCK-csoport (Magyarország)
Franc **GYOLCS, Eborherd JORDAN** (Ausztria)
Ján AMBRUZ, Petr KVÍČALA (Csehország)
Jan BERDYSZAK, Miroslav CSOLLE (Lengyelország)
Mihal SARBULESCU, Petru LUCACI (Románia)

18.00 A párkányi hídfő és annak felvezető útja, Párkány

„átHIDalás": AKCIÓK, zenei és képzőművészeti PERFORMANCE-ok

Anabela ŽIGOVÁ, RÓNAI Péter (Szlovákia)
BAJI Miklós Zoltán (BMZ), KOVÁCS István, SZEMZŐ Tibor (Magyarország)
Nora Eleonora STOJANOVICH (Macedónia)

május 31.

9.00 A Vármúzeum Rondellája, Esztergom

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI SZEMINÁRIUM

Előadók:
HEGYI Lóránd (Ausztria)
Vladimír BESKID (Szlovákia)
Zuzana BARTOŠOVÁ (Szlovákia)
NÉRAY Katalin (Magyarország)
Jiří és Jana ŠEVČÍK (Csehország)
Vitavezetők:
Katarína RUSNÁKOVÁ, SINKOVITS Péter

17.00 A párkányi hídfő és annak felvezető útja, Párkány

„átHIDalás": az INSTALLÁCIÓK bemutatása

Megnyitja:
HÚSHEGYI Gábor
Kiállító művészek:
BARTUSZ György, NÉMETH Ilona, Marek KVETAN, Viktor ORAVEC, Milan PAGÁČ, Boris ONDREIČKA (Szlovákia)
SUGÁR **János, BUKTA Imre, SZIRTES János, BEÖTHY Balázs** (Magyarország)
Werner REITERER (Ausztria)
Jiří VALOCH (Csehország)
Angelika THOMAS, Jacob do CHIRICO (Németország)
Cosmin POP (Románia)
Boštjan DRINOVEC (Szlovénia)

18.30 A párkányi hídfő és annak felvezető útja, Párkány

„átHIDalás": AKCIÓK, zenei és képzőművészeti PERFORMANCE-ok

Anna DAUČÍKOVÁ, JUHÁSZ R. József (Szlovákia)
CSÁJI Attila (Magyarország)
SZOMBATHY Bálint (Jugoszlávia)
Wladyszlaw KAŽMIERCZAK (Lengyelország)

A két várost – Párkány, Esztergom – összekötő Mária Valéria hidat 1895-ben építették. Először 1919-ben rongálták meg, majd többszöri felújítás után 1944-ben felrobbantották. A Dunán átívelő 98 híd közül ez az egyetlen, melyet azóta sem újítottak fel. Az eredeti hídrészekből mind a szlovák, mind a magyar oldalon fennmaradt egy-egy kb. 100 méter hosszú ép hídszakasz.

A lerombolt híd egyrészt szimbolizálja az egykor megvolt, de időlegesen megszakadt kapcsolatokat, másrészt azok újraélesztésének lehetőségét. Tekinthetjük a közép-európai országok kapcsolatának metaforájaként is. A szimpózium célja a művészek közös akaratának kifejezése a „lerombolt hidak" szellemi újjáépítésére.

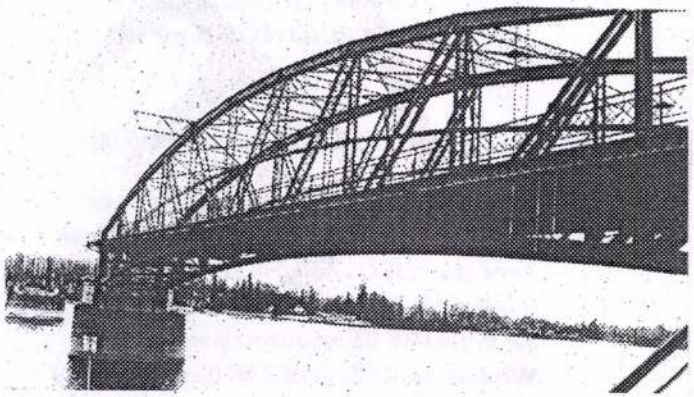

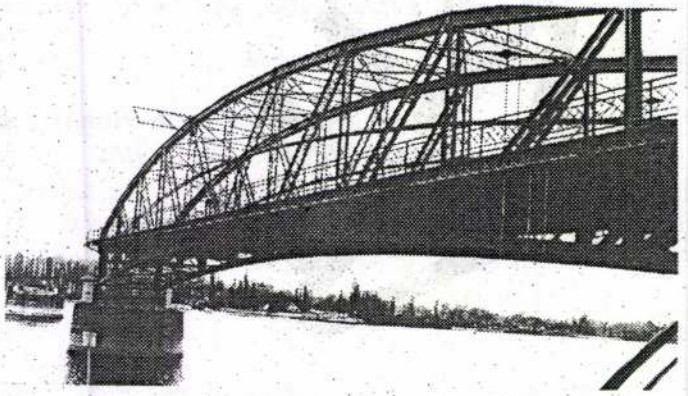

A nemzetközi képzőművészeti szimpóziumon az alábbi közép-európai, illetve Duna menti országokból érkező művészek vesznek részt:

Cseh Köztársaság
Jugoszláv Szövetségi Köztársaság
Lengyel Köztársaság
Macedónia
Magyar Köztársaság
Német Szövetségi Köztársaság
Osztrák Köztársaság
Szlovák Köztársaság
Szlovén Köztársaság
Románia

A RENDEZVÉNY
A PÁRKÁNYI ÉS ESZTERGOMI ÖNKORMÁNYZAT
TÁMOGATÁSÁVAL JÖTT LÉTRE.

A Magyar Köztársaság Kulturális Intézete
Kultúrny inštitút Maďarskej republiky

A Fészek Galéria meghívja Önt, Szirtes János Fekvő fa III. című kiállítására.

Megnyitó:
1997. április 29. 18 óra.

A papírok
Vincze László papírmerítő műhelyében készültek.

Fotó:
Lisztes Edina.

Megtekinthető:
1997. május 10-ig, naponta 14-20 óra között,
szombat és vasárnap kivételével.

A kiállítás létrejöttét a
Nemzeti Kulturális Alap
és a
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága
támogatta.

SZIRTES JÁNOS

Koldusiskola!

A Fészek Galéria meghívja Önt,
Szirtes János Koldustanfolyamára.

A kurzus időpontja:
1997. Április 29. 18 óra 20 perc

A tanfolyam
a Fészek Művészklub nagytermében
lesz megrendezve.

Részvétel ingyenes!

A gyakorlatot vezeti: Szirtes János.

A gyakorlatot végzik:
Bittner Dóra, Néder Sarolta, Nichs Andrea,
Mátrai Péter, Szalóky Károly, Víg Sándor.

A kurzus témái:
1-koldulási, esdeklő pozitúrák
2-egyéni és csoportos koldulás
3-dramaturgiai és koreográfiai ismeretek
4-arcmimika, tekintet
5-hangkiadás, könyörgés
6-pénzkezelési ismeretek

Mottó:
Tanulj meg kérni embertársaidtól úgy,
hogy azok irgalmat, könyörületet,
nagylelkűséget érezzenek irántad,
de egyben szégyenérzetet is,
hogy ők még nincsenek melletted
a padlón.

KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA!

KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA!

KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA! KOLDUSISKOLA!

Szittya Emil

író, festőművész

Emlékkiállítása a Karrák emlékmúzeumban.

Rodni Ferenc
címe

Ujfalu,

1989.04.1.

A Szombathelyi Képtár tisztelettel
meghívja Önt

SZITTYA EMIL

festőművész

kiállításának megnyitására

1990. január 9-én, kedden, 17 órára

A kiállítást megnyitja:
CSAPLÁR FERENC
a Kassák Emlékmúzeum igazgatója

F. k.: Dr Gráfik Imre — Sylvester J. Nyomda

Szivák Mátyás munkásszobrász.

Megyer Nemet.

1949. VII. 23., 2. old.

(:Bizámoli:)

Szivessy Tibor.

építész

l.

Lajkafest 1896-1914

54. l.

Szittya Emil

ivó. festőművész

Emlézziállítás a Kassák emlézmúzeumban.

Bodri Ferenc
ajánl

Újfalu
1989.04.1.

Elie Lascaux karikatúrája – 1958

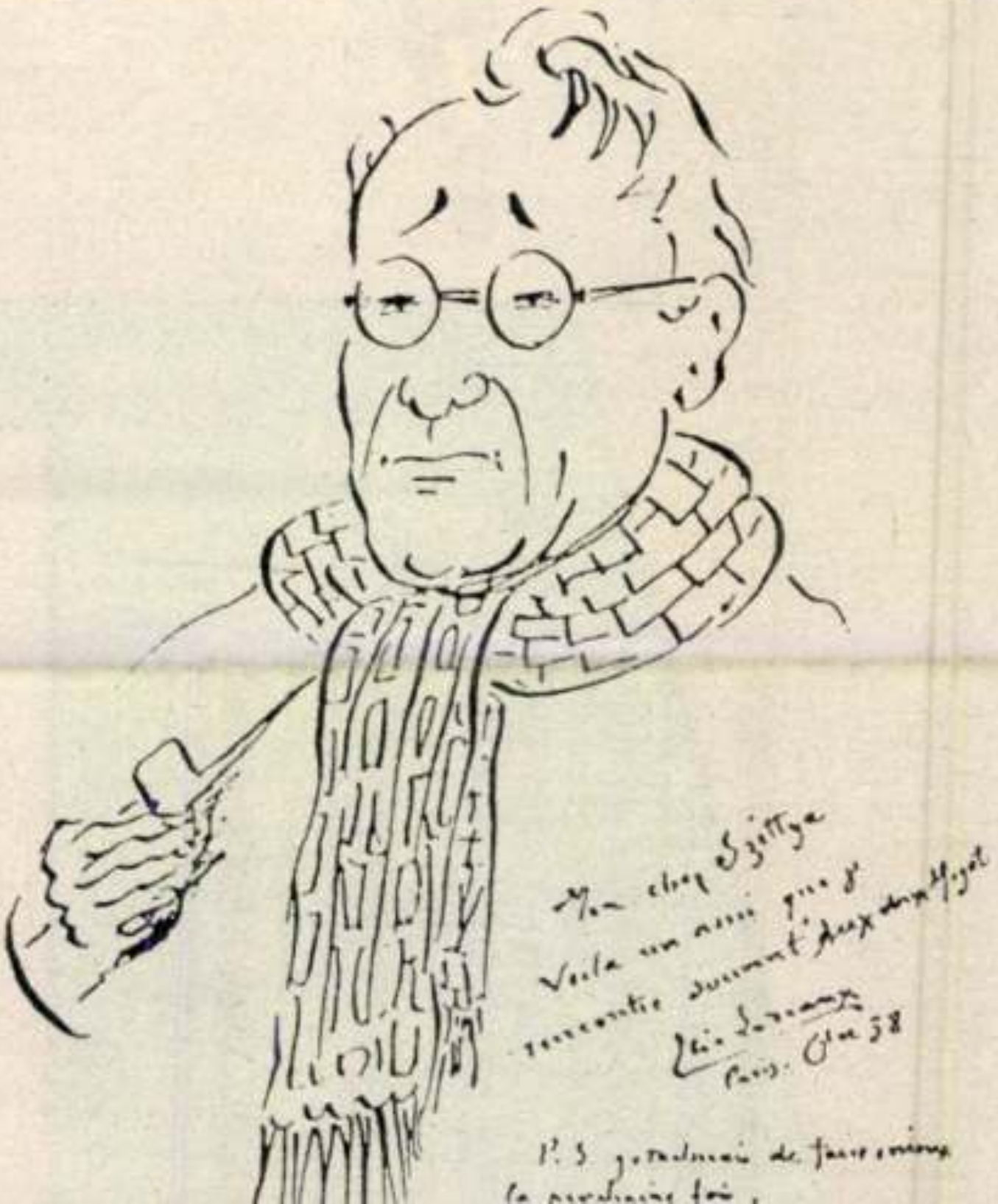

egyenlőség
érlege

RFŐZŐ ZSOLT REPRODUKCIÓI

Szittya Emil

ívó festőművek

Emlékkiállítás a Kassák emlékműszemben

Bodvi Ferenc

ciste

Új Tükör

1989 okt. 1.

٦

٧

B. F. Dolbin karikatúrája

Olyan közelről ismerem, mintha édestestvérem lenne. Valóban az lehetne, holott anyáink az igazi testvérek. Azonos országban éltünk, s valószínűtlenül messzire szakadtunk egymástól, a világ két sarkába. Én kolozsvári, ő meg konstancai születésű (1933), én az NSZK-ban, ő meg – kóborlásainak véget vetve – New York tőszomszédságában telepedett le.

Már gyermekkorában telerajzolgatta a keze ügyébe kerülő papirlapokat, s a meséskönyvek üresen fehérlő szigeteit saját ihletésű, csetlő-botló állatkáival, ügyefogyott figuráival népesítette be. Természetesen a házfalak vagy a lakószobák munkára ingerlő „szűz" felületei is áldozatul estek mohó u nak...

A fölcseperedő művész közép– és főiskolás évei ala sen összetűzött a (még r sztálini rendszerrel; zabolá ságot sürgető természete, és iránya semmiképpen ner a szocialista realizmus, a re ellapositó giccselmélet ha: ményeinek. Harmincegy éve a nagyvilágot meghódítani: a grafikus kifejezőeszközei ek. Nem igényel semmilyer retet, csupán jellegzetes egyéni és fantáziadús mi gát, azzal a minden akad

INVITATION

KUTSU

SAVUMAALAUKSIA / SMOKE–PAINTINGS

Paratenomeeni keskustelee / A Paraphenomen Talking

JÁNOS SZIRTES

JÁNOS SZIRTES

Syntynyt Budapestissa 1954.
Osoite: H–1025 BUDAPEST, Felsö Zöldmáli u. 11

Opinnot

1975-77	Kuvataideakatemia, grafiikan linja, Bratislava
1977-80	Kuvataideakatemia, grafiikan linja, Budapest
1980-83	Kuvataideakatemia, mestarikurssi, Budapest

Tärkeimmät palkinnot ja apurahat:

1982	Béla Kondor -palkinto (Unkarin kuvataideakatemia)
1983–83	Nuorten taiteilijoitten studion apuraha
1984–87	Derkovits-apuraha
1986	Egerin akvarellibiennaalin apuraha
1989	Rooman Unkarilaisen akatemian apuraha
1990	Munkácsy-palkinto

Erikoisalat:
piirustus, maalaus, installaatio, performanssi, taideopetus

1980	Unkarin taidesäätiön ja Nuorten taiteilijoitten studion jäsen
1978–84	INDIGO (Interdiszciplináris Gondolkodás, 'Interdisiplinaarinen ajattelu')-ryhmän jäsen
1986	Unkarin kuvataiteilijoitten liiton jäsen
1988	Internationales Künstler Gremiumin jäsen, szentendreläisen Lajos Vajda -kulttuurijärjestön puheenjohtaja, Szentendren grafiikkaryhmän jäsen
1989	Unkarin taideteollisen korkeakoulun assistenttina
1991	Szentedren taiteilijayhteisön jäsen

Szirtesillä on ollut lukuisia näyttelyitä ja performansseja ympäri Eurooppaa. Suomessa viimeksi Muu ry:n Media-festivaaleilla 1992 performanssi yhdessä László fe Lugossyn kanssa.

JÁNOS SZIRTES

NÄYTTELY 17.5 – 12.8.1993

NÄYTTELYN AVAJAISET JA JÁNOS SZIRTESIN PERFORMANSSI
PARAFENOMEENI KESKUSTELEE PE 14.5. KLO 17.
NÄYTTELYN AVAA ERKKI PIRTOLA
TERVETULOA.

János Szirtes: Ristiinnaulittu. 1991. Akryyli, noki, kangas.
150x140 cm. Valokuva László Lugosi. Lugosi.

THE OPENING OF THE EXHIBITION AND THE PERFONMANCE
A PARAPHENOMEN TALKING BY JÁNOS SZIRTES ON MAY AT 17 P.M.
THE EXHIBITION WILL BE OPENED BY ERKKI PIRTOLA
WELCOME

UNKARIN KULTTUURI– JA TIEDEKESKUS / THE CUTURAL AND SCIENTIFIC
CENTRE OF HUNGARY. PAASIVUORENKATU 4–6 A 3.KRS.
00530 HELSINKI, (HAKANIEMI)
PUH./ TEL (90) 750 866. AVOINNA MA–PE KLO 9–16, KESÄLLÄ KLO 9–15,
SOVITTAESSA MUULLOINKIN. / OPEN MON–FRI 9 A.M.–4. P.M., FROM
JUNE IST 9 A.M.–3 P.M. ALSO BY APPOINTMENT.

Tisztelettel meghívom Önt az XO GALÉRIÁBA
1999. február 19-én, pénteken 18 órától 20 óráig

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára.

A kiállítás 1999. március 13-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

XO GALÉRIA

ARCO

XO GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 11. Telefon: 214-0373
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok
Szalóky Károly

/Támogatók: ALLEGRO, ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

SZIRTES JÁNOS

Jack BATHO
a Magyarországi Francia Intézet igazgatója
tisztelettel meghívja Önt
1988. február 22-én 18 órakor
SZIRTES János
„Legújabb képeim"
c. kiállításra.
A kiállítást megnyitja
HEGYI Loránd
művészettörténész
„Pince Galéria"

Kórea árvája — Szirtes János műsora
1988. február 22-én 18.40-kor
Hangfogók: EF ZÁMBÓ István
Waszlavik Gazember
Narrátor: Fe Lugossy László
Moziterem
MAGYARORSZÁGI FRANCIA INTÉZET
Budapest, VI. Szegfű u. 6.
1988. március 3-ig szombat és vasárnap kivételével,
minden nap 15—18 óráig tekinthető meg.

Jack BATHO
Directeur de l'Institut Français en Hongrie
vous prie d'honorer de votre présence
l'inauguration de l'exposition
de János SZIRTES
«Mes derniers tableaux»
Le 22 février 1988 à 18H.
L'exposition sera présentée à la «Pince Galéria»
par Loránd HEGYI
Historien d'Art

L'orphelin(e) de Corée — programme de János Szirtes
Le 22 février 1988 à 18.40 h. à la salle de cinéma
Preneurs du son: EF. István ZÁMBÓ
Waszlavik Gazember
Narrateur: László Fe Lugossy
Salle de cinéma
INSTITUT FRANÇAIS EN HONGRIE
Budapest, VI. Szegfű u. 6.
Tous les jours sauf samedi et dimanche de 15 à 18H.
L'exposition est ouverte jusqu'au 3 mars 1988.

10 ÉVES A SOROS ALAPÍTVÁNY · 10 · 1994 ·

SOROS NAPOK

1994. SZEPTEMBER 10 - OKTÓBER 3.

A **Soros Alapítvány Kortárs Művészeti Központ**
valamint a Ludwig Múzeum, Budapest

szeretettel meghívja Önt
a **Tízéves a Soros Alapítvány**
c. rendezvénysorozat alkalmából megrendezésre kerülő

TÖBB MINT TÍZ

kiállításra.

Megnyitó: szeptember 30-án, pénteken 18 órakor

Megnyitja: Soros György

Ludwig Múzeum, Budapest
(Budavári Palota A épület)

1994. szeptember 30- október 23.

Erdély Miklós	1984	Zuzu/Vető
Kelemen Károly	1985	Trombitás Tamás
Bak Imre	1986	Jovánovics György
El Kazovszkij	1987	Ádám Zoltán
Samu Géza	1988	Károlyi Zsigmond
Helyettes Szomjazók	1989	Nádler István
Fehér László	1990	Újlak csoport
Kovács Attila	1991	Gerber Pál
Sugár János	1992	Szűcs Attila
El-Hassan Róza	1993	Szirtes János
Bukta Imre	1994	Varnai Gyula

SOROS [illegible]

[illegible] Budapest, [illegible] Telefon: 202-6211, Telefax: 175-7767

ugyanakkor számos támadás ér a tudományt amiatt, mert „vannak olyan dolgok, amiket a tudomány nem képes megmagyarázni", másrészt az alkalmazások esetleges káros mellékhatásaiért is magát a tudományt marasztalják el. Fontos azonban észrevenni, hogy azok, akik a tudomány ellen ágálnak, jellemző módon személy szerint kivétel nélkül természetesnek veszik, hogy eredményeit naponta felhasználják!

A tudomány legfontosabb jellemzője a korszerűség, vagyis az a tulajdonság, hogy olyan bizonyított ismeretek ill. az azokra alapozott elméletek összessége, amelyek még nem kerültek ellentmondásba a tapasztalattal. A hamisnak bizonyult, vagyis a tapasztalat által megcáfolt és ezért elvetett elméletek *már nem*, a tudományos módszerekkel nem bizonyított hipotézisek, pedig *még nem* részei a tudománynak. Ezért minden olyan elképzelés, amely ezekbe a kategóriákba tartozik, szükségszerűen tudománytalan, más szóval áltudomány. Nem tudomány tehát ma már az alkímia, az asztrológia, vagy a több ezer éves keleti kultuszok, pl. ajurvéda, semmiféle változata, bármilyen fontos szerepet is játszhattak egykor az emberiség kultúrtörténetében. Ezt annál is fontosabb hangsúlyozni, mivel manapság az „alternatív" módszerek alkalmazói azt igyekeznek elhitetni a közvéleménnyel, hogy vannak olyan, a misztikum határát súroló vagy egyenesen csodával határos tet-

hangjukat.

Az áltudományok spektruma igen széles és művelői is sokfélék. A társadalomra a legveszélyesebbek azok a sarlatánok, akik embertársaik hiszékenységéből húznak tekintélyes hasznot, és egyetlen céljuk a nyerészkedés. Bár részletes adatok nem ismeretesek, ma már hazánkban is óriási pénzek forognak az „alternatív gyógyászatban", amiért egyesek sok mindenre kaphatók. Nem véletlen, hogy ebben a „szakmában" oly nagy számmal találhatók a szethullott szovjet birodalom országaiból származó gazdasági menekültek.

A Fizikusnapok szervezőinek szerencsés módon sikerült összegyűjteni erre a rangos eseményre tudományos életünk kiemelkedő egyéniségeit. Feltétlenül érdemes felsorolni a fő előadókat és az előadásokat, mivel azok témájuk miatt esetleg szélesebb körben is jelentős érdeklődésre tarthatnak számot: *Beck Mihály* (Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen): Tévedhetetlen-e a tudomány? *Gnadig Péter* (Eötvös Loránd Tudományegyetem): Honnan tudjuk, hogy igaz? Parajelenségek fizikusszemmel. *Lukács Béla* (KFKI Részecske és Magfizikai Kutató Intézet): Science fiction és tudomány. *Almár Iván* (MTA Csillagászati Kutató Intézet): Földön kívüli civilizációk.

A rendkívül aktuális témaválasztást igazolja, hogy az előadások iránt óriási volt az érdeklődés, főleg a fiatalok körében. Egyes előadásoknál a terem

a MOVI Hélios filmstúdiója Tóth Szöllős András rendezésében egy 71 perces dokumentumfilmet készített. Sajnos a magyar közönség ezt a filmet sem láthatta még!

A fórumon sok gyakorló pedagógus szóvá tette, hogy ehhez hasonlóan hatásos filmek hiányában nem képesek ellensúlyozni az áltudományos műsorok destruktív hatását, amelyek közül elsősorban a Nulladik típusú találkozásokat marasztalták el. Sokan érthetetlennek tartják, hogy a tv vezetése semmit sem tesz e népbutítás ellen, pedig kiemelkedő tudósaink már a Tudományos Akadémia rendezvényein is több esetben nyomatékosan felhívták rá a figyelmet.

A debreceni fizikusnapok tanulságait a következőképpen lehet röviden összefoglalni: A tudomány ismeretei alapján betegségeket sikerült teljesen eltüntetni a Földről, ember jutott el a Holdra és megfejtették az öröklődés titkát, hogy csak néhányat soroljunk fel a leglátványosabb eredményekből. Természetesen nem szabad elfelejteni, hogy a tudomány nem mindenható és megvannak a – sok esetben fájdalmasan nyilvánvaló – korlátai. A hiányosságok ellenére a tudomány az emberiség nagy kincse, annál is inkább, mert csodák híján nincs nála jobb!

Cikkünk szerzője a KFKI Részecske- és Magfizikai Kutató Intézetének tudományos tanácsadója, a Fizikusnapok egyik előadója.

SZIRTES János

A szépség közömbösít?

Szirtes János kiállítása a Vigadó Galériában
Megtekinthető: október 15-éig

Nap mint nap szörnyű képsorok a televízióban. Tüntető diák, aki eleven tűzcsóvaként forgolódik (társa véletlenül rádobta a Molotov-koktélt); a sötét égre halált hozó lövedékek fénycsíkjai rajzolnak pazar tűzijátékot (rakéták és gépfegyverek dolgoznak serényen); infravörös – vagy tudj' isten, miféle – kamerák zöldesen foszforeszkáló videofelvételei, rajtuk célkereszt és a megsemmisítendő célpont, majd a robbanás füstfelhője, amelyben – vélhetően – nem csak lőszerek szállnak a levegőbe. És mi csak gyönyörködünk. A látvány fenséges. Mert amit látunk, az tőlünk távol van, akkor is, ha csak néhány száz kilométerre. Nem halljuk a jajkiáltást, nem ismerjük azokat, akikkel e szörnyűségek történnek, s bennünket – nyugtatjuk meg magunkat e pokoli élvezetben – hasonló nem fenyeget. Mint egy kalandfilmet, úgy szemléljük a napi történelem iszonyú drámáit. Holott itt – a filmekkel ellentétben – minden igazi: a vér, a sírás, a pusztulás.

Lehet, hogy a szépség közömbösít? A háború mint mozgó képek végtelen sora – ne áltassuk magunkat – lenyűgöző. Lenyűgözte és megihlette Szirtes Jánost, aki több száz képet és egy egész kiállítást szentelt a robbanó bombáknak, a fölöttünk elsüvítő lövedékeknek, a szerteszóródó repeszeknek. A fehér papíron fekete vonalak folynak szét, maszatolódnak el, alakulnak sötét fellegekké. Ahány kép, annyiféle kompozíció. Az egyik úgy fest, mint amikor ruhánkat a tócsába hajtó autó sárral fröcsköli tele; a másik: mintha a lelőtt áldozat kiömlő vére hagyott volna ijesztő nyomot maga után a kövezeten; a harmadik lap kriminalisztikai laboratórium lövedékpróbáinak fényképeit idézi (sokszoros nagyításban).

Szirtes három nagy együttest formált a munkáiból. A pici – tenyérnyi – képeket (több száz ilyen készült) tapétamintaként akasztotta a falra. A közepes darabokat egy sorban helyezte egymás mellé. A nagy – kétméteres – vásznakból mindössze néhányat rakott ki. Ahogy nő tehát a méret, úgy ritkul fokozatosan a kompozíció. S e dramaturgiát követi a felület is; a kis képek szinte feketék, a közepeseken a fehér alap dominál, a nagyokon a fekete háttéren fehér festék csurog-folyik-villog.

A minőség sem egyforma. A kis kompozíciók külön-külön inkább csak érdekesek, a nagyok – velük ellentétben – vehemensek. Szirtes a harmadik garnitúrában mutatja arányait; érzékelteti azt, hogy a szépség mint katarzis mögött roppant szenvedés rejtőzik. Piktúrájára fennkölt esztéticizmus a jellemző. Beke László jó érzékkel írja a művészről, hogy „akció-festményei időben is, térben is egyre távolodnak az őket létrehozó eseménytől. A kiállítóterem falain már mint szuverén műalkotások állítanak meg bennünket." Ez most is így van. Amit látunk, az – már – nem a háború. Képei előtt ritkán gondolunk arra, hogy a bombák becsapódását néma, halálos csönd, eszeveszett jajkiáltás, életre szóló, örök reszketés borzalmai követik.

• Vadas József

TS 2810

AS ÚJ
ATNÁL.
BÖZŐ,
MODELL.

fe LUGOSSY L SZIRTES JÁNOS

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

SZIRTES JÁNOS

festőművész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást 1991. január 8-án 15.00 órakor

fe LUGOSSY LÁSZLÓ

képzőművész nyitja meg.

A BÉKÉSCSABAI MEGYEI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSAI 47.

Tisztelettel meghívjuk Önt

SZIRTES JÁNOS
képzőművész

BOMBARIADÓ

című kiállításának megnyitójára
1995.szeptember 28-án 17 órára a
VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V. Vigadó tér. 2.)

A tárlatot megnyitja:
FE LUGOSSY LÁSZLÓ

Megtekinthető: szeptember 28 - tól október 15 - ig,
hétfő kivételével naponta 10 - től 18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

POLIFÓNIA POLYPHONY

A társadalmi kontextus mint médium a kortárs magyar képzőművészetben
Social Commentary in Contemporary Hungarian Art
Soros Kortárs Művészeti Központ éves kiállítása 1993 Soros Center for Contemporary Arts Annual Exhibition 1993

KÉK DUNA KERENGÕ

INSTALLÁCIÓ
A DUNA-PARTON

SZIRTES JÁNOS

A SZIVATTYÚ BEINDÍTÁSA
1993. November 26-án 16.00-kor

INSTALLÁCIÓ

1993. November 26-30-ig
Naponta 16.00-21.00-ig

HELYSZÍN:

LÁNCHÍD PESTI HÍDFŐJÉNEK
ÉSZAKI OLDALÁN, KÖZVETLEN A RAKPARTON

ÉSZAK
DUNA
DUNA
DUNA
AZ INSTALLÁCIÓ HELYSZÍNE
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
LÁNCHÍD
ROOSEVELT TÉR
RAKPART
DUNA
DÉL

TRAGOR IGNÁC MÚZEUM
Vác, Múzeum u. 4.
2600
Telefon: (27)-15-064

Siuzanits Péter
Uj Művészet

1054 Budapest
Báthori u. 10.

Gyomtatvány

EXPANZIÓ VI.

kortárs művészeti fesztivál, július 01-02-03.
2600 Vác, Görög Templom Kiállítóterem
Madách Imre Művelődési Központ, Zenei Szakközépiskola
MEGNYITÓK: péntek 17.30-kor
"GERINC" a Németh testvérek kiállítás-performansza
Múzsa Galéria, 2600 Vác, Géza király tér 3.
OLESCHER TAMÁS KIÁLLÍTÁSA - 18 órakor
Megtekinthető: július 24-ig
BOHÁR ANDRÁS KIÁLLÍTÁSA a fesztivál ideje alatt
Görög Templom K., 2600 Vác,
Március 15. tér 19.

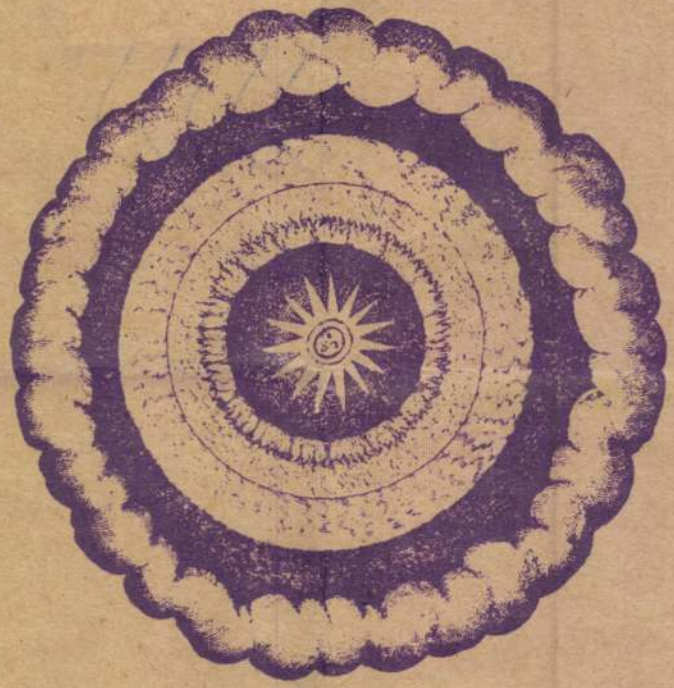

PÉNTEK, 07. 01.
Görög Templom Kiállítóterem
OM (Bulgária) duó performansza
POETICA LICENTIA - bemutatkoznak:
a Laza Lapok, a Katedrális, a Magyar Műhely, a Törökfürdő
c. folyóiratok szerzői: Abajkovics Péter, Balaskó Jenő,
Barna T. Attila, Balogh Róbert, Cselényi Béla, Dudás
Attila L. Simon László, Fabó Kinga, Ficsku Pál
TIN-TIN Q. KONCERTJE
Lipcsey Emőke, Háy János, Kettős Tamás, Kukorelly Endre,
Kurdy Fehér János, Matuk Károly, Monori Margit, Petőcz
András, Pető Tóth Károly, Párniczky Mihály, Podmaniczky
Szilárd, + egy szudáni poéta ...
GRENCSÓ KOLLEKTÍVA (TRIÓ) KONCERTJE
cca.23 órakor OPAL SZÍNHÁZ: KEGYETLENSÉG
Írta és rendezte: Triceps

SZOMBAT 07. 02.
Görög Templom Kiállítóterem
EXPANZIÓ 1989-93.
10.30-kor Katedrális bemutató
12. órakor BP. SERVICE - koncert
19 órakor
FE LUGOSSY LÁSZLÓ - SZIRTES JÁNOS
TÓTH GÁBOR, TÚLSÓ PART
MAműhangok - KONCERT
MARKUS EICHENBERGER
POSZTHUMUSZ, BONE RUDOLF
DZ. KATINAS - L. LIANDZBERGIS
MÉSZÁROS OTTÓ, KOVÁCS ISTVÁN
cca 23 órakor MIMK Színházterem
Dr. Csányi krt. 63.
AIOVA-koncertszínház

VASÁRNAP, 07. 03.
17.30-kor Zenei Szakközépiskola
Kossuth tér 3.
BUJTÁS JÓZSEF: DIVERTIMENTO
Archaikus fantáziaképek vonószenekarra
18 órakor TUNDRAVOICE - (Lois Viktor)
19.30-kor Görög Templom K.
OLESCHER MULTI MÉDIA SZÍNHÁZ: ÓDA A FEHÉRHEZ
20.30 órakor MIMK Színházterem
SZÁRNYAK SZÍNHÁZA: KILENC
Rendezte: Csetneki Gábor

Rendezi: Vác Város Önkormányzata, Pest Megye Közgyűlése
támogatásával a "FIESTA" ALAPÍTVÁNY, A MIMK ÉS A TRAGOR
IGNÁC MÚZEUM, SZERVEZI: BÁRDOSI JÓZSEF
NÉMETH PÉTER MIKOLA

A sziken virág termett

Tisztelt Szépet Szerető Közönség!

Kedves Rokonaim és Kedves Erzsike Néni!

Szitás Erzsébet, Erzsike néni és én egy tőről fakadtunk. Egy földből származunk, csak én egy nemzedéknyi idővel később. Honnan jöttünk? A Nagyalföld közepéről, a Berettyó Nagysárrétje széléről, ahova a múlt század 70-es éveiben a legátus Debrecenből Biharnagybajom felől még csónakkal érkezett. Ahonnan tiszta időben látszanak a Váradi hegyek, s ahol *Szabó* Magda, *Régimódi történet*ének egy része játszódott. Itt valamikor mindent a föld határozott meg, a vízből kiálló szigetek (a határ jó része ilyen és olyan szigetnevet visel, pl. Barna-sziget, Kertész-sziget stb.) s majd a Sárréttől elhódított területek. Vannak jó földek is, de sok elszikesedett, ami itt-ott gyepnek is gyenge, és jó, ha tippant terem. S mégis ezen a sziken július végén, augusztus elején megjelenik egy virág, a sziki sóvirág, ami szép kék színű, és tartós. (A lakásomban mindig jelen volt és van.) Isten ajándéka az, hogy abból a földből, ami alig terem valamit, abban a szépség mégis megterem.

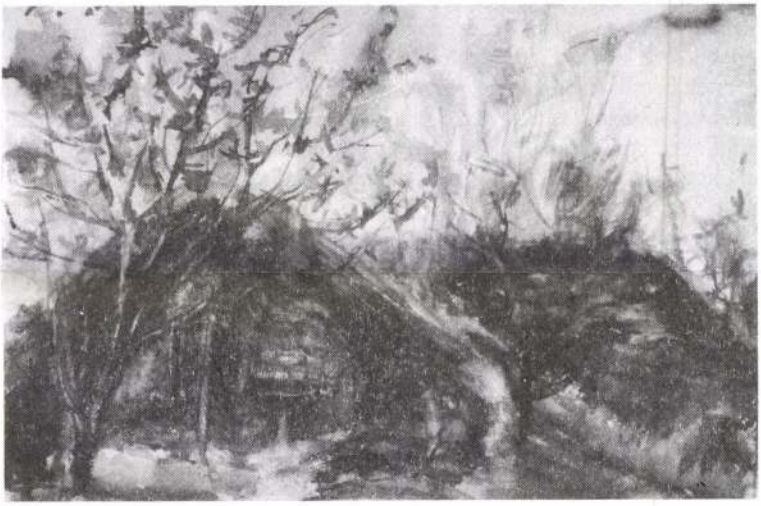

Illyés Gyula pincéje Tihanyban, 1976 (akvarell, 33,5x49,5 cm)

Így látom én Szitás Erzsébet, Erzsike néni életét, művészetét, alkotásait is. Isten ajándéka ő és a neki adott tehetség, képesség a szépre és jóra, a mi megörvendeztetésünkre, gyönyörködtetésünkre. *A sziken virág termett!*

(Egy kicsit a magam életét, életem értelmét, a hit szépségének hirdetését is – a példánál maradva – a sziki sóvirághoz hasonlítom. Vallom, hogy a szív és föld között összefüggés van és az, hogy az Isten elhívott és szolgájává tett, engem, a szikes földből származót, ez is az ő kegyelmének csodája.)

Gyermekkoromból két évet Füzesgyarmaton éltem, az Erzsike néni szülői háza mellett, keresztanyámnál. Emlékszem Szitás nénire, aki olyan volt, mint amilyennek lánya ábrázolja néhány vonallal. Nézzünk a képre! Csak az arcon sűrűsödnek meg ezek a vonalak, mint az évgyűrűk a fákon.

Emlékszem, gyermekkoromban a szülőfalumban tavasszal még csak voltak színek, de a zöld soha nem volt olyan, mint Svájcban (színes képeken látva a svájci gyep színét, nem hittem el, amíg nem láttam, hogy olyan van a valóságban). Nyárra nálunk a gyep sárga lett. S az orgonabokor leveleit úgy belepte a por, hogy szürkének látszott. Nem volt

színtobzódás, mindenfele csak szürkeség. Az év többi részén pedig óriási volt a sár, a kemény, hideg, havas tél kivételével.

A *Füzesgyarmati utca 1.* című kép jól mutatja ezt a színtelenséget. S mégis, akinek Isten adta a többet látás ajándékát, egyhangú, szegényes, nádtetős házak sorában, a *Füzesgyarmati utca 1.* (Bem utca) c. képen olyan szín-kavalkádot láttat, amit senki más. Mert ő így látja és így festi meg. Ez a látás és ennek megörökítése és így, ez is isteni ajándék.

Nálunk a hitről nem szoktak beszélni, ilyenekben szemérmesek az emberek. A hitet nem beszélik, hanem élik. Nem mondanak nagyokat a szeretetről, hanem cselekszik. Amint Jézus mondta: „nagyobb boldogság adni, mint kapni" (ApCsel 20,35c.). Erzsike néni sem beszél a hitéről, hanem fest.

Bibliai témájú képei azt láttatják, amit én is a történetek elolvasása után magamnak elképzelek. A képek nem elvontak, nem absztraktak, nem konstruktívak, hanem egyszerűek, világosak, érthetőek. Nem szól Erzsike néni, és mégis prédikál, ahogyan él és fest. Nyílt szívvel, mindenki iránt jóhiszeműen, adakozó lelkülettel, szeretettel…

S ami még sokat jelent nekem, úgy vagyok vele, ahogyan édesapámmal történt a 20-as évek elején Debrecenben. Ment valahol a „görbe utca" táján a Kollégium felé, és szembe jött vele valaki, felnézett, meglátta, és magában azt mondta: *ez olyan gyarmati kipű ember.* Majd közelebb érve kiderült, hogy valóban az volt. Velem szemben is ilyen gyarmati képű emberek jönnek Erzsike néni képein. Egy kicsit még *Illyés* Gyula is gyarmati képű lett.

A kiállítás bejáratánál látjuk azt a Szent Istvánról alkotott képet, amelyen Isten oltalmába ajánlja országunkat, népünket. Miről szól hozzánk ez a kép? Népünk szeretetéről, az érte való aggódásról. Nekem Füzesgyarmatról 1945 előttről nincs augusztus huszadiki emlékem, de van március tizenötödiki. Valami felemelő érzés volt az együvé tartozás emléke, identitástudatom kiformálódásának jó és szép alkalma. Tudom, ide nyúlik vissza, ezekre alapozódik Erzsike néni magyarságtudata is, amit képbe formált, s ott van benne imádsága: „Isten áldd meg a magyart jó kedvvel, bőséggel…"

Én tudom, hogy csoda, ha a flaszteron virág nő, de ugyanígy csoda, ha a sziken sóvirág. Erzsike néni gyönyörködtet református módon és magyarul. Köszönjük meg ezt a virágot Istennek. Soli Deo Gloria!

Nagy László

Egyházzene

Egy Zeneakadémiai koncert margójára

VERDI: REQUIEM

Különös dolog több évtized után ismét szembekerülni egy nagy fiatalkori élménnyel. Ebben az élményben volt részem május 7-én a Zeneakadémia Nagytermében, amikor is a *Nemzeti Filharmonikusok* zenekara *Verdi* Requiemjét adta elő. A gyönyörű muzsika most is épp olyan erővel hat, mint annakidején.

A koncert dirigense *Hamar* Zsolt ifjú karmestertehetségünk volt, aki mind technikai tudás, mind zenei intuíció dolgában rendelkezik mindazzal a képességgel, ami Verdi Requiemjét eredeti nagyságában keltheti életre. A lírai részleteket, a nagy drámai csúcspontokat egyaránt rendkívül szuggesztíven szólaltatta meg. Érzékenysége, célratörően határozott vezénylésmódja kiemelkedő teljesítményre sarkallta a zenekart, kórust *(Nemzeti Énekkar,* karigazgató: *Antal* Mátyás) s nem utolsósorban a szólistákat (*Fekete* Veronika – szoprán, *Wiedemann* Bernadett -alt, *Molnár* András – tenor, valamint *Sólyom Nagy* Sándor – basszus). Vezénylésével olyan légkört teremtett, olyan ensemble-munkát produkált, amit csak felsőfokú jelzőkkel lehet értékelni.

1971-ig a kenyérkeresés kötelezettsége nehezedett vállára, ideje és ereje nagyobbik részét lefoglalta. Csupán a délutáni, esti rajzolás és a hétvégi festés maradt, hogy ébren tartsa benne, ha takarékon is azt, amit a küldetése lángjának tudott. Félszázados művészi tevékenységének állomásai azért még így is jól körvonalazhatóak.

Füzesgyarmaton született, 1915. január 4-én. Tehetségére már egészen korán felfigyelt *Jánosi* Zoltán költőpap, ő volt az első nagyhatású szellem az életében. A fiatal lány iskoláinak elvégzése után, a népi mozgalom hullámverésével került Budapestre; falukutatások során *Számadó* Ernő, *Püski* Sándor és *Tatay* Sándor fedezték föl még szülőfalujában, ők segítették, miután 1934-ben sikerrel felvételizett az Iparművészeti Főiskolára. Diplomát 1939-ben kapott ugyanitt. A Főiskola után *Németh* Antal fölvette a Nemzeti Színházhoz jelmeztervezőnek; később a jelmeztár és a varroda vezetője lett. De Szitás Erzsébetet a festői érdeklődése továbbtanulásra sarkallta, és színházi elfoglaltsága mellett még három éven át bejárt a Képzőművészeti Főiskolára. *Domanovszky* Endre útmutatása mellett, az ő műtermében dolgozott 1947-től 1951-ig. Mesterének ízlése meg is látszik akkori, sötét tónusú, szikár, szűkszavú képein: a Csendélet zöld drapériával (1947), vagy a Téli táj (1947) és az Olvasó fiú (1948) című olajfestményein, amelyek mind lemezre készültek. Legigényesebb darabja ennek a sorozatnak a Régi családi képünk (1950). A főiskolai lehetőség megszűntével azonban csaknem harminc éven át, a nyugdíjazásáig a festőnőnek csak este és éjjel volt alkalma olajképet festeni, huzamosabb idő a nyári művésztelepeken állt rendelkezésére. Nagymaroson, Zsennyén, Vörösberényben, Sopronban dolgozott, itt készítette el olyan munkáit, mint például a Leány kakassal (1963) vagy a Zsuzsa címűek.

Egyébként pedig, amikor festeni nem tudott, rajzolt. Munkái a nehéz élet nyomait viselik magukon. Esténként rajzkörben, a lámpafény szórt homályában magukba roskadó modellek portréi mellett azonban ott vannak az ismerősök, jóbarátok arcmásai is, és vonásaikat keresve a papíron Szitás Erzsébet nemcsak rajzolni tanult meg biztos kézzel, hanem itt át is ment egy nehéz próbán: az emberi érzékenység különböző skáláinak átélésén. Hadd idézzük föl itt a Leányfej (1963) című krétarajzát. Egyéniségének kibontakozása ez az idő, de ugyanakkor annak az iskolája is, hogyan kell a vonalat – a művésznő kedvenc eszköze, a kemény ellenállású, de mély és bársonyos tónusok előhívására alkalmas pittkréta – a modell belső lényegének külső kifejezőjévé tenni. Ugyanebben az időszakban, a ceruza, a toll, a diófapác és a lavírozás segítségével alkotta meg olyan lapjait – hogy csak példaként említsem –, mint a Mesélő modell (1960) vagy az Anyám (1963). És ott voltak a hazalátogatások Füzesgyarmatra, a szülői házba, ahol a szobabelsőt, a konyhát lavírozott tussal, vagy akvarellel rajzolta meg (Konyha, 1957, Szobabelső, 1961, Füzesgyarmati házunk, 1962, Alföldi táj, 1962, Téli táj, 1962); és ott voltak a hétvégi kirándulások a budai hegyekbe és Hűvösvölgybe, ahonnan már olyan akvarellekkel tért vissza, amelyek előrevetítik a 70-es évek gazdag festői termését (Alkonyat,1963).

A festészetére annyira jellemző balatoni táj az 1960-as évek után jelent meg művében, amikor egy kis házat építtetett Tihanyban, ahol teljes nyugalomban, a világtól elvonulva csak művészi hajlamának élhetett. Kis kertjében féltő gonddal ápolta néma, de hűséges barátait: a csemetefáit, különleges és ritka növényeit, melyek társai és modelljei is voltak egyben. A Kopaszhegy egyik magas dombján, körben a tó szédítő látványával, a festői motívumait a félsziget földközeli, életközeli részein találta meg. A csillogó víztükör, a befagyott Balaton inkább háttere, mint főszereplője a festményeknek. Szitás Erzsébet szívesebben barangolt a Belső tó körüli gejzírdombok között és a szőlőhegyeket átszelő dűlőutakon, mint a közvetlen parti sáv látványosan szép vidékein (Belső tó tavasszal, 1965, Őszi Belső tó, 1964, Kukoricás,1964). Többnyire a látott élményből indult ki. Szívesen festette mindazt, ami valahogyan múlandó, vagy a múltnak tartozéka, mintha megőrizni akarta volna a későbbi idők számára. Így nemcsak a természet évszakról évszakra változó fényeit és színeit,

hanem a kor nyomát az emberen: az öregeket, és természetesen a tárgyi világnak a ma már valóban nem is látható emlékeit: az azóta elpusztított öreg halászkikötőt – ha még megvolna, egyedülálló érdekesség lehetne –, a szőlőhegyen az azóta összeomlott pincéket, a régi falu kanyargós, gondozatlan utcáit, és még eredeti formájukat őrző házakat (Öreg pince, 1964, Halásztelep 1963), egyszóval a régi Tihanyt. Mindazt, ami odavonzott annyi más művészt is, például *Borsos* Miklóst, *Németh* Lászlót vagy *Illyés* Gyulát, akihez személyes ismeretség, barátság és kölcsönös megbecsülés fűzte, akiről portrét is rajzolt.

Füzesgyarmati utca II., 1976 (akvarell, 25,5x35,5 cm)

Az akvarell technikájában szerzett könnyedsége visszahatott olajfestményeire is. Ecsetkezelése ott lazább, festésmódja oldottabb lett, színei a korábbinál világosabbá váltak. Amikor pedig módja lett teljes idejét a művészetnek szentelni, a sokszorosító grafikát is kipróbálta és megszerette. Linóleummetszetei az olajfestményekhez hasonlóan főleg alakos kompozíciók, képzeletbeli jelenetek, és gyakran egy-egy festmény motívumának átírásai, kiérlelődései.

Szitás Erzsébet életében az események valahogy mindig egy kicsit késve történtek: az első kiállítását ötvenéves korában rendezte; az első külföldi tanulmányútja Velencébe vezetett, a hatvanas években, ahol az egyik nemzetközi biennálén láthatta a kortárs nemzetközi művészet kiemelkedő mestereinek alkotásait. Ezt az utat nemsokára követte bázeli, londoni, madridi és bécsi útja. A modern képzőművészet eredeti műveit azonban akkor ismerte meg, amikor a saját látásmódja már teljesen átalakult, nem is fedezhető fel művészetében semmilyen hatása. Ekkor már jobban vonzották a múzeumok, Róma, Firenze, Arezzo, ahol elemi erővel ejtette bámulatba Giotto festészete és a korareneszánsz.

László Gyula azt írta Szitás Erzsébet művészetéről; hogy minden művét a szeretet hatja át. Sugárzó szeretet, amely egész lényéből árad környezetére, ez szerzett annyi jóbarátot neki. Hiszen a festőnőt az a vágy vitte mindig előre a művészetben is, az életben is, hogy adni tudjon. A létet csak ebben az értelemben tudta elképzelni hasznos cselekedetnek. Amikor pedig munkásságának eredményét olyan közösségnek ajándékozta, amely azt megbecsüli, gesztusát megkettőzve cserébe azt kérte, hogy egy tehetséges és szerény sorsú diák egyetemi továbbtanulásának a felvállalása legyen a viszonzás. Mert tudva tudta, hogy csak a szeretet és a jóság – mint a világot előbbre mozdítani képes két princípium – adja meg egyedül a lét valódi értelmét.

Illyés Mária

olyannak kell lennünk nekünk is benne, ha boldogulni akarunk." Nem tudhatom, a megkérdezett tisztában volt-e azzal, hogy a mindenáron való hasonulás mimikrije már csak féllépésnyire van az önfeladástól, de az köztudott, hogy az ilyen szülői „gondoskodás" rendszerint tragikus végkifejletű. Mert hiszen azoknak a gyermekeknek a lelkében, akiket a többségi propaganda csapdájába esett szülők – akár jó szándékkal, akár számításból – megfosztanak alapvető jogaiktól, az anyanyelvi művelődés szántását, vetését később már senki sem fogja elvégezni. Se hús, se hal felemásságukban pedig könnyű prédává válnak, és előbb-utóbb elvesznek a magyarság számára.

Néhányan az érintettek közül meghökkentek a rendezői ötlet merészségén, hogy tudniillik vidéki templomok ódon boltívei közé vinnék be a Tragédiát. Pedig a templom tiszta és szent hely, alkalmas a lelkek művelésére, megmentésére. A rendezői döntésbe minden bizonnyal belejátszott az a sejtés is, hogy kisebbségi körülmények között merőben más (lesz) a fogadókészség a papság részéről, mint a kultúrházi igazgatók körében. Felmérve a terepet, a feltevés indokoltnak bizonyult. Mindazáltal nem egy pap elámult a kérés hallatán. Voltak, akik gyanakodni kezdtek, nincs-e ebben valami csel, fifika, ördöngösség. És akadt egy-kettő olyan is, aki hevesen tiltakozott ellene. „Márpedig ide be nem jönnek! A templom az templom, a színházzal menjenek a színházba!" Szórványban magyar színházba?! Ugyan melyikbe mehetnének?!

Pedig a templomi színjátszás nem példa nélkül való az egyházak történetében. Elég, ha a középkori misztériumjátékokra, közelebbi időkből pedig a protestánsok vallásos tárgyú gazdag diákszínjátszására gondolunk. Igaz, hogy ez már régen volt, és csak a tájékozottabbaknak van tudomásuk róla. – Csak felvilágosult papokkal lehet együttműködni – mondta ki a rendező a kritikus szentenciát.

Játszanának ők szívesen a művelődési otthonokban is, ha a kultúrházak Erdélyben elfogadható állapotban lennének; ha a termeket, a padokat nem lepné vastagon a por, nem éktelenítené a sok pókháló, ha nem a legutóbbi esküvőnek, bálnak a szemete, ételrohadéka fogadná a léleképítő „vándorkomédiásokat", még olyan helyen is, mint Medgyes. Csoda, ha Thália szolgálói ilyen körülmények között a templomok tiszta falai közé vágynak, ahol valóban igehirdetéssé magasodhat a madáchi gondolat?

Említettük már, hogy a millennium közeledtével több színház is műsorára tűzte *Az ember tragédiáját*. Kérdés persze, hogy ki hogy értelmezi a szöveget, ki mit emel ki, mit szorít vissza, és mit „felejt ki" belőle. Érthető, hogy a nagyváradi Kiss Stúdió értelmezésében erőteljesebb hangsúlyt kapnak a biblikus képek.

– Lehet okoskodni a tudományban, millió lehetőség adódhat az életben az önmegvalósításra, de végül csak oda kanyarodunk vissza, amire Madách is konkludált. A hit óriási támasz az életben – érvelt a stúdió művészeti vezetője.

Újszerű rendezésével *Varga* Vilmos mindenekelőtt a Trianon óta kisebbségi sorban élő magyarokhoz kíván szólni. Vajon van *Az ember tragédiájá*nak nekik szóló üzenete (is)? Már az is komoly nyereség, hogy a kisebbségi (szórvány) magyar megismerheti ennek a zseninek a világ- és életszemléletét. Hogyne értené meg, miért ne érezné át, elvégre Madách is azt írta meg, ami áthullámzott rajta – az eltiport szabadságharc fájdalmával a szívében. Remélhető, sőt bizonyosra vehető, hogy kisebbségi sorban, a sokszor céltalannak, értelmetlennek látszó küzdelmek közepette más visszhangot kap majd a végső szózatban rejlő bíztatás: „Mondottam, ember: küzdj, és bízva bízzál!" Hisz a jövő ígérete rejlik benne. Csak az érzi át igazán az Úr szavában rejlő felszabadító erőt, aki állandó fenyegetettségben él, akinek minden lehetséges eszközzel a magyarságára törnek. A madáchi ige mintegy beleinjektálja a kisebbségi ember léttudatába a megmaradás imperatívuszát. Ha nem is kap konkrét választ gyötrő kérdéseire, hihetően megvilágosodik előtte a küzdés, az élet értelme.

Aniszi Kálmán

Képzőművészet

Szitás Erzsébet művészete

– Szitás Erzsébet festőművész kiállítása a Ráday Gyűjtemény Biblia Múzeumában –

A kiállítást március 11-én megnyitotta *Illyés* Mária művészettörténész és *Nagy* László lelkipásztor, a Tiszántúli Egyházkerület főjegyzője. Közreműködött: Korompai Valéria színművész és a Weiner-Szász Kamaraszimfonikusok tagjai. Az alábbiakban Illyés Erzsébet megnyitóbeszédét és Nagy László köszöntőjét adjuk közre.

Confessio 2000/2 *(– A Szerk.)*

Ha Szitás Erzsébet festészetére gondolok, legelőször légiesen könnyed akvarelljeit látom magam előtt, főleg a balatoni tájról kora tavasszal festett lapokat. Ilyenkor a rügyek még nem pattannak ki, de a fák ereiben már megindul a belső nedvkeringés, és a gallyak vége jól észrevehetően halványrózsaszínre és pasztellzöldre vált. Vagy azokra a munkáira emlékezem, amelyeket ősszel készített, amikor fellángolnak a dombok, és a cserszömörce égetett okkerei és sziénái mögött a tó hidegkék és zöld árnyalata hűvösen ragyog. A festőnő szívesen engedi áttűnni a papír fehérjét, és ennek felvillanó fénye teszi olyan tisztává és áttekinthetővé a festményt, hogy önkéntelenül is egyszerűnek, eszköztelennek gondoljuk. A könnyedsége miatt a technikát magát képzeljük könnyűnek. Magától értetődőnek tartjuk, hogy a festőnő az akvarellt alkalmazza. És csak a tapasztalt szakmabeli, vagy Szitás Erzsébet munkáját jól megfigyelő szemtanú a megmondhatója, mennyi előkészület, lassú és türelmes újrakezdés és ráfigyelés, gyakorlat és kitartás kell a tehetségen, az ihleten és a művészi meglátáson túl, hogy a leglazábban felvetett festmény így sikerüljön.

Szitás Erzsébet az akvarell műfajában emelkedett magasra. Életművének azonban nem ez az egyetlen fonala; több szálból tevődik össze. Súlyos és sötét olajkompozícióiban furcsa és esendő figurák hajladoznak: fökötős asszonyok tartják kezükben a templomi gyertyát, tétova idős emberek néznek maguk elé homályos tekintettel, megtört férfi gubbaszt valami rossz sámlin. És azután úgy, ahogy ezek az elesett emberek képzelhetik el a bibliai látomásokat. Mária a kisdeddel, mögötte József, a töviskoszorús Krisztus és a meseszerűen előadott Noé bárkája. Az olajképek és hozzájuk hasonlóan Szitás Erzsébet grafikái, rajzai, linóleummetszetei a kisemberek világát mutatják föl. Azokét, akiknek létét a kívülálló sivárnak látja, szegényes városnegyedeikben szívszorítóan kisszerűnek, de akik számára, mindez belülről nézve, a belső tekintet fényében az élet teljességét jelenti, és megszépül a látomás gazdagságában. A belső világ: a lélek vonulataiban a hit a támasz, és a vízióként feltáruló vallásos jelenetek az esendőség erőt adó védelmezői.

A festőnő érzelmei így öntenek testet a matériában: a vaskos ecsetvonások széles barázdáiban, a fekete kréta kemény vonalaiban. Őt, aki könnyed tudott lenni az akvarellpapíron, itt az emberi lét súlyos nehézkedési ereje húzza le. Szitás Erzsébet a tájfestésben együtt él a természettel, és az emberek között együtt érez meggyötört és szomorú modelljeivel.

Most, hogy a műtermében eddig őrzött munkái végleges otthonra találnak – egy részük a kecskeméti Ráday Múzeumban, más részük szülővárosában az e célra felújított iskola épületében –, eljött a pillanat, amikor kötelességünk végigtekinteni pályájának korszakain, és össze kell foglalnunk művészete jellemzőit. Elsősorban tájfestő, mondhatnánk, a szabadtéri természetfestés alföldi hagyományaiból merít. Családi gyökereiből ered szociális elkötelezettsége, innen származik érdeklődése az ember iránt, noha embert természetben nemigen fest. Az alakos kép és a tájkép nála két egymástól eltérő út, ahogy már említettük, stílusban is, technikában is. Ennek a jelenségnek az okát abban kell vajon keresnünk, hogy Szitás Erzsébet olyan alkotó, aki életének csak egy részét tudta a művészi munkára szánni, és így megszokott dologgá vált számára a párhuzamosság? Egészen

Szita István festő

◆

Szita István festményeiből nyílt meg kiállítás szerdán a Taurus művelődési termében (Kerepesi út 17.). Megtekinthető hétfőtől péntekig 12 és 15 óra között, november 25-ig.

◆

Magyar Nemzet 1983. XI. 3.

Szita István

— **Szita István** festőművész „Kapcsolatteremtés" című kiállítását május 23-án, csütörtökön este fél 6-kor, dr. Haulisch Lenke művészettörténész nyitotta meg a TE meg ÉN Pinceklubban (Bp., V., Belgrád rkp. 13—15.). A kiállítás megtekinthető június 10-ig, hétfőtől péntekig, naponta 11—18 óráig.

Magyar Nemzet 1985. V. 24.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

EVANGÉLIKUS ÉLET

1967 DEC 24
1021

gandának egyetlen valamire- stb-re. Senki sem tudja, hogy való szerve a sajtó. De hiába, meddig fog még tartani a a háború negyvenkettedik hó- szörnyű mészárlás, régen el-

»Nem ártanak és nem pusztítanak sehol szentségemnek hegyén, mert teljes lesz a föld az Úr ismeretével . . .« (Ézs 11,9)
(Szita István rajza)

nagasságban

ténik, ha Krisztus népe a mi időnkben nem szégyen és gyalázatot hoz Urára, békétlenségével, szeretetlenségével, önzésével és közömbösségével az emberiség nagy családjának problémái között, hanem »öregbíti« Isten dicsőségét békességes és békét munkáló, áldozatos életével. Ami az első karácsonykor történt, azzal sehogy nem fér össze, hogy évek óta vér folyik Vietnamban, emberek halnak éhen Indiában, Latin-Amerikában, emberek hálnak az utcán otthon nélkül és az emberek milliói gyilkos fegyvereket gyártanak, ahelyett, hogy »fegyvereikből kapákat és dárdáikból metszőkéseket« (Ézs 2, 4) készítenének. Csak az a keresztyénség veszi komolyan az első karácsony tényét és csa.. ? nem lehetetleníti a karácsonyi angyalok énekét, amely a szépen hangzó karácsonyi énekek közé belekiáltja a világba: »Békét, kenyeret, otthont, boldogságot, örömöt minden embernek!«.

D. Káldy Zoltán

Szita József
divattervező

A Szita Szalon új helyiségben

Türr István-utca 8. szám alatt nyílt meg *Szita* Józsefnek, a kitűnő női divattervezőnek új szalonja. Ez az új helyiség nemcsak a divatot és az ízlést szolgálja, de az újjáépítés egyik határozott megnyilatkozása és a szociális gondolkodásnak egyik bizonyítéka. A szalón gyönyörű kivitele a divat történetét ábrázoló domborművekkel bizonyítja az ízléses újjáépítést, a gyönyörű, világos munkahelyek, személyzeti ebédlő, fürdőszoba, tussoló, napozó pedig a szociális gondolkodásmódját a szalón tulajdonosának, aki a megnyitás alkalmával ismét a legszebb és legeredetibb ruhakreációkat vonultatta fel. —

Magyar Nemzet
1947. máj. 18.

1 –

84. Giovanni di Paolo (sienai festő 1403–1482): Jézus születése. Csúcíves felső záródással. A kereten az Atyaisten áldó alakja. Fa, tempera, 153.5 x 72 cm.

Gerevich: PA, ~~[illegible]~~ 225 l.
Késői Giovanni di Paolo.

—

Berti Toesca, 946 l.
Giovanni di Paolo, segédekkel

—

Maszlagky II. 60 szám
Giovanni Cimabue

Szitás György, grafikus

Szkrebickij: A kis kalauz

Népszabadság, Bp. 1978. jan. 22.

20.

Szitás György, grafikus

4.

SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

gyártmány.)

PERMIKE. Ugyancsak kis teljesítményű, tehát csak bokrok, cserék, kisebb fák permetezésére alkalmas, de a permetezőszer tartálya ötliteres. Szivattyúja differenciáldugattyús szivattyú. A permetező a rászerelt hevederrel vállra akasztható. Súlya 1.8 kiló. *(Magyar.)*

LEPKE. Az előbbivel azonos rendeltetésű gép, szintén ötliteres műanyag permetezőszer tartállyal

tyúja dugattyús rendszerű, szórófeje hidraulikus cseppképzésű. Kétütemű, egyhengeres, léghűtéses motorjának teljesítménye 1.5 lóerő. Vegyszertartálya nincs. Súlya 10 kiló. *(Japán.)*

A kereskedelmi forgalomban kapható hazai vagy külföldi permetezőgépekre a gyártómű, illetve a nagykereskedelmi vállalat 12 havi jótállást ad.

(Az ismertetést Molnár Györgyné Karmi készítette.)

10.02: Új Zenei Újság.
10.37: Bach: C-dúr szólószonáta. Szt.
10.59: Csak fiataloknak!
12.10: Réti József énekel.
12.36: Zongoranégyesek.
13.59: Kis magyar néprajz.
14.04: Hangfelvételek felsőfokon. Szt.
15.08: Turfónia. Hangképek.
15.51: Kórusművek.
16.18: Így láttam Kodályt.
16.48: Mindenáron?
17.13: Új lemezeinkből. Szt.
18.03: Művészlemezek. Szt.
Közben: kb. 18.43: Világlíra.
19.41: Händel: Acisz és Galathea. Szt.
21.07: Fekete-fehér mennyország.

17.05: Üzbég vendégek a stúdióban (sz.).
17.30: Reklám.
17.35: Műsorainkat ajánljuk!
18.00: Lehet egy kérdéssel több?
18.40: Esti mese (sz.).
18.50: Tévétorna (sz.).
19.00: A Hét.
20.00: Hírek.
20.05: A Topkapi kincse. Mb. amerikai film (sz.).
22.05: Sporthírek.
22.15: Berda Józsefről — Zelk Zoltánnal.
22.50: Hírek.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Sándor Judit és Szalma Ferenc énekel.
9.00: Madách: Útravaló verseimmel.
9.10: A hét zeneműve. Sztravinszkij: Apollon Muszagetész.
9.40: Óvodások műsora.
10.05—10.30: Iskolarádió.
10.30: Barokk muzsika.
11.25: Felnőttek játéka, gyermekek játéka.
11.40: Különös házasság, 12. rész.
12.35: Tánczenei koktél.
13.20: Válaszolunk hallgatóinknak.
13.35: Népi zene.
14.00: Ezeregy délután.
14.30: Hindemith: Oktett.
15.10: Édes anyanyelvünk.

8.05: Melódia és ritmus.
9.00: Egy éj Velencében. Részl.
12.00: Népi muzsika
12.33: Hangszerszólók.
13.28: Kis magyar néprajz.
13.33: Zene gyerekeknek.
14.00—17.00: Kívánságműsor.
15.36: Hangos képrejtvény.
17.00: Ötödik sebesség.
18.00: Utazás az agy körül.
18.33: Zeneközelben.
19.30: Slágermúzeum.
20.10: Michelangelo és az anatómia.
20.33: Senki többet? Harmadszor!
21.50: Nóták.
22.33: Derűre is derű.
22.59: Operettrészletek.

3. MŰSOR

14.05: Zenekari muzsika. Szt.
15.25: Szabadon zongorázni.
16.03: Operafelvételek.
16.50: Holnap közvetítjük . . .
17.10: Huszonöt perc beat. Szt.
17.35: Láttuk, hallottuk.
18.05: Zsebrádiószínház.
18.31: Bartók-művek. Szt.
19.15: Angol nyelv.
19.33: Liszt-etűdök. Szt.
20.10: Dzsesszfelvételek. Szt.
20.30: Teresa Stich-Randall és Ivan Petrov énekel.
21.10: Szimfonikus zene. Szt.
22.30: A hét zeneműve (ism.).

KÖZLEMÉNYEK

FELVÉTEL ÚTTÖRŐ-VASUTAS ÉS -POSTÁS TANFOLYAMRA. A MÁV Széchenyi-hegyi Úttörővasút felvételt hirdet az 1978. január 30-án induló úttörő-vasutas és -postás tanfolyamra. Jelentkezhetnek azok a budapesti és Budapest környéki úttörők, akik az általános iskola 4., 5. és 6. osztályos tanulói, tanulmányi eredményük legalább 4-es átlagú

egészségi szempontból úttörővasutas szolgálatra megfelelnek, és az isko úttörőcsapata javasolja őket. A fe vétel ideje és helye 1978. január 22 30, naponta 9—18 óráig az Úttör vasút üzemfőnökségénél, Hűvö völgyben. Jelentkezési lapok az ált lános iskolákban az úttörőcsapa vezetőnél és az Úttörővasúton sz rezhetők be. Felvilágosítás a 167—6

Szitás György, grafikus

Csont

Né

1. SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

ség. A lámpa [illegible] elhelyezésénél a következőkre kell ügyelni:

— legyen állítható, úgy, hogy a beállítás után a vetítőernyő ne változtassa meg helyzetét;
— a fényforrás ernyővel legyen takarva úgy, hogy sem a használót, sem másokat ne zavarjon;
— úgy legyen elhelyezhető, hogy fráshoz, főleg oldalról (balról) essen be a fény;
— elegendő megvilágítást adjon (ez asztali lámpánál 60—100 W-tal legtöbbször elérhető), ugyanakkor ne sugározzon zavaró mértékű hőt.

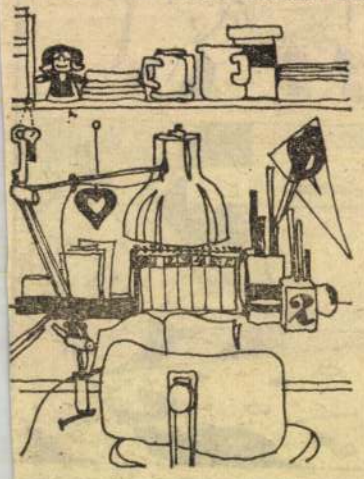

Televízió nézésénél fárasztó, kéelmetlen és fejfájást okozó, ha képernyő és háttere között túl gy, illetve túl kicsi a fénysűrűg-különbség, vagy a képernyőn krözések jelentkeznek. A képerő környezetét fel kell deríteni. A konyhák túlnyomó részét a ennyezet közepére helyezett, ncseburás lámpatest világítja eg. Mivel munkaterületei (tűzely, asztal és mosogató) általán a fal mentén vannak, a munát végző beárnyékolja a munkaelületet. (Különösen kedvezőtlen helyzet a természetes világítás élkül épített konyháknál.) Sokor elegendő a lámpatest „elmoz-

alakítják ki. Egyik megoldás sem ad az itt végzett tevékenységhez megfelelő fényt. Ám, ha a tükör világítása jól megoldott, a fürdőszobában elvégzésre kerülő más tevékenységekhez is elegendő lesz a megvilágítás, hiszen a helyiség falai jó fényvisszaverő képességűek.

A tükörvilágításnak borotválkozáshoz és arcápoláshoz kell elegendő fényt biztosítania. A teljes látandó felületnek legalább 500 lux megvilágítást kell kapnia olv módon, hogy a világítótest fényét közvetlenül a személyre vetítse és nem a tükörről visszaverődve. (Ugyanez vonatkozik az előszobatükör világítására is.) Megfelel három izzólámpás lámpatest 60 W-os izzókkal, melyből kettő a tükör két oldalán a padlótól 1,5 méter magasan és egymástól 750 milliméterre helyezkedik el. Harmadiknak, amely a mennyezetre

van szerelve, legjobb a fali foglalatba helyezett, Extra típusú izzólámpa. A világítás két 20 W-os, fénycsöves lámpatesttel is megoldható, és egy 1x40 W-os, fénycsöves lámpatesttel a mennyezeten

8.05: Öt ko
8.21: Az MF
8.35: Operar
9.18: Petőfi
9.38: Szokol
9.50: Szerke
10.03: Cooper zat.
11.14: Vasárn
12.10: Édes a
13.00: Losonc
13.09: Bartók
13.30: Népzen
14.19: **Újévi j mit sz mányió** mások ban, ar szalba tett. Te gok?
15.13: Liszt:
15.30: Kuba n
15.58: A hoss
17.10: 10 éves mus.
17.40: Maria
18.45: Ráday
19.49: Nagy m adóműv
21.21: Népi ze
22.10: Dmitrij veiből z
23.00: Trisztán
0.10: Toronyz

PETŐFI

7.00: R. katol
7.30: Liszt: F
8.05: A jövő
8.33: Miska b
9.00: Igen-nem királykisasszony.
9.50: Népdalok.
10.10: A Rádió Karinthy Színpada.
11.10: Strauss-hangverseny. Közv. Bécsből.
Kb. **13.25:** Operaáriák.
14.00: Táskarádió.
15.00: Hogy tetszett?
15.33: A francia popzene csillagai. Nicole Rieu.
16.04: Luxemburg grófja. Részl.
16.50: Ötóral tea.
17.50: Mikrofonnál az irodalmi szerk.
18.00: Mit üzen a rádió?
18.35: Nótakedvelőknek.
19.33: Kritikusok fóruma.
19.43: Tánczene.
20.23: Jót nevettem.
21.23: Szellemi térképolvasás.
21.33: Chopin: Négy scherzo.
22.07: Klasszikus operettekből.
23.00: Egy óra dzsessz.

3. MŰSOR

8.08: Magyar muzsika. Szt.
10.00: Új Zenei Újság.
10.35: Tip-top parádé. Szt.
[illegible] A hét zenemüve.
9.40: Óvodások műsora.
10.05: **Szakmák nyomában.** A pályaválasztás előtt álló nyolcadikosokat általában a divatos szakmák vonzzák. A műsorsorozat a kevésbé közismert szakmákat mutatja be. Először a vasiparban dolgozók munkáját.
[illegible] muzsikájából. Szt.
17.10: Láttuk, hallottuk.
17.35: Huszonöt perc beat. Szt.
18.05: Hangverseny. Hangjáték.
18.24: Századunk zenéje. Szt.
19.16: Mozart: Idomeneo, 3 felv. opera. Szt.
Közben: **21.00:** Párizs rejtelmei.
22.30: A hét zenemüve (ism.).

A BUDAPESTI SZÍNHÁZAK MŰSORA

Vasárnap: — V: **Hétfő: — H:**

Erkel Színház: H: Fonográf-, Benkó-dixieland-, Neoton-hangverseny (az ORI rendezvénye, 7). **Zeneakadémia: H:** Lehotka Gábor orgonaestje (Orgonaestek a Zeneakadémián 2., fél 8). **Nemzeti Színház: V:** Kulcskeresők (7); **H:** Különc (7). **Madách Színház: V:** Warrenné mestersége (7); **H:** Csillag a máglyán (7). **Madách Kamaraszínház: V:** Bunbury (7); **H:** A házasságszerző (7). **Vígszínház: V:** Kakukkfészek (7); **H:** Jó estét, nyár... (H. bérlet, 1. ea., 7). **Pesti Színház:** Lady (7). **József Attila Színház: V:** Veled, vagy nélküled (7); **H:** Éljen a királynő (B. bérlet, 2. ea., 7). **Thália Színház: V:** Bal négyes páholy (7); **H:** Történelem alulnézetben (7). **Vidám Színpad: V:** Észnél legyünk! (fél 8); **H:** Segítség, válunk! (fél 8). **Radnóti Miklós Színpad: V:** Minden másképpen van (8); **H:** A székesegyház (7). **Állami Bábszínház: V:** János vitéz (Jókai tér 10., de. fél 12); Titokzatos jóbarát (Népköztársaság útja 69., du. 4). **Kamara Varieté: V:** Téli karnevál (de. 10 és du. 3). **Fővárosi Nagycirkusz:** Gála '78 **V:**

Szitás György grafikus

2

Íme a rejtvények:

Nagypapa útmutatása a megfejtéshez: „Először fejtsétek meg külön-külön az egyes rejtvényeket (I—V).

I. Ebben a rejtvényben az áll, hogy miben találhatók maguk a rejtvények. Csak el kell olvasni.

II. Induljatok el a bal felső sarokból, és lóugrásban érkezzetek meg hosszas bolyongás után a hozzá legközelebbi I betűhöz. Ha végül is összeolvassátok a betűket, fontos alapigazságot ismertek meg.

III. Ebből a rejtvényből kiderül, tudtok-e 100-ig jól összeadni. A csillagra írt számokat ugyanis úgy kell megcserélgetni, hogy bármelyik vonal mentén levő négy szám összege 100 legyen. Ha megvan, tesék a számokat szótagokkal helyettesíteni: 16=VÉNY, 18=AZ, 20=É, 22=MÉT, 24=SI, 26=TI, 28=LE, 28=EL (Nem megijedni a két huszonnyolcastól, az értelemből kiderül, hogy melyik hova való!), 32=A, 36=REJT. A szótagokat, a felső csúcsról indulva, sorról sorra olvassátok össze. Ezt a megfejtést különösen családomnak ajánlom figyelmébe.

IV. Egészítsétek ki a körben levő hárombetűs szavakat a kezdőbetűkkel. A kialakuló mondat közismert igazság.

V. Írjátok be a 2 és 26 közti számokat a négyzet kockáiba úgy, hogy

H	E	R	O	N	L
O	K	I	L	M	L
K	Á	M	G	D	Z
E	Ő	T	E	E	I
R	G	L	É	O	M
I	M	É	N	L	NY

a vízszintes sorok és a függőleges sorok számai összeadva 70-et adjanak. Könnyítésül néhány számot beírtam a megfelelő helyre. Amikor készen vagytok, helyettesítsétek a számokat betűkkel és a felső bal kockából indulva olvassátok el a rátok vonatkozó közmondást. 2=N, 3=L, 4=E, 5=B, 6=N, 7=A, 8=NY, 9=CS, 10=!, 11=I, 12=NY, 13=E, 14=T, 15=E, 16=K, 17=B, 18=N, 19=N, 20=R, 21=E, 22=SZ, 23=L, 24=Ö, 25=I, 26=É.

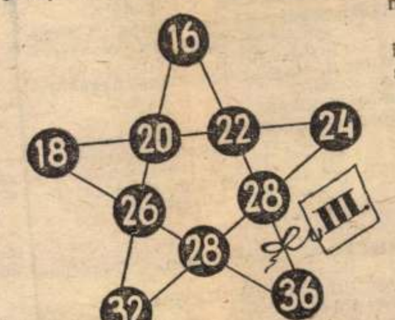

Írjátok le a megfejtéseket nyomtatott betűvel és számozzátok meg a betűket. Aztán szépen, sorjában másoljátok bele a VI. ábra kockáiba az ábrán feltüntetett betűket. Mint látjátok, az első kockába a IV. sz. rejtvény 12. betűje kerül, a következőbe az I. rejtvény 3. betűje. És így tovább. Ha beírtátok mind a 32 betűt, készen vagytok, és a hőn óhajtott mondat összeolvasható. Kiderül végre, hogy hol a szelvény.

Vigyázzatok! A kettős betűket mindig egy kockába írjátok!

Nem érthető a mondat? Akkor ez is rejtvény, bár nem nehéz. Olvassátok másképpen, ne úgy, ahogy szoktátok!

Az egész főváros, majd a vidék is

lázasan fejteni kezdett. Ám a másnapi Esti Újság már megint újabb szenzációt közölhetett:

LEKÖRÖZTE MÉG A REJTVÉNYFEJTŐ BAJNOKOKAT IS EGY HÁROMÉVES KISLÁNY!

Megvan végre a hárommilliós lottószelvény!

Ezután a megtalálás története és

	25		9		=	70
24				17	=	70
5			21		=	70
	13			4	=	70
		26	3		=	70
↓	↓	↓	↓	↓		
70	70	70	70	70		

a rejtvények megfejtése következett. Mi azonban ezt már nem ismertetjük. Ellenkezőleg!

PÓTKÉRDÉSÜNK: Hogyan találhatta meg egy hároméves kislány a szelvényt, amikor még olvasni sem tudott, nem hogy rejtvényt fejteni? (Megjegyezzük, hogy erre a kérdésre kizárólag az tud válaszolni, aki előzőleg a rejtvényeket [I—VI.] megfejtette.)

IV	I	V	IV	IV	II	IV	III	III	V	II	III	II	III	V	II	I	V	II	IV	IV	II	III	V	V	II	III	IV	IV	II	V	V
12	3	13	22	9	24	3	2	16	18	2	4	31	1	21	12	8	5	26	15	24	18	6	9	15	29	21	6	4	4	19	12

.55: Flúgos futam.
.15: No, de apu! II. rész.

PÉNTEK

KOSSUTH RÁDIÓ

.05: Népdalkórusok.
.33: Bruno Walter vezényel.
Közben: 9.10: Petőfi-versek.
.03: Mesejáték.
.38: Mondókák, gyermekjátékok.
.00: Az év slágerei.
.05: Három a kislány. Részl.
.35: Népdalcsokor.
11: Glóbus. Tudományos magazin.
36: E. Gilelsz zongoraestje, felv.
08: **Mit tettünk a fa alá?** Családi és közületi számvetést ötvöz a műsor. Szó lesz a karácsonyi ajándékozásról, a jövőt illető elképzelésekről is.
.55: Lemezmúzeum.
37: Pillantás a nagyvilágba.
05: A Kabarészínház hangmúzeuma.
.17: Kodály: Mátrai képek.
.40: A zene nem ismer határokat.
.40: Juhász Ferenc: Apám. R.-vált.
.28: Kamarazene
.15: A körkép körül. Riport.
.30: Tánczene
.15: A XX század zenéjéből.
.10—2.00: Melódiakoktél.

PETŐFI RÁDIÓ

.00: Operafelvételek.
.05: Keringők zongorára.
.33: Tánczene
9.17: Dokumentumriport.
9.41: Krúdy Gyula elbeszélése.
0.00: Híres filmslágerek.
0.33: Cigánydalok, nóták.
1.00: Verdi: Nabucco, 4 felv. opera.
3.27: Régi csárdajelenet.
4.56: A beat kedvelőinek.
5.44: Rivaldafényben.
7.59: Népzenei hangverseny. II. r.
9.33: Zenés beszélgetés.
.46: Láttuk, hallottuk.
.01: Zenekari muzsika.
.45: K. Szimonov: **Aki a negyedik volt.** R.-változat.
.45: Tánc- és könnyűzene! felv.

8.38: Századunk zenéjéből. Szt.
9.16: Brahms: IV. szimfónia. Szt.
10.00: Új Zenei Újság.
10.35: Madrigálok. Szt.
10.59: Csak fiataloknak!
12.05: Portások. Hangjáték.
13.01: Bach-hangverseny. Szt.
14.20: Kis magyar néprajz.
14.25: Népdalok Szt.
15.08: A rendező munkában.
15.47: Mozart kamarazenéjéből. Szt.
16.46: Éjjeli műszak.
17.11: Wagner-áriák. Szt.
18.03: Schubert-est Szt.
Közben: 18.48: Világlíra.
19.51: Zenekari muzsika.

16.30: Labdarúgó-válogatott emlékkupa. Tatabánya—Békéscsaba és Vasas—Videoton mérk. közv.
18.10: A magyar tudomány nagy öregei.
18.50: Reklám.
18.55: **Falujárás.** A műsor megemlékezik az egykori falujárókról, és szó lesz a jelen tennivalóiról is. A stúdió vendége: dr. Soós Gábor államtitkár.
19.45: Esti mese.
20.00: Hírek.
20.10: Bach Arnstadtban. Tévéfilm (sz.).
21.30: Illyés Gyula. II. rész.
22.40: Hírek.

Felhősebb, változékonyabb idő

Európa északi vidékén továbbra is igen változékony az időjárás, ahol az egymást gyorsan követő, különböző hőmérsékletű és nedvességtartalmú léghullámok mozgása határozza meg az időjárást. Elénk, időnként erős szél kíséretében, hosszabb-rövidebb ideig tartó csapadékzónák vonulnak át egy-egy terület felett. Ugyanakkor Európa középső vidékén, az Alpok és a Kárpátok térségében derült, de párás, ködös időjárás alakult ki.

Mivel a következő 36 óra folyamán az előbb említett léghullámok már délebbi pályára helyeződnek át, és így érintik az Alpok és a Kárpátok vidékét is, a mi időjárásunk is változékonyabb lesz, jelentős mennyiségű csapadék azonban továbbra sem várható.

1975. december 24. 06 óra

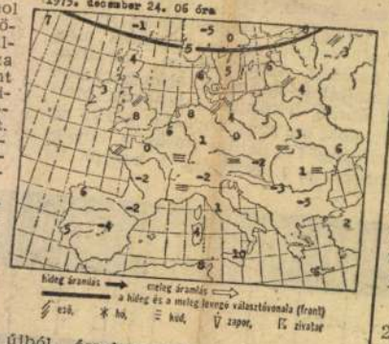

Várható időjárás ma estig:

Nyugat felől időnként megnövekvő felhőzet, az időszak második felében elszórtan kisebb csapadékkal. Mérsékelt, időnként élénk, helyenként erős, újból északnyugatira forduló szél. Várható legmagasabb hőmérséklet 0—plusz 5 fok között.

A Duna vízállása Budapestnél szerdán 125 centiméter volt; mára

csony előtti napokban csak kézi erővel tudtak aratni; így is 10—12 ezer kéve nádat vágott le naponta a százhúsz nádaratója. Ha a tó tartósan befagyna, ezt a teljesítményt a gépek 4—5-szörösére tudnák növelni.

— A december közepén történt vízbetörés után szerdára helyreállították a csordakúti szénbánya frontfejtését. A víztelenítés előrehaladásával a hét elején már a részleges termelés is megkezdődött.

— Most jelent meg: Juhász Ferenc: Három éposz. A Sánta család — Apám — Anyám. Époszversek (Magvető—Szépirodalmi). Simor András: Meglátogatom magamat. Versek (Magvető). — Románia. 3. átd. kiad. Útikönyvek sorozat (Panoráma). — Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember. Történelmi regény, Győri Miklós illusztrációival. — Karl May: Az Ezüst-tó kincse. Ifjúsági regény. — Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk. Ifjúsági regény, Reich Károly illusztrációival (Móra).

Az év utolsó lottósorsolásai

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság az idén még két lottósorsolást rendez.

Az 52. játékhét nyerőszámait karácsonykor, december 26-án Budapesten, a József Attila lakótelepi Pest-Buda moziban húzzák. A decemberi tárgynyeremény-sorsolást, s egyben az idei utolsó lottóhúzást, 29-én, ugyancsak Budapesten a Népstadion sajtótermében rendezik. Ezen a húzáson összesen 1140 tárgynyereményt — köztük főnyereményként öt balatonszabadi-sóstói üdülőtelket, felépített faházzal és három Zsiguli személygépkocsit — sorsolnak ki.

Január 2-án nyereménybetétkönyv-sorsolás

Az *Országos Takarékpénztár* egy hét múlva, január 2-án, Budapesten a Vörös Csillag Gépgyár művelődési központjában rendezi a nyereménybetétkönyvek *1975. negyedik negyedévi húzását és 1975. évi fő sorsolását.*

A húzáson az 1975. december 29-ig váltott és a sorsolás napján forgalomban levő betétkönyvek vesznek részt. A nyereményösszeget a betétkönyvet kiállító takarékpénztári fiók vagy postahivatal január 10-ig fizeti ki.

a vadásztársaságok szakemberei, közösen a Budapesti Állatorvostudományi Egyetem és a budakeszi Vadbiológiai Állomás kutatóival, mivel Veszprém megyében az utóbbi években csaknem egyharmadára csökkent e madarak száma. A fogoly ugyanis — eltérően a fácántól — nem keresi a táplálékot, s a tartósabb téli hidegekben csapatokba verődve éhen pusztul.

Újabb festett templomokat fedeztek fel Dél-Baranyában

Dél-Baranya református falvaiban a festett templomok egész sorát fedezték fel az utóbbi időben. Valóságos művészettörténeti szenzáció ez, hiszen valamennyi egy szép, értékes emléke a reneszánsz XVIII. századi népi továbbélésének, az úgynevezett virágos reneszánsznak. S mindez csak a kezdet: a további széles körű kutatás során ugyanis — várhatóan — újabb festett mennyezetkazetták és templomi bútorok kerülnek elő.

Év végi „telt ház" Sopronban

Sopronban már az ünnepek előtt jelképesen ki lehet tenni a város kapujára a „telt ház" feliratot: valamennyi szállodai, turistaszállói és fizetővendég-szolgálati helyet lefoglaltak karácsonyra, szilveszterre és újévre. Az üdülőkkel együtt mintegy négy-öt ezer vendég tölti az ünnepeket az Alpok aljai városban, a baráti, rokoni látogatásra érkező, ugyancsak több ezer vendégen kívül.

A soproni üdülőkben több mint ezren pihennek; számukra téli programot dolgoztak ki. Hosszú évek után ismét lehet síelni, ródlizni az üdülők környékén.

KÖZLEMÉNYEK

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM kiállításai december 31-én 15 óráig tekinthetők meg. December 25-én a múzeumban szünetel a látogatás, 26-án és 27-én látható az egyiptomi művészet — berlini vendégkiállítás —, valamint az egyiptomi, a görög-római s a modern szoborkiállítás. December 28-án, 29-én és január 1-én a mú

Szitás György, grafikus

KÖSZEGI IMRE:

(3) A csodakapus

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. júl. 6.

[Szitás György] grafikus

[Név s' jelet nélkül.]

KŐSZEGI IMRE:

A csodakapus (2)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jún. 29.

Szitás György, grafikus

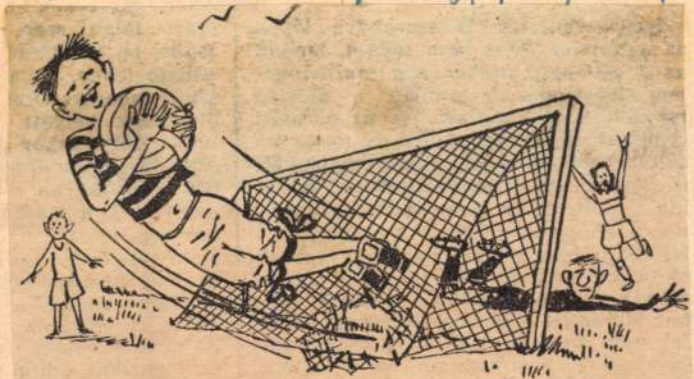

Szitás György rajza.)

KŐSZEGI IMRE:

I. A csodakapus

M.11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jún. 22.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JUN 7

Pajtás

Szitás György

sán hozzátette meg: — Mi- Vi

1021

SZITÁS GYÖRGY RAJZA

alatt újabb
barátságok
össze a tá-
ét, a kék-
és a kis
tét, a he-
agyi Ferit.
elmét tűz-
ászok sze-
nis Tánya
ipőcz Ibo-
fényképe-
egértették
kor melyi-
melyikük
et.

rom szép
kép, hat-
ág liget"
ajd.

F. GY.

„Gyönyörű vagy, Budapest!" Városnézés közben sokszor hangzott el oroszul is e vallomás

A titokzatos főnyeremény

SZÓRAKOZTATÓ ÜNNEPI REJTVÉNY-ÖSSZEÁLLÍTÁS

Irta: Teknős Péter ● Rajzolta: Szitás György

A megfejtéseket legkésőbb 1976. január 10-ig kell beküldeni a Népszabadság szerkesztőségének címére. A levelezőlapra, illetve borítékra írják rá: FŐNYEREMÉNY. Nem szükséges valamennyi rejtvény megfejtését közölni, elegendő, ha csupán a hatodik rejtvény megfejtését küldik be.

A helyes megfejtést beküldők között ötven könyvet sorsolunk ki.

Az 55. játékhéten is kihúzták a lottó szokásos öt számát. A szelvények között egy öttalálatost fedeztek fel. Nyereménye megközelítette a hárommillió forintot. Ilyen már máskor is történt. Arra azonban nem volt még példa, hogy majdnem egy hét elmúltával sem jelentkezett a szelvény tulajdonosa. Végre valaki bejelentette igényét a nyereményre, habár a szelvényt nem tudta átadni, sőt a számát sem ismerte.

Az Esti Újság szemfüles riportere kiderítette a bejelentő kilétét és szenzációs interjút készített vele:

Kérdés: Miért nem helyezte letétbe az öttalálatos szelvényt? *Felelet:* Mert nem találom, pedig felforgattuk az egész lakást, végiglapoztunk minden könyvet, a nagypapa ruháinak a bélését is lefejtettük. *K:* Mi köze ehhez a nagypapának? *F:* Ő vásárolta és ő töltötte ki a szelvényt. *K:* Talán ő tette el a szelvényt és nem emlékszik rá? *F:* Nem eltette, hanem eldugta. *K:* És nem hajlandó elárulni, hogy hova? *F:* A húzás pénteken történt, ő pedig hétfőn szép csendesen elaludt. 89 éves volt. *K:* Ön látta a lottószelvényt? *F:* Nem. *K:* Mégis biztos benne, hogy v a n ilyen szelvény? *F:* Igen. *K:* Mi a bizonyíték? *F:* Nagypapa az egész család füle hallatára jelentette ki, hogy megnyerte a főnyereményt. *K:* Mikor történt ez, és hogyan? *F:* Szombaton együtt volt a család, amikor a rádió bemondta, hogy mennyi a nyeremény. A nagypapa — nem hallván jól — megkérdezte: „Mennyit nyertem?" Mondtuk neki, hogy hárommilliót. „Hehehe! Akkor milliomos lettem!! Kinek kell hárommillió?" Azt válaszoltam hogy senkinek, nagypapa majd felveszi és azt csinál vele, amit akar. *K:* Ön ennyire nem anyagias ember? *F:* Ugyan kérem! Azt hittem, hogy az öreg szokásos vicceinek egyikét eresztette meg. És folytatta: „Pistike! Neked se kell hárommillió?" A fiamnak persze kellett, odament a nagyapjához. „Munka nélkül nem lehet hárommilliót kapni. De ha megfejtesz néhány rejtvényt . . ." Ez már sok volt nekem. Pistikének sem kell a hárommillió, neki tanulnia kell! Ezt mondtam és elzavartam a gyereket. Nagypapa megvonta a vállát: „Ha nem kell, nem kell. Majd megfejti a rejtvényeket más." Nem is jutott eszünkbe az egész, amíg meg nem hallottuk a rádióban, az újságban is olvastam, hogy nem jelentkezik a nyertes. *K:* És a rejtvények? *F:* Ez a bosszantó! Rejtvényeket se találtunk. *K:* Biztos, hogy vannak ilyen rejtvények? *F:* Lehetnek. Az öreg szenvedélyes rejtvényfejtő volt és mindent elkövetett, hogy bennünket is rávegyen. De kinek van arra ideje? *K:* De most fejtenék, ugye? *F:* Jó kérdés!

Néhány nap múlva újabb szenzációs riport jelent meg az Esti Újságban. A riporter kidobott, öreg újságok között talált egy borítékot és benne nagypapa rejtvényeit. A lap közreadta a rejtvényeket és közölte a Lottóigazgatóság nyilatkozatát: Ha az öttalálatos szelvény kitöltője nem írta rá a nevét és címét, a Lottóigazgatóság a benyújtónak fizeti ki a nyereményt.

9.35: Sik Endre legkedvesebb versei.
10.00: Két operettfinálé.
10.33: Népdalfelvételek.
10.53: Zenés portré Bodrogi Gyuláról.
11.38: Mikszáth Kálmán elbeszélése.
11.48: Két szvit.
12.33: Régi kórusmuzsika.
12.48: Mesejáték.
14.00: Nótakedvelőknek.
14.45: Fejezetek Chevalier könyvéből.
15.33: Fehér karácsony. Filmzene.
15.40: Kössünk barátságot!
16.00—19.17: Karácsonyi kívánságműsor
19.33: Egy óra az Omega együttessel.
20.33. Népzenei hangverseny.
21.06: Ladányi Ferenc — emlékeinkből.
22.15: Zenés játékokból.
23.19: Zenekari hangverseny.

3. MŰSOR

8.08: Debussy-művek. Szt.
9.01: Beethoven-felvételek. Szt.
9.35: Ketten a tavon. R.-játék, II. r.
0.20: A rock mesterei.
0.50: Verdi-hangverseny.
2.10: Vörösmarty: Czillei és a Hunyadiak. R.-változat.
3.39: Schütz-madrigálok. Szt.
5.54: Zenekari hangverseny. Szt.
6.06: Verne: Sándor Mátyás, I. r.
6.58: Ötórai tea. Szt.
8.03: Gluck operáiból.

20.10: Aranyláz. Amerikai film.
21.25: Kutyaélet. Amerikai film.
22.05: Maszk nélkül (sz.).
22.35: Veszélyes riport. Mb. angol tv-film (sz.).

2. MŰSOR

20.00: Ch. Aznavour műsora. Francia zenés film (sz.).
21.00: No, de apu! II. (bef.) rész.

SZOMBAT

KOSSUTH RÁDIÓ

8.05: Népdalok.
8.29: Albinoni-művek.
9.00: Kulturális magazin.
10.03: A Gyermekr. zenés vetélkedője.
11.16: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek.
12.46: Téli dalok.
13.15: Ünnepek közt.
13.25: Nótacsokor.
14.11: Pergolesi operájából.
15.08: Színes népi muzsika.
15.48: Hol tart a mezőgazdaságunk?
16.18: Zenekari muzsika.
17.05: Juhász Ferenc: Anyám. R.-vált.
18.05: Régi magyar dalok.
18.18: Balassa P. Tamás orgonál.
18.45: Mahler: Vándorlegény dalai.
19.02: A mi erdőnk alján. Hangjáték.
20.28: Bob herceg. Rádióváltozat.

VASÁRNAP

KOSSUTH RÁDIÓ

8.27: Zenekari muzsika.
9.19: Ránki: Két bors ökröcske.
9.34: Mondák, legendák.
9.44: Válaszolunk hallgatóinknak.
10.05: Rádiójáték gyermekeknek.
10.39: Kenessey: Az arany meg az asszony. Egyfelv. opera.
11.51: Német barokk fúvószene.
12.20: Ki nyer ma?
12.35: Tánczenei koktél.
13.20: Kritikusok fóruma.
13.30: Verbunkosok, katonadalok.
14.05: Ezeregy délután.
14.35: Szatíra dalban.
14.45: Rampai fuvolázik.
15.00: A Gyermekrádió vetélkedője.
15.55: Zenekari muzsika.
16.53: Kis magyar néprajz.
17.05: Simándy József énekel.
17.21: Munkásklub.
17.46: Bartók zongoraművei. XII.
18.15: Zenéről — tíz percben.
19.15: Eminescu-műsor a Zeneak.-ról.
20.15: A Rádió sanzonbemutatója.
21.19: Öt kontinens egy éve.
22.20: Boccaccio: Dekameron. II. r.
23.15: Nóták.
0.10: Olasz kórusmuzsika.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Népi zene.
8.33: Kálmán Imre operettjeiből.

HÍREK

— **LAPUNK LEGKÖZELEBBI SZÁMA december 29-én, hétfőn jelenik meg.**

— **Diplomáciai kapcsolat.** A Magyar Népköztársaság és az Angolai Népi Köztársaság között megállapodás jött létre, hogy nagyköveti szinten diplomáciai kapcsolatot létesítenek.

— **A nigériai szakszervezetek** egyesülési kongresszusán Lagosban részt vett SZOT-küldöttség hazaérkezett.

— **A Diósgyőri Gépgyár** nemcsak a hazai autógyártó vállalatoknak, hanem Angliába, Jugoszláviába, Lengyelországba, Svédországba is szállít a nagyüzemben gyártott tehergépkocsi-mellsőtengelyekből. A miskolci vállalat 1976-ban — a megkötött szerződések alapján — csaknem 35 ezer tehergépkocsi gyártásához exportál mellső tengelyeket.

— *ÖTVENÉVES A VÉMÉNDI NÉMET KÓRUS. A Baranya megyei német nemzetiség lakta községben a népdalkör jelenleg is hasznosan szolgálja a nemzetiségi kultúra ápolását, s egyaránt énekel német és magyar népdalokat, feldolgozásokat. Az a hat idős férfi, aki fél évszázada ott volt a dalárda alapításánál, ha egészségi állapota engedi, még ma is el-ellátogat a közös éneklésekre.*

— **Csörgős, láncos botokkal** a kezükben járták szerdán a házakat a Répce menti és néhány más Vas megyei faluban a pásztorozók. A helyenként butellliázásnak is nevezett régi karácsonyi népszokás énekes-játéknak három szereplője van, s a háznál pénzzel, süteménnyel „honorálják" a meglátogatottak.

— **Nehéz körülmények közt aratják a nádat a Fertő tavon.** A vékony jégréteg még nem bírja meg a gépeket, s ezért a karácsony előtti napokban csak kézi

— **Elhunyt Kardos István zeneszerző,** a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola nyugalmazott tanára. Temetéséről később intézkednek.

— **Koszorúzás.** Koródy Béla és Stollár Béla mártírhalált halt újságírók emléktábláit koszorúzta meg szerdán a Lovag utcában, illetve a Stollár Béla utcában, a Magyar Újságírók Országos Szövetségének társadalmi bizottsága.

— *MAGYARORSZÁGI VENDÉGSZEREPLÉSRE érkezik január második felében a leningrádi Állami Miniatűr Színház társulata Arkagyij Rajkin vezetésével. A társulat tíz előadást tart, Próbababák címmel. A bemutató január 25-én lesz Kecskeméten, ezt követően Székesfehérvárott, majd február 3-tól a budapesti Thália Színházban lép fel a leningrádi együttes.*

— TÖBB MINT 700 IDŐS EMBERT ajándékoztak meg szerdán Vas megye szociális otthonaiban. Ajándékokkal kedveskedtek a megyében működő öregek napközi otthonaiban is az idős embereknek. Az állami nevelőintézetekben is mindenütt bensőséges karácsonyesteket tartottak a megyében.

— **Az út mentén szerelt** Kapuváron három dolgozó, közben a 11 méter magas vasszerkezeti tolólétra az úttesten átívelő magasfeszültségű vezetékhez ért. Az áramütés következtében Sipőcz Imre 25 éves villanyszerelő brigádvezető, kapuvári lakos a helyszínen, Kocsis János 37 éves kubikos, csornai lakos a kórházba szállítás közben, Varga Zoltán 25 éves villanyszerelő, fertődi lakos a kórházba szállítás után meghalt.

— **A fogoly félvad tenyésztésére** és szaporítására dolgoztak ki programot Veszprém megyében

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 DEC 31
Pajtás
Szitás György
1021

SZITÁS GYÖRGY RAJZA

toromunkáért ki
utazhatsz" — írták
toni Úttörőváros ve

A lány is tizennég
De ő Győrben la
Kisalföld című lap
az alkalomból közöl
Klári nevét, hogy a
úttörő-olimpián as
nisz bajnoki címet
A Radnóti iskolában, ano-
vá jár, azt is elmondják,
hogy Klárit „aranylány"-
nak becézik. Mert két és
fél esztendő alatt öt arany-
érmet szerzett.

— Gratulálok a győze-
lemhez — mondom.

— Köszönöm. Az idén jó
passzban vagyok. A me-
gyei serdülő-bajnokságot is
megnyertem, ráadásul szü-
linapomra apuék magnót
vettek.

CSAK A LEGSZEBBET MONDDI

Játszunk. A zalaegerszegi Petőfi Sándor iskola könyvtárában összetoljuk az olvasópadokat. A szőnyeget, amellyel leterítjük, s amelyre leülünk, varázserővel ruházzuk fel. Elhatározzuk, hogy a kézről kézre vándorló lapra csak azt jegyezzük fel, ami a legtöbbet jelentette a számunkra.

mes levelet.

Márkus Endre: Zánkán nyaraltam.

Kramarics Zoltán: Csillebércen táboroztam.

Agg Erika: Három hétig a Balatonban lubickoltam. A szüleimtől lemezjátszót kaptam.

Takács Ildikó: A bizonyítványom kitűnő.

Tóth Edit: Voltam Bálatongyörökön, Miskolctapolcán és a nagymamámnál. Ajándékba kaptam egy kiskönyvtárat.

Béry Béla: Új lakáshoz jutottunk. Két szobája, s mindkét szobának nagy erkélye van. Itt én is kialakíthatom a birodalmamat.

Ahány gyerek, annyi öröm. Annyi szép pillanata az életnek.

FARAGÓ GYÖRGY
Fotó: GÁMÁN GÁBOR és GAÁL ZOLTÁN

Szitás György, grafikus

M.11.

ÁG, Bp. 1975. júl. 13.

Szitás György, grafikus

M. 11.

. Bp. 1975. júl. 20.

Szitás György grafikus

8. SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

10.

9.

116

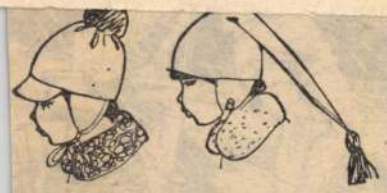

Hasonlóan egyszerű a bohócsapka is. Háromszöget szabunk, amit egyetlen varrással végigvarrunk, és a végére bojtot kötünk. (Fülvédőt, ellenzőt a következőkben bemutatott, szabott sapkák-

sapkákhoz.)

Ellenzős, füles, igazi fiúsapka. Szabásmintája négy darabból áll, ennek alapján kell a hét részt kiszabni. A leghosszabb darab (ebből csak egy kell) a fej közepén halad. Az oldalakon egy-egy félkör van, az ellenző elöl középre kerül, és mellé jönnek a fülvédők. Hátulra varrjunk gumiházat, és fűzzünk gumit a sapka szélébe. Az ellenzőt is duplán kell szabni és bélésnek érdemes több rétegű vatelint tűzni bele.

GYULAI IRÉN

eny.
rösi Csoma

szága. Ope-

y.
rázik.
ag. Részl.

ból.
.

óta.
rne Gyula.

a.
ialmi szerk.
(Juventus—

és rendezők

nósnégyes.
csillagai.

ra.
éjfélig.

Szt.

8.35: Bach-művek. Szt.
10.02: Új Zenei Újság.
10.37: Mozart: A-dúr szonáta. Szt.
10.59: Csak fiataloknak!
12.10: Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok, az opera I. és II.-felvonása. Szt.
Közben: 13.39: Kis magyar néprajz.
15.08: Rádiószínház.
15.57: Éneklő Ifjúság.
16.09: Így láttam Kodályt.
16.37: Holdidő.
17.02: Monteverdi-madrigálok. Szt.
17.18: Beethoven: VII. szimf. (Hi-Fi. Szt.).
18.03: Együttesek hangversenyei. Szt.
Közben: kb. 18.48: Világlíra.
19.51: Rádiójáték Arany Jánosról.
20.55: A nürnbergi mesterdalnokok, III. felv. Szt.

17.55: Lehet egy kérdéssel több?
18.40: Esti mese (sz.)
18.50: Tévétorna (sz.).
19.00: A Hét.
20.00: Hírek.
20.05: Tetthely. Mb. NSZK bűnügyi tv-sorozat. A leszámolás (sz.).
21.25: Sporthírek.
21.35: Szuggesztió. A legutóbbi nemzetközi karmesterversenyen megismert Karolos Trikolidis görög karmestert örökítette meg a film, munka közben. Részesei lehetünk annak az élménynek, ahogyan egy zenemű formálódik a vezénylő és a zenekar együttműködésében (sz.).
22.20: Hírek.

HÉTFŐ

KOSSUTH RADIO

8.25: Operafelvételek.
9.00: Fazekas Mihály versei.
9.10: A hét zeneműve. Haydn: Az évszakok.
9.40: Óvodások műsora.
10.05: Iskolarádió.
10.30: Művészlemezek.
11.24: Magyar diák a Humboldt Egyetemen.
11.39: Don Segundo Sombra, 1. rész.
12.33: Balettzene.
13.28: Kis magyar néprajz.
13.33: Zene gyerekeknek.
14.00—17.00: Kívánságműsor.
17.00: Ötödik sebesség.
18.00: Utazás az agy körül.
18.33: Zeneközelben.
19.40: A-tól Z-ig a popzene.
20.33: Senki többet?
21.50: Slágermúzeum.
22.33: Derűre is derű.
23.02: Verbunkosok, nóták.

3. MŰSOR

14.05: Wagner: A walkür. Részl. Szt.
15.12: Zenekari hangverseny. Szt.
16.29: Monteverdi: Az ég és a föld Szt.
16.40: Mindenki iskolája.
17.10: Huszonöt perc beat. Szt.
17.35: Láttuk, hallottuk.
18.05: Zsebrádiószínház.
18.20: Egészségünkért!
18.25: Világhírű zongoraművészek.
19.15: Angol nyelv.
19.33: Hangverseny-közv. az Erkel Színházból. Szt.
Közben: kb. 20.05: Modern írók portréi.
Kb. 21.10: Operaáriák.
21.40: Schubert: C-dúr vonósötös. Szt
22.30: A hét zeneműve (ism.).

Felvételi a Színház- és Filmművészeti Főiskolára

A Színház- és Filmművészeti Főiskola az 1978—1979-es tanévre felvételt hirdet színész, színházrendező, valamint film- és tv-operatőr szakra. A felvételre érettségizett, vagy az 1977—1978-as tanévben érettségiző fiatalok jelentkezhetnek. A színházrendező, valamint a film- és tv-operatőrszakon a felvételnél előnyben részesülnek azok, akik néhány évet munkában töltöttek, vagy felsőfokú tanulmányokat folytattak. A felvételi korhatár a színész szakon 18—22. év, a színházrendező, valamint a film- és tv-operatőr szakon 18—26. év.

Jelentkezni az erre szolgáló lapon írásban lehet. A jelentkezéshez iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány, életrajz és a 75 forint vizsgadíj befizetését igazoló postai csekkszelvén is szükséges. Jelentkezési lap és vizsgadíj befizetéséhez csekklap főiskolán szerezhető be.

A felvételre jelentkezés határideje 1978. március 31. (Cím: Színház- és Filmművészeti Főiskola tanulmányi osztály, 1088 Budapest, Vas utca 2/c.)

A miniszteri utasítás szerint a művészeti főiskolákra jelentkezők egyidejűleg egy másik egyetemre, vagy

Szitás György, grafikus

7.

SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

46.

A hadijáték színhelyének a Vörös Sziklát és a Nyikorgó Fa környékét szemelték ki. Megállapodtak, hogy akit leolvasnak, a másik csapat fogságába kerül.

47.

Valaki van a bokorban!

A kémkedés szabálytalan! Pulyka nem törődik a megállapodással.

48.

Pulyka látcsövet használ!

Majd jobban vigyázunk!

49.

Pulyka adta meg a jelet a rohamra.

Hobó, GN 5 a jeled, le vagy olvasva!

Hobó a foglyunk. De ott maradhat Pulyka kocsiját irányítani.

50.

Nagylelkű vagy, Karesz! Nemes ellenfél. Viszonzásul leolvaslak: ZL 6-os vagy!

51.

Nem találtad el! Én viszont jól láttam a te jeledet: HB 4-es!

52.

Nem talált! Majd, előre! Rohamra!

Folytatjuk.

sagot is elérő, kétvégén hosszú rojtokkal díszített kötött sál most már nem simul meg díszkréten a nyakban, a zakó és a felöltő között, hanem, a hosszától függően, laza csomóba kötve, vagy csak a nyak köré csavarva a pulóver vagy a kabát fölött mutatkozik, érvényre juttatva színe és kötésmintája dekorativitását.

i, 2. rész.
-művek.
sszmuzsiku-
ene.
úvókra.
ról.
ádája.
ja.
ól, rádióról,
lóta.
csillagai.
a. (Közben:
mérk.-ről.)
özésről.
ől.
lalmi szerk.
3 felv. opera.
iúk. Részl.

3. MŰSOR

8.08: Magyar zeneszerzők. Szt.
8.31: Vonósnégyesek. Szt.
10.17: Új Zenei Újság.
10.52: Széll György vezényel. Szt.
12.55: Delibes: Lakmé. Részl.
13.39: Kis magyar néprajz.
13.44: Nyesztyerenko Muszorgszkij-dalestje. Szt.
15.08: Így láttam Kodályt.
15.49: Devecseri Gábor versei.
15.57: Mahler: III. szimf. Szt.
17.30: Nemzetközi Rádióegyetem.
18.03: Solymos Péter zongoraestje. Szt.
Közben: 18.48: Világlíra.
19.36: Astrid Varnay és Jess Thomas
15.30: Új horgászvizeink (sz.).
15.50: Európai nemzetek teniszcsapat-bajnoksága. Döntő. Magyarország—Svédország.
17.05: Műsorainkat ajánljuk.
17.30: Most mutasd meg!
18.00: **Az első villamos.** 1945 februárjában Budán még dúltak a harcok, amikor Újpesten elindult az első villamos. Hogyan emlékeznek az első útra?
18.20: Változó Budapest.
18.40: Esti mese (sz.).
18.50: Tévétorna (sz.).
19.00: A Hét.
20.00: Hírek.
20.05: Győzni Indianapolisban. Mb. amerikai film.
22.05: Hírek.
22.10: Telesport. — Teniszmérk. — Sporthírek.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Mit üzen a rádió?
9.00: Kis Ferenc versei.
9.10: A hét zeneműve. Smetana: e-moll vonósnégyes.
9.40: Óvodások műsora.
10.05—10.30: Iskolarádió.
10.30: Zenekari muzsika.
11.20: A nemzet mindenese.
11.40: Különös házasság, 23. rész.
12.35: Tánczenei koktél.
13.20: Válaszolunk hallgatóinknak.
13.35: Népi zene.
14.00: Ezeregy délután.
14.30: Schumann: IV. szimfónia.
15.10: Édes anyanyelvünk.
15.15: **Hajnalhasadás.** Az összeállítás Budapest felszabadulására emlékezik. Felidézi azokat az érdekes eseményeket, amelyeket sokan átéltek, de talán már el is felejtettek.
15.37: Mozgalmi dalok.
16.05: Szoc. brigádok akadémiája.
16.35: A cigánybáró. Részl.
17.10: Népzene.
17.25: A pályatárs szemével.
18.00: Haydn: B-dúr szimfónia.
19.15: Puccini-áriák.
19.35: Sajtókonferencia.
20.35: Színes népi muzsika.
21.10: Chopin-balladák.
23.08: Notak.

3. MŰSOR

14.05: Ázsiai zenekultúrák.
14.50: Poulenc: Tiresias keblei. Rész.
15.30: Iskolarádió.
16.03: Paganini: E-dúr hegedűverseny. Szt.
16.40: Mindenki iskolája.
17.10: Láttuk, hallottuk.
17.35: Huszonöt perc beat. Szt.
18.05: Zsebrádiószínház.
18.24: Schumann- és Brahms-művek. Szt.
19.15: Angol nyelv.
19.33: Az AHZ hangversenye. Közv. Zeneakadémiáról. Szt.
Közben: kb. **20.20:** Elbeszélés.
Kb. **21.15:** Operakórusok.
21.36: Bach-művek. Szt.
22.30: A hét zeneműve (ism.).

KÖZLEMÉNYEI

AZ OPERAHÁZ igazgatósága kö
hogy megbetegedések miatt febr
12-én délelőtt az Erkel Színházban
ifjúsági bérlet IV. sorozatban m
hirdetett Trubadur helyett a Tö
Itáliában kerül előadásra.

VILLAMOSPÓTLÓ AUTÓBUSZ
Vágány- és felsővezeték-javítási m
kák miatt a BKV a következő nap
ban több villamosjárat vonalán vi
mosviteldíjjal közlekedő autóbuszo
állít forgalomba. E szerint vágányja
tási munkák miatt villamospótló au
buszok közlekednek majd febr
12-én — 8 órától 15 óráig — a 1
és a 49-es villamosok helyett a kel
földi kocsiszín és a Kelenföldi pá
udvar között; február 14-ről 15-re
16-ról 17-re virradó éjjel — 20 ór
hajnali 4 óráig — a 47-es és 49-es
lamosok helyett a Gellért tér é
Marx téri végállomás között;
ruár 15-ről 16-ra virradó éjjel —
órától hajnali 4 óráig — a 18-as
lamosok helyett a Gellért tér é
Déli pályaudvar közötti szakaszon
9-es villamosok helyett a Gellért
és a Batthyány tér közötti szakas
valamint a 49-es éjszakai villamo
rat helyett a Gellért tér és a Mo

Szitás György, grafikus

6. SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

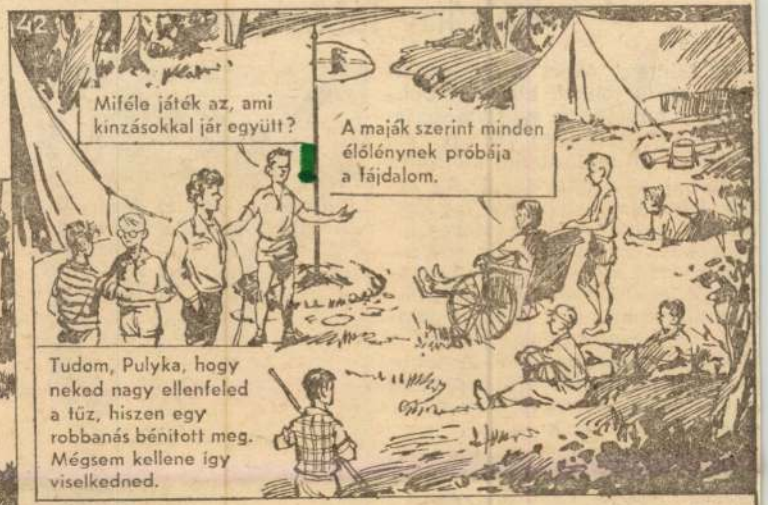

Páfrány lakásban

A földtani ókort idéző páfrányok közül többek között a Polipodium punctatum sv. Ramoscristatum (helyesebben P. p. cv. Grandicepa) méltatlanul mellőzött a szobai növénytartásnál. Az erdők lakóiként a páfrányokat egyöntetűen a pára- és vízigényes növényekhez sorolják, pedig valójában a virágos növényekhez hasonlóan, a legkülönbözőbb viszonyokhoz alkalmazkodott alakjai vannak. Változatosságuk párosul a biológia meglepetéseivel. A többnyire nem túl kedvező adottságú szobai körülményeket tűrő növények közé tartozik ez is.

Polipodium punctatum.

A földfelszínnél elhelyezkedő vaskos, pikkelyszőrökkel fedett gyökértörzséből előtörő, hosszúra nyúlt, bőrszerű tapintatú, haragoszöld színű levelei érdekesen, sallangosan bemetszett végűek. Annyira merev állásúak, hogy óvatlan mozdulattól könnyen meg is törnek. Egyébként viszont nem érzékeny. Meleg, száraz levegőjű, központi fűtéses lakásokban is sikeresen tartható. Alkalmazkodóképességének köszönhetően csak mérsékelten meleg, vagyis 16 Celsius-fok hőmérsékletű keleti vagy északi fekvésű szobarészben is nevelhető! Télen az ablakhoz vagy ablakba, nyáron a szobába helyezendő. Az erős napfényt ugyanis nem tűri, s szabad levegőn sem érzi jól magát.

Társítható közös tartóedényben mindazokkal a levelükkel és virágjukkal is díszítő növényekkel, amelyek hozzáillők és hasonló igényűek. Kivájt taplógomba, fatörzsdarab is lehet a tartója. Ha cserepet választunk számára, inkább lapos legyen, mint mély, ez csökkenti túlöntözésének veszélyét. Ültetéséhez sok tőzeget tartalmazó földkeverék vagy a Florasca A típusföld ajánlható.

K. L.

13.50: Metronó
14.10: Két Mo
14.39: Pillantá
15.17: Magyar
Mária.
16.07: Azt bes
16.38: Népdall
17.10: Nagy I
dióválto
17.58: Schuber
18.50: Zenekar
20.00: Sienkie
20.57: Népi mu
22.15: Filmzen
22.30: Művészl
23.09: Hovanse

PETŐFI

7.00: G katol
7.30: Liszt-or
8.05: A jövő
8.33: Miska b
9.00: Vasárna
10.33: Sanzonh
11.43: A közté
12.03: Jó ebéd
12.58: Rádiójá
14.00: Táskará
15.00: La Man
15.33: Mikrofo
15.43: Könnyű:
16.30: Közv. a
mérközé
17.10: Ötórai t
18.21: Ha még
18.51: A franc
19.38: Kritikus
19.48: Híres p
20.08: Gershwi
felv. opera.
22.33: Szórakoztató zene éjfélig.

3. MŰSOR

8.08: Zenekari muzsika. Szt.
10.00: Új Zenei Újság.
10.35: Beethoven: B-dúr vonósnégyes. Szt.
11.10: Egtájak.
12.10: Gounod: Faust. Részl. Szt.
13.10: Vivaldi: Tizenkét concerto. 1. r.
13.49: Kis magyar néprajz.
13.54: Művészlemezek.
15.08: Így láttam Kodályt.
15.50: Riport a tejiparról.
16.05: Vivaldi: Tizenkét concerto, 2. r.
16.48: Wagner operáiból. Szt.
18.03: Együttesek hangversenyei. 1. r.
Közben: kb. 18.38: Világíra.
19.41: Csak fiataloknak!

A BKV értesíti az utazóközönséget, hogy villamosviteldíjjal autóbuszokat közlekedtet február 6-án, 7-én és 8-án 7 órától 18 óráig — felsővezetékjavítás miatt — a Határ út—Szabó-telep—Határ út között a 30-as, a Határ út—Pacsirta-telep között a 13-as és a 31-es villamosok helyett; február 6-ról 7-re virradó éjjel 1 órától 4 óráig — vágányjavítás miatt — a Marx tér—Moszkva tér végállomás között a 6-os éjszakai villamosok helyett; február 8-ról 9-re és 10-ről 11-re virradó éjjel 20 órától 4 óráig — vágányjavítás miatt — a Gellért tér és Alkotmány utca végállomás között a 47-es és a 49-es villamosok helyett; február 9-ről 10-re virradó éjjel 20 órától 3.50 óráig — vágányjavítás miatt — Orczy tér—Festetics utca végállomás között a 23-as, 24-es és a 36-os villamosok helyett illetve Orczy tér—József körút végállomás között a 28-as és a 37-es villamosok helyett; február 10-én 0.4 órától február 13-án reggel 4.10 óráig — vágányépítés miatt — a Margit Kórház és Margit-híd végállomás között a 17-es villamosok helyett, illetve a Margit-híd és Nagyszombat utca között a 11-es villamosok helyett, továbbá 10-ről 11-re, 11-ről 12-re, 12-ről 13-ra virradó éjjel az éjszakai 11-es villamosok helyett.

Szitás György, grafikus

5. SUHOGÓ VÖLGY

Írta: CSONTOS GÁBOR
Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

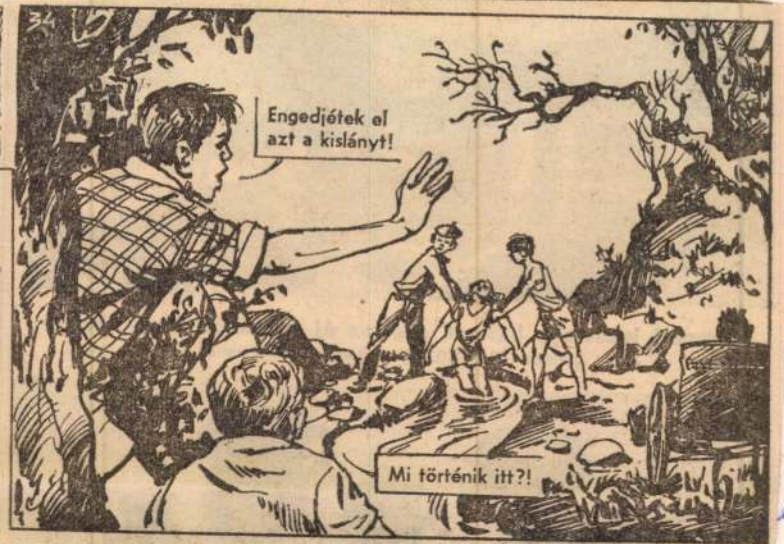

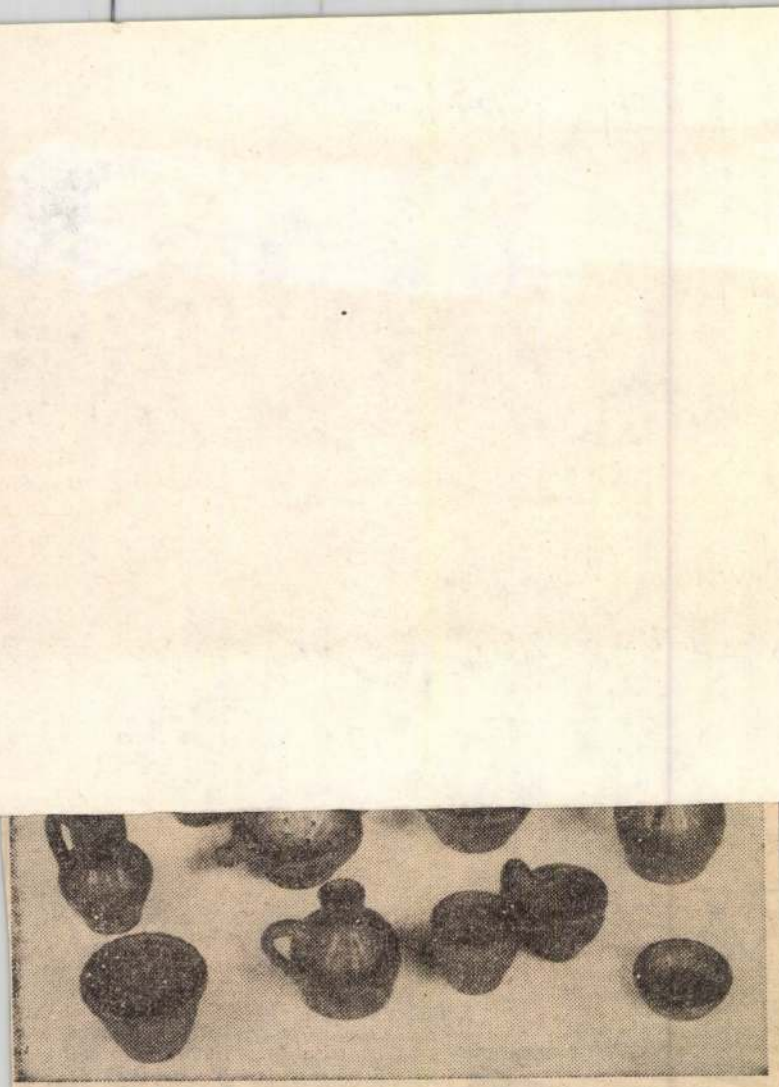

Mattmázas fekete cseréptárgyak mindenféle gyakorlati célra.

8.09: Két vonósötös. Szt.
9.02: Manon. Operarészl. Szt.
10.03: Új Zenei Ujság.
10.38: Bach-művek. Szt.
12.10: Liszt-rapszódiák. Szt.
12.56: XVIII. századi operákból.
13.50: Kis magyar néprajz.
13.55: Művészlemezek. Szt.
15.08: Puskin: Anyegin. 1. rész.
16.03: Így láttam Kodályt.
16.34: Külföldi tudósoké a szó.
16.49: Szimfonikus zene. Szt.
18.03: Szenthelyi Miklós hegedűestje.
Közben: kb. 18.43: Világlíra.
19.41: Csak fiataloknak!
20.41: Beethoven-művek. Szt.
22.07: Kórusművek.
22.40: Bela Rudenko énekel. Szt.

18.50: Tévétorna (sz.).
19.00: A Hét.
20.00: Hírek.
20.05: **Verseny a javából.** Mb. amerikai film. A New Yorktól Párizsig robogó autóverseny két régi vetélytárs között dönti el az elsőbbséget. S hogy az eseményekről a nagyközönség is értesülhessen, velük utazik az első amerikai újságíró is (sz.).
22.30: Sporthírek.
22.40: Hírek.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Mit üzen a rádió?
9.00: Vas István versei.
9.10: A hét zeneműve. Mozart: A-dúr zongoraverseny.
9.40: Ovodások műsora.
10.05—10.30: Iskolarádió.
10.30: Chopin-zongoraművek.
11.20: Régi kertek, hajdani kertészek.
11.40: Különös házasság, 17. rész.
12.35: Tánczenei koktél.
13.20: Válaszolunk hallgatóinknak.
13.35: Népi zene.
14.00: Ezeregy délután.
14.30: A búcsúsénektől a forradalom daláig, II.
14.50: Indulók fúvószenekarra.
15.10: Edes anyanyelvünk.
15.15: Egy somogyi népművész.
15.30: Kodály: Fölszállott a páva.
16.05: Szoc. brigádok akadémiája.
16.35: Lechner- és Jannequin-művek.
17.10: Operarészletek.
17.25: Levelek Nyugatról.
19.15: Népdalok.
19.35: Henryk Szeryng zenekari hegedűestje. Közv. a Zeneakadémiáról.
Közben: kb 20.25: Illyés Gyula versei.
Kb. 21.20: A Greenwood County e. felvételei.
21.30: Gyapotország önéletrajza.
22.30: A dzsessz világa.
23.30: Csajkovszkij: Hat darab.
0.10: Táncdalok.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Népi zene.
8.33: János vitéz. Daljáték-részl.
9.36: Könnyűzene.
17.10: Láttuk, hallottuk.
17.35: Huszonöt perc beat. Szt.
18.05: Zsebrádiószínház.
18.29: Händel-művek. Szt.
19.15: Angol nyelv.
19.33: Palóc lakodalmas. Szt.
20.19: Verdi: A kalóz, 3 felv. opera. Szt.
22.03: Dzsesszfelvételek. Szt.
22.30: A hét zeneműve (ism.).

FIATALOK!

Jöjjetek szobafestő-mázoló és tapétázó szakmunkás-tanulónak

A MINŐSÉGI SZOBAFESTŐ, TAPÉTÁZÓ, FÉNYEZŐ SZÖVETKEZETHEZ

Budapest VIII., Pogány J. u. 9. (a volt Vig utca).

Telefon: 139—621.

Vidékieknek kollégiumi elhelyezés.

Szitás [Gyögy], grafikus

Or a

20.

Népszabadság, Bp. 1977. okt. 16

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ 30
LUDOVÉ NOVINY

György Szitás

Predstavíme vám grafika Juraja Szitása

1021

Kto by sa nazdal, že tvorcom milých pohádkových postáv, vtipných detských kresieb, obrázkových ilustrácií je skoro dva metre vysoký človek ? ! Za svoju robustnú telesnú sústavu ďakuje športu. Ako mladý pravidelne plával, hral tenis a basketbal. I teraz, ak mu čas dovolí, chodí do plavárne.

Voľného času má málo. Vyše 10 rokov je zmluvným spolupracovníkom Ľudových novín, zároveň aj maďarského mládežníckeho časopisu „Pajtás".

Občas ho vydavateľstvá poverujú aj vypracovaním návrhu knižného obalu a jeho ilustrácie. Pracuje svedomite a presne, je uznávaným a vyhľadávaným umelcom.

Vo svojom dvojizbovom komfortnom byte na Damjanichovej ulici opatruje haldu archívneho fotomateriálu, od najstarších po najmodernejšie z rôznych tematík. Potrebuje to, keďže ilustrácie si vyžadujú autentičnosť, presnosť a precíznosť.

Taký je aj jeho životný rytmus.

— *Dvadsaťtri rokov pracujem na tomto poli,* — hovorí György Szitás. — *Kedysi som pracoval v pohraničnej službe, tam som začal kresliť do časopisu „Határőr".*

Svojimi úspešnými, pestrými, realistický štýl sledujúcimi grafikami bol náhle objavený a čoraz viac uznávaný.

Bol žiakom všeobecne váženého Istvána Bócz-Köpeczyho. Svoje diela nevystavoval, keďže tieto na stĺpcoch rôznych novín a časopisov pochodili celý svet.

Nezasvätení do jeho životného rytmu mnohí mu závidia, že môže doma pracovať, vstávať podľa vôle a vyhnúť sa návalom mestskej dopravy najmä v špičkovom období.

Keď mu to pripomeniem, usmeje sa a poznamenáva : 12 rokov som nebol na dovolenke.

— *Ako súkromný človek v čom nachádzate zálubu vo voľnom čase?*

— *Plávam, čítam, odpočívam. Občas odcestujem k rodičom, ktorí sú už dosť v pokročilom veku. Bývajú v Kondoroši a spolu s rodinou ma vždy s veľkou láskou očakávajú. Oni ešte dobre hovoria po slovensky, ponechali si aj staré rodinné meno — Szloszjarových.*

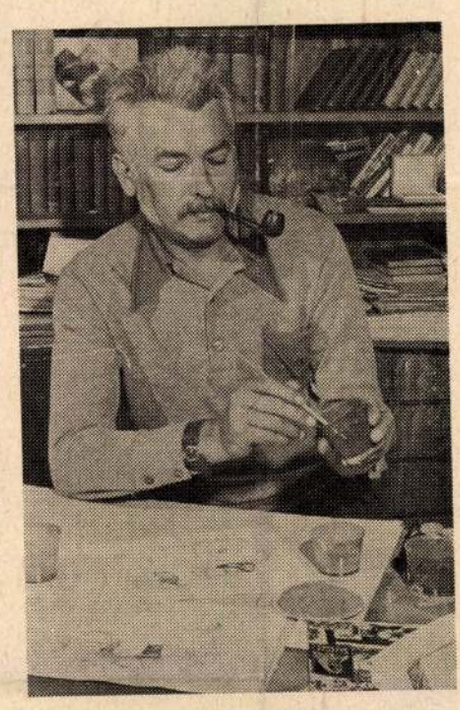

— *Pokúsili ste sa už aj maľovať?*

— *Ako každé umenie, tak aj maliarstvo si vyžaduje celého človeka a veľa voľného času,* — hovorí umelec. — *Až budem v dôchodku, aj na tomto poli si prídem na svoje. Dúfam, že sa dožijem tohto kľudného obdobia . . .*

Ondrej Z. Zwada

Agneska Laczková pôjde do slovenskej školy

Skromne poznamenala, tešila by sa, keby sa jej podarilo aj v galgagutanskej škôlke dosiahnuť také pekné výsledky vo vyučovaní slovenského jazyka aké dosiahli v sámsonházskej. Prajeme jej to úprimne. Poznamenávame však, že to v prvom rade závisí od nej.

—if—

Detičky zo strednej skupiny

Tieto dietky od septembra budú už školáci

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LOBOGÓ

Szitás György

1021

SZITAS GYÖRGY rajza

sorban is a személytelen, mechanikus eljárás nyilván csökkenti a vizsgázó lámpalázát, illetve félelmét. Aztán a nyert adatokból azt is meg lehet állapítani, mennyire tér el egymástól az egyes vizsgázók által felmutatott teljesítmény. Ebből következtetéseket lehet levonni a különböző vezetőiskolák minőségére, meg lehet állapítani, hol hagy kívánnivalókat maga után az oktatás. S ha bizonyos fogyatékosságok ismételten felmerülnek, könnyebben lehet azok eredetét kideríteni, és megszüntetésükről gondoskodni.

Megállapítható továbbá, hogy a vizsgára kiszemelt városrészek megfelelnek-e ma még a követelményeknek. A közlekedési nevelés és a balesetelhárítás tekintetében is várhatók értékes információk. A két nevezett tartomány műszaki felügyeleti hatóságai — ezek bonyolítják le a vizsgákat — előzetes kísérletekkel tájékozódtak az új rendszer hasznavehetőségéről, és az elvégzett 100 ezer kísérleti vizsga eredményei teljes mértékben megfeleltek a várakozásnak. A komputer által ellenőrzött vizsgák kiértékelését minden negyedévben végrehajtják, és értesítik a vizsgázót és vizsgáztatót, mely pontokban tért el a vizsga eredménye az átlagtól.

Szitás György, grafikus

③ Kalandos NYARALÁS

Írta: TEKNÖS PÉTER

Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

17.

A szülők azt hiszik, hogy meg sem állnak a Szeliditóig, pedig leszállnak még Budapesten. Onnan irány a Déli pályaudvar és álmaik álma, a Balaton.

18.

MEGTELT!

Ez is megtelt. Akkor hazautazunk?

Hazautazni? Elment az eszed?

Keresünk egy vadkempinget.

19.

A vadkemping...

HANDS UP

20.

Te, ezek nagyon néznek minket. Jól dugd el a pénzt.

Bízd csak ide, kisapám!

21.

22.

Ez a négy kis mama kedvence, biztos tele vannak dohánnyal.

Majd megszabadítjuk őket a fölös tehertől.

23.

Nem is volt rossz fogás.

Legalább valami kaját vettünk volna, mielőtt ellopják a pénzünket!

Bird ki, pajtikám, már csak 123 kilométer Budapestig!

Nézzétek, egy rendőrautó!

VÉGE KÖVETKEZIK.

fémhuzal, nád vagy mas anyagu virágrácsra vezethetők. Ennek hiányában hosszan, zuhatagszeszűen lecsüngenek, a mennyezetről aláfüggő vagy falra erősített tartóban élő növényről.

Megmarad kedvezőtlen fényellátottságú helyen is. A mérsékelt meleg, 18 C-fok körüli hőmérséklet kedvező számára. Száraz szobalevegőn sem esik áldozatul az atkáknak. Legfeljebb levélfoltosí-

a kedvezőtlen adottságo'. miatt már nagyon legyengül. A leveleit már teljesen vagy részben elvesztett hajtásrészei még leveles részüknél vagy tőből levághatók. Az egy-két leveles hajtásdarabjai eldugványozva meggyökereztethetők. Legjobb kettesével-hármasával együtt nevelni, közepes méretű tartóedényben, Florasca B

ghírű elő-

ája.

B-ről.
nthy Szín-

Margitnál.
a.

B-ről.

m.
öttusa

dalmi szer-

a.
Totó.

ré Kiss Manyiról.
16.00: Műsorainkat ajánljuk! (sz.).
16.30: Öttusa VB (sz.).
18.05: **A sárospataki vár** (sz.). A történelmi épületegyüttes a 16. századi késő reneszánsz felbecsülhetetlen értékű emléke. A film „körüljárja" az épületet, bemutatva sok-sok szépségét, a felfedezés szándékával is.
18.40: Esti mese (sz.).
18.50: Tévétorna (sz.).
19.00: A Hét (sz.).
20.00: Hírek.
20.05: A közbenjárók. Angol film (sz.).
21.40: Sporthírek.
21.50: Egy hang és néhány maszk (sz.).
22.20: Hírek.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Mit üzen a Rádió?
9.00: Vajda János versei.
9.11: A hét zeneműve. Cherubini: d-moll requiem.
9.41: Réce, ruca, vadliba...
10.05: Nyitnikék.
10.35: Schubert: V. szimfónia.
11.05: Kocsár Miklós fúvósműveiből.
11.22: Bioritmus.
11.42: Magányos utazás, 7. r.
12.35: Válaszolunk hallgatóinknak.
12.50: Zenei érdekességek az elmúlt hét műsorából.
14.40: Annuska.
14.54: Édes anyanyelvünk.
15.10: Tudósítás az öttusa VB-ről.
15.13: Kórusművek.
15.28: Gyermekhősök találkozója.
16.05: Népi muzsika.
16.30: Megszületett! Dok.-műsor.
17.10: Tudósítás az öttusa VB-ről.
17.15: Az önkényuralom és a kiegyezés kora irodalmának hetei.
19.15: Hosszú telefon, hangjáték.
19.46: A zenéirodalom remekműveiből.
20.45: Akit szeretek, amit szeretek.
21.33: Az önkényuralom és a kiegyezés kora irodalmának hetei.
22.31: Népdalok, néptáncok.
23.35: Filmzene.

23.10: Rádióoperettekből.

3. MŰSOR

8.08: Parasztbecsület, részl. Szt.
8.54: A Bartók Vonósnégyes hangversenye. Szt.
10.25: Új Zenei Újság.
11.06: Hangszerszólók. Szt.
11.26: Az ÁHZ hangversenye. Szt.
13.05: Popzene. Szt.
14.00: Kis magyar néprajz.
14.05: Békés vadászat, dok.-műsor.
14.40: Bizet operáiból.

3. MŰSOR

8.08: Márta, részl. Szt.
9.00: Orosz és szovjet kamaramuzsika. Szt.
10.30: Rádiólexikon.
11.05: Szimfonikus zene. Szt.
13.07: Perényi Eszter (hegedű) és dos Ferenc (zongora) hangversenye. Szt.
14.04: Csajkovszkij operáiból. Szt.
15.00: Szimfonikus zene. Szt.
16.30: Huszonöt perc beat. Szt.
16.55: Arthur Rubinstein (zongo Henryk Szeryng (hegedű) Pierre Fournier (gordonka) vételeiből. Szt.
18.03: Mese született, dok.-műsor.
18.26: Puccini: Manon Lescaut, 4 f opera. Szt.
Közben: 19.42: Láttuk, hallottuk.
20.47: Mozart-művek. Szt.
22.29: A Benkó-dixieland együttes hangversenye. Szt.
23.00: A hét zeneműve.

MŰSOROK

VASÁRNAP

Körszínház: Énekek éneke (fél **Hilton-Dominikánus udvar:** Pe lesi-vígopera (8). **Állami Bábszín vendégjátékai:** Lúdas Matyi (Hű völgyi Színpad, de. 11 Városma Színpad, du. 4). **Fővárosi Nagy kusz:** Intercirkusz (de. 10. fél 4, 8). **Kisstadion:** Olimpiai parádé, Ukrán Jégrevü műsora (fél 8).

HÉTFŐ

Zenélő udvar: Bächer Mihály goraestje (8). **Budai Parkszín** Alvin Ailey American Dance The (8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Inter

Szitás György. grafikus

1 Kalandos NYARALÁS

Írta: TEKNŐS PÉTER

Rajzolta: SZITÁS GYÖRGY

armeröltöny, kiving, lapos sarkú pő: önként vállalt egyenruha. lene a kislányok talán csak ak- or tiltakoznának, ha ezt az uni- rmist valamilyen előírás kötelezővé tenné.

A kánikula találékonnyá tesz. Nagy melegben a keskeny pántos, kivágott felsőrészek széles választéka tárul elénk. Fő, hogy ne melegítsen, engedje, hogy levegő és napfény érje a testet.

za.

szl.

ny.
szerk.

n.

Közv.

i orvos

felvéte-
leiből. Szt.
14.15: Zenekari muzsika. Szt.
15.55: Képek a régi zene világából.
16.25: Művészlemezek. Szt.
17.24: Elkobzott levelek. Dok.-műsor. Szt.
18.05: Bálint Mária hegedűestje. Szt.
Közben: kb. 18.45: A magyar szépprózа századai.
19.33: Fricsay Ferenc Strauss-műveket vezényel. Szt.
20.30: Popzene. Szt.

Telesport — Sporthírek, szovjet spartakiád, összefoglaló (sz.).
Kb. 22.45: Hírek.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Mit üzen a Rádió?
9.00: Tompa Mihály versei.
9.10: A hét zeneműve.
9.40: Egyik így, másik úgy.
10.05: Nyitnikék.
10.28: Versek.
10.35: Szimfonikus zene.
11.19: Latin-amerikai históriák.
11.39: Goda Gábor: Magányos utazás. 1. rész.
12.35: Válaszolunk hallgatóinknak.
12.50—14.35: Zenei érdekességek az elmúlt hét műsorából.
14.35: Árvíz.
14.54: Édes anyanyelvünk.
15.10: Cigánydalok.
15.28: MR 10—14.
16.05: Andor Éva énekel.
16.31: Az én nagyapám.
17.10: Jókai: Az új földesúr. 1. rész.
18.05: Filmdalok.
19.15: Régi híres énekesek műsorából.
19.35: **Sajtókonferencia — a Balatonról.** A házigazda — Ábrahám Kálmán miniszter — munkatársaival várja a kérdéseket, javaslatokat, ötleteket. A sajtókonferencia egyik célja, hogy nevezetes tengerünket közösségi összefogással, erővel mentsük, őrizzük.
20.35: Népi muzsika.
21.00: Gazdaságról mindenkinek.
21.30: Jasha Heifetz lemezfelv. 10. r.
22.25: Amerika 1979. I. rész.
22.35: Csak felnőtteknek!
23.25: Mendelssohn: III., skót szimf.
0.10: Madrigálok.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Népi zene.
8.33: Friml operettjeiből.
9.30: A Dolina-völgy.
12.00: Népdalok.
12.33: Kis magyar néprajz.
12.38: Tánczenei koktél.
13.25: Mit ér egy fehér

22.00: A hét zeneműve.
22.30: Verdi: Attila. Részl. Szt.

MŰSOROK

VASÁRNAP

Körszínház: Énekek éneke (fél 8). **Városmajori Színpad:** Hurrá, fiú!!! (8, esőnap 2-án). **Hilton Szálló udvara:** Pergolesi-vígoperák (8, esőnap 30-án). **Vidám Színpad:** Az ikrek (8). **Állami Bábszínház** vendégjátékai: Rókamesék (Hűvösvölgyi Színpad, de. 11 és Városmajori Színpad du. 4). **Szentendrei Teátrum:** Köz Társasági Hunczutságok (du. 5); Dundo Maroje (8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Intercirkusz (de. 10, du. fél 4 és fél 8).

HÉTFŐ

Zenélő udvar: Jandó Jenő zongoraestje (Beethoven-estek 3., 8). **Zichy-Kastély:** A Debreceni MÁV Filharmonikus Zkr hangversenye (Nyári zenekari estek B/3 és C/6., 8). **Városmajori Színpad:** Hurrá, fiú!!! (8). Az **Állami Bábszínház** vendégjátéka: Rókamesék (Újpesti Úttörőház, du. 2). **Fővárosi Nagycirkusz:** Intercirkusz (fél 8).

Szitás György grafikus

Szkrebickij: Az „

Nin szabad

19.

23.

sadalmi tevékenységéért a *Érdemrend arany fokozatát* nyozta.

A munkásőrség megalaku 25. évfordulója alkalmából az Tanács eredményes munkáju

Szétás György, grafikus

Udvarhel

19.

Nirszabad

30.

Szitás György, grafikus

19

Bars Sári: Horgánverencse

Népszabadság, Bp. 1981 okt. 18

Szitás György, grafikus

Szaulin: Az időjós egér 19.

Népszabadság, Bp. 1981. okt. 25

Szitás György grafikus

20.

Pauntovnyj A nyúl lába

Nirszabadsád Bp. 1979 szept. 23.

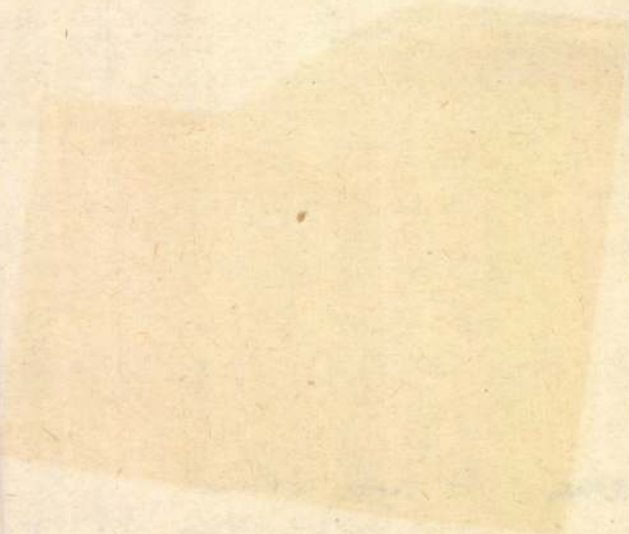

Szitás György, grafikus

Szitán György rajza

kis D 20.

szabadság, Br. 1979 júl. 8

Szitás György, Grafikus

20.

Prisvin A vén gomba

Nirszabadság, Bp. 1979 júl. 22

Szitás György, grafikus

Gellért Antal Endre: Kellemetlen emlék 20.
Népszabadság, Bp. 1980. március 30.

Szitás György, grafikus

Jankovich Terenc. A grófkisasszonyok csónakjában 20.

Nizszabadság, 1979 okt. 10 7.

Szitás György, grafikus

Obrazcov: A kisnyúl. 20.

Népszabadság, Bp. 1979 júl. 29.

Szitás György grafikus

Tamás [illegible]che vízében 20.

Népszabadság, Bp. 1970 okt. 14.

Szitás György grafikus

Dékány nóemán: A kintó

20.

Nep szabadság, Bp. 1980 szept. '14

Szilás György grafikus

Danos József: holgasors

Nincszabadság.

Bn. 1979 abt. 21.

20.

Szilás György, kasikoltúrske grafikus

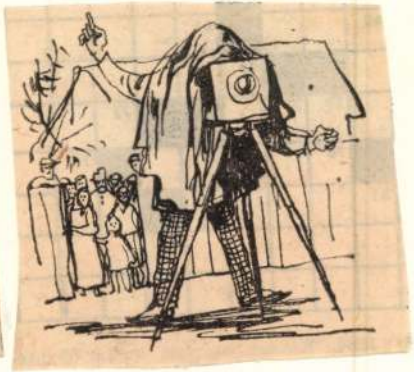

Bakó József: Tényképen az iskolában 20.

Ba. 1979 okt. 28.

Nincszabadság.

Szitás György, grafikus

Dessewffy Sándor: Levél az uborkában 17

Nep. szabadság, Bp. 1980 júl 27

Szitás György, grafikus

Csulák Mihály: A nagy szortimentum

Nep. szabadság, Bp. 1980 júl. 20.

20

Szitás grafikus

Schmidt Egon: A kakukktojás 20

Népszabadság, Bp. 1980 jul. 20

Szitás György, Grafikus

Prisvin: Kutyalecke 20.

Nepszabadsag, Bp. 1980 jul. 13.

Szitás György, grafikus

Szabó Zoltán: Legelső ütközetem 20

Népszabadság, Bp. 1980. ápr. 17.

Szitás György grafikus

Tamási Áron: Csépelünk

20.

Népszabadság, Bp. 1980. ápr. 13.

Szitás György, karikaturista

Borsos Miklós: Játék és ábrázat 9.

Népszabadság, Bp. 1980 ápr. 6.

Szitás György, grafikus

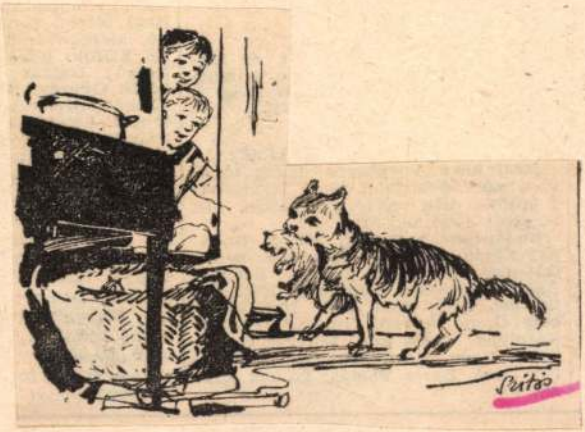

Asztalos István: Kamvas 20.

Nepszabadság, Bp. 1980 ápr. 20.

Szitás György karikaturista

E. Kovács Kálmán. Hogyan lettem kovács? 20.
Népszabadság, Bp. 1980. május 11.

Szitás György, grafikus

Tari János: Az ebéd

20.

Népszabadság, 1980 május 18.

Szitás György, grafikus

Csarusin: A csintalan bacsok 20

Nepszabadság, Bp. 1980 aug. 17.

Szitás György grafikus

Verbőczy István: A Virágos néni napja 20

Népszabadság, Bp. 1980 aug. 24.

Szitás György, grafikus

Petrovácz István. A legelső magyar ember 20.

Népszabad 87 Bp. 1980 aug 31.

Szitás György, grafikus

Hegedüs Béla Dániel: Így otthon 20.

Népszabadság, Bp. 1980 júl. 6.

Szitás György grafikus

Mányi László: Próbavásárlás

Népszabadság, Bp. 1980. szept. 21.

20

Szitás György, grafikus

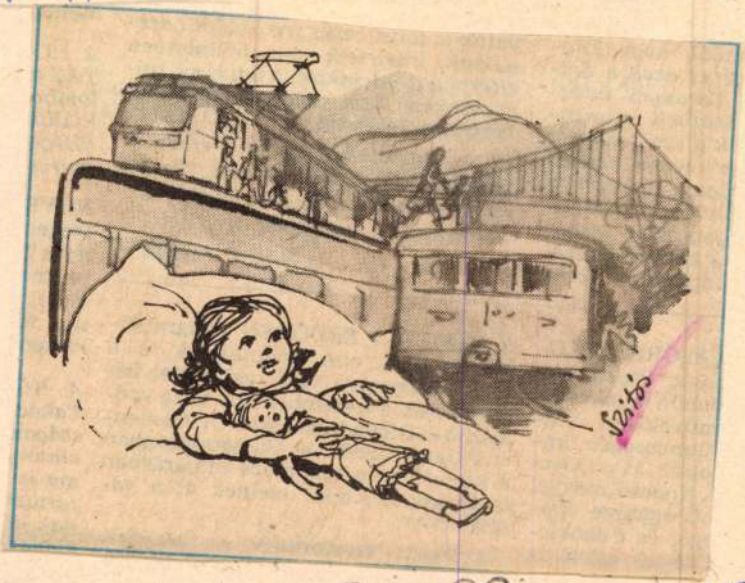

19.

Sarkady

Nőiszabadság, Bp. 1981. jan. 25.

Szitás György, grafikus.

Szkrebicky Dermeszkó hidegben 19.

Népszabadság Bp. 1981 febr. 22.

Szitás György, Grafikus

20.

E: Kovács Kálmán: Árva Pett

Nérszabadság, Br. 1980 jún. 29.

Szitás György, grafikus

Szombathy Viktor i Szudor Pali kusmája 20.

Nemszabadság, Bp. 1980 jún. 22.

Szitás György, grafikus

Voronkova: Az élő lámpa 20.

Népszabadság, Bp. 1980 jún. 1.

Szitás György, grafikus

Nagy István: Dideryő Telek 20.

Nérszabadság, Bp. 1979 nov. 18.

Szitás grafikus

Szabó Pál: Liba pántlikás 20.

Népszabadság, Bp. 1979. nov. 11. 20.

Népszabadság, Bp. 1979. dec. 31.

Szitás György, grafikus

Gratulálunk
MIKI EGÉRNEK
50. SZÜLETÉSNAPJA ALKALMÁBÓL
Szövegét írta: Romhányi József
Rajzolta: Bánki Kati, Szitás György

26.

24.

ASZTAL

nyét nemcsak a ka-
llogó gyertyák nö-
a környezet is,
eri, megsokszorozza
llognak a poharak,
nyérok — feltéve,
elmosogatva, meg-
ltek az asztalra.
evőeszközök is, ér-
kirakva, keretezve
zínfolt a papírszal-
az asztalt néhány
gyertya, csillogó

pogósra keményí-
sztabrosz, fényes-
vőeszköz tette ün-
sztalt, amelyre a
ente egyszer-két-
erviz darabjai ke-
. Ennyi merev ün-
nepélyességre nincs szükség. A meglevő tárgyak egyszerűsítik, könnyítik a környezet szépítését. Nem kell már nylonnal óvni a fehér abroszt (mindig is kellemetlen volt nézni is, hozzáérni is!), enzimes mosószerek teszik egyszerűvé, könnyűvé tisztán tartását. S nem is kell már ragaszkodnunk a fehér színhez, a nemes anyaghoz, felválthatja azt valamilyen szép mintájú, „mosható papír" abrosz. Lehet szettel is teríteni — változatos anyagúak kaphatók. De elképzelhető, hogy minden teríték alá papírszalvétát — „eldobó" szettet — helyezünk. Szép szí-

rui, nogy az illető nem mankóval jár (azokat tolja félre), nincs a karján kisgyerek (a kisgyerekes mamákat taszigálja) és messze van még attól, hogy számolja az éveket a nyugdíjig. Kiderült már a körülírásból, hogy úgynevezett életerős fiatalemberről van szó, aki testi erejét ott hasznosítja, ahol előzékenynek, udvariasnak kellene lennie.

Az előbbi képben nyilván van némi túlzás, de a lényegét tekintve nincs: sokan ugyanis divatjamúltnak tekintik az udvariasságot, a múltból örökölt rossznak, úrmajmolásnak. Sokan magatartásuk igazolására „ideológiát" is gyártanak, amelyet valahogyan így fogalmazhatnánk meg: a nők kiharcolták maguknak az egyenjogúságot, tehát egyenlőek vagyunk, egyenlő jogokkal, akkor miért adnám át a helyemet a villamoson?; vagy más fogalmazásban: én is dolgozom, nem? Én nem fáradhatok el? További variáns: nekem is 45 forintért adja a BKV a villamosbérletet, forintért a vonaljegyet, nem?

Korántsem akarok oda kilyukadni, hogy az udvariasság legfontosabb mércéje átadjuk-e a helyünket (mi férfiak, vagy kamaszgyerekek) a villamoson, más járművön a gyerekkel utazó anyáknak, időseknek, rokkantaknak. Az udvariasság sokkal több ennél: magatartásforma, ember és ember közötti társadalmilag elfogadott érintkezési mód, egymás megbecsülése kifejezésének egyik eszköze, a kölcsönös tiszteletadás része.

A KÖLCSÖNÖSSÉG elengedhetetlen eleme az udvariasságnak. Arról jutott ez eszembe, hogy a minap a villamoson a következő apró (apró?) jelenet tanúja voltam. Fiatal anyuka szállt fel két és fél év körüli gyerekkel a karján. Az ülőhelyeket elfoglalóknak ettől a pillanattól rengeteg érdekes látnivalót kínált a kies Mező Imre út (egyik oldalon a villamosremiz, a másikon a Józsefvárosi pályaudvar), mert merevedésig tekerték a nyakukat, hogy minél többet lássanak ezekből a látványosságokból. Kivétel egy idős né-

túlzással), mint öt vendégnek a hatodikra várnia. Nemcsak azért, mert a háziak és a többiek is idegeskednek, nem történt-e valami baja a vártnak, hanem azért is, mert bizonyos kivagyiság kifejezője is a „mit nekem..., majd megvárnak" (kis)királyi nézet tönkretehet egy kellemesnek ígérkező estét. Nálunk ugyan nincsenek királyok, de az uralkodó (munkás)osztály tagjai vagyunk. Tehát a mi pontosságunk is lehet ennek az osztálynak az udvariassága.

Az antivilágban az udvariasság szabályokkal volt körülbástyázva, rögzítve annak minden mozzanatát. Ezek az előírások merev formákba gyömöszölték a kapcsolatokat. Mindenre volt szentencia, mindenre volt magyarázat. Emlékszem az egyik ilyen szabálygyűjteményre — szigorúbb volt, mint a BTK —, amelyben a következő formula volt olvasható: vendégségben ne üljünk a szék sarkára, mert akkor a házigazdának az az érzése támadhat, miszerint nem érezzük jól magunkat, és alig várjuk már, hogy elrohanhassunk. S teljesen kényelmesen sem ülhetünk, mert akkor az az érzése kell hogy támadjon a vendéglátónak, miszerint sohasem akarunk hazamenni.

Szóval ezek a regulák a regulák miatt, önmagukért voltak. A forma volt a lényeg, a szabály, jaj, nehogy megsértsük már azt valahogy. Nem a belső kényszer, hanem „a jaj, mit szólnak majd az emberek" porhintő farizeuskodása volt a jó modor, az udvariasság kikényszerítője. A Prokrusztész-ágyba kényszerített normák a látszatot védték, nem a lényeget. Ne vessenek rám követ, ha most egy hirtelen fordulattal látszólagos ellentmondásba kerülök önmagammal, és az udvariasság kialakult formáival szállok vitába. Igaz, hogy az udvarias férfi a nő bal oldalán (nem a nő a férfi jobb oldalán) halad. Beidegződés, megszokás, udvariasság. De nem szabad ezt sem — mindamennyi más szabályát az udvariasságnak — fetisizálni. Mert lehet valaki jól nevelt, udvarias, figyelmes, akkor

Szépek és jók azok az edények, a
hezálló nyél, jó fogású fül könnyíti
Valószínűleg a törési százalékuk

(A képeket

HA VÁRATL

„Ha váratlan vendéged érkezik és semmid nincs a háznál, végy húsz tojást..." — olvashatjuk nagyanyáink szakácskönyvében. Próbáljunk ennél használhatóbb tanácsot adni napjaink háziaszszonyának (habár nem árt, ha minden eshetőségre készen, mindig van otthon néhány tojás, egykét konzerv, valamennyi por alakú nyersanyag, hiszen ezek bárhol — szekrényben — gond nélkül tárolhatók).

Szitás György grafikus

Tenagy Sándor: Vizivár (4) illusztráció 20.

Népszabadság, BP. 1978 nov. 12.

Szitás György, grafikus

Sarkady Mária: A kastély, ahol világgá ment (2) 20.

Népszabadság, Bp. 1979. június 18.

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIÁBA
1995 február 2 - án, 18 órától 20 óráig

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára

A kiállítás február 26 - ig tart nyitva, szerdától vasárnapig 10 és18 óra között.
Szünnap : hétfő és kedd.

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
H -1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel./Fax: 115 - 2165
Szalóky Károly

/ A galéria működését az **INTERFACE Számítástechnikai KFT** támogatta. /

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

SZIRTES JÁNOS

festőművész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást 1991. január 8-án 15.00 órakor

fe LUGOSSY LÁSZLÓ

képzőművész nyitja meg.

A BÉKÉSCSABAI MEGYEI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSAI 47.

SZIRTES JÁNOS

kiállítása

Massage * Message

BEKE LÁSZLÓ és SZIRTES JÁNOS

előadása

1994. május 12. csütörtök 19.00

1094 Budapest, Tűzoltó 72.

SZIRTES JÁNOS
BUDAPEST 1025
FELSŐZÖLDMÁLI 11
HUNGARY
TEL 36 1 1888 661

BUDAPEST 94 V.-4 1525

MAGYARORSZÁG 0008 FORINT

LÓSKA LAJOS

BUDAPEST

FELSŐZÖLDMÁLI ÚT 61-65
A LÉPCSŐHÁZ FSZ. 2.

1025

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

SZIRTES JÁNOS

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1992. OKTÓBER 21-ÉN, 20 ÓRÁRA.
A MEGNYITÓN ELHANGZIK:
SZEMZŐ TIBOR: KVINTETT VONÓSNÉGYESRE ÉS
ASZTALI AKROBATÁRA, ŐSBEMUTATÓ.
KÖZREMŰKÖDNEK:
SZIRTES JÁNOS
SZEMZŐ TIBOR
A FEKETE ZONGORA VONÓSNÉGYES
PAPP PÉTER
NÉDER SAROLTA
ERNST MÚZEUM, BUDAPEST VI., NAGYMEZŐ UTCA 8
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:1992. NOVEMBER 22-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-TŐL 18 ÓRÁIG

SZIRTES János

Szirtes János Kiállítása: Vásári Hangverseny és Kiállítóterem, Zalaegerszeg 1993. febr. 19.–

márc. 14. ben Fe Lugosy Lad 11 p.ill

Szirtes János

1954-ben született Budapesten. Tanulmányait Pozsonyban kezdte grafika szakon 1975-ben, majd két évvel később a budapesti Képzőművészeti Főiskolán folytatta. Több művészeti csoportosulás tagja, ezek közül talán a legfontosabb az INDIGO, azaz az Interdiszciplináris Gondolkodás, melynek vezetője Erdély Miklós volt.

Szirtes nem egy kitüntetést mondhat magáénak, a legutóbbiak egyike az 1990-ben kapott Munkácsy-díj.

(A kiállítás november 22-éig tekinthető meg az Ernst Múzeumban.)

T. K.

SZIRTES János

M. Hírlap 1992. nov. 7

a román nyelv és irodalom tanára k
A Direct (hozzávetőleges fordí
a nyolcvanadik számot. 1991 végén
és nyomdai költségek robbanásszerű
nyelvű napilapot — a Bihari Naplót —
hetilap, a Kelet-Nyugat, az ifjúságho
a megjelenés bizonytalan
A most 48 éves Gheorghe Mold
a Bihari Napl

— *Mit jelent ma egy nagyváradi magyar újság alkalmazottjaként románnak lenni?*

— A nemzetiséget, egy nemzethez való kötődést nem a szülőktől kapjuk, azt az ember saját magának választja. Én például azt szeretném, hogy magyar feleségemtől származó kisfiam 18 éves korában maga döntse el: miféle náció tagja akar lenni. A nemzetiségnek szerintem semmi köze a történelemhez, mert elsősorban a nyelv segítségével határozható meg. A románsághoz való kapcsolódásomat Lucian Blaga (és nem elsősorban Eminescu) nyelve jelenti és az, hogy románul gondolkodom; reggel pedig, rögtön az ébredés után, románul szólalok meg. A nemzetiséget egymásra épülő darabokból, részekből állítja össze magának az ember. És itt jutunk el a magyar nyelvű napilap román nemzetiségű munkatársáig. Magyarul írok (ha éppen nem akad valaki a szerkesztőségben, aki lefordítaná a szövegemet), mert ez a munkahelyi kötelességem. De olyan ez, mintha egy táblára rónám a betűket és akármikor letörölhetjük az egészet. Románul ez már nem áll, hiszen román nyelvű írásbeliségemet román nyelvű gondolkodás előzi meg és kíséri végig.

— *Akkor a Direct szerkesztése volt a fajsúlyosabb munka?*

— A Direct számomra a mesterség gyakorlása volt és semmi több. Lehet, hogy ez kissé keserűnek tűnik, pedig nem a lap meg-

Tisztelettel meghívom Önt
1992. február 4-én 18 órára

Szirtes János

festőművész
kiállításának megnyitójára
Megnyitja: Széphelyi György
művészettörténész
A kiállítás március 8-ig látható.
Nyitva: szerdától vasárnapig 10 - 18 óráig
Szünnap: hétfő és kedd

VÁRFOK 14. MŰHELYGALÉRIA
H-1012. Budapest
Várfok u. 14.
Telefon/fax: 115-2165
Szalóky Károly

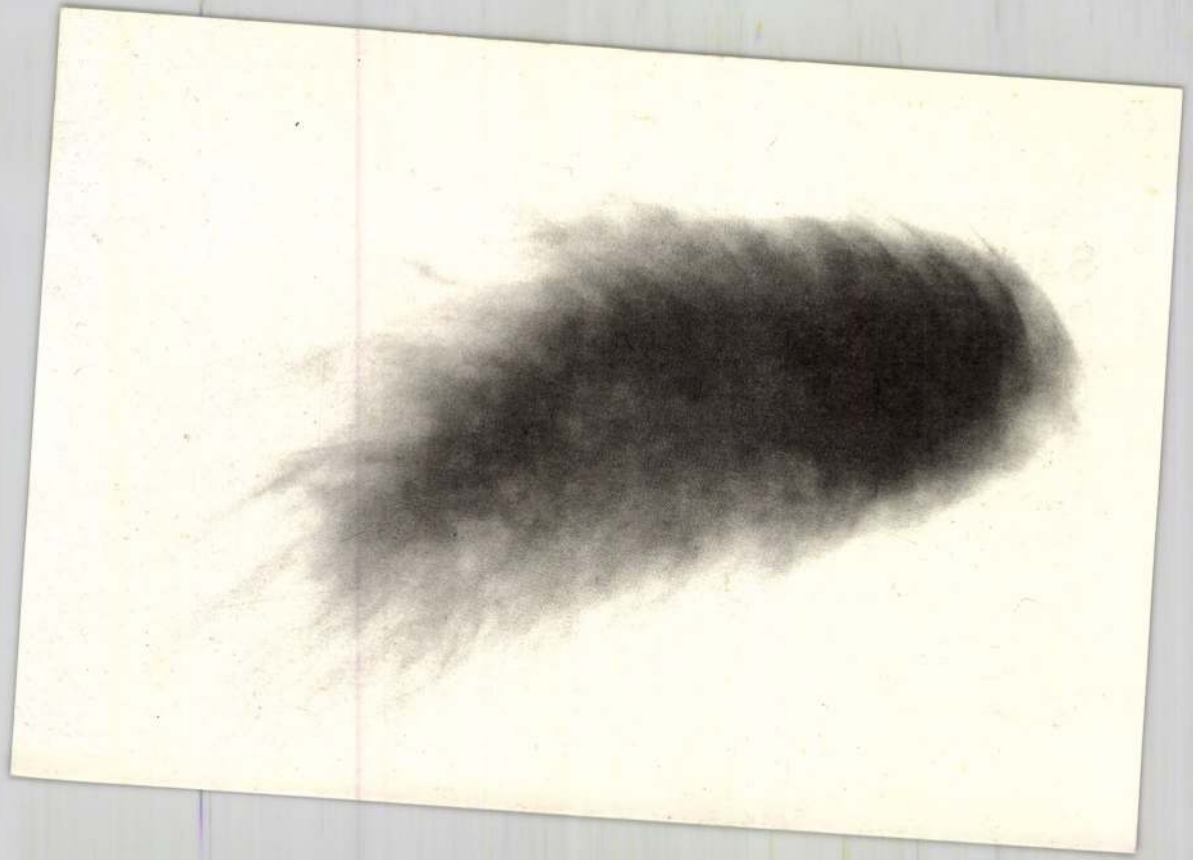

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 SEP 8

PEST MEGYEI HÍRLAP

Szirtes János,
grafikusművész

1021

A csodaszarvas

Az Ernst Múzeumban rendezett tárlat anyagából

Szirtes János festménye

kiábrándul

A kiskerttulajdonosok ilyenkor ősz elején jóleső érzéssel mérik fel: mégiscsak érdemes volt vesződni! Igaz, hogy a szárazság miatt nem minden sikerült úgy, ahogyan eltervezték, de azért sok minden megtermett. Most a betakarítás, a téli tárolás következik. Még az sem késett el, aki másodültetésről gondolkodik. Csak meg kell fontolni, hová mi kerüljön, hogy még beérjen a hátralévő másfél hónap alatt. A jó gazda már most mérlegeli, mit érdemes jövőre vetni.

A kacat is hasznos lehet

Barkácsoljunk

Egyre többen vélik úgy, a barkácsolás nemcsak kellemes időtöltés, hanem hasznos elfoglaltság is. Ehhez pedig elengedhetetlen, hogy a különféle munkákhoz való alapvető szerszámokat beszerezzük. A szerszámok megvásárlására fordított kiadás hamar megtérül.

Célszerű rendszeresen beszerezni a szerszámokon kívül a különböző apró, nélkülözhetetlen alkatrészeket is. Minden barkácsolónak előre mérlegelnie kell a háztartási berendezések javításával és a különféle eszközök, tárgyak előállításával járó munkákat. Felesleges pénzpocsékolás például tartalékcsövet venni egy új tv-készülékhez, de minden háztartásban lennie kell például tartalék biztosí-

A kistermelőknek nyújt segítséget

A feltételek most is kedvezők

Az állam sokféleképpen segíti, támogatja a kistermelőket. A következő
ben tájékoztatunk e támogatás néhány fontosabb módozatáról. Mezőgazd
sági kistermelőknek kell tekinteni az állami támogatás szempontjából
háztáji és kisegítő gazdaságokat, valamint az egyéni termelőket. Az ál
mi támogatás tekintetében a mezőgazdasági szakcsoportok közös me
gazdasági tevékenységére a mezőgazdasági nagyüzemekre vonatkozó r
delkezéseket alkalmazzák. A mezőgazdasági szakcsoportok tagjai házt
kisegítő és egyéni gazdaságuk után, a mezőgazdasági kistermelőkre von
kozó rendelkezések szerint részesülnek állami támogatásban.

Ha fóliás

Például *bogyós* gyümölcsös telepítéséhez csökkentett áron vásárolhatnak szaporító anyagot, ha legalább 500 négyzetméternyi terület teljes termésére három évre termékértékesítési szerződést kötnek valamelyik mezőgazdasági nagyüzemmel: állami gazdasággal, termelőszövetkezettel; ÁFÉSZ-szel; zöldség-, gyümölcsértékesítő szövetkezeti vállalattal; konzerv- vagy hűtőipari vállalattal.

A mezőgazdasági kistermelők a

vetelménye. Ezt szolgálja az a r
delkezés, amely szerint a mezőg
dasági kistermelők a *kerti trai*
(7,5 kW teljesítményig) és enne
mezőgazdasági termelést szol
munkagépei (talajművelő, vető-t
tő, növényvédő és terménybetak
tó munkagépek, valamint utá
tók), a motoros kapa, a termény
ráló és -morzsoló, a motoros per
tező és porozó, a szecskavágó, to
bá a háti- és targoncás perme
valamint a fejőgép beszerzéseko
százalék támogatásban részesü
A mezőgazdasági nagyüzeme

Szörtes János

Grafi Zsuzsvéc

Bélyege az Élet és Irodalomban.

Élet és Irodalom
1983 ápr. 19

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 377-748, 340-726

Szirtes János, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 APR 13

1021

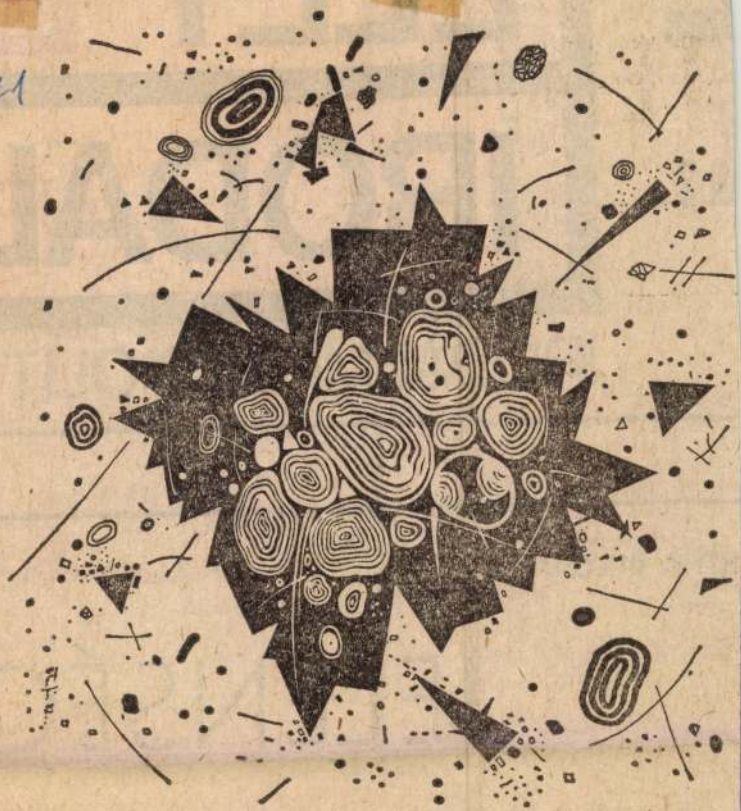

Szirtes János: Kroki

ben

k?

IRODALMI ÉS POLITIK

ERTHA BULCSU:

JELENSÉG

a szőke és szép. Szabályos az
, kék szemű és fiatal. Talán
éves. Üde, mint egy kisborjú

benne bizonyos sértettség. Caroline monacói hercegnőnek ágyba viszik a reggelit, ő viszont fél hatkor kel. Pedig szebb, mint a hercegnő. Talán egy kicsit üresebb az arca, de ugye, keveset olvasott

MK SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRLAP KIADO
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 OKT 22

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Szirtes János
grafikusművész

et 1021 .1984. SZEPTEMBER 22.

Szirtes János: A csodaszarvas

1984. SZEPTEMBER

Tárlatok az isk

Megnyílt a képzőművészeti vi

Hincz Gyula kiállítása a szolnoki Keresk és Vendéglátóipari Főiskolán

Képzőművészeti életünk-nek több mint tíz esztende-e ünnepi eseménye a kép-őművészeti világhét, amely-nek rendezvényei idén szep-ember 21 és 28 között vár-ák a közönséget. A világhét nottója ezúttal: „Képző- és parművészet az iskolában". ; téma áll a rendezvény-prozat középpontjában, er-ől tanácskoztak tegnap dél-lőtt a Kereskedelmi és Ven-églátóipari Főiskola szol-oki tagozatán megyénk

zékelhető eredményeket hozott. Örvendetes az is, hogy egyre több iskolában rendeznek időről-időre képző-

részt vett művész is mestere, gát, szoln ható festr Losonczi történész begyűlteki

A képző a későbbi sokszínű a közönsé Megyei M ságí Közp 26-tól Ba

Szirtes János, grafikusművész

Szirtes János: Rajz 86', tus, papír, 50 × 70 cm, 1986 (fotó Juhász Imre)

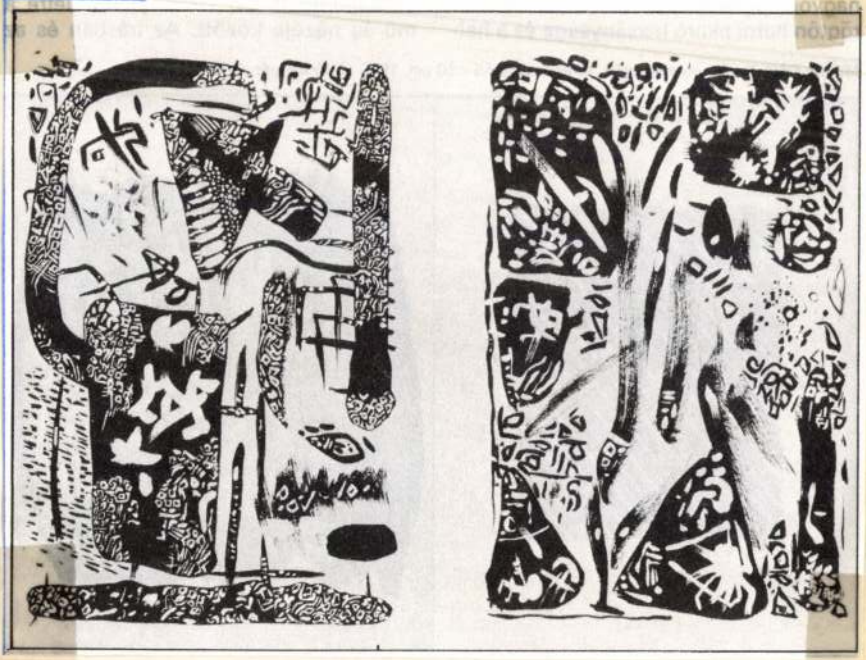

Művészet, 1988. január, 29 old.

Szirmayné Bayer Erzsébet

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1970 NOV 5

— **Hétfőn nyílik meg** Szirmayné Bayer Erzsébet képkiállítása a Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár előadótermében.

1970/

Szirtes János, grafikus művész 3.) Folytatás.
Lóska Lajos: a festő és performer. Szirtes János művészete.

3. Szobakép II., vászon, korom, akril, kréta,
100 x 145 cm, 1986. |repr.|

3 Szirtes János: Szobakép II,
vászon, korom, akril, kréta, 100 × 145 cm, 1986

4. Szobakép III, vászon, korom, akril, kréta.
100 x 145 cm, 1986. |repr.|

4 Szirtes János: Szobakép III,
vászon, korom, akril, kréta, 100 × 145 cm, 1986
(fotók: Juhász Imre)

Művészet, 1987. június, 26-old. és 27-old.

1021

Szirtes János

Szirtes János: Puff

Szirtes János, grafikusművész
Láska Lajos:

1) Folytatás

A festő és performer

Szirtes János művészete

Művészet, 1987. június, 24-old.

1 Tartós kullám, papír, tempera, 63×79 cm, 1985.

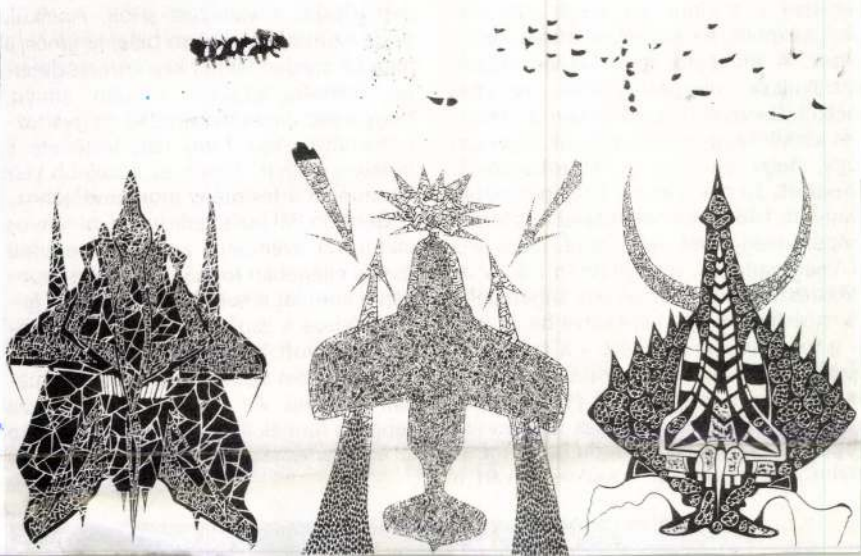

lyos formáival" a „metafizikai minőségeket" realizálja, a fényt hordozó színek egyéni, sajátos stílusában.

Rá kell mutatnunk Gerzson Pál képeinek a fényt hordozó színek és nyitott kompozíció mellett még egy nagyon lényeges formai – valójában szellemi – tulajdonságára: ez az ismétlődés. Életünk legalapvetőbb tevékenységei, a természet jelenségei ismétlődő jellegűek. De alapvetően fontos az ismétlődés a művészetben is: a ritmus jelensége ezen alapul, márpedig ez alapeleme a kompozíciónak. A művészet mint közlésrendszer kialakulása elképzelhetetlen ismétlés nélkül. Gerzson művészetében az ismétlés kétféleképpen is jelentkezik. Egyrészt úgy, hogy egy-egy témát többször is megfest. Jó példa erre a Szigligeti napló vagy az 1984-ben keletkezett kisméretű képein megjelenő aktok sora, de akár a Tömeg variációi, a *Hegytetőn I* és *II* is. Másrészt a formaelemek egy képen belül is ismétlődnek, így kapcsolva be az időt – a mozgást, az elmúlást – a művekbe. Érdemes ebből a szempontból szemügyre venni a *Megfejtések II* (1984) című nagyméretű festményt (csak mellékesen jegyzem meg, hogy Gerzson képei többnyire nagyméretűek – szüksége van a méretre ahhoz, hogy kifejezhesse gondolatait). Első látásra rendkívül bonyolult, egymást átható, színben eltérő formákat mutat a kép. Az alaposabb vizsgálatkor ezeket néhány formára redukálhatjuk: körívre, körre, háromszögre. Ezek más-más elrendezésben, más-más méretben, más-más színben s ebből fakadóan más-más értelmezésben szerepelnek a vásznon. Vagy csupán megjelennek, vagy támadnak, vagy őket támadják: ismétlődésük a változást jelöli. Anélkül, hogy ezúttal mélyebben belemerülnék a nagyon szépen festett kép ízes részleteibe, összefoglalásként csupán annyit, hogy a kép címét nyugodtan megváltoztathatnánk „Egy forró nap története a Balaton mellett" címre: ez közelebb visz bennünket a festmény mondandójához.

Gerzson Pál festészete a hagyományos piktúrával szemben, annak kiüresedett formái ellenében formálódott. Míg azonban e vonulat alkotóiban az éntudat felfokozódása a szubjektumlét redukciójával járt együtt, az ő művészetében a személyiség nem szűkül saját szubjektumának tudatára. Az életérzést fogalmazza képpé: a formák és színek konfliktusában az egyetemesség mozgását örökíti meg.

Láncz Sándor

Szirtes János, grafikusművész 2. Folytatás

Láska Lajos: a festő és performer. Szirtes János, művészete.

2

Z Szirtes János: Szobakép I,
vászon, korom, akril, kréta, 100 × 145 cm, 1986

Művészet, 1989. június, 25-old.

TOFIGYELO

PEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
an: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 MÁJ 4

1021

Szirtes János: Vázlat

kinthetők: őszinte dinamikájukkal és érzelmi kultúrájukkal. Thury installációja érdekes ugyan, de elsősorban atmoszférikus, jól illik a szép pincéhez. A látomás ihlete halvány benne. A jó alapötlet mögött elmosódnak — nem kellően kimunkáltak — a részletek. A kompozíció elemeire esik. A cserépből (ami az égetett agyag) így lesznek cserepek.

irodavezetőt, aki dzsentrimajmolásában erején felül költekezik, elveri szépséges felesége hozományát, váltót hamisít, s hogy magát mentse, kollégáját az öngyilkosságba kergeti, nejét a züllés szélére taszítja. És persze hajlandó vagyok részvétet érezni, amikor összeomlik. Tudom, hogy Barna úr nem egyszerűen alávaló gazember, erkölcstelen her-

telhető még ma is.

nárok megöregszenek

szerzőségét, a rendezői fogalmazás személyi tulajdonát nem óvja jogszabály: nehezen mutatható ki egy egy színházi ötlet eredetisége, útvonala, amint körbejár, mint dal a fonóban, és világszerte szabadon használják rendezők, akár egy cipőkanalat.)

Malina naplója, Beck színháza történetét rögzítő emlékiratkönyve alapján két független amerikai filmes fiatal — Sheldon Rochlin és Maxine Harris: *The story of the Living Theatre* címmel — néhány interjút forgatott a nagy korszakukra visszaemlékező házaspárral. Kiegészítették a filmet Beckék legnevezetesebb előadásainak egykorú fölvételeivel, valamint a legnevezetesebb történelmi híradófelvételekkel, amiknek kockáin a Living összetalálkozik a történelemmel. Így látható az Odèon elfoglalása 1968 forró tavaszán... J. L. Barrault magányos eleganciával halad végig a kontesztáló diákok között... Látjuk a védővárrá átalakított állami színház nézőterét a követeléseikkel parázsló diákokkal... látjuk, amint rendőrsorfal között kivezetik őket az Odèonból. Látjuk könnygázbombáktól megvakítva. Látjuk meggumibotozva. Látjuk, amint a visszafoglalt állami színház ormáról titkosrendőrök tépik le a vörös lobogót. Mert a Living Theatre és a Beck—Malina házaspár ott volt mindenütt, ahol lennie kellett. (Minálunk nem kellett. Hírük csak beszivárgott. Hatásuk cseppekben érződött. Antonioni: Zabriskie Pointjában láthattuk a sivatagban meztelenül hempergő színházi együttest párzó ősanyagként gomolyogni. Minálunk az időben a görög junta Nemzeti Színháza vendégeskedett, vagy a Comédie Francaise, legmaradibb műsorával.)

Beckék provószínháza ingerelt odahaza. Lázított Franciaországban. Szembenézésre uszított a szövetségi Németországban. Múlt az idő. Malina elhízott. Beck megőszült. Rómában élnek egy kicsiny lakásban. Fontosnak tartják, amit bevégeztek. Fontosnak tartják a változtatni tudás képességét.

Egy elhízott és egy megőszült forradalmár mit csinál voltaképp, amikor nincsen forradalmi helyzet? Emlékezik és büszke. Utolsó színházi munkáik arra mutatnak, hogy ők, akik a háború ellen, a katonai szolgálat ellen izgattak, utóbb csupán a polgári házasság rabszolgatartó intézménye ellen szónokolgattak. Egykor ellene szegültek a rosszul berendezett társadalomnak, utóbb lelki harmóniára biztatták terápikusan embertársaikat.

Malina elhízott. Beck megőszült. Ironikus, hogy még élnek. Hozzánevelődtem ahhoz, hogy csak az elbukott lehet hős, hogy csak a hősi halál igazolja a nagyságot, hogy a túlélő mindig gyanús. Miért nem esett el eszméjéért? Miért nem áldozta föl önmagát a harcban?

Nézem őket önkéntes római emigrációjukban, és egy fanyar emigráns jut eszembe. Heine a Téli utazásban megbámulja a Keresztre feszítettet, és elmorfondíroz, ha ma születik a Megváltó, nem kerülhet bajba, hiszen a cenzorok előre megakadályozzák benne, hogy hősi halált haljon eszméiért a kereszten.

Molnár Gál Péter

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1984 JAN 13

Szirtes János

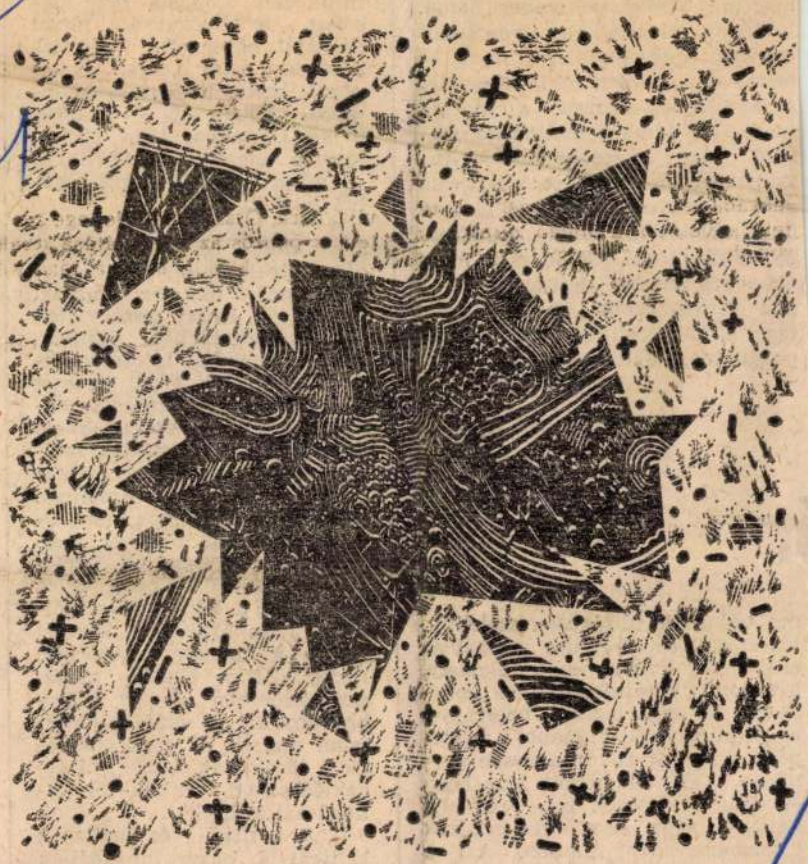

Szirtes János: Piff

tisztaság tartományában (igaz, hogy alighanem mindig ott található meg a hitelesen emberi hang).

Mennyivel szebb egy ilyen tudományos öregedés-félóra, mint — néha — az akaratlanul is rideg társadalmi-teher-elemzés, a morbid szoció, az édeskés múltba-borongtatás meg a sosehalunkmeg-rutyutyu. Se megrázó, se vésztjósló nem volt az a mondat, amely arra figyelmeztetett, hogy kétmillió nyugdíjas körül fokozódik a mindennapos veszély, mert a tiltó lámpák fénye vörös. Az volt, ami: tény. Mint kétmillió magyar állampolgár meg- és elöregedése.

Film

ór

ma tudniillik túlságosan szelektív. Határozott céllal és úgy válogat az események között, mint valamely, hézagosságot színlelő, csalfa emlékezet. És az a legfőbb becsvágya, hogy minél váratlanabb, meglepőbb dolgokat következtessen egymásra. Tekintet nélkül arra, hogy — akár áttételesen is — rokoníthatók-e vagy sem, van-e közük egymáshoz vagy nincsen. Azt a látszatot kelti, mintha az álomban valóban és szó szerint minden megtörténhetne. Mintha az álomnak nem volna logikája. Olyan

vevel. Így a többi mai hollywoodi fenegyerek — Lucas, Brian DePalma, John Milius, Martin Scorsese és Spielberg — mind Coppola köpönyegéből bújt ki.

A szerzők mindegyikőjüknek külön részt szentelnek, bár életrajzaik néhol kibogozhatatlanul összekuszálódnak. Hiszen ők hatan részt vettek egymás munkáiban, filmjeik, sőt magánéletük is összefonódik. Alkotásaik közül keveset volt alkalmam megnézni, s ebben korántsem magam érzem vétkesnek. De a látottak (például A keresztapa, az Apokalipszis, most, az American Graffiti, a Csillagok háborúja) meggyőzött fölényes mesterségbeli tudásukról, képi műveltségükről. Éppen ezért ingerel ez a könyv. Mert például John Miliusról keveset tudhat a magyar közönség. Pedig a film vizuális művészet, képeiben él; így a legbravúrosabb alkotás is hatástalan marad, ha csak elmesélik a történetét. Legfeljebb érdeklődésemet keltheti föl (ezúttal azt is hiába).

Igaz, a napi- és hetilapok kritikái is előre informálják az olvasót. A kritikus elmondja: ez a film jó, menj el és nézd meg! *Michael Pye* és *Lynda Myles*, a szerzők véle-

Szirtes János

AKCIÓ - FESTÉSZET című

kiállításának megnyitója

1996. január 5-én 18 órakor lesz.

Megnyitja SZIRTES JÁNOS

A kiállítás megtekinthető

január 5-től január 28-ig

hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között.

NYOMTATVÁNY

Új Mûvészet
Sinkovits Péter
Budapest
Báthori u. 10.
1054

Bartók 32 Galéria

H-1111 Bartók Béla út 32. (tel./fax: 1869-038)

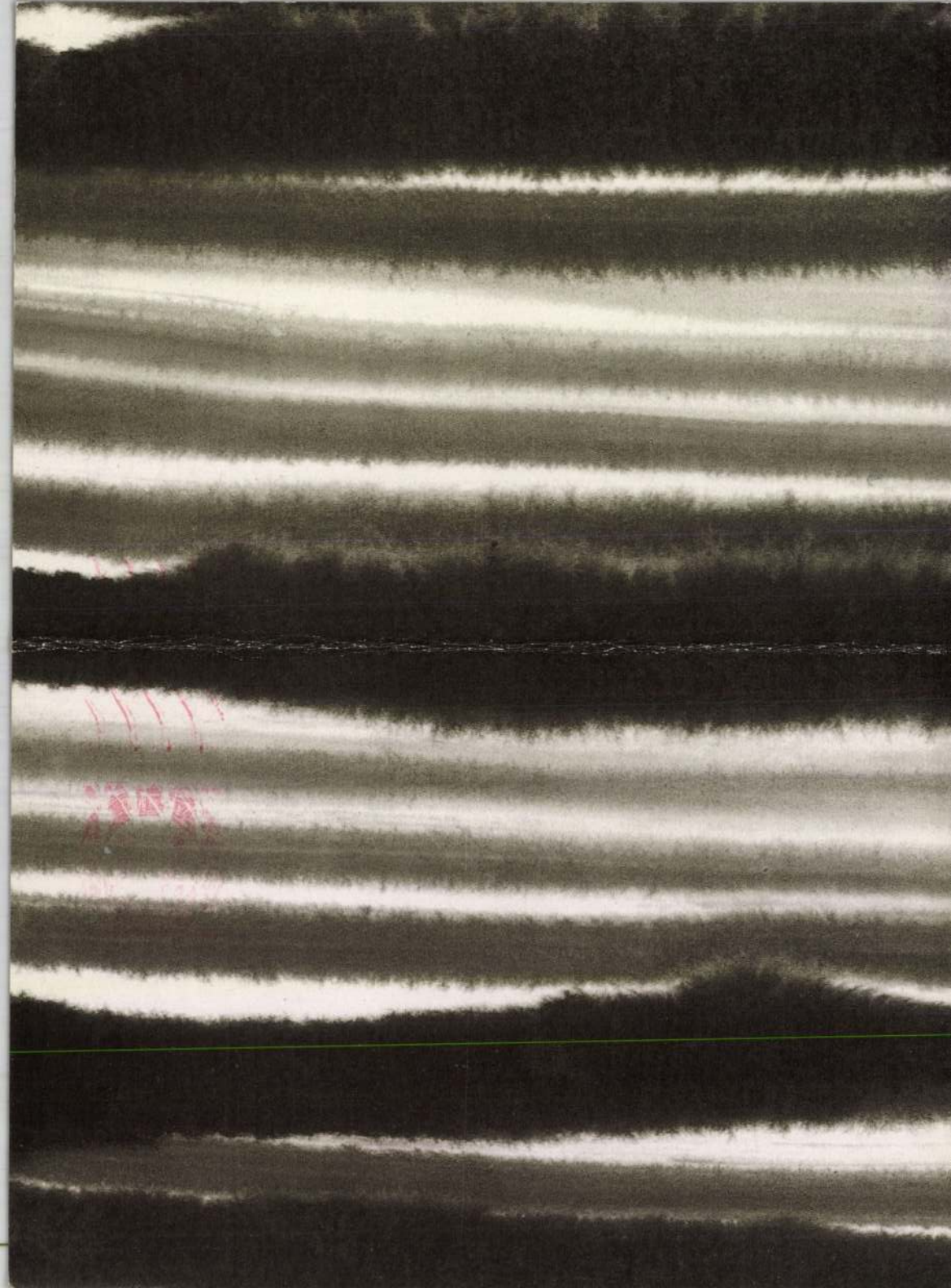

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 AUG 14

NÉPÚJSÁG

1021

Szitás Erzsébet: Görög regék I.

NÉPÚ

Műemlékek

SZIRTES JÁNOS

Macskaugrásra egy színielőadástól

Mától a Műcsarnokban: magyar látványművészek a színház és a film körül

Amikor felkértek, azt mondták: bármit csinálhatok. Ez nagyon barátságos ajánlat, ám ha belegondol az ember, ijesztő is. Jó, de akkor mit? – mondta egyik beszélgetőpartnerem, aki szerepel a Műcsarnok hamarosan megnyíló tárlatán. Mert valóban olyan sok minden fér bele a „látvány" fogalmába, hogy bajos választani belőlük. Márpedig ez a címe a kiállításnak, amelynek a témáját szerencsére valamelyest szűkíti az alcím, miszerint: „magyar látványművészet a színház és a film között".

Csaknem két hónapon keresztül tehát olyan művészek alkotásait láthatja a közönség, akiknek szegről-végről közük van a színházhoz vagy a filmhez. Hozzájuk terveznek látványt, illetve díszletet, rendszerint olyan képzőművészeti alkotásokkal jelentkeznek, amelyek közelebbi-távolabbi rokonságban vannak a szóban forgó műfajokkal. Egy-egy installációjuk díszletnek is beillik, a performance pedig macskaugrásnyira van egy színielőadástól. A Műcsarnok tizenkét nagy kiállítótermében tizenhárman mutatkoznak be a tér megformálásával. Beszédes, sokszínűséget ígér a névsor: Ágh Márton, Ambrus Mária, Antal Csaba, Árvai György, Csanádi Judit, Horgas Péter, Kentaur, Khell Zsolt, Kicsiny Balázs, Najmányi László, Pauer Gyula, Szirtes János, Weber Imre.

Mintegy felerészt nemcsak afféle kiállítási téralkotásokat jegyeznek, hanem a környezetükben színjátékot, vagyis színszerű játékot is ígérnek. Bár egyiket-másikat párszor előadják, legtöbbet mégiscsak a megnyitó napján odalátogatók tekinthetnek meg. Így azoknak a kedvéért, akik majd csak a kiállítást élvezhetik, a múlandó produkciókról váltottam szót néhány alkotóval.

A Műcsarnok szép apszisán ketten osztoznak. Az egyikük a díszlettervező Horgas Péter, akinek terében az Atlantis Színház mutatja be *Holtudvar* című előadását.

– A tervező felelőssége, hogy fölajánl egy teret, amelyben a színészeknek pár órán át létezniük kell. A díszlet képzőművészeti termék is, afféle kiállítási objektum, de csak a színész vagy a táncos avathatja élővé, különben halott. Ezúttal szakrális teret teremtettem. Az alaprajza koncentrikus köröknek egyik felét adja. Voltaképpen egy vasszerkezet, rajta perforált lemezek. Minden kék, még a padló is, amelynek egy kockaköves csíkja felidézi azt az elmegyógyintézetet, ahol a főszereplő színésznőt ápolják. A megbomlott agyú Sára képzeletében más helyszínek, más idősíkok is megjelennek, hol a szerepeinek világa, hol előző életének miliője, V. Károly császár udvara. Ebben a térkonstrukcióban többféle előadást lehetne lejátszani. A félkörforma origójában például egy olyan elem helyezkedik el, amelyet a táncosok mozdulata avat keresztté, általuk nyeri el e szerepét, mint mondtam: ők avatják élővé.

Az apszis másik felét Ágh Márton kapta, aki gyakran tervez Ladányi Andreának díszletet. Ezúttal is a táncosnő lép fel a téralkotásban, amelynek címe *Espace*, vagyis *Tér*.

– Végre lehetőségem volt lerázni a kötöttségeket, nem kellett semmilyen koncepcióhoz, rendezői elgondoláshoz alkalmazkodnom. Ritka alkalom. Készült tehát egy tíz méter hosszú, hét méter széles oktaéder, amelynek nyolc csúcsán egy-egy hét és fél méteres gerendaoszlop áll. Faácsolat tartja össze őket, kívülről pedig folpackkal vontam be. Ebbe a konstrukcióba be is lehet menni. A közepén pedig, a selyemmel borított platón meg is világítva, mint egy műtárgy, egy kocsi áll. Nincsenek kerekei, nincs üvege, lámpája. Csak maga az üres karosszéria, amelynek mintája egy 1983-as típusú Renault Espace. Vagyis a Térben áll a Tér. Ezt az autót annak idején műanyagból gyártották, én fából készítettem, vagyis olyan matériából, amely a műanyaghoz hasonlóan tartós. Ráadásul azelőtt minden járművet fából csináltak, mint a szekeret a mai napig. Ha valaki kívülről, a fólián keresztül nézi, úgy tetszhet, mintha egy jégtömbbe fagyott leletet látna, amely egy katasztrófa által megsemmisült, réges-régi kultúrából maradt volna fenn. Itt fog játszódni a három-négyperces „előadás". Megszólal egy minden archaikus utalás nélküli, huszadik századi filmzene. Kialszik a terem világítása. S ebből a különös autóból előjön egy szellem, majd visszatér rejtekhelyére. Vége az előadásnak, és újra megnyílik a kiállítás.

2000 címmel Szirtes János mutat be előképet TEKNŐS MIKLÓS FELVÉTELE

Irodalmilag is jegyzett művet, Peter Handke monodrámáját, a *Közönséggyalázást* mutatják be Árvai György – *Hallvány*, avagy *A tribünnek* nevezett – terében, a Természetes Vészek Kollektíva adaptálásában.

– A monológot nem élő szereplő mondja, mégis ember közvetíti a textust. Vagyis egy sajátos technikával vetített arc, amely nem filmes vagy televíziós felvétel. De hogy milyen fortéllyal értük el az eleven hatást, az legyen meglepetés. Maga a tér hatalmas lépcső, amely mintha hangokat szívott volna magába. Akár az idők során a Nemzeti Múzeum lépcsője, vagy a Duna-parti lépcsők. A Handke-szöveg töredékeit is megőrzi. S amikor majd az előadás előtt vagy után a kiállítás nézői is sétálhatnak rajta, a megőrzött hangokat tizenkét forrásból kisugározza. Attól függően, hogy a látogató hol áll, hol ül le, foglal helyet a lépcsőn, más-más hangjátékot kap, amelyhez a „képet" maga teszi hozzá, ha behunyja a szemét. S ezek a zörejek időről időre is váltakoznak, egy órán belül háromszázhatvanöt-féle szólal meg. Ki-ki választ magának egy „adást", amelybe persze, beszűrődnek a szomszédos hangok is. Mint amikor a Műcsarnok előtt állunk és beszélgetünk. Most arra figyelek, amit nekem mond, de hallom az autók zaját, a járókelőket, még a madárcsivitelést is. Azután véget ér a beszélgetés, és valamilyen más hang hívja fel a figyelmem. Itt a lépcsőn, vagy már az előcsarnokban, ha belépek.

A Látvány nagyszabású kiállítása ma nyílik meg.

Bogácsi Erzsébet

Merre is megyünk?

A megfontolt próbálkozások politikájának ajánlata

A gazdasági lehetőségek megítélése objektív és szubjektív okok miatt nagyon nehéz. Kevés olyan magyar állampolgár akad, aki a rendszerváltással bekövetkezett fordulatot ne tekintette volna ígéretesnek, de a vele együtt járó hallatlan nagy mértékű gazdasági visszaesést ne fogadta volna értetlenül. Most a stabilizáció után több-kevesebb egyetértés van abban, hogy módunk van gyors növekedésre. Ezzel párhuzamosan arra is számíthatunk, hogy a jólét és a civil társadalom polgárainak biztonsága is növekedni fog. E bonyolult, ellentmondásos helyzetben azonban ma sem könnyű eligazodni. A szakértők és a politikusok eltérő álláspontja csak fokozza az állampolgárok zavarát.

Ma már nem az a kérdés, hogy jogos volt-e a lakossági fogyasztást csökkenteni szándékozó Bokros-csomagot támadni, illetve támogatni. Ma már nemcsak azok alapozzák terveiket a kialakult stabilizációra, akik korábban is tudatosan vállalták és szükségesnek tartották a gazdasági megszorításokkal kapcsolatos népszerűtlen intézkedéseket, hanem azok is, akik korábban nemzetrontónak minősítették ezeket. A termelési szerkezet ugyanis alkalmazkodott a fizetőképes kereslet lényeges módosulásához. Ezzel egyidejűleg az állami kiadások visszaszorítása és a bérek reálértékének összehangolása a termelékenységgel megteremtette a fenntartható növekedés előfeltételeit. Ma már nincs véleménykülönbség abban sem, hogy a növekedés mostani feltételei közül sok társadalmi szempontból kedvezőtlen, egy részük elfogadhatatlan.

Három tényezővel jellemzem a kialakult társadalmi feszültségeket. Egyrészt az infláció még mindig két számjegyű. Másrészt a hazai vállalatok nem kis része nem képes a gazdasági növekedéshez felzárkózni, a feldolgozóipar néhány ágazata által vezetett elég gyors fejlődésbe integrálódni. Végül jelentős társadalmi feszültséget okoz az is, hogy a legnagyobb társadalmi csoport, a munkavállalók széles rétegei csak úgy találják meg helyüket a társadalomban, ha kijátsszák a törvényes kereteket, használják a szürkegazdaság csatornáit. A nehezen elviselhető vagy az elviselhetetlenség határait súroló feszültségek feloldásával kapcsolatos vita lényege ma már nem is az, hogy célszerű volt-e az elmúlt négy év kormányzásáért felelős politikai erőknek a választási kampány során kifejtett álláspontja. Ezek az erők a stabilizáció eredményeire és a mozgástér korlátaira hivatkozva a feszültségek folyamatos feloldását ígérték, miközben néhány nem megalapozott és nem is meggyőző, a nehezen elért költségvetési egyensúlyt is veszélyeztető intézkedés (ingyenes közlekedés kiterjesztése, a nyugdíj emelése stb.) mellett kötelezték el magukat. A politikai fordulathoz nem kis mértékben a kampánynak ez a sajátossága is hozzájárult.

E paradoxonból több társadalmi és gazdasági probléma következik. Nem az a kérdés tehát, hogy az 1998-as választások utáni parlamenti többség két meghatározó pártja – a Fidesz – MPP és az FKGP – adók és járulékok csökkentésére, illetve a jólét megalapozását szolgáló állami kiadások gyors ütemű növekedésére vonatkozó ígéretei ellentmondanak-e egymásnak, vagy hogy milyen ígéretek hangzottak el a végrehajtás gyors ütemére vonatkozóan. Ma már akkor sem érdemes erről vitatkozni, ha megállapítható, hogy, finoman szólva, nem elegáns, ha egy még meg sem alakult kormány várományos minisztere, Urbán László úgy nyilatkozik, hogy egy választások előtti politikai programot nem indokolt az újonnan hatalomba lépő kormányon számon kérni.

A választások megtörténtek. Az igazi probléma abban van, hogy az új koalíció belső ellentmondásait, valamint a kormánypárti programok és a realitások közti eltéréseket az új kormány képes lesz-e megfelelően kezelni. Mindnyájunk közös érdeke, hogy ez sikerüljön, és a döntési folyamatokat minél kevesebb botlás kísérje. A megoldásra váró problémák nagyon jelentősek. Indokolt követelmény a költségvetési kiadások növelése – a válságövezetek, az elmaradt régiók, a rendőrség, az ügyészség finanszírozásának javítása, a nehéz helyzetbe jutott magyar falu fokozott támogatása –, miközben helyeselhető a pénzügyi tárca fideszes jelöltjének álláspontja, hogy az államháztartás deficitje a következő időszakban sem nőhet öt százalék fölé. Súlyos ellentmondás az is, hogy vitathatatlanul kívánatos volna a foglalkoztatási gondok enyhítése és a hatékonyság növelése érdekében a vállalatok és a dolgozók járulékfizetési kötelezettségeit úgy enyhíteni, hogy közben se az egészségügyi, se a nyugdíjellátás színvonala ne romoljon, és a nem kevés állástalan állampolgár ellátása is biztosítva legyen. Szükséges az infláció jelentős ütemű mérséklése, de ezt úgy kell megvalósítani, hogy a kamatlábak és a devizaárfolyamok változása ne akadályozza a megtakarítások növekedését, az export és az import viszonyának kedvező alakulását.

MARABU RAJZA

E három problémából következik, hogy a magyar gazdaság- és társadalompolitikában nem kevés és nem jelentéktelen változásra van szükség annak érdekében, hogy a magyar gazdaság töretlenül és gyorsan fejlődjön a lakosság növekvő elégedettsége mellett. A társadalmi nyugalom biztosítása érdekében több mint kívánatos lenne nálunk is a második világháború utáni német–japán gazdasági csodához hasonló eredményeket felmutatni. Tudni kell azonban, hogy az elmúlt évtizedek kedvezőtlen következményeit és a felszámolásukkal járó feszültségeket rövid időn belül nem lehet eltüntetni. Józanul számolni kell azzal, hogy a döntésre váró problémák megoldása közben ellentmondásos folyamatok alakulnak ki, amelyeket csak határozott, megfontolt próbálkozásokkal lehet megoldani. Mindez megköveteli, hogy az új gazdaságpolitika az előző négy év stabilizációs eredményeire támaszkodjon. Továbbá elengedhetetlen az is, hogy az új kormány a maga népszerűségének fenntartása érdekében ne tántorodjon el az ország alapvető érdekeit kifejező – az SZDSZ gazdasági programjában jól meghatározott – gazdasági céloktól: a működőtőke, a megtakarítások növelésétől, a vállalatok bel- és külföldi piacszerzésre irányuló erőfeszítéseinek fokozott ösztönzésétől, valamint az államháztartás egyensúlyának fenntartásától.

E program megvalósítása az ország érdeke és a demokratikusan megválasztott új kormány feladata. Bizakodjunk a sikerben.

Tardos Márton
az SZDSZ képviselője, gazdasági szakértő

Dünnvögnek úi mesét

Kórházi turizmus az EU-ban

A BTM Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum meghívja Önt

SZIRTES JÁNOS

FEKVŐ FA – FEKVŐ KRISTÁLY
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA ÉS AZ AZT KÖVETŐ FOGADÁSRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
1997. DECEMBER 16-ÁN 17 ÓRAKOR
BITTNER DÓRA ÉS PÉTERFFY ZSÓFIA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1998. JANUÁR 4-IG, 10-16 ÓRÁIG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL.

FK KM
Fővárosi Képtár
Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.

FK.: DR. BODÓ SÁNDOR

DÍJ HITELEZVE
BUDAPEST PF. 4.
1250

Lóska Lajos
Budapest
Felsőzöldmáli u. 61-65.
1025

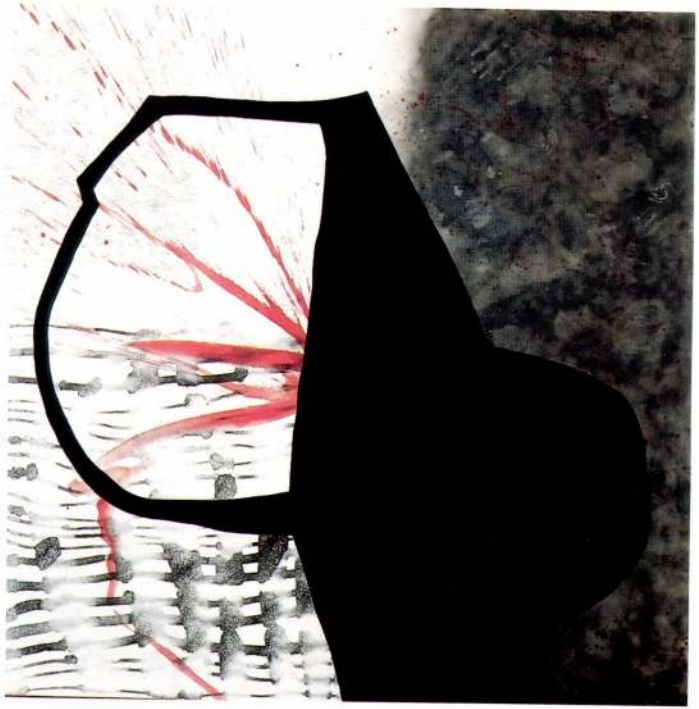

SZIRTES JÁNOS

Tisztelettel meghívom Önt az XO GALÉRIÁBA
1999. február 19-én, pénteken 18 órától 20 óráig

XO GALÉRIA

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára.

A kiállítás 1999. március 13-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

A R
C O

XO GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 11. Telefon: 214-0373
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok
Szalóky Károly

/Támogatók: ALLEGRO, ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

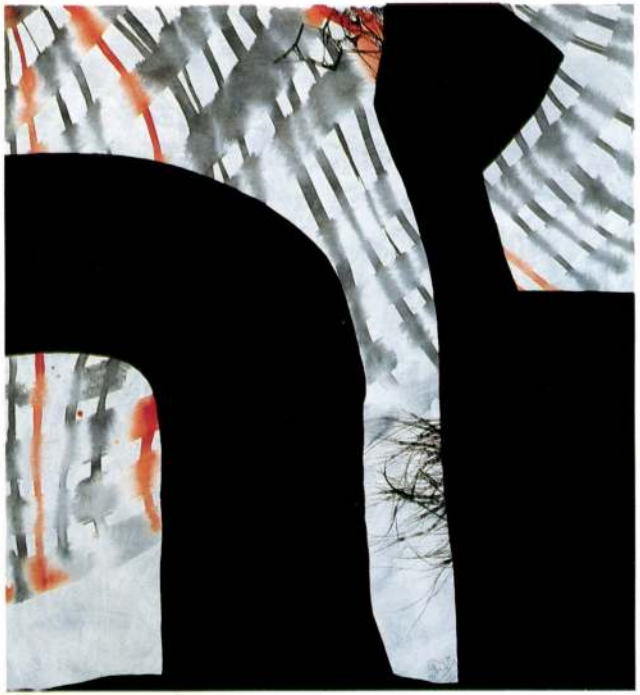

VÁR FOK 14 GALÉRIA

SZIRTES JÁNOS

XÓ GALÉRIA

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA és az XO GALÉRIÁBA
1998. február 19-én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára.
A megnyitó alatt lehet megtekinteni a Várfok 14 Galériával szembeni oldalon Szirtes János
„A művész műtermének ablakai olyanok, mint egy vörösen parázsló tekintet a sötét, kegyetlen és kutyaszaros éjszakában" című alkotását.
A kiállítás március 14-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap: vasárnap és hétfő

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I. Várfok u. 14. „A" Iph. fszt. 3./
válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.
Látogatás csak előzetes bejelentkezés alapján.

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./fax: 213-5155
XO GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 11. Tel.: 214-0373
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok
Szalóky Károly
/Támogatók: ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1996 május 9 - én, csütörtökön 18.30 órától 20 óráig

SZIRTES JÁNOS

festőművész kiállítására.

A kiállítás május 26-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap : vasárnap és hétfő

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel. / Fax: 115 - 2165
Szalóky Károly

/ A megnyitót a **BUDAPEST BORTÁRSASÁG** támogatja. /

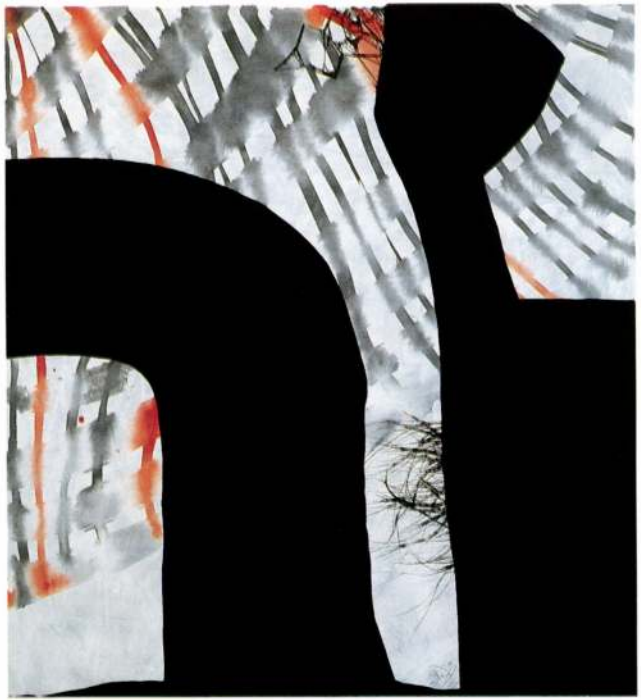

VÁR FOK 14 GALÉRIA

SZIRTES JÁNOS

XO GALÉRIA

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA és az XO GALÉRIÁBA
1998. február 19-én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

VÁR FOK 14 GALÉRIA

XO GALÉRIA

SZIRTES JÁNOS

kiállításának megnyitójára.

A megnyitó alatt lehet megtekinteni a Várfok 14 Galériával szembeni oldalon Szirtes János **„A művész műtermének ablakai olyanok, mint egy vörösen parázsló tekintet a sötét, kegyetlen és kutyaszaros éjszakában"** című alkotását.

A kiállítás március 14-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

Szünnap: vasárnap és hétfő

A kiállítással azonos időben a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN** /I. Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./ válogatás látható a galériákhoz tartozó művészek munkáiból. Látogatás csak előzetes bejelentkezés alapján.

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./fax: 213-5155
XO GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 11. Tel.: 214-0373
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok
Szalóky Károly

/Támogatók: ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

Szitás György grafikus

Rajzok képregényben:

Rex.

Sztasz-Radó: Füstjelek a dzsungel fölött (20.) 26.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 ápr. 4.

Szitás György grafikus

Képregényhez rajzok:

Repr.

Sztasz-Radó: füstjelek a dzsungel
fölött (19.) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 30.

Szitás György, grafikus

Rajzok kéréséhez.

Rep.

Isztasz-Rudó: Füstjelek a dzsungel felett (17) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 16.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez:

Repr

Sztasz-Radó: füstjelek a dzsungel fölött (18.) 12.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 23.

Szitás György, grafikus

Rajzsorozat : Repr

Sztasz – Radó: füstjelek a dzsungel gölött (16.) 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 9.

Szitás György, grafikus

Rajzsorozat képregényhez:

Rép

Sztasz-Radó: füstjelek a dzsungel fölött (15.) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 2.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez: Rejz.

Sztasz-Radó: Füstjelek a okszungel fölött (1) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 1.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez:

Repr

Sztan-Radó: fürtjelek a dzsungel fölött (2) 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 8.

Szitás György, grafikus

Rajzsorozat képregényben:

Repr.

Sztasz-Radó: Füstjelek a dzsungel fölött (3)

M: 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 dec. 15.

Szitás György, grafikus

Hat rej képregényben:

Repr.

Sztan – Radó: füstjelek a dzsungel fölött (4.)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 22.

Kitás György, grafikus

Rajz:

Repr

— Romhányi József Mahámája 26.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 25.

Kitáj György, grafikus

Két rajz képregényhez:

Repr.

Sztasz-Radó: Fürtjelek a dzsungel fölött (5.) 27.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 25

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez:

Repr

Sztasz-Radó: füstjelek a dzsungel fölött (6.)

10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 29.

Szitás György, grafikus

Hat rajz képregényben:

Repr

Sztasz-Radó: Fürtjelek a dzsungel fölött

(7)

M.M.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 5.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez:

Repr.

Sztasz-Radó: Füstjelek a dzsungel fölött (8.)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 12.

Szitás György, grafikus

Rajz-sorozat kéjeregé nyhez:

Repr.

Sztasz-Radó: Füstjelek a dzsungel fölött (9.)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 19

Szitás György, grafikus

Rajzsorozat képregényhez:

Repr

Sztasz-Radó: Füstjelek a dzsungel fölött (10.)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 26.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényben:

Repa.

Sztarsz-Radó: Fiatjelek a dzsungel fölött (11)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 2.

Szitás György, grafikus

Rajzok képregényhez: Kepr

Sztasz-Radó: Fürtjelek a dzsungel fölött (12.) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 9.

Kitás György, grafikus

Rajzsorozat képregényben:

Repr.

Sztasz-Radó: fürtjelek a dzsungel

fölött (13.) M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 16.

Szitás György, grafikus

Rajzok kémegényhez: Repr.

Sztan-Radó: fürtjelek a dzsungel fölött

(14)

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 23.

Szitás György, grafikus

Rajz: Repr

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész?

(8.)

M. 11

NÉPSZABADSÁG, Br. 1974. okt. 6.

Kitás [György], grafikus

Rajz: Kep

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész?

[4]

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 8.

Kitás [György], grafikus

Raji: Rep.

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész?

[3]

M. 11,

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 1.

Szitás [György], grafikus

Kap.: Kep

Csukás István: Hogyan lettem film szinész?

5.

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 15.

Kitaj [György], grafikus

Rajz: Kepe

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész?

6

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 22.

Szitás [György], grafikus

Rajz: Kep.

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész?

[7.]

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 29.

Szitás György, grafikus

Rajz: Repr.

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész? 22.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 19.

Kitás [György], grafikus

Két rajz: Repr.

Lázár Ervin: Öregapó madarai

M.11.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 24.

Szitás [György], grafikus

Rajz:

Repr.

Lázár Ervin: Öregapó madarai M. 11.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 3.

Szitás [György], grafikus

Rajz:

Repr.

Lázár Ervin: Öreg apó madarai

M. M.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 10.

Kitás [György], grafikus

Rajz: Rep

Lázár Ervin: Öregapó madarai M. 11.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 17.

Szilás György

rajzai.

Régi moszkvai faház

a K.G.S.T. moszkvai székháza.

Magyar Ihilap 1971/169 III. old.

Kitás [György], grafikus

Két rajz: Repe

Lázár Ervin: Öregapó madarai B. 11.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 24.

Szitás [György], grafikus

Négy rajz: Repr

— : Ritka állatok — okos madarak

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 28.

Kritás [Gyöngy], grafikus

Két rajz: Repr.

Kázár Ervin: Öregapó madarai M. 11.

Népszabadság, Bp. 1974. március 31.

Kitás György, grafikus

Rajz: Repr

Csukás István: Hogyan lettem filmszínész? M.11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug. 25.

Szitás György grafikus

Két rajz:

Rep.

Kiss Dénes: Balatoni évszakok

M. 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 23.

Szitás György, grafikus

Z rajz:

Repr.

Szkrebicky: A nárnyas vadań 20

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 14

Szitás György, grafikus

1 rajz : repr.

Barabás Tibor: Első versem 26.

Nepszabadság, Bp. 1979. dec. 24.

Szitás György, grafikus

1 rajz : rézk.

Szombathy Viktor: Az eleven rádió 19

Népszabadság. Bp. 1981. márc. 1.

Szitás György, grafikus

1 rajz: repr.

Szalay Lenke: Csufi hűtlensége 19.

Nincszabadság, Br. 1981 nov. 7.

Szitás György, grafikus

1 rajz: repr.

Szombathy Viktor: Rohanás az alagútban 19.

Népszabadság, Bp. 1981 aug 2.

Szitás György grafikus

2 rajz: repr

Verbőczy Antal: Frici, a jólnevelt 19.

Nép szabadság, Br. 1981. okt. 11

Szitás György, grafikus

Irajz: repr.

Tverdov: Ivuska 19

Népszabádság, Bp. 1981. okt. 4

Szitás György, grafikus

1 rajz: repr

Bába Mihály: A gyanú

19.

Nérszabadsag Bp. 1982 jan. 16

Szitnya Selmecbánya nellett Hont

Vármaradványok

Könyöki 1888.

1) a vár helyszínrajza. 1 cm = 20 m

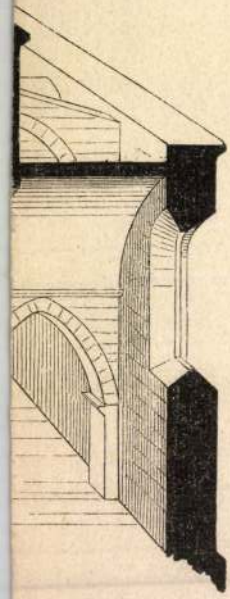

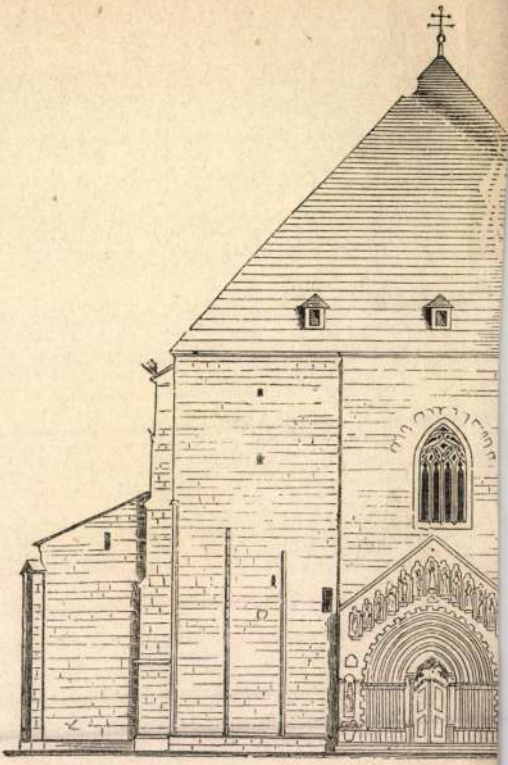

2.

Szitnya vár

Hont vm

l.

Hadtört. Közl

1914. 603. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

OKTÓBER

31 nap — 42. hét

11 Vasárnap	
12 Hétfő	
13 Kedd	
14 Szerda	
15 Csütörtök	
16 Péntek	
17 Szombat	

Szitnya vára

Hont vm

(Sitno)

alaprajzzal

Janota III

8 — 14. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ÓRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Szitnya vára

Hont vm. megnállt

Dienes Adorján

Regélő romok

Rozsnyó, 1940.

419. l.

SZITTNER ANDREA

említve

Székely András:Divat és hagyomány.Józsefvárosi Kiállítóterem

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.28.sz.4.o.

Szittya Gábor, grafikus

A Vigadóban, az első emeleten van egy nagyon érdekes kiállítás, a Cziffra-alapítvány képzőművészeti ösztöndíjasainak tárlata. – Szittya Gábor grafikusművész az idén az kapta meg a Cziffra-ösztöndíjat.

Studió '84.

1984. III. 20. TV-1. műsor, 20.50 (Kné).

SZITTNER ANDRE

kiállító, "Akkord" címmel kiáll. Kecskeméten. ld. Landgráf Katali

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/27.sz.43.o.

hatók, mint a cseh kálium-k
országban már ismerték. A r
és a kontinens kikötőinek
időre megzavarhatták elter
adalát már nem.

Az angol ólomüveg na
a megelőző történeti szere
pedig még döntőbb az tökél
rős, ami a felület élekben
csiszolása által juttathat
en megmagyarázzák szerepét
latlanul erős egyeduralmán

A forradalmi jelentő

SZITTNER ANDREA

közös kiállitás a Ferencvárosi Pincetárlatban Landgráf Katalinnal. ld.ott

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/2.sz.43.o.

ota, ut deus, non cavet pr

amvis impedita ordinata sint
qua et respectu illius causae,
us modis vel infinitis, vel
deo non valet, quia secundum
radus impedimentorum accidere
vum,etc, dicam quod non opor-
eant causam necessariam, quia
as dispositiones aliam et ali-
ad istud.
attribuenda sint causae agen-
accidens. Credo tamen quod ex
in monstris convenit. Unde
'Averroes comm.11./ dicit quod
mnes formas et Alexander II.
eria prima non est omnio cer-

Lilija Szitnyikova

a kecskeméti zománcművészeti nemzetközi alkotó telep kiállításán két szovjet művész: Lilija Szitnyikova és Jurij Szaveljel kisméretű ipar művészeti munkái szerepelnek.

Goór Imre: Megújuló zománcművészet Kecskeméten.

Forrás, 1976. 12. 84. old.

SZITOVITZ, Johann, pozsonyi kőművesszéd

J. SZ., Maurergesell, † 47 éves korában [illegible], Pozsony, 1846 december 27. (1846, 96 l).

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Szitta Felix

ötvös

Hibján Samu, Tutt Richard és Csajka István tanítványa volt. Udvary Géza osztályán tanult rajzolni – Székesfehérvárt működik. Ékszerei repr. – Művészet. 1937. 160, 161. l. (K. b.: Dunántuli művészek.)

ÖLTÁRKERESZT, (187. kép)

négykarélyos talppal, áttört gombbal, háro
karélyos szárvégekkel. Középütt Krisztus-te
szárvégeken domború evangelista jelképek. T
pán körirat: PER A. R. D. I. RACZAI C. N.
PLEO HOC PACIFICALE CURATUM E
PRO ECCLA BECZKOVIENSI AÑO 1696.
Magyar munka a XV. század végéről.
Aranyozott réz, mag. 27·2 cm.
A beczkói templomé volt. Az Ipolyi gyüjteméi
ből.

A magyar történeti ötvösmű-kiállítás laj
roma. Bp., 1884., más dik terem, 64. lap.
Egyházi műrégiségeink az 1885. évi buc
pesti országos kiállításon. Egyházművész
Lap, VI., 1885., 340—341. l. — Ipolyi Bih
vármegye, 398/53. szám. — Radisics Ipol
47. szám. — Gerevich PA, 260. l.

KÖRMENETI KERESZT,

rajta Krisztus-test, tükrös dísz, a széleken gömb
Olasz munka, XV. század.
Réz, famagon, mag. 41 cm.

ANGYALI ÜDVÖZLET,

trébelt ezüstdombormű, × cm.
Alsórajnai munka, 1480 körül.

Bronzmagja egykor a bécsi Figdor-gyüj
ményben. (L. Pantheon, IV. kötet, Münch
1929., 333. l.) — Radisich: A Simor-M
zeum. Művészi Ipar, II., 1887., 225—226
(Képe 228. l.)

Szilár György, grafikus

illusztráció: repr.

Nagibin: Az olló 20.

Népszabadság, Bp. 1977. dec. 11.

MDK

Szita J.Ferenc, Pápa

Szent-Gellért szobra Pápán, paszt.
Kisértés, szin.xxjx tus
Vén iszákos, tusr.
A gyilkos, paszt.
Balatoni részlet, olaj

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N.Szal.
1928. jan. 11 1.

MDK

Szita J.Ferenc, Pápa

~~Balatoni részlet, olaj~~

Téli táj, olaj

Erdő részlet, olaj

Balatoni nyárfás part, olaj

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N.Szal.

1928. jan. 11 1.

MDK

Szita J. Ferenc, Pápa

Gál E: Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll.
Képzőművészet, 1928, 6.sz. 23 l.

Szita J. Ferenc

festő Pápán
tájképek és genrék a
Képrőművének Vidéki
követsége 1928. évi tár-
latán.

Drinkwelder Otto dr. X. 100

SZITA GYÖRGY, gombkötő céhmester

1736: A Gombkötő céh megjelent a Tanacsnal és ott felolvastak az uj rendtartast nekik. Azokat el is fogadtak a Lutherana Religion levő mesterek. Ezek egyike volt ő is. 381.old. 28.jegyz

SZÖVÉNYI ISTVAN: Adalékok a kőszegi gombkötő céh történetéhez /1713-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

SZITA GYORGY, gombkötő céh-mester

1736-ban a Tanacs előtt felolvastak a céh tagjainak az új artikulusokat. A luteranusok egyébként helyben ha hagytak, egyedül a vallasra nézve, nekik sérelmes intézkedések ellen tiltakoztak. Ezt figyelembe is vették ezek egyike volt ő is. 382.old. 28.jegyz.

SZOVÉNYI ISTVÁN: Adalékok a kőszegi gombkötő céh - történetéhez /1713-1763/ 377.old

SAVARIA, a Vas megyei Múzeumok Értesítője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

SZITA GYÖRGY, gombkötőmester

18.-Csapodi származású.Kőszegi polgár lett 1695.marc. 22.-céhbe felvették 1696.szept.30.1715-23-ig ,majd 1735-ben céhmester.Szerződtetett inasai:Horvath János 1733.május 10.-Harminczados János 1736.jún.1.-meghalt 1739-ben. 399.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek keletkezésüktől megszünésükig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6.- 1971-72. Szombathely, 1975

Szita István

komaromi szurszabó

l.

Grőffy szur

200 l.

läsd. Szenczi Gergely t.

SZITA JÁNOS, gombkötőinas

68.-Jánosa Gyula Jánosa István gombkötőmester fia.Jánosa István testvére.Mester 1862-okt.7.-Polgár,1863.ápr 8.-Atyamester volt.-Műhelyében tanúltak:Györgyfalvai Gottlieb,1863.ápr.8.-1865.márc.19.-Szita János/felsőszakonyi/ 1865.márc.19-1867.dec.26.-meghalt 1883.júl. 24. 44 éves korában. 415.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője 395.old
1971-72. Szombathely, 1973

MDK

Szita J. Ferenc, festöm.
Pápa.

Téli táj. olf.
Erdö részlet. "
Balatoni nyárfás part. "

Nemz. Szal. 388.kiáll.
Képzömüvészek vidéki Szövetségének I.kiáll.
1928. jan. Kat.

MDK

Szita J.Ferenc,festöm.
Pápa.

Szent-Gellért szobra Pápán.	Pasztell.
Kisértés.	Szin. tus.
Vén iszákos.	Tusrajz.
A gyilkos,	raszt.
Balatoni részlet.	Olf.

Nemz. Szal. 388.kiáll.
Képzömüvészek tiléri Szövetségének I.kiáll.
1928.jan. Kat.

MDK

Szita J.Ferenc /Pápa/

Legerőteljesebben a papai művészeket Szita J. Ferenc képviseli a Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiáll.-án.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiáll.

Képzőművészet, 1927. 6.sz. 23.l.

Szita József

kosztümtervező

Bresti Iranyi utcaban
van a dívatsza-
lonja.

Budapest 1946. II ép

4. sz. hirdetés

immár hét évtized óta tartó munkáját. Tagjaink részvétlensége esetén ellenben Társulatunk elvesztené anyagi bázisát és működésének folytatásában zavarok állhatnak be.

Reméljük, hogy Választmányunk és Elnökségünk kérése meghallgatásra talál t. Tagtársainknál és Társulatunk a jövőben is zökkenők nélkül folytathatja munkásságát.

Budapest, 1946 március 31.

Tagtársi üdvözlettel

az Elnökség

F. k.: dr. Dercsényi Dezső. Pestvidéki Nyomda, Vácon.

M.D.K.

Szita József

"A két kapitány" c. szindarabhoz tervezett szinpadi ruháinak rajzát bemutatja a lap. Hét ruha-terv.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. juni 18-24. VI. évf. 25. sz.

M.D.K.

Szita József

Az "Első Anna és Harmadik Károly" c. szindarab női főszereplőjének kézzel festett ruháit tervezte és készitette.
Az egyik ruhát fényképfelvételen bemutatja a lap.

Szinházi Magazin, Bp. 1944. jan. 19-25. VII. évf.5. sz. 43. lap

. . .

M.D.K.

Szita József divattervező

A DIVAT rovatban a lap bemutatja egyik ruhatervét.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. márc. 1o-16. VI. évf. 12. sz. 35. lap

Szitáné Molnár Mária

část

Szépművészet

1941. 68. l.

Szitáné Péterfalvi

Molnár Mária

Ötvös

Készítette Szendy Károly budapesti polgármester megbízásából azt a rekeszzománcos és elefántcsont berakással díszített aranyozott ezüst kelyhet, melyet dr. Seredi Jusztinián herceg-primás a főváros ajándékaként nyújtott át XII. Pius pápának.

Tolnai Világlapja 1942 jul. 8.

kérvel.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZITÁS

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1981 MÁR 8

1021

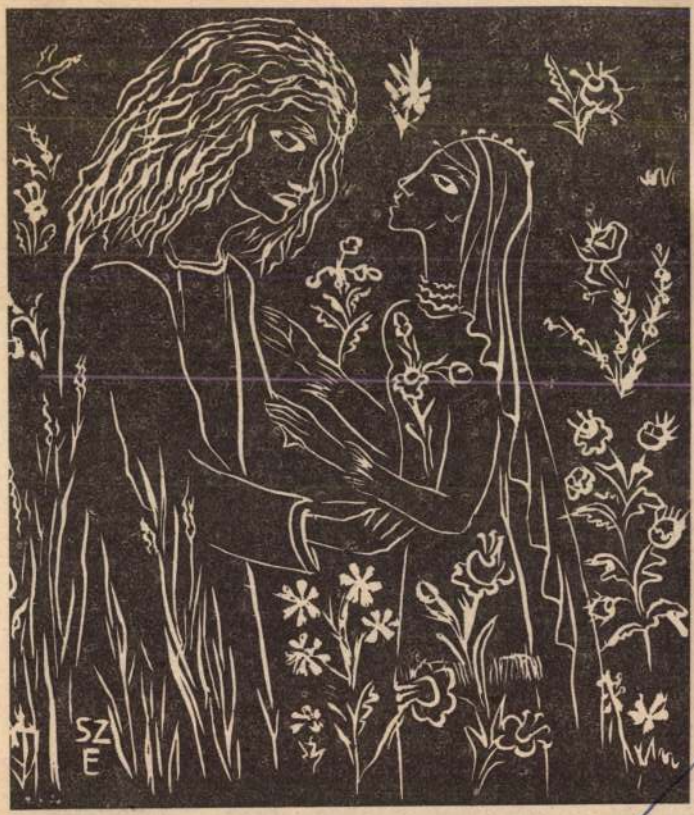

Szitás Erzsébet

Ahol a nemesfém remekművé válik

Szita Károlyné

ötvös

lásd még

Molnár Mária

alatt is.

...ala

...ök

Lágy mányosi u. 16 u.

Szitáné Molnár

Mária

az 1940-evi milanoi

Triennalén Diploma

D'onore

4 /

MAGYAR IPARMUVESZET
1940. 81. l.

MDK

Szita-Molnár mária,ip.muv.

zománcozott ezustkehely.

Mussolini képvásárlásai a magyar egyházmüvészeti kiállitásoh./Róma/.- P.H.1934 ápr.1. 7.1.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, X V.. [illegible] utca 41

szövarch.135.II.r.1.ó

Szitáné Molnár Mária
az Ötvösművészek Alkotóközösségének tagja

Major István kikérdezése.
kikérdező:Kéry Bertalan

Müv.Tört.Dok.

Ungvári Lajos

szövarch.131

MDK

Szita Oszkárné Molnár Mária

Kehely, repr.

Magyar Iparművészet 1940. 49.1.

Szita-Molnár Mária

Római egyházművészeti kiállításán zománcozott ezüstkelyhét Mussolini megvette.

M.934.IV.4.

Szita - Molnár Mária

Római egyházművészeti kiállításon zománcozott ezüstkelyhét Mussolini vette meg.

NM. 934. IV. 11.

MDK

Szitáné Péterfalvi Molnár Mária ötvös

Ezüstmunkái és ékszerei a társulat üveg- és fémkiállitásán.

Cikk: Művészet az iparban

Az Ország, 1943. nov. 2o.

MDK

Ezüstmunkái és ékszerei a társulat üveg-
és fémkiállításán.

Cikk: Művészet az iparban

Az Ország, 1945. nov. 20.

MDK

Szitáné Péterfalvi Molnár Mária

I-s A-l: A m. üveg és fémipari müv. kiállítása.
Nemzeti Ujság, 1943. nov. 7.

MDK

Szitáné Péterfalvi Molnar Mária.
ötvös, ip.müv.

Diszmagyar ékszerkészlet.
Bonbonnière.
Ezüst dísztál.
Ezüst tálca.
Ezüst váza.
Vándordij-serleg.
Ezüsttál.

Mip.OrszEgy. szakmai ezüstérme.

OMIP.Társ. Bp. -Müvészet az iparban. 1943. Üveg- es Fémkiállitás. Kat. 26.l.

MDK

Szitáné Péterfi Molnár Mária, ip. müv.

/egyházmüvészet/

25. Ezüst kehely aranyozva.
Monstrancia.
30. Ezüst kehely aranyozva .

OMIP. Társ. Bp. - Müvészet az iparban. 1943. Üveg- és Fém-kiállitás. Kat. 33. l.

MDK

Szita-Molnár Mária

zománcozott ezüstkehely

Mussolini magyar képvásárlásai. Pesti Napló, 1934. ápr. 4. 13 l.

Szita Oszkárné, Molnár Mária ötvös

szülő család. ×

, — Tudatjuk, hogy **Szita Oszkárné Molnár Mária** ötvösművész 1980. IX. 12-én Nagymaroson az Alkotóházban elhunyt. Ugyanott IX. 14-én, csendben eltemettük. Akik ismerték, tudják, mit veszítettünk. Gyászolják férje, testvére, Eta, leányai Emőke, Zsuzsi, Bori, vejei, unokái. Minden külön értesítés helyett. ×

zsá
tolv
őrsé
sorc
tör
zia
mái
mia

Magyar Nemzet 1980. IX. 19.

Szita Oszkárné Molnár Mária, ötvös

Tudatjuk, hogy **Szita Oszkárné Molnár Mária** ötvösművész 1980. IX. 12-én Nagymaroson az Alkotóházban elhunyt. Ugyanott IX. 14-én csendben eltemettük. Akik ismerték, tudják mit veszítettünk. Gyászolják férje, testvére Eta, leányai Emőke, Zsuzsi, Bori, vejei, unokái. Minden külön értesítés helyett.

-: Hubr

11.

Népszabadság, 1980. szept. 19.

MDK

Szitáné Péterfalvi Molnár Mária

F.J: Az üveg és fém művészete. Pesti Hirlap, 1943. nov. 9. 4 l.

MDE

Szitáné Molnár Mária

Üveg da fúniperi kifli. Uj Magyarság,
1943. nov. 7. 13 l.

Szitai ötvös György

1701. aug. 28ai vákal concivitást. A cékregeszt-rombau neve nem található fel. Lehet, hogy Szilasi Györgyel egyaron személy s csak tollhibából iratott

Szitai nak.

Mihalik József. Kassaváros ötvösségének tört. Bpest. 1900. 300. l.

Eberling Gyula

festö.

SZITTYA Emil

Kiáll. Kassák Múzeum

ism. VADAS József: Egy kis szittyológia =
Élet és Irodalom, 1989. szept.
1. 13.

XIX/XX. század 1800-1945/ Mesterek

Szitai Erzsébet

Cimnélküli metszete két alakot ábrázol.
Az egyik hárfán játszik, a másik a játékost nézi.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli. 6.
XVIII. évf. 27. sz. 2. lap.

MDK

Szivárgó János

Siklóssy L.: Régi pest-budai asztalosmesterek. M.I. 1922.

11.1.

MDK

Szivák Mihály

Uj utakon a WM képzőművészek. Fogaskerék, Cepel. 1948.dec.24.

K-D.K.

SZIVEK, Michael szobrász, kőfaragó
morva származású

1775. Selmecbánya polgára

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1859.
I. 69. 284. l.

Sziver Ignátz

veszprémi farekas

1771

l.

Művészet (Kende)

1939. 28. sz.

boríték

Rossi Vanni

A hegyvidék Madonnája

Madonna

Anyaság

Sacchi Bertolo

Szeszély

Saetti Bruno

Maszkok

Rizzo Pippo

Leány Velencében

M.D.K.

Szíver Ignátz /?/.fazekasm.

Céhkorsót készitett.Veszprém./96.jegyzet/.186.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi És Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965. Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága.Veszprém

Sziveri Rózsa, grafikus

a nemrégen alakult muzslyai Grafikai Műhely tagjai-köztük van a műrész is, ma a zrenjanini Ifjúsági Otthonban megnyitják első közös kiállításukat.

Magyar Szó, 1978. dec. 16.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 AUG 14

1021

Szitás Erzsébet: Körtefa

NAGYVILÁG

Új ösvények a békéhez

A „pozitív béke"

Nemrégiben hazánkban két nemzetközi tanácskozás és egy vita is egyaránt a békével foglalkozott. Lehet-e még újat mondani a háborúról és a békéről? A jelenlegi békemozgalom 1948-ban született, s lényegében az atomháborútól való félelem hozta létre. Azóta a nemzetközi feszültségek ismétlődő hullámzásának és helyi háborúknak voltunk tanúi, ám nagyobb európai háború nem volt.

A magyar békemozgalomban *Baldizsár Iván* és mások is úgy látták, hogy éppen a megszokottsággal és a hivatalszerűséggel szemben, a mozgalomnak új módszereket kell találnia. Fel kell mérnie a mai veszélyeket, azok nagyságát, de azt is, hogy a veszélyek nem végzetszerűek: a háború és a fegyverkezés is elkerülhető. Amikor új szellemet kezdeményeztek, nem tudták katolikus teológus *Nyíri Tamás* is, amikor azt mondta, hogy nem elég csupán egy „közös rosszban" megállapodni, kell olyan „közös jó" is, amiért tehetünk valamit. *Berend Iván* akadémikus a történész adataival példázta, hogy a háborúk sokszor már békeidőben megkezdődnek a kultúrában és a gazdaságban is, mégpedig hamis mítoszok terjedésével, illetve a nemzeti jövedelem tetemes hányadának fegyverkezésre fordításával. Van konkrét cselekedni való tehát már békeidőben, a háborúval szemben. A találkozón elfogadott felhívás hangoztatja: „annyi tömegpusztító fegyver halmozódott föl, amennyi már nem csupán a valódi vagy vélt ellenségek megsemmisítésére elegendő, de az egész emberiség létét veszélyezteti."

Új megfogalmazások és utak keresése jellemezte azt a nemzetközi tanácskozást is, amely az Akadémia nemrég NSZK-beli, magyar és japán békekutató egyaránt beszélt a *biztonság* fogalmának *demokratizálódásáról*, amelyre a létrejött, illetve a szélesedő nyugati békemozgalmak, s azok hatása hívta fel a figyelmet. A biztonságnak nemcsak egy elit, hanem a népek megmaradását kell jelentenie, s a népek mindinkább résztvevői lesznek e biztonság megteremtésének, alakításának. Nem volt értelmetlen az enyhülés és feszültség fogalmáról folytatott vita sem, amelynek egyik tanulságaként leszögezték, hogy napjainkban nem az ötvenes évek hidegháborúja ismétlődik. Az enyhülésnek, az enyhülés korának is megvannak a feszültségei, új helyzetei, amelyeket a politikatudománynak minden pánikba esés nélkül kell felmérnie, értékelnie.

Ha pedig konkrét és hozzánk földrajzilag is közeleső tennivalókat keresünk, különösen sokat mondott az európai atommentes övezetekről lezajlott tanácskozás, ahol a magyarok mellett belga, olasz, szovjet, lengyel és bolgár közéleti személyiségek voltak jelen. A televízió szinte szobánkba hozza a

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZITÁS

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1981 MÁR 8

1021

NÉPÚJSÁG

Szitás Erzsébet

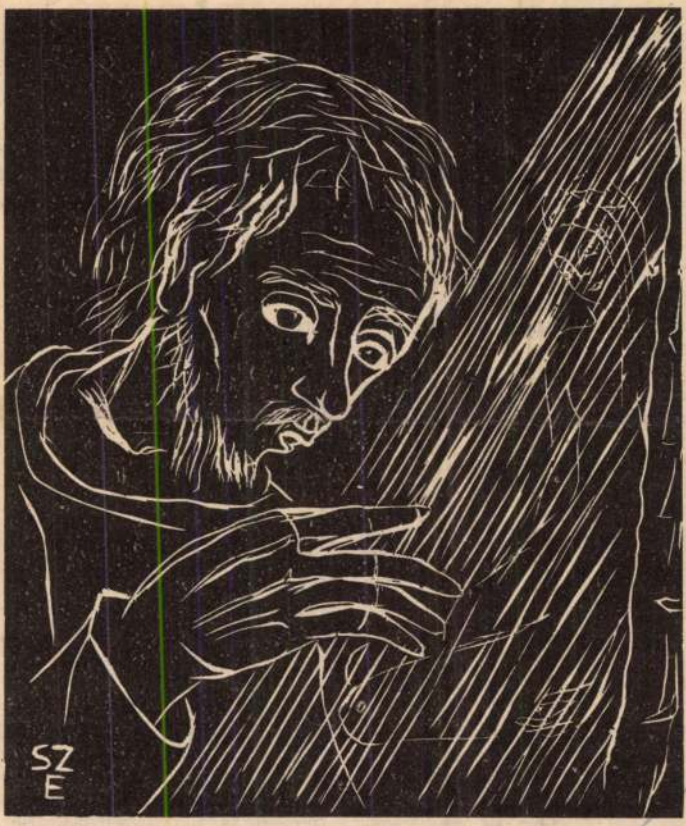

NÉPÚ

Megk

mi jellemzi a Békés megy

Az Állami Fejlesztési Bank Szegedi Területi Igazgatósága — amelynek hatáskörébe négy megye: Bács, Békés, Csongrád és Szolnok tartozik — közvetlenül finanszírozza az állami nagycélcsoportos és egyéb beruházásokat. Emellett ellátja a beruházási információs központ feladatát, így valamennyi pénzintézet adatainak birtokában átfogó képet alkothat a megyék beruházási tevékenységéről.

A területi igazgatóságon negyedévenként összesítik a folyamatban levő fejlesztésekről beérkező adatokat, ezért nem csoda, hogy Békés megye 1980-as beruházásainak mérlege már januárban elkészült. Erről az ÁFB szegedi igazgatója, *dr. Kutiván Rezső* a következőket

néhány célcsoportos és egyéb beruházás üteme pedig elmaradt a tervezettől.

Igazgatóságunk 1980-ban mintegy 624 millió forintot folyósított Békés megyének, ennek kisebb részét fordították a Gyulai Húskombinát befejezésére, mintegy 10 százaléknyi összeg az úgynevezett egyéb állami beruházásokra jutott, míg a döntő hányadból célcsoportos fejlesztések valósultak meg. Ezek együtt is csak alig több, mint 80 százalékát tették ki az eredetileg tervezett összegnek.

Arról van szó tudniillik, hogy az olyan, határidőre befejezett beruházások mellett, mint amilyen a 22 és fél ezer tonna szemes termény befogadására alkalmas békéscsabai gabonatároló, to-

MD K

Szivessy, épitész

59842.

Janszky-val közösen engedélyt kapott a Ferencvárosi tornaclub, Gyáli-ut 9634. hrsz. klubház és versenypálya épitésére.

Épitö Ipar. 1910 jun.14. Magánépitési engedélyek.

MDK

59843. Szivessy ,épitész

Janszky-val közösen a Gomperz Lajos, Madách-u. 6403.hrsz. háromemeletes házat tervezte, engedélyt kaptak.

Épitö Ipar.1910 jun.14. Magánépitési engedélyek.

Szivesi János

A mástélyi orsz. ifjúsági és képző-
művészeti tábor alkotói vásárhe-
lyen rendezték meg kiállításu-
kat, melyen művei szerepelnek. Jugosz-
láviából, Zrenyaninból jött, a Képes Ifjúság
képzőművészeti pályázatán nyert, így
került Magyarországra.

Székely Gabriella: Randevú az ihlettel.
Magyar Ifjúság, 1942. aug. 25.

MDK

Szivessy és Jánszky épitészek

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 21 l. képek.

MDK

Szivessy és Jánszky Béla épitészek

Pesterzsébeti reálgimn. terve

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 23 l.

MDK

d.m: A hét képzőművészete. Világ. 1940.máj.9. 6 l.

A VII. Milánói Nemzetközi Iparművészeti Kiállításról. balra : Kehely. Szita Oszkárné Molnár Mária műve. Lent VII. Internationalen Kunstgewerbe-Ausstellung in Mail Légrády. Unten links : Kelch. Werk von Frau Maria von Géza Gorka. — From the VIIth International Exhi box. Work of Alexander Légrády. Below to the left right : Ceramic va

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1940-49. c.

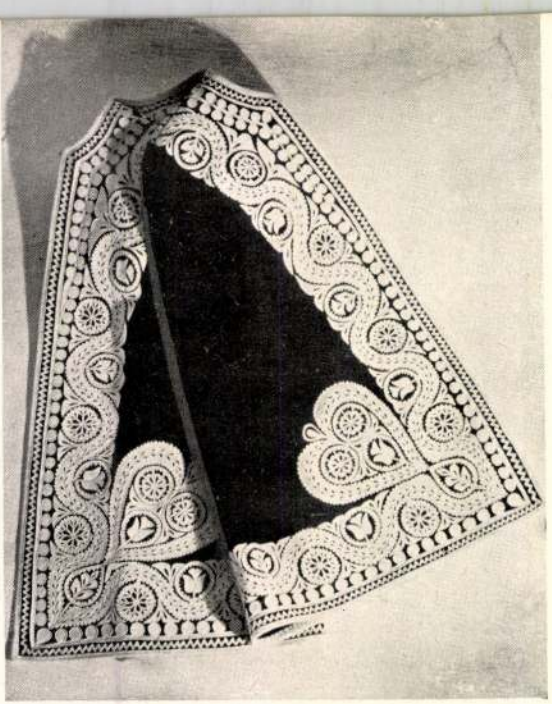

. Fent : Grafika és könyvművészet. Lent : Magyaros
us der VII. Internationalen Kunstgewerbe-Ausstellung
Damenkleider in ungarischem Styl. Werke von Frau
al Exhibition of Applied Arts in Milan. Above : Graphic
in Hungarian style, by Mrs Clarisse Zsindely-Tüdős.

Szivessy és Janszky

S.J: Bérház a budai Várhegyen. Tér és Forma, 1932. 10.sz. 324-325 l.

Berlin. Szivessy A.

Pesti Hirlap. 1925. okt. 10. 11

Magyar építész nyerte az osztrák

Lindtal-díjat

Szivessy Acél Barbara festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállitása "Könyves Kálmán" Arany János utcai termében - képével vesz részt

Pesti Hirlap 1931.X.

Szivessy Acél Borbora festőművész

Magyar Poesztimpresszionisták kiállitása - Könyves Kálmán r.t.Arany János utcai kiállitási termében - képével vesz részt

Nemzeti Ujság 1931.I.[illegible].

Szivessy Aczél Barbara

Portrékát állitott ki, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

N.U.931.IV.5.

Szivessy Aczél Barbara

Portrékát állitott ki, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

N.U.931.IV.5.

Szivessy Aczél Barbara

Alkotása, a Szinyei Társ. tav. tárlatán.

Ujság, 931. IV. 5.

Silvestry Ascal Barbara

Szivessy Aczél Barbara

Portréi, az "Alkotó Művésznők Egyesülete"
első kiállításán.

N.U.931.VI.1.

Szivessy Acél Barbara festőművész

Magyar postimpressionisták kiállitása - képével vesz részt

Esti Kurir 1931.X.2.

Szivessy Aczél Barbara festőművész.

Résztvett az "Alkotó Művészek Egyesülete"
első kiállitásán.

B.K.931.VI.7.

Szivessy Aczél Barbara

Portréi, az "AME" első kiállitásán.

B.H.931.VI.7.

Szivessy-Aczél Barbara

Szerepelt az "Alkotó Művésznők" kiállításán.

Est, 1931.Jun.7.

Szivessy Barbara

MDK

Önarckép kutyával

Micsarnok 1936 N6 a művészetben c. kiáll.

Szivessy Barbara

Kiállít

8 ón. 1930. X. 14.

Szivessy Barbara

Portréi, az "AME" első kiállitásán.

8 O.U.931.VI.7.

Szivessy Aczél Barbara

~~szobrász~~ festőművész

Szinyei Merse Pál Társaság Tavaszi Szalonja - Nemzeti Szalonban - ~~szobrával~~ képtárral szerepel. Feltűnik nagy női képmása, agárral.

Pesti Hirlap
1933.III.19.

Szivessy Aczél Barbara
Női akt fátyollal

Könyves Kálmán 1o3. kiállitás. 1 l.

szindelyezték.

horgannyal fedték.

tettek.

pel fedetett be, az egész templomot

belül ismét renováltatott.

28 m 45 cm

ége: 15 m 17 cm

ga: 14 m

magassága cca: 32 m

ata, oltára és egyéb berendezése

l. 5 l./ hanem "veres fenyőből"

ól előreugró toronnyal, amely há-

Szivessy Aczél Barbara
Dr.Bródy Tiborné arcképe, olaj
Szomory Emil portréja, "
Dr.Szántó Ferencné arcképe, "
Női akt fátyollal, "

Szivessiné Aczél Barbara

Önarckép

Tamás Galéria XXIII. kiáll. 193o. okt.

MDK

Szivessy Barbara

Nő fehér ruhában, of.

Akt, paszt.

Tav.tárlat, N.Szal. 1934. jun. 8 l.

MDK

Stivessy Barbara, festő.

Simor Pálné arcképe, pastell

Önarckép, "

Nemz. Szal. 1947. jul. - I. szürimentes kidll. - Kat.

MDK

Szivessyné Aczél Barbara, festöm.

Portré. Repr.

A Szinyei Társaság tavaszi Tárlatáról.
Képzömüvészet. 1934. 12c.1.

Szivessyné
Aczél Barbara
Festő

Lásd
2

Szivessyné Aczél
Barbara alatt
is.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

MDK

Szivessy Aczél Barbara

Az Alkotó Művésznők Egyesületének első kiáll.
Képzőművészet 1931. 42.sz. 163.l.

MDK

Szitessy Aczél Barbara, festöm.

Nöi portrait kutyával. Olf.

Nöi portrait. "

Nemz.Szal.-VI. Tavaszi Szalon. 1931. ápr. Kat.

Kiressy Boriska festő

Prot. rzecze

1924, 253–54

Szivassy Boriska festönö.

Népszava.1924.IV.9. 7.l.

Szivessy-Acél Barbara jeszö"

Prot. rzale
1930. 70-72

Szivessy Boriska festő

Pesti Hirlap. 1924. ápr. 6. 12

k. k. l. Ujabb műkiállítások

< Szivessy Tibor >
cikke

U. 1502

< > Nyilassy Sándor.
Szegedi Napló.
1914. jun. 28.

epségéről és biztosságáról s e végett
zetekbe viteti és ott ideiglenesen

kség esetén a minisztérium a fenti
kedéseket a fentemlített bizottság
kül is teheti, de az érdekeltek a felső
ulhatnak.
ács bizottságának meghallgatása után
n szükség esetében restauráltathatja
lgokat és a megrongálásuk akadályo-
összes intézkedéseket teheti. A költ-
onos jogi személyt terhelik, ha és
azokat fedezni képes.
k szükségességéről és a jogi személy
sségéről szóló határozat ellen felül-
van helye az állami tanács V. ügy-

40. czikkely.

Amidőn a jelen részben említett dolgokon a tulajdonos jogi személy restaurálásokat vagy bármily természetű munkálatokat végezni kíván, köteles a közoktatásügyi minisztérium jóváhagyásának elnyerése végett a felügyelőnél kellő tervekkel felszerelt kérvényét beadni.

A minisztérium, ha szerinte a tervbevett munkálatok és restaurálások károsak a dologra nézve, avagy bármily módon jellemét vagy érdekét csorbítják vagy veszélyeztetik, jóváhagyását megtagadhatja. A minisztérium a

[1] Lásd a 35. czikkely jegyzetét.

Építömüvészek

Szivessy Tibor

S z i v e s s y T i b o r életrajza

Született Szegeden, 1884. szept. 29. Müegyetemi tanulmányai után egyéves önkéntességi szolgálatának befejezése után Jánszky Bélával társult, akivel nagyszámu budapesti és vidéki köz- és magánépitkezésnek volt tervezője. Az első világháborut majdnem teljesen a harctéren töltötte, megsebesült, több kitüntetést kapott. A háboru után egyedül müködött és ismét sokféle épitkezést tervezett, hazánkban és külföldön is. 1925-ben ismét társult Jánszky Bélával, majd 1932. ben széjjelváltak. Szivessy Tibor nevéhez iskolák, szanatóriumok, mozgóképszinházak, internátusok, bankok, bérházak, kisebb-nagyobb villák, ipari épitkezések alkotása füzödik, különösen kimagaslóak azok a villák, amelyeket mügyüjtők és mübarátok részére tervezett. A Mücsarnokban évtizedekig állitott ki épitészeti müveket, ahol dijakat és érmeket nyert. Részt vett sok tervpályázaton is, ahol több megbizást nyert.

Lásd még a Révai Lexikon 17. és 21. kötetét Szivessy alatt.

SZIVESSYNÉ ACZÉL *Boriska*, festő, Szegeden. A bpesti iparművészeti iskolán, a képzőműv. szabadiskolán, Bécsben és Berlinben tanult. 1924. és 1929. gyüjteményes kiállítása volt a Nemz. Szalónban. A bpesti Vígszínház díszletpályázatán első díjat nyert. Főleg képmásokat fest.

E-G II. 573 l

ÜZLETHELYISÉGEK BERENDEZÉSE

Goldfinger és Szivessy (Párizs) munkái

A külföldet járó idegen, Németország kivételével, alig láthat a nagyvárosokban modern összhatású részeket. Maga Párizs épületeivel igazán nem jár elől és az egyetlen Rue Mallet Stewens-en kívül csak véletlenül akadunk modern házakra. Hasonlóan a portálok és üzletberendezések sem egyöntetűek. Ha látunk is néhány jó fémportált, akkor is ezeknek nagyrésze élvezhetetlen, a kellemetlen és nem eléggé háttérbe vonuló környezet miatt. De más bajok is vannak. Ha megnézzük a Goldfinger és Szivessy-féle Central Europeen Express Co. külső portálját és összehasonlítjuk a rendkívül kellemes hatású interiőrrel, szembetűnő az ízlésbeli különbség a kettő között. A külső rész drága bronz és márvány anyaga mellett is ízléstelen, majdnem szecessziós. (Ez régi, nem most készült és nem Szivessyék tervezték.)

A szekrények, a pult magasságában, részben a fal is és a pult, fehér fémből készültek, a világítást autóreflektor lámpák szolgáltatják. Párizsban cipőüzleteket és parfőmkereskedéseket is fémből és üvegből építenek, de sokszorosan indokoltak ezek az anyagok utazási irodánál, amely természeténél fogva még a laikust is bizonyos modern technikai irányba csábítja. A D-vonatok, a 100 személyes utasszállító repülőgépek, a 200 kilométeres automobilok modern romantikájából nyujt kóstolót ez az interiőr.

A londoni szépségápoló intézet külseje már szorosabb összefüggésben van a belső kialakítással. A portál nyomott aránya szinte folytatódik a belső részeken. A fém, a tükörüveg, az egyszínű anyagok felület-és színharmóniája adja meg az interiőr hangulatát. A falba süllyesztett szekrény polcain álló színes üvegek kellemesen mozgalmas ellentétet képeznek a síma felületekhez. Néhány, nem egészen szerencsés lámpa za-

Tér és Forma
1929. II. évf. 12. sz.

Tervezte: Karl Bertsch. Készítette: Deutsche Werkstätten A.-G.

(A fehérre lakkozott hálószoba, nikkel veretekkel, nikkellel borított lábakkal — az egyszerű polgári hálószoba mintája. Sehol talmi ornamens, át nem gondolt vonal, fölösleges profil; az egész: egyszerű színek és formák harmóniája, amit csak emel a padló színes filce, a jószínű fal — és a képek szinte nem is hiányzanak ebből az együttesből.)

Szivessy és Goldfinger: Européen Express Cie Paris (fent) Szépségápoló intézet, London (lent)

Párizsi kirakat részlete

varja ugyan a benyomást, de talán ezt sem lehet teljes mértékben megítélni nappali világítás mellett.

Akár üzlethelyiségek berendezéséről, akár székről, vagy íróasztalról, vagy egyéb bútorról van is szó, látjuk a külföldön élő két magyar építész komoly célkitűzéseit. Ha ezek az itt bemutatott munkák nem is képviselnek sok egyéni gondolatot, ha a külföld nagyszerű anyagával, nagyszerű iparosaival segítségére is siet az elgondolás szerénységének, mégis igen szép eredménynek kell tartanunk ezeket a munkákat. Mert a párizsi ízlés rendkívül parancsoló és talán még kevésbé tűri meg az ellentmondást, mint a német vagy a magyar ízlés. A Galeries Lafayette stalaktit díszű portáléja, a Paramount mozgó lármás anyagorgiája és még számos párizsi kommerciális üzem ízléseltévelyedései nagyon nehéz helyzet elé állítják az ilyennemű tervezésekkel foglalkozó építészt. Tudjuk saját magunkról, hogy az érvényesülés elé milyen akadályok gördülnek, mihelyt valamely tervezőnek önálló ízlése van. Nehéz ezt érvényesíteni minden téren, de talán legnehezebb az üzletberendezések dolgában, ahol a kereskedelmi szempontok is szerepet játszanak, ahol nem az üzlettulajdonos, hanem a vásárlóközönség ízlése a döntő tényező.

Ha végig nézünk ezek után Budapest portáljain, üzletberendezésein, úgy élesen szembeötlik, hogy milyen rendkívül kevés jó készül ezen a téren. Néhány történelmi emléktől, néhány, a legújabb időkben készült példától eltekintve, a nagy átlag végtelenül gyenge, pedig nem lehet a szegénységre hivatkozni, mert a leggyengébbek talán éppen a legdrágábban, leggazdagabb kivitelben készültek között vannak. Kereskedőinknek is meg kellene érteniök végre, hogy nem az ucca nívójára helyezett szalónokra van szükség, nem keményfát utánzó puhafára, nem bronzszínűre festett gipszekre, hanem jól használható, esztétikus külsejű berendezésre és portálokra. Köztudomású, hogy a városképet is mennyire rontják a fölöslegesen hivalkodó cégtáblák és a rossz anyagból készült külső burkolatok talán még meg sem várják a kereskedő tönkrejutását, hanem hamarosan elkorhadnak és állandó fentartási költséget igényelnek. A német áruházak némelyike, az angol újabb üzlethelyiségek, a párizsi boltok és közöttük az itt bemutatottak is jelzik azt az irányt, amelyet ebben a kérdésben követni célszerűnek tartunk.

K. J.

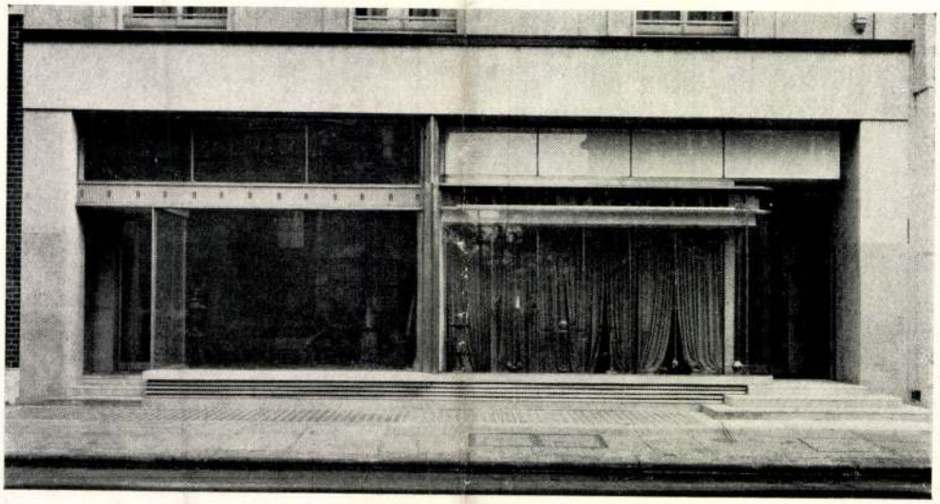

Szivessy és Goldfinger: Szépségápoló intézet Londonban

HAAS KÁROLY ÉS SZILÁRD ISTVÁN

okl. mérnök építőmester munkáiból

Villa a Pasaréti-úton. Tervezték: Tauszig és Róth

Foto: Seidner

Kapubejárat
Foto: Seidner

Tér és Forma
1933. VI. évf. 12. sz.

Villa a Lorántffy-utcában. Tervezték: Tauszig és Róth Foto: Seidner

HAAS ÉS SZILÁRD MUNKÁIBÓL

Villa a Pasaréti-úton.
Tervezték: Tauszig és Róth
Foto: Seidner

klubháza, P. Márkus Emilia hüvösvölgyi villája, a Puskin (volt Forum) Filmszinház belső kialakitása és az Uránia Filmszinház átépitése. A pesterzsébeti reálgimn. tervével a Lechner Ödön Társaság aranyérmét nyerték el. A fentiekkel együtt több mint 200 kivitelezett müve ismeretes; középületek és müvészi bérvillák. 1949-től 1959-ig, nyugalomvonulásáig az Ált. Épülettervező Vállalat irányitó

Szivessy Tibor (Szeged, 1884. szept. 29. -- Bp., -. ??): épitészmérnök. Tanulmányait a bp.-i müegy.-en és a berlin-charlottenburgi főisk.-n végezte, hol 1907-ben kapott oklevelet. Ezt követően Berlinben és Bp.-en különböző tervezőirodákban müködött, majd 1909-ben saját épitészeti irodát nyitott, mely 1949 elejéig állott fenn. Már korán csatlakozott az épitészek ama csoportjához, mely a történelmi stilusokból válogató eklektikával szemben Lechner Ödön szellemében keresett formai megujhodást. Terveit legnagyobbrészt Jánszky Bélával készitette, kivel 1909-től 1916-ig, majd 1925-től 1932-ig társas viszonyban állott. Közös müveik: a kecskeméti müvésztelep, a Városi Kaszinó és bérház up., a Ferencvárosi Torna Klub sporttelepe és

TERVEZTE: SZIVESSY TIBOR

A művész saját nyaralója, Budapest, I., Széher-ut

Általános elrendezés: a ház a Hárshegy déli nyulványán fekszik magasan a hegyoldalban, a nyugati főhomlokzat előtt a kert messze lenyulik. A magas földszint egy nagy lakószobát tartalmaz, az alagsorban a házmester talált lakást, a padlástérben atelier, a toronyban napozó terrasz.

Kivitel: betonalapok, téglafalazat, fa- és vasbeton menyezetek, hódfarkú cserépfedés, rózsaszinü fröcskölt vakolat. Üvegezett és tömör ajtók, félkörives keresztajtók. Parketta és cementlapok. Cserép- és vaskályhák.

Épült 1923-ban négy hónap alatt.
Épitési költség: köbméterenkint cca 38 pengő.

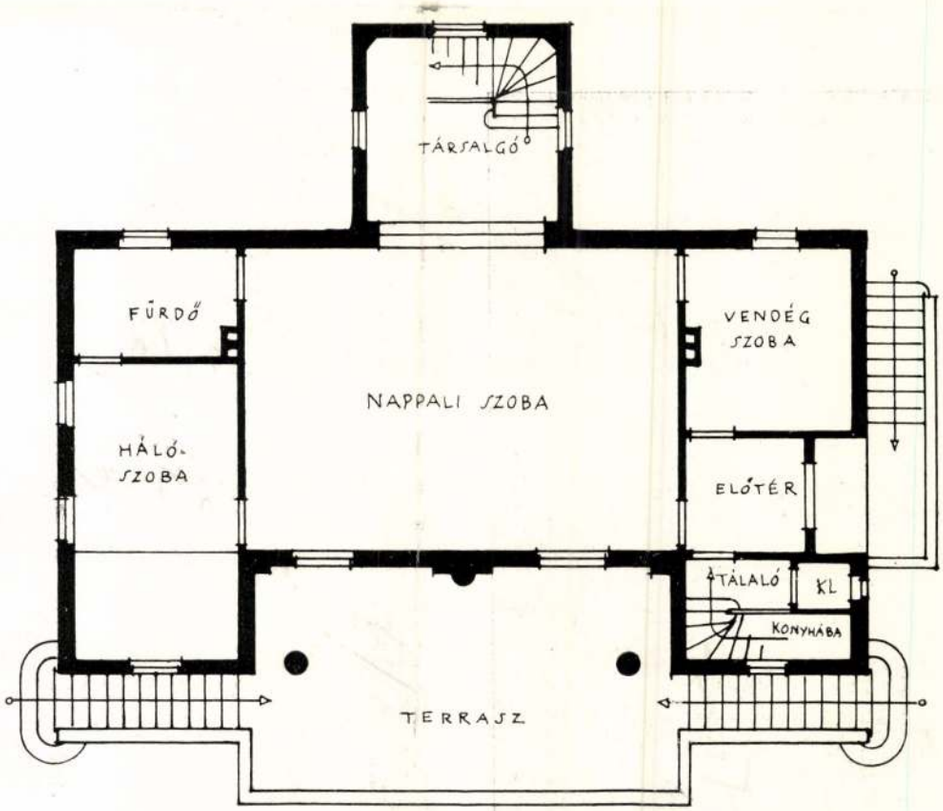

FÖLDSZINT
~1:100~

Lejjebb a 175. oldalon
Ter. és Forma 1928. I. évf. 5 sz.

TERVEZTE: KISS GÉZA

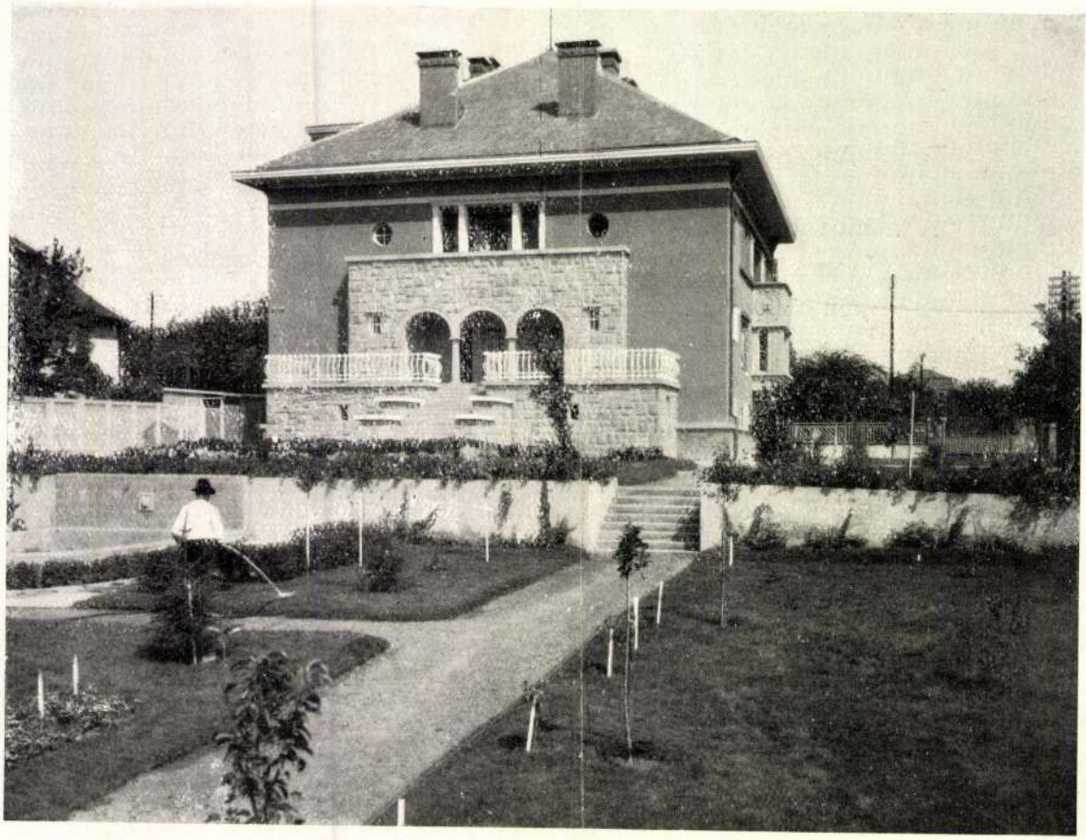

HAAS ÉS SZILÁRD MUNKÁIBÓL

Budapest Székesfőváros Gyógyfürdői és Forrásai
Attila ivóforrás

Foto: Scidner

Székesfővárosi Vízművek földalatti gépházlejárata a Svábhegyen

Foto: Székely Sándor

VIII

HAAS KÁROLY és SZILÁRD ISTVÁN
OKL. MÉRNÖK, ÉPÍTŐMESTER

TELEFON: 59-0-31 ✶ I, LENKE-TÉR 5.

BANKSZÁMLA:
ANGOL-MAGYAR BANK
M. KIR. POSTATAKARÉK CSEKK-SZ.: 35.772

Budapest, 1933 november 20.

A Tér és Forma tekintetes Kiadóhivatalának,

Budapest, VI.
Podmaniczky-u. 27.

Csatoltan átszármaztatunk legújabb munkáinkról szóló néhány fényképet és kérjük, hogy amennyiben azokat megfelelőknek találják, lapjukban közölni szíveskedjenek.

Kérjük Önöket, hogy közlés esetén kitűnő munkatársainkról: azokról a szállító- és iparoscégekről is megemlékezni szíveskedjenek, akik kitűnő anyagaikkal és munkáikkal mindannyian hozzájárultak ahhoz, hogy az épületek az építtető és tervező építészek teljes megelégedésére készültek el.

Az összes épületek sejttéglából, a födémek pedig kombinált vasbeton födémmel készültek, amelyeket a Nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek Rt. szállitottak. Az összes betonok „Hungária Puzzolan A", az összes vakolatok „Hungária Puzzolan B" hozzáadásával készültek. Szállitotta Pollak Jenő cég. Az ácsmunkákat Földesi Ferenc ácsmester, a tetőfedőmunkákat Somogyi Béla, a bádogos-, vízvezeték- és közp. fűtésszerelés munkáit Vámos I. Imre, az asztalosmunkákat Makláry József, a műkő- és burkolómunkákat Melocco Rt., a parkettmunkát Reimann Sándor, a lakatosmunkát Deichsel A. Rt., a mázoló-, szobafestő- és tapétázómunkát Czeizel és Elischer, az üvegesmunkát Seiler Ármin, a redönymunkát Gerő és Győry, a villanyszerelő-munkát Tauszig Miklós, a szobrászmunkát Karl Ferenc József készitették.

A fényképek Seidner műszaki fényképész munkái.

Szivességüket előre is köszönve, vagyunk

teljes tisztelettel:

HAAS KÁROLY és SZILÁRD ISTVÁN
okl. mérnök építőmester

SZIVESSY TIBOR

fordító

HOMLOKZAT

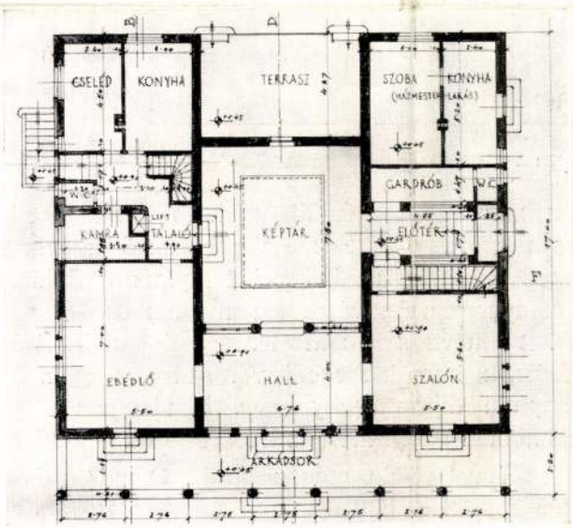

ALAPRAJZ

KISRÓKUSHEGYI CSETÉNYI-VILLA

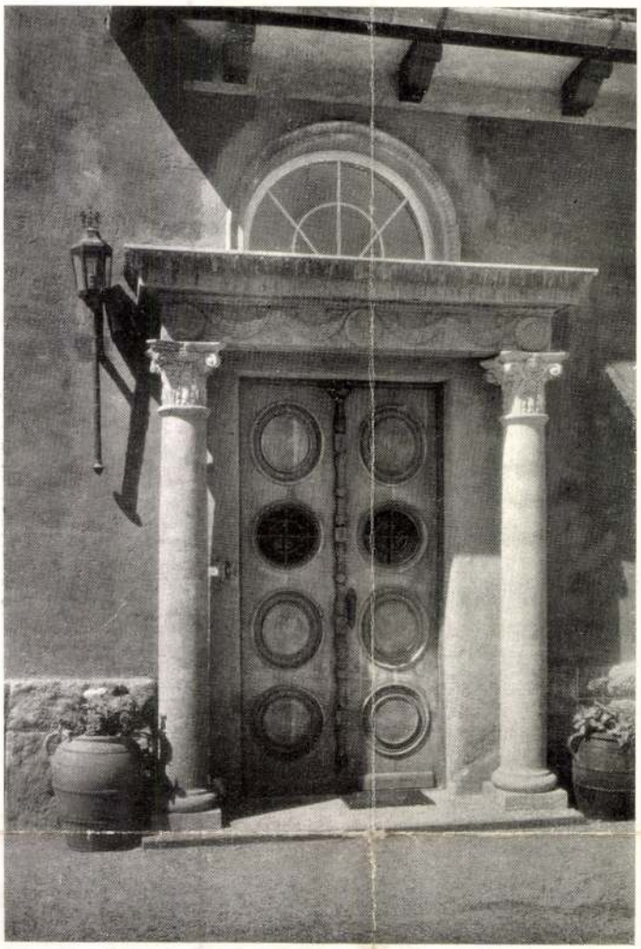

SZIVESSY TIBOR: A CSETÉNYI-VILLA BEJÁRATA

káikba. A német Fritz Höger, Fritz Schumacher, a svéd Ivar Tengbom ennek a képviselői.

Ez az irányzat, mely a modernség, egyéniség és a fajiság gondolatán nyugszik, előttünk nem új dolog. Ezt igazolja ez a kiállítás. Lechner Ödön és követői ugyanezt csinálták. Csak az a kár, hogy a követők a háború után zászlót cseréltek.

*

A kiállítás első terme három magyar zseni különböző útját mutatja a magyar nemzeti építészet közös célja felé.

Feszl Frigyes Vigadója ma már műemlék. Nemzeti kincs. A kortársak még mosolyogtak a vitézkötéses architekturán. Mi hódolattal adózunk annak az ős tehetségnek, aki minden tudományos elmélet híján, zsenijének ösztönös erejéből merítette ezt a kristállyá fagyasztott csárdást.

Lechner Ödön már alapos készültséggel és tudatos célkitűzéssel csinálja egymás után pirogranitba vagy színes majolikába az ő magyar szimfóniáit.

Az Iparművészeti Múzeum, a kőbányai templom, a Földtani Intézet, Postatakarékpénztár a magyar építőművészetnek mindenkor legszebb, legértékesebb alkotásai maradnak. De itt vannak a Mester régi dolgai is. A François I. Államvasutak nyugdíjintézete, a barokk szegedi városháza, a gyönyörű román Ferenc József jubileumi templom díjazott pályaterve. Mind olyan alkotások, amelyek a Mesternek a történelmi stílusok elismert művészei között is első helyet biztosítanak.

Lajta Béla húsz évvel előzte meg a korát. Ő már a háború előtt a mai értelemben „modern" volt. Emellett azonban magyar is Magyarsága rajta van nemcsak az ornamentikától tobzódó síremlékein, hanem középületein, bérházain is. Szervita-téri üzlet és lakóháza, vasutcai iskola belső részletei fényes tanulságai ennek.

Lechner Ödön közvetlen követői közül *Bálint* és *Jámbor* ápolta leghívebben a lechneri tradiciókat. Szatmári vigadó és nagybányai színház ennek legszebb példái.

HAAS ÉS SZILÁRD MUNKÁIBÓL

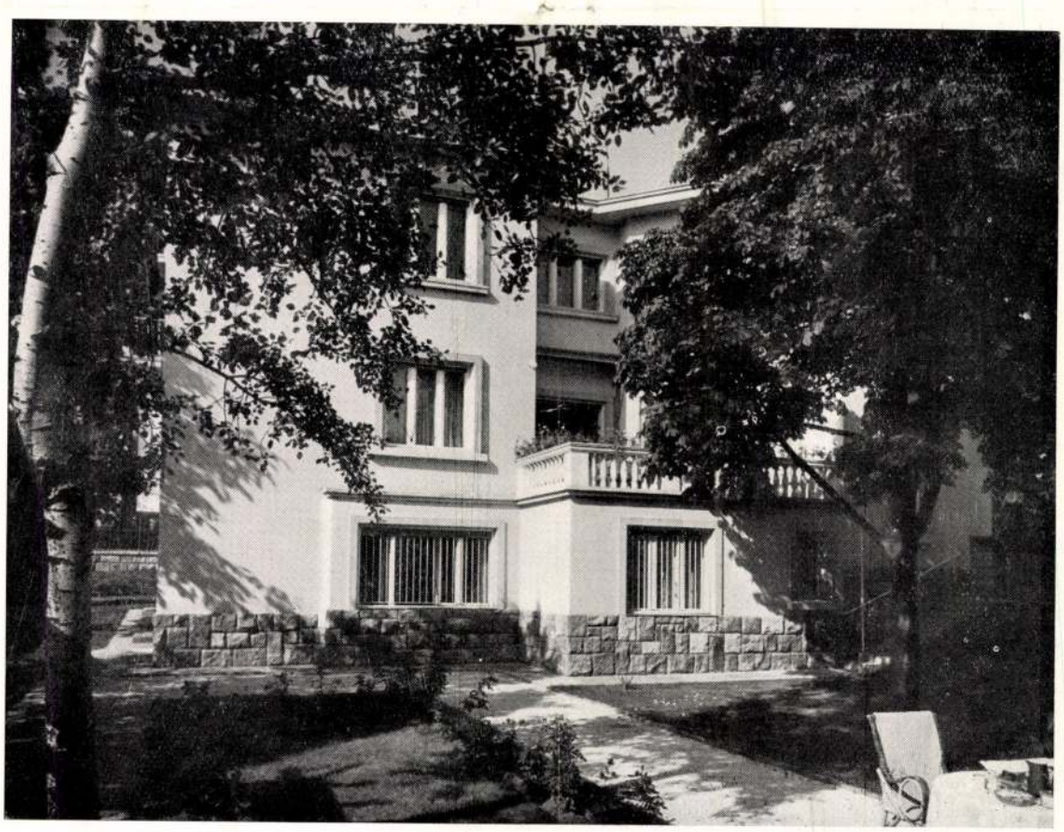

Szemlőhegyiúti villa. Tervezték: Tauszig és Róth

Foto: Seidner

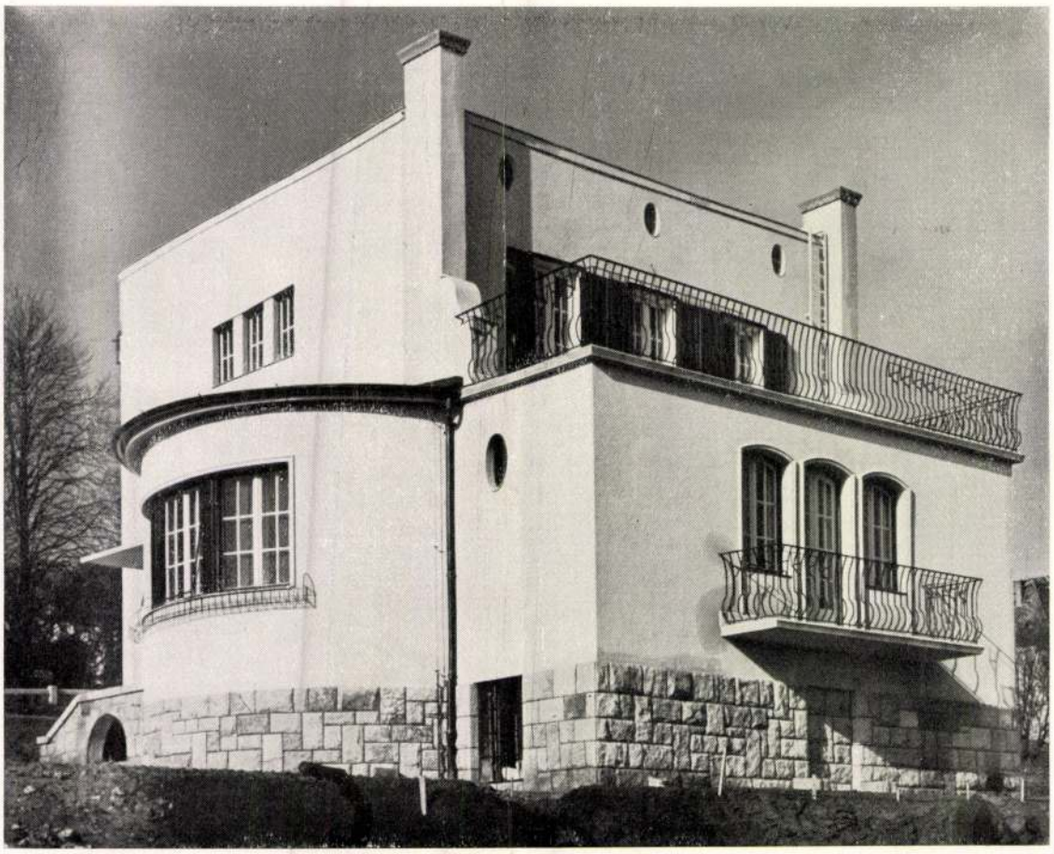

Szivessy Tibor: Villa Budapesten Foto: Seidner

HAAS ÉS SZILÁRD MUNKÁIBÓL

Janszky Béla: Villa a Tihamér-utcában
Foto: Seidner

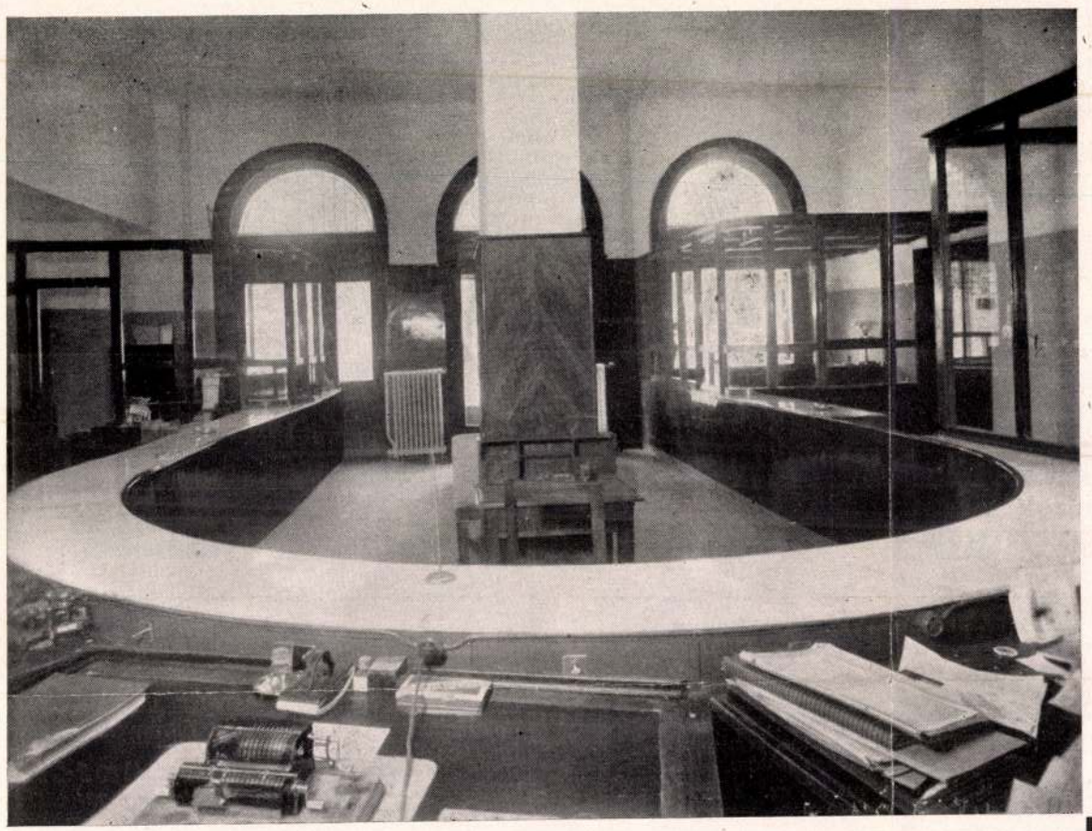

A bankhelyiség egész berendezése kockákból összerakott dió-furnérozással, magas fényezéssel készült. *Bánó felv.*

Ribárszky György és Társa Butorgyár munkáiból.

A Magyar Köztisztviselők Takarékpénztára Ferenc köruti helyiségének berendezése.

Tervezte: Szivessy Tibor műépitész.

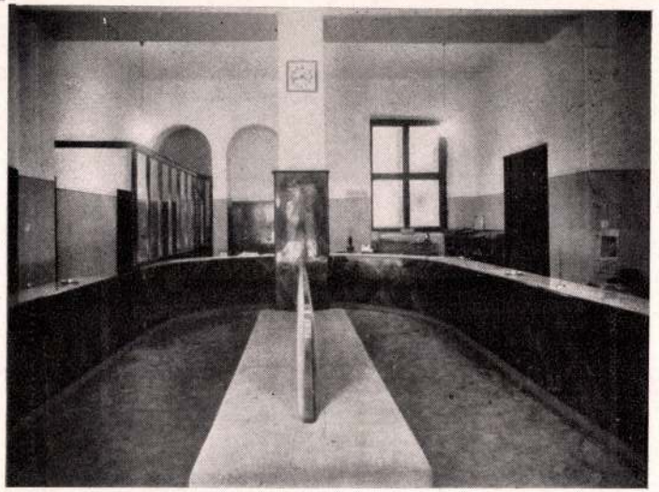

III

A Butor
1937. 9–10. sz.

Matlák József
Tel.: 327-982.
kárpitos és diszitő
tervezéseket megbizhatóan
és jutányosan kivitelez.
BUDAPEST, V., GRÓF VIGYÁZÓ FERENC-U. 3.

Lichtig
HAJLITOTT BUTOROK
RECAMIER ÁLLVÁNYOK
INTARZIÁS PARKETTÁK
NEUSCHLOSZ-LICHTIG
TELEFON: 268-375 és 268-702.
Repülőgépgyár és Faipar Rt.
BUDAPEST-ALBERTFALVA

A lapban ismertetett Szabó Éva interieurt kivitelezte:
Gergely, Szabó, Belcsák Iparművészek Műbútoripari Vállalata
Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 9. Telefon: 118-547.

LŐVY DÁVID ÉS FIAI
fornér és lemezművek
Ujpest, Váczi út 60. Alapitva: 1834.
Budapesti lerakat: József u. 35. Telefon: 133-071.
Ujpesti fiók: Viola ucca 16. Telefon 294-163.
ENYV, LEMEZ, FORNÉR, „STABIL" BÚTORLAP STB.

Kéziszövésü butorszövetek
FÜREDY FERENC
BUDAPEST, I.,
KRISZTINA-KÖRUT 141.
TELEFON: 167-338.

Singer György
butordiszvasalás-
és mindennemü **galalitháru üzeme**
VIII., MÁRIA-U. 13. Tel.: 144-913.

ERSCHEINER OSZKÁR
Telefon: 142-760.
asztalos ipari cikkek raktára
Budapest, VIII., Szentkirályi ucca 2.

Butorpaszomány különlegességek
Orbán Ferenc paszományos
Budapest, V., Dorottya u. 11. Tel.: 182-619.

SUGÁR LÁSZLÓ
furnér, enyvezett lemez, léc, keményfa
és asztalos kellékek raktára
Budapest, II., Margit-körut 56. sz. Tel.: 154-145.

A lapban ismertetett Kovács Zsuzsa-féle tervek asztalos-munkáit és állványait kivitelezte:
Palamarszky Antal
Budapest, V., Ipoly-u. 16. Telefonhivó: 231-481.

Képkeretek és léczek
HOFFMANNÁL, Budapest, IV., Gerlóczy ucca 5.

A tuloldalon bemutatott bankberendezést készitette:
Ribárszky György
épületasztalos.
Butor és berendezési munkák üzeme.
Telefon: 291-031.
Budapest, V., Kresz Géza u. 53. Wahrmann u. 4.

Balassa György
kárpitos
Budapest, V., Zoltán ucca 10.
TELEFON: 311-460.

Legrégibb magyar mérnöki iroda és szaküzlet
bútorgyárak berendezésére
OROVA KÁROLY okl. gépészmérnök
Telefon: 114-638. BUDAPEST, V., BÁTHORY UCCA 20. Alapitási év: 1907.
Szállit: modern famegmunkáló-gépeket, elsőrendű szerszámokat.
Tervezés! — Szaktanács!

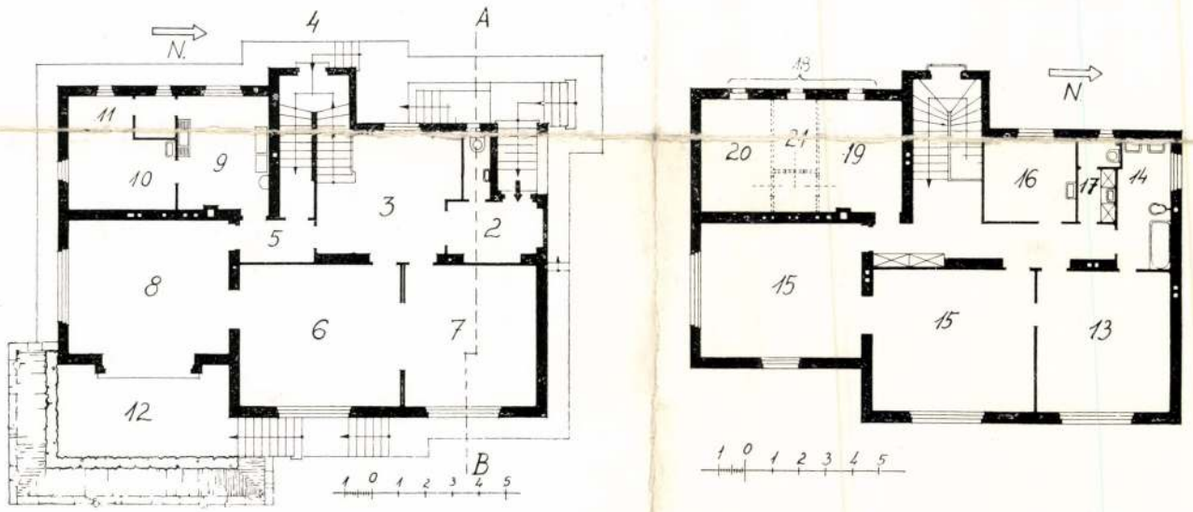

DR. KOTSIS IVÁN: EMELETES CSALÁDI LAKÓHÁZ A MUSKÁTLI-UTCÁBAN
DR. I. KOTSIS: FAMILIENWOHNHAUS — MAISON DE FAMILLE —
DWELLING HOUSE

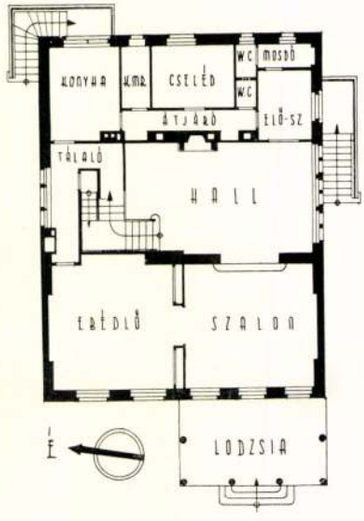

SZIVESSY TIBOR:
CSALÁDI LAKÓHÁZAK BUDÁN
T. SZIVESSY: FAMILIENWOHNHÄUSER —
MAISONS DE FAMILLE — DWELLING HOUSES

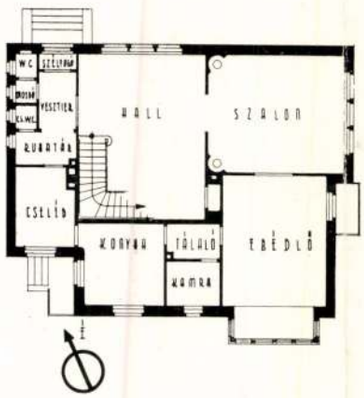

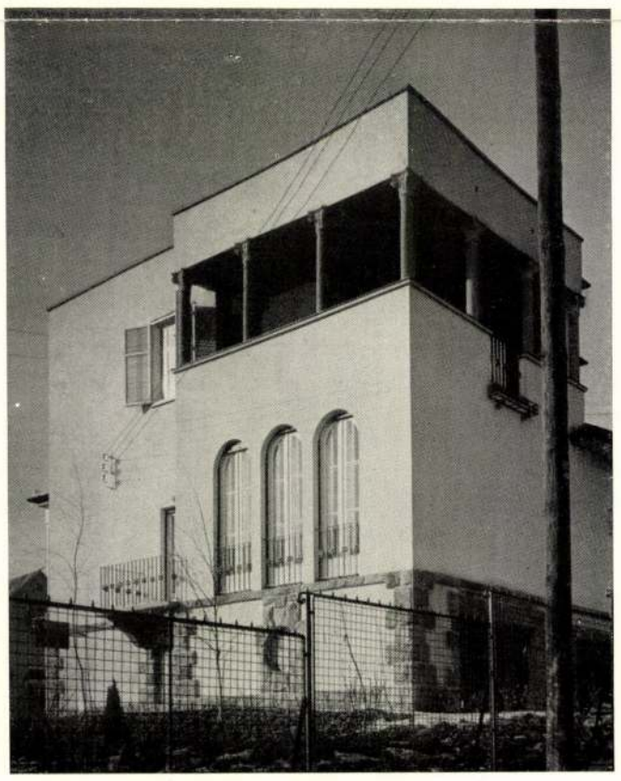

Györgyi újmagyar II.

„mintha-jelenlét" a képeknek különös metafizikai légkört kölcsönöz, amit a színek méginkább fokoznak, expresszívvé tesznek. Az itt-ott érezhető gyengéd irónia ellenére ezek az alkotások inkább megrendítően, drámaian hatnak, mert témáik szomorúsága a megváltoztathatatlan dolgok, az elmúlás, az idő megállíthatatlansága és visszafordíthatatlansága felett érzett fájdalomból fakadnak.

Mulasics László az enkausztika (viaszfestés) technikájával készített képei egyszerre mutatnak modern és archaizáló hatásokat. Ez a finoman kidolgozott plasztikus alap szolgál hátteréül a mértani formák redukálásával létrehozott rejtélyes emblematikus jeleknek, melyek hol megfestve, hol csupán vonalakkal bekarcoltan, hol csak utalásszerűen, csillogó ezüst és aranyfóliával jelezve lebegnek a képben. Hiába rendezi el kompozícióin a geometrikus formákat aszimmetrikusan, azok mégis mozdulatlanságot mutatnak, s egyfajta ősi mitikus sejtelmességet, feloldhatatlan rejtélyt sugallnak.

Szirtes János festészete szorosan kapcsolódik performansz-tevékenységéhez, képei olykor a performanszok eredményeként születnek (szertartásos akciói tulajdonképpen az önmegvalósítás kiteljesedésére irányuló rítusok). Előszeretettel alkalmazza vásznain a festékek mellett a kormot, amit úgy nyer, hogy a vakkeretre feszített, majd lealapozott vásznat (máskor üveglapot) gyertyaláng fölött egyenletesen mozgatva alakítja ki a formákat, alakzatokat, melyek néha sejtelmes, páraszerűen homályos, fátyolszerű árnyakat, néha pedig teljesen átláthatatlan, misztikus, sötét, titokzatos mélyfekete tónusokat képeznek. A gyertya ez esetben közvetítő szerephez jut, az égetésből származó korom, a füst megjelenése a vásznon (mint sík felületen) a tűz „lenyomataként", előhívott képeként értelmezhető. A tűz a négy őselem egyike és a lélek, az élet, a megtisztulás, a megújulás szimbóluma. Szirtes nagyfokú érdeklődést, vonzódást mutat az ősi kultúrák rítusai, szertartásai és az ún. „primitív művészet" iránt. Performanszain a művészet keletkezésének, eredetének mágikus-rituális mozzanatait megismételve a művészet lényegét, értelmezési lehetőségeit keresi; a létezés gyökereit kutatva a mélységekbe ás és az alapokig, a kezdetekig „megy vissza". Képein is megjelennek a prehisztorikus, archaikus motívumok, de új kontextusba átültetvén az idő mélyéről előhívott, megidézett szimbólumok eredeti jelenésüktől megfosztatnak és új jelentést kapnak. Műveinek megszületését szellemi felkészülés, összpontosítás előzi meg, és ezért keletkezésük felér egy teremtésaktussal.

Tudatos előkészület eredményeként keletkeznek *Olescher Tamás* képei is. Bár a szemlélőnek első pillantásra játékosnak tűnhetnek, alaposabban megvizsgálva s értelmezve, átfogó koncepció fedezhető fel bennük. Olescher multimediális művésznek tekinthető, hiszen foglalkozik színházzal, zenével, tánccal, képzőművészettel, videóval; komplex előadásokat szervez, melyeknek belső terét önmaga tervezi, rendezi meg, ahol a különböző művészeti ágak egyenrangú és önálló alkotóelemként szerepelnek. Célja a mai értékvesztett, kaotikus világban élő ember visszavezetése az eredethez, az „édenbe"; a visszatalálás a kezdetekhez térben és időben az egyre magasabb szellemi szférák meghódításával. Kompozícióit felépítésében megfigyelhető a rendre, a harmóniára, a szimmetriára és a világ-egész teljességének megmutatására való törekvése, amit az általa alkalmazott szimbólumrendszer (kereszt, kör, négyzet, átló) tökéletesítése révén vél elérhetőnek.

Bernát András az emberi megismerés határterületeit kutatja, a tapasztalati úton történő megismerést vonja kétségbe, kérdőjelezi meg, amikor egy adott formát több nézőpontból egyszerre ábrázol alig megkülönböztethetően a háttértől, szinte egybeolvadva, összemosódva vele. Ez a kvázi-megjelenítés a szemlélőben riadalmat, bizonytalanságot ébreszt, érzéki csalódásokat idéz elő, illúziókba kerget a már eddig megismert világot illetően.

Ősz Gábor tudatos érzékiséggel komponálja meg alkotásait és vastag ecsettel különös, érdes felületeket, faktúrákat hoz létre. Képi világának meditatív jellegét az adja, hogy a sötét-világos ellentétpárjára helyezi a hangsúlyt. A sejtelmes szerkezetű háttér előtt, mintegy a semmiben lebegő sötét tónusú alakzatok (négyszögek, téglalapok) a világos háttérből sötét foltokat hasítanak ki.

Köves Éva festményein a fehér szín kitüntetett helyet foglal el. A művész mintha tudatosan el akarna titkolni valamit a néző elől, mintha tejfehér sűrűségű lepel vagy köd fedné el a szemünk elől a képen valóban ott lévő vagy csak vélt, a szemünk által megszokásból odaképzelt formákat. Színérzékenységével (a fehérbe nagyon finoman más színeket is belevisz, ezeket csak közelről vehetjük észre) még titokzatosabbá teszi számunkra a fehérségbe öltöztetett festmények létezését.

A tárlat egészére a színbeli visszafogottság, az inkább komor, rejtőzködő színek használata jellemző.

Hungary – Time – Art

Exhibition of the Konrad Adenauer Foundation

Owing to the political and economic changes affecting the whole region of Central-Eastern Europe art in Hungary has entered on a course of development particular to itself and different from the other countries of the region. The exhibition *Hungary — Time — Art* organized by the Konrad Adenauer Foundation is called upon to present the search after other ways and means;

Új Műv. 1993/10.

Szombathy Bálint: Zászlók, 1972

nek, emlékeket hívnak elő s egyszersmind véglegesen el is törlik azokat.

Más lett a jelentősége a színhibás jugoszláv zászlónak, a fal előtt álló embernek, a letakart szemeknek, a döglött halaknak. S mást fogalmaz meg a játék közös élményének reprodukciója is: a *hiányt*, a be nem teljesült ígéretet. De ugyanakkor *esély* is mindez. A művészet eszközei, ha nem is hangosak, ha csupán csak meditációra késztetőek és ideáink hiátusaira figyelmeztetnek, akkor is elmondanak valamit arról, aminek lennie kellene, amiért lenni érdemes.

Szombathy Bálint jelenlegi kiállításával is meggyőzően bizonyítja, hogy méltán van több évtizede már a nemzetközi alternatív művészek „élcsapatában". Érzi és tudatosan vállalja, hogy a hérakleitoszi paradoxon ellenkezője is igaz lehet: *hiába lépünk más és más folyamokba, ugyanaz a víz árad.*

(Most [Híd] Galéria, Újvidék, 1993. VI. 10—24.)

Szirtes János

Magyarország – Idő – Művészet

A Konrad Adenauer Alapítvány kiállítása • Nasinszky Dezső

Az utóbbi évek Közép- és Kelet-Európa egész régióját érintő politikai és gazdasági változásainak köszönhetően a magyarországi művészet a térség többi országától eltérő, sajátos fejlődési irányt vett. A más utak keresését hivatott bemutatni a *Konrad Adenauer Alapítvány* által szervezett *Magyarország — Idő — Művészet* című, Vigadó Galéria-beli kiállítás, melynek anyagát német szakértők válogatták ki több száz magyar alkotás közül, s talán nem véletlen, hogy ezekre a művekre esett a választásuk. Az itt kiállító művészek egy generáció tagjai (mindannyian a 80-as évek legelején indult „új festészet" hazai képviselői), akik alkotásmódjukban, életszemléletükben különböznek ugyan egymástól, mégis az általuk készített képek egyfajta közös mondanivalót, szellemiséget tükröznek.

Fehér László monumentális képeit expresszív színhasználat jellemzi. A sárga és a fekete erős kontrasztjából adódóan a szigorú elvek szerint szerkesztett kompozícióin — nyugodtságuk ellenére — egyfajta szorongással, félelemmel teli feszültség érezhető. A homogén fekete háttér komor, nyomasztó, áthatolhatatlan sötétségű éjszakai hangulatot teremt. Alkotásai a múlthoz kapcsolódó árnyékszerű víziók és felsejlő emlékek képben történő megfogalmazásai. A mozdulatlan csendéletek momentumba merevedett alakjai Fehér szubjektív történelméből lépnek elő — régi fényképekből ismert, valaha élt ősök, rokonok, a családi anekdoták hősi figurái. Emellett feltűnnek a mindig visszaidézhető gyermekkori élmények motívumai és a tágabb értelemben vett történelem, a világháborúk és az üldöztetés tragikus emlékei, a jelképpé vált helyszínek is. A képfelületek személyhez köthető emocionális tartalmakkal telítődnek. Önmagát is odafesti — kisgyermekként — a valóságos életben soha nem ismert emberek mellé, az általa soha be nem járt helyszínekre, s így „elbeszélő jellegű" képei meseszerűvé válnak, a ténylegesen megtörtént események összemosódnak, összekeverednek a csupán a képzeletben létező dolgokkal. Az álomszerűen felsejlő, csak a kontúrokkal ábrázolt emberi alakok a természet formáira rávetítetten jelennek meg, megszegve ezáltal a festészeti ábrázolás hagyományosan kialakult-elfogadott konvencióit, semmibe véve az előtér és a háttér fogalmait, egy térben ábrázoltnak tűnnek; jelen vannak ugyan, de egyúttal nincsenek is jelen. Átlátszó mivoltukban belesimulnak a környezetbe — rajtuk keresztül láthatjuk a mögöttük lévő tájat, s egyben magát a világot, amely megmaradt, túlélte a pillanatot, miközben a múlt alakjai régen füstté, köddé váltak. Ez a

Szivessy Aczél Barbara

festő

pród

Ujság 1929-
dec. 15. (e.a.:
A Nemzeti Szalon
csoportos kiállítása.)

18152 — Szepes nyomda. Telefon: 13-1-64

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1935. MÁRCIUS 30-TÓL ÁPRILIS 14-IG.

Szivessy – Aczél Barbara

szül. Szeged, 1895. Bpesten az
iparművészeti iskolában, képző-
művészeti szabad iskolában,
majd Bécsben és Berlinben folyt-
atta. A Vigszínház díszlet
pályázatán első díjat nyert,
1924 és 1929 koll. kiállítás
a Nemzeti szalonban. Főleg
arcképek, aktok.

MDK

Szitáné Molnár Mária, ip.müv.
ötvösmüvésznö

diszoklevelet nyert.

"39 dijat nyertek a magyar iparmüvészek Milanoban."
"Nemzeti Ujság" 1940 jun. 29. 13.l.

Szirtes János, költő

l.: Kántor Jenő

Vadas József: Mini stúdió

Élet és Irodalom Bp. 1985. május 15. XXIX(11) 13.

Szirtes János, [ ]

L: Vehó János

(-or): B 28-30

6

Élet és Irodalom Bp. 1986. márc. 28. XXX/13

Szirtes Lajos

1917/18, 1918/19 II.,
1919/20

Ferképzomfoiskèvk

137. l.

Sztrecsnó.

Az előtérbeli hegy tetej
közül kettőnek kéménye füstöl
előtérben pedig a Vagus flu t
kötött ki, egy tutajos dolgoz

FORTALITIŰ STRECZE

Rm., mér. a vk. 9.9: 14.7

126-94

Szittner Egri O.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1894.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis

1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

SZIRTES JÁNOS

ÚJ TÜKÖR 1983.XX.évf. 28. sz. 3.

SZIRTES JÁNOS

említve mint kiállító ld. Bajkó Anikó

P. Szabó Ernő: Lepel. Fészek Galéria

UJ TÜKÖR 1983. XX. évf. 19. sz. 3. o.

mely létrejött egyrészről a MTA Művészettörténeti Kutató Csopo
u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

2. A dijazás összege: Ft.
A dijazásnál alapulvett munkaköri besorolás

SZIRTES JÁNOS

említve + repr. "Ginseng"

Dvorszky Hedvig: Studió '83. Kiállítás az Ernst Múzeumban

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.36.sz.28.o.

Szirtes János, festő-grafikusművész

Pillanatkép.

A grazi „Stajer Ész" c. program keretében mutatkozik be a magyar festék három nemzedéke c. kiállítás. A kiállítás 1985. okt. 12-1986. jan. 19-ig tart nyitva. A kiállítás megnyitóján készült fényképen látható: Bak Y., Halász K., Hegyi L., Mulasics L., Szirtes J., Soós T., Bullás J., Fehér L., Ádám Z.

Műcsarnok és Kamaraterme,
1985. dec.

Hírek.

Szirtes János, grafikus és

festőművész

Glasgowban 1985. okt. 4-nov. 10 között magyar művészeti hónapot rendeznek a skót és brit kulturális intézmények. A mai magyar képzőművészeti 18 művész képviseli, - köztük van a művész műve is.

Műcsarnok és Kamaratermei

1985 okt.

A magyar festészet három generációja, Graz, Neue Galerie, Künstlerhaus, 1985. október.

Szívtes János,

festőművész

örvendetes, hogy most a művész, legújabb munkái viszonylag gyorsan bekerülnek az európai művészet vérkeringésébe.

Müssarnol és Kamaratevem

1985 nevt

Szirtes János,

Grafi Tusnyűvés, T. erfolgam

Dezovits öntöndi (a) (kiszámolt) kiállítása, az Ernst Múzeumban látható, 1985. márc. 1–10-ig.

Műsaroj és Kamarat even

1985 márc.

Szűrtes János, grafikus és festőművén

Kiállítás Finnországban „Mai magyar festészet" címmel, ápr. elején, a Műcsarnok rendezésében.

Műcsarnok és Kamaratemes.
1985 márc.

Szirtes János, festő-grafikusművész

Vasárnapig még látható a BNV 23-as pavillonjában a Fiatal képzőművészek Stúdiójának idei kiállítása. Kiosztásra kerültek a tárlat díjai is: a Nagyatádi Környezetalakító Csoport torve, Jovián Gy., Szirtes János festőművészek, ~~és még többen~~, Rácz-Molnár S., Gémes T., Elekes K., grafikus és Csako István szobrász munkája.

Láttuk, hallottuk,

1984. XI. 15. Petőfi, 10.45

Színtes János, grafikus

A pécsi Galériában „Hullám és sík" címmel a mai magyar progresszív művészet, mint sajátos külön utakon járó művészet Bach Imre, Bíró Éva, Molnár Sándor és Színtes János rendezett közös kiállítást, amelyen a modern festészet magyar vonulatát tanulmányozhatjuk. — A kiállítás 2 órával ezelőtt nyílt meg.

Panon Krónika.

1984. III. 9. Televízió 1-műsor | S. Gyné |.

Szivessy Barbara
Jestő
V. Erzsébetter 15

MKSz 1947

indulok uj alkotmányos küzdelembe, eze
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger M
királyság megváltó eszméjének. És feg
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hivei
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkho
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomi
sok ezer embertársamon, joggal kérhet
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszr
nek semmit, amig igazolt emberein
Griger Miklós és az én nevem sz

Budapest, 1935 március havában, a

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

SZIRTES János

kiáll. Bp., Ernst, 1992

ism. SZIRTES János = Muzeumi Hirlevél, 13, 1992, 10. 272.

javaju gotovo cjelovitu *rekonstrukciju osnovnog izgleda portala.*

Kameni okvir vrata bio je izrađen od pažljivo klesane miljevine. Dovratnici su imali pravokutni presjek i jednostavne kapitele u vidu ojačanih gotičkih konzola. Luneta iznad portala bila je uokvirena kamenim vijencom, oblikovanim u trolisni gotički luk; vijenac je izveden od niza listova, a sam vrh lunete vjerojatno se završavao u formi ljiljanove krune. U unutrašnjosti lunete bio je smješten potpuni kraljevski grb.

Ovakva slika portala mogla se sačinit iz sačuvanih dijelova dovratnika (sa kapitelom), dijelova okvirnog vijenca lunete i dijelova kamenog grba (kacige i plašta) koji su nađeni u ruševinama portala. Zanimljivo je da su na dijelovima dovratnika zapaženi grafiti sa predstavama ljudskih figura i ćirilskim zapisima od pojedinačnih riječi i slova.

Samo *predvorje donje palače,* odnosno uže predvorje kraljevskog dvora, formirano je u obliku nepravilnog četverokuta i, da bi se prilagodilo terenskim uslovima, terasirano u tri osnovna horizonta, koji se postepeno dižu od juga (ulaza) prema sjeveru. Posebni bedemski zidovi opasuju zapadnu i južnu stranu predvorja; na sjevernoj strani je okomita litica koja se izdiže prema gornjoj palači i vrhu brda sa

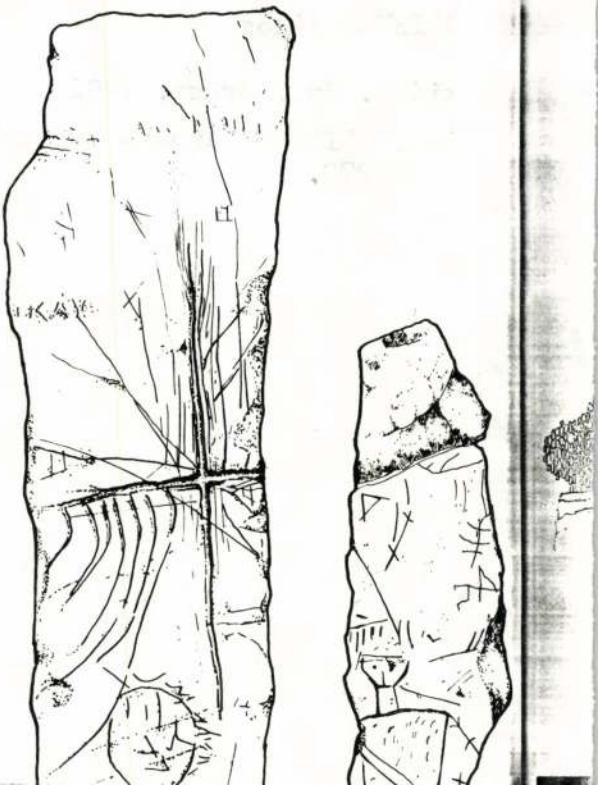

SZIRTES János

kiáll. Várfok 14 Galéria, 1992

ism. HAJDU István: Vizuális zsur a pesti télutóban. = Beszélő, 1992. febr. 15. 43.

SZIRTES János

HUDRA Klára: Füstös képek. = ÉS XXXVI.évf. 8.sz. 1992.febr. 21. 12.p.

Bp., Várfok 14 Galéria, 1992

ženiju obraza : zametki s vystavki.
onception du monde : Remarques sur

.- Moskva.- n°20, 8 mars I974.

n : "La Biélorussie socialiste".

s vystavki. (Impressions d'une ex-

.- n°7, I974. pp 28-33 : 2 ill en coul

Vytvarné Umenie sovietskych Pobaltskych
que des républiques soviétiques baltes).
Bratislava.- n°4, I974. pp II-I9 : I5
.

onie soviétique.-
.- n°7, juillet I974 .pp 58-64 : 11

ré de la revue Tvorčestvo.

s en Lituanie Soviétique .-
s .- Moscou.- n°I87, juillet I974.
noir et en coul.

ryh osobennosthiah sovremennoj azerbaj-
ques caractéristiques de la peinture
oraine).
n°6, I974. pp : I5-I9 : I ill. en coul

SZIRTES János

Kiáll. Bp. Várfal 14 Galéria, 1993
ism. VERBA Andrea: Várfoktól Kúklopsz-falig.
= M. Narancs, 1993. okt. 28. 40

Kiáll. Ludwig Múz. 1993
ism. Vadas József: Képek falból.
= M. Hírlap. 1993 nov. 3. 13.

SZIRTES János

Riáll. Ernst, 1992
ism. V. J. [VADAS József] = Ritus Korommal. =
Mérték, 1992. nov. 8. 15. ill

BÁN András: Testek érzékeny lenyomata. =
Népszava, 1992. nov.13. 6. ill.

SZIRTES János, jestő

GÁLIG Zoltán: Új típusú műveltségkép Szirtes János
művelhetőben = Új Forrás 21. 1989. 4. 85 - 88, ill.

XX m 45 n. / Mestanik

k az örömös hirdetésében minden

aditás, minden kollektivizálás

t az agitáció mérnöki pontos-

gyenesek és görbék alakjában

a konstruktiv müvészet alko-

fölszabadult proletár rea-

y a proletárok millióiét.

inden lényeges alkotásában a

z architektura és a valóságos

abad dinamikus funkciók akarata.

talmas kiáltásai lappanganak

t ma még tárgyatlan, mert gaz-

reális térben és monumentális

vállalkozó részéről.

Dr. Bányai Barnabás
főorvos (??)

Szinvai Pál

Magyar Iparművészet az
ezredforduló 2003

103.1.

SZITTYA Emil

TOMPA László: Clown vagy király?:
Szittya Emil pályatriptichonja. =
Hitel. Ü. évf. 3. sz. 1992. febr. 5. 47–49. p. ill

fontos életrajzi adatok!

e a lányához

lurimam dicit. Si vales, filia carissi-
is sum, quod te iam diu non vidi, ~~xxxx~~
lam tuam accepi. Adhuc beatior fuis-
iems et tempestates non permittunt, ut
diligenter omnia, quae mater optima
arrabis, quae didiceris. Multa oscula
atri mitto. Vale.

SZIVESSY TIBOR

V Ⅲ D O S Zoltán:

SZIVESSY Tibor aranydiplomás épitészmérnök

M.É.M. 1964. 1.sz.

MAGYAR Építőművészet

Szászay Nelly

újságírónő

a

Szabad Művészet

1949. 223. l.

OSZTRÁK FESTŐ, 1820 körül

A reichstadti herceg

Vászon, olaj, 60×46 cm.
Maszlaghy II., 439. szám.

OSZTRÁK FESTŐ 1833-ból

Szent Család

Vászon, olaj, 62·5×48 cm.
Jelezve lent jobbra: F. Scha . . . . sky, 1833.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. század eleje

Női arckép

Vászon, olaj, 82×65 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. sz. eleje

Madonna

Réz, ovális, 17×14 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, 1840 körül

Női mellkép

Vászon, olaj, 56×45 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, 1840 körül

Coriolan búcsúja

Fa, olaj, 33×22 cm.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 115. l. (Rubens.)—Maszlaghy II., 313. szám.

Sziszek vára

Sziszek vára II. 196.

Mivr. Kst. Gst

Sziszek vára

XVII. n. kepe repr.

Széchy Károly

Gróf Zrinyi Miklós
1620-1664. III k.
M. Tört. Elektr.
Bp. 1900. 109. l.

Sziszek

Siscia

Ókeresztény püspöki
székhely

Három ókeresztény feli-
rat, köztük
a nagyméretű szakó-
fág, mely a Zágrábi Nem-
zeti Múzeum előtti téren
áll.
Arúcsomagok lezárására szol-
gáló ólompecsétek
Nagy Lajos: Pannonia
sacra. Serbent István
I. 105, 106, 107 l.

Hannó romai peinzek a IV. szaszad-
ból, Merent jellel.

Budapest, VI.

.....szám.

.....

.....

Hivatalból

műemléki ügyben.

Sziszeki régi vár

Ivković Ottó rajta

Repr.

Om VIII. 397. l.

ESZTERGOM

Főszékeszegyház

Képe VV 1856, 301, 304, 316, 324 l.

Szitás György, grafikus MDK

Szalay Károly könyvében készített illusztrációkat.

k. gy.: Szalay Károly: Szatíra s humor 3.o.

A KÖNYV, Gy. 1963. szeptember III/9

Szitás Mihály

1.

Jankó Ötvös-apródok

15. l.

Szitner, Michael

3 XVIII. n.

Kolozsvári asztalosok

Europa. Könyv, lapterjesztő
és Könyvkiadó R. T.

Budapest

V. Rothermere-u. 12. III 2

Szivessy Aczél

Barbara, Szivessy

Tiborné

festi

mit. szeged

lásd

Bozdaggauzlex

9274.

(1.)

(2) 2

Szivessy Aczél Barbara

B. É. arckép,

repr.

Képzőművészet

1933. 127. l

Szivessy Aczél Barbara

festő

Irod

A Nemzeti halon kiállítása. Az Est, 1929.
dec. 15.

U. 3055
a.

BUDAPEST
93 AUG 22 20

Szivessy Barbara

festő

Műcs. kiáll, 1936 tól

Pipics 121. l.

A BUDAPESTI
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

A BUDAPESTI PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

Meghívó

Brinckmann A. E. berlini egyetemi tanárnak a bölcsészeti kar (VIII. Múzeum-körút 6—8. sz.) XII. sz. tantermében f. évi május 2-án, szerdán déli 12 órakor „Das Werden der deutschen Kunst des 18. Jahrhunderts" címmel tartandó előadására.

Az előadást vetített képek kísérik.

Gerevich Tibor
egyetemi ny. r. tanár,
intézeti igazgató.

Szivessy Tiborné Acrél Barbara

E /

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 60
1929. 636

Csak reális árú
haszna

Szivessi-Acnél Barbara.

A Nemzeti Szalon 1929-ben kiállitotta müveit.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Szivessiné Aczél Barbara

Kiáhít

Miság 1930. X. 12.

Szivessiné Aczél Barbara.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A képzőművészeti egyesületek törtenete,kézirat

Szivessy-Aczél Barbara

Nemzeti Szalon karácsonyi kiállításán szerepelt.

BH. 929. XII. 22.

Szivessy - Aczél Barbara

Művei nemzetnek a Nemzeti Szalonban rendezett csoport kiállítása

M. H.	929.	XII.	15.
Sö. u.	929.	XII.	15.
Est.	929.	XII.	15.
Ujsáj	929.	XII.	15.
N. Ü.	929.	XII.	17
M.	929.	XII.	22.
M. H.	929.	XII.	14.
P. N.	929.	XII.	15.
E. K.	929.	XII.	17.
M. H.	929.	XII.	14.
m.	929.	XII.	14.
B. H.	929.	XII.	17.
m.	929.	XII.	15
N. Ü.	929.	XII.	15
N. Ü.	929.	XII.	14.
m. H.	929.	XII.	22
N. Ü.	929.	XII.	22.
N. Ü.	929.	XII.	
P. H.	929.	XII.	14.
P. H.	929.	XII.	15.
H. N.	929.	XII.	16.
m. O.	929.	XII.	15.

Szivessy - Aczél Barbara

(*) **Két kiállítás.** *Szivessy-Aczél* Barbara, *Borromissza* Tibor, *Erber* Dezsőné, *Fodor* Böske, *Miskolczy* Ferenc, *Pólya* Iván és *Rónay* Ernő festőművészek gyüjteményeikből, valamint a hódmezővásárhelyi művészek kerámiai termékeikből csoportkiállítást rendeznek vasárnap a Nemzeti Szalón erzsébetiéri kiállítási palotájában. *Halápy* János festőművész és *Gádor* István szobrászművész pedig szombaton nyitják meg gyüjteményes kiállításukat a *Tamás* galéria akadémiauccai kiállítási termében.

M. N. 929. XII/14

M. N. 929. XII. 14.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

.....

Pengő [redacted]

azaz [redacted]

[redacted]

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A könyv

Szivessy Barbara festőművész

Önarckép kutyával

"Nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Mücsarnok.

Szivessy Barbara festőművésznő

Erndt Muzeum XIII. Tavaszi Szalon Kiállitásán MDK.
vett részt.

Pesti Hirlap, 1938. ápril. lo.4. l.

MDK.

Szivessy Barbara: festőművész.
/:Ernst-Muzeum kiállitás:/

Pesti Hirlap, 1938. április 1o. 1o.1.

Szivessy Barbara MDK

Önarckép kutyával

Műcsarnok 1936. okt.nov.
A nő a művészetben kiáll.

M.D.K.

Szivessy Barbara

"Nő fehér ruhában" c. festményének repr.-ját hozza a lap a Nemzeti Szalon Tavaszi Tárlatától.

Portrék a Tavaszi Tárlaton című közl. Szinházi Élet. Bp. 1934. juni 17-23. XXIV. évf. 26. sz. 54-55. lap.

Szivessy Barbara

MDK

Hölgy kutyával, olf.

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

MDK

Szivessy Barbara

"Bajor Gizi", pasztell

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig. 10.o.

Szivessy Barbara

Alkotásával szerepel a Nemzeti Szalon tav.tárlatán.

P.H.934.VI.10.

MDK

Szivessy Barbara

"Bajor Gizi", pasztell

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 10.1.

Szivessy Barbara

Szinyei Társaság fiatal művészeinek kiállításai a Nemzeti Szalonban szerepelt

Pester Lloyd 1934. IV. 1.

Szivessy Barbara

Szinyei M. Társaság Tavaszi Szalonján portrékompozicióval szerepelt.

N4. 934. W. 4.

Kiadás után

2. sorsz. Iroda minta. — Pallas nyomda, Budapest.

Szivessy Barbara
fest.

l. Tavaszi Szalon
XIII.

...g templom	VI. 30	8.000	127.69
...i ebédlő	VI. 30	6.000 —	127.69
...rcáll —	IX. 9	500 —	?
...r. bakh. temp. hefr.	X. 16	10.000 —	127.69
	X. 16	10.000 —	?
...tertz felmérésen ...zeptkori mü. —	X. 22	1.500 —	?
...(még nyugtalanok)	X. 28	604 —	?
...Isk. mauz. fal.	X. 28	2.000 —	?
...ó céljaira	X. 28	20.500 —	127.69
...th. templom	XI. 5	5.000 —	127.69
...plom falának megerősít	"	1.000 —	127.69
	XI. 9	10.000 —	?
	XI. 18	~~10.000~~ —	127.5
	" "	7.414.60	?
	" 24	10.000 —	127.69
...felmérésére stb.	" "	1.500 —	?
...lória	" "	1.450 —	
...olyi stb.	" "	2.500 —	
(5722.339) ...ust 481/943	sz. a. felterjesztő		

MDK

Szivessy Barbara

Képzőművészet 1934. VIII. 74. sz. 144.l.

Szivessy Barbara

Alkotásával szerepel a Nemzeti Szalon tav.tárlatán.

N.U.934.VI.10.

SZIRTES *Henrik*, festő, * Lengyeltóti 1876 jan. 15. A bpesti mintarajziskolában tanult, 1898 óta tájképeket állított ki a Nemzeti Szalónban.

L-J. II. 5731

Kiirtes Henrik

1896/97 – 1898/99

Ferképzomfoiskèvk

137.0.

Sztrecsnó.

A hegy tetején lévő várbe
egy ülő alak élénkiti, melyekn
az előtérben pedig balra kette
egy pásztor őriz két lehevered

STREZIN.

fölül balra: 175.

Rm., mér. a rl. 19.5: 14

66-93

Szirtes (Schwarzenberg)
Henrik

---

nül. Lengyeltóti 1876.
~~Zr~~ január 15. Nr.
1896/97 II. é. vajtanárjel.
1897/98 I. III. é. " "
1897/98 II. " "
1898/99 I-II. 4. é. vajtanárjel

~~Hennyezet, vonat. V. 245.~~

b) kéziratok.

. kötet kézirat

. db irodalmi analekta

.. db kézirajz

.. db ~~[illegible]~~ fénykép vagy

egyéb hasonmás ~~[illegible]~~.

2. levéltár

.. db irat

... db fénykép vagy

egyéb hasonmás

II. Régiségtár és érem-gyűjtemény.

1. Régiségtár

a) ősmi emlékek ... db

Szirtes János

P. Kücs Julianna: Frissen festett malaszt
Fiatalok és kevésbé fiata-
lok az Ernst Muzeumban

Népszabadság, 1984. IX. 21

Szirtes János

A szegedi táblafestészeti biennálé

Magyar Nemzet 1983. IX. 15.

Szirtes János

Kiállítás Madrid

Magyar Nemzet 1985. VIII. 2.

Szirtes Janós

P. Szabó Ernő: Vigyázz! – Kész! – Rajz!

Művészet, 1983. december

Kirtes János

K. É.: A lepel

Művészet, 1983. április

Szirtes János

A. J.: Végzős főiskolások

Művészet, 1983. június

Kirtes János

Szuromi Pál: Rezignáltan, kulturáltan

Művészet, 1983. november

Microfilmed

SZIRTES János

1990 1. 33,35,48,49
2. ~~37~~
3. 13,14
91. 1. 71
3. 63
4. 66
7. 54
9. 45,63
12. 37,75

Új Művészet

SZIRTES János

Halálos karácsony, 1990, üveg, korom, fa. székek, kések, fenyőfák, akrilfestmények, vászon, 500x1000x1000 cm - 90.1. 49

Új Művészet

SZIRTES János

Hommage El Greco - 91.12. 67

Új Művészet

SZIRTES János

Vágy, 199o, szén, tempera, papir, 5ox7O - 9o.3.15

Új Művészet

SZIRTES János

HAJDU István: Vizuális zsur a pestí télutóban. = Beszélő, 1992. febr. 15. 43.

Bp.,Várfok 14 Galéria, 1992

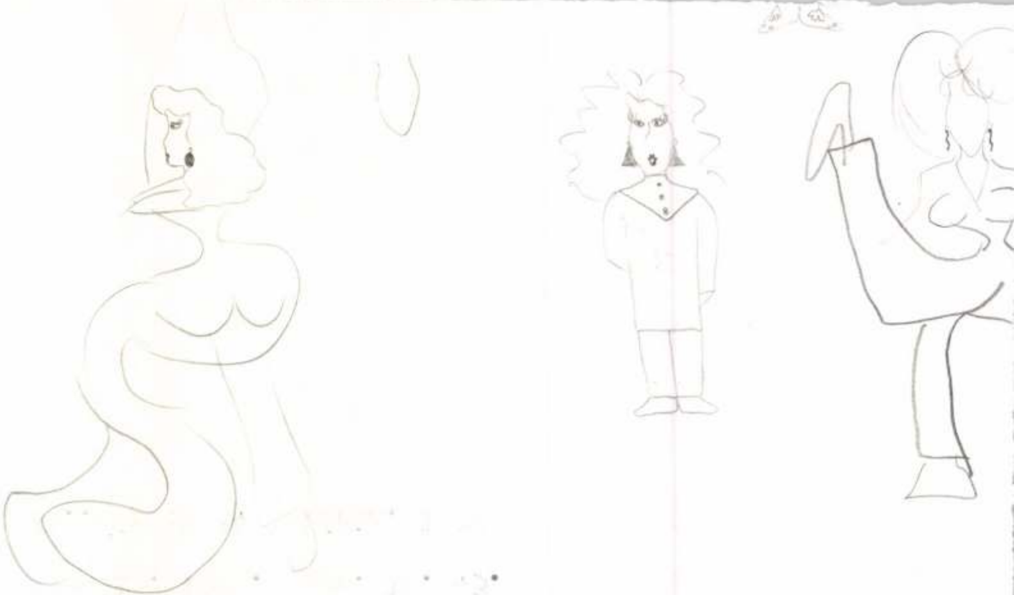

SZIRTES János

Holmi 1993. 5. 765.

Kovách Abel ülle

Fol. Hi. 11.

~~VMMV 17. 18, 16~~

~~Rauvier J.: Agrof. E. csaled [illegible] Levéltar Dr 1899~~

~~Sallay~~

MV. 1968 Mórczéji 171

1968 221

1961 149

SZIRTES János

1. 8. p. Kolombus tojása Tiall. 1992

Új Mív. 1993

SZIRTES János

(bán): Budapesti és pesti bemutatók. = Magyar Nemzet, 1985. március 22. 5.

egy performance bemutatója

magyar nemesi öntudat alapeszméje,
az ellenreformáció neveltje, még egy
egészítette. Az őt és apját ábrázoló
angyaloktól tartott képkeret ugyanis
Mária képét hordozta, amelyet Este
hanem valamennyi jelentősebb világi
fölött is elhelyezett. A nagyhőflányi (
ház és a bécsi Esterházy palota u
Mária képe ma is ott látható. (10. k

A másik példa a kismartoni díszte
nyezetfreskójáé, amelyet a Lucchese
máshol is foglalkoztatott *Carpoforo*
A három önálló tematikai részletbő
együttesben Ámor és Pszihé törté
kereteit összefogó címerek tanúsága
házyak okosan kötött 17. századi k
Ez gyakori témaköre volt a reneszán
szetnek, ugyanúgy, ahogy a kismart
második rétegének, a Hesperidák a
ténete is, amely Tencala más művein
felsi kastélyban is feltűnik. A harma
azonban jellegzetes módon ismét s

nemzeti programot hordoz. Magyaro
ságát allegorikus nőalakok sorával idé
dan, a török megszállás előtt birto
tartományokat jelképezték.s16] (12.
fel Esterházy Pál képileg is azt a múlt
magyar főnemesség vágyaiban létező
országot, amelynek visszaállítását
remélték, s amelyet a magyar király

SZIRTES János

Riáll. Liget 6, 1985
ism. (Bán): Zajéscrend. = M. Nemet, 1985. márc. 8. 7.

SZIRTES JÁNOS

Örvényszerkezetek (1987) (7'40")
Növény (1983) (23')
Avanti (1983) (15'30")

Video-Expedition in the Peformance-World
Video-Expedíció a performansz-világban
Újkapolcs Galéria
Kapolcs 1995 j.l.
Artpool Művészetkutató
Központ
Bp 1995 sept.

SZIRTES JÁNOS

ÚJ MŰVÉSZET

2003/ ÖKT

34.0

nom, kutatásokat végeztetnem, ira
fizetnem stb.stb. Többek között p
feljelentett engem az ügyészségen
tés cimén, s hamis tanukat is áll
hogy valakit föld alá tegyenek; s
pokat /az ügynek még ma sincs vég
minisztériumban, de remélem, hogy
senkinek se emlitse se ezt, se eg
zött, amiket csak olyan elvetemül
fogható gonosztevő aligha jár még
ez - nem volt még iró, aki ilyet
roppant érdekes, s a népnek ez a

SZIRTES János

kiáll. Bp.,Ernst,1992

ism. NAGY Zoltán: Fénydráma korommal. = Új magyarország, 1992. nov.13. 10.ill.

ummal kapcsolatban rátérek, a multkor
lettem beteg. Tehát ennek egy részét
ehát például kiderült, mikor rekonstru
kszem az Eötvös kollégiumban a Miklós
, mert én akkor voltam minden bi-
bizonyos éppen ilyen rázósabb dolgokból
képpen ezek voltak így , amire én akkor
rátrek az Eötvös kollégium, meg egyete
gok. Erre a 49-től 52-ig terjedő időre
alahogyan visszaemlékeznem, ami arra u
azért van, mert egy ilyen vákumként él
efüggött azzal is hogy erősen szakmáho

SZIRTES János

kiáll. Bp., Ernst Muzeum, 1992

ism. -bojár- [BOJÁR Iván András]: Szintézis. = Magyar Narancs, 199?. okt. 22. 41.

SZIRTES János

kiáll. Bp., Ernst, 1992

ism. ANTAL István: Ködlovag a térben. = Magyar Napló, 1992. december 25. 4°. ill.

ség érdekességéről s bő tartalmáról meggyő-
észetre nézve e könyvbe letéve, s a szellem,
zen első magyar műfilozófiai dolgozat olva-
nban megkívánja tőlünk, hogy e helyt a fé-
sük. Ezen munka studiuma ti. szintoly fá-

nítva, szükséges, hogy a tárgy az előadással
es öltönyben látni szintúgy, mint művészet-
, oly nemzeti eszmék és tanácsok azonban,
elébe; a forma nem teszi kedvesebbé a ko-
kszor hibás**; az egyes részek ámbár orga-
nak össze egy egésszé. Ez a könyvnek a leg-
bad többé így írni, nem a szerzőnek magá-
en is, sőt azóta megjelent számos értekezé-
galmasan teszi. A stil sokszor németes***,
t valljuk meg igazán, mostani nevelési rend-
nekségében magyarul nem tudott, kinek ily
onban a stil is megmagyarosodik, sőt sokkal
beli nehézségekkel soha nem küzdvén, stil-
ostan, hol különben is a gondolkozásmód
lla alatt el ne vesszen, fiatalabb íróinknak
Zrínyi Miklós költeményeit, Mikes Kelemen

Pulszky Ferenc

munkája tárgyát, máshelyütt művészetről s
lig csak a rajzművészeteket érti.
gurát megvet" (megveti) 53. lap. s „a rend-
t) fülébe"; ugyanott „a földadott munkák
bb képletekből) állanak", 54. lap. „Valljon

82. Szirtes János: Halló, szita, 88x63 cm

83. " Repp, szita, 88x63 cm

A SZEGÉNYEKET TÁMOGATÓ ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt és családját
1990. december 5-én 14 órára
a Magyar Nemzeti Galéria III. emeletén rendezendő
kiállítására

A kiállítást megnyitja *MÉSZÖLY MIKLÓS*
(aki a 10 évvel ezelőtti kiállítást is megnyitotta)

A KIÁLLÍTÁS KÉPEIT
1990. december 8-án 11 órakor

AUKCIÓRA BOCSÁTJUK,
melynek bevétele a SZETA számlájára folyik be.

7.500

7.500

Szirtes János, festő-grafikusművész

?, Szabó Ernő: Csillagnézők visszaméznek?, Nagydíjasok Miskolcon.

A szintézisterentők közül jó néhányan szerepeltek a miskolci biennálékon is, de egy-egy tárlaton figyelemre méltó művekkel volt jelen például Prutkay Péter, Szirtes János, Gaál József, Olajos György, Gémes Péter.

Művészet, 1989., 11-12., 41-old.

Szirtes János, festő-grafikusművész

Láska Lajos: Lassan, bandukolva XV. Miskolci Grafikai Biennálé.

A miskolci biennálé tárlatára sajnos a jelentősek közül sokan nem jöttek el. Nincsenek itt az experimentális irányzatokat jó színvonalon tovább-vivők (Károly Zsigmond, Maurer Dóra, Szirtes Rábert), az újfestői stílusban dolgozók (Szirtes János), a szentendreiek (Bukta Imre, Wahorn András). Ami a legaggasztóbb, hogy nem szerepelnek a fiatalok, néhány kisételtől eltekintve, a Stúdió-korúak sem. Mindenki fest.

Művészet, 1989., 11-12., 32-old.

SZIRTES János

Acsay Judit: Ef.Zámbó István, Fe. Lugossy László és Szirtes János kiállitása : Miskolci Galéria. In. Uj Tükör, XXV.évf. 43.sz. 1988. 3.p.

SZIRTES János festő

Margit Patricia: Csodabogarak szabadiskolája [Vajda Lajos Szabadiskola, Szentendre] = Magyar Hirlap, 24.évf. 170.sz. 1991. julius 22. 11.p.

A studió egyik vezetője

PÉCSI ÉPÍTÉSZEK A SZÁZADFORDULÓN

Az 1870-es években soha nem látott gyorsaságú fejlődés indult meg Pécsett. 1850-ben a lakosság száma még csak 15 318 fő, 1880-ban viszont már 28 786 fő volt, s ez a szám 1890-re tovább emelkedett 35 449 főre, majd 1900-ban 43 982 főre, tehát ötven év alatt közel háromszorosára. A népszaporodás terén Pécs a városok között a negyedik helyre került Magyarországon. Csak a főváros, Újvidék és Temesvár előzte meg. A népességnövekedés nagyobb részben bevándorlások következménye volt. 1890-ben a pécsi őslakosok a lakosság 44,8%-át tették ki. 18,9% volt a Baranya megyéből és 26,3%-a a más megyéből származók aránya. A Pécsett nyilvántartott lakóépületek száma 1851-ben 2326, 1900-ban 4596 volt.

Pécs kapitalista iparfejlődésében kulcsszerepe volt a vasúti összeköttetés megteremtésének, amely véget vetett a város elzártságának, s előfeltétele volt a bányászat nagyipari színvonalra fejlesztésének. Az 1853-ban alakult és rohamosan fejlődő DGT (Dunai Gőzhajózási Társaság) szorgalmazására a darmstadti Kereskedelmi és Iparbank, illetve a nürnbergi Clamerklett érdekeltség finanszírozásával 1868-ban át is adták az új összekötő vasutat, amely az osztrák államvasutak ún „déli vasútjához" csatlakozott Barcsnál. Az 1850-es évektől számos gyár létesült Pécsett. Ez a fellendülés szinkronban volt a kor nemzetközi gazdasági fellendülésével, annak ellenére, hogy a kiegyezésig a nyugatról kapott pénzből nem sok jutott Magyarországra, azt többnyire osztrák és cseh földön fektették be. A bécsi pénzpiac urai hosszú éveken át elvonták Magyarországtól a birodalmon belüli bankhiteleket is. Ezek híján nálunk az uzsora maradt az úr, s a

SZIRTES János

SZEGŐ György: Ðataphizikusok : Tinguely, Szirtes, fe Lugossy. = Magyar Nemzet, LIV. évf. 227. sz. 1991. szeptember 27. 10.p.

Szirtes János és fe Lugossy kiáll., Győr : Xantus J. Muz.,1991
Jean Tinguely, Wien, Kunsthaus

szövések és összekelések életmüi vagy regényes kényszerüségét átlássa, és ne emlékeztessék Goethe Faustjában előforduló eme mondatra:

Es ist fürwahr der Unmuth nicht gering,
Der seiner sich am End bemächtigt.

Kivánjuk tehát hogy a szállongó, csapongó regénynek részei valóságos bevégzett egészet képezzenek, nem pedig, mint a harlequin ruha foltjai, egy más mellé enyveztessenek; végre joggal kivánhatjuk hogy a nagy elökészületnek méltó czélja legyen, mire nem ismerünk abban, hogy Jósika beszélyének utolsó soraiban, a különben alkalmasint minden polgári és társas tiszteletre érdemes Szekszárdy pár a zugligetben sétálgat. *(Vége köv.)*.

LYRAI KÖLTÉSZET.

Pájer Antal versei. Pesten. Nyomatott Beimel Józsefnél. 1847. 267 l. Ára 1 ft. p.

Midön e költeményeket átolvasók, lelkünkben nem maradt

SZIRTES János

SZŐKE Annamária: Szirtes János műsorairól. = Jo vilaj
Bölcsész index 1984 51 - 56.p.
(antologizáj.)

SZIRTES János

A provincia megszűnik a régió marad. Konferencia, Zsennye, 1991, Bp, 1992 114.

Sinta Jana → Bal

SZIRTES János

Grenzzeichen 1984 : Neue Kunst aus Österreich und Ungarn : Landesgalerie im Schloss Estreházy, Eisenstadt, 1984. Bev. Franz Krahberger, Burghart Schmidt, Birkás Ákos, Beke László, Földényi F.László. - Eisenstadt : Burgenlandsichen Landesregierung, 1984 42 p., ill.

Szirtes János
El Kazovszkij / Földényi F. LÁszló
Galántai György / Szőke Annamária

~~GHIA, Sandra~~

SZIRTES János

Növény, 1974

A Fészek Galéria, Eredendő Formák I. c. kiállitáson (1988) "A természettel mint erőforrással kapcsolatos legsajátosabba hangot Szirtes János és Samu géza ütötte meg."

KESERÜ Katalin: A paradicsomleves szine vagy forradalmi dekadencia? = Uj Müvészet, I.évf. 1.sz. 1990 33.p.

.... nap

/Aradi Nóra/
igazgató

.....ig.

ai alapján irandó munkáinak két
illetve Adattára részére meg-

SZIRTES János

LÓSKA Lajos: Rajz 90. = Uj Müvészet, I.évf.3.sz. 1990 14.p. és 15.p.ill.

Vágy, 199o, szén,tempera,papír 5ox7o

SZIRTES János

kiállitott müvéről

LÓSKA Lajos: Üvegplasztikák Tihanyban. = Uj Müvészet, I. évf. 2. sz. 1990 37.p.

Tisztelettel meghívjuk 1990 február 27-én
kedden a Fészek Galériába

este 6 órakor

HERMANN WEBER és
SZIRTES JÁNOS

kiállitása

este 7 órakor

PERFORMANCE (Nagyteremben)

1. Hermann Weber
2. »Meta-parlament«- Fe. Lugossy László és Szirtes János
   Közremüködik az Új Modern Akrobatika

Megtekinthetö: 1990 március 30-ig
délután 2 és 8 óra között
szombat-vasárnap és az ünnepnapok
kivételével.

Művészeti Szakszervezetek Szövetsége
FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

DÍJELŐLEGES

Timár Árpád

H.

Üllői út 119.

1091.

SZIRTES János

a Documenta 8.-on

Művtört Ért. 1989 1-4 181.p.

SZIRTES JÁNOS

Új művészet

1997. dec.

2.0.

Szűcs János

lásd Koncz Andrásnál
(Graz és Döbling. A Stúdió az Ernst-
Múzeumban. P. Szűcs J.)

Népszabadság, 1988. dec. 17

SZIRTES János festő

Munkácsy Mihály dij. 1990. márc. 15.

utószó), ford. Tandori Dezső. (Bp. 1972, Európa.) 115 p. 16x15 cm.

/[Napjaink költészete.]/

62/76
JARUNKOVÁ, Klára: Az egyetlen. [Ifjúsági regény.] (Ford. Havas Márta.) (Bratislava, 1965, Slov. vydav. krasnej lit.) 238 p. 20 cm.

63/75
JARUNKOVÁ, Klára: Az egyetlen. [Ifjúsági regény.] (Ford. Havas Márta. Ill. Terézia Kruzlicová.) Bp. - Bratislava 1972, Móra K. - Mladé letá. 229,[2] p. 21 cm.

64/77
JARUNKOVA, Klára: A hallga-

Szirtes János, festő-grafikusművész
Menyhárt László: Egy nemzedék anamorfózisa, IV. Orsz. Rajzbiennálé

„Tervezet III." tempera, 50×70 cm, 1987. /repr./

Művészet, 1989., 2., 24-old.

Szirtes János

festőnnűrén

az Grus Múzeumban „Frissen festve".

Ziállitáson

Magyar Nemzet

1984 nept 16

MDK

Szirtes Henrik, festő.

Táj. Of. –

Táj. "

Nemz. Szal. - Karács. Kiáll. 1898-99, dec. 16-jan. 20.

Tm. –

Szirtes Henrik

2 olajf. tájkép a
Nemzeti Salon
1898. karácsonyi
kiáll.

Katalogus.

~~Zimonyi népkor - X. 217.~~

Szirtes János grafikus-művészet

– Most hallgassák meg képzőművészeti hireinket.
Tegnap rendezték az első előadást abból a koncertsorozatból, amely március és április hónapban Kandevu 1982 címmel zajlik a Budapesti Műszaki Egyetem Szikné-szinpadán. A modern zenei koncerteken a legfiatalabb magyar zeneszerző-generáció művei hallhatók és a rendezvény alkalmából Szirtes János grafikus alkotásait tekintheti meg a közönség.
/zene/

Láttuk, hallottuk,
1982. III. 10. Petőfi 10.45 /Ismé/.

Kirles Lajos

Bán András: E. A. 5/50

Művészet, 1982. december

Szirtes János

Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika

Jelenkor, 1984. XI.

Szirtes János
kiállítás az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1984. VIII. 25.

Szistes János

A salgótarjáni rajzbiennále

Magyar Nemzet 1985. 1. 15.

Szántes János, festő

d: Pál Zoltán

Vadas J. Tarkán és újvidak

13.

Élet és Irodalom BP. 1984 nov. 9. XXVIII/45

Szirtes János, festő

L: Bak Imre

Vadas József: Toprongy 13.

Élet és Irodalom Bp. 1984. szept. 7. XXVIII/36

Szirtes János
Kiállítás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1985. III. 22.

Szirtes János

„Kiállitási napló"

a mai grafikai művészetekről

a Szegedi Múzeumban

Csongrad Megyei Horlap

1983 II. 29

Szirtes János grafikus

→ Bak Imre festőm

→ Művészet 1985/3/59.

Szirtes János

Székesfehérvári Csók István Képtár
„Kortárs művészet Magyarországon"

Népszabadság, 1985. XII. 23.

Szirtes János

P. Kücs Julianna: Hol a tolerancia mostanában? Benyomások két kiállításról

Népszabadság, 1986.1.11

Szirtes János A—

Szombathelyi K. e

→ Bálint E

MŰVÉSZET 1985/10/31

Szivtes János

– Neve megmelítve P. Szabó Ernő: „Vigyázz! – Kész! – Rajz!" c. cikkében.

Lásd: Művészet, 1983. dec.

Szirtes János, festő

l. Jovián György

Vadas József: Téglák a műteremben 12.

Élet és Irodalom Bp. 1985. szept. 20. XXIX/38

Szirtes János

Kiállítás Leverkusenben

Magyar Nemzet 1986. X. 12.

Szirtes János

Rajzbiennálé Salgótarjánban.

Magyar Nemzet. 1986. XI. 18.

Szirtes János

Fiatal Képzőművészek
Balatoni Kiállítása

Szirtes János

Művelődésügyi Miniszterünk
kitüntetése a X. magyar olvasótábor
emlékére

Magyar Nemzet 1986. VIII. 19.

Szántes János

Az „én múzeumom" ékesfehérvárott.

Magyar Nemzet
1986. 1. 27.

Szörtes János

A képzőművészek hárdu nemzedéke
a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1986. 1. 18.

Szintes János

Az Ellettiha cimü kiállítás a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1986. III. 25.

Kirtes János

Menyhárt László: Kilóg a lóláb
Rajzbiennálé Salgótarjánban

Palócföld, 1985/2

Szistes János

→ Butak András

MŰVÉSZET 1985/8/20

Szirtes János †

mita

→ Fajó János †

MŰVÉSZET 1985/2/63

Szirtes János

[SZIRTES]

→ Marczag István

MŰVÉSZET 1985/2/16

Szirtes János, [ ]

l: Bor Pál

Vadas József fényképe

Élet és Irodalom Bp. 1986. dec. 12. XXX/50

12.

Szirtes János, [ ]

l. Fajó János

-: Kell ajánlat

Új Tükör, Bp. 1986. szept. 14

3

XXIV/37

Szirtes János

Tusnád

Magyar Nemzet 1987. II. 7.

Szirtes János

a KIA csongrád Megyei és kegedi Bizottságának díja a III. táblalép – festészeti biennálén

Magyar Nemzet 1987. VII. 20.

Szistes János

Kiállítás a Szemlő hegyi barlangban

Magyar Nemzet 1987. VII. 30.

Szirtes János.

Jászok Klub Miáll.

M. Nemset.

1987. IX. 10.

Szirtes János.

Magyar művek Londonban

M. Nemzet

1987. okt. 10

Szirtes Ádám.

Fiatal képzőművész. stúdiója

K. Kecskemét
1987. I. 21.

Szirtes Ádám.

Derkovits-ösztöndíjasok kiállítása.

Magyar Nemzet.
1987. febr. 28.

Szabó János

Kiállítás a Lengyel
Magyar Kulturában

Magyar Nemzet 1987. V. 3.

Sutes János

São Paulói festival
bicimálén

Magyar Nemzet 1987. X 3.

Szirtes János

Kiállítás Londonban
Alpine Gallery-ben

Magyar Nemzet 1987 X 3.

Szirtes János

Kiállítás Karlovy Varyban

és Prágában

Magyar Nemzet 1987. VIII. 14.

Kirkes Ferenc

3. táblakép-festészeti biennálén díjat kapott (Szeged)

Népszabadság, 1987. VII. 20

Kirdes Társ

kiállítása Karlovy
Varyban

Népszabadság, 1987. VIII. 14

Kirtes János

P. Kucs Julianna: Gazdag szegények

Népszabadság, 1986. XII. 20

Szirtes János

P. Lücs Julianna: Bucsu a tegnaptól
Fiatal Képzőművészek Studiója az Ernst
Múzeumban

Népszabadság, 1987. XII. 28

Kassa

Szitai ötvös György, 17ol

Arch. Közl.1899. XXI . 300

Szirtes Ferenc

"Török falu Macedoniában"
"Vizhordó asszony Üszküben" c. képeket hozza a lap, melyek az ÉLET számára készültek.
Repr.

Élet, Bp. 1916. ápr. 23. VIII. évf. 17. sz. 406, 408. lap.

Szirtes György

Fülöp Imre: Házgyárak. - Építészek: Fülöp Imre, Balázs György, Fekete Rezsőné, Körner András, Mezei Gyula, Prach Magda, Szabó Árpád, Szotyori N.Mihály. Vasszerkezet: Szirtes György, Edvi Illés Mária. Közmű: Koposay Gábor, Zsigó László.

Magyar Ép.müv. 1971. 4.sz. 25-29. l.

Szita Ferenc, [!]

A bútorzatot tervezte.

(Szita Ferenc könyvet is írt a könyvtári berendezésekről, bútorokról. — Mostani tervei „kifogott tervezőről" tanúskodnak!")

Sallai István: Csokonya vizonta 445–447.

Könyvtáros, Szp. 1971. augusztus XXI/8.

MDK

Gaitás Árpádot festő

rajza:

Gyümölcsös

Pince

Gaitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

Sutás Erzsébet festő

Kiállítása nyílt a MOM
Művelődési Házában

Nyíregyháza 1965. okt. 14.

Szitás Erzsébet, festő MDH

Kiállításának nagy a sikere.
(Magy. Optikai Művek Műv. Háza.)

—: Kis Lisadó 2.

ESTI HIRLAP, 3n. 1965. okt. 16.

Szilás Erzsébet

Falurészlet akvarell

Fiatal képzőművészek ifjúsági kiállítása 1955

Deli Antal

Szentendrei táj pastell

Zsargó nő "

A Szentendrei Művésztelep
jubiláris kiállítása
1926-1956
Katalógus: Lyka Károly

M.D.K.

Szitás Erzsébet festő

Kiállitás müveiből a MOM müvelődési házban

Pest megyei H irlap 1965. október

7. 5.1.

Vörös Géza: Bánat
A Kut kiállításáról.

bőrű aktok festője állított ki két csábító Syrént. A hátakt nemcsak erotikus hatásában, de rajzi megoldásában is megkapó. *Spányik* Cornél feleségéről festett egy áhihatosan természethű képet. *Schossberger* Klára portréja a művésznő egyik legjobb képe. Karakterben, festői feltálalásban kitűnő. *Ferenczy* Valér női arcmása ízléses, *Pollatschek* Lilly szajnaparti részlete színezésben talán kissé egyhangú, de rajzban, látásban annál érdekesebb. *Eötvedi Gachal* József önarcképe friss, erős munka. *Merényi* Rudolf tavaszos aktjának finom vonalvezetése tiszta művészet. *Csallóközi Farkas* Lőrinc ügyesen játszik a finom szürke színek és féltónusok halk zengzetű skáláján. *Porter* Paula balatoni képének egységesen felépített színhangulata van. *Dorogi* Imre Tápéi leányok c. képén modern, kitűnően sikerült variációját adja a nemrég elhúnyt Nyilassy Sándor ismert témájának. Örülünk a régi téma új tartalmának. *Basch* Edit dekoratív felfogása nem meggyőző, stilusa még nem érett ki. *Pólya* Iván kis kompoziciója korrekt, csak nem érdekes. *Gulyás* Sándor harmóniát árasztó, világító színei kellemesek. *Belányi Benczúr* Ida virágai flott előadásukkal, erős festőiségükkel hatásosok. *Fried* Pál sokkal érdekesebb piktor, mint az itt látott kikötőképe után hinni lehetne. A fiatal *Vinkler* László ezúttal is egy komolyan

Szivessyné Aczél Barbara: Portré
A Szinyei Társaság Tavaszi Tárlatáról.

KÉT NEMZEDÉK. A *Szinyei Társaság* tavaszi kiállításának ifjait és a Kut fiataljait kaptuk két egymást követő kiállításon a Nemzeti Szalonban. A két tárlat összefogása és összehasonlítása így szinte magától adódik. De a véletlen — e nagy alakító mester — zseniális rendezése nélkül is, éppen itt az ideje kihasználni a jó alkalmat: egymásmellé állítani a 20-as években és a 30-as években járó művésznemzedék jellegzetességeit. Az ifjúság az emberiség szemefénye, a szemről pedig azt szokták mondani, hogy a lélek tükre. Tekintsünk a tükörbe, hátha meglátjuk benne két korszak emberének lelkét, két évtized művészi törekvéseinek, belső mozgató erőinek visszfényét.

A tárgyi felvétel kedvéért említsük meg mindjárt, hogy a két kiállítás résztvevői bizonyos előre elfogadott szempont, az úgynevezett baloldali álláspont szem előtt tartásával kerültek össze és így nem kifejezője művészeti életünk eme két nemzedéke egészének. Ezután pedig tegyük fel az első feltolúló kérdést: vajjon a mai 30 évesek ugyanúgy indultak, mint a mai 20 évesek? Mik a találkozási és elkülönülési pontjaik?

A Szinyei Társaság ifjúsági kiállításának összhatása, úgynevezett első impressziója lényegesen más, mint a *Kut* fiataljaié, — az „öregek", mint 18-ak külön állítottak ki néhány héttel előbb — vagy mint az Ume kiállítása volt tíz

Képzőművészet
1934. 120 l.

Gritás Erzsébet festő

Kiállítása Tihanyban, a pártházban látható.

Kiállítási kalendárium.

Szocialista Művészetért, 1976. szept.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUL – 6

NÉPSZABADSÁG

Szitás Erzsébet festő-

— SZITÁS ERZSÉBET festőművész alkotásainak kiállítása vasárnap Tihanyban nyílt meg.

Szitás Erzsébet, Jeté

— SZITÁS ERZSÉBET festőművész alkotásainak kiállítása vasárnap Tihanyban nyílt meg.

8.

— : Hk

Népszabadság, Bp. 1976. júl. 6.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUL 9
HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Szitás Erzsébet festő

1021

Búcsú (olajfestmény)

Zsuzsa (olajfestmény)

Földközelben

Szitás Erzsébet tárlata Tihanyban

Először szerepel *Szitás Erzsébet* önálló tárlattal Tihanyban, második otthonában. A pártházban bemutatott képeinek zöme tihanyi élményeiben fogant az utóbbi években. Mégpedig földközelben; ahogy a katalógusban írja *Illyés Mária*, *„...hű maradt a falu világához, ahonnan származik, és mindenütt a gyermekkorában megismert földközeli életet látja és festi. Ez adja erkölcsi szilárdságát a levegő rezgéseit és a balatoni táj szépségeit tolmácsoló műveknek"*.

A művésznő — aki 1939-ben végezte az Iparművészeti Főiskolát, 1940-ben a Nemzeti Színház jelmeztervezője lett, 1947—1950 között Domanovszky Endre tanítványa — ritkán állít ki. Talán akvarelljei a legismertebbek, fölényes biztonsággal bánik ennek a technikájával és tanulságait kellemes meglepetéssel hasznosítja olajképein is. Rajzai és linómetszetei szintén mesterségbeli tudását és különös érzékenységet, finomságot tükröznek. Pasztellszíneit tökéletesen alárendeli mondanivalójának, amely a változatos táj, a sokarcú természet és az emberi gyöngédség, elesettség témáiban fogalmazódik meg lírai közvetlenséggel.

(Repro: Borbás)

Virágzó fák (akvarell)

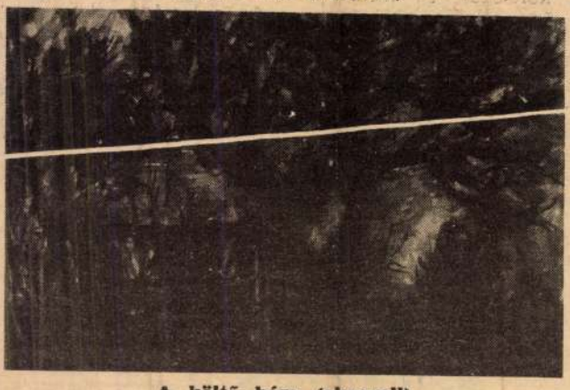

A költő háza (akvarell)

Tavaszi tánc (linóleummetszet)

RÓHIRDETÉS

Olvasóinkat, hogy hirdetéseket na-
g, illetve 13.15-től 16.30-ig veszünk
lság tér 15. szám alatt. Vidéki hir-
ultával küldünk tájékoztatást és
szavanként szombaton 7,—, egyéb
zassági és vegyes hirdetés szavan-
egyéb napokon 2,— Ft. Lakossági
onként szombaton 15,—, egyéb na-
ilozási értesítés, köszönetnyilvánítás
30,—, egyéb napokon 16,— Ft.
ovábbi vastagon szedett szó kettőnek
il. Apróhirdetésnél a legkisebb díj
rdetéseknél + 10,— Ft kezelési költ-
— Postacímünk: Veszprém megyei
8200 Veszprém, Szabadság tér 15.
n: 13—250, —51, —52.

dülő-
tással,
400
két-
. Far-
st XI.

M. u.
kony-
l álló
233
beköl-
eklőd-
—11-én

sában
s ker-
evelet:
tére a

ker-
elcse-
rtesre.
re a

háza-
kisebb
Veszp-
itca 8.

zegye-
Csopa-
i öböl-
parti
ó, Tu-
Csopak.

il mű-
eladók.

másheé-
l gyü-
erende-
ember"
ba.

négy-
ző föld
csfával,
i épü-
vúskút-
ni: Hós
szthely.

essedik
att. 300
családi
eladó.
en csü-

lb 250
orámás
ési le-
íz, vil-
klődni:
Hunya-

yszögöl
Érdek-

3 szo-
családi
telken
szántó.
u. 73.
r.

eladó.
34/A.

ló fe-
oldalán
et ko-
áni —
rmével
són el-
lömölk.

családi
telek-
kel el-
gy Ká-
Kos-

mfortos
helyisé-
négy-

Balatonakarattyán, Hunyadi út 10 alatt 275 négyszögöl telek eladó. Vasúthoz kb. 100 m. strandtól gyalog 10 perc. Érdeklődni: Herendi Ferencné, 8200 Veszprém, Kölcsey F. u. 13.

LAKÁS

Veszprémi másfélszoba összkomfortos, vagy nagykanizsai kétszobás, komfortos gázfűtéses tanácsi lakást cserélnék veszprémi vagy budapesti legalább kétszobásra. „Remény" jeligére a nagykanizsai hirdetőbe.

Üres albérleti szobát keresek Veszprémben. Kiss Katalin, Veszprém, Wartha V. u. 28/B.

60 000 kp. + OTP átvállalással lakásmegoldást keresünk Veszprémben. „Augusztusi költözés" jeligére a veszprémi Magyar Hirdetőbe.

Fiatal mérnök házaspár albérleti szobát keres fürdőszoba, konyha használattal Veszprémben. „Szeptember 1-től 107023" jeligére a veszprémi Magyar Hirdetőbe.

Kétszoba összkomfortos szövetkezeti, gázfűtéses, garázsos, erkélyes lakás eladó. Veszprém. Gagarin u. 1. IV./4. Szitási

Szoba, konyhás albérletet keresek két gyermekkel Veszprémben. „Különbejárat" jeligére a a veszprémi Magyar Hirdetőbe.

Fiatal házaspár egy gyermekkel meghatározott időre üres albérletet keres Veszprémben, konyha használattal. „Sürgős 107054" jeligére a veszprémi Magyar Hirdetőbe.

AUTÓ-MOTOR

Skoda 1000 MB eladó. Veszprém, Kossa I. u. 14/B.

CU-s 1000 MB kitűnő állapotban eladó. Bakonygyepes, Kossuth u. 4.

353-as Wartburg de Luxe (tolótetős) eladó. Érdeklődni: Ajka, Domb u. 19.

Jó állapotban lévő S 100-as Skoda eladó. Érdeklődni Balatonfüred, Perczel M. út 1. és Kékkút, Fő út 48, Lájer.

Veszprémben az Endrődi úti lakótelepen garázs kiadó. Érdeklődni lehet: Veszprém, Endrődi út 34. délután 17 órától.

CP 353-as Wartburg eladó. Veszprém, Kiskőrösi út 54. Érdeklődni: péntektől vasárnapig.

Jó állapotban lévő 601-es Trabant eladó. Érdeklődni: Veszprém, Nap u. 18.

Polski Fiat fizetési könnyítéssel eladó. Simon, Várpalota, Mező Imre u. 12. II. em.

Volkswagen 1200-as igényesnek eladó. Veszprém, Cserhát 3/C. Buzáné, 18 óra után. Telefon: 13-624.

Wartburg 1000-es jó állapotban, két évig érvényes műszakival, eladó.

Octávia mélt állapo kal, tartal 1977 júliusig érvényes műszaki vizsgával eladó. Veszprém, Ságvári tér 7. alatt.

412-es Moszkvics eladó. Érdeklődni: Veszprém, Munkácsy M. u. 3/C. V. 14.

GELKA AUTÓRÁDIÓ SZERVIZ Balatonfüred, Jókai u. 15. Autórádió javítást, szakszerű beépítést minden típusú személygépkocsiba, zavarszűrést, autóantenna felszerelést vállalunk. Autórádió és autóantenna eladás, ingyenes szaktanácsadás. **TELEFON: 40-333.**

VEGYES

50 kg-os **ZSÁKOS OLTOTT MÉSZ** kapható. Farkas Mátyás mészkereskedő, lakáscím: Balatonfüred, Horváth Ádám u. 84.

Boxer kölykök törzskönyvezett szülőktől eladók. Balatonfűzfő, Árpád út 2.

Vennék gázpalackot reduktorral, esetleg tűzhelyel. Kolajné, Pápa, Kilián ltp. 1/3/1.

Gáztűzhely palackkal, valamint egy konyhabútor eladó. Ajka, Deák F. u. 54. II/5.

220 W hegesztőtrafó 5 mázsa betonvas 16-os 10 négyzetméter poliészter lemez eladó. Belák, Balatonfüred, Horváth Ádám u. 8. telefon: 40-611.

Élelmiszeripari főiskolán végzett üzemmérnök állást keres Veszprém megyében. Ajánlatokat: „Augusztusi kezdés" jeligére a pápai hirdetőbe.

Variálható NDK babakocsi eladó. Veszprém, Munkácsy M. u. 1/H. 7. e. 20. a.

Gépírási munkát vállalok. Leveleket: „Munkaidő után" jeligére a Lapkiadóba.

Tizedes mérleget veszek. Páder, Pénzesgyőr.

Jó állapotban lévő kétszemélyes kisipari rekamié eladó. Veszprém, Szófia út 15. Érdeklődni: 18 óra után.

Kék színű mély gyermekkocsi és egy Elektronika kis tv eladó. Érdeklődni: Veszprém, Stromfeld A. u. 5/D. II. 2. 17 óra után, július 15-ig.

Kék, variálható mély és sportkocsi eladó. Ajka, Tanácsköztársaság út 18. 3/12.

Kétrészes konyhaszekrény, csecsemőmérleg, mózeskosár, gyermekágy matraccal, sportkocsi nagyon jó állapotban eladó. Viola u. 22. I. ajtó.

5 darab süldő eladó. Nemesvámos, Dózsa u. 7. szám alatt. Megtekinthető minden nap 16 óra után.

10 darab választási malac eladó. Kádárta, Győri u. 42.

Egy darab 5 hetes bikaborjú eladó. Pécsely, Fő u. 102.

4 darab 8 hetes malac eladó. Valamint ugyanitt gáztűzhely eladó. Szentkirályszabadja, Ady út 13.

Egy jó fejős tehén és egy bikaborjú eladó. Hárskút, Rózsafa u. 16.

Törzskönyvezett kuvasz kölykök többszörösen kitűnő szülőktől eladók. Glück, Herend, Iskola út 10.

Bércséplést vállal SZK—4 kombájnnal Veszprémben és környékén magánszemélyeknek is szabad kapacitással a Veszprém és

külhoni szolgálatból tér haza. Meghívják egy fényes coctail-partyra. A terem sarkában elegáns hölgyre lesz figyelmes, aki valami módon ismerősnek tűnik. Szóba elegyedik vele, igyekszik kipuhatolni, honnét az ismeretség.

— Well, és hogy van az édesapja, asszonyom?

— Az édesapám, sajnos meghalt.

— Oh, mennyire sajnálom. És mit csinál a kedves bátyja?

— Nincs bátyám, csak nővérem.

— Persze, persze, no és mi lett akkor a nővérével?

— Még mindig ő a királynő, uram . . .

✱

EZ MOSZKVA

— Mama! Biztosan tudom, hogy Ivan Ivanovics engem szeret. Mikor átölel, hallom, hogy ver a szíve!

— Igen, kislányom, apádnak is erősen vert a szíve, mikor fiatal voltam. Később megtudtam, hogy a bal oldalán a belső zsebében hordja az óráját.

✱

EZ PÁRIZS

— Engem mindenki utál az iskolában, mama — panaszkodik a fiú. — Utálnak a tanárok, utálnak a gyerekek, még a pedellus is utál. Elegem van, mama, nem akarok többé oda menni!

— Ne mondj ilyet fiacskám — inti a mama. — Menned kell! Egészséges vagy, nincs semmi bajod. Az iskolában még sok mindent tanulhatsz, amire az életben szükséged lesz. Végtére nem vagy már gyerek. 48 éves vagy, és te vagy az iskola igazgatója! Menj csak szépen be fiacskám! . . .

✱

EZ VARSÓ

A vendég már hazafelé készülődik. A háziasszony azonban még marasztalja.

— Most nagyon esik. Várjon még egy kicsit, mert bőrig ázik. Addig Zofia zongorázik magának valamit . . .

— Köszönöm, köszönöm, annyira talán mégsem esik . . .

✱

EZ HAMBURG

Hirschorn hosszú autótúráról érkezik haza.

— Milyen volt, Hans? — kérdezi a barátja.

— Csodás, Paul! Ahogy délebbre mentünk, mind perzselőbben sütött a nap. Ami-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szitás Erzsébet festő-

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
és grafikusművész

1980 MÁJ 1 1

1021

Szitás Erzsébet: Ház Tihanyban

vítása, valamint a nemzetközi — ezen belül is a szocialista — gazdasági folyamatokhoz való nagyobb mértékű és az eddigieknél gyorsabb alkalmazkodás.

A mostani dokumentumok előkészítése régóta, tervszerűen folyt, s tulajdonképpen az utóbbi öt esztendőben végzett elméleti és gyakorlati munkát összegzik. Ennek keretében például pontosították az új termékek, technológiák tervezési és megvalósítási rendszerét, módosították a nyereségelvonás és az adózás mechanizmusát, felülvizsgálták a beruházások tervezését, kivitelezését. Fontos lépés volt az is, hogy az utóbbi két esztendőben 150 kiemelt vállalat már a módosított gazdaságirányítási rendszer feltételei között dolgozott. Ebben a munkában — mint a csehszlovák közgazdászok írják — a belföldi tapasztalatokon túlmenően nagymértékben támaszkodtak a Szovjetunióban és más szocialista országban már megvalósított,

rendszer, a bérszabá
az ellenőrzés kérdése
cél az, hogy az eddi
jobban előmozdítsák
melési szerkezetben a
séges változtatásokat,
mékminőség javítását,
melés anyag-, energia-,
házás-, szállítás- és m
erő-igényességének cs
tését.

Módosul — mégped
mottevően — a dönté
nyítási rendszer is. Az ágazati minisztériumok, főhatóságok feladata a hosszú távú fejlődéssel, szerkezeti változásokkal összefüggő kérdések megoldása lesz. Ugyancsak ők foglalkoznak elsősorban a nemzetközi kapcsolatok fejlesztésével. Jelentősen módosulnak a vállalatok tennivalói is. A jövőben csökkentik a tervmutatók számát. Az egyes ágazatok sajátosságait figyelembe véve olyan mutatókat vezetnek be, mint az anyagmentes termelési érték, a termelőeszközök kihasználtsága, jövedelmezősége. Életbe lépnek más korszerű teljesítménymércék is, amelyek az eddi-

lió koronánál kisebb beruházások kivitelezéséről a vállalatok gondoskodnak.

Csehszlovákiában a népgazdaság lendületes és kiegyensúlyozott fejlődésének alapvető feltétele a hatékonyabb alkalmazkodás a világgazdasághoz. Ezért hajtják végre a továbbfejlesztést. Ennek keretében az eddigieknél ésszerűbb termelői árak kialakítását is szorgalmazzák, amelyek tükrözik a világpiaci követelményeket, a gazdasági munka eredményeit és fogyatékosságait, népgazdasági, vállalati szinten egyaránt.

Faragó András

SZITÁS ERZSÉBET

Fiatal Képző- és iparművészek kiáll.
Ernst Muz. 1955.jun-jul.

Szitás Lossétet, Jestő

A Fémyes Adolf Teremben nyílt meg tárlata.

— : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 8.

Kritás Kossétek, Jestő

Tárlata a Jényes Adolf Teremben látható.

– : A hét végi kulturális programból

9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 8.

Sütő Erzsébet

Önarckép, 1973. rézk.

Sütő Erzsébet festőművész
Fényes Adolf ter., 1974. jún.

Sutás Erzsébet,

Belső-tó. prepr.

Sutás Erzsébet festőművész
Fenyes Adolf ter., 1974. jún.

Sütás Erzsébet

Préskár, repr.

Sütás Erzsébet festőművész
Fenyes Adolf ter., 1974. jún.

Sütás Erzsébet

Füresgyarmati táj, repr.

Sütás Erzsébet festőművész
Fenyes Adolf ter., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

Anyám, 1973., repr.

Szitás Erzsébet festőművész
Tempes Adolf ter., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

27, Tihanyi utca, 1973.
28, Őszi szinek

Szitás Erzsébet festőművész
Feinyes Adolf ter., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

25, Virágró fák, 1973.

26, Tihanyi templom, 1973.

Szitás Erzsébet festőművész

Fenyes Adolf ter., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

23, Belső-tó, 1973.

24, Leányfej, 1973.

Szitás Erzsébet fertőművész
Fenyes Adolf tér, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

21, Kazári öregasszony, 1971.
22, Prêskaź lóval

Szitás Erzsébet festőművész
Feinyes Adolf tér, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

19, Erdélyi falu, 1967. o.

20, Téli erdő, 1968. o.

Szitás Erzsébet festőművész
Fényes Adolf-terem, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

17, Füzesgyarmati téli utca, 1967.
18, Prèshász, 1967.

Szitás Erzsébet festőművész
Ismeretlen Adolf tér, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

15, Öregasszony, 1965.
16, Füzesgyarmati táj, 1967.

Szitás Erzsébet festőművész
Ismeretlen Adolf tér, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

13, Anyám, 1963.

14, Öreg fa Füzesgyarmaton

Szitás Erzsébet festőművész
Feinyes Adolf tér, 1974 jún.

Szitás Erzsébet

11, Reggel, 1973. o. 70×98
12, Témpben, 1973. o. 80×70

Szitás Erzsébet festőművész
Ismeretes Artalg. tér., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

7, Búcsú, 1971. 97×70

8, Magány, 1972. 110×100

Szitás Erzsébet festőművész
Feinyes Adolf tér, 1974. jún.

Szitás Erzsébet

5, Festőnő, 1969.
6, Zsurso, 1970. o.

Szitás Erzsébet festőművész
Fényes Adolf ter., 1974. jún.

Szitás Erzsébet

3, Kislány halással, 1967.
4, Az út végén, 0.?

Szitás Erzsébet festőművész
Fényes Adolf tér, 1974. jún.

Sitás Erzsébet

1. Római emlék, 1965.
2. Kati, 1965.

Sitás Erzsébet szobrászművész
Fényes Adolf tér, 1974. jún.

Szitás Erzsébet festőművész

A Fényes Adolf-Teremben rendezett kiállitását junius 7.-én nyitják meg,-közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 1.
XVIII. évf. 22. sz. 2. lap.

Szitás Erzsébet 1.

A Fényes Adolf teremben mutatkozik be képeivel. Müvészete szorosan kapcsolódik a látványhoz. Müvei a természet szépségét, ezernyi arcának változásait, a napsütötte táj, a hófödte mező hangulatát tolmácsolják, a plein-airben festés örömét, friss ízeit. A Kislány kakassal felénk forduló, hátulról napsütötte, elölről árnyékokkal modellált figurája, A Festőnő fák közé vetödő árnyékokba állitott alakja ugy, mint a Beteső tónak az évszakokkal együtt modosuló világát felidéző akvarelljei.

Magyar Hirlap 1974/16o 6.

1.

Szitás Erzsébet, Jerő

Tárlata a Fényes Adolf Teremben
nézhető meg.

– :A hét végi kulturális programokból 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 15.

Szitás Erzsébet festő

a Fényes Adolf-teremben nyílt meg kiállítása. Művei a természet szépségét tolmácsolják. „Kislány kakassal" – „Festőnő" – „Belső tó" „Magány" – „Bücsü" c. (anlítve.)

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra.
Magyar Hírlap, 1974. jém. 12.

Sritás Erzsébet

9, Régi családi fényképek, 1973. olaj
10, Leningrádi emlék, 1973. olaj

Sritás Erzsébet festőművész
Ferenc Adolf tér 6, 1974. jún.

Gritás Erzsébet festőművész

MEGHÍVÓ

74-8165 FNyV 10

Sixtás Erzsébet

Kiállítása nyílt a MOK Művelődési Hasban.

Szerszámgépipar 1965. okt. 13.

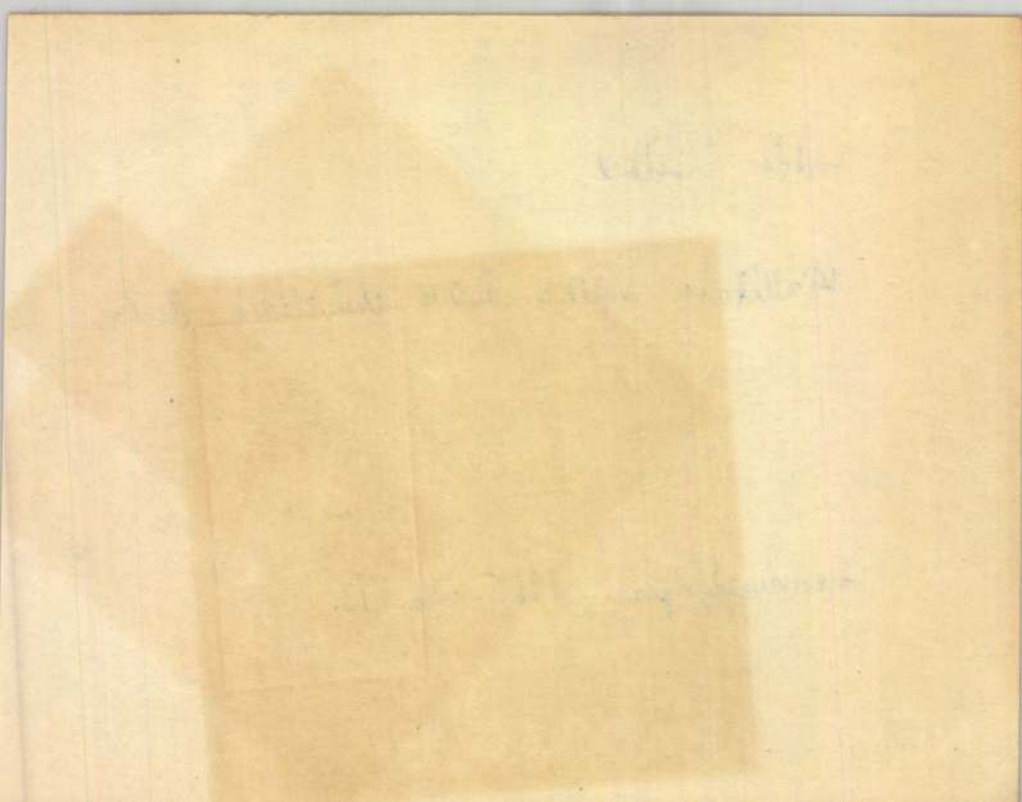

M.D.K.

Szitás Erzsi

Fekete Gyula- Májusi felhők c. szindarabjához
készitett ruhaterveket.
A Katona József Szinház előadása.

Demeter Imre: Májusi felhők c.
Szinház és Mozi. Bp. 1956. május 4. IX. évf.
18. sz. 3. l.

Gritás Erzsébet festő

Békéscsabán, a megyei műv. központban rendezték meg kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1942. febr. (2.)

Gitter Erzsébet festőművész

kiállítása június 7.-én
nyílik meg a Fényes Adolf teremben

június 1
4. old.

Szitás Erzsébet
festő

A Fenyes Adolf Szerembe vander-
ték Szitás Erzsébet kiállítást.

— Kiállítási naptár
Műpészet, 1974. június – 48 lap.

Ujabb képein meditativabb, expresszivebb képi világra váltott át. Igy pl. Magány, Bucsu és Fényben c. müvei.

Magyar Hirlap 1974/16o 6.

Stifán Erzsébet

74-8165 FNyV 10

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

SZITÁS ERZSÉBET

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1974. JÚNIUS 7-ÉN, PÉNTEKEN DU. ½ 6 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

LÁSZLÓ GYULA
EGYETEMI TANÁR

KÖZREMŰKÖDIK:

KOHUT MAGDA
A NEMZETI SZÍNHÁZ ÉRDEMES MŰVÉSZE

FÉNYES ADOLF TEREM
BUDAPEST VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Domboldal

Novemberi Balaton

Mandulavirágzás

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

olajf.:

Kisfiu könyvvel

Csendélet birskörtékkel

Szitás E. kiáll. MON müv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

44.l.

MDK

Szitás Erzsébet festő

rajz:

Leányfej I-II.

Mesélő modell

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Alkonyat

Kukorica összehordás

Szitás E. kiáll. MOM müv.ház, 1965.

Szitás Erzsébet, festő MDG

• Kiállítása nyílt meg a MOM művelődési házában.

— :: Kulturális hírek 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp 1965. okt. 9.

MDK

Szitás Erzsébet festő

rajz:

Anyám

Leányfej

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

Szitás [ ], grafikus

Rajz: Rep.

G. Szkrebickij: A gólyatiókák

M. M.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 27.

Szitás Erzsébet, textiles, 1938. végbizonyitványt nyert

Iparmüvészet i Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
33 l.

~~rázokkal~~ végzettel, melyekhez délen
lakoztak. Ma csak a keleti
a gazdasági udvarba átveze
tással. A XIX. században a
fölé, emeletes kiugró rész
megjelenését megváltoztatj
mellé épitett szép üvegház
Északi kerti homlokzata meg
zépen kis lépcső vezet fel
delyvel fedett az egész épület fel
revvonalu kupola. Csak a k
ivelt ablakok. Az oldalkon
1+3+1+1+1+3+1, az északi: 1
A középrizaliton félemelet
szögletes, kifelé kettős. A
északi homlokzat nyugati s
retes gotikus ablak a régi várból
Belseje: A kocsifelhajtóbo
zat mellett magas, széles
tásos, emeleten síkmennyez

Szitás Erzsébet
Falurészlet, akvarell
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. junius, 22 l.

Bonaventura, Bernardin és Domokos.

Krisztus sírbatétele

Fa, tempera, 27×27·5 és 28·5×27·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Őszi kiállítás 1930., Ipolyi, 76. szám. (Az utóbbi kép.) — Berti—Toesca 956. l. (Velencei iskola, XIV. sz. első fele.)

ÉSZAKOLASZORSZÁGI FESTŐ, XVI. század
Hadvezér páncélban

Szitás, grafikus

Két rajz: Repr.

Erich Kästner: Az állatkerti fodrásznál

IV. 11.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 1.

MDK

Kitós, grafikus

Rajz.

Rejz.

Halász Gyula: Papírusz hajóval az óceánon át 11.

Népszabadság, Bp. 1969. jún. 8.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Kukoricás

Öreg pince

Őszi Belső tó

Szitás E. kiáll. MOM műv.ház, 1965.

NDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Öreg férfi

Belső tó tava szal

Hidegkuti alkonyat

Szitás E. kiáll. MOM műv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

rajz:

Fedák Sári halotti maszkja

Konyha

Alkonyat

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

rajz:

Illyés Gyula portréja

Bartha bácsi

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

rajz:

Szobabelső

Anyám

Szitás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

MDK

Szaltás Erzsébet festő

rajza:

Vörösberény

Öregasszony

Szaltás E. kiáll. MOM-ház, 1965.

Szitár Erzsébet Festő

A Fényes Adolf-terem nyílt meg a kiállítása. Jelképeket és látványt egyeztet türelmes kompromisszumokkal. Füzesgyarmati öreg fa, képi emlékei, római részlet, leningrádi töredék, tihanyi templom témái. „Búcsú" (emlétve), „Anyám" (repr.)

Losonci Miklós: A horizont növekedése. Pestmegyei Hírlap, 1974. jún. 13.

Szitás Erzsébet

Metszete: sötét háttérből, nyitott ajtón kilépő asszonyalak. Az ajtó mögül kiáradó fény megvilágítja a sötétben elhelyezett butorok szilüettjeit.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. okt. 19.
XVIII. évf. 42. sz. 13. lap.

Szitás Erzsébet festő

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
ÉS A MOM MŰVELŐDÉSI HÁZ
MEGHÍVJA ÖNT

SZITÁS ERZSÉBET

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1965. OKTÓBER 8-ÁN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MOM MŰVELŐDÉSI HÁZ
BUDAPEST, XII. CSÖRSZ UTCA 18.

3058 fnyv. I

[illegible]

[illegible] festő

akvarell:

Naplemente

Téli táj

Alföldi táj

[illegible] k. kiáll. [illegible] műv.hás. 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Tihany

Festő télen

Halásztelep

Szitás E. kiáll. MOM müv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Soproni szoba

Kazlak

Hazafelé tartó tehenek

Szitás E. kiáll. MOM müv.ház, 1965.

MDK

Szitás, grafikus

Illustráció

Repr.

Dala László: Az ehe évezredes útja 11

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969 máj. 4.

MDK

Kitás [ ], grafikus

Rajz.

Repr.

Halász Gyula: Első gépóriás: az elefánt

11

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969. márc. 30.

Szitás[ ], grafikus

Rajz:

Repr.

V. Puhnaczov: A méztolvajok

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 10.

MDK

Szitányi Gábor, ~~XXXXXX~~ szobrász és éremművész.

Szül.Pápa.1884..jun.26. A bpesti iparmüvészetiiskolában tanult Mátrainál, Vasadinál és utóbb Telcs Edénél. Ezután Berlinben C.Jermannál .

E.G. II. 513.1.

MDK.

Szitányi Gábor, szobrász és éremművész.

Berlin után Grácba ment hol F. Winklernél dolgozott. Visszatérve Budapestre, föleg iparmüvészettel és kisplasztikával foglalkozik.

E.G. II. 513.1.

MDK

Szitányi Gábor, szobrászm.

1167. Puttó korsóval. Repr.

Árverési Közlöny. 1931. 4.4k.sz. Kat.

MDK

Szitányi Gábor

Galamb. Bronz, aragonit talapz.
Ismeretlen eredeti után, Putto korsóval. Bronz, márványtalapzaton.(Illusztr. a XXVI. táblán.)

Árverési Csarnok aukció kat. 1931. dec. 4.sz.
58.lap

Szitás Erzsébet

Nül. Füzesgyarmat (Békésm.)
1915. jan. 4. Tanult a Bpesti
Iparmüvészeti Iskolában a
textil szakon Muhics Sán-
dor vezetése alatt; végzett 1939-
ben. Domanovszky Endrénél
1945 ben kezdett az olajfestéssel be-
hatóbban foglalkozni. A
Nemzeti Szinházban a kosz-
tümtervezésnél van alkal-
mazva Nagajtay P. (Pauss-
pertl) Terez vezetése alatt.

Saját Erzsébet

1946 okt. 21

Szitás Erzsébet

A Stúdió halja

A budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
39 o.

SZITÁR JÓZSEF, ácsmester

A Szombathelyi Falumuzeum épitésében 1968 és 1973 között tevékeny részt vett. 52.old

MÁRKOSI JÁNOS: A Vasi múzeumfalu megnyitása 45.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 1.sz.
Szombathely

M.D.K.

Szitár Pál, ácsmester

1890-ből a szendrői iskola részére készített terve fennmaradt az egri érseki levéltárban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 410 old.

SZITÁR Pál ácsmester. 1890-ből fennmaradt a szendrői iskola terve az egri érseki levéltárban /Tervj.177./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Szitányi Gábor

Nobrász

Műcs. kiáll, 1930 tól

Pipics 121. l.

A BUDAPESTI
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

A BUDAPESTI PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

Meghívó

Brinckmann A. E. berlini egyetemi tanárnak a bölcsészeti kar (VIII. Múzeum-körút 6—8. sz.) XII. sz. tantermében f. évi május 2-án, szerdán déli 12 órakor „Das Werden der deutschen Kunst des 18. Jahrhunderts" címmel tartandó előadására.

Az előadást vetített képek kísérik.

Gerevich Tibor
egyetemi ny. r. tanár,
intézeti igazgató.

Szitányi Gábor, Bp. VII. Fiumei-ut 11..

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Szitanje

nobran

l.

Arv. Csarnok 111. aukc.

Ear

Genthon: Kassai Sz. Mihály (Francia)

Szitányi Gábor

Geboren in Pápa, am 26. Juni 1884, besuchte die Kunstgewerbeschule zu Budapest als Schüler Mátrai senior's und Vasadi's und war später Schüler von Ede Telcs, Barnabás Margó und Siegfried Pongrácz. In den Jahren 1903-1904 frequentierte Sz. die Bildhauerschule in Berlin unter Carl Jermann und arbeitete später in Graz, in der Bildhauerwerkstätte des Franz Winkler. In denselben Jahre kam Sz. nach Budapest zurück, um sich ~~hauptsächlich~~ hauptsächlich kunstgewerblichen und kleinplastischen Arbeiten, sowie der Verfertigung von Grabmonumenten zu widmen.

Sok művé fels.

HuPrmagyérem 411. l.

T. 7179.

rzetben ábrázolt horvát katona
isel és köpenyének csuklyá[illegible]-
s vidék a folyó innenső part-

sentinelle.
ont en sentinelle,
rtent à un vil prix,
est une bagatelle,
ou butin ils ont pris.

xcud A.V.

2: 19.2 cm.

Szitányi Gábor szobrait

Műcsarnok
1930. kt. Inne kiáll. 142
1930/31. pub. kiáll. 223

1885-909-5
Szellőztető kamarák.

485. Hőmérők.

Három darab hőmérő üvegcsőben R és C fokokra beosztva, Libál és März. Czégtulajdonos: März Károly Budapest VI. Podmaniczky-út 8. felirattal.
Hosszasárának mérete 31 cm.
Értéke per 1.60 K.....4.80 K

Vétetett Libál és März czégtől 1909:VI. 16-án (1036-909).-- Kifizettetett 1909:VI. 26-án az 551 sz. nyugtára.-- Elszámoltatott 1909:VII. 8-án 1175 sz.a.

Szitányi

éremüvész

lásd

Num-Kőrl

1939-40. 66-l.

Imprensa Nacional
1875

II. I.–XV. + 1.–476. ll., XXX.–LXII. képes tábla ____ u. o., 1877.

III. 1.–643. ll., 1 + I.–XV. képes tábla ____ u. o., 1880

Szitányi Gábor

MDK

Atléta, bronzplakett

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

MDK

Szitányi Gábor, nyugdíjas

Meghalt 86 éves korában
1970. dec. 29-én.
Temetése a rákoskeresztúri temetőben.

—: Halálozás.

11.

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 1.

Szitányi Gábor MDK

Szent Imre

Műcsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállítás

MDK

Szitányi Gábor

Plakett, br.érem

Szépműv. Múz. háborus veszteségeinek jegyzéke
1952. Bp.

1167. *Szitányi Gábor:* Puttó korsóval.

1121. *Kallós Ede:* Mater Dolorosa

M.D.K.

Szitányi Gábor /1884-

878. Plakett. Bronzérem. 9.5 x 6.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 97. l.

Szitányi Gábor
szobrász

l.

Kő- és Mükő

1925. 2. n. 9. l.

műemlékeken nem történtek károk

Naszod,

M.D.K.

Szitányi Gábor szobrász és iparmüvész

A Himmler Miksa müépitész által tervezett-Veress Pálné utca- bérpalota szobrászmunkáit készitette. A palota fényképét közli a lap.

Színházi Élet. Bp. 1928. dec. 2-8. XVIII. évf. 49. sz. 124-125. lap

MDK

Szitás Erzsébet festő

olajf.:

Csendélet zöld drapériával

Yvonne leánya

Szitás E. kiáll. MON müv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

olajf.:

Szobabelső

Leány kakassal

Szitás E. kiáll. MOM műv.ház, 1965.

Szitás Erzsébet

M.D.K

Méltatás.

Stoczogl Ákos: Krónika

Művészet, 1966. március - 39 lap

MDK

Szitás Erzsébet festő

olajf.:

Szőlőkötözés

Öregember

Önarckép

Szitás E. kiáll. MOM műv.ház, 1965.

MDK

Szitás Erzsébet festő

akvarell:

Téli táj

Füzesgyarmati házunk

Cséplés

Szitás E. kiáll. MOM müv.ház, 1965.

Sztárayi Gábor

„Amerikai reggel" c. művének

reprója a 45. oldalon

Valóság 1976/8

Szitányi Géza

Árverési Csarnok aukció kat.
1931. dec. 4. szám Puttó
korsóval c. szobor-
műve repr.

Szitás Erzsébet MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1958 Magy. Képzőművésznők kiáll.

MDK

Szitás Erzsébet festő

olajf.:

Csendélet

Domanovszky ;Endre arcképe

Téli táj

Szitás E. kiáll. MON müv.ház, 1965.

SZITÁNYI *Gábor*, szobrász és éremművész. * Pápa 1884 jún. 26. A bpesti iparművészeti iskolában Mátrainál és Vasadinál, utóbb Telcs Edénél tanult. Ezután Berlinben C. Jermannál és Grácban F. Winklernél dolgozott. Visszatérve Budapestre, főkép iparművészettel és kisplasztikával foglalkozik.

E. G. II. 573 l

4.

MDK

Szitás Erzsébet

Dutka M.: Képzőművésznők kiállitása a Műcsarnokban.
Magyar Nemzet 1959. márc. 11. 7.1.

MNK

[illegible] Erzsébet festő

akvarell:

Téli keritás

Feketeruhás nő

Tavasz

[illegible] B. kiáll. [illegible] műv.ház, 1965.